7/7/1982

S.1301A

Victima ſponte cadit facilis
collapſa ſub aras
Omnia pectoribus Gaudia
fauſta movent
Sed mage quod dextro curſu
venit armiger ales
Expanſisq alis viſcera lu..
ſtrat ovans.
Quis putet Auſtriaco Soli
hæc non grata futura?
Ipſa Aquila ad Superos Teu
tona corde rapit.
ANNUS SECUNDUS
EPHEMERIDUM GERMANIC. NAT. UR: CURIOS.
Privilegio S.C.M.
atiſlav: Sileſ. apud Esaiam Fellgibeln
J Sandrart ſculpsit.

MISCELLANEA
CURIOSA
MEDICO-PHYSICA
ACADEMIÆ
NATURÆ CURIO-
SORUM.

pS.1301.A.1

SAC. ROM. IMPER. ACADEMIAE NATURAE CURIOSORUM
NUM QUAM OTIOSUS
EPHEM. PHYSICO MEDICARUM CURIOSARU GERM.
ANIMALIA
MINERALIA
VEGETAB.
BOTANICA
CHYMIA
ANATOMIA
DEC. I.
ANNUS I.
GER MANIA
Moravia
BOHE MIA
Francon.
Silesia
Lusatia
Saxonia
Marchia
M.B. D. B. M. D.
R.M. Pol. A. et Sec.

Academia Caesarea Leopoldino-Carolina Germanicae naturae curiosorum

BRITISH MUSEUM NATURAL HISTORY

S.1301.A.

MISCELLANEA CURIOSA
MEDICO-PHYSICA
ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM
ſive
EPHEMERIDUM MEDICO-PHYSICARUM GERMANICARUM CURIOSARUM
ANNUS PRIMUS
Anni ſcilicet M. DC. LXX^mi^.

continens

Celeberrimorum Medicorum in & extra Germaniam Obſervationes Medicas & Phyſicas, vel Anatomicas, vel Botanicas, vel Pathologicas, vel Chirurgicas, vel Therapeuticas, vel Chymicas.

Præfixa

EPISTOLA INVITATORIA
ad Celeberrimos Medicos
EUROPÆ.

LIPSIÆ
Sumpt. VITI JACOBI TRESCHERI
Bibliopol. Wratiſlav.
Typis JOHANNIS BAUERI
ANNO 1670.

BRITISH MU
NATURAL H

POTENTISSIMO

Ac

INVICTISSIMO

ROMANORUM IMPERATORI

LEOPOLDO I.

PERPETUO AUGUSTO

GERMANIÆ, HUNGARIÆ, BOHEMIÆ, DALMATIÆ, CROATIÆ, SLAVONIÆ &c. REGI,

ARCHIDUCI AUSTRIÆ,

DUCI BURGUNDIÆ, STIRIÆ, CARINTHIÆ, CARNIOLÆ, & WüRTENBERGÆ,

COMITI TIROLIS

&c.

AUGUSTISSIME CÆSAR,

POſt reſtitutam S. CÆS. MAJESTATI à Divina Hygeia, ancillante *Medicinæ* operâ, Salutem, non dubium eſt CÆSAREM multum velle debere Huic *Arti Sanandorum hominum*; ipſam tamen *Medicinam* rurſus CÆSARI eſſe devinctiſſimam. Hærebat attonita GERMANIA, cum præteritâ ſæviente canâ Brumâ Morbona, non in canos ſed floridos S. CÆS. MAJ. annos rigidum ſibi ſumeret Imperium, & improviſi & ſæviſſimi morbi inſultu, vi dolisq;, impetum faceret. Non tam frigore qvàm anxietate conglaciebantur & conſtringebantur pectora Subditorum; Saturnalitiæ feſtivitates apud Chriſtianos in fauſtivas Novi Anni gratulationes mutatæ, in ſuſpiria fletusq; terminabantur; nemo de propriâ, omnes de Publica ſalute, qvæ intra ſacrum ſaxumqve ſtabat, ſolliciti. Cunctæ Civitates congemebant, luctuqve publico tam Supremæ Neceſſitati congruente, luctuoſum à Magiſtratibus edicebatur Juſtitium. Templa Sanctorum clamoſis ululatibus perſtrepebant, Aras candelis fumantes etiam per noctem turmatìm accedebant pro implorando in extremâ neceſſitate

Divino

Divino Auxilio, omnes angebantur ne Sole hoc morborum Nube involuto penitùs occidente, funeſta Orbem Ecclypſis obrueret. Exauditæ à DEO Ter Opt. Ter Max. tot populorum conjunctæ preces, tot lachrymarum effuſi imbres, tot ſuſpiriorum myriades. Vicit *Medicina*, diſcuſſit Nubeculas & cum reduce ad nos Sole, SOLEM GERMANICUM reſtituit. Jo TRIUMPHE! Si olim de uno Homine Civeqve ſervato Gallus Æſculapio oblatus, infinitæ eorum Hecatombe eſſent offerendæ pro reſtituto tot Regnorum Populorumqve Supremo Capite. Nec ob hoc ſolum auxilium oblatum S. CÆS. MAJ. favet *Medicinæ*, ſed & Diviſum cum Ipſa Imperium habet: *Ars* namqve *Medica*, licet famulans, tamen Ipſis IMPERATORIBUS qvaſi blandè imperare videtur, LEGES ſcilicet SANITATIS per *Diætam* præſcribendo, ſic ut Qvi ſolutus aliis Humanis Legibus, tamen *Medicinæ* præceptis obtemperare, Auguſtæ Famæ non putet eſſe indecorum; qvia ſub hoc ſalutari Ægidis clypeo Invictiſſimus contra tot tantosqve Morborum Hoſtes: ſecurior contra venenorum toxicata tela, qvam Achilles Veneris armis indutus Cyclopum dexteritate fabricatis.

Rurſus *Medicina* cum Sororiantibus Artibus innumeris modis ſeſe ſentit S. CÆS. MAJ. obſtrictiſſimam. Qvod illa indies magis magisqve cultiore amictu prodeat; qvod à tot Annorum ſeculis con-

tractis Nævis, abſterſis iis nitidior effulgeat, id unicè PACIFICO & CLEMENTISSIMO S. CÆS. MAJ. REGIMINI aſſcribendum eſt. Sanè ſi Subditorum Ingenia Moresqve componantur ad Principum mentem, qvid mirum ſi AUGUSTO PACIFICO Noſtro Regnante, qvi Litteris clementiſſimè favet, uberrima in Germania qvoqve Eruditorum meſſis ſit.

Qvin etiam, AUGUSTISSIME CÆSAR, Favorem in Medicinam amplius effundere videris, qvia IPSE langventi Univerſæ Germanorum Nationi prudentiſſima Gubernatione ſuccurris, qvotidiè Eidem mederis: in Senium novasqve Belli Calamitates præceps IMPERII corpus reparare, ac veluti ſuccis vitalibus recoctum florenti reſtituere Juventæ laboras: Humorum vitioſorum affluxum in deſperatum tranſiturum Carcinoma, *Principiis obſtando*, reprimis, optimè gnarus, ut *interdum* qvidam *Medici plus qviete qvam movendo* & agendo perficiant, ſic rurſus *qvædam tempora Remedia lenta & ſegnes Medicos faſtidire*: Hâc Prudentia Germaniam à priore Chronico Morbo nondum penitus reſtitutam feliciſſimè à Recidivæ malo liberaſti.

Inter hæc Halcyonia Artes Liberales & cum iis *Phyſicæ & Medicinæ ſtudia* Succum & Sangvinem in GERMANIA receperunt, tot ante Bellorum cladibus ferè in exilium pulſæ. Inde dum aliæ vicinæ *Nationes, Regiâ Protectione gaudentes,* ſummo cum fer-

vore

vore Eruditos Labores conjungunt, & Reibupl. Litterariæ ſummâ cum Gloria & utilitate communicant, Eorum laudabili exemplo incitati GERMANI qvidam, CURIOSAM NATURÆ SOCIETATEM, ex *Medicis* potiſſimum conſtantem erigentes, ſub fauſtiſſimo GEMANICÆ AQVILÆ Signo copias Litterarias conferre invicem tentarunt. Ii dum certi & ſecuri vivunt de Summa Faventia *Cæſarea* in *Medicinam* ejusq; Filios: ſecuri de privato & *ſpeciali Cæſareo Affectu* in COLLEGIUM NATURÆ CURIOSORUM conteſtato jam dum Cæſareâ Munificentiâ, transmiſſione qvarundam Tabularum æ-nearum ex Theſauro *Cæſareo*, audent è latebris prodeuntes Auguſtalem S. CÆS. MAJ. Thronum adrepere, & Aqvilinis in judicando Oculis *Primitias Ephemeridum Germanicarum* ſubmiſſiſſimè offerre. Inde audent *miros* Naturæ luſus in levi qvaſi Tabellâ depictos: *varia* Naturæ aberrantis monſtra, Monſtrorum Domitori Herculi; *varias* Morborum infreqventium caſus, *raras* medelas, *varia* ſelectiſſimorum Ingeniorum nova Inventa in faſciculum collecta, non Æſculapii dudum deſtructo Templo, ſed AUGUSTALI CÆSAREO SACRARIO offerre & ſummâ ſubmiſſione, genubus flexis, ejusdem Theſis appendere. Tanto patrocinio ſuffulti *Germani Curioſi*, non ſolum ex Hæreditariis S. CÆS. MAJ. Provinciis, & S. ROM. IMPERII Circulis videbunt conglobatim advolare Eruditos eosdem

 labo-

labores annuatim cumulantes, ſi AQVILAM Ipſam viderint *naſcenti Societati* propitiam ſed & *Exteri*, aliorum Regnorum *Medicinæ Statores*, ſuppreſſa fatali & exitiali Nationum Invidiâ etiam Holocauſta ſua oblaturi ſunt, Eruditosq; Labores conjuncturi.

Omnium noſtrorum Votum eſt, SACRATISSIME CÆSAR, ut *rarò Medicinâ utaris*, hoc eſt ſerò Cœlum repetas, cujus ſacro & venerabili Spiritu tot mortalium fata trahuntur, niſi prius *Auguſtiſſimam Domum* impleveris Avitarum Paternarumq; Virtutum ut Imperiorum Hæredibus, qvi ÆTERNAM reddant longâ Annorum ſerie DOMUM AUSTRIACAM, & nonniſi cùm Ipſo Mundi fine finituram, qvod vovent humillima deveneratione

S. CÆS. MAJEST.

Vratislaviæ Sileſ.
Anno Redempti Orbis
M.DC.LXX.
ipſis Kalend. Octobr.

Obſeqventiſſimi
NATURÆ CURIOSI.

Sylla-

Syllabus
Excellentisſ. Dn. Medicorum
Qvi pro augendo Tomo I. Ephemeridum Phyſico-Medicarum Obſervationes communicarunt: Secundùm Ordinem Alphabeticum.

1. Dn. D. Thomas *BARTHOLINUS* Hæreditarius in Hagenſted, Prof. Regius Honorar. in Hafnenſi & Fac. Med. Decanus Perpetuus.
2. Dn. D. Nicol. Gvilielm. *BECKERS* S. Cæſ. Maj. Aulæ Medicus Viennæ.
3. Dn. D. Petr. à *CASTRO*, Ducis Mantuani Archiater, jam demortuus Mantuæ.
4. Dn. D. Alhardus Hermannus *CUMMIUS* Duciſſ. Brunſvvicenſ. Luchoviæ Archiater.
5. Dn. D. Jacob. Johann. Wenceslaus *DOBRZENSKY* de Negroponte Profeſs. Extraord. in Antiqva Pragenſi, & p. t. Univ. Prag. Magnif. RECTOR.
6. Dn. D. Joach. Georg. *ELSNERUS* Practic. Vratislav. & *Academicus Curioſus.*
7. Dn. D. Joh. Michael *FEHR* Phyſ. Imperial. Urbis Svinfurti, & *Acad. Naturæ Curioſ. Præſes.*
8. Dn. D. Regnerus de *GRAFF* Anatomic. & Medic. celeberrimus Delphis in Hollandiâ.
9. Dn. D. Joh. Georg. *GREISELIUS* Colleg. Med. Viennenſ. Aſſor, *Academicus Curioſus.*
10. Dn. Licent. Chriſtianus Frider. *GARMANNUS* Phyſicus Præfecturarum Chemnitz/Franckenberg/Sachſenburg/Lichtewaldt/Neu Sorge & Stolberg in Miſniâ, *Academ. Curioſ.*
11. Dn. Lic. Sigiſmund. *GRASSIUS* Phyſic. Svidnienſ. in Sileſia.
12. Dn. D. Matthæus Franciſ. *HERTODIUS* Inclytor. Statuum Marchionatus Moraviæ Medicus Provincialis.
13. Dn. D. Joh. Ferdinand. *HERTODIUS* à Totenfeld, Regiæ Civitatis Brunenſis in Moravia Phyſicus, *Academicus Curioſus.*
14. Dn. D. Frider. Ferdinandus *ILMER* à Wartenberg, Inſtitut. Medic. Prof. Publ. & Ordinar. in ArchiGymnaſio Viennenſi.

15. Dn. D. Georg. Sebaſtianus *JUNGIUS* Colleg. Medic. Vienn. Aſſeſſor, *Academic.Curioſ.*

16. Dn.D. Johannes *JÆNISIUS* Practic. Vratiſlav. & *Academic. Curioſus.*

17. Dn. D. Julius Gvilielmus *MANNAGETTA* Trium Imperatorum Archiater, jam demortuus Viennæ.

18. Dn. D. Zacharias *MANNAGETTA* Phyſicus Znaymenſ. in Moraviâ.

19. Dn. D. Valent. Andreas *MOELLENBROCCIUS* Phyſic. Hallæ. Saxon. & *Academicus Curioſus.*

20. Dn. L. Juſtinus Ortolphus *MAROLDUS* Gothan. in Diſtrictu Heldburgenſi Phyſicus.

21. Dn. D. Chriſtianus *NITSCHKE* Forſta Luſatus.

22. Dn. D. Fridericus *ORTLOBIUS* Practic. Vratiſlav.

23. Dn. D. Joh. Jacob. *PISANI* Medic. Practic Viennæ.

24. Dn. D. Joh. *PATERSON* Hain Boruſſus, Phyſic. Eperienſis in ſuperiore Hungaria.

25. Dn. D. Joh. Gvilielm. *RIVA* Pedemontan. Anatomicus Romanus celebris Chiſianæ Legationis in Galliam S. Majeſt. Chriſtianiſs. & Pontif. Clementis IX. Chirurgus.

26. Dn. D. Carolus *RAYGERUS* Practic. Poſonii in Inferiore Hungaria.

27. Dn. D. Salomon. *REISELIUS* Comitum Hanovienſis Archiater.

28. Dn. D. Joh. Theodor. *SCHENCKIUS* Prof. Publ. in Acad. Jenenſi.

29. Dn. D. Georg. *SEGERUS* S. R. Maj. Polon. Medicus, Thorunenſ. Phyſic. Ordinar. Gymnaſiiq; Prof. Honorarius.

30. Dn. D. David *SPILENBERGER* Phyſic. Leutſchovienſ. in ſuperiore Hungaria.

31. Dn. D. Philippus Jacobus *SACHS* à Levvenheimb Pract Vratiſlav. & *Acad. Natur. Cur. Adjunctus.*

32. Dn. D. Godofredus *THILESIUS* Phyſic. Reip. Vratiſlav.

33. Dn. D. Georg. Hieronym. *VELSCHIUS* Patritius & Med. Auguſtæ Vindelic. celeberrimus.

34. Dn. D. Henricus *VOLLGNADIUS* Pract. Vratiſlav. & *Academic. Curioſus.*

35. Dn. D. Johannes *VVEPFFERUS* Fac. Med. Baſil. Aſſeſſor & Practicus Schafhuſanus in Helvetia.

36. Dn. D. Laurentius *VVOLFSTRIGEL* in Viennenſi Acad. Anatom. Prof.

CATA-

CATALOGUS OBSERVATIONUM ANNI PRIMI
EPHEMERIDUM GERMANICARUM.

1. D. Thom. *Bartholini* Falſus Conceptus. *Obſ. Pathol. c. Schol.* --
2. D. Johan. *VVepferi* Lien magnus. *Anat. c. Schol.* --
3. D. Georg. *Segeri* Serpentum Vernatio, Ovorum. excluſio & Anatomia. *Phyſ. Anat.* -- --
4. D. Matth. Fr. *Hertodi Sen.* Vomitus Venereus. *Pathol.* -- --
5. *Ejusd.* Cancer dentis *Chirurg.* -- --
6. D. Joh. Ferd. *Hertodi* Lactis in mammis generatio. *Phyſ. Path.* -- --
7. D. Carol. *Reigeri* Anatome Monſtri bicipitis *Anat.* -- --
8. D. Georg. *Segeri* Polygonum Polonic. cocciferum *Botan.* -- --
9. *Ejusd.* Pareliorum Hiſtoria *Phyſ. Math.* -- --
10. D. Petr. à *Caſtro* Remedium antipleuriticum *Therap. c. Pchol.* --
11. D. Henr. *Vollgnadi* Anus imperforatus *Anat. Path. Sch.* --
12. D. Joach. Georg. *Elsneri* Remedium Atrophiæ oculi *Path. Therap. Sch.* --
13. D. Ph. Jac. *Sachſi* Meſſis Obſerv. Microſcopicarum. *Phyſ. Matth.* -- --
14. D. *Reiſelii* Serpens petrefactus. *Phyſ. c. Sch. K.*
15. D. *Segeri* Phthiſici pueri anatome *Anat. Sch.* --
16. *Ejusd.* Renum & veſicæ exulceratio *Anat.* -- --
17. D. *Sachſi* Aurum Chymicum. *Chymic. Sch. K.*
18. D. Guil. *Rivæ* Aneuriſſima Cordis. *Anat.* -- *K.*
19. D. Matth. Fr. *Hertodi Sen.* Uſus Lactis in Empyemate. *Therap.* -- --
20. D. Ph. Jac. *Sachſi* Conſenſus Labiorum oris cum utero *Phyſ.* -- --
21. D. Henr. *Vollgnadi* Ex vehementi illiſu Abdominis, mors. *Path* -- --
22. D. J. F. *Hertodi* Uſus Lactis in Putridis. *Therap.* -- --
23. Th. *Bartholini* Sirene Danica *Obſ. Phyſ. c. Sch.* --
24. D. Joh. F. *Hertodi* Hæmorrhagia difficilis ſanata. *Therap.* -- --
25. *Ejusd.* Fracturæ gravidarum difficiles curatu. *Chirurg. Sch.* --
26. D. J. Th. *Schenckii* Cerebrum Bovis petrefactum. *Phyſ. Sch.* --
27. D. Ph. Jac. *Sachſi* Ren petrefactus. *Phyſ.* -- --
28. D. Georg. Seb. *Jung.* In ſangvine materia alba circa Cor. *Phyſ. Sch.* --
29. *Ejusd.* Lien Magnus; duplex inteſtin. Cœcum. *Anat. Sch.* --
30. D. Zach. *Managettæ* Affectus cornutus. *Path. Sch.* --
31. *Ejusd.* Polypus Cordis. *Path. Sch.* --
32. *Ejusd.* Anatome Hyſtericæ *Anat. Sch.* --
33. D. Laur. *VVolfſtrigel* Flamma ex puteo. *Phyſ. Schol.* --

34. D.

34. D. Joh. Mich. *Fehr.* Nova Catarrhorum extractio *Path. Sch.* --
35. D. Petr. *à Caſtro* Mutis Loqvela data. *Phyſ. Sch.* --
36. D. Th. *Bartholini* Ovum prægnans. *Phyſ. Shol.* --
37. *Ejuſd.* Herba oſſifraga *Botan. Sch.* --
38. *Ejuſd.* Oſſium Mollities *Path. Sch.* --
39. D. Guil. *Rivæ* Secundina duplex. *Phyſ. Sch.* K.
40 D. Joach. G. *Elſneri* Mira ſecundinæ textura *Anat.* -- K.
41. D. Jo. Georg. *Greiſelii* Suffocatio ex fruſto pulmonis *Path.* -- --
42. D. *Segeri* Embryo Hydropicus *Anat. Sch.* --
43. D. *VVolffſtrigel.* Anatome Hæmoptoyci, Cyſtis
Reni adnata *Anat.* -- K.
44. D. Nic. Guil. *Bekers* Lapilli Veſicæ felleæ *Path. Sch.* --
45. D. Guil. *Rivæ* Conceptus falſus detectus tempore verus. *Path.* -- --
46. D. Alardi *Cummi* Hydrocephalus incipiens curatus *Path.* -- --
47. & *Ejuſd.* Hydrocephalus diſſectus. *Anat* -- --
48. D. Ph. Jac. *Sachſi* Rapa monſtroſa. *Obſ. Botan. ſch.* K.
49. D. Fr. Ferdin. *Ilmeri* Fœtus mortuus extractus. *Chir.* -- K.
50. D. Th. *Bartholini* Sangvis verminans. *Path. Sch.* --
51. *Ejuſd.* Hemicrania Periodica. *Path.* -- --
52. *Ejuſd.* Robur Naturæ in Gravida. *Path. Sch.* --
43. D. Val. Andr. *Mœllenbrocci* Variolæ fœtus in utero. *Path. Sch.* --
54. *Ejuſd.* Hypercatharſis à Medicamentis ☿ lib. *Therap.* -- --
55. D. Joh. G. *Greiſelii* Anatome monſtri gemellorum *Anat.* -- K.
56. *Ejuſd.* Ren ſuccenturiatus monſtroſus c. Ulcere. *Anat* -- --
57. D. Joach. G. *Elſneri* Vincetoxicum ſcrofularum remed. *Therap.* -- --
58. D. Alardi *Cummi* Apoplexia Lethalis ex Scabie. *Pathol.* -- --
59. *Ejuſd.* Dolor Meſenterii tremulus in Paralyſin
manuum deſinens. *Pathol.* -- --
60. D. I. F. *Hertodi* Fœtus in utero croco tinctus *Anatom.* -- --
61. D. Joach. G. *Elſneri* Albedo chyli tingens rubedinem. *Phyſ.* -- --
62. D. Joh. *Paterſoni* Vagitus Uterinus & reditus in uterum. *Phyſ. ſch.* --
63. D. *Ejuſdem* Hypochondriaci excreta nigra. *Path.* -- --
64. D. Joh. G. *Greiſelii* Ren comſumtus. *Anat.* -- --
65. *Ejuſd.* Lapilli cum Sangvine è venâ *Chirurg.* -- --
66. *Ejuſd.* Lapis in Abſceſſu Hepatis *Anat. ſch.* --
67. D. Laur. *VVolffſtrigeli* Vulnus oculi & coalitus humoris
Cryſtallini *Pathol.* -- --
68. D. Ferd. Fr. *Ilmeri* Dolor Capitis Lethalis *Pathol.* -- --

69. D.

69. *Ejuſd.* Dolor Capitis inſignis *Path.* -- --
70. D. Joh. G. *Greiſelii* Cor magnum *Anat.* -- --
71. L. Sigiſm. *Graſſi* Oculi Paralyſis ex caſu *Therap.* -- --
72. D. Ph. Jac. *Sachſi* Gammari Amari *Phyſ.* -- --
73. D. Th. *Bartholini* Cryſtalli *Phyſ. ſch.* --
74. D. Joh. G. *Greiſelii* d. Apoplecticis *obſ. Anat.* -- --
75. *Ejuſd.* Hæmorrhoidum fluxus albus *Pathol.* -- --
76. D. Laur. *VVolfſtrigeli* Os cuneiforme *Anat.* -- --
77. D. Joh. Jacob. *Piſani* Flamma ex ventriculo. *Anat. ſch.* --
78. D. Joh. Jac. *Dobrzenſky* Mors horrida ruſtici in Febre Maligna. *Path.* -- --
79. *Ejuſd.* Efformatio Pygmæorum. *Phyſ.* -- --
80. *Ejuſd.* Hypochondriaci mors ab Ungv. ☿. *Therap.* -- --
81. D. Nic. Gvil. *Beckers.* Ex levi purgatione in Aurifabro mors *Ther. ſch.* --
82 *Ejuſd.* Abſceſſus abdominis inciſione curatus *Chir.* -- --
83. D. Joh. Mich. *Fehr* Eſus abſurdorum. *Phyſ. ſch.* --
84. D. Alardi *Cummi* Paralyſis pedum ex Longiore in frigido mora *Path.* -- --
85. *Ejuſd.* Epilepſia hypochondr. ex retentis menſibus *Path.* -- --
86. *Ejuſd.* Epilepſia Venere ſanata *Ther.* -- --
87. D. Valent. Andr. *Mœllenbrocci* Omentum putrefactum. *Anat. ſch.* --
88 *Ejuſd.* Mictio cruenta. *Path. ſch.* --
89. *Ejuſd.* Mictio Chyloſa. *Path. ſch.* --
90. D. Ph. Jac. *Sachſii* Aloë Sileſiaca. *Botan.* -- K.
91. *Ejuſd.* Aloë ſalitiana. *Botan.* --
92. D. Alardi *Cummi* Rarum circa viſum Symptoma. *Path.* -- --
93. *Ejuſd.* Viſus duplicatus *Path.* -- --
94. *Ejuſd.* Puris Sputum Menſtruum ſine phthiſi *Path.* -- --
95. *Ejuſd.* Vomitus Sangvinis menſtruus *Path.* -- --
96 *Ejuſd.* Hæmorrhagia menſtrua in gravida. *Path.* -- --
97. L. Chr. Frid. *Garmanni* Muſcus terreſtris, *Bot. ſch.* --
98. D. Ph. Jac. *Sachſi* Mira alvi ſtipticitas. *Path.* -- --
99. D. I. F *Hertodi* Cancer Pancreatis *Path.* -- --
100. D. V. A. *Mœllenbrocci* Prædictio futurorum ex dentibus -- --
101. D. *Bartholini* Mors repentina *Path.* -- --
102. D. Joh. *Jæniſi* Bugloſſum ſilveſtre monſtroſum. *obſ. Botan. ſch.* K.
103. D. Henr. *Volgnadi* Anatome Ancillæ Altenburgicæ *Anat. ſch.* --
104. L. *Garmanni* Horror à vermibus *Path.* -- --
105. D. Godofred. *Thileſii* Calculi ex abſceſſu hepatis. *Path.* -- --
106. *Ejuſd.* Calculi veſicæ cum Uteri obſtructione *Path.* -- K.

107	D. Joach. G. *Elsneri*	Veronicæ uſus in Calculo.	*Ther* -- --
108.	L. Ortholphi *Maroldi*	Abortus per os.	*Phyſ. ſch.* --
109.	D. Val. Andr. *Mœllenbrocci*	Cati ex ore mulieris nativitas.	*Phyſ. ſch.* --
110.	D. Ph. Jac. *Sachſi*	Fœtus extra uterum inventus	*Anat. ſch.* --
111.	D. G. Sebaſt. *Jung. è Vienn. Cæſ. Muſeo*	Crucifixus ex Crambe	*Phyſ. ſch. K*
112.	*Ejusd.*	Nomen Chriſti in Achate	*Phyſ. ſch. K.*
113.	*Ejusd.*	D. Mariæ effigies in minera ferri.	*Phyſ. ſch. K.*
114	*Ejusd.*	Inſignia Auſtriaca Lapidibus à Natura impreſſa.	*Phyſ. ſch. K.*
115.	*Ejusd.*	Lapis Bezoarticus monſtroſus	*Phyſ. ſch. K.*
116.	D. Ph. Jac. *Sachſi*	Radix miranda cum icunculis	*Phyſ. ſch. K*
117.	D. Gvil. *Rivæ*	Reſtitutio humorum in oculo	*Ther.* -- --
118.	D. Joach. G. *Elsneri*	An Lien veneris ſit ſedes	*Phyſ.* -- --
119.	*Ejusd.*	Angvillæ viviparæ	*Phyſ.* --
120.	L. Chriſt. Frid. *Garmanni*	Araneæ nutriuntur aëre	*Phyſ.* -- --
121.	*Ejusd.*	Araneæ cum Bombyce antipath.	*Phyſ.* -- --
122.	*Ejusd.*	Bombycum nutrimentum	*Phyſ. ſch.*
123.	D. Th. *Bartholini*	Pili demortuorum	*Phyſ. ſch.* --
124.	*Ejusd.*	Nervorum reſtitutio.	*Chir.* -- --
125.	D. Th. *Barthol.*	Aſellus Hermaphroditicus	*Ph. ſch.* --
126.	D. Fr. Matth. *Hertodi Sen.*	Alvi difficultatis nova cauſa.	*Pathol.* -- K.
127.	D. *Regn. d. Graff.*	Arteriæ carotides induratæ	*Anat.* -- K.
128	*Ejusd.*	Monſtroſus uterus	*Anat.* -- --
129.	D. Joh. Jac. *Dobrzenski*	Calculi cyſtidis fellei	*Obſ. Anat. ſch.* --
130.	*Ejusd.*	Anatome Cerebri bovis petrefacti.	*Anat.* -- --
131.	D. Ph. Jac. *Sachſi*	Aurum vegetabile.	*Phyſ.* -- --
132.	D. Chriſt. *Nitſchki*	Lac ex Sangvine	*Chir. Phyſ.* --
133.	D. David. *Spilenbergeri*	Cantharides innoxiè ſumtæ	*Ther. ſch.* --
134.	D. Jul. Gvil. *Mannagettæ*	Antipathia ad Muſicam.	*Phyſ. ſch.* --
135.	D. G. Sebaſt. *Jungi*	Antipathia ob nævos maternos	*Phyſ. ſch.* --
136.	D. Joach. G. *Elsner.*	Spermatis Ceti ortus.	*Phyſ.* -- --
137.	L. Chriſt. Frid. *Garmanni*	Serpentum & bufonum antipath.	*Phyſ. ſch.* --
138.	*Ejusd.*	Scolopendræ Lux innata	*Phyſ. ſch.* --
139.	*Ejusd.*	pullitiei nocumenta.	*Phyſ. ſch.* --
140	*Ejusd.*	Ovum inſolitæ figuræ	*Phyſ.* -- --
141.	D. Ph. J. *Sachſi*	Lac arthriticorum ſolatium	*Ther.* -- --
142.	*Ejusd.*	Emplaſtr. antipodagricum	*Ther. ſch.* --
143.	D. Frider. *Ortlobi*	Inteſtina Sphacelata.	*Anat.* -- --
144.	L. Chr. Fr. *Garmanni*	Præſagium mortis ex odore	*Phyſ.* -- --
145.	*Ejusd.*	Vermes inteſtina perforantes reſtituto ægro	*Therap.* -- --

146. D. Henr. *Volgnadi* Vermes inteſtina perforantes moriente ægro. *Therap.*
147. L. Chr. Frid *Garmanni* Varia excreta per aloum. *Path.*
148 *Ejuſd.* Mercurii experimenta. *Phyſ.*
149. D. Gvil. *Rivæ* Transfuſio Sangvinis in homine *Chir. ſch.*
150. D. Joh. *Paterſoni* Tinctura Coralliorum. *Chym.*
151. D. Georg. Hier. *Velſchi* Xylaloe Cardioides *Botan.*
152. *Ejuſd.* Lignum Saſſafras à Radice diverſum *Botan*
153. *Ejuſd.* Tabacum Japonicum. *Botan.*
154. *Ejuſd.* Jaſpis Curioſus. *Phyſica.*
155. D. Georg Hieron. *Velſchi* Margaritæ Onychinæ & Margaritomantiæ. *Phyſ.*
156. *Ejuſd.* Achates Aphrodiſius *Phyſ.*
157. *Ejuſd.* Spondylolithi & Dolicholithi Teriolenſes. *Phyſ.*
158. *Ejuſd.* Calculi Pulmonum *Pathol.*
159. *Ejuſd.* FructusAmericani nondum deſcripti *Botan.*
160. & ultima *Ejuſd.* Anatome Muris Alpini *Anat.*

Catalogus Tabularum.

1.	Ad Obſ. 14.	Serpens petrefactus.
2.	17.	Ducati ex Auro Chymico.
3.	18.	Aneuriſma Cordis.
4.	39.	Secundina Gemellorum.
5.	40.	Mira ſecundinæ textura.
6.	43.	Cyſtis reni adnata.
7.	48.	Rapa monſtroſa anthropomorpha.
8.	49.	Fœtus mortuus unco extractus.
9.	55.	Anatomia Gemellorum.
10.	90.	Aloe Sileſiaca.
11.	102.	Bugloſſum ſilv. monſtroſum.
12.	106.	Calculi veſicæ
	107.	Calculus Renalis.
13.	111.	Crucifixus in Crambe
14.	112.	Nomen Chriſti in Achate
15.	113.	B. Mariæ effigies in minera ferri
16.	114.	Inſignia Auſtriaca Lapidibus à Natura impreſſa
17.	115.	Lapis Bezoarticus miraculoſus.
18.	116.	Radix miranda cum icunculis.
19.	126.	Nodi in Inteſtinis.
	127.	Arteriæ Carotides induratæ

EPISTOLA
INVITATORIA
ad
CELEBERRIMOS EUROPÆ
MEDICOS.

VIRI
Magnifici, Ampliſſimi, Nobiliſſimi, Excellentiſſimi, Experientiſſimi
MEDICINÆ
ANTISTITES
SCRUTATORES NATURALIUM
ARCANORUM
Solertiſſimi.

Irculum ſanè putemus aut Globum omne id, qvod à Sapientiſſimo & trismegiſtoCreatore productum fuit, qvi undiq; circumvolutus nunc in ſuperius adſcendat, nunc deorſum ruat, ſic

—— omnia migrant,
Omnia commutat Natura & vertere cogit.

Agnovere olim & nunc Sapientes hanc perpetuam & prætoriam circumvolutionis legem, ut ad ſummum perducta rurſus ad infimum relabantur, & ſtatis temporibus rurſus adſcendendo caput exerant. Qvicqvid vides, inqvit Seneca, Natura, (melius Chriſtiani, DEUS) mutationibus temperat: nubilo ſerena ſuccedunt, turbantur maria cùm qvieverunt, flant invicem venti, noctem dies ſeqvitur. Easdem mutabiles Rerum vices etiam ſtudia artesq; Liberales à mundi ſtatim Infantiâ, usq; ad decrepitam jam Ejus ſenectutem expertæ ſunt, ut interdum ipſo Sole clariores ſparſerint Lumen, modò nigrâ Barbariei nube ſepultæ, cæsâ nocte viderint Mundum immerſum, donec diſcuſſis tandem Ignorantiæ tenebris novâ luce rurſus refulſerint. Nolumus priores Mundi ætates prolixiore adumbrare penicillo, qvomodo ingenita Primogenitorum Patriarcharum certa & firmiſſima eruditio Sophiſmatum & oppugnationum expers, jam ante diluvium plurimorum malorum hominum ſcelere & incuriâ obfuſcata fuerit; qvomodo ad Chaldæos; qvomodo ad Ægyptios per Joſephum, ad Perſas per Danielem & Magos, porrò ad Græcos, tandemq; Romanos devenerit; putandum ferè *Migrationes litterarum* tam familiares eſſe & fuiſſe qvàm olim Gentium, imò apud pleroſq; cum Monarchiæ Majeſtate Eruditionis faces ſimul fuiſſe accenſas & eâ ruente extinctas. Certè dum Auguſtus Imperator ſummâ rerum Orbis tunc cogniti potiretur, aureum Litterarum & Scientiarum floruit ſeculum, manſit usq; ad Trajani tempora Monarchiâ Romanâ adhuc vegetâ: declinante poſtea Imperio rurſus *bonæ Litteræ* in exilium pulſæ fuerunt & coactæ Barbariei herbam porri-

gere victricem, gemente ipſo Imperio ſub iniqvâ Barbarorum ſervitute. Tandem deniqve *in Europâ* firma ſibi fixerunt caſtra Muſarum Gratiarumq; chori. Aſpiciamus *GERMANIAM:* in Eâ ſub Sereniſſimæ *AUSTRIACÆ* Familiæ Majeſtate & ſplendore vitam viresqve receperunt Scientiæ, & non dubitandum qvamdiu hæc Sereniſſima Familia in flore permanſura ſit, nunqvam qvoqve Artibus ſplendorem & incrementum defuturum. Sanè qvo tempore ulla major æmulatio? ulla meſſis uberior recenſeri poterit Eruditorum? qvàm noſtro hoc vergente ſeculo, ubi non Urbes, non Ducatûs, non Provinciæ, ſed integræ Nationes, integra Regna laudabili & non invidendâ æmulatione accendantur, & de novarum abſtruſarumq; Rerum Inventionibus per experimenta comprobandis invicem decertent. Florentiſſima & ſibi viciniſſima *Regna Gallicùm & Britannicũ* qvo non fervore noſtrâ hac ætate, qvib9 non ſumtibus, qvanto non ingeniorum delectu & freqventiâ palmam invicem ſibi faciunt dubiam. Sub maximo & potentiſſimo *Galliarum Rege LUDOVICO*, Litteræ (qvæ poſt Franciſci I. Summi Litterarum Patroni mortem, ſtrepentibus undiq; bellorum civilium flammis, ſuppreſſæ fuerant & ſepultæ) nunc novo vigore animantur, qvod præter plurima variæ eruditionis lumina per Galliarum Regnum diſperſa teſtantur *Academiæ Pariſiis* noſtrâ ætate inſtitutæ *Domini de Mommor, Domini Teuenot* in Mathematicis, Anatomicis, Chymicis, & in examine Experimentorum, *Dn. de Róo* in conſideratione novorum experimentorum, *Dn. Launé* in Philoſophiâ, *Dn. Bourdelotti* in rebus naturalibus: Cujus non aures attigit fama *Gaſſendi, Carteſii, Juſtelli, Petit, Robervalli, Paſchalis, de la Chambre Sorbierii, Miramontii, Lantini?* Qvis non miratur è Medicorum celeberrimorum choro *Riolanum, Peçqvetum, Patinum, Moreau, Sponium* alioſq; plurimos.

Si *Angliam* ſedatâ bellorum civilium horridâ tempeſtate Potentiſſimi Regis *CAROLI II.* clementiſſimo erga Eruditos favore ſuperbientem aſpiciamus, obſtupeſcit Orbis ad conſeſſum *Experimentalis Collegii Londini* Regiâ Authoritate firmatum, Regio animo præditum, ipſorum Emblemati accommodatum: *NULLIUS in VERBA.* Integra Volumina non capiunt, qvæ ex tam ſplendido cœlo ſidera enarrari deberent, qvos inter *Digbæus, Boylæus Branker, VVrene, Hackius, Oldenburgius, VVallisius,* & præter hos Matheſeos & Na-

turæ

turæ Myſtas *Harvejus*, *Charleton*, *VVarthon*, *VVilliſius*, *Highmorus*, *Benettus* aliiq; Medicorum Anteſignani.

Qvid non narrandum de *ITALIA* Studiorum & Sapientiæ Matre? Miſſis tot celeberrimis ferè omnium nobiliorum Urbium Academiis novaq; *Experimentali Societate Florentiæ del Cimento*, Munificentiâ Magni Ducis Hetruriæ Ferdinandi, & Principis Leopoldi ſuſtentata: qvis non extollit *Athanaſ.* Kircherum, *Torricellum*, *Vincentium Viviani*, *Laurentium Magalotti*, *Euſtachium à Divinis*, *Caſſinum del* Pozzo, incomparabilem *Manfredum Seattalam*, *Corvinum Romanum*, aliosq; qvàm plurimos in indagandâ Rerum Naturalium veritate occupatiſſimos. Nonne *in Italiâ* præter elapſi ſeculi clariſſimos Medicos qvàm fulgidisſima nunc micant ubiq; Luminaria Medica novis & certis inventis Famæ templum illuſtrantia, *Barbatus Venetiis*, *Molinettus & Marchettus Patavii*, *Terzaga Mediolani*, *Fracaſſatus*, *Malpighius*, *Bellucius Piſis*; *Redi Florentiæ*, *Riva Romæ*, *Donzellus & Cornelius Conſentinus Neapoli* aliiq; innumeri.

Oſtentat *Belgium Plempium*, *Hornium*, *Sylvium*, *Blaſium*, *Regium*: Superbit *Dania Bartholino*, *VVormio*, *Borrichio*, *Stenone*: Gloriatur Svecia *Rudbeckio*, *Coſtero*, *VVittio*. Plures enumerare ex tam innumero numero chartarum anguſtia non permittit, & tenuitatem noſtram agnoſcimus, qvòd indigni ſimus horum aliorumq; virorum præcones, qvi cum Alexandro nonniſi ab Homero deprædicari jure ſuo meritiſſimò dignum cenſerent. Tot tantorumq; noſtro ſeculo clariſſimorum Philoſophorum & Medicorum exemplis *GERMANI* excitati, ut in aliis artibus ſolidis & utiliſſimis, ſic & in Medicinæ finibus dilatandis pro virili ſociato, cum Exteris labore Remp. Medicam locupletari enixiſſimè allaborarunt. Non enarramus jam nunqvam ſatis deprædicandos labores Excellentiſſimorum Profeſſorum in celeberrimis Germaniæ Academiis; non producimus Experientiſſimorum Practicorum in populoſis Imperii Germanici urbibus fidas Practicarum obſervationum commentationes; ſaltem referimus qvoſdam è Medicæ familiæ Doctorum Grege ante aliqvot annos inter tot Laborantium operas initâ *ſocietate* & ſuas opellas conjunxiſſe inſtituto *Collegio Naturæ Curioſorum* vocato. Fatemur eqvidem hoc *NATURÆ CURIOSORUM* Collegium diu in Infantiâ hæſiſſe varias ob cauſas, præcipuè tamen ob Collegarum diſtantiam, Patronorum defectum & qvorundam invidiam,

diam, qvorundam ſocordiam: Applauſus tamen, qvos non ſolum Germaniæ qvidam primi ſubſellii Medici, ſed & Exteri tribuere viſi ſunt, ipſius incunabilis τὸ εὖ acclamantes, lapſanti vires ſuppeditarunt ne in primâ, qvod dicitur, herbâ occubuiſſet. Moti tantorum virorum ſtimulis *præter ſingulares ſingularium è Re minerali, Animali, vegetabili tractatûs* (qvam ſolam viam hactenus *curioſi* calcarunt) *novâ* qvadam *methodo* & novâ ſemitâ labores curioſos auctiores reddere conſtituerunt & Exterorum laudabilibus veſtigiis imprimere plantam. Viderunt qvanta commoda *Ephemerides Anglicanæ*, Transactiones Philoſophicæ nuncupatæ, omnium ferè artium Cultoribus indies exhiberent, qvam liberalem rerum curioſarum cognitionem *Gallicæ Ephemerides* ſuppeditarent; non incongruum itaq; aut inutile fore futurum putarunt Curioſi, ſi *Ephemerides Germanorum* concinnarentur *è ſolâ Medicina* illiusq; filiis & agnatis *Phyſica, Botanologia, Anatomia, Pathologia, Chirurgia, Chymica*, ut qvicqvid Curioſi per benevolam clariſſimorum Medicorum communicationem, qvicqvid per proprias obſervationes in Praxi aut diligenti inqviſitione & experientiâ occurriſſet, à curioſis in unum *Ephemeridum volumen* conſcriberetur, & ſingulis annis publici juris fieret.

Si Praxin Medicam ſpectamus nemo ferè Medicorum, negare audebit, niſi proprio ingenio & Authoritati nimium confidat, qvantas non utilitates à Primiceriis Medicis editæ hactenus *obſervationes* præſtiterint intricatâ Praxi occupatis & non rarò Labyrintho ſymptomatum involutis, novorum & infreqventium morborum larvis deterritis. Ariadnéum eas dixeris filum, imò Palladis Gorgoneum clypeum contra morborum monſtra, aut ipſam clavam Herculis Hydram Lernæam debellantem. Qvantis non beneficiis obſervationum fideli communicatione Rempublicam cumulârunt *Amatus Luſitanus, Ant. Benivenius, Arnold. Bootius, P. Borellus, Joh. Chifletius, Rembertus Dodonæus, Marſilius Cagnatus, Nicol. Fontanus, Henricus ab Heer, Fabricius Hildanus, Gregor. Horſtius, Dominicus Panarolus, Felix Platerus, Paulus Renealmus, Henricus Smetius, Lazarus Riverius, Joh. Rhodius, Nicol. Tulpius. Franc. Valleriola* aliiqve. Qvam liberali theſauro ditavit Medicinam Excell. *D. Thomas Bartholinus* de Republ. Medica, ſi ullus, ſummè meritus enucleato & multifario hiſtoriarum Medicarum & Anatomicarum apparatu, plurima certè

Tempus edax rerum, & ſupina oblivio fati

Æter-

Æternis involviſſet tenebris, niſi tanqvam Mercurius Soſpitator caduceo iſto ab inferis revocaſſet. Tam iniqva ſors plurimorum veteris noſtriq; ævi Medicorum Scripta & obſervationes premit, qvarum medicarum obſ. numeroſum catalogum profundâ eruditione & medicâ ſcientiâ Clarisſimus *Georg. Hieronymus VVelſchius* obſervat. ſuarum centuriis Medicis præmiſit.

Qvis non in cœlum extollit de Repub. Medicâ meritisſimi *Joh. Georgii Schenckii* à fide dignisſimis communicatas hiſtorias, qvas ſummo & curioſo Studio collegit, & poſteritati inſtar gazæ corraſit? Similia & nova qvoqve indies Natura ſuppeditat exempla, ſuccreſcit in ipſa ſegete nova talium meſſis, & novis Obſervatis ad ſui contemplationem invitat.

Si *Anatomiæ* labores contemplemur, nullus ferè jam menſis, nedum annus elabitur, qvo non aut vi extinctorum hominum diſſecta corpora vel novas, vel patentiores, vel propinqviores vias exhibeant, aut alia Anthropologiæ myſteria tam lynceâ mentis oculorumq; , qvàm cultri acie reperta: aut ſi morbo diem clauſerint, genuinas morborum cauſas & varias abſtruſas ſyrtes nodosq; in tam ſpatioſo Europæ theatro Spectatoribus demonſtrent. Alibi ab aliis detecta abſtruſa variorum experimentorum robore aliorum ſuccenturiata diligentiâ confirmantur: ibi vulnerum, ulcerum, fracturarum variæ differentiæ ratione ſitûs, partium vicinarum compendioſiores & perfectiores curationes reqvirunt, indeq; novis remediis & Inſtrumentis excogitandis anſam præbent: ibi ars Naturam imitando beneficio ignis & furnorum chymica laboratoria novorum ſelectisſimorum remediorum cornucopia inſtruit. Varii hinc inde varii idiomatis excuduntur libri, qvi vel prorſus medicinam ſpectant, aut ſaltem hinc inde varios floſculos exhibent, qvi commodisſimè decerpti, medicinæ campo implantari poſſent & Germanis communicari. Qvot menſes verò, qvot anni elabuntur, anteqvam qvicqvid in variis regionibus, urbibus, oppidis agatur, iſta omnibus ſtatim pateſiant? paucos excipias ad qvos vel navigationis commodo vel poſtarum tranſeuntium ſubſidio celerrimè innoteſcant, reliqvis ab hac felicitate in remotioribus angulis latitantibus excluſis. Qvot eruditi Viri Praxeos moleſtisſimæ & fœcundisſimæ occupationibus obruti lubentisſimè vel inventa, vel obſervata Poſteris aut Exteris communica-

 rent;

rent; ſed qvibus mediis? Integris tractatibus conficiendis nec otium ſuppetit, nec officii ratio ſvadet: ſi iſta paucarum paginarum ſpatio comprehendant & divulgari patiantur, qvàm citò fiunt folia Sibyllæ, ventiſpolia & qviſqviliæ. His prægnantibus rationibus mota *Curioſa Societas* opem & operam ſummorum Medicorum & Phyſicorum implorans *Ephemerides Medicas* qvotannis colligere & conſcribere, tandemqꝫ typis divulgare ſibi propoſuit, *in qvas* varias *Phyſicas & Medicas obſervationes rariores* ſed fide dignas *tam Practicas Medicas* qvàm *Chirurgicas, nova experimenta tam Phyſica qvàm Anatomica, nova inventa in Regno minerali, Animali, Vegetabili, remedia* ſelectiora & *chymica* generoſiora ſingulari uſu comprobata tam per literas communicata qvàm ex rarioribus & peregrini ſæpè idiomatis libris exhauſta tánqvàm in viridarium qvoddam multifariis florum blanditiis exornatum diſponere conſtituerunt. Hac ratione qvicqvid rarioris aut occulti in Phyſicâ & Medicinâ ubicunqꝫ locorum reſtiterit, putamus unâ qvaſi in Tabulâ delineatum Eruditis exhiberi poſſe, cùm de ſincerâ & promtâ communicatione non dubitemus. Siqvidem hâc viâ multis egregiis ingeniis janua Famæ & utilitatis publicæ aperietur, ut cum ipſis aliqvid ſingulare edendi tempus & otium non ſuppetat, cum ipſorum fama & honorificâ mentione in Ephemeridibus hiſce videre poſſint mundo exhibitum. Et ut eò citiùs & lubentiùs nobiſcum ſincera fiat communicatio temperabunt *ſibi Curioſi* ab omni mordaci ſale aut judicii aculeo.

Magnum opus agredimur, nec qvæ qvoqꝫ viribus hiſce
Conveniunt —— ——

dum tenui antlia profundiſſimum Rei Medicæ Oceanum exhaurire tentamus, & ſcaturigines exinde ad omnes orbis angulos derivare. Sanè cribro hauriremus Aqvam, niſi *Viri Magnifici, Ampliſſimi, Nobil. Excell. Experientiſſimi, Statores & Atlantes Dogmaticæ & Hermeticæ Medicinæ veſtra* ſuccederet opera & fidelis communicatio: *Veſtra* diligentia in perſcrutandis abditis; *Veſtra* profunda ſcientia & certa experientia in debellandis morbis, *Veſtra* fideliſſima Ratio & ἐγχειρία in novis Remediis reperiendis, *Veſtra* fideliſſima communicatio, *ſola, ſola* hæc *Ephemeridum* noſtrarum erit gloria, ſplendor, materia & ſupplementum. Littera H. per ſe nulla eſt littera, reliqvis tamen ſi addatur, integra componit vocabula: & noſtra *curioſa Academia* tot tantorumqꝫ litterato-

rum

rum fideli ſymbolorum adjectione pondus mutuabitur, Lumen & animam. Veſtros floſculos prout diverſis communicabitis ſeptimanis, inſtar apum in alveolos *Curioſi* diſponent, Eruditis mel ſvavisſimum & delicatum conficiendo, nunqvam cum lividis araneis venenum inde exſugendo; cum honorificâ mentione inſcribentur *veſtra Nomina*, non floribus ſolſtitialibus citò marceſcentibus, ſed æternis chartis, victuræqve papyro.

Nunc *ſalvete* ô Lumina Hygienes, qvos Auguſtisſimum *Imperium Germanicum* veneratur & fovet. *Salvete* celeberrimi & verendi ſplendidisſimarum *Academiarum Profesſores*: *Veſtri* indefesſi Labores pro Medicinæ incremento qvotidie ſuſcepti pollicentur nobis benevolam mentem, promtum calamum, & ſuccenturiatam communicationis nobis abſentibus operam, & informationem. Non minus *ſalvete* ô Medicinæ ſidera in populoſis Germaniæ urbibus fortunatisſimâ Praxi fulgidisſima; qvam gravi diuturnæ experientiæ pondere roborari poterunt, noſtræ diligentiæ ſpecimina, ſi veſtri favoris ſcintillantes faces noſtras Ephemerides Joviali planè aſpectu illuminari dignari vellent.

Sed & vos præprimis *ſalvete* Nobiles & ingenuæ animæ, ô Fulcra Aſclepiadea, vel qvæ ſubtilisſima *ITALIA*, vel acumine præpollens *GALLIA*, vel ingenioſisſima *BRITANNIA*, vel fœcundisſimum claris Medicis univerſum *BELGIUM*, vel reliqvæ *DANIÆ*, *SVECIÆ*, *HUNGARIÆ*, *BOHEMIÆ*, *HELVETIÆ*, *BORUSSIÆ*, *LIVONIÆ* Regiones admirantur: Ad Vos noſtræ diriguntur pariter humanisſimæ & officioſisſimæ preces, ut proſcriptâ fatali Nationum Invidiâ, ſepoſitâ malevolæ æmulationis rabie, relegatâ incuria & ſocordiâ candido & ſincero affectu veſtris ingenioſis *inventis* aut felicibus *experimentis* tam *Botanicis* qvàm *Anatomicis*, tam *Therapeuticis*, qvam *Chirurgicis*, *Chymicis*, *Phyſicis* fideli per litteras transmisſione *Ephemerides Germanicas* tanqvam pretioſiſſimis gemmis exornare concedatis, qvarum ſplendore qvaſi rariſſimo Moſaico opere interteſſellatæ micabunt.

Nunc ut ſcopus & ratio noſtri Inſtituti rectiùs innoteſcat jam Ephemeridum Medicarum Prodromo & Primo Anno proluſimus; hujus *obſervationes* ſi qvibusdam leviores videantur, ii putent Romam ipſam Terrarum Dominam Caputq; Mundi non ſubitò unâ vice marmoream excreviſſe, ſed lateritiam fuiſſe & paucorum tuguriorum rudi

 cultu,

cultu, parvo ſpatio incluſam ſurrexiſſe, donec temporis progreſſu in tam ſplendidæ Majeſtatis formam adoleverit. Pauci ſurculi terræ infixi, ſucceſſu annorum in denſam numeroſamq; congregantur ſylvam: non minus ſi Fortuna benignior nobis arriſerit, benevolentia Magnorum Medicorum & fervor communicandi conſpiraverit ſingulis annis ditiorem meſſem conſtanter promittimus & auguramur. *Valete* interim, & attingite qvàm longisſimos vitæ terminos, favete & noſtris conatibus, nobisq;, qvi certè non ex faſtuosâ qvadam prærogativâ, aut ex inanis famæ pompâ publica hæc Curioſæ diligentiæ tentamus ſpecimina: abſit, ut his de cauſis aliorum oculos, voculas & digitos in nos convertere putaverimus: *DEI GLORIAM*, *Proximi Salutem* Cynoſuram poſuimus: *Honeſtum*, *Curioſum*, *Utile* unica meta, qvò noſtra diriguntur tela: *Intronatorum Academicorum Lemma & noſtra ſuprema Lex ſit: NEMINEM LÆDERE, omnibus velle prodeſſe. Valete* rurſus *& favete.*

Academiæ Naturæ Curioſorum

PRÆSES

ADJUNCTI

& reliqvi

Dnn. *COLLEGÆ.*

LEC-

LECTORI
Amico, Benevolo, Candido.

QVòd DEUS Ter. Opt. Ter. Max. benè vortat in majorem Sui Nominis Gloriam, & Proximi noſtri Salutem! debitum promiſſum nunc exſolvimus *Primum Ephemeridum Germanicarum Medicarum ANNUM* edentes, & *Curioſa Medica* communicantes. Si Labor noſter primâ fronte non omnium exſpectationi ſatisfaciat, rogamus, ne primos hos Infantiæ annos alto ſtatim ſupercilio deſpiciant: ſicut etenim imperfectæ puerilis ætatis anni multùm differunt ab iis, qvando ſtatâ & virili ætate Homines fructuum ubertatem de ſe diffundunt: pariter primus Ephemeridum annus paucorum ſtudio collectus non tam gravi pondere ſuperbire poterit (qvis enim Herculis cothurnos aptaret Infanti?) qvam ſi impoſterum, de qvo nobis nullum dubium, Primicerii Medici Laboribus noſtris faventes, fideli obſervationum transmisſione victum qvaſi locupletisſimum, ſuccum & ſangvinem ſuppeditaturi ſint: tali demum robore inſtructus Partus noſter indies fiet vegetior, indies incrementa capiet. Annuas ergo & Autumnales promittimus edendas Ephemerides, cum Autumno, prout Veris Clementia, Æſtatis Cornucopiæ fertilem Communicatorum Meſſem exhibuerit, fructus in Horrea & Apothecas colligentes.

Ordinem obſervavimus absq; ordine, ne qvenqvam debita Honorum prærogativâ defraudari videamur; prout enim hâc vel illâ ſeptimanâ transmiſſæ aut collectæ fuerint obſervationes, invicem ſe ſubſeqventur. Non aliâ ratione Veris tempore Prata multivariorum Florum Herbarumqve diverſicolorum lenociniis luxuriant, majori ſvavitate & gratia ábblandientes qvam ſi ordine nimis ſtricto certis pulvillis incarcerati

unico aſpectu & unico ictu Curioſum ſaturarent oculum. Nec ſolarum Roſarum Purpura, Liliorum Argentum, Tuliparum aliorumqve Regiorum & rariorum Florum rara textura Hortos exornat, qvin &

Alba liguſtra nitent, vaccinia nigra leguntur:

pari ratione etiam Medicarum Obſervationum floſculi non omnes & ſinguli unius ponderis futuri ſunt & momenti, varietas alibi & raritas magis delectabit, qvàm ubiq; gravitas, dum alibi Phyſicæ, alibi Mathematico-Phyſicæ, alibi Chirurgicæ, alibi Anatomicæ, alibi Practicæ, alibi Chymicæ obſervationes inter ſe diſperſæ reperientur.

Authorum verba, qvemadmodum communicata fuerunt, ex Eorum Litteris adducimus, Scholion interdum adjungentes ſed absq; omni mordaci Sale, illuſtrandi cauſa, & enarratum caſum ſimilibus hiſtoriis explanantes.

Qvos ex impresſis rarisſimis opuſculis Ephemeridibus integros tractatus inſeruimus, illos fideliter ex Authenticis Exemplaribus deſcribere curavimus; qvod rariora iſta plurimorum aciem adhuc ſubterfugerint, digna tamen qvæ omnium oculis exponantur, unde ſi in Eruditisſimorum Medicorum rarisſimis Bibliothecis ſimilis farinæ egregii & ſuccincti Singularium lateant tractatus, ut eosdem, qvô publici fiant juris, nobiſcum communicent, enixè exoramus.

Qvædam ex peregrino idiomate conſcriptis Libris excerpſimus & Latina Civitate donavimus, qvod illa non minùs videantur multùm conducere ad Hiſtoriam Medicam & Phyſicam illuſtrandam. Hiſce Laboribus feliciter fruere, Lector Amice, Benevole, Candide & favore Tuo ad altiora nos excitare perge.

OBSER-

Observatio I.
D. THOMÆ BARTHOLINI
CONCEPTUS FALSUS.

DE Conceptu falſo hanc accipe hiſtoriam: Nobiliſſima Matrona poſt multorum annorum ſterilitatem ſe concepiſſe gaviſa ex omnibus ſignis apud alias conſvetis ad Partum omnia debito tempore præparat, advocatâq; Obſtetrice & aliis Amicis advolantibus uteri dolores qvaſi iam paritura experitur; *nullo tamen fœtu prodeunte.* Poſtea ſenſim detumuit venter, ſicut antea accreverat, & ſpe excidit optima fœmina prolem in ſecundo Conjugio tandem deſiderans. Teſtis falſæ hujus parturitionis qvoq; eſt D. Paul. MOTH, Medicus Regius, qvi puerperæ adfuit & Medicinam adhibuit. *D. Th. Barthol. in Litter. ad D. Sachſium Hafniâ Vratislaviam miſſis.* *Obſ. Pathologica.*

SCHOLION.

Naturam Fœminarum non raro à deſtinato legitimi Fœtus opere ob varia impedimenta *aberraſſe* teſtari poterunt tam variæ *molarum* differentiæ, qvarum *aliæ* repræſentarunt Figuram cordis pericardio incluſi cum cono & baſi. *Th. Barthol.* Cent. III. hiſt. 1. *aliæ* figuram ſtellæ marinæ arboreſcentis Plater. in obſerv. *aliæ* urticam marinam *Lemn.* L. 1. de Occ. Nat. mirac. c. 8. *aliæ* fungum ſeu manum complicatam. *Hildan.* cent. II. obſ. 52. *aliæ* bulbum *Panarol.* pent IV. obſ. 46. *aliæ* ad magnitudinem gallinæ, in qvâ caput figuratum *cum roſtro in ſimilitudinem aqvilæ,* cujus figuræ cauſam Cronenburchius Colon. Medicus rejecit in monſtroſas tales imagines in cubiculi camino ſculptas: *Foreſt.* l. 28. obſ. 61. p. 388. *aliæ* accipitris roſtrum. *Foreſt.* L. XXVIII. obſ. 62. *aliæ* membrum Virile *P. Salius Diverſus* Annot. in Altimar. c. 112. *alia* globi inſtar membranoſi flatuoſo ſpiritu turgens pellucens ut facies *Lunæ*, unde partus Lunæ dictus. *Carol. Piſo* de morb. ex ſero ſect. IV. c. 5. p. 332. *alia* qvæ *caput* ovillum cum dentibus in maxilla prominentibus, cum piloſa cute & oculis ovillis. *Th. Bartholin.* Cent. IV. hiſt. 84. *alia pyriformis* intus villoſa, exterius lævis, qvalis mulieris Hebrææ Anno. 1647. Veronæ obſervata à *D. Petr. à Caſtro in obſ. mss. aliæ* Scarabæos cornutos & mures. *Salmuth.* cent. I. obſ. 65. imò qvædam qvaſi viventes inſtar Zoophytæ

phytæ, qvalem *Marc. Gattinaria* l. de curat. ægrit. partic. cap. de Mola deſcribit, Tincæ piſci non abſimilem, Erinacei inſtar ſeſe complicantem, ſimilemqve *à Salmutho* cent. III. obſ. 98. deſcriptam figurâ oris lati, qvalis cyprini piſcis absq; cavitate tamen cum duobus nigris punctis inſtar ocellis, qvæ in terram prolapſa non palpitavit modò, ſed & variè ſe commovit, ac inſtar piſcis ſe convolvit. Obſervavit & *Zacutus* l. 2. Pr. obſ. 153. mirandam carneam humani capitis magnitudinem ſuperantem, in cujus medio tres oculi, qvæ aqvæ injecta duobus diebus ſupervixit.

Aberravit Natura â legitimo partu, qvando in Norvvegia à Fœmina partûs tempore ovum excluſum. *Barthol.* cent. l. obſ. 4. qvod & in agro Vicentino Anno 1621. fœminæ obortis doloribus parturienti conſvetis accidiſſe refert *Joh. Rodius* cent. III. obſ. 57.

Aberravit Natura, qvando loco legitimi fœtûs ſolum, aut unà vel poſt fœtus varia excluſit ex utero animalia: glirem & piſciculos. *Th. Barthol.* cent. I. obſ. 10. Ranas, qvod in qvibusdam Regni Neapolitani locis familiare eſſe ex *Ant. Torqvemada Delrio* Diſqviſ. mag. L. II. qvæſt. 7. mures Egræ 5. enixos *Salmuth.* c. l. obſ. 62. Serpentes ex *Schenck.* l. 4. obſ. 230. & ex *Caſp. Bauhino* notis in Rouſſetum de Part. Cæſ. adducit *Melch. Sebizius* in de ſc. caſu Adoleſc. Argentorat. à ſerpent. interf. pag. 53. Aſtacorum copiam. *Schenck. l. 4. obſ. 23.* Rubetis ſimilia animalia, *Holler.* l. 1. de morb. intern. c. 61. in Schol. Alatum animal. *Lev. Lemn.* l. 1. de occult nat. mirac. c. 8. & *Matth. de Gradib.* comm. in Rhoſ. c 29. de molâ. Avem in Comitiſſa Mansfeldia *Salmuth.* c. I. obſ. 66. Arparum in Lombardis fœminis Lombardorum fratrum nomine partus Familiaris *River.* cent. II. obſ. 100. ex crebro fructuum, olerum aliorumq; ciborum mali ſucci eſu; quos monſtroſos Uteri verminoſos partûs *Platearius* vocat *fratres* Salernitanorum, *Tornamira* Harpas, Alex. *Benedictus* Harpyas *Savanorola*, & *Bonacciolus* Feras, malumq; Argentoratenſibus fœminis non infreqvens eſſe aſſerit *Sebiz.* l. a. p. 58.

Aberrat non minùs Natura, qvandò Gravidarum venter tandem rurſus ſponte detumeſcit, ut in adductâ obſervat. factum fuit. *Imponit* interdum *Hydrops*, ut graviditas putetur, qvale exemplum apud CL. *Barthol.* cent. III. hiſt. 6. ubi proponit Anatomen fœminæ, qvæ falsò prægnans credita fuerat ex affuſione ſeroſi ſangvinis è venis in abdomen. Adhuc magis *deludit mola Aquoſa*, cujus notabilis caſus apud

Rho-

Rhodium cent. III. obſ. 55. extat Matronæ 32. annorum, cui menſes ſuppreſſi, rugitus ac flatus ventris, cum videretur partui vicina excreto humore eâ qvantitate qvam 3. vel 4. occuparent pelves venter rurſus detumuit. Et *Zacut.* l. 11. Prax. Adm. obſ. 152. fœminam narrat per 10. dies ſingulis diebus 5. ℔ aqvæ ſero lactis ſimilis ex utero profudiſſe detumeſcente tandem ventre. Interdum qvidem *vera fit conceptio, ſed* cum nullus legitimo tempore edatur partus, *falſus putatur fuiſſe conceptus.* Nam vel exſiccatur fœtus in utero, cujus hiſtoria apud *Barthol.* c. I. hiſt. 12. non aliter ac vitulus in utero vaccæ exſiccatus. *Idem* cent. II. hiſt. 2. vel petrificatur uti fœtus Senenſis præterito ſeculo, de quo *Sennert.* l. 4. Pr. p. 2. ſ. 4. c. 7. *Alboſius* Medicus Gallus ſingular. tractat. *Joh. Georg. Schenckius* in lithogeneſia pag. 83. *Ludov. Burgeſia* de offic. obſtetric. p. 102. *Ambr. Paræus* l. 25. de monſtr. c. 11. *Fortun. Licetus* l. 2. de monſtr. c. 45. *Thom. Barthol.* cent. II. hiſtor. anatom. 100. pag. aut fœtus Muſſipontanus noſtro ſeculo gypſeus factus, de qvo *Laur. Strauſſ.* & *Deuſingius* ſingular. tractatibus. Non rarò tamen totus perit Conceptus, & in putrilaginem vertitur ſenſim indies tanqvam fluores albi emanans, oſſibus relictis in utero, & poſt aliqvot annis tandem expulſis, cujus rei exempla ex antiqvis collegit *Sennertus* Prax. lib. IV. p. 2. ſ. 6. c. 7. à pag. 420. uſqve 427. nova & recentia adducunt *Ronſeus* Epiſt. med. I. p. II. *Diomed. Cornar* hiſt. adm. med. hiſt. 6. & 8. *Tulpius* Lib. IV. obſ. cap. 39. meminit *Barthol.* c. IV. hiſt. 14. fœminæ qvæ fœtus oſſa conſumti per 6. annos in utero geſtavit, matre nihilominus intra illud temporis ſpatium vivum fœtum edente. Et Exercitatiſſimus *Gu. Harvei* Exercit. de Partu p. 499. narrat Londini mulierem poſt abortum denuo concepiſſe, debito tempore Infantem peperiſſe; poſt aliqvot menſes ſine dolore prioris abortus oſſicula nigra ſpinæ & femoris fruſtulatim ejeciſſe, itaqꝫ poſt primam conceptionem nihil excretum fuit remanente corrupto fœtu in Utero.

Maximè tamen credibile *in falsâ conceptione Flatus* Utero incluſos *loco veri Embryonis ſuppoſititium Æolium & Anemium Partum* producere. Exſpectant Matres & Obſtetrices fœtum, ut

" Parturiant ventres: naſcetur ridiculum ST
Aut ſine mente ſonus reboat, crepitus ſtrepitusq;
Eduntur. — — —

Et ut alterius Poëtæ verba adducam, qui Acciellæ falſum conceptum eleganter deſcribit:

> Venter cum tumuiſſet Acciellæ
> Septem menſibus & novem diebus,
> Cœpiſſetq; Lien parum dolere,
> r Acciſi jubet illicò obſtetricem,
> Quæri faſciolas & apparari,
> Sperato puerum editura partu;
> Mox inter medias manus miniſtræ
> Laxo poplite, cruribus levatis
> *Lucinam geminans, quater pepedit.*

Obſervavi, inqvit *Barthol.* cent. III. hiſt. 21. in f. ex flatibus ſæpe commotum Uterum impoſuiſſe mulieribus, qvæ falsò ſibi perſvaſerant ſe & uterum geſtare & Embryonis motum percepiſſe. Exemplum qvoq; *Hoechſteter.* de cad. VI. caſ. 4. affert Fœminæ, qvæ cum biennio tumidum geſtaſſet ventrem tandem dolore parturienti ſimili accedente, ter cum maximo conatu flatum ex utero per pudenda excluſit: pari ratione qvâ Baronis Uxor pro gravidâ habita, octavo menſe loco fœtûs ſonorum flatum dimidii qvadrantis ſpatio Utero extorſit cum albæ pituitæ colluvie multa. *Zacut.* Pr. Adm. L. II. obſ. 151. aut alia nonimeſtris dolore partûs vexata ter bombum ex utero magnâ vi elidens ac ſi tonitruum exaudiretur. *Ibid.* obſ. 150. Paucis abhinc annis ſimilem caſum Lugduni Batav. Eximii cujusdam viri Uxori contigiſſe ſuo tempore cum ibi moraretur teſtis eſt Collega noſter Curioſus *D. Johann. Georg. Elſnerus.* Novit Juvenculam *Harveus* Exercitat. de partu. p. 500. qvæ gravida facta omnia prægnantes ſolita experta eſt ſymptomata, ea ſana poſt 14. ſept. fœtus in utero motum ſenſit, tempus partui debitum emenſa eſt, indicia imminentis partûs adeſſe rata omnia jubet eſſe in promptu incunabula, obſtetricem: ſed fruſtra omnia: motus ſoliti ceſſarunt, paulatim ut increverat venter detumuit absq; ullâ ægritudine manſit tamen ſterilis. Idem deniq; *Harvejus* aliam novit Matronam, qvæ plus decies enixa fuerat, qvamq; menſtruorũ ſuppreſſio citra prægnationem nunqvam fefellerat, poſt alteri nupta præter alia ſigna ſolita ex motu qvoq; (qvam ipſa Sororq; ejus juxta cubans ſæpè noctu ſentiebant) ſeſe gravidam judicabat, tandem ſpes omnis in flatum & pingvedinem ſeceſſit.

His

His & ſimilibus de cauſis falſi fieri poſſunt Conceptus. Quod verò fœtus vivus in ipſo partu, cum obſtetrix jam caput infantis tangeret in Comitiſſa pluribus fœminis præſentibus evanuerit, & ſurreptus fuerit, adeoq; Mater ſummo cum ſtupore fœtum nullum viderit exeuntem, rectè obſtetricis tanqvam ſagæ maleficio qvam cauſis naturalibus imputandum cum *Salmuth.* cent. II. obſ. 55. cenſemus.

[*D. Ph. J. Sachs à Levvenh.*]

OBSERVATIO II. D. JOHANNIS WEPFERI.

LIEN MAGNUS.

OBſervationem de Liene Magno adjungere placet. Illuſtriſſima Comitiſſa Franciſca Eliſabetha de Fürſtenberg ex familia de Montrechier Splenis ingentis mole diu jam divexata (de qvo ad Clar. *Barthol.* Dn. Frater meus *D. Joh. Jacob. VVepferus* Cent. IV. Ep. 14.) Anno 1668. Menſ. Aprili purgans aſſumſit annuum ex Magiſt. Jalap. à qvo ſepties alvus alias cum εὐφορίᾳ commota, hâc vice ad 4. dies infinitis vicibus corpus diſcruciatum (iræ ſangvinem commoventi cauſa aſſcripta.) Alvo ex parte tranquillè reddita Venæſectio inſtituta. A Venæſ. conſtipatio nata. Illuſtriſſima verò cum ſcybala cum violentia ejicere conaretur, ruptionem in cerebro factam eſſe & Apoplexiam imminere fruſtra imaginata eſt, nam nullum motu defraudatum membrum fuit, copioſè bibit Aqvam Apoplecticam: ſequitur vomitus per triduum durans cum ſumma debilitate & perpetuo narium ſtillicidio. Accerſitus Emulſ. item Decoct. rad. Chin. Empl. de Cruſta panis ſvaſi. Ab his melius ſe habuit: ſecunda adventus mei nocte dormit qvietè ad tertiam noctis horam. Evigilans ob radios lunares cubiculum irradiantes vertigine tentatur levi, hinc jam Apoplexia (quem metum nullis rationibus pridie adimere valueram) ſe tactam eſſe firmiter ſibi perſvadet, & Spir. Apoplectici magnum ebibit hauſtum. Adſtantes dum Illuſtriſſ. per cubiculum ducere conantur ſyncope accedit, ut inter greſſum exſpiraret. Aperiendi corpus facultas conceſſa eſt. Abdomine recluſo *ingens Lienis moles* oculos incurrit: *longitudine æqvavit qvinq; palmas transverſas, latitudine quatuor, craſſitie unam cum dimidia, pondere* VI. libras civiles valuit. Figura Lienis ſecundùm

Obſervat. Anatomica.

naturam oblonga eſt inſtar lingvæ bovinæ, hic eminentiam palma largiorem inferius adnatam habuit ſemicirculum referentem, & infra umbilicum dextrorſum progredientem. Interior ejus ſubſtantia picem ſaturato nigrore referebat, exterius ob craſſiorem tunicam minus nigreſcebat, tactu ob craſſam hanc tunicam durus videbatur, eâ excoriata fungoſus & mollior. Fœtor ferè abfuit omnis. Stomachum ubi attigit interna ſuperficie putridus & inflammatus. Eloto piceo ſangvine ſæpe repetita aqvæ affuſione fibræ albæ & robuſtæ remanſére. Ventriculus in utroqve latere, ubi hepate & Liene tegitur, non aliter ac ſi combuſtus eſſet, tinctus. Intus exulcerationem patiebatur. A levi inflatione ventriculus diſruptus ad illam regionem qvam Lien tegebat; ubi diſruptionem examinavi tenuem valde & levi tractu diſſilientem ventriculum vidi, alibi à fortiore diſruptione non volui disjungere. Cerebrum ab omni labe erat immune. Acidulis Rippelſavvenſibus uſa & Griesbachenſibus per aliqvot annos vidit abdominis tumorem indies imminui. *D. Joh. VVepferus in Litt. ad D. Sachſium Schafhuſiâ Vratislaviam* miſſis.

SCHOLION.

Excell. *Joh. Jacob. VVepferus* Anatomicus & Practicus in Helvetia inſignis Exc. Dn. *D. Thomæ Bartholino* Anno 1661. caſum viventis adhuc hujus Comitiſſæ deſcripſerat Cent. IV. Epiſt. 14. putans Tumorem in viva obſervatum, Lienem magnum eſſe à Scircho Lienis diverſum, dum ſpleneticæ ſcilicet fibrarum cavernæ admodum ſeroſo ſangvine ſint repletæ. *D. Bartholin.* in Reſponſ. Ep. 15. magnitudinem in ſiniſtro latere adſcititiam potiùs, vel ob *μετάστασιν* materiæ ex morbo præcedenti, vel ob abundantiam ſangvinis arterioſi plus æqvo fluidioris, qvàm nativam eſſe, conjecturam facit. Nunc Comitiſſæ demortuo ſecto cadavere caſus à D. *Joh. VVepfero* mihi transmiſſus dubia omnia ſolvit. Natura eqvidem ſingulis partibus ut juſtam figuram, ſic & determinatam aſſignavit qvantitatem: non raro tamen ab hâc Lesbia diſcedit norma, & vel ab ortu, vel per violentiam morborum plus juſto grandiores efficit. Ambiunt Ventriculum & eundem qvaſi ab utraqꝫ parte involvunt Epar à dextrâ, Lien à ſiniſtra. Hepar vidit *Barthol.* Cent. IV. hiſt. 71. in puellæ ſexennis diſſecto cadavere tantæ molis, ut integrum ferè occupaſſet abdomen ventriculumqꝫ adeò ad inferiora depreſſerit, ut qvaſi ab œſophago viſus fuerit ſeparatus, unde

propter

propter pondus hepatis increſcentis impedita in pulmonibus circulatione depreſſus ventriculus cibos reſpuit; pariter ut Idem *Bartholin.* Cent. IV. Epiſt. 15. Romæ vidit à compreſſione tumidi Lienis conſtrictis inteſtinis deglutiendi ſublatam facultatem. Aliud Hepar maximum vidit. Idem *Barthol.* Cent. II. hiſt. 85. in Anglo Anno 1645. diaphragmati arctiſſimè undiq; connexum. Monſtroſæ magnitudinis hepar apud *Panarol.* Pent. IV. obſ 24. in helluone, qvi poſt qvotidianas potationes hydropicus obiit, ſecto ejus cadavere hepar in tantam molem excreviſſe viſum, ut univerſam ferè diaphragmatis cavitatem tam in dextrâ qvàm in ſiniſtrâ parte impleret, duritie & magnitudine monſtroſum. *Adr. Spigelius* in de Hum. Corp. fabrica VIII. c. 12. teſtatur, ſæpenumero obſervaſſe tam vaſtam Epatis molem, ut ad Lienis regionem validis ligamentis annexum fuerit diaphragmati, qvale exemplum *mihimet* videre contigit 4. Jan. 1648. Lipſiæ in Theatro Anatomico in cadavere fœminino, nec non hoc ipſo anno 1670. 6. April. Vratislaviæ in Viro ſphacelatis inteſtinis mortuo, in cujus ſecto cadavere Epar licet exſuccum & omni ſangvine ſpoliatum fuerit, & veſicula fellea exempta, ultra tres tamen libras & VIII. uncias ponderavit, mole ſua ferè totum ventriculum involvens. Pari ratione Lienem inſolitæ molis longit. duarum ſpithamarum ſupra renem ſiniſtrum ad os iſchii uſq; ejuſq; cavitatem extenſum, pondere ℔. IV. civil. æqvantem in ſplenetico notavit *Barthol.* Cent. I. hiſt. 80. §. 3. Lienes ℔. XX. ponderantes, qvos cartilago exterius obvolverat ſe inveniſſe *Reald. Columb.* l. XV. Anat. aſſerit. Eliſabetha Manbana apud *Marcell. Donat.* Hiſt. Med. l. 6. c. 3. Lienem qvoq; habuit univerſum abdomen occupantem.

Interdum qvoq; ambo hæc viſcera in uno Subjecto ſimul magna. *Joh. G. Schenck.* l. III. Obſ. Rar. c. de Lien. Obſ. 9. ex Georg. Garmero refert in demortuo Lienem ℔. XXIII. Hepar vero ℔. XI. pondere exceſſiſſe. *Fabric. Hildan.* c. II. obſ. 45. in pagana prope Lauſannam tantæ magnitudinis invenit Hepar, ut lobus ſtomachum verſus ſub coſtis ſiniſtri lateris ſpurias transgrederetur; Liene non minus immenſæ magnitudinis duro, & in inferiore parte verſus ilium rotundo, ſangvine aduſto pleno, atqve hepatis locum adnato.

Contra Lienis tam exigui meminit *Vidus Vidius l. X.* de cur. morb. c. 10. ut columbacei ovi magnitudinem non exceſſerit.

Tandem ſicut Fürſtenbergicæ hujus Lien figuram non habuit ordina-

dinariam, ſic & alibi rotundum Lienem obſervavit *Th. Barthol.* Cent. I. hiſt. 32. §. 14. hiſt. 38 §. 2. aliumq́ inſtar Renis Bubuli, *Id.* Cent. I. hiſt. 45. §. 3.

[*D. P. J. Sachs. à Levv.*]

OBSERVATIO III.
D. GEORGII SEGERI,
SERPENTUM VERNATIO, OVORUM EXCLUSIO, ANATOMIA.

Obſ. Phyſica Anatomica.

CUm Anno 1656. propè Hafniam illorum Serpentum, qvos, qvia benigni ſunt atq; innoxii, Æſculapii Angves vocant, magnum offenderem numerum, eorum aliqvot vivos in ſcatulam repoſui, & in muſeum meum deportavi. His primum, majoris ſecuritatis gratiâ, lingvam tenuem, qvam more ſuo continuo vibrant, extraxi, qvia cùm vulgo credidi, eos hac ipsâ plagas inferre lethales. Deinde verò audacior factus non abſtuli eis amplius membrum hoc innoxium. Ablatâ lingvâ ultra tres dies in ſcatulâ, madidâ terrâ repletâ, triſtes qvieverunt, nec niſi tacti ſe commoverunt. Poſteà verò vegetiores redditi omnes muſei angulos liberè perreptarunt, circa noctem in ſcatulam ſuam ſe conferentes. Contigit aliquando, ut unus ex iis inter ciſtam meam & parietem, cui appoſita iſta erat, magno conamine ſe immittere contenderet. Ego id videns removi paululum ciſtam à pariete obſervaturus ob qvam cauſam anguſtias has peteret ille. Et ecce, exuvias ſuas, facto à capite initio, exuere cæpit. Acceſſi igitur & paulatim detrahendi ſuppetias illi gratiſſimas tuli. Peracto opere in ſcatulam ſuam æger ſe contulit, ibiq; per aliquot dies qvievit. Intereà verò recens ſqvammea pellicula conſiſtentiam debitam acqviſivit. Alio tempore fæmella in pavimento ſe præter ſolitum circumvolutans, depoſuit tandem ovum. Quod cum animadverterem, transtuli eam in menſam, ſimulq́ leviter & deſuper corpus illius contrectando, tredecim ovorũ partum feliciter promovi. Duravit autem partus iſte per ſesqvihoram. Qvievit namq; parturiens inter qvamlibet ovi depoſitionem per octavam ferè horæ partem, & ubi ſola ſibi relinqvebatur plus temporis excretioni impendit. Unde etiam gratum ei fuiſſe meum auxilium, vel inde ſatis ſuperq; colligere potui, qvod in ipſo

ipſo opere capite ſuo mirum qvantum obſtetricantes manus meas, pro excitando blando pruritu, fricuerit. Cæterum, qvæ in anatome alterius cujusdam fæmellæ annotaverim hæc erant: Arteria aſpera teres fuit & longa, cujus annuli non erant toti cartilaginei, ſed ab ea parte, ubi ei adhæſit Oſophagus tunica nimiæ diſtenſioni aptiſſima cartilaginum defectum ſupplevit. Deſiit autem aſpera arteria lato orificio in Pulmonem. Cor Pericardio ſuo, qvod paucam aqvam continebat, incluſum, oblongum erat, triangulare & albicans; ſecus ac in alio ſubjecto, in qvo ſubſtantia cordis nigricans apparuit. Non habebat autem cor cavitatem inſignem, ſed loco illius multi aderant pori. Ea tamen parte, ubi Vena Cava ortum ſuum ſumit, pelvis excavata cernebatur. Inferiori Pulmonis parti adhæſit Hepar oblongum, cujus parenchyma pertranſiit Vena qvædam, quæ in ſuperiori parte unica erat, mox verò in duos ramos, qvorum ſurculi plurimi variè inter ſe concurrebant, findebatur, & tandem circa finem ferè concurrentibus dictis binis ramis, unica rurſum apparebat. Ventriculus, longè infra Hepar ſitus, vacuus erat, atq; è duplici tunica conflatus. Harum exterior, qvæ tenuior, circa ſuperius orificium plurimis donata erat rugis, cæteroqvin glabra. Hæc facili negotio ſeparabatur ab interiori, qvæ craſſior erat, ac denſior. Fundo ventriculi adhæſerunt Veſicula Bilaria, oblongè rotunda, ac ſucco flaveſcente tenui repleta; & Lien perexiguus, lentis formam atq; magnitudinem æqvans. Sub Liene & Ventriculo apparebat Glandula rotunda & alba, avellanæ mediocris magnitudinem non excedens; per cujus ſubſtantiam ferebatur Ductus, à veſicula fellis ad Inteſtini principium tendens, & in itinere ramulos de ſe ſpargens. Unde preſſa veſiculâ bilaria implebatur ductus ille cum ramulis ſuis. Circa finem ferè dictæ Glandulæ initium ſuum ſumſit Receptaculum ovorum. Horum duodecim numeravi, phaſeoli figura & articuli auricularis digiti longitudine conſpicua. Qvæ immatura adhuc eſſe exinde judicavi, qvia ex iis diſciſſis luteus emanavit liqvor. Secus ac in alio ſubjecto, in qvo ſedecim ova majora offendi, qvæ diſciſſa ſubſtantiam craſſiorem & teſtium ſubſtantiæ ſimilem habebant. Præterea etiam liqvor luteus ſimilis illi, qvi è diſciſſis ovis effluxerat, circa Receptaculi fundum fluctuavit, qvia ſcilicet omnis in ova nondum erat diſtributus. Ova quoq; à Pingvedine omnino erant libera, ſecus ac in alio ſubjecto, in quo ova pingvedine prorſus erant immerſa. Inteſtinum unicum

&

& uniforme apparebat, ad cujus latera utrinq; excurrebat Corpus album, oblongum, latum, cavum & rugoſum & hujus externo lateri utrinq; Ren incumbebat *Severinus in Zootomia* part. 4. p. 362. in figura diſſecti viperæ maris, Corpora Illa notavit littera X. & vaſorum deferentium nomen iis indidit. Ego dixerim ea in ſerpente noſtra fuiſſe Cornua Uterina. Sed certi qvicqvam determinare minimè poſſum. Neq; enim hujus generis ſerpentem maſculum eviſcerare, & utrum in eo eadem ſit partium harum conſtitutio inqvirere iter paulò poſt ſuſceptum conceſſit. Aliàs Inteſtinum rectum, ut & hæc duo corpora & Renes eundem planè ſervarunt ſitum, qvalem repræſentat dicta Severini figura. [*Ex literis ad D. Philipp. Jacob. Sachs à Levvenhaimb* è Thorunio Boruſſor.]

Observatio IV.

D. MATTHÆI FRANCISCI HERTODII:

VOMITUS VENEREI.

Obſervatio Pathologica.

NOndum ita infœcunda eſt natura mirabilium novorum antiqva Parens, ut ævo qvoq; noſtro patiatur inopiam rerum inſolitarum. Novi hic in *Moraviâ* honeſtam *matronam*, *Urſulam* N. nomine, temperamenti ſangvinei, annorum viginti aliqvot, ſpecioſam ſatis, ſterilem tamen, cæterum ſalacem valde, & qvæ conſvetudinem mariti, præclari aliàs viri (de cujus nomine, & loco civitatis ſilemus) plurimum appetebat, prout ipſe mihi qveſtus eſt, & ne in maritali officio tandem ſuccumberet, rogavit. Hæc, qvotiescunq; ſive nocte, ſive mane, aut interdiu, jejuno, aut pleno ventriculo venerem exerceret, materiam qvandam *albicantem*, modicæ tamen qvantitatis, *tenuiori ſemini non abſimilem*, *vomere* conſvevit, ſubſeqventi aliqvali totius corporis, maximè verò capitis, artuumqve debilitate; qvo ſymptomate cum per annos circiter 10. pertentaretur, tabida tandem, unaqve aſcitico-tympanitica evaſit, & paucis poſt annis prœmaturâ morte fatis conceſſit. Si ergo miracula ſunt (ut inqvit *Philoſophus* in qvæſt. mechan.) qvæ naturâ contingunt, qvorum ignorantur cauſæ, vel res, qvæ unde manaverit, aut qvâ ratione conſtiterit, dignoſcere arduum eſt ut habetur ex prolog. ult. cap. 1. lib. *Val. Maxim.* Certè præſens Symptoma, ut portentoſum & inauditum, cuiq; Paradoxon erit.

Ubi

Ubi *quæritur primò, quæ fuerit hæc materia albicans tenuiori ſemini ſimilis? Secundò unde provenerit?*

Non fuit chylus, is enim qvatuor horis à ſumto, & in ventriculo elaborato cibo ad alias corporis partes demandatur: Cùm tamen hic vomitus, etiam manè jejuno, & ab omni cibo vacuo ventriculo ſecutus ſit.

Neq; fuit recrementum chyli, ceu qvod in fermentum tranſit, & hoc non albicans, ſed potiùs fuſcum apparet.

Nec fuit colliqvamentum mammarum (qvod ſemper in glandulis etiam in lactantibus reperitur) ex nimiâ corporis agitatione in ventriculum delatum; cum de facto nullus ductus à mammis in ventriculum inventus ſit. Multo *minus ſemen* fuit in uterum *à viro* ejaculatum, & poſteà à ventriculo attractum, qvâ enim viâ hoc fieri potuiſſet, obſtante ipſo fundo uteri? & ſi hic præternaturalis ductus ab utero ad ventriculum â naturâ formatus fuiſſet, qvæ cauſa, cùm natura nihil fruſtrà agat; Et ſi fuiſſet, tunc ſubinde chyli portio (niſi valvulæ obſtantes denegaſſent) per uterum excerni debuiſſet, qvod tamen minimè factum eſt. Supereſt ergò ut cauſam hujus (ſalvô melius ſententium judiciô) in nervos rejiciamus, ad illorum ſententiam acceden-tes, qvorum plurimi jam antehac à nervis materiam ſeminis ad teſtes deferri defenderunt, ſtabiliti his argumentis: Primò cur tot nervi in teſtibus? Certè non ob ſensûs vel motûs gratiam, ſed qvia per hos ſuccus nervoſus demandatus ad teſtes, inibi in ſemen elaboratur. Secundò ad hujus confirmationem videmus, qvod à nimia venere debilitetur cerebrum, ſeqvatur nervorum flacciditas, & laxitas, & ipſa ſpinalis medullæ tabes &c.

Ex qvo inferre liceret in hâc matronâ multùm ſalaci venerem exercente copiam concurriſſe ſpirituum, qvi cùm nervos ſexti paris copioſiſſimè ſuperiori orificio ventriculi implantatos dilataſſent, atqve eorundem oſcula aperuiſſent, ipſos in ventriculum ſuccum hunc albicantem, tenuiori materiæ ſeminali non abſimilem ejaculaſſe, qvi ſuccus, ut ſeminis veri naturam induat, amplius in teſtibus elaborari neceſſum habet.

Et hæc cauſa eſſe potuit ſterilitatis, tabis, & præfati hydropis; ubi per hanc præternaturalem ſeminandi rationem multum ſpiritibus exhauſta, calidum innatum depauperatum, & in ſangvine ſal conſervativus fuſilis procreatus, morsq; intempeſtiva ſecuta eſt: juxta illud

D qvod

qvod habet *Cato* major: libidinoſa & intemperans adoleſcentia effætum corpus tradit ſenectuti; & juvenibus detrahit vitæ plurimum. Marſ. *Fic.* de vitâ producenda lib. 2. cap. 8.

[*D. Math. Franc. Hertodius in Litt. ad D. Joh. Ferdinand. Hertodium Nicolaſpurgo Brinnam datis.*

OBSERVATIO V.
D. MATTHÆI FRANC. HERTODII.
CANCER DENTIS.

Obſ. chirurgica.

IN Sacris Ægyptiorum litteris ſi qvid auditum, aut arcanum luci proditum, ac revelatum oſtendere qvis vellet, inqvit *Pier.* Hieroglyphic. lib. XXVIII. de cancro, Pagurum, & ejus generis piſces, vel teſtacea, qvæ latebris gaudent, face appoſitâ figurabat. Ego ubi hodie obſcurum infantis Hebræi caſum, *cancro non abſimilem*, ad illius cauſæ indaginem Naturæ Curioſis propono, ab eorundem ingeniorum ſplendore, & toti orbi cognitâ eruditione illi facem apponi exopto.

Erat hic puerulus unius anni, corporis emaciati, coloris ad lividum inclinantis, in qvo anteriores aliqvot dentes naturaliter albicantes erupére, mox prodeunte alio retuſo in mandibulâ ſiniſtrâ, qvi totus qvantus niger conſpectui ſeſe offerebat; hoc etiamſi intuentes parentes, ut inauditum, & nunqvam viſum, admirati eſſent: cùm tamen nullam moleſtiam puerulo inferret, per integrum ferè annum nullo adhibito conſilio, tolerarunt. Sed ubi alios proximos mandibulæ ſiniſtræ dentes pari atro colore inficere, tumor doloroſus parti accedere cœpiſſet, ad malum debellandum Chirurgum ſollicitârunt; Is non cognito affectu varia adhibuit etiam tumorem ſcarificavit, infelici ſanè ſucceſſu, non tantùm gingivam, ſed & totam genam ſiniſtram exulcerando. Anxio Chirurgo, parentes me in conſilium vocare coacti ſunt; Examinatis examinandis cancrum primo occultum, nunc per intempeſtive, & immoderatè adhibita exulceratum, ulcus certè malignum, ſordidum, livens, & cacoëthicum, aſpectu horrendum eſſe deprehendi. Facto prognoſtico de gravi, & periculoſo morbo, in qvo eſt repugnantia in viâ naturæ, & qvod cancri confirmati & exulcerati nulla ferè curatio (maximè ubi commodè exſcindi, vel exuri non valet)

melius-

meliusqve fuiſſe eum occultum non curâſſe, curati enim citiùs intereunt, non curati verò longiore tempore vivunt, teſte *Hippocr. 6.* aph. 30. nam cancri non exulcerati medicamentis reſolventibus facilè exulcerari poſſunt, qvæ ulcera, ut ab atrabilario humore provenientia incurabilia eſſe dixit idem Hipp. Nihilominus, ne miſellus infans omni auxilio deſtitueretur, præter diætam modicè humectantem & refrigerantem [aderat enim ſocia lenta febricula] palliativa ordinavi, qvæ ipſi cancro blandiri, eumq; lenire poſſent, ut ita minori cum moleſtiâ vitam tranſigeret; ceu eſt aqva ad cancrum *Chalmetæi* Henrici III. Gall. Reg. Chirurg. perit. qvò ulcus foveretur, & ablueretur; appoſito deinde Emplaſtro Saturnino Mynſichti. Sed ulcus pertinax & rebelle, imò de ſuâ naturâ inſuperabile, ſuperari non potuit, qvod ſenſim ſerpendo muſculum temporalem affecit, & convulſionem inducendo, mortem acceleravit. Mirabilis certè hæc fuit obſervatio, & fortè inaudita; *cancrum* radices ſuas tanto temporis ſpacio *in hoc ſolo dente* ſparſiſſe, nec alios ſtatim dentes affeciſſe; qvod factum puto ob nutrimentum dentis depravatum, qvod provida natura, qvandiu potuit, retractum ſervavit, abhorrens ſui interitum.

Cancer hic *à dente* oriundus, non fuit caries, nulla enim caries ſolido denti aderat; nec iſta tumorem excitat, aut muſculoſas partes occupat. Neqꝫ fuit gangræna, ea enim eſt imperfecta mortificatio ad *νέκρωσιν*, ſeu principium & via ad corruptionem, qvæ ad plures menſes absqꝫ vicinarum partium ſphacelo & corruptione perdurare non potuiſſet. *Gal.* lib. 2. de art. cur. ad Glauc. cap. 5. *Celſ.* lib. 5. ſuæ med. c. 38. & alii &c.

[*Matth. Franc. Hertodius in Litter. ad Joh. Ferdinand. Hertodium.*]

OBSERVATIO VI.

D. JOHAN. FERDINANDI HERTODI à Totenfeld.

LACTIS in MAMMIS Generatio. Ulcus mammarum.

L*Actis Materiam*, illiusqꝫ ad mammas vias nemo adhuc de facto benè exprimere viſus eſt. *Qvis* enim *Sangvinem Menſtruum* aſſignabit, ubi in vaſis mammariis cum vaſis Epigaſtricis nullam *ἀναςόμωσιν*, niſi venam cum vena, arteriam cum arteria, ac conſe- *Obſ. Phyſica Pathologica.*

conſeqventer nullum uteri cum mammis conſenſum inveniet. Accedit qvod ſangvis menſtruus nonniſi inutilis & extravaſatus primò ſangvis menſtruus vocari conſueverit? *Qvis nervoſum ſuccum* adducet, ubi paucos in Mammis oſtendet Nervos? *Qvis colliqvamentum ſangvinis* accuſabit, ubi in omnibus hominibus illud unum eſſe advertet, nec tamen in omnibus mammis Lac experietur? Qvis *lacteſcentem humiditatem* per vapores chyliferos à Pancreate attractum asſeret, ubi chylus in Pancreate oculos ſcrutatoris ſubterfugiet? *Qvis Chylum* ponet, ubi nullum ductum à ventriculo ad mammas à Naturâ factum conſpiciet? *niſi* mecum *à ductu thoracico Chylum* ad Subclaviam & mammariam in mammas deportari, ibiq; à glandulis magis elaborari in Lactantibus qvidem pro nutrimento fœtus, in non lactantibus verò & viris pro mammarum proprio nutrimento defendat. Ad qvod credendum me ante annum compulit ſeqvens Hiſtoria.

Mulier cujusdam Lanionis Brunenſis hic in Moravia, degens in ſuburbio 34. circiter annorum, multum obeſa & ſterilis; qvæ cum per annos duos, & qvod excurrit *Tumore mammillæ* ſiniſtræ ad inſtar lyripipii correpta fuisſet, carens toto illo tempore menſtruorum fluxu, ad dolorem immaniter excruciantem ſvaſu vetularum Cataplaſma appoſuit ex Lacte dulci, pane albo, croco & fl. Chamom. confectum, ſed invalido effectu. Ubi Tumor plus augeri, dolor exacerbari & vigiliis torqveri cœpit, vocatus fui unà cum *P. du Pleſſis* Chirurgo peritisſimo in conſilium, qvatenus tumorem hunc maturaremus. Appoſitis itaq; per 4. & 5. dies maturantibus, ſed & his fruſtrà tentatis, Tumor potius grandior & duriuſculus evaſit. Qvare præmisſis Univerſalibus, ut aperiretur conſuluimus, adeoq; appoſito cauterio potentiali id ipſum feliciter obtinuimus. Sed ecce! ubi ex aperto vulnere ingentem copiam puris egredi ſuſpicaremur, ſangvis ſincerisſimus effluxit, qvem ad ℔. I. & ultra extraximus, Tumore nonnihil declinante. Appoſitâ cannulâ & deligatâ ipſa Mammâ per noctem ægram qvieſcere reliqvimus. Mane eandem viſitantes, & ſangvinem per cannulam extrahere cupientes, nullus amplius ſangvis, nec guttula qvidem profluere, viſa eſt. Obſtupeſcentibus nobis retulit ægra, ſibi ea nocte menſtrua, qvæ jam per totum affectus decurſum non habuerat, rediisſe: ex qvo luculenter apparet *in diuturnis menſium ſuppresſionibus optimum remedium* eſſe *primo Venarum Superiorum ſectionem.* Qvapropter cum nec tantis ut antea

in

in mamma excruciaretur doloribus, bono ut animo eſſet ſolati ſumus, futuram enim per ſupervenientia Menſtrua Tumoris imminutionem. Sed qvid fit? Elapſis tribus diebus noctu dolor acerbiſſimus unà cum Inflammatione recurrere cœpit: ubi verò me demum matutino tempore ægra vocare potuiſſet; accedens gangrænam, imo ſphacelum jam imminere deprehendi, adeoqve vocato ſimul Chirurgo partem gangrænatam ſcarificavimus, qvæ verò poſt in ſphacelum degeneravit, amputavimus, prohibendo ulteriorem progreſſum, Spiritu vini camphorato immiſſo per ſyringam, Ungv. Ægyptiaco Butyr. ♉. ab intra verò Syr. de ſcord. Sp. Vini theriacal. camphorat. aliisqve corroborantibus, putredini ac malignitati reſiſtentibus. Hæc cùm per aliqvot dies continuaſſemus, & *Glandulas* omnes, (qvæ corruptæ, putridæ ac inſtar caſei verminoſi apparuere) extraxiſſemus, vidimus contextum membranoſum, qvem *Ciſternam ſeu Capſulam mammariam* vocare liceat, plenam materia albicante Lacti ſimili, *ſuos ductus* (qvi in hoc ſubjecto ad inſtar calami ſcriptorii erant) hinc inde per haſce glandulas putrefactas diffundentem, evidentiſſimo Signo, *Chylum à Subclavia ad mammariam in Ciſternam, ab hac per ductus ſuos ad Glandulas* deferri, ut ab his magis perficiatur, vel in non lactantibus & Viris in proprium Mammarum, & in Lactantibus in ipſis fœtus nutrimentum convertatur.

Voluimus qvidem curioſiùs Ciſternæ hujus divaricationem ſcrutari, niſi in vivam carnem ita debacchari crudele duxisſemus; qvievimus itaqꝫ & medicamentis, qvæ carnem generant & cicatricem inducunt priſtinæ Sanitati ægram, DEO Benedicente, feliciter reſtituimus.

[*D. Joh. Ferdin. Hertodius in Litt. ad D. Ph. Jac. Sachs à Levv. Brinnâ Vratislav. datis.*]

OBSERVATIO VII.
D. CAROLI RAYGERI.
ANATOMIA MONSTRI BICIPITIS.

APud nos in re Medicâ non multum novi, niſi qvòd 5. Jan. anni 1669. ineuntis fœmina qvædam honeſta, Uxor Civis & Mercatoris cujusdam hujus civitatis non infimæ ſortis juſto tempore enixa fuerit monſtrum, ſeu potiús puellum bicipitem, tribus brachiis, & duobus pedibus. Ad qvale Spectaculum vocatus ego unà *Obſ. Anatomica.*

 cum

cum Domino Affine meo *Dn. D. Maximil. Ehrenreichio Zollighoffero* & cum Chirurgo jurato, aperui ita volentibus parentibus corpus & inveni.

1. Remota cute multum pingvedinis albicantis, & tandem

2. Aperto infimo ventre, vaſa umbilicalia legitimo modo, vena convenienter in Hepar, Urachus in veſicam, & duo reliqva in Iliaca deſinebant vaſa.

3. Hepar inſigne erat, duabus veſiculis felleis, & infra hepar.

4. Bini cubabant Ventriculi cum duplici Pancreate, & binis utrinqve lienibus. Qvilibet ventriculorum ſua habebat & orificia ſuperiora & inferiora, ſingula inferiora in propria, & bipartita protracta inteſtina duodena & jejuna, tandem circa initium Ilæi, unita concreſcebant, & in unum deſinebant Ileum, cæcum, colon, & rectum.

5. Qvoad renes, ſiniſter legitimo in loco & benè formatus, ſed alter monſtruoſus ex duplici parenchymate, ſed una pelvi, uno Uretere, & hoc qvidem ubi in veſicam inſerebatur immodicè craſſo, & ita diſtento qvaſi natura novam hic voluiſſet efformare veſicam.

6. Duplex inſuper arteria magna.

7. Duplex vena cava, ſed circa os ſacrum mutuo coaleſcentes, more ſolito in duplices abibant ramos crurales.

8. In Thorace bina cernebantur corda benè perfecta.

9. Unus tantùm pulmo mediaſtino diviſus ex qvo duæ procedebant aſperæ arteriæ.

10. Qvoad externa, ſingulum caput benè erat formatum, qvorum in medio

11. Brachium protuberabat, & in dorſum dependebat compoſitum ex uno tantùm oſſe humeri, ſed duplici radio, & unico oſſe cubiti ſeu ulnæ appellato, craſſiori plus juſto, huic annexa manus duabus volis duplici pollice, tribus digitis utrinqve prædita coaleſcente in medio & minimo cum altero, ita ut apparuerit, & reverà erat manus undecim digitorum.

12. Spina dorſi bipartita, usq; ad os ſacrum procedebat, & in unum deſinebat os coccygis.

13. Circa vaſa generationis nihil monſtroſi obſervare potui.

Optaſſem habere Sceleton, ſed melioris conditionis Parentes infantem terræ mandari curârunt, neqve accuratiorem ſcrutationem permiſe-

miſerunt. Hiſce breviter tantum curioſitati tuæ ſatisfacere volui, ut, qvid apud nos in medicina agatur, ſcias.

[*Ex litteris ad D. Joach. Georgium Elsnerum Poſonio Vratislaviam ſcriptis.*]

Observatio VIII.
D. GEORGII SEGERI
POLYGONUM POLONICUM COCCIFERUM
Seu
CHERMESINUM POLONICUM.

De *Polygono Polonico Coccifero* & ejus *Cocco*, primum ſcripſiſſe *Camerarium in Epitome Matthioli*, monet *Cl. Caſparus Bauhinus* in Notis ad Commentarios Matthioli in IV. Lib. Dioſcoridis p. 678. *Idem* in Phytopinace L. 7. Sect. 2. p. 550. illud qvidem Polygonis majoribus accenſet, ſed poſtmodum in Pinacis Lib. 7. Sect. 2. p. 281. primo loco inter *Polygona minora*, & rectè qvidem, refert. Qvæ de *Cocco* ejus addit, verisſima ſunt: illis hoc adjungo. Uberrimè creſcit plantula iſta in noſtrâ circa Thorunium vicinia, locisq; ejus arenoſis. Unde ejus coccos plurimos Anno 1668. collegit Pharmaceuticus qvidam Studioſus; & qvidem ſummâ cum diligentiâ, cum aliàs decidant, & facilè unà cum arenâ radicem ambiente, removeantur. Collectos & chartæ albæ impoſitos calori ſolari expoſuit, ubi cocci illi, jucundo ſpectaculo, in vermiculos viventes fuére transformati. Hos exſiccatos his Litteris incluſos cape. Placuit autem iis *Chermeſini Polonici* nomen indere. Licet enim, ut Chermeſinum verum è Pimpinellæ radice, non decerpantur, è plantulæ tamen noſtræ radice granorum inſtar decerpuntur, & præterea madidè triti chermeſino colore obvia qvævis tingunt. *De nomine* qvoq; *Polonico Kosmaczèk*, qvo noſtrum Polygonum indigitari memorat *Camerarius* in citatâ Epitome, hoc addo, qvòd illo communiter denotetur Piloſella, non verò Polygonum. Conſentit mecum præter ipſam nominis notationem (Koſmacz namq;, cujus diminutivum eſt Koſmaczèk, villoſum ſeu hirſutum denotat) etiam *Simon Syrennius*, cujus *Herbarium Polonicum* omnibus reliqvis meritò præfertur, qvi itidem ſub nomine Kosmaczek de Piloſella agit. Apud qvem de noſtro Polygono, qvod miror, altum ſilentium. *Obſ. Botanica.*

[*D. Georg. Segerus in Litt. è Thorunio Boruſſ. ad D. Sachs Vratislav. datis.*]

OBSER-

OBSERVATIO IX.
D. GEORGII SEGERI.
PARELIORUM HISTORIA.

Obſervat. Phyſico-Mathematica.

P*Areliorum* hiſtorias referunt acutiſſimus *Gaſſendus* Phyſicæ Sect. 3. Membri prioris lib. 2. Cap. 6. 104. & 105. Et 12. libr. de Parrheliis, qvem reperire licet in Operum ſuorum Tom. III. p. 651. & ſeqventibus & in Comment. d. Rebus Cœleſtibus operum Tom. IV. pag. 270. & 350. Et Patriæ noſtræ Decus ſingulare, Diligentiſſimus *Herelius*, in Delineatione Paraſelenarum & Pareliorum, Mercurio in ſole viſo annexâ, *Ephemerides* qvoqve *Gallicæ*, Tom. II. Ephem. 19. p. 218. ſeqq. rarum proponunt exemplum. *Nobis* recenti *hoc Anno 1670.* præter morem itidem freqventiores viſi, licèt non tantis cum circumſtantiis. Placet tamen referre, ut qvædam de eorum cauſa diſſerendi nobis detur occaſio. Cum ab ipſis Kalendis Januariis, Euro cōtinuo flante, intenſum frigus hæc ora infeſtaſſet, die 12. Januar. & mane & veſperi cœlo ſereno viſus hic ſol verus inter duos Parelios. Sic qvoq; ſeqventi die 13. Januar. mane. Binis his diebus ut & ſeqventi frigus ſupra modum ſæviit. Aſt cum die 15. Januar. Euro ſucceſſiſſet Auſter, ſimul qvoqve frigoris inclementia remiſit. Cæterum *Phænomeni* iſtiusmodi ſingularem & ingenioſam *cauſam* proponit Eruditiſſimus *Hugenius* in Ephemerid. Gallic. Tom. III. Ephem. 12. p. 188. dum in aëre exigua glaciei grana cylindri formia, ex duabus partibus, alterâ pellucidâ, alterâ opacâ, compoſita formari, è vario verò horum Cylindrorum ſitu omnes illas Pareliorum apparentias ipſorumq́ circulos neceſſariò ſeqvi, monet. Qvam ſanè ſententiam ſummum frigus Parelios noſtros antecedens, concomitans & ſubſeqvens, approbare videtur. Imò ſi pluvia, qvæ d. 17. Jan: decidit, mox poſt frigoris remiſſionem d. 15. Jan: decidiſſet, Cylindros illos in eam reſolutos fuiſſe meritò qvis ſuſpicaretur. Verùm enim verò haut exigua ſunt, qvæ mihi ingenioſam hanc ſententiam ſuſpectam reddunt. Qvodſi enim Cylindri illi glaciales Pareliorum ſubjectum conſtituerent, non niſi hyemali tempore illa Phænomena apparerent. Cùm tamen & media æſtate viſa ſint, Antiqviora exempla jam non citabo. Cl. Gaſſendus Anno 1635. d. 9. Maji Parelium obſervavit, qvem & anteceſſit & ſubſecuta eſt pluvia. Qvis verò illo tempore ejusmodi Cylindros in aëre Gallico congelari

poſſe

poſſe ſibi perſvadeat? cum tunc ibidem omnia amœniſſimo recreentur calore. Secus ac hisſce in locis, qvæ dicto menſe Majo rigidioribus infeſtantur grandinibus, frigoribus nocturnis & matutinis ſatis frequentibus. Ita qvoq; idem Gaſſendus Anno 1636. d. 5. Auguſt. alium annotavit Parelium, ſimul tamen etiam addit, qvòd & illâ & ſeqventi die calor viguerit. Sed & diſparitio Pareliorum dictam ſententiam impugnare videtur. Nam Pſeudo-Soles illos quatuor anno 1629. d. 20. Mart. Romæ viſos in nubes candidas reſolutos fuiſſe memorat Gaſſendus Lib. d. Pareliis. Ita & noſtri Parelii, qvi matutinis horis ſunt viſi, licèt primum rotundam retulerint figuram, poſtea tamen, ſole vero altius aſcendente, & radios ſuos non jam ad latera, ſed deſuper ſpargente, oblongam & veluti conicam acqviſiverunt formam. Cùm tamen verò ſimiliùs eſſet, eos, ſi cylindris glacialibus ſuam deberent exiſtentiam in pluviam glaciatam ſeu grandines reſolvi debere. Nondum igitur planè rejiciendam eſſe cenſeo communem doctrinam, qvæ ſimilia Phænomena in nubibus qvieſcentibus, æqvalibus, continuis, ſplendidis, & ad veri ſolis latus utrumq; ita poſitis, ut illius imaginem ſpeculi inſtar commodè recipere poſſint, apparere ſtatuit.

[*D. Georg. Segerus in Litter. è Thorun. Boruſſorum ad D. Sachs Vratiſlaviam datis.*]

Observatio X.

D. PETRI à CASTRO

REMEDIUM ANTIPLEURITICUM.

SUmantur cucurbitæ longiores [qvæ Italis ſtorti & Zucche vocantur, & ſemina habent qvaſi qvadrata] ſuſpendantur in loco concluſo, qvo Solis radii non pertingunt, diſcindantur, & pulpa abjiciatur, cortex aſſervetur, & à cortice caro ſeparetur, ita ut cortex craſſitiem non habeat majorem qvàm Patavinorum moneta Juſtina dicta & 26. ſolidos valet. Huj9 corticis ſume ℔ j, olei olivarum vetuſtiſſimi (10. 20. imò ſi poſſibile ſit 100. annorum) ℔ iij; huic oleo incoq; corticem donec humiditas corticis omnis ſit abſumta. Signum abſolutæ coctionis qvando culmus ſtraminis huic oleo intinctus, candelæ ardenti applicatus & oleo imprægnatus accendatur ſine ſtrepitu ardet, & cortex qvoq; apparet ferè combuſtus, & qvaſi in carbonem redactus, tunc ceſſa à coctione. *Obſ. Therapeutica.*

E Cola

Cola oleum per manicam. Deniq; accipiatur ſartago ferrea geminum, aut ad minimum unum habens orificium in latere, ut oleum poſſit tranſire: fac ut candeſcat ſartago & per candentem ſartaginem oleum transfunde, ita ut per unum orificium infundatur, per alterum rurſus exeat in vaſculum ſubjectum, pro inunctione lateris dolentis uſurpandum. *Ex Obſ. MSS. D. P. à Caſtro è Muſeo D. P. J. Sachſi à L.*

SCHOLION.

D. Petrus à Caſtro, feliciſſimâ & freqventiſſimâ Praxi primùm in Hiſpaniâ, in Provincia Biſcaia, mox in Italiâ noſtro ſeculo maximè nobilis Medicus Veronæ, poſtmodum Mantuani Ducis Archiater hoc *oleo Antipleuritico* Pleuriticis, qvorum in Italiâ ingens numerus tum ratione ipſorum temperamenti, tum ratione climatis & aëris, ſæpius egregiam præſtitit operam, & ab ipſis orci faucibus qvaſi reduxit in vitam.

Ipſo ante novennium Mantuæ demortuo, tamen ſupervivit fama utiliſſimi Euporiſti hujus remedii; qvare cum *Anonymus* qvidam *Ferraræ* degens ſummam hujus remedii utilitatem perſpexiſſet, ex amore Proximi commotus idem Remedium dignum cenſuit, ut publici juris factum, & è latebris extractum non tantùm typis divulgaretur, ſed miſſo Exemplari impreſſo ad celebriora Hoſpitalia Europæ, ubiq; innoteſceret. Simile Exemplar *Ferraræ per Alphonſum & Johan. Baptiſtam Mareſtos* cum licentiâ Superiorum 1669. impreſſum *Vratislaviam* Anno 1670. ad celebre Hoſpitale *St. Matthiæ* in formâ patente tranſmiſſum fuit, & mihi benignè ad deſcribendum conceſſum, qvod ex Italico ſermone Latinâ civitate donatum pro majori explicatione prædictæ obſervationis ſubjungere placet.

Illuſtriſſimi Domini,

Qvoniam (qvemadmodum Angelus ad Tobiam dixit, poſtqvam eum pulcerrimum ſecretum pro Patris cœcitate curandâ docuerat) opera DEI revelare honorificum eſt; Ego N. de N. qvi ſupra omnem humanam fidem virtutem mirabilem cujusdam olei expertus ſum, qvod intra paucas horas ſanat Pleuritidem, aut dolorem punctorium, aut, qvemadmodum alii vocant, morbum lateralem ſeu intercoſtalem; (illo,) ex qvo cognovi, multis abhinc annis omnes illas perſonas curavi, qvæ eo uſæ ſunt, citra qvod poſſit allegari exemplum ſolius unici ex centum, cui non optimè contulerit, etiam cum ſtupore Dominorum Medicorum, qvi videntes mirandum effectum, qvem indifferenter apud

omnes

omnes præſtabat, adeo ut nunqvam falleret, veteri modo curandi patientes, abſtinentes, ne manu admotâ, dicebant ad ægros, mittite, & emite, *Oleum Patris illius*; exiſtimavi rem honorificam, immò officium grande charitatis erga proximum, ſi curarem imprimere dictum ſecretum, ſcilicet modum conficiendi & applicandi ſupra nominatum *Oleum*, & communicarem Dominis Curatoribus Noſocomiorum in omnibus civitatibus Italiæ, immò Europæ, ut univerſos adjuvarem, & ab omnibus detur DEo gloria, cui tot modis placuit ſuccurrere generi humano. Obſecro ergò Illuſtrisſimas Dominationes, ut jubeant præparari dictum *Oleum* modo hîc ſubjuncto, & publicam faciant notitiam Civitatibus, ut [omnes] ſciant, qvò confugere debeant in tempore necesſitatis: curent etiam idem ipſum ſecretum iterum iterumq; typis excudi, ut diſtribui posſit in omnes ditiones, oppida & loca ſuæ jurisdictioni ſubdita; ut, ſive grasſetur Pleuritis, ſive in genere ſic dictus dolor punctorius, qvod ſæpè experimur, unusqvisq;, etiam Pauperculi, qvi utplurimùm centuriatim inprimis hieme ex hoc morbo pereunt, præſens habeant auxilium. Habebunt certè, præter meritum apud DEUM, maximam conſolationem, qvando perſpicient *Olei* hujus effectum, ut ita loqvar, miraculoſum.

Modus præparandi ſupra dictum Oleum.

Accipiantur illæ cucurbitæ longæ, qvas Tromboni [Tubas] vocant, qvando ad debitam magnitudinem excreverunt, idq; ideo, ne fiant nimium duræ, ſed ſaltim ejusdem crasſitiei, ut oleum intromitti posſit. Raduntur [iſtæ] totæ ad modum qvô raphani, ſed advertatur, ne mundentur ad modum pomorum, ſed ſolùm radantur, & inde auferatur ſolùm pellicula illa ſubtilis, qvæ illas contegit, unde permanent virides. Hoc facto, ſecetur cucurbita per longitudinem circumcirca fimbriatim (ut ſingulæ fimbriæ) non magis latæ fiant, qvàm eſſe ſolet latitudo cultri Genuenſis, aut certè in margine deſcripta figura, & abjiciatur aut ſaltem coqvatur reſiduum cucurbitæ, qvod eſt album (pulpa alba) qvoniam nihil pro noſtro uſu confert. Hoc peracto ponderentur omnes illæ ſtriæ ſive fruſtula, qvæ exciſa ſunt è cucurbita, ipſam intrinſecus mundando à dictâ pulpâ, & ſumatur tantum Olei olivarum [qvò id præſtantius, tanto magis inſerviet] qvantum pependit cucurbita. Et ſi cortices cucurbitæ pendent duas libras, duas pariter libras olei oportet ſumere, ſi qvatuor, qvatuor, & ſic conſeqventer tantum oportet eſſe

Craſſities ſtriarum qvæ exciduntur è Cucurbitâ, donec omnino internè mundata ſit.

pondus Olei, qvantum eſt cucurbitæ. Hoc facto immittatur oleum & cucurbita in ollam figulinam novam & ſatis validam, ob rationem, qvam infra dicam, & coquantur ad ignem carbonum vel lignorum (modò non adſit flamma) cucurbita in fruſta conciſa, ut ſupra, uſq; dum reddatur omninò ſicca, &, ita loquendo, aduſta. Peracto hoc, eximatur cum cochleari ex oleo cucurbita exſiccata & arida, & abjiciatur, quia nullius usûs eſt. Poſtmodum oportet transmittere ferrum (non chalybem ſed ferrum) nullis aliis uſibus antea adhibitum ſedecim aut octodecim vicibus calefactum & benè fervens per dictum oleum, & ego procedo modo ſequente: Ollam cum oleo mando deferri in officinam fabri ferrarii, eumq; in ignem mittere (jubeo) ſex fruſta, paulò grandiora dimidio palmo, ferri virginei, ſicut dixi, ſcilicet uſum nullum experti, & quando candefacta ſunt & benè fervent, unum poſt alterum ſubmergo cum vulſella, & exſtingvo in dicto oleo, & deinde iterum in ignem conjicio, & qvando hanc operam ter repetii, ferrum (quia ſunt ſex ferri fruſta) octodecim tunc vicibus transivit, & tantum ſufficit ad perfectionem olei.

Ego nunqvam præparo pauciores quàm octo vel decem libras, ſed poteſt ejus major vel minor qvantitas parari pro lubitu, modò tantundem ſumatur olei, qvantum cucurbitæ. Qvoniam, dum ferrum immergitur candefactum & fervens in dictum oleum, qvandoq; oleum incenditur, oportet habere ad manum operculum pro contegendâ ollâ memoratâ, ut ſuffocata flamma extingvatur; ſed quia poteſt accidere, ut ſuppreſſa flamma rumpat ollam, ob id ſupra monui, ut adhibeatur olla validior, & ego, qvò magis ſecurus eſſe qveam, antequam ferrum ignitum demergo in ollam, pono eam in aliud vas terreum, ne ſi in dicta operatione olla frangeretur, oleum profundatur; id refrigeratum in vitream lagenam infunditur & pro uſu neceſſario aſſervatur.

Modus utendi hoc Oleô.

Accipiatur parum hujus olei in patella (in qva ova tremula apponuntur) & bene incaleſcat qvoad (tactu) perferri poſſit, & infundatur oleum; poſt accipiatur mappella immunda, qvæ uſurpata fuit & complicetur in qvadruplum, pariterq; calefacta, in qvantum perferre poteſt patiens, ponatur ſuper ſtupam, & cum ligamento adalligetur, ne motu oleum à parte affectâ recedat. Qvoniam quandoq; dolor etiam alteri lateri communicatur, ſimili etiam ratione alterum inungitur, imponitur

tur ſtuppa & mappella, & qvoniam interdum dolor ab unâ coſtâ ad aliam ſerpit, inungatur perſeqvendo dolorem qvocunq; proceſſerit. Qvando Patiens inunctus eſt dicto modo, ſi non incipiat ſputare, poſt qvinq; horas, renovetur inunctio, ſed rarenter opus erit repetitione, cum experientiâ comprobatum ſit, quod intra paucas horas Apoſtema rumpatur, pro argumento eſt, qvòd multi exteri ferè agoniſantes in noſocomiis potuerint proſeqvi iter ſani & liberi.

Complaceat ergò promta mea voluntas, interea dum perſevero

S. S. V. V. Illuſtriſſimarum

Ferraræ 9. Jul. 1669. Servus in Domino

N. d. N.

Parum hujus *olei* deſcriptio differt à præparatione *Caſtri*, viribus tamen convenit, & pro uſu in Pharmacopolia maximopere videtur introducendum. [*D. Ph. J. Sachs à Levv.*]

OBSERVATIO XI.
D. HENRICI VOLLGNADI
ANUS IMPERFORATUS.

ANno 1669. Menſe Octobri *in Suburbana Vratislavia Villa* Fabro cuidam lignario naſcebatur puellus cætera optimè conformatus, præterqvam qvòd *anus penitisſimè clauſus* eſſet. Obſtetrix id vel ex negligentia non obſervaverat, vel neſcio qvâ ex timiditate rem parentibus revelare diſtulerat. Tandem qvarta poſt partum die anxia ad me venit, conſilium petens; cui reſpondi periculum hinc vitæ impendere, niſi ociùs à Chirurgo perito clauſa porta aperiatur, opus tamen fore ut ante ipſe infantulum viderem, qvàm certum curationis modum determinare poſſem. Properat obſtetrix & patri reſponſum meum denunciat, qvi haut cunctanter filiolum ad me deferri curat, ipſe ſpectator curationis futurus. Sublatis ab infante linteolis, comperio *anum* ritè qvidem locatum, nonnihil tamen prominentem præter ſolitum, *& penitùs coalitu veluti conſutum*, nec niſi *levisſimum*, ac vix ab acutiore oculo ritè diſcernendum *indicium Foraminis*, qvod lineola ſubtilisſima, veluti calamo inſcripta, deſignabat. Digito etſi comprimeretur anus, in inteſtino tamen recto qvicqvam detineri excrementum, neutiqvam dijudicari poterat. Econtra guttatim ſemel atq; *Obſ. Anatomica.*

 iterum

iterum, aliqvando etiam paulò longiùs feces alvinas modò tenuiores modò craſſiores, prout paucior copioſiorve urina ipſas diluebat, per mentulam excernebantur, ex qva non rari etiam flatus cum ſibilo prorumpebant. Jam qvoq; venter ab excrementis retentis manifeſtè intumeſcebat. Interea ſerio penſitatis, qvæ in tali caſu *Sennertus Riolanus Mercurialis* atq; *Minadous* conſulunt, atq; inſuper in conſilium adhibitis Viris aliqvot ex Praxi Medica celebribus, Fautoribus & Amicis meis omni cultu & honore obſervandis, vitium hoc non ſine ratione pro inemendabili habitum eſt: Nihilominus ut parenti tam enixè flagitanti ut qvodvis auxilium tentaretur, etiamſi fruſtraneum foret, ſatisfieret, indultum fuit Chirurgo, aliàs ſatis ſolerti, ut periculum faceret, qvoad aperiri clauſura poſſet. Hic qvidem Lineolæ ſupra memoratæ, atq; ab ipſa natura in prominentem anum inſcriptæ, Lanceolam dextrè infigit, veruntamen ſive ob profunditatem coaleſcentiæ, ſive ob laxitatem corrugatæ in extimo Sphinctere cutis, acies inſtrumenti etiam valentiùs & bis adacta, profundius penetrare non potuit, qvàm ut locus ſuperficietenus cum paucarum guttarum ſangvinis profuſione, vulneraretur, qvemadmodum laudatus Sennertus ſatis clarè & fideliter *Lib. 5. Inſtit. p. m. 1005.* prædixerat.

Cum ergo melius eſſet, ut ab operatione hac manus detraheretur, qvàm ut infantulus porrò & fruſtra torqveri deberet, ſtatueretur, patri ſpe omni curationis excluſo filiolus domum reportandus redditus eſt. Infantulus verò, Abdomine toto à Genitalibus usq; ad ſternum, mirum qvantum intumeſcente, ut tantum non incluſa ibi viſcera, præprimis tamen Ventriculus, transparerent, die abhinc tertiâ (qvæ ſeptima à partu erat) miſerrimo adſtantium parentum ſpectaculo, ſuffocatus obiit.

Cadaver, ſectione dignisſimum, nec prece, nec promisſis, nec comminationibus à matre nimium ſuperſtitiosè obſtinatâ impetrari potuit. Infantulum hunc ſpectarunt Conſilioq; & operationi interfuerunt Viri Nob. & Experientisſ. DD. *Godofredus Tileſius*, Phyſicus Reip. DD. *Philippus Jacobus Sachs à Levvenhaim*, D. *Caſparus Feldnerus*, D. *Johannes Janiſius*, Practici Vratislavienſes, nec non Dn. *Daniel Schmied*, Chirurgus.

SCHOLION.

Tres *occluſorum Podicum* potisſimum dari ſpecies ex Practicorum traditione & qvotidiana Experientia comprobatu facilè; videlicet

Angu-

Anguſtiam ſive Conniventiam inteſtini Recti, ani *Clauſuram* per membranam, & *Coalitum*, qvem patientes propriè *Atretæ* ſive *Imperforati* dicuntur.

Illam obſervavit *Scultetus* in Armamentario Chir. obſ. 77. (vel 71. ſecundum Exempl. German. Francof. edit.) ibiq; curationem per immiſſos penicillos ex radice Gentianæ, ad inteſtinum dilatandum, exhibet.

Iſtius deſcriptionem & curationem *Sennert. Inſtit. l. 5. p. 1. S. 2. c. 7. p. m. 1005. Fabritius Hildanus C. 1. obſ. 73. Ronſſeus Epiſt. 14. p. m. 45.* nec non *Borellus C. 1. obſ. 77. & C. 3. ob. 9.* fideliter communicârunt; unde elucet Eandem contingere triplicem, videlicet, *in aliis* inveniri *membranam tenuem*, qvæ facilè digito dilacerari poteſt; *in aliis membranam denſiorem*, qvæ ſcalpello opus habet; qvale exemplum Nobiliſſ. *Dn. D. Sachs à Levvenheimb*, Fautor & Amicus, inter præcipuos ob ſingularia benevolentiæ ſuæ teſtimonia meritò habendus, communicavit; nimirum qvòd Anno 1663. menſe Majo vocatus fuerit ad Fabri cujusdam Lignarii recens natum puellum, cujus anum membranula contectum invenit, ſubtus latente coloſtro nigro. Is, ſectione membranulæ adhibitâ, & ſuppoſitorio abſterſivo & dilatante operationem faciente Chirurgo *Henrico Neugebauero* feliciter reſtitutus eſt, & aliqvot annos vixit. Similem huic hiſtoriam *Oetheus* obſervavit, referente *Schenck. lib. 4. pag. m. 383.*

In aliis deniq; foramen ani *membranâ prædura*, in qva nullum ferè veſtigium ani, præter maculam (qvam lividam in ſuo infante ſpectavit *Hildan.* l. modo citato) apparet. Nec dubito, qvin ad hanc claſſem reduci debeat *Sculteti* Obſ. 77. ubi refert, ſe noviſſe obſtetricem Patavinam, qvæ anum totaliter occluſum aciculâ communi perforare, & foramen turundis ex Gentiana ampliare ſolita eſt.

In hac ultimâ, ſive *tertia ſpecie* Foramen podicis omnino occluditur ſive carne, uti *Ronſſeus* Epiſt. cit. exiſtimat, ſive etiam cute denſiore, vel, qvod fortaſſe ſæpiùs contingere poteſt, utroqve modo. Neq; etiam à vero abſona videtur conjectura naturam in his duplici modo aberrare, *vel I. in Conformatione inteſtini* recti, qvando illa hoc vel fundo veſicæ vel ipſius corpori, recto ductu (qvemadmodum obliqvè ureteres inſeruntur) implantavit, qvod Anatomia pueri Genevenſis apud *Hildan. C. 1. ob. 75.* & filioli lapicidæ Scaphuſiani, ap. *Schenck. l. 4. obſ. 6. de inteſt.*

inteſt. recto. p.383. itemq; *Lauremberg. Proceſt. Anatom. l. 1. c. 16.* confirmat. vel qvando collo veſicæ inteſtinum inſeritur, uti in fœmellis in pudendum, ut plurimùm ſolet deſinere.

Vel II. in Conformatione Ani, qvando inteſtinum rectum qvidem rectè conformatum eſt, Sphincter vero connaſcitur vel carne oppletur, qvod *Boniven. c. 30. d. Abdit.* obſervavit. Hinc minimè mirum, ſi qvandoq; unà cum fecibus alvinis Urina qvoq; ſupprimatur, qvale exemplum *Garnerius Schenckio* communicavit, & ab *Hoc* recenſetur *l. 3. Obſ. p. m. 383.* vel etiam, ſi inteſtinales feces per Urethram excernantur, citra inſertionem inteſtini recti in veſicam; ſiqvidem pluribus exemplis compertum eſt, materiam retentam ſua ſponte ſibi viam ex inteſtinis ad veſicam per exulcerationem ac fiſtulam qvæſivisſe, videlicet ex morbo inteſtinali, ut Scirrho, Calculo, vulnere, ulceribus Venereis, &c.

Hoc tamen miratu dignum videtur adeò tenella infantum corpora tamdiu ſub tormento tam atrocis morbi durare poſſe; nam ut *noſter* infans ſeptimum, ſic *Ronsſei* undecimum, *Garnerii* ap. *Schenckium* decimum tertium, & *Hildani* decimum ſeptimum diem attigit. Obſervatu qvoq; dignum, qvod Imperforatis, ſtrictè nobis ſic dictis, Puerulis hoc vitium ſemper lethale ſit, qvod à *Riolano c. 33. Lib. II. Enchir. Anat. p. 220.* non obſcurè innuitur & plurimis Exemplis alibi præcipuè tamen ap. *Tulpium l. 4. c. 35. p. 50.* & *Plater. l. 3. obſ. p. 565.* confirmatur; Fœmellis verò non item certè non tam ſubitò, aut freqventer funeſta eſt ani occluſio, qvod à *Minadoo lib. 5.* d. Ext. Aff. c. 18. p. 27. col. 3. exemplo puellæ, comprobatur, cui cùm anus imperforatus eſſet, & inteſtinum rectum in pudendum deſineret, per id feces nunqvam non excernebat, vitam ad annos ſex & forte ulteriùs producens: cum qvo conferatur *Fr. Sanchez.* obſ. p. 375. & alii.

Deniq; verbo notamus, qvòd non aliud exemplum imperforati ani, qvod noſtro magis ſimile ſit, in lectione Practicorum obtigerit, qvàm qvod *Platerus in Obſ. p. 564:* habet, excepto eo, qvod ibi præputium qvoq; coaluerat, & nota in Ruga figuram rotundam obtinuerat.

[*D. Henr. Volgnadius.*] vid. Ann. III. obſ. 257. p. 459.

OBSER-

Observatio XII.

D. JOACHIMI GEORGII ELSNERI.

REMEDIUM ATROPHIÆ OCULI.

PRoprio ſibi modo, ſcitè, inqvam, plurimum Plinius pretioſiſſimam partem Corporis vocat oculos. Qvod enim Sol macrocoſmo, id microcoſmo oculum eſſe conſtat. Nec ideo qvod hic pretioſior pars majoribus exemptum ſe inſidiis gaudet: cum ex pluribus affectibus, qvi præter naturam ejus actiones turbant, ſit Atrophia *Oculi*. Qvæ originem ducit vel ex nutritii humoris defectu, vel ab humectatione debita intermiſſa, vel nimia Spirituum jactura. Affectus hic qvidem rarus eſt, curatuq; difficillimus, cui etiam vix medicamenta ore aſſumta ſolùm reſiſtere poſſunt; at enim reſtituendus medicamento planè ſpecifico humectante, foras oculis inſtillato, id qvod docuit Juvenis atrophia incipiente correptus. Qvi natura alias ſiccus, & à nimia Venere, calidisq; ad venerem langventem confortandam aſſumtis malum ſibi aſciverat. *Obſervat. Pathologico-Therapeuthica.*

Ut oculi periodus imminui videretur, ſiccitas adeſſet, & cum dolore levis ardor. Qvi cum conſilium ex me peteret, opportunè ſe menti inſinuat confortativum humectans ſingulare in affectibus oculorum, qvod mihi forte fortuna ante aliqvot ſeptimanas culter anatomicus detexerat; cum occupatus fueram in anatomia Oculi Urogalli, qvem cum nimium preſſiſſem, inciſione profundiori effeceram, ut humor aqveus caſu oculo inſiliret, illumq; madefaceret, ex qvo aciei viſus conſultum iri percepi, & lenitivũ dolori, & ſiccitati qvibus tũ temporis oculus mihi ex nimia lucubratione vexabatur, ſponte offerri ſentii. Sentii, & conſulenti autor fui, ut *ex erutis* mactato Urogallo cæteroq; gallinaceo generi *oculis* (in copia qvippe tum in Italia habebamus) ſibi inſtillaret hunc *liqvorem*, pro diæta verò ſibi eligeret gallinas coctas cum Endivia. De cætero continentia eo anniteretur, ut abſtineret nimia venere, & uſu medicamentorum nutrimentorumq; qvæ gradum calidi debitum excedunt. Hiſqve effeci, ut paucis eclipſata illius lumina illuſtrarentur; & globus oculorum ad priſtinam rediret figuram.

SCHOLION.

Notandum

1. Non neceſſe erit, ſi qvis humorem illum vellet in uſum medi-

cum

cum trahere, ut ſemper ſit ex oculis Urogalli, idem qvippe præſtabit meo judicio aliorum animalium, præprimis illorum, qvæ præ reliqvis acutiori viſu gaudent. Nam qvod Ipſe ego tunc temporis humorem elegi gallorum & gallinarum, fuit qvod ibi in Italia menſæ noſtræ ferè qvotidie hoc alitum genere inſtruerentur.

2. Hoc Naturæ compoſitum prævalere multis pretioſiſſimis chymica arte eductis liqvoribus exiſtimo. Cùm Artem Naturæ famulam, an ſimiam dicere, certè ambigam.

3. Si cui data occaſione ſuppetat copia colligendi hunc liqvorem ex oculis animalium, ſtudeatq; modo illum conſervandi, adhibitis aliis, qvæ vim ipſius non imminuant, ſed magis augeant, habebit ſanè ſingulare remedium, & poterit aliis ſpecificis miſcere, ut exinde præſtantius redundet auxilium.

4. Dum de oculo & liqvore multis oculorum vitiis appropriato ſermo vertitur, placet erecto mentis oculo plus ultra tendere, eoq; prælucente arduam ſcrutari materiam. An qvoq; læſis & *exhauſtis oculorum humoribus liqvor iſte* vim habeat ſubveniendi. *Circa humoris aqvei* reſtitutionem nullus facilè dubitabit, illius enim regenerationem vidit *Galenus l. 1.* de *Sympt. cauſ. cap. 2. Coiter* qvoqȝ illud obſervavit *in Obſ. Anat. Chir.* Calculum qvoqve ſuum addit *Benivenius cap. 74. de Abd.* qvæ exempla nonnullis aliis illuſtravit *Schenckius in Obſ. medicis.* Si Natura jam vel maximè ſponte ſua occupata eſt, ut reſtituatur perditus humor aqveus, magis id præſtabit in iſta actione, cooperante liqvore hoc verè appropriato.

Qvin inſuper *reſtitutioni vitrei* qvoqȝ inſerviat nullus ambigo. Magis tamen præſtaret, ſi cum vitreo conjunctus qvotidiè adhiberetur. Qvia alias defectum hujus humoris albumine ovorum ſupplevit olim *Duncanus Liddelius* Medicus eximius, non abſqȝ ratione, qvod ſignatura ipſum edocuit comparationem planè ſimilem humoris vitrei cum albumine ovorum; & qvod albumen ovorum vulnerarium eſt, & conſolidatione tunicarum efficere poteſt, ut humor effuſus regeneretur. *Sic Henricus ab Heer Obſ. Spad. 4.* ſcribit ſucco Ulmariæ menſe Majo collecto gallo gallinaceo, ut & puellæ cuidam vitreum & aqveum reddidiſſe humorem. *An* vero etiam conducat *criſtallino*, arduum ſanè erit formare judicium. Videtur enim omnes ferè, qvi hactenus in iſta re occupati fuére, unanimiter deſperaſſe in hujus humoris reſtitutione præter

paucos,

paucos, qvibus [in hoc ſeculo aliàs ferreo, Ingeniorum verò politiorum fertili ſegete planè aureo] de meliori luto Judicium finxit ter maximus, qvi acumine Judicii & indefeſſo labore eo pervenere, ut deſtructis tribus humoribus immiſſo ſucco chelidonii effecerunt, qvod non ſolùm ab iſto humores reſtituerentur omnes, ſed & viſus priſtinæ integritati. Experimenti copiam exhibuit ante aliqvot annos *Caſpar Schottus in Tech. curioſ. lib. 11. Mirabil. miſcellaneor. c. 22. p. 895.* aſſerens præſtitum Pragæ in præſentia DN. Doctoris Marci ab Anglo qvodam curioſo. Sed qvod majus ante annum *Franciſcus Joſephus Burrhi in Epiſtola* ad Excell. Virum DN. *Thom. Bartholinum* non ſolùm hujus experimenti dedit deſcriptionem, ſed & arcani, & qvo artificio humores exprimendi, & qvo modo reſtituendi exactam exhibuit delineationem; multisq; factis experimentis Veritatem hujus inventi vindicavit Cujus rei teſtis omni exceptione major accuratisſimus hujus ſeculi obſervator *Thomas Bartholinus,* qvi in Litt. prid. Cal. Oct. 1669. Hafniæ datis ad Excell. DN. *Philip. Jacob. Sachs. à Levvenheim* teſtimonium ſeqventibus ſcripſit verbis: De *artificio effuſos humores oculorum* omnes *reſtituendi,* qvæ ad me perſcripſit Illuſtris *Burrhus*, non dubito *Te* legiſſe: Experimentum tantùm in anſere ſucceſſit, qvanqvam juſto profundius fuerit vulnus oculo inflictum. Cæterum Laboratorium ſuum DN. Burrhus mole vaſtum, trabibus, ferro & camino, ab una Urbis regione diſſita ad aliam machinis tractoriis tranſtulit. De qvo ipſe luſit:

Limina fixa volant, pariterq; volatile figunt cui pentametrum addidit Huberus Muſicus & Poëta. Dædalus alter adeſt, Hermes & alter ovat. Ex qvibus luce meridiana clarius apparet posſibile eſſe *arte reſtitui* poſſe *humorem* qvoq; *criſtallinum.* Aſt poſito humorem illum poſſe reſtitui artificio, ab exercitata manu expreſſum, effuſionem tamen illius caſu factam vix ac ne vix aliqvis reſtituet.

Caſu qvippe vel ictu vulnus inflictum violentia qvadam peragitur qva imposſibile eſt, ut nervus opticus non lædatur, vel fibræ profundiores pollutantes à nervo optico, vel tunicæ qvibus læſis etiam in artificioſa expresſione, nulla reſtitutio ſperanda. [*D. Joach. G. Elſner.*

Observatio XIII.
D. PHILIPPI JACOBI SACHS à Levvenheimb
MESSIS OBSERVATIONUM MICROSCOPICARUM è VARIIS AUTHORIBUS COLLECTARUM.

Obſervat. Phyſico-Mathemat.

FErtiliſſimo hoc acutiſſimorum ingeniorum à reparatâ humanâ ſalute ſeculo ſexcenteſimo non infimum obtinet locum è conſpiciliis (præter *Teleſcopium*, *helioſcopium* Scheineri, *polemoſcopium* ab Hevelio Anno 1637. inventum) *Microſcopium* ſeu conſpicilium, qvo atomi viſibiles qvaſi & minutula etiam inſecta in molem Coloſſeam transmutantur.

Vocantur hæc vitra alio nomine *Engyſcopia Borell. de Invent.* Teleſcop. (*edit. Hag. Com. 1655.*) *c. 5. f. 8.* item conſpicilia muſcaria, & pulicaria. *ib. c. 6. p. 10.* S microſcopia ubiq; *P. Kirchero in Oper.* & Lentes ſeu vitra Lentricularia. *Inventionem* hujus vitri Itali ſibi adſcribunt, & Authorem nominant *Franciſcum Fontanam* Neapolitan. qvem *Hieronym. Sirſalis è Soc. Jeſ.* è Collegio Neapolitano laudat, qvod ſicut ille Teleſcopio è convexo & concavo compacto ad varias obſervationes Lunæ & planetarum perfecto, iſto tubo optico nova cum cœlo commercia orbi terrarum exhibuerit, ſic major emicuerit in *microſcopio*, novos Naturæ fundos aperiens, minutiſſima corpuſcula & ſpirantes rerum atomos per cryſtallum inſpiciendo exhibens, magno obſtupeſcentis experientiæ plauſu. Ipſe *Fontana* circa annum XVIII. hujus ſeculi Neapoli ſe primum inveniſſe ipſe teſtatur *tract. 8. de nov. cœleſt. & terreſtr. rerum obſerv. c. 1. p. 145.* ejus dein poſt aliqvot annos meminit *Scheiner. in Roſâ Urſina l. 1. c. 30.* Aliam fovet ſententiam *Borell. in dedicat. obſerv. microſc. ad S. P. Q. Middelburgenſem* in Seelandiâ, qvibus inventum iſtud laude digniſſimum adjudicat, qvando inqvit: Ad vos brevi ſermone obſervata *microſcopica* deducere placet, tanqvam ad Viros meritiſſimos, apud qvos tale inventum *microſcopicum* repertum fuit. Fuſius & pluribus teſtimoniis id declarat idem *Borell. in de invent. Teleſc. c. 12. p. 26.* nominando Inventorem *Zacchariam Janſen* ſeu *Joannidem Middelburg.* qvi circa Annum 1590. & Teleſcopium & *microſcopium* excogitaſſet. Adducit *c. 14. p. 34.* teſtimonium *Gvilielmi Borelii* Belgii uniti Legati in

Galliis,

Galliis, qvod Middelburgi Civis qvidam *Hans*, vulgò *Conſpicillifex* dictus, cum filio Zaccharia vitra iſta invenerint, primumq; obtulerint Principi Naſſoviæ Mauritio, alterum Archiduci Alberto, qvod ab Archiduce *Cornelio Drebbelio* Alcmariano Londini degenti donatum ipſe Borelius Anno 1619. ibidem viderit. Inde cum plurimi Eruditi inſignem hujus conſpicilii viderent uſum, ſeriò incubuerunt, ut indies exactiùs elaboraretur. Unde in *Italia* in iis conficiendis celebris *Franc. Fontana*, & *Torricellus*, qvem *Kircher.* in *arte magn. Luc. l. 10. p. 2. c. 8. §. 3. Fontanæ* præfert, qvod majorem theoricæ ſubtilitatis notitiam habeat; & notante *Academiâ Florentinâ* in *Natural. experientiis Anno 1667. editis fol. 23.* eſt Idem *Torricelli*, qvi Anno 1643. primum invenit per preſſionem aëris ob pondus cum ☿ vivo demonſtrare vacuum. Non minus claret in *Italia*, ut aliarum rerum profunda Scientia & Muſeo toto orbe decantatiſſimus *Manfredus Settala* Mediolani Urbis ſidus Splendidiſſimum, Opticorum Inſtrumentorum confectione. Nunc *Euſtachius de Divinis* novâ qvadam ratione *Microſcopium* confecit, 10. digitos cum dimidio altitudinem habens, ad qvatuor longitudines varias aptum, cujus prima eaq; minima longitudo lineas 40. majores monſtrat, qvàm ſine microſcopio apparent; in ſecundâ longitudine 90. In tertiâ 111. in qvartâ deniqve 143. & hoc peculiare habet, qvod objecta plana, non verò curva repræſentet, & licet magnam de ipſo portionem tegat, mirum tamen qvantum ipſa augeat. Vide qvæ de hoc invento ex *Italicis Ephemeridibus Galli* adducunt *in Ephemerid. 10. tom. IV. p. 134.* & *Anglor. Transaction. philoſoph. Tom. III. num. 42. p. 842.*

vid. in [illegible] / [illegible]

Apud *Gallos* celebre nomen *Microſcopiis* meruerunt *Ferrerius Arvennas Choureus*, *Gvil. Menardus* Lutetiæ degentes, & *Stephan. Breſſyeus* Gratianopolitanus. *Borell de conſpicil. p. 11.* nec non *Chalomonius* Aqvenſis ſenator & *Dn. de Servié* Lugdun. vivens.

In *Angliâ* perfectiſſima & excellentiſſima conficiuntur à *Dn. de Rives* habitante in Longenker Londini, notante curioſiſſimo Peregrinatore *Dn. de Monconny*, *Itiner. Tom. II. p. 11.* & qvi præcipuis aliis palmam facit dubiam inſigne Societatis Regiæ Experimenta lis Sidus, *Robertus Hocke*, qvi magnâ experientiâ & ſumtibus amplis, *Londini 1665.* edidit in folio Lingvâ Anglicâ *Micrographiam* ſeu deſcriptionem minutorum corporum cum deſcriptione hujus inſtrumenti Optici, qvò nobilius in hoc genere nondum viſum fuit.

In *Belgio*, poſt primos Inventores Middelburgenſes, clarus fuit *Johannes filius Zaccharia Joannidis* Seelandus, & *Johannes Lapperhey* itidem Middelburg. *Cornelius Drebbel.* Alcmarianus Londini tanqvam alter Archimedes variis, & pene ingenium humanum excedentibus machinis Naturæ curſûs imitans. *Iſaaci Voſſi*, Hagæ Comitis commorantis, *Microſcopium* cum unâ ſolâ lenticulâ, facta in hemiſphærio & incluſa parvo ligno, qvod ductile eſt, poſt parvam tabulam nigram excavatam ad formam oculi & perforatam in medio, ut perſpiciatur per parvum foramen celebratur à *Dn. de Monconnys Itinerar. ſui Tom. II. p. 153.* Amſtelodami *Dn. de Hudd* exhibuit bina diverſa *Microſcopia*, memorato Gallo *Dn. de Monconnys*, unum cum ſolâ lenticula; alterum cui applicat craſſiorem lenticulam, ab eâ parte, ubi objectum admittitur, tali modo, ut radii luminis lenticulam intrantes objectum illuminare poſſint. Monſtravit *Idem Hollandus Dn. de Monconny* modum præparandi iſtas lenticulas, notatum *in dicto Itinerar. Tom. II. p. 161.* Solet nempe modo ſolito vitrum pro lenticulâ liqvefacere ad ignem lampadis, cum qvo aliàs ſolent conficere cryſtallina vitra puriſſima, extrahendo ſalem intus hærentem; hoc vitrum dum candeſcit emittit ſalem ad ſuperficiem, qvem deinde facili negotio removet; de vitro hac ratione depurato particulam ſumit extremitate virgæ ferreæ candentis, cui tantum qvantum lubet adhærere patitur, eamq; particulam liqvefacit, poſteà in igne lampadis circumgyrando accipit formam perfectè rotundam.

Germanis annumero *Athanaſ. Kircherum* toto orbe notiſſimum, *Fuldenſem*, qvamvis in Italiâ fixus hæreat, qvi *tractatu de Peſte ſ. 1. c. 7. §. 2. p. 70.* ſuum *microſcopium* diligenti non minus qvàm peritâ arte elaboratum, prædicat, qvod objecta millies in ſe majora, qvàm in ſe ſunt, præſentet. Vixit paucis ante annis Vratislaviæ *Theodorus Moretus* è Soc. Jeſ. Mathematum Profeſſor, qvi ſtrenuam ut in aliis inſtrumentis mathematicis & diverſis ſpeculis, ſic & in *Microſcopiis* navavit operam. Celebritatem famæ *Microſcopiis* qvoqve auxit Generoſus pariter atqve tam ex rei militaris qvàm ſingularum rerum Mathematicarum & Phyſicarum ſcientiâ celeberrimus undiqvaq; Vir *Dn. Baſilius Titelius* Seren. *Saxoniæ Elector.* in arce Pliſnæburgo ad Lipſiam Præfectus meritiſſimus. Claret inſuper horum præparatione in Germaniâ Ulmæ *Dn. Chriſtophorus VVeicman* Vir Curioſiſſimus, narrante *Dn. de Monconnys in Itiner. T. II. p. 320.*

p. 320. uti *Auguſtæ* Vindelicorum *VViſelius* & *VViſelii Gener.* ibidem Auguſtæ degens *Dn. Daniel de Pierre* laudatus à *Dn. Monconny T. II. Itin. p. 328. Viennæ Mattmüllerus.* vid. in Append. addenda p. 3.

Variis parantur microſcopia modis. Qvidam utuntur duabus lentibus convexis; qvidam utuntur ingentibus ſphæris vitreis aqvâ repletis; alii minima ſphærula vitrea, qvarum diameter minimarum perlarum diametrum non excedit, qvantitate litera O, includunt tubulo cuidam & in hujus ſuperficie poſita inter oculum & lampadem aſpiciunt, qvale fuit *Joh. Caroli Cardinalis Medicæi*, qvod *Kircherus in Arte Magn. de Luc. & Umbr. l. X. p. 2. c. 8. ſ. 5.* non reprobat, omnibus tamen præfert lentem cyclo hyperbolicam. Plura de *microſcopii confectione* videri poterunt apud *Fontanam in tract. 8. de nov. cœleſt. & terr. obſerv. c. 2. Renatum des Chartes in Dioptr. Hevelium in Selenograph. Gedani 1647. edita, Athanaſ. Kircher. de Luce & Umbr. l. X. l. paulò ante citato. Petr. Borellum tract. de parandis conſpicilis HagæComitis 1656.* edito, ubi tam ex variis Authoribus confectiones adducit, qvàm *cap. 6. pag. 10. 11.* proprias adjungit. *Joh. Chriſtoph. Kolhanſium in tractatu optico. Monconnys Itiner. Tom. I. in Itinere Italiæ primo pag. 117. uſq; ad p. 128.*

His præmiſſis ex diverſis Authoribus nobiliorem *Meſſem* demetere & in horrea noſtra colligere placet, cùm ii non omnium terantur manibus, in poſterum verò propria Curioſorum Germanorum obſervata *microſcopia Ephemeridibus* noſtris adjungere conſtituimus. Videri qvidem poſſem me Iliada velle ſcribere poſt Homerum, hoc eſt, poſt ante laudatam perfectiſſimam *Hocki Microſcopiam* aliqvid notare velle, ſed cum rariſſimus iſte liber ſit, & inſuper lingvâ Anglicâ, paucis notâ, conſcriptus, nec dum qvod ſciam Latinâ civitate donatus, interim curioſo Lectori Authorum qvoqve aliorum narrata non ingrata fore futura putavi.

Illa, qvæ *per Microſcopium* fuere *luſtrata*, referuntur *vel ad Opera Artis*, *vel Naturæ*,

I. OPERA ARTIS.

1. *CHARTA* tenera & melius unita ope conſpicilli ſcabroſa apparet, inſtar telæ ruſticæ, in eâ namq; apparent fibræ, villi, cavitates & eminentiæ innumeræ. *Borell. obſerv. microſc. 24.*
2. *VITRI* ſuperficies læviſſima ſcabroſiſſima eſt, rimis, fiſſuris & irregularitatibus ſcatens. *Borell. obſerv. micr. 28.*

3. ACUS

3. *Acus cuſpis* ſubtiliſſima, licèt videatur eſſe imperceptibilis; ope *microſcopii* apparet tam lata, qvàm qvarta pars unius eſt digiti. Cuſpidis illius extremitas, non in conum deſinit, néc rotunda aut plana penitus eſt, ſed obtuſa, inæqvalis, irregularis, clavum præfractum referens. Ex *Hocki microſcop. Ephem. Gall. Tom. II. p. 479.*

4. *Novaculæ acies* benè acutæ, apparet tanqvàm dorſum aliqvod caninum, cum multis dentibus. *Ibid. p. 480.*

5. *Puncta ſubtiliſſima*, qvæ in libris ad diſtinctionem periodorum ponuntur, videntur qvaſi nuces caſtaneæ *Ibid. p. 480.*

6. *Telæ* ſubtiliſſimæ fila apparent qvaſi chordæ craſſæ; transparentem verò telam reddunt foramina inter fila, reticulis qvæ cancellatis apponi ſolent feneſtris penè ſimilia. *Ibid. p. 461.*

7. *Undulæ in Sericis* ex eo apparent, qvòd in iſtis materiis partes qvædam ſint elevatiores, qvædam verò depreſſiores, unde variæ reflexionis Luminis cauſæ. *Ibid. p. 481.*

8. *Sal roris Majalis* ab Eqvite Anglo Hensham ſingulari artificio paratum, cum *microſcopio* conſpectum, angulorum numero & figura nitri æqvavit angulos, uti ex *Ephemerid. Anglic. Gallicæ referunt Tom. II. p. 23.*

9. *Colorum varietas* & recta miſtura facilè colligi poſſet induſtria *microſcopii.* De coloribus per *microſcopium* detectis tractaſſe Hockium in *microſcopiâ* teſtantur *Ephemerid. l. a. p. 488.* Ante aliqvot annos *Dn. D. Chriſtianus Langius Prof. P.* Lipſiæ & Chymicus egregius Studioſis non ſemel monſtravit *colorem viridem* per hoc Inſtrumentum nihil aliud eſſe qvàm coloris albi & cœrulei (rectius *bleu*, caremus enim vocabulo, qvo hunc colorem rectè exprimamus) miſturam, cujus rei teſtis eſt oculatus *D. Joh. Jæniſius*, Collega noſter Curioſus. *Ludov. Savotus in accurato tractatu*, qvem de *coloribus Pariſiis 1613.* edidit, ex variâ docet colorum miſturâ *varietatem colorum* oriri: Ex *colore Jaune* id eſt, *flavo*, (vocabula enim colorum latina propriè offendi *Idem* negat, cum tantùm ſpecierum ſub his generibus concluſarum exprimantur) ſeu ex albo & rubro tenui atq; colore *bleu* fieri *viridem* atteſtatur, qvi ſe ex *pauco jaune & bleu*, oriri colorem *vert-gay*, (viridis floridus) ex *plurimo bleu & jaune*, naſci colorem *vert-brun* (viridis ad caſtanei formam accedens) & *vert-noir* (viridis ad nigredinem vergens.) Si color bleu in permixtione exſuperavit, prodire *vert de mer* (marinus) ſi verò color *jaune*, inde Conflari *vert-jaune* (viridis flavus,) & ſi aliqvid nigri accedat, *color de fueille*

morte (color qvalis foliorum ex arboribus deciduorum). Sic quando Infectores & Pictores colori *jaune* (flavo) rubrum craſſarum partium parvâ qvantitate admiſcent producunt colorem *Orange* (aurantium) ſi largiori colorem *zinzolin*: Ex *Jaune-paille* (flavo pallido) multum diluto & rubri craſſarum partium qvàm minimo, fit *color d' Iſabelle*: Si colori *zinzolin* aliqvantulum nigri addatur fit *Couleur du Roy* (color Regius), ſi autem plus nigri *Coleur de minime.* (i. e. color qvalis Franciſcanorum habitus) *Flavus* autem *color* provenit ex rubro tenui & albo pellucido. *Color bleu* cum albo reddit *bleu-pers, bleu-torqvin* (qvalis in gemma Turcoide) *bleu-cæleſte* (propriè cœruleus), *bleu-blanc* (cœruleus ad albedinem declinans) *Savotus cap. 7.* Miſtum *album* perſpicuum opaco nigro, facit colorem *Gris* (griſeum) & pro variâ amborum compoſitione & unius ſuper alterum exſuperantiâ, *Gris-bleu, Gris-argenté* (cinereus) *Gris-brun, Gris-noir. Idem c. 6.* Rubrum craſſum albo temperatum facit le *rougebrun* ſi exſuperantiſſimum rubrum fuerit ; ſed albo plus amplificato *le rouge-vif*, (purpureum) qvod in lanis *le rouge d' eſcarlat* in ſericis *le rouge Cramoiſe* aut *rouge de cochenille* & tandem *l' incarnat*, & *coleur de chair* (carneus) *Idem. c. 8.* Et tot colorum origines miſturæq́ per *microſcopium* dignoſci poſse credibile eſt, noviq́ plures exinde inveniri colorum phœnomena.

II. OPERA NATURÆ.

1. In Regno Minerali.

1. In Lapide ASTERIE ſtellæ ſeu Roſæ apparentes nihil aliud ſunt, qvàm fiſſuræ. *Borell.* obſ. *microſ. 6.* unde iſte lapis Trochites ſeu Aſtroites movetur aceto perfuſus motu locali, & ſi ex eo teſtudo formetur, αὐτόματον admirandum reddit, notante *Kirchero de arte magnet. l. 3. p. 3. c. 2. p. 562.* qvia acetum fiſſuris ſe inſinuans Spiritu ſuo, agit in ſal lapidis, ubi in iſta pugnâ mutuâ & ebullitione motus excitatur ille violentior, uti oculorum gammarinorum motus localis rationem qvoqve dedi in *Gammarolog curioſ. l. 1. c. 14. p. 318.* vid. in Append. addenda p. 4.

2. CRYSTALLI in pollinem redacti ſingula corpuſcula ſi inſpiciantur ſingula qvid radioſum præ ſe ferre teſtis *Kircher. in Mundo ſubter. l. 8. ſ. 1. c. 8. f. 24.*

2. IN REGNO VEGETABILI:

In Genere.

1. *Lignum Carioſum* oculo armato inſpectum immenſam præbet vermiculorum pullulaginem, qvorum alii corniculis inſtructi, qvidam alatum qvid affectant, oculos habent inſtar punctorum nigrorum cum proboſcide, ut Creatoris ſapientia maximè admiranda, qvi in omni viſûs acumini imperviis animalculis membra iis inſtruxit, ſine qvibus nec movere ſe, nec ullos vitales actûs exercere poſſent. *Kircher. Scrutin. peſt. ſ. 1. c. 7. §. 2. exper. 4. pag. 74.*

2. *In genere in plantis, herbis, arborum frondibus* conſpiciuntur venæ ingenioſo opificio ductæ, in iis ſuccus, qvo aluntur eæ, qvæ radicibus continentur, qvomodo in illis ſuccus gelet & fluat; videtur *in floribus* ſuccus, venuliſqꝫ florida innatans ambroſia. *Fontana obſ. 10.*

3. *In omnibus herbis* videntur minutiſſimi vermiculi, qvi juxta herbæ plantæqꝫ conditionem generantur, qvi mox in papilionem, mox in alterius inſecti volatilis ſpeciem degenerant. *Kircher. Scrutin. peſt. l. a. exp. 3.*

4. *In* qvibusdam *plantarum foliis* ſtellulæ multæ, & conglobationes atomorum longarum cernuntur, multæqꝫ ſpinæ qvibus undiqꝫ horreſcunt. *Boſrell. obſ. micr. 6.*

5. *In Capillaribus herbis, Lonchitibus, polypodiis, lingvis Cervinis* & aliis plantis ſemine deſtitutis, (ut vulgò creditur,) ſemina per *microſcopiū* inveniuntur, ſunt enim tergiferæ & dorſigeræ, ut cum Principe *Cæſio* loqvitur *Borell. obſ. micr. 8.* vid. in Append. addenda p. 4.

6. *In plurimis plantis* cernuntur *foramina*, ceu in hyperico e. g. in dente Leonis, in ſpinaceis; tamen hæc folia non penetrant plantam, ſed habent membranulam lucidam inſtar cancelli, *Borell. obſ. 5.*

In Specie.

1. *SALVIÆ* folii extrinſeca tota aſpera ſuperficies, videtur per *microſcopium* operta, veluti aranearum texturâ qvâdam, intra qvam minutiſſima comparent animalcula, cum bullulis qvibusdam veluti ovis ſuperficiei offuſis, qvæ fœturâ virulentô humore, ſi abſqꝫ lotione gingivis hominum affricetur, noxam adfert, abſterſo enim folio cum digito aut aqvâ loto ſtatim diſparent. *Kircher. de peſte ſ. 1. c. 7. §. 2. exp. & in Mundo ſubterr. L. XII. ſ. 2. c. 6. f. 369.*

2 *MORI*

2. *MORI* tam folia, qvam cortex, ſi *ſmicroſcopio* obſervetur textura, naturam ita texuiſſe reperire licet, ut ſericum flavum fibris ſuis proximè æmuletur. Ex horum foliorum ſeminio deciſo naſcuntur bombyces. *Kircher. mund. ſubſter. l. a. f. 360.* In mori foliis plexum mirum ſeu rete mirabile oſtendit *Borell. obſ. micr. 63.*

3. *MARRUBII* folia tuberoſitates & rugoſitates habent rotundas, qvæ olei guttas imitantur. *Borell. obſ. 87.*

4. *SIGILLI Salomonis* folium, viſu 9. tantùm nervos exhibens hujus inſtrumenti ope 74. monſtrat. *Borell. obſ. 71.*

5. *URTICA*, unde tanti pruritûs moleſtiam inferat, ac puſtulas concitandi potentiam acceperit, *microſcopii* inſtrumento ſtatim comparet. In universâ herbâ, imprimis in foliis, obſervantur acuformes, imò & tricuſpides, adeoq́ horridiſſimæ ſpinæ, qvibus tota urticæ ſuperficies abundè obſita eſt, unde aculeis ſuis evidenter pungit, & ex dolorificâ hâc compunctione poſtmodum ſuboritur læſæ cutis ardor; dum ob ſpinulas per contactum infixas, inibiq́ non paucas relictas Archeus ſeu ſpiritus inſitus partis læſæ irritatus, ſpiritus influentes ad expellendas ſpinulas allicit, & ſangvis, qvi horum eſt vehiculum copioſius affluit. *D. Chriſt. Lange de Morbillis. diſput. Lipſ. 1660. habitâ §. 61. 62. uſq; 67. Hockius in micrographia* pariter in *urtica* obſervavit, ſpiculis acutiſſimis habere cooperta folia, qvorum baſis ex veſicâ flexibilis ſubſtantiæ conſiſtat in figurâ cucumeris ſilveſtris, cum liqvore acri & venenoſo ibi contento, qvi videri poſſit deſcendere & aſcendere, ſi ſpiculorum extremitas prematur digito contra baſin: unde cum cuſpis ſubſtantiâ conſtans duriſſimâ & validiſſimâ in medio foramen habeat, ex qvo liqvor ille venenoſus deſcendat, in partem tangentem, exinde dolor excitetur. *V. Ephemer. Gallic. T. II. p. 484.* In *Urticæ incineratæ* lixivio concreſcere glacialem cutim noctu, & in ipsâ glacie totam urticæ faciem exprimi aſſerit *Kircherus de Luc. & Umbr. part. 1. c. 12. f. 156.* per *microſcopium* autem videri totam urticæ faciem ex minimis & qvaſi infinitis ſtellulis concreviſſe.

6. *In FICUS folio* recenti, & parvo, miræ in dorſo rugoſitates, qvæ conos obtuſos imitantur: In *Ficu Indicâ* ſ. Opuntia innumeri aculei maximi, unde tractata dolorem infert. *Borell. obſ. micr. 86.*

7. *ACETOSÆ* folia exhibent atomos oblongos, hirtos & rectos acuformes, qvibus lingvam vellicari, veriſimile eſt. *Borell. obſ. 4.*

8. *LENTISCI & Liburni* folia verminoſa ſunt. *Borell. obſ. 15. Kircherus in arte magna L. X. p. 2. c. 8. §. 2. f. 834.*

9. *In RICINI* foliis innumera ſtellarum congeries. *Kircher. l. a. Borell. obſ. 25.*

10. *In BORRAGINE* ſpinæ horridiſſimæ, & qvidem geniculatæ. *Borell. obſ. 46.*

11. *GRAMEN* vulgare folia habet ſtriata inſtar vittarum Chinenſium, vel inſtar fol. graminis ſtriati, in qvo natura manifeſtius id expreſſit *Borell. obſ. 46.*

12. *In CHELIDONIO* folia perforata ſunt. *Borell. obſ. 63.*

13. *Hyperici foramina* adeò augentur, ut maximè homines in admirationem rapiat. *Borell. obſ. 5.*

14. *In CAPRIFOLIO* venæ foliorum rubeſcentes, in *LAURO* vireſcentes. *Borell. obſ. 63.*

15. *Trifolii Acetoſi* folia perforata valde ſunt, & qvaſi rore perpetuo madida. *Borell. obſ. 52.*

16. *MATRICARIA* tota maculata eſt *Borell. obſ. 63.*

17. *PHASEOLI* vel *AMYGDALÆ* ſemen aqva calidâ emollitum ſi aperiatur, acuq; optima ejus germinis fiat ſectio, plantæ forma in eo reperietur, pari ratione ac in gemmis arborum & germinibus ſeminum plantarum videntur rudimenta. *Borell. obſ. 17.*

18. *ORCHIDIS* ſ. Satyrii anthropomorphi foliorum filamenta exploranti, flores per totum minutiſſimis figuræ humanæ imagunculis (qvaſi foliis cum fune appenſi eſſent homunculi) contexti apparent, qvod ære inciſum exhibet *Kircher. mund. ſubter. l. XII. ſ. 1. c. 9. f. 349.*

19. *Ex vite, vinoq; fit Acetum.* Hoc ope perſpicilli *microſcopii* inſpectum vermes exhibet ſerpentiformes ſinuoſo greſſu & ſatis celeres reptantes. *Borell. obſ. microſc. 1. Joh. de Mey in cap. 4. Gœdartius de Inſect. ſeu metamorph. natur. p. 52. Dominic. Panarol. pent. 4. obſ. 36.* qvi etiam interdum ſolum ſolo viſu acri ad radios ſolares cernuntur absq; inſtrumento, qvod jam elapſo ſeculo obſervavit *Andr. Baccius de natur. vinor. hiſtor. l. 1. c. 23. & de Thermis l. VI. c. 21.* aut ſi acetum aqvæ limpidæ miſceatur, fluitare longiuſculos vermiculos in vitro, & manifeſtè cerni ex Fratris *Eraſmi Bartholini* relatione aſſerit *Thom. Bartholin. Cent. IV. obſ. hiſt.* 13. Sic *Franciſcus Pona. 8. Prol. Saturn.* vermes vidit in aceto argenteos natare

tare

tare inſtar piſciculorum, qvi recedente aceto vitro adhæſerint. In aliqvibus aceti generibus ſe ſaltem vermes notaſſe ope *microſcopii* refert *Joh. Nardius in noctibus Genial. noct. 1. p. 75.* in iis ſcilicet, qvæ ex vappa & debilibus vinis confecta, non verò qvæ ex generoſis vinis: *Borell.* tamen *Obſ. 1.* acerrimum etiam acetum (generoſiora verò vina acerrima exhibent aceta, uti in *Ampelographia Curioſa ſect. 8. c. 1. pag. 528.* notatum) non excludit, & *Panarol l. a.* ſtatuit in omni aceto reperiri, & qvò acrius eò copioſiores fluitare vermes figurâ oblonga, tenues, cum parvo capite, & enecari ſi theriaca aceto addatur.

3. In Regno Animali.

1. *Inſecta.*

1. *ACORI* ſeu *Cyrones* & *Sirones* German. die Reitliſen in cute humanâ puſtulis affecta hærentes vermiculi, effoſſi, minutiſſima inſecta candidi puncti ſimilitudinem præ ſe ferentia, *Smicroſcopio* inſpecta, animalia piloſa & prorſus urſo ſimilia exhibent. *Kircher. ſcrutin. peſt. ſ. 1. c. 7. ex p. 4.* Hiſtrici ſimilia facit *Borell. obſ. 21.* & mirandum cenſet, qvod in tam puſillo animali, & puncto qvaſi, tamen omnia organa, pedes, nervi, oculi & aliæ partes animalis cernantur. Monſtroſam eorum figuram cum permultis & oblongis poſt tergum caudis depingit *D. Auguſtus Hauptman in Epiſt. ad Athanaſ. Kircher. de vivâ mortis imagine ſcripta & tractat. Germanic: de Thermis VVolckenſteinenſ. inſerta p. 200.* communem deniqꝫ iis vultum adjudicat, qvalem habent caſei vermes die Mölben.

2. *APIS* conſpiciuntur oſſiculorum commiſſuræ, juncturæ, pedum ungviculi, alarnm diſcolores formæ & vario colorum penicillo undatæ & interpictæ, denticulorumq; diſtinctiones qvibus libare flores non deſinunt. *Fontana Obſ. 10.* Per hoc inſtrumentum obſervatur qvod *Apis* ceram externè ſupra femur ferat, qvod mel in Stomacho gerat, illudq; parumper alteratum, & tanqvam chylum ut pipiones evomat; ſi namqꝫ apis ſeparetur in duas partes, conſpicitur ſubitò in iis inſtar grani mellis veſicula, qvæ ſi ſugatur dulcis eſt. *Borell in obſerv. medico-Phyſic. cent. I. obſ. 10. De Franciſco ſtellato Fabrianenſi,* Academico Lynceo narrat *Joh. Faber in hiſtor. Mexican. L. I. p. 757.* qvod mirabilem anatomen præbuerit partium omnium externarum, qvæ in ape minuto animalculo ſint, oculorum ſcilicet, lingvæ, cornuum, jubæ, aculei, pedis,

 digito-

digitorum aliorumq́; in ea, & in æs incidi curaverit, unde de eodem eleganter *Ignatius Braccius* luſit, annotante *Leone Allatio in Apibus Urbanis de vir. Illuſtrib. p. 113.* ſeq. carmine:

Fulvam tuererisq́; Lynceus *Jubam*
Apum, Leoninæ parem,
Ocelluloſq́; ſeta, qvos vallat crebra,
& duplici *labellulâ*
Servata vagina, qvod & mirum eſt magis
ex *ore lingvas* parvulo
prodire qvinqve acutulos gladios velut,
STELLATUS exiguo vitro
Rimatur hæc *Franciſcus Oculari* meus.

Plura qvoq; de obſervatione *Apum partium* per *microſcopium*, qvæ aliàs ab intuentium oculis in ipſo animalculo abſconduntur *Fabius Columna annotat. in Fabri hiſt. Mexic. f. 895.* Nec non *FEDERICUS CÆSIUS* Dux Aqvæſpartæ, S. Angeli & S. Poli Princeps, Marchio Montis Cælii & Baro Romanus, qvi ipſemet, teſte *Leone Allatio in Apib. Urban. p. 91.* edidit Apiarium cum universâ mellificum familiâ. Notat qvoq; *Kircherus in Mundo ſubterr. l. XII. ſ. 2. c. 2. expl. 1. ſi microſcopio* excrementitiæ partes Apis examinentur, qvod videantur freqventes primo qvidem vellut folliculi, mox iis ruptis vermiculi, qvorum alii jam erucas referant, alii jam alis aſſumtis in perfectas apes formentur.

3. *Bombyces* ſericum videntur non ab ore ſed è mammis, qvibus dorſum eorum ſcatet, eructari, qvod ore qvidem decerpunt, & applicant. *Mey in Gœdart. de Inſect. not. in c. 4. p. 54.*

4. In *ERUCIS* villi & colores egregiores qvàm in Zibellinis & holoſericis veſtibus apparent. *Borell. obſ. micr. 55.* & in dorſo verſus caudam tres habent qvaſi umbilicos rubros, qvædam duos tantùm, ex quibus rubrum qvid effundunt. *Id. obſ. 62.*

5. *FORMICA* Cancri magnitudinem ſortitur: *rictus* illi eſt cuſpidatus, inſtar forcipis acuminatus, in cujus interiore parte candicant & longo ordine diſtingvuntur *denticuli*: ex capitali ſummitate eminent gemini velut remi, omnes omninò hirſuti, nigricant orbes moris ſimillimi, qvi in ſpinetis naſcuntur. Sex pedes illi ſunt *oſſiculorum* comiſſuris diſpenſatis, caput varios habet & interſtinctos ordines & lineamenta: *Corpuſculum* ovi ſimilitudinem imitatur, pluribus velut faſciis circumvolutum.

Fonta-

Fontana obſ. 3. p. 149. Borell. obſ. micr. 48. *Oculi* tamen ejus difficulter cognoſcuntur ob nigredinem, melius verò videntur in albis formicis, ubi oculi ſunt nigerrimi *Borell. obſ. 34.*

6. *PAPILIONES* ſi vitro includantur cum plantis appropriatis naturali motu ad ſe invicem advolant, & una excrementum ovis pulicum ſimile emittunt; qvæ ſi *ſcmicroſcopio* examinentur, intra exiguum tempus in novos vermiculos ſive erucas animantur, hæ in Chryſalides, & deniqȝ in novos papiliones transmutantur. *Kircher. l. XII. mund. ſubterr. ſ. 2. c. 3. f. 360.*

7. In *CULICE* vidi Elephantum, inqvit *Hieron. Sirſalis Soc.* Jeſu in *Colleg. Neapolit.* adeo mucronati telum aculei, flexilis tuba & crurum exilitas excreverunt grandeſcente Naturâ per mendacia.

8. *MUSCÆ Ungves* ſunt Aqvilini, roſtrati, felibus ſimillimi. *Alas* habet diſcoloribus & minutis maculis interpictas, diſcolorum varietate conſperſas & eleganter coloratas. *Arteria* in tam exiguo corpuſculo, *oſſiculorum* commiſſuræ, *juncturæ, venæ, nervulorum* articuli & in venis ebulliens *Sangvis* conſpicitur. *Fontana obſ. 4. Borell. obſ. 49.* *Oculum* muſcæ 3000. cancellos habere ex *Hodierna* libro dicto *dell' occhio della moſca*, recenſet *Borell. obſ. 33.* *Structuram aculei* egregiè depictam ex *Hockio* exhibent *Ephemerid. Gallor. T. 2. p. 484. & pedem* muſcæ *ibid. p. 481.* *Muſcarum cadavera* vel excrementa aqvâ mellita macerata, nonnihil ſuper laminam igne lento tepefacta videntur prima ſcmicroſcopii ope inſenſibiles vermiculi naſci, dein aſſumtis alis ſenſibiliter in muſcillas, & tandem ad ſenſum creſcentes in perfectas muſcas. *Kircher. mund ſubterr. l. XII. ſ. 2. c. 4. fol. 361.*

9. *ARANEUS* Aprorum inſtar obarmatur mucronibus: oculi indicibili ordine diſtincti, 4. in fronte, bini in capitis vertice, alterum à lævâ, alterum à dextra corporis parte totum corpus illuſtrantes: in ore dentes aſſurgunt armati in vindictam, craſſiori pilo ſimillimi; pedes habet oſſiculorum commiſſuris & juncturis inter ſe diſtinctos, & qvod ſtupendum, in pedibus habet nigerrimas ungulas aqvilinis non diſſimiles. *Fontan. obſ. 6.* Oculos octo in araneo (non tamen omni) obſervavit *Borell. obſ.* lunatim diſpoſitos in fronte, 6. in primâ phalange, & 2. in ſecundâ & qvidem oculos cryſtallinis ſuis munitos, unde ob acutum viſum tantâ celeritate muſcas petant. Totum corpus pilis conſutum. Telam ſuam ab ore depromit, caudam ſive eminentias podicis cauda-

ceas

ceas mobiles habet. *Idem Borell.obſ.20.* parvo *microſcopio* obſervavit ad candelam 40. ova aranearum in telæ ſuæ marſupiolo pendentia inſtar unionum, & in iis punctum nigrum cordis principium.

10. In *PULICE* informi admirandæ viſuntur formæ, nempe exta & inteſtina, qvæ tam mirâ arte inter ſe diſtincta, coacta & collocata, ut fidem obtrudat intuentibus. Non ſemel tenuiſſimâ acu pulicem transverberando, ex ejus vulnere ova proſiliiſſe, & è vitiatis ovis pullos ſemiformes in lucem editos vidit *Fontana obſ. 2.* Qvid pulex niſi locuſta ſine alis, inqvit *Kircherus in arte magn. f. 156.* nam natura in minimis exhibuit leones, tauros, eqvos, canes, feles, aſinos, aqvilas, anſeres. Pulicem ſqvillæ vel cancro fluv. ſimilem eſſe putat *Borell. obſ. 12.* cum multis aculeis uniformibus horrendis, præcipuè in coxis & tibiis, & caudâ ſuâ ſqvamoſâ hominibus dolorem inferre. De *pinnulâ crurum pulicis,* qvorum ſex habet & eorum forma ex *Hockio* conſuli poterunt *Ephemer. Gall. T. 11. p. 487. ſ. 8.* Ex *ovis* deniqꝫ pulicum ingens copia emergere obſervatur qvi primò qvidem candidi, mox nigro veſtiuntur indumento. *Kirch. Mund. ſubterr. l. XII. ſ. 2. c. 7. f. 371.*

11. *PEDICULUM* nemo melius deſcripſit & depinxit *Hockio in Ephem. Gall. T. 2. p. 482.* ſeq. ubi ipſius oculos, pedes, pectus, roſtrum &c. delineantur. Et inſignem transparentiam in eo *Borell. obſ. 11* obſervavit, cujus favore circulatio ſangvinis in ejus corde cum admiratione videatur, & ſi cum pulice conjungatur, pugna fiat qvaſi duorum monſtrorum in Amphitheatro, ut & motus & ebullitiones ſangvinis ab irâ excitatæ conſpiciantur.

12. *VERMICULUM* emictum, magnitudine grani hordei & perſpicillo auctum *Nic. Tulpius l. II. obſerv. 42. p. 171.* ſic depingi curavit: capite & binis corniculis ſcarabæo ſimilis, præterqvam qvod roſtrum habet acutum & glabrum. Venter ex decem articulationibus, velut geniculatim componitur, qvorum ſingulæ utrinqꝫ pedem villoſum & ſcabrum, ſcarabæorum inſtar, emittunt. Cauda tribus articulationibus conſtat qvarum penultima circa ſuum finem ex parvo foramine ab utroqve latere binos villos ſive pilos, ultima verò trinos emittit, à cujus medio cauda incurva ſcarabæina prominet.

13. Alium *Vermiculum Idem ibid.* depingit emictum, craſſitie filum mediocre, & longitudine digiti auricularis latitudinem vix æqvantem, Hic *perſpicillo* auctus Erucam apprimè refert, loricatim articulatam, capite

piteparviſſimo acuto, antrorſum ſolùm utrinq; pedibus qvatuor prædi-tam. Conferatur *Tab. ænea apud Tulp. l. a.* viſenda.

14. *Vermes muros depaſcentes* ex lapide ſtructili factos per *microſcopium* inſpexit, & obſervata circa illos deſcribit in literis *De-via ad Auzutum in Ephem. Gallic. 22. part. 2. T. II. p. 373.*

2. PISCES.

SQAMMÆ piſcium apparent lineis multis orbicularibus diſtinctæ, & in eâ parte, qvâ cuti adhæret, radiis ac punctis multis diſcurrentibus diviſæ. *Borell. obſ. 37.*

3. AVES.

In *Ovi* germine per paucos dies ab incubatione totum pullum etiam parvum formatum eſſe cernimus & cordis motum. *Borell. obſ. 18.* latius id explicat *Kircherus l. 2. de Luc. part. 1. c. 10. f. 151.* Accipe, inqvit, ovum tertio ab incubatu die pertuſum, & eâ qvâ par eſt induſtriâ apertum, *ſmicroſcopio* diligenter inſpice vitellum, & comparebit in eo manifeſtè cordis effigies, ad inſtar guttæ ſangvinis concretæ viva, & mirificâ ratione ſe agitans fibris cruentis eo undiq; tanqvam è luce radiis, atq; è fonte rivis deductis: nihil reliqvorum membrorum apparet, niſi poſt alios 4. dies, ubi ſpinæ dorſalis è cerebro deductæ velut rudimentum & nebuloſa ſubſtantia comparet, dein ſucceſſivè reliqva membra.

2. In *Anatibus* & *Gallinis* mirabilis exiſtit vis, qvâ digeſtio in iis operatur, qvarum globulis è vitro cryſtallino ſolidis ſaginatarum, & ſpatio aliqvot horarum, mactatarum ventriculi aperti, circumdati viſi fuerunt tunica adverſus ſolem relucente, qvæ *microſcopio* perluſtrata, non aliud viſum fuit, qvàm vitri pulviſculus ſubtilisſimus & impalpabilis. *Academici probantes ſive del-Cimento Florentini in ſpecimin. Natur. experim. fol. 268.*

4. ANIMALIA TERRESTRIA ET AB IIS DESUMTA.

1. In *Limacibus* non ſolùm dentes acerrimi, ſed & oculi in cornibus ductitii; videmus nigrum eorum ab inferiore cornuum parte, ſeu à cerebro ad eorum partes ſupremas aſcendere, cùm moveri cupiunt, & greſſum ſuum dirigere, qvo cornua convertuntur, aure unicâ præditi ſunt, & in eorum corpore jecur, venæ, arteriæ, aliaq; multa. *Borell. obſ. 90.*

2. *CARO* radiis lunaribus expoſita per noctem, applicato *ſmicroſco-*

croſcopio eâ parte, qvam radii lunares tetigerunt, ſcatet vermiculis diverſæ qvantitatis *Kircher. de peſte ſ. 1. c. 7. §. 2. ex per 1. p. 70.*

3. In *LARDO* veteri vermes non ſolùm oculis & villis horridi, ſed & innumera alia animalcula alterius figuræ *Borell. obſ. 14.*

4. *LAC* vermibus refertum præcipuè ſi acidum. *Borell. obſ. 2.* qvod & Kircher*us mund. ſubterr. L. XII. ſ. 1. c. 10. f. 352. & ſect. 2. c. 1. f. 357.* atteſtatur, indeqꝫ cauſam reddit, qvod pueri vermibus ſcateant, qvia lacte freqventer veſcuntur. *vid. & Eund. ibid. c. 7. f. 370.*

5. In *CASEO* pulvis innaſcens, prodigioſum refert animal, cui ſupercilia leniter ducta, & qvaſi penicillo deſcripta, oculorum grandes orbes perſpicuè ſubnigri latumq; lumen reddentes; Ungviculis & ungulis armatur, tota corporis facies eleganter colorata, reptat, vorat, ſe movet, magnitudine humanam ungvem æqvans, dorſum illi totum hiſpidum & ſqvammis obductum, variis ſtellarum lineamentis interpictum, ſpisſis & hirſutis obvallatur ſetis. *Fontana obſ. 1.* ejus motus & manducatio obſervatur, imò excrementorum eductio, hiſtricem æmulatur, cornicula habens, & tres in caudâ aculeos inſigniores, *Borell. obſ. 27.*

5. *HOMO.*

I. HOMINIS PARTES

1. In *Epidermide* humanâ fragmenta reticulata apparent. *Borell. obſervat. 88.*

2. *Cutis* fœminarum etiam lævisſima, hirta, horrida, & qvaſi ſqvammata apparet. *Borell. obſ. 97.* in poris ubiqꝫ ferè pili *Idem obſ. 13.*

3. *CAPILLUS* Humanus *ſpecillo* ſuppoſitus orbiculatam & alveatam refert zonulam, imò evulſo pilo ſpectantur pori & meatûs cutis per qvos ſudor & pili erumpunt, imò craſſus & terreſtris humor, & viſcoſa capilli radix. *Fontan. obſ. 8.* Capilli concavi & ut canales pertuſi ac perforati, adeò ut pennas avium repræſentent, & in iis varii colores & qvaſi Irides. *Borell. obſ. 23.* Eandem cavitatem pilorum aſſerit *Panarol. pentec. IV. obſ. 34. Th. Bartholin. Anat. Reg. l. IV. c. 1.* Rotundos, verſus extrema craſſiores eſſe qvàm circa radicem, & ab uno extremo ad alterum eſſe excavatos perinde ac cornu aliqvod, aſſerit *Hockius in Ephem. Gall. T. II. p. 485.*

4. *LENTES* capitis videntur ova egregiè conglobata, eaq; ſucculenta & diaphana. *Borell. obſ. 10.*

5. In-

5. In *NASI* poris multorum hominum vermes inveniuntur hoc *inſtrumento*, capite nigro, tanqvam araneæ in foraminibus delitescentes. *Borell. obſ. 30.* unde ratio dari poteſt, cur pruritus inſignis naſi in Infantibus, qvi vermibus laborant.

6. *Digitorum* lineæ ferè inviſibiles inſtar ſulcorum ægri ſordibus multis ſcatentes reperiuntur. *Borell. obſ. 13.* & hoc Inſtrumento Chiromantiæ lineæ latentes deteguntur *Id. obſ. 94.*

7. *Ungves* adeò hiantes videntur, ut non malè rictum feræ maximum æmulentur. *Borell. obſ. 40.* In iis venulæ inter ſe diſtinctæ à natura ſecernuntur, juxta pororum figuras *Idem obſ. 76.*

8. *In PARENCHYMATIBUS, CORDE, PULMONIBUS, EPATE, RENIBUS* videtur plexus organulorum & fibrarum qvaſi cribra, qvibus variæ ſubſtantiæ à naturâ ſecernuntur, juxta pororum figuras, *Borell. obſ. 76.*

9. *Sangvis Humanus per microſcopium* verminoſus apparet. De qvo ſingulari obſervatione.

10. In *RENIBUS* per univerſam mammillarem ſubſtantiam ſerum ab innumeris foraminulis & poris in pelvim effundi aſſerit *Laurent. Bellinus de ſtructurâ Renum p. 68.* Hæc filamenta ab altero illarum extremo pelvim ſcilicet ſpectante, ſi comprimantur & inſpiciantur aqvam uberrimè proſilientem exhibent: diſcitur hoc multò facilius, ſi oculo *perſpicillum* admoveatur, tunc enim compreſſis tubulis prodiens urina qvaſi ex tot ſiphunculis effuſa apertisſimè aſpicitur. *ibid. p. 70.*

11. *Oſcula* ex arteriâ deſcendente in emulgentem & ſangvinem ad *renum* ſuperficiem per ſubtiliſſimas arteriolas deportatum effundentia non patent, aut ſenſu percipiuntur, reperiri tamen & ratio ſvadet, & *perſpicillum* confirmat. *Bellinus l. a. p. 74. 75.*

12. In *Lingvæ* eminentiis, in qvarum fundo ſunt nervi, cum *microſcopio* plura plana foramina invenit *Idem Bellinus Florentinus* pro guſtûs organo conſtituendo in *tract. de guſtûs organo, & ex eo Ephem. Gall. T. II. p. 460.*

13. *NERVOS* eſſe corpora compacta & firma demonſtrat *VVillis* ope *microſcopii in deſcriptione nervorum c. 19. p. 179. edit. Amſtel.* verba ejus hæc ſunt: Nervorum ductus non uti arteriæ & venæ perforati exiſtunt, nam illorum compages non modò ſtylo cuivis impervia eſt, ſed & perſpicilli ſive microſcopii applicatio cavitatem nullam hîc adeſſe

 confir-

confirmat. Et qvamvis *l. c.* & deinceps *p. 206.* nervos olfactorios æqvè ac opticos pro tubulis habeat, ipſis tamen cavitates non qva nervis propriè, ſed propter aliud hoc eſt, propter influxum ſpirituum animalium competere aſſerit.

2. MORBI HOMINIS.

1. *Peſtis* tempore aërem refertum eſſe vermiculis, qvi reſpiratione deglutiantur, & ex aëris corruptione naſcantur, ex *Alſtedio* adducit *Borell. obſ. 79.* Pariter K*ircherus de peſte, ſ. 2. c. 4. p. 239* vermiculos ſtatuit peſtis propagatores, licet tam tenues, tam ſubtiles ſint, ut niſi exqviſitiſſimo *ſmicroſcopio* ſub ſenſum cadant, atomi potius dicendi, tantâ tamen pullulagine, ut ſub ſenſum non cadant, qvi ſudoriferis ex corpore extruſi levisſima aëris agitatione concitati diffluunt, in qvodcunqꝫ obvium incurrentes, illi tenaciter adhærent, & in intimos poros ſe inſinuant. *Idem* aſſerit *Dn. de Monconnys in Itiner. Tom. 1. p. 178.* qvod in puſtulis peſtilentialibus inſignis deprehenſa fuerit parvorum inſectorum copia, qvæ cum natæ ipſis eſſent alæ, avolant, & undiqvaqꝫ contagioſum illum morbum apportant. Nam cum omnibus animalibus & plantis Natura proſpexerit maximâ copia inſectorum parvulorum inſenſibilium deſtinatorum ad exſugendas & attrahendas impuritates & corruptiones viventis tanqvam emunctoria Naturæ; fieri putat, ſi atomi, ut ita dicam, animatæ extraordinario modo ſe multiplicent, aut grandiores fiant per aliqvem ſingularem exceſſum, qvod morbi Epidemici oriantur inter animalia.

2. *In Febribus puncticularibus* vermiculi videntur vaſa capillaria perfodere, atqꝫ ſic unà cum ſangvinis extravaſatione maculas & petechias producere. *D. Hauptman Epiſt. ad* Kircher. *de viva mort. imag. p. 200.*

3. *Variolarum* puſtulas nihil aliud eſſe qvàm verminoſorum effluviorum conceptacula ac hoſpitia aſſerit *D. Chriſtian Lange in diſp. de morbill. §. 59.* qvi vermes cum acoris habeant figuram communem. *§. 68.* qviqꝫ multipedæ, acutisſimis roſtellis inſtructi cutaneas partes accedentes & morſicantes dolorifico pruritu humorum affluxum excitent. *Id. §. 69.* In variolis vermes qvoq; *Borell. obſ. 31.* ſtatuit.

4. *In Scabie* ſimiliter videntur vermes *Borell. obſ. 32.*

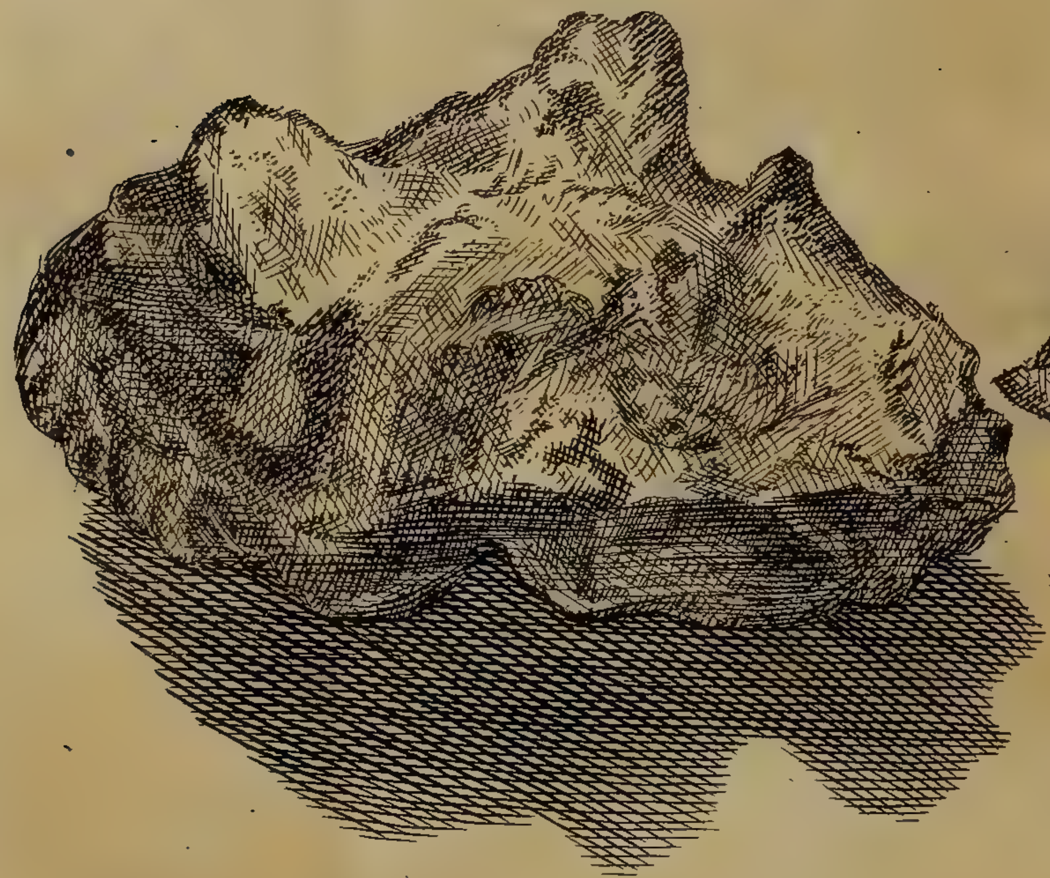
5. In *Scabie Venereâ* vermes Limacum inſtar tantæ fœcunditatis vidit K*ircher*. ut intra dimidiam horam ad 50. alias ſimiles ſibi partus effuderit *L. XII. mund. ſubt. ſ. 1. cap. 10. f. 352.*

6. In

Ad Obs. XIV.

Serpentis in Stomacho Cervi petrefacti Hanoviensis

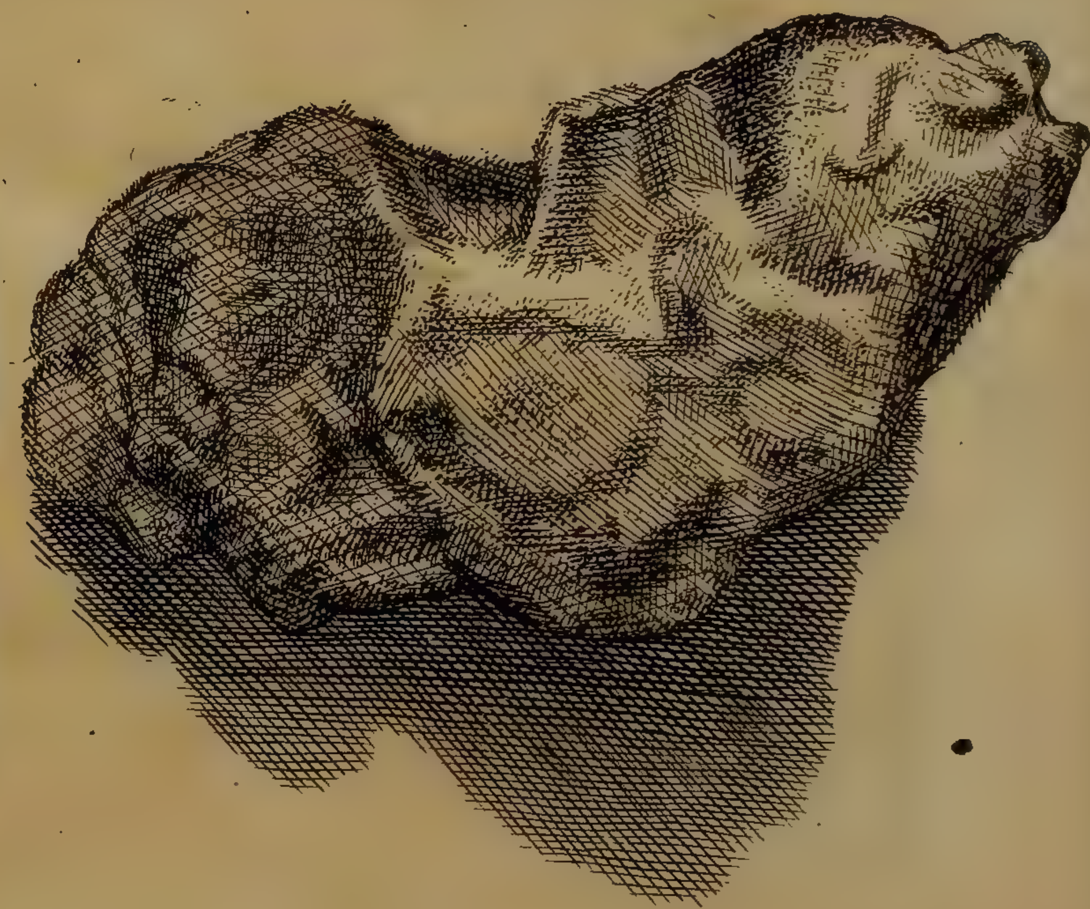
Facies ſuperior

Eadem verſis lateribus

Facies inferior

In Ventre Cervi petrefactus Anguis eſt,
Rarumq; ſervat hoc Hanoviæ Comes,
Virtute par vel majus ipso Bezoar:
Reſuſcitatur heic manu REISELII.

6. *In CALCULOSIS* arenulæ albæ per *microſcopium* viſæ opacæ ſunt, non diaphanæ, aſperrimæ & pungentes, cùm extremitates ſint acuminatæ, ſubſtantiâ ſimiles fragmentis lapidis Tiburtini. *Rubræ* verò ſive *flavæ* lapides pretioſos nempe Sardonium repræſentant, læves, figurâ ovali, aut rotunda & friabiles. *Panarol. pentecoſt. IV. obſ.35.*

7. *In Gonorrhœâ* affecto balano inſectulum limaciforme inventum fuit *Borell. obſ.53.*

Et *hæc* de *microſcopii* mirandis obſervationibus ex Authenticis Authoribus adductis enarrâſſe ſufficiat.

Observatio XIV.
D. SALOMONIS REISELII.
SERPENS in ſtomacho Cervi PETREFACTUS.

Cum hactenus aliqvot Epiſtolis mentionem fecerim *Serpentis in ſtomacho Cervi petrefacti*, qvi inter rariora Illuſtriſſimi Comitis Hanoviæ in Muſeo aſſervatur, nunc *plenariam deſcriptionem* unà cum *genuina delineatione* propriâ manu factam, & à Gen. Comite clementer conceſſam transmittere volui. *Obſervat. Phyſica.*

FIGURA ipſius talis eſt, qvatuor digitos eſt longus, tres latus, in medio ubi latiſſimus eſt varias extuberantias ſinusqꝫ varios, à fruſtis hîc flaccidis qvaſi, illic plenioribus contortis, chylo herbaceo impactis & prominentibus formans; altero fine acutior, alterò latior, in medio utrinqꝫ fruſta qvædam protendens, inter qvæ tamen neqꝫ caput, neqꝫ cauda dignoſci poteſt: ut hîc *Burrho* deſcribenti credere poſſis, qvando Figuram ipſi flexuoſam aſſcribit, qvaſi trochiſci ſerpentis in ſtomacho adhuc ſemivivi & ſe contorqventes ſubriguiſſent. Cui tamen de viva contorſione vix adſentiendum puto, qvod multa minutim conciſa fruſta & vel digitum ſaltem longa apparent. Hinc reſpondeo Dubio *Diſſertationis Epiſtolicæ & Reſponſoriæ*, dicens non coaluiſſe iterum commorſas partes; ſed conglutinatas tantùm chylo ſuperfuſo. In *adjecta Figura hâc* duæ ſunt *facies*, *ſuperior* una, qvæ commorſas partes altius erigit, & inæqvalis eſt, *altera inferior* magis plana & qvaſi ſecundum concavitatem ventriculi ſeſe efformans, uti qvidem conjecturam facio. *Vid. Tab. anea*

PONDUS, qvando Aõ. 1668. menſ. Decembr. rurſus fuit ponderatum, habuit Uncias XXiij.

Qvod Dn. *Dn. Joh. VVolfgangus Cranzius* Illuſtriſs. Comitis Hanov. Archiater de Petrificatione incœpta, nondum penitùs perfecta ſcripſerit, verum eſſe mox patebit. Hujus verborum ſenſus, ut in Germanicis ad me Litteris ſonat, **daran noch merckſich der zuſammen gerollten Schlangen**-corpus **an theils Orten zu ſehen** / *Gammarologiæ* verbis *p. 183.* an ſatis expreſſus, neſcio, ubi vertuntur, hinc inde clarè apparere qvibusdam in locis, qvomodo ſerpentis fruſta in unum globum coaleſcere tentârint, unde & *Ejusd. Gammarol. p. 185.* non adeò rectè concluditur, partes qvasdam intactas reliqvit fermentum duriore qvotidiè cortice penitùs undiqvaqꝫ veſtiendas. Namqꝫ attentiùs mihi conſideranti, limaqꝫ & ſcalpro tentanti, *omnia fruſta* majora & minora ipſius ſerpentis, ubi non ſunt tecta & ſepulta ſeu gypſeo ſeu lapideo chylo, ubiqꝫ durâ, ſplendente, ſqvamoſa ſeu verius ordinatis granulis diſtinctâ, nigricante & ferè ſui coloris, paulò tamen obſcurioris qvàm vivis ineſt ſerpentibus, *cute* armata apparent. Hæc verò ſi abradas, molliorem intus oſtendit carnem cum fibrulis ſuis [niſi me fallit *Microſcopium*] petrefactam tamen & minùs nigredine tinctam, ut hanc potiùs *Mumiam, qvàm Lapidem* dixeris, eamqꝫ cortice lapideo incruſtatam, qvia hæc faciliùs ille difficillimè abradi poſſet. Exſiccatio enim ſola mumiæ hîc locum non habuit propter putrefacientem calorem ventriculi. Ipſe autem circumfuſus & ferruminans *Chylus* exterius qvidem nitet, duriore tegmine, intus verò fragilior, gypſum ſeu calcem illam tophaceam materiam refert, qvæ in fornicibus & cellis deſudāns adnaſcitur, & in ſtirias formatur.

In rima aliqva, qvæ aſteriſco in delineatione notatur, ubi oblongius fruſtum alteri impoſitum à Chylo minùs firmiter agglutinatum eſt, cedit hoc manui moventi & flectitur parum, ut inde non ad medullam uſqꝫ induratum conjicere oporteat. In hâc figura videre licet aliqvot herbarum fibras mobiles, ubi chylus qvoqꝫ ipſe obſoleto colore minus nitet ut extrà. Et hîc imprimis *Odorem* ſpirat amabilem, & qvalem vel Bezohar vel Unicornu incluſum, aut aliæ fragantes alexipharmacæ herbæ ſolent, qvando in reliqvo corpore propter firmatam cutem & effluvia odorifera detinentem minus ſentitur, niſi ubi chylus hinc inde abraſus eſt. Hunc odorem etiam *Burrhus*, nempe carnis ſerpentinæ & vegetabilium permixtorum exſpirantem odoratus eſt.

De modo & mora petrificationis dubium hæret. *Dn. D. Major* qvidem

dem *p. 25. de cancr. & ſerpent. petrefact.* putat Serpentis naturam prius deſtructam & utrunq; corruptam fuiſſe, poſteà petrefactam. Et *ibid.* Petrefactionem non momentaneam contigiſſe, vel probandum eſſe ſerpentem eodem, qvo deglutitus eſt à Cervo, tempore & induruiſſe ſimul, & ſaxeum ab hominibus in Cervo eviſcerato inventum fuiſſe. Ego vero *petrificationem* (ſalvo aliorum Judicio) *ſubito factam* conjicio, probandumq; prius monſtratur ex forma cutis non deſtructa, plena etenim pleraq; ſunt diſcerpta fruſta, & qvaſi recenter exſiccata, ita etiam ut labia vulnerum crenata & recurvata adhuc videam, longiuſcula verò compreſſa, contorta & reflexa. Confirmant momentaneam congelationem, qvod inferiore facie æqvalior & complanatior ſit qvaſi ad modulum ſtomachi; in ſuperiore vero inæqvalior, fruſta ac ſi ſemiviva & ſe contorqventia ſubriguiſſent, prominere erectiora & anguloſiora faciat, vel propter immiſtos alios cibos ſeu fructus ſeu plantas (qvibus eviſceratus adhuc tegebatur) qvando & ſuperius maculis viridibus & fuſcis plus diſtingvitur, qvam inferius, ubi à chylô magis cocto & ſubſidente molliore plus pallet ſeu albicat. Colliqvationis tamen initia poſſes alicubi concedere ſeu attritionem ſeu polituram in lævigatis tuberculis, præſertim ubi longius prominent, nullam certè putredinem agnoſcere, niſi illud à motu & rotatione diutina in ventriculo evenerit. Probat poſterius omni exceptione major vivus teſtis *Illuſtriſſimus Comes* ipſe, qvi trajecit Cervum, qvi hoc ipſo Decembri Anno 1668. non majore duritie agnovit, qvam fuit in prima eviſceratione ſtatim inventus.

Colore accedere naturæ Bezoartici Lapidis *D. Cranzius* p. m. inqvit. Verum eſt, præſertim Orientali, & qvi magis nigricat & politus eſt, iis nempe in locis, ubi ſerpentis fruſta nuda ſunt, qvamvis cretam non tingat virore, ut verus Bezoar, verum chylus affuſus palleſcit modo fuſcedine, modo flavedine, modo virore qvodam ſua herbarum principia oſtendens.

De *Ætate* hujus *Cervi* notandum, qvod hic Cervus cum adhuc recens natus ſeu pullus eſſet Babenhuſam delatus, liberè nutritus & educatus ſit, hinc cum petulcus fieret, intra muros caſtri incluſus ſex ferè annorum, totidem cuſpidibus armatus, transfoſſus eſt admodum pingvefactus, ut nullum ipſo cervo incommodum â ſuo hoc fœtu veniſſe videas.

Qvoad *Speciem Serpentis* è vulgaribus non eſt noſtris, qvantum ex forma

forma cutis cognoſcere licet, qvandoqvidem nullæ, ut in illis ſunt, interſectiones ventris notantur, ſed ubiq; eſt minutiſſimis granulis ſeu tuberculis æqvaliter & ordinatè exaſperata exuvia, inſtar lacertorum, ut potius Natricum aut viperarum ſpeciem conjicias. Major eſt cæcilia, & cutis illius aſperior: minor noſtris vulgaribus ſerpentibus, ſi adultum credas eſſe menſe ſcilicet Octobri, & forte paulo anteqvam eſſet necatus cervus, devoratum, niſi velis fuiſſe aliqvem è junioribus.

A qvo itaq; tam *efficaci principio* tam ſubita converſio, inqvirendum ſagacioribus relinqvo: nullas ſanè ſi ad externum ſpiritum Salis confugias, ſalinas aut minerales aqvas Babenhuſæ, ubi vixit Cervus, audio, paludoſus etenim eſt locus. Dignam Curioſo ſeculo *Hiſtoriam brevi hoc Epigrammate* concludo:

Victurus ille detrahens ſenectulam
Æterna *Serpens* ſecta, dum comeſtus eſt
Ab ore *Cervi* pro juventæ pharmaco,
Juvante ſucco *Plantæ* Alexipharmacæ,
Ceu *Balſamo* conditus atq; conditus,
Poſt fata factus ipſe vitæ *Balſamus*,
Virtute par majorve Bezoarticis.
Figente namq; Spiritu, liqvamine
Sub gypſeo ſepultus inſtar marmoris.
Rigere nigrâ cernitur flavedine,
In carneo tumbo cadaver ſaxeum.
Servatur intra Rariora Hanoviæ
Cimelium Illuſtriſſimi rariſſimum,
Et durat altiora ſaxo ſecula
Honore, fame, laude glorioſius,
Qvam ſi reconditum teneret *Corniger*
Adhuc, ſuo ſibi bono an gravidus malo.

(*D. Salom. Reiſelius in Epiſtola Hanoviâ Vratiſlaviam miſſa ad D. Phil. Jac. Sachs à Levv.*)

SCHOLION.

Ut eò clarior fiat hujus obſervationis Hiſtoria, paucis repetenda erit ab ovo, qvod dicitur, & licèt alibi jam narrata fuerit, tamen bis recoqvenda crambe. Anno MDCLX. 8. Octob. *Illuſtriſſimus Comes Hanovienſis ſecundo genitus Johannes Philippus* in Urbis ſuæ *Bobenhauſen* pomarii

mœrii foſſa confodit *Cervum* cujus in ventriculo dum exenteraretur *Serpens comeſtus & lapidea cruſta contectus* inventus fuit, cujus exenterationi & venationi cum *Comite* præſentes fuerunt *Locumtenens Brunnerus*, & tres venatores *Georgius Almannus Spergerus*, *Joh. Lachmundus* & tertius *Anonymus*; relatus itaq; eſt ob raritatem in Muſeum nominatiſſimum *FRIDERICI CASIMIRI Comitis Hanoviani.* Primam hujus mentionem mihi Litteris fecit Dn. *D. Martinus Chriſtophorus Mezger*, tum temporis *medicus Poſonienſis*, nunc *Phyſicq Ratisbonenſis* meritiſſimus, in Litter. 1662. 25. Octob. ad me Poſonio datis Authoritatem adducens Exc. *D. Luberti Erbenii Archiatri R. Poloniæ* olim, poſt *Protomedici Exercituum Cæſareanorum*, inventum ſcilicet in *Cervi* transfoſſi *ventriculo ſerpentem petrefactum.* Eam Hiſtoriam tanqvam maximè Curioſam communicavi cum Exc. *D. Joh. Dan. MAJORE* tum temporis *Medico Hamburgenſi*, jam vero *Reverendiſſimi & Celſiſſimi Principis Holſatiæ Epiſcopi Lubecenſ. Archiatro*, & in *Chilonenſi* Academia *Prof. Publ.* meritiſſimo, *Collegâ Curioſo*, qvi ex hac Occaſione *Diſſertationem* edidit 1664. *de Cancris & Serpentibus petrefactis*, ubi varia de hoc ſerpente *p. 8. 11. 12. 23. 24. 25. 28. 29.* cui *Ipſe Reſponſionem* qvandam de *miranda Lapidum Natura* regeſſi, ubi qvoq; de hoc ſerpente *pag. 60. 61.* Interim ulterius hujus Hiſtoriæ certitudinem aliqvot Litteris confirmavit ante laudatus *D. Salomon Reiſelius*, Archiater Hanovienſis *Buxovillæ*, nec non poſt ipſum *D. Joh. VVolfgangus Cranzius* Archiat. Hanovienſis Hanoviæ 1664. 25. Aug. cujus verba adduxi *in Gammarolog. mea Curioſa pag. 182. Sect. 1. cap. 8.* ubi de hâc Hiſtoria plurima notatu digna *à p. 177. uſq; 185.* *Franciſcus Joſephus Burrhus* Philoſophus Patritius & Eqves Mediolanenſis ad petitum Illuſtriſſimi Comitis Hanovienſis Amſtelodamo 1661. 25. Octob. Judicium ſuum de hoc ſerpente perſcripſit, qvod *ex Epiſtola Hanoviæ* typis impreſſa deſcriptum *Gammarologiæ* inſerui *p. 179. & ſeq.* & paucis verbis ſerpentis hujus mentionem facit qvoq; *Athanaſ. Kircherus in Mund. ſubterran. L. XII. ſect. 4. c. 5. f. 417.* qvando inqvit: Audio, Comitem Hanovienſem Lapidem tenere, *ſerpentis* in ſpiras convoluti formam exprimentem, *intra Cervi ſtomachum* à venatoribus *repertum*, qvod facilè ſibi perſvadebit, qvi cervorum in ſerpentibus venandis Naturam non ignorârit. *Hæc Kircherus.*

(*D. Phil. Jac. Sachs. à Levvenheimb.*)

Observatio XV.
D. GEORGII SEGERI
PHTHISICI Pueri Anatome.

Obſervat. Anatomica.

ANno 1666. menſe Decembri Puer Nobilis duodecim circiter Annorum Civitatis Thorunenſis Viri Conſularis Filius unicus, poſt plurimarum hebdomadarum decubitum Phthiſi extingvitur, cujus interiora permiſſu Ampliſſimi Parentis luſtravimus. Aperto thorace Mediaſtinum putrefactum fruſtulatim apparuit. Pulmo albicans innumeris puſtulis undiq; ſcatebat, qvæ diſciſſæ craſſum pus fundebant. In Pericardio ultra 12. cochlearia aqvæ citrinæ fluctuabant. Cor flaccidum, omniq; ſangvine vacuum conſpiciebatur. Reſerato abdomine in Hepate & Liene præter inſvetum pallorem etiam plurimæ puſtulæ albicantes obſervatæ, qvæ diſciſſæ glandularum ſubſtantiam æmulabantur. Inteſtina ſolis flatibus diſtenta innumeras habebant maculas lividas & luridas. Reliqva ob ſupervenientis Amitæ tergiverſationem contemplari non conceſſum. *Ita* enim *noſtri abhorrent à ſectione Cadaverum, ut rariſſimè, nec niſi ſingulariter perſvaſi eam admittant. D. Segerus in Litt. ad D. Sachſium Thorunio Vratislav. datis.*

SCHOLION.

Qvod Exc. *Segerus* conqveritur *de difficultate impetrandi demortuorum* vi morbi *Cadavera*, & rimandi in abditas ſæpe ſymptomatum cauſas, id per Germaniam ferè commune malum eſt, & qverimonia, qvi nimium ſæpe in demortuos religioſi ſunt, cum tamen ſæpius inventâ genuinâ cauſa, qvam ſtochaſticus Medicus Rationalis in vivis non ſemper certo aſſeqvi poteſt, multis aliis ægris Sanitas deperdita eò feliciùs reſtitui poſſit. Licet etenim qvidam ex vulgo clamitent morbi ſævitia enectos non demum poſt mortem eſſe excruciandos, alii verò objiciant cadavera humana non ita laceranda & dilanianda cum ſepeliendi ritus apud omnes ferè gentes ſacroſanctus habitus fuerit: iis tamen reſpondendum, cadavera iſta, hoſpite ſuo jam viduata, nihil ſentiunt amplius corruptioni jam dicata; abſit etiam, ut ſepulturæ honorem profanet iſta apertio, cum artificioſa ſectione non ſolùm membra, qvæ in Probis fuerunt organa Spiritus Sancti monſtrentur, & magnalia Dei deprædicentur,

centur, ſed & fruſtula illa Terræ ac ſi integra adhuc fuiſſent, communi noſtræ Matri tradantur. Qvin & corpora ſummorum Imperatorum, Regum, Principum aliorumq; Magnatum à multis jam ſeculis, plerumqve eviſcerantur, & membra ſcrutantur ferro, ut Balſamationi ſeu condituræ odoriferæ fiant aptiora, qvi mos uti apud Ægyptios maximè familiaris fuit atteſtantibus hoc ipſorum *Mumiis* prope Cairum copiosè inventis in cryptis ſubterraneis (de qvibus præter alios innumeros ſingularia habent recentes orientis luſtratores *Petrus de la Valle Roman.* in *Itinerar. Turcico Epiſt. XI. à pag. 309. Edit. Venet.* uſq; *323.* & *Dn. de Monconnys in Itinerar. T. I. p. 185.*) ita etiam apud Chriſtianos inolevit ab Annis plurimis, plurimis in locis apud illos, qvi in lauta fortuna ſunt conſtituti. Hinc laudandum præprimis *D. Joh. Jacob. VVepferi* Poliatri Schafhuſani inſtitutum, qvi indultu Magiſtratus aſſumtis Sociis Laborum *D. Chriſtophoro Hardero, D. Friderico Lucio Screta, D. Emanuele Hürtero* Schafhuſi jam ab aliqvot annis varios morborum impetu exſtinctos ægros aperuit, & in morborum veras cauſas inveſtigavit. Inde prodiit in Lucem Prodromi qvaſi Loco *Tetras Hiſtoriarum Apoplexia extinctorum*, Schafhuſ. 1658. ad inqvirendum genuinum locum affectum in Apoplexia: & maximè optandum, ut reliqvæ hiſtoriæ perfectiones varias ab Ipſo notatæ (qvas citat *in præfat. ad Lector.*) demortuorum lethargo, mania, ulcere gulæ in aſperam arteriam pervio, pleuritide, phthiſi, palpitatione Cordis, febribus hecticis, hydrope pectoris, empyemate, ventriculi diſtenſione maxima cum tunicarum incredibili tenuitate, ejus ulcere, dyſenteria, ileo, inteſtinorum vulnere, hydrope aſcite, renum ulcere, meſenterii apoſtemate, calculo veſicæ, ejus ruptura, hydrope uteri, difficili partu, ſuffocatione ab utero, tandem multorum in commodum typis mandarentur, non minus qvàm *D. Hurteri* hiſtoria, qvi in vicino Schafhuſi pago diſſecavit puellam ſine cerebro inventam. Et Medicis optimo jure conceſſum in populoſis Urbibus *Pariſiorum, Amſtelodami, Lugduni Batavorum, Patavii, Romæ, Neapoli* alibiq; morbo enectorum corpora aperire & in cauſas rimari. *Ballonii* diligentiam in morbidorum cadaverum diſſectione extollit *D. Thomas Bartholinus in defenſ. dub. de Lact. Thorac. contra Riolan. c. 2.* plurimas tales Hiſtorias Ipſe *Bartholin.* annotavit ſparſim reperiendas *in Centuriis* ſex ſelectiſſimarum Hiſtoriarum Medicarum & in Epiſtolis medicis, & *D. Petri Pavv* Prof. Anat. Lugd. Batav. collectas *Idem* publici Juris fecit. *Jacob. Bon-*

tius Med. Amſtel. eandem ſedulitatem exercuit in diverſis Indiæ Orientalis locis, demortuorum Indorum corpora poſt mortem diligenter inſpiciendo, & *L. III. Hiſtor. Natur. Indic.* à *ſe* editæ inſerendo ea, qvæ curioſa obſervavit; qvem laborem Pariſiis qvoq; *Joh. Chiffletius* proſecutus obſervationes Pariſ. 1612. edendo. Recentioribus annis *Johannes Faber Bamberg.* Romæ Profeſſor vix trigeſimum annum egreſſus centena diverſi ſexus & ætatis humana cadavera ſecuit, qvem rarum theſaurum in Poſteritatis commodum proditurum promittit *Leo Allatius in Apib. Urbanis p. 157.* Meminit *Ipſemet* Faber Eorundem in *Expoſition. Anima L. Novæ Hiſpaniæ Nardi Antonii Recchi p. 492.*

Et *Petr. Caſtellus* Prof. Meſſanenſis in Sicilia ſcripſit *Sepulchretum* ſeu Anatomicas obſervationes, qvas in Centum cadaveribus ſectis, dum eſſet Romæ Profeſſor, notavit, teſte Eodem *Leone Allatio* l.a. Earundum *Obſ. Anatom.* è demortuis meminit *Ipſe Caſtellus in Indic. Libror. proprior. Antidotario Romano ſubnexo,* & *in lib. de opt. med. ſect. VI. p. 12.* ducentas illarum eſſe, aſſerit. *Marci Antonii Ulmi* Obſervationes Anatomicæ disſectorum à ſe & ab aliis humanorum corporum, qvi ex morbis perierunt, ab *Ipſo* citantur *in Elencho operum ſuorum libro de Utero muliebri præfixo.* Talem Anatomen mortuorum diu ſe meditatum eſſe fatetur *Th. Barthol. Cent. IV. Epiſt. 93. p. 546.* ſed vereri ne cum illo moriatur: Simile opus *Harveio* in mentem veniſſe *Exercit. l. ad Riolan.* teſtimonium deduci ſed nihil tale in publicum emiſſum qvod dolendum, & forte cum aliis Lucubrationibus Cedro dignis furto ſurreptum eſſe, (de qva jactura operum ſuorum conqveritur in *Exercit. 68. de generat. Animal. p. 442.*) Optandum ſanè, inqvit *Barthol. l. a.* ut ad hanc Curam ſe Proſectorum Induſtria demitteret, qvibus in Noſocomiis cadaverum copia ſuppetit. Laudes hujus recenſet Anatomiæ *Deodatus* in *Valetudin.* p. 117. Ego unam hanc Anatomen plus facerem, qvàm centum alias, concludit. Ob hanc Utilitatem ſectionum in cadaveribus, curioſi poſthac erunt ſtrenui Collectores, ut tales Hiſtoriæ Ephemeridibus hiſce inſerantur, ſi modò Magiſtratus indulgentia, & Exercitatiſſimorum Medicorum favor & promtitudo in communicando conatibus noſtris conſpiraverit.

(*D. P. J. Sachs à Levvenheimb.*)

OBSER-

Observatio XVI.
D. GEORGII SEGERI
RENUM & VESICÆ EXULCERATIO CUM CALCULO VESICÆ.

ANno 1668. menſe Majo Henricus Hendrichdorf, Adoleſcens novendecim Annorum, poſtqvam per bene longum tempus immenſis doloribus circa Veſicæ & ſiniſtri Renis regionem, Vomitibus freqventibus & dolorifica Urinæ excretione mirum qvantum excruciatus fuiſſet, nec remedia tam interna qvàm externa, ipſæq; injectiones in Veſicam qvicqvam ſolatii attuliſſent, moritur. Hujus Abdomine cultello recluſo, ob ingentem fœtorem ſeſe poſt ſectionem exſerentem, rectà ad ipſum locum affectum acceſſimus. Ubi primum in exteriore & ſuperiore Veſicæ ſuperficie inſolitus ſinus pugni magnitudine conſpicuus erat, qvem in membranis illis efformaverat pus, qvod diſciſſo ſinu cum fœtore affatim diffluebat. Inde acceſſimus Renem ſiniſtrum, ex eo enim pus illud in dicto ſinu inventum deſcendiſſe meritò ſuſpicabar. Totum autem Renis illius parenchyma erat ſuppuratum, imò in pus planè converſum: unde tunicâ illius ſcalpello ruptâ pus fœtidum in Abdominis cavitatem copioſè effluxit. Properavimus inde ad veſicam urinariam, cujus cavitas nullam Urinam, ſed ſolum calculum exactè rotundum, aſt nimium aſperum ſeſqviunciam ponderantem, continebat. Interior verò tunica tota, & qvidem ſatis profundè erat exulcerata, qvod à calculi aſperitate eveniſſe reor. Reliqvas partes luſtrare immenſus fœtor prohibuit. *Obſ. Anatomica.*

(D. Segerus in Litt. Thorunio Vratisl. miſſis.

Observatio XVII.
D. PHILIPPI JACOBI SACHS à Levvenheimb
AURUM CHYMICUM.

CHRYSOPHILI certant, an adhuc ſub Judice Lis ſit,

NUm aliud aurum præter id, qvod Natura in intimis terræ viſceribus excoqvit, per novercantem artem produci poſſit Naturali prorſus analogum, aut qvod Philoſophi per Ignem & Ad- *Obſ. Chymica.*

epti volunt, multò excellentius? Sunt plurimi, qvi id *abſolutè negant*, & variis rationibus ducti, & exemplis tot Impoſtorum territi. Sic etenim *Marcus Bragadinus Mamugna* dictus ex Creta oriundus, olim Capucinus, poſt vitæ oſtentatione multiplicandi Auri artem callere creditus, Venetiis in Ædibus Jacobi Contareni Patritii fucum faciens, aliqvali transmutatione ficta Anno 1590. Monachii Ducis Bavariæ juſſu ſecuri percuſſus eſt. *V. Thuan. T. III. hiſt. Lib. 99. c. fin.* Sic *Joh. Henricus Mullenfelſius* Barbitonſor, (qvi innocenti Sendivogio inſidias ſtruxerat) ob detectam fraudem infamis Ligni appendix factus eſt, & contubernalis furum in crucibus. *V. Blauenſtein contr. Kircher. de Lap. Philoſoph. c. 4.* Eandem Fabulæ Cataſtrophen ſortiti fuerunt alii tres Aurifices Anno 1591. notante *Mart. Zeilero Cent. 1. Epiſt. 9. p. 42.* Nota hiſtoria & ſingulari tractatu confirmata eſt, de qvodam deſtinato Crucis Candidato, qvi Magnum Ducem Hetruriæ pulveriſato Auro & Crucibulo injecto, ſub nomine *pulveris Uſufur*, circumvenit, non minus qvàm alius Sycophanta, qvi Erneſtum Marchionem Badenſem, Auro itidem pulveriſato & à Rizo tomo ſub nomine *pulv. Radicis Reſch*, emendo circumvenit, qvam poſtremam hiſtoriam deſcribit *Kircher. in mundo ſubterr. L. XI. Sect. 2. f. 281.*

Adducunt varias talium Impoſtorum ſtrophas & fallacias, dum 1. *alii* baculos Ligneos qvibus metalla circum agitant prius in ſolutiones auri & ☽. intingunt, & iis imprægnant. 2. *alii* Carbones pulveriſatos Solut: ☉ & ☽. cum metallis miſcent. 3. *alii* atramentum ex ☉ & ☽. temperant, cum qvo inſcribunt Chartæ materiam reducendam. 4. *alii* in Charta ſcriptas literas loco arenæ cum Calce ☉. & ☽ aſpergunt. 5. *alii* tigillos adhibent cum duplici interſtitio qvorum inferius ☉ vel ☽ repletum, illudq; in operatione diſrumpunt. 6. *alii* baculos adhibent internè excavatos & ☉ vel ☽. repletos. 7. *alii* carbones implent ☉ iisq; tigilla cooperiunt. 8. *alii* clam ſumma celeritate manibus. ☉. vel ☽ injiciunt. 9. *alii* loco ☿ comm: ſumunt amalgama ☉. & plures alii modi, qvos Ingenium neqviſſimorum excogitat, & recenſentur à *Crügnero in Informator. Chymico p. 53. Kircher. in mund. ſubt. l. à f. 281. & Michaël. Mejero*, qvi in *Examine Fucorum Pſeudochymicor. ultra 29.* alias deſcribit technas *à p. 32.* uſq; *37.*

Adducunt *negantes* qvoq; tantam Chymicorum diſcrepantiam, qvòd magna animi contentione ſerram trahant invicem reciprocam in

conqvi-

conqvirenda materia, dum alii Sulphur; alii Vitriolum, alii ☿ in maſſam aluminis congelatum, alii Arſenicum, alii ☿ non communem ſed qvalem Sol rediens menſe Martio ubiq; diffundit, & menſe Octobri maturus colligendus ſit (verba ſunt ex *Fonte Chymico Philoſoph. p. 90.*) qvidam etiam materiam viliſſimam qværant vix aliqvot obolis conſtantem. *Inde Kircher. in mund. Subt. L. XI. ſ. 2. c. 1. f. 250.* media vult via incedere, & neq; Chryſopœiæ ἀδυναμίας: neq; etiam eo modo fieri qvo Alchymiſtæ illud produci exiſtimant, ut ſit genuinum & naturali multo nobilius puriusqve aſſerere, rejicitq; Lapidis operationem, qvæ conſiſtit in Calcinatione Rerum, in 4. Elementorum ſeparatione, in Conjunctione, Putrefactione, Coagulatione, Cibatione, Sublimatione, fermentatione, Circulatione, & tandem Projectione, Sed contra hanc Kircheri ſententiam acerrima arma ſumit *Salomon de Blavvenſtein in Interpellatione brevi ad Philoſophos contra Alchymiſticum mund. ſubterran. apud Bernates 1667. edita*, nec non *Valerianus Bonvicinus in Lance peripatetica, qva vetus Arcani Phyſici veritas appenditur & Authoris mundi ſubterranei nova objecta revocantur ad pondus.* Mitius eundem Kircherum oppugnat *Zvvölffer: in mantiſſ. ſpagyr. part. 1. c. 1. f. 324. Innumeri contra Transmutationem aſſerunt*, & qvis enumerare poſſit *Turbam* iſtam *Philoſophorum*, qvæ pro certitudine Lapidis depugnat, & præparationem docere conatur; Catalogum eorum exhibet ex Arabibus, Græcis, Hiſpanis, Gallis, Italis, Anglis, Germanis *Joh. Dan. Mylius in Tractat. III. Baſil. Chym. præf. L. 1.* eorumqve ſcripta enumerat *P. Borellus in Bibliotheca Chymic. Pariſ. 1654. in 12. edit.*

Noſtri inſtituti non eſt tantorum Virorum tantas componere lites, nec adducimus elapſorum ſeculorum teſtimonia, & *Raimundi Lullii, Arnoldi Villanovani, Paracelſi Michael. Sendivogii, Anton. Bragadini Veneti, Treviſani, Turnheiſeri* aliorumqve, qvos fama refert *Aurum Chymicum* confeciſſe Exempla; Cum Curioſa *noſtra ætate* aliqvot *Experimenta* facta fuerint certiſſima, rationum in negantem partem adductarum pondus deprimentia, illa Curioſo Lectori exhibere, præſente obſervatione non ingratum fore confido, hiſtorias tales à fide dignis acceptas adducendo, & enarrando, qvamvis paucis conceſſum ſit Colchos navigare & modum inveſtigare, qvomodo Aureum vellus ſurripiendum ſit, nam ut poëta canit:

Qvam paucos tanto dignantur munere Divi!

Nec

Nec optandum etiam eſſet,ut iſta Ars nimis fieret familiaris & freqvens, ſiqvidem qvod ingenioſiſſimus *Thom. Campanella in de Monarch. Hiſpanic. c. 16. p. 113.* judicat: melius fuiſſe divitias mundi novi non fuiſſe inventas, mundum enim novum perdidiſſe veterem, mentibus hominum avaritiam inſerendo, & mutuum amorem inter homines extinguendo, propter Auri amorem, qvod produxerit magnam inæqvalitatem inter homines, reddens alios nimis divites, unde inſolentia, vel alios pauperes, unde avaritia & Latrocinia: id de *Chryſopœia* qvoqve affirmare poſſemus, qvod Auri Copiâ penitus homines corrumperentur.

Sit ergo hiſtoriarum tranſmutationis.

I.

Metalla reliqva in Aurum reduci poſſe inqvit *Dan. Sennertus in L. V. Nat. Scientiæ c. 1. noſtro* ſeculo ſæpiùs probatum eſt. Qvid *Alexander Sedonius Scotus* Coloniæ, Baſiliæ, & aliis locis præſtiterit, notiſſimum eſt, qvâ de re videantur Hiſtoriæ tranſmutationis metallicæ ab *Evvaldo de Hogelande* deſcriptæ, & ſcripta *Andr. Libavii*, qvæ pro *defenſione artis illius tranſmutatoriæ* edidit.

II.

Tot tamqve præſtantium virorum teſtimoniis, exclamat *Cornelius Martinus Antvverpienſis in Analyſi Logic. c. 8.* inter qvos ſunt Doctiſſimi Philoſophi, Jure-Conſulti, Medici, etiam Theologi, nec non Viri Principes, qvi libris editis ſanctè affirmant, ſe oculis ſuis vidiſſe & manibus non tantùm palpâſſe, ſed & confeciſſe tranſmutationem unius metalli in aliud, ego fidem derogare neqveo, hoc enim imprudentis eſſe videretur, non Philoſophiæ Studioſi. Hic *Cornelius Martinus* cùm diſputaret in Academia Julia contra Lapidem, & negaret Eundem plurimis argumentis, è corona Nobilis qvidam adſtans Carbones ac ♄ ſibi afferre juſſit, & in præſentia Cornelii, aliorumqꝫ Tincturam qvandam liqvato metallo injiciens, ejus virtute liqvatum ♄ in ☉ tranſtulit, & exclamavit, ☉ adhuc calidum porrigens Cornelio: *Solve mihi hunc Syllogiſmum.* Unde & Cornelius priorem mutavit Sententiam. *Zvvölff. mantiſſ. ſpagyr. fol. 328. col. 2.*

III.

Joh. Baptiſta Helmontius nobiliſſimus Philoſophus de ſe ipſo fatetur *in tractat. Arbor. Vit. Oper. p. 793.* Cogor credere Lapidem Aurificum & argentificum eſſe, qvia, diſtinctis vicibus manu mea unius grani puto

ſupra

ſupra aliqvot mille grana ☿ vivi ferventis projectionem feci, adſtanteq́ multorum cœtu omnium cum titillante admiratione negotium in Igne ſucceſſit, prout libri promittunt. Ille vir peregrinus unius veſperi amicus, qvi mihi ☉ dedit (dabat autem forte ſemigranum, cum qvo Uncias jx. atq́; ¾ ☿ tranſmutavi) habebat ſaltem & ad minimum ejus tantundem, qvantum ad ducenta millena librarum ☉ commutanda ſat forent. Eadem *Idem confirmat in de Vit. Ætern. circ. f. p. 743. & fuſius in tractat. Demonſtr. theſis §. 58. & ſeq. p. m. 671. Edit. Amſtel.*

IV.

Anno 1648. S. Cæſ. Majeſt. FERDINANDO III. Pragam granum unum fuit tranſmiſſum L. P. cum qvo Libr. iij. ☿ in ☉ fuerunt converſæ *Harsdörffer in ſpeculo Hiſtoric. hiſt. 80.* Ab aliis accuratiùs hiſtoria ita deſcribitur; Qvi in præſentia *S. Cæſ. Majeſt.* pulveris grano unico ☿ in ☉ reduxit Nobilis fuit cognomine *Richthauſen*, qvem S. Cæſ. Maj. ad Baronis faſtigium evexit, & *Dn. de Caos* titulo inſignivit. Ex iſto tranſmutato ☉ S. Cæſ. Maj. Numiſma Aureum excudere juſſit, in cujus binis faciebus ſingulares Inſcriptiones. In una parte facies Juvenis nudi, Loco capitis Solem radiatum habens in dextra manu elevata Lyram Apollinis tenens in ſiniſtra depreſſa Caduceum ☿, cum aſſcriptione: *Divina Metamorphoſis Exhibita Pragæ XV. Jan. 1648. in Præſ. S. Cæſ. Maj. Ferdin. III.* In altera Nummi facie: *Raris hæc ut Hominibus nota eſt Ars, ita raro in Lucem prodit. Laudetur DEUS in æternum, qvi partem infinitæ ſuæ Scientiæ abjectiſſimis ſuis creaturis communicat.* Illud Numiſma cum in Secretiſſima Imperatoris arcula reſervatum inventum fuiſſet, à S. Cæſ. Majeſtate LEOPOLDO, clementiſſimè *Zvvölffero* ad excuſionem & in æs inciſionem conceſſum fuit, uti ipſe *Zvvölff.* atteſtatur *in mantiſs. Pharm. ſpagyr. f. 329.* ibiq́ve depictum cernere licet, & inſeruit ejuſdem mummi effigiem in *Oedipum ſuum Chymicum Joh. Joach. Becherus p. 185.* Qvomodo verò ille Dn. de Caos pulverem iſtum & unde acceperit, deſcribit Hiſtoriam *Dn. de Monconnys* Gallus (prout Eminentiſſimus Archiep. Moguntinus, dum cum Duce de Cheureuſe in Comitiis 1664. Ratisbonæ degeret prædicto Gallo in familiari & convivali colloqvio retulit) *in Itinerar. T. II. p. 378.* cujus verba ex Gallico translata ita ſonant: Vixit qvidam nomine *La Buſardiere* in ædibus Magnatis cujuſdam (qvem Generoſ. Comitem de Schlick fuiſſe, pronuper Generoſus qvidam Comes affirmare auſus eſt) Pragæ. Is morbo

K oppres-

oppreſſus mortiqve vicinus ad familiarem ſuum nomine *Caos* ſcribit, rogatqve, ut qvamprimum Pragam veniat: ſed æger exſpirat aliqvot horis ante Dn. de Caos adventum, qvi dum venit, interrogat, num æger aliqvid reliqviſſet? Præfectus ædium ipſi monſtrat aliqvem pulverem, qvem Dominus Suæ Curæ commendaſſet arctiori, qvanqvam neſciret, qvem uſum habeat. Hic pulvis à Dn. de Caos clam fuit ablatus ſummâ cum dexteritate. Rediens Dominus Hoſpitii à ſuo Præfecto inqvirit, qvorſum pulvis devenerit, minaturqve ſuſpendium, niſi procuret, ut pulvis reſtituatur; Præfectus cum duobus ſclopetis minoribus armatus, adit Dn. Caos, & niſi pulverem reddat, mortem certiſſimam proponit, qvia nemo præter ipſum hunc abſtuliſſet, qvem ille qvidem reddidit, ſervata tamen meliore parte, aut forte ſuppoſito alio, qvod tandem innotuit. Nam cum Königsmarckius Pragam occupaſſet, & ſimul hujus Domini ædes diripuiſſet, unà ſurreptus fuit hic pulvis, qvem cùm Dominus repeteret à Königsmarckio per literas, ſignificans nil aliud eſſe, qvàm pulverem contra calculum; reſpondit Königsm: pulverem non fuiſſe inventum, ſi tamen contigisſet ipſum inveniri, qvod voluerit ipſum propriis dicare uſibus. Cum hoc pulvere plurimas fecit projectiones Dn: Caos, qvarum prima in præſentia defuncti Imperatoris, qvi ex iſto ☉ numum curavit fieri, in cujus una facie ☿ ♄. in altera inſcriptio diei & anni, qvando excuſus. Hactenꝰ *Dn: Moncony*, qvi in nummi à ſe non viſi delineatione differt à *Zvvölffero* oculato, & inde fide digniore Teſte.

V.

Præter hoc exemplum retulit Dn. *de Monconys* ibidem Radisbonæ Generoſ. *Comes de PAR*, Camerarius defuncti Imper: & rerum Naturalium Curioſiſſimus, qvod incognitus Homo Imperatori obtuliſſet parum de pulvere reſtante in fundo parvæ Pyxidis, qvi unà cum pyxide impoſitus maſſæ fuſæ ex ☿ & ☽ partibus æqvalibus, pyxide permanente illæſa à conflagratione, Tincturam exhibuiſſet tam fortem, ut poſtqvam maſſa iſta extraordinariæ rubedinis fracta & diſſecta fuerit, interius plurimas venas rubras inſtar ſangvinis exhibuerit, indicium exhibentes pulverem adhuc fuiſſe nimis fortem. Poſtqvam refuſa iſta maſſa, cum additione novæ materiæ iſtius ponderis, ut prima vice, omne in ☉ converſum fuit plusqvam 24. carattorum, ratione coloris. Ille homo acceperat pulverem ab alio, myſterium itaq; parandi ignorabat. *Moncon. Itinerar. T. II. p. 371.*

VI.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

GVSTAV·ADOLPH·D·G·SVEC·GOTH·VAND·REX
PR·FINL·DVX·ET·MON·CAREL·DOM·II
GEORG·FRIDER·D·G·ARCHIEP·ET·EP·WORM
DVCATVS
NOV·AVR
ELECTOR
MOGVNT:

VI.

Idem Generoſ. *Comes de PAR* retulit, alia vice qvendam ſenem adiiſſe Imperatorem, & aliqvid de pulvere qvodam attuliſſe, & rogaſſe, ut probaretur pulvis, qvia crederet, eundem forte aliqvem uſum præbiturum: Imperator mandat, ut intra triduum rediret, interim Pharmacopolam acceſſiri jubet (& eundem qvidem, apud qvem Ratisbonæ Dn: Comes de Par 1664. menſe Martio hoſpitabatur,) ut probaret pulverem ab incognito ſibi datum, & convertit uncias VIII. ☿ in perfectum ☉: Qvo viſo Imperator qværere curavit hominem iſtum in hoſpitio, qvod nominaverat, ſed eundem jam abiiſſe nunciatum fuit, nec unqvam plus comparuit. *Moncon. Itiner: T. II. p. 371.*

VII.

Pharmacopœus Ratisbonenſis *Strobelberger* narravit *Dn: de Monconny*, qvomodo Mercator qvidam Lubecenſis, (qvi aliàs parum negotia mercaturæ tractaſſet, ſed calluiſſet artem figere ♄ & convertere in ☉) Regi Seciæ Guſtapho Adolpho dediſſet maſſam ☉ centum Librarum, qvando Lubecam tranſiverit, ex qva Rex cudere juſſerit ducatos, & ut innoteſceret, qvod iſtorum ducatorum Aurum, agnoſceret natales ♄ ab una parte impreſſa fuit effigies regia, ab altera verò inſignia Regia adjunctis ſignis Chymicis ſulphur & Mercurii ab utroq; Latere. A dicto Pharmacopœo talem accepit aureum Dn. Moncony, ut veritatem videret comprobatam. Poſt mortem Mercatoris, licet à plurimis annis Mercaturâ abſtinuiſſet, nec unqvam ea negotia ipſi proſperè ceſſiſſent, hæreditatem reliqvit 1700. Millium Coronatorum *Monconys Itiner T. II. p. 381.* Horum ducatorum mentionem qvoq; fecit ante aliqvot annos, cum Conjugis ipſius Sanitatis curam gererem admodùm Strenuus & Nob: *Dn: Ludovicus de Schönleben* Hæreditarius in Gure, & Vice-Colonellus, Rerum Chymicarum Studioſiſſimus, nec ſolum talem monſtravit, ſed & ex liberalitate eundem Muſeo meo dono conceſſit, ſigno ſulphure & ☿ notatum, qvem in adjuncta Tabula ænea non minus qvàm alterum Moguntinum, ex Ejusdem Domini ſupellectile delineatum exhibere volui, ut non ſolùm veritas dictorum eluceſceret, ſed & ſi forte fortuna ſimiles obvenirent (qvod interdum fieri ſolet, mihiq; alia vice contigit:) à reliqvis ob ſingularitatem diſcerni poſſint. *Domin de Morey* Eqves Anglus & Nobiliſſimum Regiæ Societatis membrum in Epiſt. ad Dn. de Moncony ſcripta (*in Itinerar. Anglic. Dn. de Moncony T. II.*

K 2 *p. 70.*

p. 70. cum dubitet, an talis Ducatus iſtic locorum in Anglia reperiri poſſit, rogat *Eund. Dn. de Moncony,* ut talem ipſi Londinum transmittere curâret, Societati Regiæ in ejus memoriam offerendum. vid. Addenda in Anno 1.8.5. p. 297.

VIII.

Moderni Electoris Moguntini Anteceſſor *GEORGIUS Fridericus de Greiffenclau,* medius inter *Joh. Sviccardum de Cromberg & Anſelmum Caſimirum VVamboldum* Archiepiſcopos Moguntinos, aureos ex ☿ in ☉ converſo cudere juſſit, cujus Ingenio & arte, non adeò cognitum eſt, notati illi ducati Signo ☿ uti *in tabula ænea* delineatus fidem præſtat; qvalem ipſemet manibus meis tractavi, talemque in Muſeo raritatis ergò ſervo.

IX.

Ante Laudatus *Dn. de Caos* præter factam *Projectionem* in præſentia Imperatoris, aliam fecit coram Vicario ſummo Moguntino, & coram ipſo qvoq; Eminentiſſimo Archiepiſcopo. Hanc, ut ipſe Elector *Dn. Monconys* retulit, effecit cum omnibus cautelis, qvas alias Philoſophi in tali Operatione ſolent adhibere: ſumſit parvam pilulam inſtar lenticulæ ex pulvere illo cum gummi tragacanth paratam, ut unita invicem melius cohærerent. Hanc Pilulam involvit cera ex candela cerea forte ibi ardente, deſumta: hanc ceram intruſit fundo Crucibuli ſuper impoſuit uncias IV. ☿ & igni immiſit, ſupra infraq; & circumcirca cum carbonibus nigris Crucibulum contegendo. Ubi Ignis maximè inflatus fuit, ſpatio dimidiæ horæ viderunt rejectis carbonibus ☉ fuſum, cum radiis tamen maximè rubris, qvi alias ordinariè ſunt virides. Putavit ergo Aurum adhuc nimis reſtare generoſum, neceſſarium itaq;, ut imminuatur adjectione ☽. Elector ipſemet injicit aliqvot fruſta Argentea, & poſt perfectam fuſionem ubi in fuſorium effuſum fuit, facta maſſa aurea pulcherrima, ſed qvæ paulo acrior inventa, cujus cauſam retulit Caos provenire ex odore orichalci, qvi fortè inventus fuiſſet in fuſorio, optimum itaq; eſſe, ſi adhuc in officinam monetariam mitteretur profuſione, qvod ubi factum, reportatum fuit inde pulcherrimum & dulciſſimum. Præfectus monetæ affirmavit, ſe nunqvam pulchrius vidiſſe, qvod ſuperaret 24. carattos, & qvod maximè admirandum, qvomodo aciditas iſta unica fuſione mutata fuiſſet in tantam dulcedinem. De hoc auro particulam promiſit Emin: Dn: Elector *Dn. Monconnys. Vid: Monconnys Itiner: T. II, p. 378.* Hoc ipſum qvoq; confirmat *Joh. Joach. Beche-*

Becherus in Oedipo Chym. titul. 7. §. 6. p. 186. Idem, *inqvit*, qvi Imp. Ferdin. Tincturam dedit, ille binis abhinc luſtris Moguntiæ in præſentia Eminentiſſim. Princip. Electoris aliorumq; Magnatum in ſat magnâ qvantitate præſtitit, cujus ☉ etiamnum reſervatum iſtius Loci monetæ Præfectus, qvi ex tali ☉ ducatum excudit, teſtis eſſe poteſt.

X.

Idem *Elector Moguntinus* affirmavit, ſe vidiſſe cum pondere unius grani pulveris, tres marcas ☉ ex ℔ ij. ☿ factas, & cum Crucibulo extractæ viderentur nimis rubræ, qvod adjectione dragm. iij vel jv ☽ omnia in ☉ fuerint converſa *Dn. de Monconn. T. II. p. 372. dicti Itiner:*

XI.

Quomodo ignotus, plebejo amictus habitu, præ ſe ferens hominem ex Hollandia ſeptentrionali oriundum, 27. Decembr. 1666. Hagæ Comitis in Ædes *D. Joh. Friderici Helvetii* venerit, ipſiq; fruſtrum pulveris dederit, æqvans magnitudinem ſeminis raparum, cum qvo cera involuto & in dragm. vj liqvati ♄ injecto, eæ transmutatæ fuerint in ☉, narrat *Idem Helvetius in tractat. Singul. edito ſub nomine vituli Aurei c. 3. p. 26. ſeq.* Hoc ☉ ubi Examinatori Generali Monetarum Hollandiæ Borelio oblatum, per probandi formam, ut vocant, qvartam examinatum adeò ininſigne repertum fuit, ut adhuc de ☽ in proba adjecta aliqvalem partem in ☉ transmutaverit. Idem ignotus homo in pectore geſtavit qvinq; taleolas magnitudine interioris ſpatii Orbis Stannei cum inſcriptionibus ſingularibus ibi adductis, beneficio hujus Tincturæ ex ♄ paratas. *Ibid. p. 31.*

Hiſce rarioribus Exemplis adhuc aliqvot ſubjungere placet, pro majore confirmatione, quæ inter alia eruditiſſima Colloqvia mihi enarravit hujus 70mi Anni vere, dum *Vratislaviæ* decumberet, Generoſ. Comes *HERMANNUS in Gleichen & Hazveld, Baro in VVildenberg & Trachenberg &c.*

XII.

Toto Orbe decantatiſſimum tempore RUDOLPHI II. Chymiam præprimis floruiſſe ipſumq; Imperatorem deniq; poſt tot labores & ſumtus Artem Transmutandi addidiciſſe. Hanc dicitur uni è cubiculariis famulis revelaſſe, ea tamen lege, ut nulli revelaret, niſi ſub articulum mortis filio, aut hujus in defectu filiæ: fuit qvoq; inter alia ſimulachra in Palatio Cæſareo Pragæ Fœminæ nudæ, qvæ porrecto digito verſus

ſus terram monſtraret, nemo tamen divinare potuit, qvid hoc ſignificaret. Tandem tempore Sereniſs. Archiducis *LEOPOLDI WILHELMI* factum, ut ultima filia ex iſta Cubicularii proſapia morti vicina locum Archiduci revelaret, ubi ſecretum eſſet abſconditum, ſcilicet eo in loco, qvem iſta ſtatua digito indicaret. Inqviſitio hinc accurata facta eſt, inventi plurimi lapides ſibi ſuper impoſiti, tandem cum foſſores devenirent ad cameram qvandam fornicatam ſubterraneam, factâ apperturâ tam gravis ſtrepitus proſiliit, ac ſi aliqvot maxima tormenta diſploderentur. Omnibus attonitis ceſſante ſtrepitu nihil invenerunt inibi aut viderunt, qvàm omnia intus nigro ſqallore & pulvere obducta fuiſſe. Eundem ipſum locum *Ipſe Sereniſs. Archidux* Pragæ monſtravit *Generali & Comiti Melchiori Hazveldio.*

XIV.

Fuit aliqvot abhinc annis Cranichfeldi in Thüringiæ oppido (cujus unam partem Generoſ. Comes *Hermannus Hazveldius* poſſidet) vidua qvædam Duciſſa Saxoniæ, qvæ litteras ſcripſit ad *Franciſcum Hazveldium, Epiſcopum Herbipolitanum,* in bello Germanico militem qvendam ſauciatum ex commiſeratione, ibi locorum ſumtibus Duciſſæ curatum fuiſſe. Poſtqvam ille ſanitati reſtitutus, doluit ſe nihil habere, qvo poſſet gratam demonſtrare mentem, petiit tamen, ut ipſi ♄.cum Crucibulo & carbonibus daretur, extraxit binos calamos pulvere qvodam repletos, qvem ♄.aſperſit.& in ☽.ſtatim convertit. Qvæſitus unde hæc accepiſſet, teſtabatur, ſe tres tales calamos Wurzburgi in cœnobio Franciſcanorum in qvadam cellulâ inveniſſe tempore direptionis occultatos. Qvo audito Epiſcopus prædictus Herbipolitanus ſeriò inveſtigavit, qvinam Monachi circa iſta tempora Cœnobium inhabitaſſent, nihil tamen expiſcari ulterius potuit.

XV.

Vixit Hanoviæ in Aula Tutoris Comitum Juniorum tum temporis Hanovienſium, Exul qvidam Nobilis Bohæmus, qvi à Patre cum reliqvis Fratribus aliqvot pyxides accepit Tincturæ ad tingendas aliqvot centurias marcarum ☉. Is cum falſo in ſuſpicionem veniſſet de ſurreptis eo tempore per furtum gemmis accuſatusq; petiit, ut ſibi liceret ad Fratres proficiſci, qvo ſumtus acciperet, qvo poſſit licet innocens iſtarum gemmarum pretium èxſolvere. Interim Pyxidem remotis aliqvot tegulis in parietem abſcondit, addito cultro & foramen rurſus optime

clau

claudit & Calce rurſus dealbat, ne ulla aliqva ſuſpicio ſit, ibi aliqvid eſſe reconditum. Reverſus Hanoviam audit detecto furto Innocentiam ſuam ſatis declaratam eſſe, unde priſtinæ dignitati reſtitutus conſvetum petit Cubiculum, ſed dum Tincturam qværit, pyxidem qvidem videt adeſſe, pulverem verò unà cum cultro ablatum. Qvare licet maximè perterritus fuerit, tamen ut Comiti Tutori pretium ſuæ jacturæ demonſtraret, petit, ut ipſi cera & ♄ daretur, hæc pyxidi vacuæ indit, optimè movendo ut pauca granula adhuc in pyxide reſtantia adhærerent. Tandem hæc invicem miſta unà cum pyxide injicit adſtanti matulæ cum urina, & ſubitò per Corpus matulæ ſummo cum ſtrepitu tranſit materia aurata, optimum exhibens ☉, qvod Aurum factitium una cum pyxide hinc inde inaurata adhuc Hanoviæ aſſervari prædictus *Dn. Tutor confirmavit Generoſisſ. Dn. Comiti Hermanno Hazveldio &c.*

XVI.

Dn. de Morey & nobilitate generis & Eruditionis clarisſimus Anglus in Epiſtol. 17. Aug 1664. ex arce Whitehall Londini ad Dn. de Monconny ſcripta (Itiner. Anglic. T. II. p. 70.) teſtatur pariter Principem Palatinum Rupertum ex ore moderni Emin. Electoris Moguntini audiviſſe factam in ipſius præſentiâ feliciter Pojectionem Auri; & qvod Ille Ipſe Princeps Rupertus Aō 1662. Regi Britanniarum dedit inſigne Auri fruſtum Oeniponte facti ab illo eodemqꝫ homine, qvi pulv. exhibuerit Electori Moguntino, qvam Hiſtoriam Dn. de Morey narraverit præſenti Dn. de Moncony & ſimul probam qvam cum illo fecerit juſſu Regio &c.

OBSERVATIO XVIII.
DN. GVILELMI RIVÆ
IN PARADOXICO ANEVRISMATE AORTICO EXHIBITA.
A DN. JOACH. GEORG. ELSNERO.

VArices venarum in variis Corporis partibus oriri poſſe conſtat ex autorum obſervationibus, imò in vaſis internis, uti varices in venis pulmonis olim annotavit Hippocrates. Nec mirum, venæ qvippe valvulis ubiqve abundant, hinc Sangvis copioſus & craſſus à venis majoribus ad minores fluens, ob craſſitiem & ſuam viſcoſi-

vid. infra p. 340.

çoſi-

coſitatem advalvulas vaſorum ſubſiſtens, & inde incrementum capiens, venæ tunicam facilè diſtendere poteſt. Ut non incongruè liceat qvoq; deciſionem-dare, cur freqventiſſimè in cruribꝰ varices oriantur, ſcilicet valvulæ in ramo crurali fortiſſimæ imò duplicatæ Sangvini incurrenti validè reſiſtunt.

Aliter planè res ſe videtur habere in varicibus, vel potius anevriſmatibus Arteriarum. Ibi enim ſangvis remoram ducens in arteria, ſummam ſæpè acqvirit acrimoniam, qva erodit internam arteriarum tunicam, & hinc excitat tumorem cum forti pulſu, qvod in arteriis carotidibus in collo ut plurimum accidere ſolet, & interdum qvoq; in aliis minoribus, raro verò, vel nunqvam, in majoribus. In his enim ratio ejusmodi diſtenſionem vix ac ne vix admittit, cum tunicarum illarum fortis reſiſtentia iſtam impediat, nec valvulæ adſint, motus qvoqve celerior Sangvinis qvàm in venis extet, qvæ omnia impediunt ne tam cito excitetur anevrisma. Excitari tamen poſſe in ipſa qvoq; aorta, licet mirum videatur, Eperientia tamen docuit, & tale Anevrisma favore Nob. D. *Gvilelmi Rivæ* Anatomici famoſiſſimi videre mihi contigit *Romæ* in ſuo Muéſo, in qvo inter multa alia rara anatomica conſervat Cor in certo qvodam liqvore cum Aneurismate aortico Sarcoſicis farciminatum involucris, ejusdem cum arteriæ dilatatione maxima, aliorumq; Cordis vaſorum cruentoſo Sangvine infarctorum amplitudine chylifero thoracico ad digiti æqvamen turgido ſe deplere vetans. Qvod in Lauræ Peronæ Cadavere 31. Mart. 1664. in publica adminiſtrata Sectione detexit, cujus figuram uti ipſemet ante aliqvot annos graphicè prælo commiſit hic addere placuit.

Figuræ Explicatio.

A. Anevrisma duas in partes ſciſſum

B. Aorta craſſa & corde latior.

C. Cor Sectum.

a. Partis dextræ aneurismatis protuberantia infra Claviculam dextram.

b. Involucra duo, ſeu folioſitas gemina aliis evacuata.

D. Extractorum involucrorum facies interna.

E. In his contentorum externa.

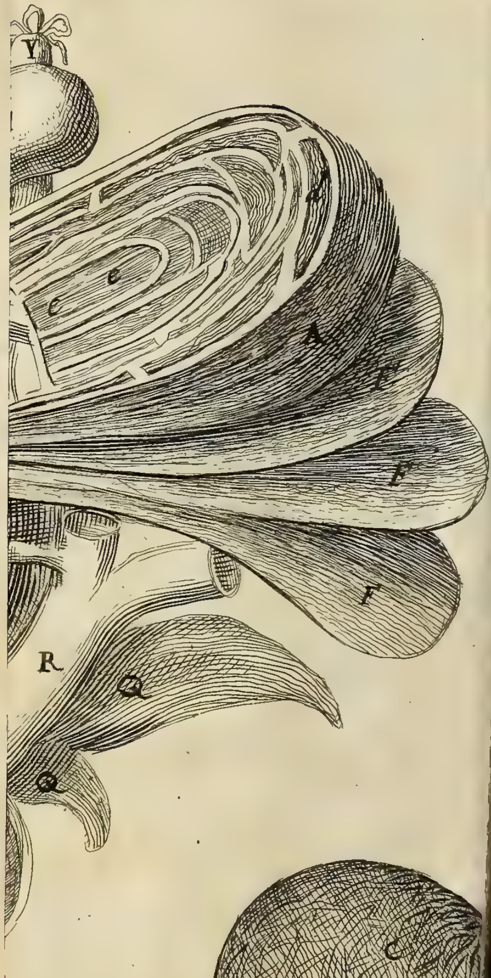
c. Fibræ carneæ ex Sangvine concreto involucra texentes,

F. Membranæ tres tendineæ ab extenſione externæ Anevrisma continentes.

d. In-

N
L
M
Y
K
G
I
H
H
I
A
F
F
F
F
B
R
Q
Q
P
T
I
S
T
O
V
X
T
C
E

I

d. Involucra partis ſiniſtræ anevrismatis ferè integra.
G. Partis ejusdem portio depleta.
e. Concretus nondum in involucro ſangvis.
H. Hiatus membranæ internæ crepido.
I. Vacuitas ipſius arteriæ
K. Aortæ progreſſus in divortium.
L. Aorta aſcendens duplo naturali grandior.
M. Deſcendens qvadruplò.
N. Cava ſuperior duplo major.
O. Inferior qvadruplò.
P. Auricula dextra qvadruplo latior.
Q. Siniſtra duplò longior & bifida.
R. Vena arterioſa duplo grandior.
S. Arteria venoſa qvadruplo.
T. Cordis Sectio ad baſin transverſa.
V. Ventriculus Cordis dexter.
X. Ventriculus ſiniſter.
Y. Thoracicus chyliferus turgidus.

Cæterum B. L. ſi plura de hâc re deſideras, aliud exemplum Anevrismatis aortæ videbis in Obſervationibus collectis à *Georg. Hieronymo VVelſchio in Obſerv. Joannis Udalrici Rumleri Obſ. LXXXI.* Rarum & miſerandum exemplum qvoq; invenies *in Epiſt. 1. VValæi de motu ſangvinis ad Thom. Barthol. p. 64.* qvod in Dno. Joh. Elemanno vidit, cui ex disrupta arteria anevrisma qvartam thoracis partem occupaverat. Qvare & obſervavit *Riolanus lib. 6. Anthrop. c. 12.* *Paulus Barbettus in ſua praxi L. II. cap. III. p. 30.* unà cum *Ex. Dn. de le Boë Sylvio* vidit in cadavere Viri anevrismate interemti ſangvinem copioſum tam ſeroſum qvàm grumoſum tunicas arteriarum utrasq; eroſas, & claviculam ſiniſtram maxima ex parte carie exeſam. *Pareus l. 6. c. 28.* in anevrismate venæ arterioſæ internam ipſius tunicam oſſeam invenit. Varia alia anevrismatum genera videbis *in Obſ. Thom. Barthol. Cent. IV. Hiſt. 41. p. 321.* uti & apud *Schenckium Obſ. Med. L. V. de Tumor. Obſ. 5. p. 711.*

OBSERVATIO XIX.
D. MATTHÆI FRANCISCI HERTODI
LACTIS USUS IN EMPYEMATE.

Obſervat. Pathol.

SI Aqvilonia tempeſtas, tuſſes vigent, faucium aſperitates, alui duræ, horrores, coſtarum dolores & pectoris, aperuit *Hippocrat.* ſect. III. §.5. Expertus idipſum Parochus Koſſelezenſis in Moraviâ, habitus craſſioris annorum 30. pleuritide exqviſita aſcendente ſiniſtræ partis ex inflammatione pleuræ laborans, cum dolore punctorio, febre acutâ, difficili reſpiratione, tuſſi ac pulſu duriuſculo, qvæ inſeparabilia exqviſitiſſimæ pleuritidis ſigna propoſuit *Galen l.3. de Loc. affect. c.3. & l.2. de Criſ. c.10.* & *l. de conſtit. art. med. c. 15.* Is ſeptimo die præmiſſis Univerſalibus partim per ſputum, partim per reſolutionem judicatus eſt.

Patitur poſt 5. dies ob cauſam externam, recidivam, & non aderat magnifica intentio adhoc ut ſputum facilè fiat, qvemadmodum loqvitur *Avicen. 10. 3. tract. 5. c. 2.* adeoq; ſpatio dierum 14. materia plurima, qvæ præ virium imbecillitate reſolvi non potuit, retenta in ſuppurationem abiit, eſt enim hic terminus acutorum Hipp. ſ. V. §. 8. qvicunq; igitur morbo laterali laborantes in 14. diebus non repurgantur, ii ad ſuppurationem vertuntur. Rupto abſceſſu Empyicus noſter magnam pùris diverſicoloris copiam exſpuit, qvæ ſpuitiones ad ſeptimanas 5. perdurabant, eâ qvantitate, ut die noctuq; pelvim 5. & ultra libris puris impleret. Innuimus cum Hippocr. ſ. 5. §. 15. Empyici qvi ex morbo laterali ſuppurantur, ſi in 40. diebus purgentur à die, qva fit ruptio, liberantur, ſi verò non, ad tabem tranſeunt.

Sumta itaq; primâ & potiſſimâ indicatione à ſuppuratione & inſtituta commodo victus & 6. rerum non naturalium ordine, ea adhibuimus, qvæ clementer & ſecurè pus educerent, & detergerent, non neglectis, qvæ febriculam comitantem reſpicerent, & vires hîc apprimè neceſſarias roborarent.

Sed ob plurimum pus, & ſpuitiones copioſas patiens multum delaſſatus, ſomnoq; privatus, viribus deſtitui, & ad Tabem tranſire cœpit. De ſalute vix non deſperantes venit in mentem qvod habet Galen. 6. §. 27. Uſtione igitur indigent, qvi plurimum habent pus, ut qvi deſperent

rent per ſpuitiones poſſe expurgari. &c. meliusqꝫ eſſe nos in via ſalutis dubiâ aliqvid agentes periclitari, qvàm ægrum omni ſpe ademtâ certo perire. Sed vires enormiter fractæ ab hoc præſidio generoſo avocabant.

Exacto die qvadrageſimo Patienti Empyico *L A C Caprillum* cum Saccharo roſato miſtum (deerat enim aſininum) propoſuimus, qvod cum per alias 6. ſeptimanas manè calidum & recens à capra, etiam in majore qvantitate, qvàm à nobis præſcriptum eſſet, videlicet ad ℔ ij. hauſiſſet, repurgato ulcere, omniqꝫ putrilagine, eoqꝫ glutinato perfectè convaluit, & craſſior qvàm ante evaſit, prout in hodiernum diem incolumis vivit.

(*D. Matth. Franc. Hertodio Nicolasburgo Brunam Moravor. ad D. Joh. Ferdin. Hertodium.*)

OBSERVATIO XX.
D. PHILIPPI JACOBI SACHS à Levvenheimb.
CONSENSUS LABIORUM FACIEI CUM LABIIS UTERI.

ANno 1669. menſe Aprili *Generoſa* qvædam *Comitiſſa*, plurimorum ante Liberorum mater, rurſus qvinto ferè menſe gravida in prædiis, ephebis aliqvot ægrotantibus unum ex illis contemplatur accuratius cui in tumefacto à febrili calore *Labio Oris* lividæ & malignæ aliqvæ eruperant *puſtulæ*. Interrogat Comitiſſa unum ex adſtantibus de genere morbi, & qvid hæ puſtulæ indicarent, qvi cum ex imprudentia exclamaſſet eſſe febrem malignam parum à peſte differentem, attonita ſtatim ſentit eo momento qvendam circa *Labia Uteri* ardorem & alterationem, & poſtmodum vidit ipſa erupiſſe ibi locorum *puſtulas* aliqvas inſtar fabarum. Vratislaviam poſt deveniens, me conſulit, de majore infortunio futuro ſollicita. Examinato hoc ſtatu cum alias bene valeret, nec ullius malignitatis ſigna adeſſent, nec iſtæ *puſtulæ* dolerent, aut grandiores fierent, (lividas tamen fuiſſe obſtetrix cui inſpectionem injunxeram, narravit) *Phantaſiam* ob conſenſum *Labiorum Oris cum Labiis Uteri*, has *puſtulas* ſubito & in momento, aſpectis *puſtulis in Labiis*, excitaſſe judicavi, commoto ſangvine & oſcula venarum tu- *Obſervat. Phyſica.*

 mefa-

mefaciente; ſecuro itaqꝫ juſſi eſſe animo, præcipuè qvod poſt adhibita qvædam ſudorifera temperata, & externè decocto ſcordii cum vino admoto, attamen in eodem ſtatu permanerent. Nec evanuerunt *puſtulæ*, uſqꝫ dum legitimo Partus tempore menſe Auguſto ſana puella, absqꝫ omni nævo à Phantaſia fœtu impreſſo ederetur, educto per Lochia ſangvine puſtulæ qvoqꝫ ſubſiderent, & matrem ulteriore ſollicitudine penitus liberarent.

SCHOLION.

De *Conſenſu* Humanarum Partium *Faciei* ſcilicet *cum reliqvo trunco Corporis* in uno eodemqꝫ Individuo ratione Nævorum res eſt certiſſima; mirum tamen in hoc caſu factum *tranſitum* Conſenſus *à Labiis oris* maſculi *ad Labia Uteri* in fœmina, ubi Phantaſia in Gravidis mirè & præter ſolitum occupata imitata eſt Nævos in corpore alias permanentes, caſu velut ſparſos, attamen certum inter ſe ordinem & velut cognationem habentes. *Ludovic. Septalius* Medicus Mediolanenſ. maximi nominis & admirabilis doctrinæ ſingularem edidit tractatum de his Nævis Mediol. 1618. poſt Argentinæ 1629. alibiqꝫ plurimis in locis recuſum, & poſt eum *Joh. Sigismund. Elsholzius* Archiater Electoral. Brandenb. *in Anthropometria* primum Patav. 1654. poſt Francof. ad Oderam promulgata, in cap. 26. pluribus agunt de hac *ſymmetria Faciei* ad *reliqvum corpus*. Ajunt Faciem eſſe menſuram & typum totius corporis, præter tibias & pedes, qvarum figuram ſatis diſtinctam cum facies hominis non caperet, qvaſi ἀδύνατον in tam exiguo loco tantum totius corporis machinam diſtinctiſſimè claudere, itaqꝫ Divinum Architectum pro Tibiarum & pedum conſenſu Brachia & manus inſtituiſſe. Hinc adſtruunt & experientia comprobant *conſenſum*.

1. FRONTIS cum *PECTORE*, adeo ut ſi qvis Nævum *in Fronte* habeat, alium ſimilem & velut ſodalem habiturus ſit *in Pectore* aut *Dorſo*, & qvidem ſi in mediâ *fronte*, nævus qvoq; in medio *pectore*, aliqvando in mediô dorſo; qvanto vero deſcendit à recta & per medium frontis demiſſa linea in dextram vel ſiniſtram partem, tanto etiam verſus alterutrum brachiorum deflectit; ſi capillis vicinus nævus, vicinus erit collo, ſi ad ſupercilia & circa naſum, obſervabitur qvoqꝫ in inferiore pectoris parte impreſſus.

2. SUPERCILIORUM cum SCAPULIS & qvidem ſupercilio-

ciliorum principium naſo proximum, arcus, & finis concordant cum ſcapularum parte anteriore, ſumma, & poſteriore; inde ſi ſemicirculus ſupercilii duplicatus, ſignificat qvoqve ſcapularum rotunditatem. *Septal. p. 26.*

3. *OCULORUM cum Axillis* ita ut Nævus in cavo oculi alium habeat in Axillis analogum. *Septal. p. 30.*

4. *Oculorum cum Naſo* conjunctorum *cum Pene & ſcroto. Septal. pag. 6. & 30.*

5. *Naſi cum Pene*, unde plurimi ex Naſi magnitudine etiam de mole membri genitalis judicare audent, ſecundùm tritum:

Noſcitur ex naſo qvanta ſit haſta virilis.

6. *Genarum cum Coxis*, ita ut ſi nævus naſo perqvam vicinus ſit ſocium habeat aut peni adhuc vicinum, aut omnino adhærentem. *Septal. p. 6. & 29.*

7. *Capitum mandibularum cum Lumbis.*

8. *Buccæ cum Abdomine* adeò ut tribus diviſionibus ſeu regionibus Abdominis, Lateribus, bucca, gemina: pubi, menti apex; & umbilico, commiſſura menti cum labio inferiore conſentiat. *Septal. p. 32.*

9. *Aurium cum Brachiis* (qvia ut brachia corporis ſic Aures capitis Alæ ſunt) ita ut pinna Auris, Lacertum; lobus, cubitum; conchæ latus internum, volam manus: latus externum, dorſum manus præ ſe ferat. *Septal. p. 31.*

10. *Brachiorum cum Cruribus* inter ſe eſt ſymmetria, & nævi brachiorum, crurum nævos oſtendunt. *Septal. p. 8.*

11. *Labia Oris Elsholzius* cum *Ani fiſſuris* confert, & *Labia Naturæ muliebris* cum Naſo. *Septal. p. 6.* ſed qvia *Adr. Spigelius* de *Fabric. Corp. Hum. l. 1. c. 10.* Pudendi muliebris proportionem ab ore cenſet deſumendam, & tritum Anonymi:

Noſcitur ex Labiis qvantum ſit Virginis antrum

veriſimilius eſt convenire magis ſibimet *Labia oris* & *Naturæ muliebris* nam & *Idem Septal. p. 7.* concedit ſi Nævus in labro ſuperiore, nævum qvoqve apparere in perinæo, & diſertè in noſtram deſcendit ſententiam p. 30. qvando inqvit: In Fœminis os utplurimum Arvum genitale commonſtrat, & à *labrorum* ratione neſcio qvid ſimile *ad Naturæ muliebris alas* deduci poteſt. Totum fundamentum hujus conſenſus conſiſtit *in Harmonia* membrorum *vel Proportionis*, ſi ſola membrorum menſura con-

 ſentiat,

ſentiat, qvæ non ſemper certa, *vel ſimilitudinis* in qvibusdam accidentibus, qvæ plerumqꝫ certiſſima eſt.

Non mirum itaqꝫ ſi Phantaſia conſenſum Partium Corporis ſuperiorum cum inferioribus obſervans, Nævos iſtos non connatos, ſed momentaneos qvoqꝫ & temporarios in Labiis faciei ad labia uteri traduxerit. De mirâ verò vi Phantaſiæ Nævos excitante alibi commodior erit diſſerendi locus. (*D. Phil. Jac. Sachs à Levvenh.*)

OBSERVATIO XXI.
D. HENRICI VOLLGNAD.
EX VEHEMENTI ILLISU ABDOMINIS LETHALITAS.

CUm Anno 1659. d. 24. Aug. Sereniſſimi Principes Altenburgenſes, Dux FRIDERICUS WILHELMUS & MAGDALENA SIBYLLA, nunc pientiſſimæ memoriæ, non procul à Coburgo in Sylvis Hilperhuſiis venatione Cervorum delectarentur, accidit, ut Servum Venatorium (Ottonem Fridrich vocatum) cervus de improviſo impeteret; ille Sodalium auxilio deſtitutus ſe poſt arborem denſioris trunci recipit, hac ratione cervi inſultus eluſurus. Sed conſilium optimum peſſimus eventus ſubvertit; nam Cervus fortè agilior venatore, eum à tergo cornibus petens, primo arbori impetuosè ac Abdominetenus illiſit, mox cornibus ſublatum, per aliqvod ſpatium deportavit, donec tandem miſerum ſibiq; gravitate moleſtum onus ſuper terga in terram projiceret. Jam Sodales, qvi facinus hoc eminus adſpexerant miſello accurrunt, ipſumq; tantùm non exanimem inveniunt, proinde protinus auxilium à Sereniſſimorum PP. Chirurgo, Johanne Hilſcher, qvi in ſtatione venatoria cum aliis aderat, petunt. Hic luſtrato undiq; corpore, nullius noxæ inveſtigare potuit indicium, niſi qvod ſiniſtra natium apice cornu cervini ad mediocris pollicis profunditatem adacto, vulnerata eſſet; unde conjectura facta eſt, periculum enormius haut latere, modo ex terrore deficiens animus (dicebant enim hominem aliàs nimis eſſe puſillanimem) recrearetur & ad ſe rediret; qvo fine ipſi vini hauſtus, qvem tantopere deſiderabat, exhibitus, vulnus verò qvoad licuit aptè deligatum eſt. Interea Sereniſſ. Principes mandaverant, ut qvàm primùm Coburgum in curru deferretur,

retur, qvô à ſui corporis Medico, Dn. D. Joſepho Claudero & ſupra nominato Chirurgo ægroto neceſſariis medicamentis melius proſpiceretur. Delato ergo circa crepuſculum in Urbem venatore, omnia qvibus opus eſſe videbatur adminiſtrata ſunt, inprimis verò, poſt deligatûm denuò vulnus, Emplaſtrum ſupra totum Abdomen, qvod inſigniter & maximè circa umbilici confinia, dolere continuis ejulatibus pronuntiabat, applicatum eſt, adhibitis ſimul internè qvæ reſolvendo ſangvini eſſent & Cor reficerent, nam adhuc iterum iterumqꝫ animo linqvebatur, ſudoribus faciem largiter irrorantibus, & ſiti ardentiſſimâ præcordia angente. Hæc rerum facies utut graviùs qvidem malum latere facilè minabatur, tam brevem tamen vitæ moram reſtare vix qvisqvam adſtantium ſibi perſvadere poterat, qvi magis notam ægroto puſillanimitatem exprobrare qvam ipſius miſericordia teneri videbantur. Verum paucis ab hinc horis, dum media nocte deliqvia increbeſcerent, vita hominem reliqvit. Delatâ ſummo mane ad Sereniſſimos morte, dictum factum cadaver Diſſectioni deſtinatum eſt, ad qvam ſe accingentes extrinſecus ſingulas corporis partes bene iterum perluſtrarunt, nullius tamen læſionis indicium exſtitit, ſed præter ſupra memoratum vulnus, dorſum ſolummodo, qvâ os ſacrum vergit ad ſcrotum usq; & aliqvam pubis partem, extravaſatus & intra cutem coagulatus ſangvis, diverſo ſolitoq; livore tinxerat. Jam Abdomine integumentis exſuto Peritonæum removendum erat, qvod ubi prima inciſione perforaretur, ſtatim inde aqva cruenta, velut è Syringâ propulſa, altiſſimè proſiliit, cujus deinde tanta qvantitas deprehenſa eſt, ut totam cavitatem Abdominis undiqvaq; inundaverit. Hæc ſpongiis exhauſtâ inteſtina accuratiùs inſpicere licuit, in qvorum *Ileo & Colo qvinq; foramina rotunda* groſſum argenteum Miſnicum capientia, nec non in ipſo *Meſenterio* proximè ad inteſtinum rectum *fiſſura* inventa eſt, alibi vero in *Eodem* aliqvot maculæ lividæ & ſemi-corruptæ, pariter groſſo non minores, conſpectæ ſunt: Reliqva viſcera omnia ſarta tecta fuére.

Qvod vero inteſtina, præcipuè Colon, qvod tamen adeo craſſum eſt, rumpi tam facilè potuerint, non adeò mirum videri debet, modo perſpectum cognitumq; reddatur, qvod homo dictus, tota illa nocte, qvæ fatum ſuum exitiale præceſſerat, dum apud apparatum venaticum unà cum aliis excubias ageret, & ſeqventi die dum feræ in ſtationem cogerentur ſub ardentioris ſolis radiis verſaretur, nimis multam qvantitatem

tatem Cereviſiæ, qvaſi continuò ac affatim ingurgitaverat, adeoq; inteſtina ſummopere repleverat & diſtenderat.

OBSERVATIO XXII.
JOH. FERDINAND. HERTODII
USUS LACTIS IN PUTRIDIS.

Obſ. Therapeutica.

CIvis Nicolasburgenſis ſexagenarius cum ultra annum febre qvartana intermittente ſimplici preſſus eſſet, multisq; remediis in caſſum adhibitis, febre tamen permanente, ſenſim deperditâ ciborum appetentia, ad Tabem properare viſus eſt. Diffidens de ſalute patiens, me unà cum Excell. Dn. Georgio Franciſco Goll, Phyſico civitatis Nicolaſp. in conſilium vocat. Inter alia dum de prognoſtico diſcurreremus, appetitum deperditum in hâc febre, præſertim ætate hâc declinante, pro malo ſigno ediximus, teſtante idipſum *VVolfgang. Hœfero in ſuo Hercul. Medic. l. VI. f. m. 258.* qvod & alii plures obſervarunt. Orta qvæſtio, *an in hâc febre Lac tuto propinari poſſit?* contrarium tenente prænominato Dn. D. Goll, allegavit Hipp. ſect. 5. §. 64. Lac dare caput dolentibus malum, malum vero & febricitantibus &c. Sed altius mihi hunc Aphoriſmum ſpeculanti, in qvibusdam febribus putridis Lac exhiberi poſſe ſtatui, præſertim in ægro noſtro ad tabem diſpoſito, & in qvo præter febrem nil aderat, qvod Lac impediret. Ac proinde penſitatis penſitandis omni die, qvâ Patiens à febrili paroxyſmo immunis eſſet, Lac caprinum methodicè exhibuimus, eo qvidem effectu, ubi per aliqvot tempus continuaſſet, notabiliter incraſſari, refici & viribus reſtitui cœpit, redeunte appetitu, & paulo poſt medicamentis anti febrilibus ſumtis febris deſiit.

Hic nonnemo de audacia in Lacte exhibito hæſitabit, ſed ubi qvis Aphoriſmi prædicti ſeqventem translationem antiqvam diligentius penſitaverit, aliter procul dubio concludet, qvæ ſic ſe habet: Lac dare caput dolentibus, malum; malum vero febricitantibus, & in qvibuscunq; hypochondria ſuſpenſa rugiunt, & ſiticuloſis: malum vero qvibus felleus ſeceſſus, & in acutis febribus, & in qvibus ſangvinis egeſtio multa facta eſt. Convenit vero Phthiſicis non valde febrientibus: dare vero & in febribus longis nullo prædictorum ſignorum præſente, & extra rationem tabefactis.

Suppo-

Supponit ergo phthiſicos febricitare nonniſi febre hecticâ, ergo per febres longas, Febres qvasdam putridas intellexit, ſed cum nec in omnibus febribus putridis tuto Lac conveniat, duas addidit conditiones reqviſitas: 1. ut cum ejusmodi putridis non jungatur capitis dolor, neq; iliorum murmuratio, neq; ſitis &c. 2. ut febribus ſimilibus laborantes, toti qvaſi conſumti conſpiciantur.

Ad hunc modum cum ſe haberet Patiens noſter, ad Lac, ceu ad Sacram Anchoram, confugimus; conſulente & ipſo Rhaſe 23. contin. cap. de Lact. qvi caprinum Lac in Phthiſi & febribus antiqvis proponit. Neq; credibile eſt, ipſum per *febrem antiqvam*, Hecticam intellexiſſe, ceu qvæ ſub phthiſi comprehenſa eſſet, omnis enim phthiſicus perfectus, Hecticus. Conſentiunt nobiſcum *Theodorus Gaza* & *Hieron. Accorombius Eugubius* tractat. de Lacte, qvi tres ſimiles Hiſtorias, febrium Putridarum per Lac curatarum recenſent.

(*D. Hertod. in Litter. è Brinna Vratislaviam miſſis.*)

Observatio XXIII.
D. THOMÆ BARTHOLINI
SIRENE DANICA.

DE *Sirene*, prope portum noſtrum Hafnienſem, ſerenâ hâc æſtate Anno MDCLXIX apparente, fama vulgavit. Spectatores habuit in littore noſtro qvâm plurimos, bonâ fide viſa narrantes. In crinium tamen colore non conſentiunt, qvibusdam rubrum, aliis nigrum aſſerentibus. Faciem humanam imberbem confirmant, caudam verò bifidam, qvæ diverſa eſt ab illa cujus anatomen in Hiſtoriis rarioribus tradidi, cujusq; oſſa qvædam ſervo; hujus qvippe cauda informi carne conſtabat, (uti ibid. *cent 2. hiſt. 11.* depicta) niſi ſexûs diverſi indicium eſſe debeat, vel ætatis diverſæ. Ex Phocarum verò genere eſt. Crinium diſcrimen apparens, ex ſitu corporis vario & ſolis radiis variè incidentibus forſan dependet. *D. Th. Bartholin. in Litt. Vratisl. miſſis ad D. Sachſium, è Hafnia Danorum.* *Obſervat. Phyſica.*

SCHOLION.

Qvia Aqvarum & maris, reſpectu orbis terreſtris, tam vaſtum & capax fuit ſpatium, incolarum maris qvoq; infinitus futurus numerus, &

multò plures ipſorum piſcium ſpecies, qvàm avium aut terreſtrium beſtiarum, ideo variæ à ſummo Architecto formæ erant Aqvatilibus indendæ, & res aliæ qvoq; imitandæ. Unde marina etiam *cœleſtes res* referre videmus, Lunam piſcem & Stellas à ſimilitudine ita dictas: nutrit Oceanus *piſces volantes* ad lineam Æqvinoctialem, volatu aëra ſecantes, & naves appetentes: ſunt Accipitres marini, Hirundines pelagiæ: In Oceano *arborum fruticumq́;* innumeræ ſpecies, & piſces à plantis denominati, *Urticæ*, *Paſtinacæ*: ſunt alii *rerum arte confectarum* ſimilitudine gaudentes; Rotæ, Gladii, Serræ, Acus, Pugillares; ſunt analoga in Aqvis *Animalia* Leonibus, Vaccis, Eqvis, Canibus, Rhinocerotibus, Lupis, Bobus, Vitulis; qvidni & *Hominibus ſimilia* animalia ibi inveniri poſſe cenſendum ſit, tam multis oculatis teſtibus conſentientibus? Nam ſi in terrâ qvoq; nutriuntur animalia, hominum figuram externam, & geſtus exprimentia, licèt verâ & perfectâ ſint ratione deſtituta, ut de *Simiis* res clara eſt, & in *hominibus ſylveſtribus*, qvos curioſæ peregrinationes exhibuerunt: (& talis ex Angolâ Friderico Henrico Auraſionenſium Principi donatus, Ourang Outang dictus, deſcribitur & delineatur à *D. Tulpio l. III. obſ. 56. p. 275.* uti fœmella ſilveſtris, faciem manibus tegens, ubertim lachrymans, gemitûs ciens & cæteros humanos actûs, præter loqvelam, exprimens, depicta à *Jacob. Bontio l. V. hiſtor. Indor medic. c 32.*) qvidnî & talia marina animalia producere poſſit Oceanus, maximè mirandorum fœcundus Parens, qvæ plerumq; ſub Phocarum genere comprehenduntur? vid. in Append. addenda p. 5.

Tales *homines Piſciformes* Veteres *in ſexu perfectiore* vocârunt *Tritones Plin. l. 9. c. 5. Pauſan. l. 9. in Bœotii.* ex Recentioribus de Tritone in Hiſpania & Epiro viſo *Alex. ab Alex. l. III. Gen. D. c. 8.* & de pluribus aliis ex *Majol. Dier. canic. colloq. 9. p. 349.* ex *Nierenberg. l. V. Hiſtor. Natural. cap. 14.* ex *Scalig exerc. 226. §. 12. & aliis, Schottus in Phyſicâ curioſa l. III. c. 3. §. 362.* & ſeq. Depingit qvoq; *Geſnerus in hiſtor. animal. marin. ord. XII. de cetis f. 174. Hominem marinum* cui nomen *Monachi marini*, propter ſimilitudinem, & alium, cum mitrâ Epiſcopali. Diſcrepant tamen Authores inter ſe in horum deſcriptione, dum *alii* illos pubetenus inſtar piſcis caudatos faciunt, *alii* etiam cum pedibus humanis. Et talis fuit perfectè *hominem mentiens*, etiam pedibus, cum prolixâ barbâ, qvi hoc ipſo ſeculo Anno 1619. Regis Daniæ conſiliariis ex Norvegiâ Hafniam navigantibus in mari ambulans viſus eſt, ſub brachio portans

tans faſciculum graminis; hic ineſcatus petaſone funi appenſo in navem fuit pertractus, ſed cum loqveretur & ni dimitteretur navigantibus interitum navis minaretur ipſi rurſus in mare profiliendi libertas data fuit, referente *Joh. Philipp. Abelino in Theatr. Europ. tom. 1. f. m. 321.* niſi hunc ſpectris potius accenſendum eſſe, qvàm naturalibus Tritonibus velimus, ob ſermonem articulatum & prædictiones.

In Sexu ſeqviore SIRENES vocantur tales *piſces*, nec res fabuloſa prorſus, licèt cantus ipſorum mera ſit fabula. De *Sirene* â *Theodoro Gaza* in littore Peloponneſi viſa *Alex. ab Alex. l. III. Gen. D. c. 8.* & *Schottus l. a. c. 4. p. 466.* qvi *Nereides* diſtingvit à *Sirenibus*; & è *Nereidum* numero illas facit, qvæ pedibus humanis præditæ, qvalis illa ab Exc. *Dn. D. Jonſtono in Thaumatograph. claſs. 10. c. 5. §. 9.* annotata. Anno C. 1403. in Hollandiæ lacu capta, eò è mari rejecta, qvæ & indui ſe paſſa eſt, panis & lactis uſum admiſit, fila è colo ducere didicit, ſemper tamen muta manſit: ſpectro contra potius annumeranda illa qvondam in Daniâ capta Sirene, narrante *D. Th. Bartholino cent. 2. hiſtor. rar. 11. p. 187.* netrix, loqvens ſimul & futura prædicens. *Aliæ Sirenes* infra ſunt caudatæ & *vel exactè hominem* ſuperius & *fœmellam referunt, vel ex parte* tantùm. *E priorum* grege eſt illa *Sirene* à Capitaneo Anglico Johanne Schmidt in Indiâ Occidentali, in Novâ Angliâ in littore portus S. Johannis viſa Anno 1614. qvæ hiſtoria à *Joh. Lud. Godofredo* enarratur *in Hiſtoriâ Antipodum part. 1. f. m. 193.* & à *Georgio Stengelio in de monſtris c. 2. §. 8. p. m. 58.* qvi Capitaneus, cum vix haſtæ ſpatio mari abeſſet, optimè Sirenen adnatantem conſpexit; erat ei eximiâ forma, oculi, nares, aures, genæ, os, collum, frons, totus vultus virginem venuſtiſſimam præ ſe ferens, capilli cyaneo colore per humeros defluentes, qvod ſub umbilico fuit piſcem repræſentavit. Sunt tamen *Sirenes* à qvibusdam Authoribus paulò aliter recenſitæ, etiam in partibus ſuperiobus parum ab homine diſcrepantes. Ex *Bernardino Gennaro l. 1. c. 9. Itiner.* narrat *Barthol. l. a. p. 189.* qvod in flumine vaſto Cuama, propè Caput Bonæ Spei *Sirenes*, qvæ mediâ parte ſuperiore formæ humanæ ſimiles, capite rotundo, ſed immediatè thoraci juncto, ſine collo, auribus, oculis, labris, dentibus hominibus planè conformes, & ex mammillis preſſis lac emanare. Tales *ἀνθρωπομόρφους* piſces in Orientalis Indiæ mari qvoqꝫ ad Inſulas Vasſayas ſeu Pictorum, Hiſpanis parentes & ad Inſulas Philippinas, ex relatione *Didaci Bobadillæ* iſtarum Inſularum Procuratoris certis anni

temporibus capi refert *Athanaſ. Kircher. L. III. Art. magnet. part. 6. c. 2. §. 6. novæ auctæ Roman. edit.* & vocari *Peche Muger*, ab indigenis Duyon, iisq; aſſignat caput rotundum, nullâ colli intercapedine trunco compactum, naſum aberrare ab humano naſo, reliqvas partes homini ſimiles, pectus albâ cute contectum; mammas habere non pendulas, ſed qvales virginibus ſunt, globoſas, brachia lata ad natandum apta, nullis cubitis, ulnis, manibus, articulis diſtincta.

Hiſce convenit *Homo Marinus*, cujus exuvias Anno M DC XLVII. in Majo vidit *al Torre*, oppido & portu mari rubro adjacente Dn. de *Monconny Itiner. Ægypt. T. 1. p. 252.* cujus verba ex Gallico translata ita ſonant: *Homines* iſti *marini*, inqvit, ſunt grandes piſces in mari Rubro capti, magnitudine inſtar Cameli; caput ipſis eſt inſtar bovis, cauda ad modum piſcis, reliqva corporis pars à ventre verſus ſupernas partes inſtar hominis aut potius fœminæ, (ſunt etenim utriusqꝫ ſexûs) habent pectus, mammas & brachia, manus inſtar hominis, niſi qvod digiti cartilagine ſive membrana qvâdam invicem juncti ſint, ſicut pedes anſeris plani, aut ſicut alæ veſpertilionis, ita referunt, qvi tales viderunt; vidi tamen poſtea manum, ubi tamen oſſa jam erant excorticata. Religioſi promiſerunt, qvod vellent mittere integram talem piſcem, qvanqvam ferè impoſſibile, ut, qvis integrum capiat, cum ſuperſtitio ſit Turcarum piſcatorum, non minus qvàm lege prohibita, talem piſcem exteris tradere, qvare ſtatim cum capitur, caput reſecant & mari injiciunt. Vidit *Idem* ibidem *Sirenis corium*, qvod longitudine decem pedum fuit, craſſitie majore qvàm bubali corium licet maximi, & ligno durius, ex qvo parant ſcuta globulis ex ſclopetis minoribus impervia, item ſoleas calceorum, qvæ per triennium durant. De hoc homine marino dentem dono accepit *Idem Dn. de Monconny*, cujus vim ſummè bezoardicam cum Cairum redux ex monte Sinai veniſſet, præſente Dn. de Paſcal in cane à viperâ commorſo tentaſſet, fruſtraneum tamen vidit effectum.

Talis *piſcis Sirenis* corium in eodem oppido *Torre* ad mare rubrum unà cum mammillis & umbilico ſuſpenſum (rejectis brachiis & capite) extremâ parte piſcem referens vidit antegreſſo ſeculo *Dn Chriſtophorus Fürerus de Heimendorf* Patrit. Norinb. iſtic locorum iter faciens *Anno 1565.* uti narrat in *Itiner. Terr. Sanctæ à ſe conſcript. p.m. 122.* Cum his convenit *Sirene* à Petro Pavv Prof. Lugd. Batav. diſſecta, & ab Exell. *Bartholino cent. II. hiſt. rar. 11.* depicta, cujus manus & coſtæ adhuc ſervantur in

Muſæo

Muſæo Bartholiniano. Sic etiam Pragæ in Theſauro Cæſareo monſtrata fuit manus Sirenes à D. Vollgnadio, & alia manus Romæ in Muſeo Dn. Corvini à D. Elſnero Collegis curioſis viſa. *Kircherus* qvidem in deſcriptione hjus piſcis ulnas ei & articulos in brachiis & manibus abnegat; *Dn. de Monconny* tamen cum *Exc. Bartholin p. 189.* in brachiis radium & cubitum admittit, licet ob natanti commoditatem valde curtum, vix qvatuor digitos transverſos longum, nec ampliorem qvoq; humeri ductum. *Sirenes* qvoq; extra mare, *in fluviis* inveniri Authoritas eſt *Petri Petreji de Erleſunda in Hiſtor. Moſcovitic. p. m. 88.* In altero latere Provinciæ Lucomoriæ, inqvit, (qvæ ad extremos fines Moſcoviæ eſt) *in fluvio* maximo *Tachni*, relatum eſt à Ruſſis inveniri ibi piſces, qvi capitibus, oculis, naſo, ore, manibus, pedibus & aliis membris cum homine conveniant, qvanqvam loqvela & ratione ſint deſtituti, ſaporis eſſe admodum dulcis, qvando comedantur.

Tandem uti *Sirene Danica* (de qva loqvente ante ex *hiſt. 11. cent. II Barthol.* dictum eſt) futura prædixit Regno Daniæ, ſic & hanc mutam Anno 1669. comparentem infauſtum omen fuiſſe hoc anno ſubſecutæ mortis inopinatæ Sereniſs. & Potentiſs. Regis FRIDERICI. III. Principis Optimi, eventus docuit.

[*D. P. J. Sachs à Levvenh.*]

OBSERVATIO XXIV.
D. JOHANNIS FERDINANDI HERTODI à Totenfeld
HÆMORRHAGIA DIFFICILIS SANATA.

SAngvinem eſſe vitæ noſtræ theſaurum, Animæ ſedem, ac Spiritus vitalis vehiculum, qvo diffluente omnia in corpore pereunt, & homo cadaveroſus relinqvitur eſca vermium, qvotidiana nos docet Experientia. Hoc idem teſtari debuiſſet Amicus mihi ſinceriſſimus 36. circiter annorum, plethoricus & ſatis robuſtus, qvi dum paulò largiori mora radiis Solaribus ſe expoſuiſſet, improviſo hæmorrhagia utriusq; naris hora ſecundâ pomeridiana correptus, eaq; non intermittente, me circa ſeptimam vocare jubet. Sangvis qvi fluebat copioſus erat, cum ſaltu rubicundiſſimus, teſtis furioſi & ab atomis ſolaribus ir- *Obſ. chirurgica.*

ritati Archei, excitantis turgentem particularum ſangvinearum fermentationem, qvam ſubſecuta eſt oſculorum Arteriarum apertio. Hîc conſtantibus adhuc viribus illicò ſangvinem, tam in dextro qvàm ſiniſtro brachio partitis vicibus mittendum præcepi, non neglectis cucurbitulis tam ſcarificatis ipſis ſcapulis, qvam ſiccis ipſis ſuris ad revulſionem appoſitis. Ad contemperandum ſangvinis fervorem Julap. exhibitum ex Aq. plantag. burſ. paſtor. Syr. de Roſis ſicc. Lap. prunell. &c. Ad ſangvinis fermentativi motus inhibitionem ab intra propinata Mixtura ex Aq. Eqviſet. portulac. Syr. corallor. Lap. hæmat. & croco ♂ adſtr. Ab extra verò Epithema ipſi fronti & teſtibus applicatum ex Aq. fol. qvercus ſpermat. Ranar. acet. roſ. & lapit. hæmatit. Ad conſtrictionem Oſculorum inflatus pulv. ex ſtercore porcino, & ad fœtorem diſcutiendum diſtemperatus pulv. roſar. & balauſtor. Ore maſticata & deglutita radix Cichor. flor. albo in ſigno Virgin. collecta, ad hæmorrhagiam alias ſpecifica. Imo ipſe pulvis Ranarum calcinat. & Uſnea Cran. hum. uſurpata fuerunt: aſt fruſtraneo effectu & ſpe plena periculi, niſi pulverem ſeq. in nares inſufflaſſem, cujus Authorem nomino *Excell. virum D. D. Matth. Franciſ. Hertod* Inclyt. Stat. Marchionatus Moraviæ Medicum digniſſimum, qvi primus eundem communicavit, & Tartaro-Maſtigi meo Moraviæ. Cap. IV. p. 27. inſerendum tradidit. ℞. Alumin. crud. q. pl. adde Laccæpictorum, Germ. Kugel-Lack / q. ſ. ad pulv. incarnato colore ſaturandum. Hoc pulvere ſæpius repetito, hunc ægrum ut & alios plurimos (niſi hæmorrhagiæ ab eroſione valvulæ tertii Sinus cerebri contigisſet) ab orci faucibus, DEO benedicente, liberavi. Hujus qvoqꝫ pulveris admirandas & eximias virtutes ſat dilaudare neqvit Civis qvidam Brunenſis Ephippiarius, qvi dum dentem per Chirurgum ſibi evellere curaret, & ſubjacentia vaſa læderet, ſubſeqvente hæmorrhagiâ copioſiſſima, & vix non lethali, nullo medicamento licet efficaciſſimo qvam hocce ſolo pulvere curari potuit. Plures hujus pulveris obſervationes, ubi etiam ad ferrum candens erat deſcendendum, adducere poſſem, nî tempus inaniter tererem, & B. L. tædio afficerem. Merito itaqꝫ ſit Benedictus DEUS, ex cujus inexhauſta munificentia hocce nobis innotuit medicamentum.

(D. Hertod. in Litt. è Brinno vratislaviam miſſis.)

OBSER-

Observatio XXV.
D. JOH. FERDIN. HERTODII.
FRACTURÆ GRAVIDARUM difficiles curatu.

PRolis humanæ portio res eſt Diis omnium longè chariſſima, Dionyſ. Halicarn. L. 1. ad cujus conſervationem in neceſſariis Natura Dux optima plus fœtui, qvàm ipſi Matri proſpicit. Elucet hoc in Fracturis Gravidarum, ubi oſſis fracti coalitum non modò difficilem, verùm etiam qvaſi impoſſibilem experimur, qvod pauci obſervârunt. Matrona qvædam Agnata mea in qvinto gravidationis menſe, alias ſana, patitur luxationem cum fractura oſſis Tibiæ, accerſitus chirurgus luxationem repoſuit, naturam verò ad callum regenerandum in fractâ Tibiâ, etiam jam per tres menſes, adhibitis qvæ calorem naturalem conſervarent, ſymptomata ſupervenientia averterent, ſollicitare neqvivit. Diffidens de ſanatione agnata me qvoqve in conſilium vocat, qvàm bono animo eſſe admonui, & callum fractæ Tibiæ dum enixa fuerit partum, certè futurum ſpopondi. Qvid fit? parit agnata puerulum ſaniſſimnm, & uno menſe poſt callum in oſſe fracto regeneratum experitur. Simile qvid etiam obſervatum antehâc in gravidâ â ſingulari Amico, dum in Italia degerem, intellexi. *Hertod. Litter. è Bruna Morav. Vratislav. datis ad D. Sachſium. &c.* *Obſervat. Chirurg.*

SCHOLION.

Difficultatem circa curam Fracturæ in Gravidis jam agnovit *Guil. Fabritius Hildanus Cent. VI. Obſ. Chir. 68. f. 582.* in curâ Conjugis Senatoris Bernenſis, qvæ tibiam ſiniſtram intra genu & talum fregerat, ubi licet maximam diligentiam adhibuiſſet, ut callus generari poſſet, nihil tamen effecit, niſi ubi enixa fuerit infantem, tunc demum ſpatio qvadraginta dierum confirmatus eſt callus, cum decem ferè menſes circa hanc curam fuiſſet occupatus; Hinc Tibias gravidarum veriſſimè fractas, qvamdiu ventrem ferunt, mediante callo coaleſcre poſſe impoſſibile eſſe, expertus eſt, qvia Natura tota circa fœtus formationem occupata, materiam ad formationem calli deſtinatam ad uterum mittit, & oſſa

fracta

fracta negligit. *Idem* obſervavit *Hildan. Cent V. obſ. 87. f. 484.* in alia gravida, qvæ ſeptimum menſem impragnationis erat tranſgreſſa qvādo Tibiam fregit, ſed tamen calli reſtitutio maximas fecit difficultates, ut propter fœtum etiam 23. ſeptimana poſt contractam fracturam, movendo pedem, oſſa confracta adhuc vacillarent; circa trigeſimam demum ſeptimanam facta fuerit reſtitutio: nam qvia calli generatio fit ex puriſſimo ſangvine, eundem verò alimenti loco, fœtum in utero ad ſui nutritionem, & poſt extra uterum, ex mammis cum lacte materno attraxiſſe credibile cenſet. Dum hæc olim legiſſem apud *Hildan:* ſubtimidus fui ob prognoſticum, de eventu morbi, qvando Anno 1660. ad curam Gravidæ fœminæ qvinto menſe, hîc Vratislaviæ Mercatoris primarii & mei conſangvinei conjugis vocarer, qvæ patellam in ſiniſtro pede fregerat. Nihilominus in hâc fœmina Natura adeo robuſtam ſe exhibuit, ut accedente dexteritate & diligentia *Joh. Georgii Hancki Chirurgi*, decennali Indiæ Orientalis peregrinatione & præcipuè in Japonia, clari, intra ſex ſeptimanarum ſpatium fuerit reſtituta, anteqvam fœtus in lucem ederetur, & officia in domo obambulando licet cum aliqvâ difficultate obire potuerit. [*D. P. J. Sachs à Levvenh.*]

OBSERVATIO XXVI.
D. JOH. THEODORI SCHENCKII.
CEREBRUM BOVIS PETREFACTUM.

Obſ. Anatomica-Phyſica.

NOtabilem obſervationem pronuper 6. Martii ad me perſcripſit *Patavii* degens Lucas *Schrœckius Auguſtanus* Medic. Licentiat. qvam non gravabor tranſſcribere & veſtris Ephemeridibus Curioſis conferre. Circa principium hujus Anni 1670. in qvodam vicino Patavii pago ad monachos D. Juſtinæ ſpectante *Bos* qvidam mactatus Cerebrum in marmoream planè duritiem exhibuit, qvi aliis bobus ſtupidior, capite ſemper pendulo & qvaſi nutante inceſſit, uſqꝫ dum tandem plane marceſcere incœperit, unde ipſum jugulârunt, ſed aperto corpore omnia membra ſalva invenerunt; diſrupto autem Cranio, ſtupiditatis iſtius cauſa reperta fuit. Cerebrum hoc in Monaſterio dicto D. Juſtinæ jam aſſervatur. *D. D. Joh. Theod. Schenckius in Litteris Jenâ Vratislav. miſſis ad D. Sachſium.* vid. in Append. addenda p. 8.

SCHO-

SCHOLION.

Eandem Hiſtoriam ferè eodem tempore mihi Litteris è Vienna narravit *Dn. D. Georg Sebaſtian Jung*, *Collega Curioſus* ſvaviſſimus his verbis: Nuper ex Italia Viennam redux *Dn. D. Helmperger* narravit mihi ſe Patavii menſe Januario hujus Anni 1670. vidiſſe Cerebrum Bovinum (excepto cerebello ac medulla ſpinali) totaliter petrificatum; qvod in lectione publica Exc. Dn. D. Scarabicius, dum de Affectibus capitis ageret, demonſtravit. Obſervatum fuit Bovem hunc 14. diebus & ultra, anteqvam mactaretur notabiliter ac ad ſenſum manifeſtiſſimè indies defeciſſe ac contabuiſſe, qvod à defectu ſucci nutritii per nervos defluentis ob cerebrum, proximam hujus ſucci materiam, à Spiritu gorgonico in Lapidem coagulatum, proveniſſe exiſtimo. *Hæc Jungius.* Mirari multi poſſent & indubium vocare inſolitum hoc narratum. Inſolitum qvidem, non tamen inaudita res eſt noſtra ætate. Adducam teſtem Curioſitatum Promumcondum *Exc. D. Thom. Bartholin.* cujus verba *ex Epiſt. 8. Cent. III. ad Exc. Dn. D. Joh. Dan. Horſtium 1660.* 2. Nov. ſcripta pro majore illuſtratione adducam, *pag. 41.* Nuperis annis ex Svecia nobis relatum fuit Bovis Cerebrum univerſum in lapidem mutatum eſſe, qvod illo mactato demum deprehenſum, cum antea prono ſemper & inclinato capite in paſcuis, vix oſſibus hærens, ægrè progrederetur. Dubitavi exinde, qva via Spiritibus patuerit commeatus? At nuper cum ex obſeſſa urbe Hafnenſi benevolè in caſtra Svecica eſſem invitatus ab Illuſtriſſ. Legatis & Senatoribus Dn. Sciringo Roſenhan & Dn. Stenone Bielcke, Magnis Litteratorum Fautoribus, comperi à laudatis Viris rem, prout narrata fuerat, veram eſſe, ſervariq; adhuc Cranium cum incluſo cerebro lapideo in prædio qvodam Oxenſtirniano, ad Spirituum verò liberum tranſitum relicta videri hinc inde foraminula excavata, qvæ per ſtramen immiſſos liqvores & flatus transmittant, utq; magis & crederem qvæ dicebantur à fide digniſſimis, & diligentius in inuſitatæ rei cauſam inqvirerem, promiſit illuſtris Bielckius vel iconem accuratam, vel particulam Cerebri ſaxei. *Hactenus Dn. Bartholinus.* Non inconſonum forte rationi, ſi judicatur ex circumſtantiis, non momentaneam fuiſſe petrificationem, ſed potius ſucceſſivam, ea ratione, ut eandem ſtatuit *Dn. de Monconnys* Gallus, *in Itiner. Ægypt. p. 248. de* Silicibus *formam Cerebri exactam mentientibus*

ad montem Sinai in deſerto *Suer* inventis: eſſe inibi terram ferè totam Nitroſam, qvamvis inſipidam; ex aëre humorem glutinoſum deſtillare, qvi terræ iſti junctus accedente maximo calore Solis, iſtis in locis freqventi, induretur & pro varia roris nocturni alliſione particulis qvibusdam elevatis, qvibuſdam excavatis, Cerebri formam repreſentet: interiores verò partes tum demum perfectè indurari & petrificari, qvum jam omnia ab extra fuerint petrificata, eâ ratione ac aqvæ exterior pars primò congeletur, internæ partes dein ſucceſſivè. Experientiam habuit teſtem in aliqvot diſruptis Lapidibus, ubi durus cortex & exterior pars tota petrificata fuit, interius verò adhuc materia fluida & qvaſi diſtemperata inventa fuit. Forte pari modo (licet ab alia & adhuc ignota cauſa) *cerebrum bovinum* exteriore cortice primum fuit lapideâ cruſtâ obductum, unde adhuc motus remanſit bovi, indies autem imminutæ actiones, qvo magis interior cerebri medulla petrificata fuit. Repetit eandem Hiſtoriam de *Bove Svecico* & veriſſimam aſſerit Idem *D. Th. Bartholin. Cent. VI. Hiſtor. Med. Obſ. 91. p. 357.* adducens ſimul aliqvot exempla Hominum, in qvibus *Lapides in cerebro* inventi fuerint, ex *Kentmann. l. de Lapid. in Corp. Hum.* ex *VViero de Malef. Aff. c. 16. Corn. Gemma L. 1. Coſmocr. c. 6. Holler. L. 1. de Morb. intern. c. 4. in ſchol.* qvibus adde *Eund. Barthol. Cent. I. Hiſt. Anat. rar. obſ. 33.* de Virgine Danica, qvæ emunxit Lapides per nares, magnitudine dactylorum, poſt præcedentes Capitis dolores, & *G. Fabric. Hildanum Cent. I. Obſ. 11.* qvi in aperto capite filii Domini Bernardi ab Hazveld, Domini in Wildenberg, *lapidem* ex gypſea materia concretum & membrana incluſum in poſteriore parte capitis, inter duram & piam matrem invenit fortiter adhærentem; & recentiſſimum exemplum, qvod enarrat Ex. Dn. D. *Theodor. Kerckringius* Med. Amſtelodam. celebris in Obſervat. Anat. hoc anno 1670. editis, qvi in puero nuper ſecto Joh. Nicolao Weſtphalo 14. annorum, ſtulto qvaſi, ſemper ſomnolento & capite obtuſo cui glandula pinealis defuit, & Lapis in dextro priore Cerebri ventriculo albicans repertus fuit, pendens grana 13. *Kercringius Obſ. 35. p. 76.* Itaqve ſi in homine non totum Cerebrum, partes tamen qvaſdam cerebri induratas fuiſſe, tales Lapilli probant.

[*D. Ph. J. Sachs à Levvenh.*]

OBSER-

OBSERVATIO XXVII.
D. PHILIPPI JACOBI SACHS à Lewenheim.

RENES HUMANI PETREFACTI

QVàm mirè Natura in corpore Humano *Lapidicinas* in omnibus omninò corporis partibus ædificet, & ſæpius in calculis, ſepulchrales lapides homini viventi exſtruat, qvotidiana non ſolùm addocet Experientia ſed &, in omnibus reperitur Obſervatorum libris talium fœcunda meſſis, & Spicilegium qvoddam exhibui Eorum in *Diſſertatione de mirandâ Lapid. Naturâ* ante aliqvot annos edita. Hoc tamen maximè admirandum interdum, licet raró, ipſam *officinam Lapidum* in vivente homine *marmoream* in tumbam degeneraſſe. *Obſ. Phyſico-Anatomica.*

Ut mittam exemplum fœminæ Viennenſis, cujus *Renes petrefactos* vidit *Mich. Textor* Medicus, & enarrat *Schenkius in Lithogeneſ. p. m. LXIX* eandem hiſtoriam, novum dabo exemplum, totius *parenchymatis, Renalis* ſcilicet, *petrefactionem.* Vixit paucis abhinc annis in Sileſiâ ſuperiore Nobilisſ. fœmina *Helena de Scalin*, Conjux Nob. Viri *Henrici Hartmanni* Præfecti Caſtelli montis S. Johannis, qvæ maximis doloribus nephriticis per pluſculos annos exagitata fuerat, & tam ſpiſſam ſæpius minxerat urinam, ut in ipsâ emiſſione & ſtillicido qvaſi in fila diduci potuerit; ingruentibus interdum rigoribus in nephriticis conſvetis, lumbos ferè nudos fornaci admovit, ut ſe calefaceret, vix tamen calorem ſenſit, licet cutem ipſam fornacis flamma læderet. Tandem miſeriis hiſce diu colluctata, ſuccubuit circa annum 1661. nimiâ dolorum atrocitate. In diſſecto corpore inventi fuere ambo *renes obriguiſſe, tam dexter* qvàm *Siniſter* in alabaſtrinam duritiem & ſoliditatem.

Hanc ſummè curioſam hiſtoriam uti mihi narravit *Dn. Henricus Sturmius Phyſicus Oppolienſis & Practicus in ſuperiore Sileſia ſat celebris*, ita cum ſciret eosdem *renes* aſſervari apud Nobiliſs. *Dn. Georgium Euſtachium Krauſe* tum temporis *Statuum Sileſiæ ſuperioris ad conventus Stat. Vratislaviam Legatum*, promotorem ſe exhibuit, ut majorem ex his renibus in Muſeum meum ad aliqvot horas, penitus inſpiciendum, acciperem. Erat adhuc poſt Gorgonæam iſtam metamorphoſin *Ren* in ſuâ figurâ

(qvaſi fabacea) ordinariâ conſpiciendus, exterior parenchymatis pars & circumferentia ſemicircularis ſeu gibba renum pars videbatur qvaſi in aliqvot lobos corrugata, & poroſior reliqvo lapide facto, coloris ad gryſeum accedente, reliqva verò pars, verſus ſimam partem & pelvim, cum reſectâ particula Ureteris principii, ſilicea tota, nihil magis qvàm candicans alabaſtrum & duritie & colore exhibens; in ſuperficie venulæ aliqvatenus rubeſcentes, qvaſi ibi depictæ videbantur. Poſtqvam hunc *Renem* dextrum diu digitis palpaſſem & ad libram pondus examinaſſem, XI. lotones exſuperaſſe compertum eſt. Curavi eundem ære incidi exactisſimè, qvem hiſce Ephemeridibus inſeruiſſem, niſi depictum exemplar tunc temporis ſtatim miſiſſem Chilonium Holſatorum, ad *Excell. Dn. D. Joh. Daniel. Majorem Principis Holſato-Eytingenſis & Epiſcopi Lubecenſis Archiatrum & Prof. P. in novâ Chilonenſi Univerſitate, Academicum Curioſum & Amicum Concivemq; meum amantiſſimum* ut eundem *lithologiæ* ſuæ *Curioſæ* edendæ inſereret. Hoc maximè dolendum in iſtius cadaveris apertione Medicos Anatomiæ gnaros aut Curioſos defuiſſe, qvi originem & finem iſtius petrificationis renalis annotaſſent, an toti ureteres ſilicei, (qvia ipſorum principium reſectum duriſſimum & ſolidisſimum) & qvid forte veſica ipſa monſtri aluiſſet, de qvibus circumſtantiis nihil expiſcari potui ulterius, ſola αὐτοψία Renis dextri interim contentus.

OBSERVATIO XXVIII.
D. GEORGII SEBASTIANI JUNG.
IN SANGVINE MATERIA ALBA CIRCA COR.

Obſ. Anatomica.

MEmini me ante biennium circiter unà cum Exc. Dn. D. *Zacharia Managetta*, p. t. Phyſico Znaimenſi in Moravia, interfuiſſe Apertioni Cadaveris virilis in Hoſpitali Aulico Viennæ, vulnere ab Apro in venatione ſupra genu inflicto defuncti, in cujus dextro cordis ventriculo & vaſis pulmonalibus, Vena Cava portiones aliqvot *materiæ cujusdam albæ, teretis, tenacis ac viſcoſæ*, ſpithamæ circiter longitudinis inventæ fuerunt. Similes qvoq; portiones aliqvot ante annos è cadaveris cujusdam Corde ac Vaſis pulmonalibus extractas, ad Theatrum Anatomicum Viennenſe (dum Exc. Dn. D. *Laurentius VVolfſtrigel* Anatom. Profeſſor, fœminei cadaveris exactam

haberet

haberet demonſtrationem) detulit Excell. Dn. D. *Schubert*, ac nobis omnibus conſpiciendas exhibuit. Ego pro ingenii mei modulo, materiam illam pro chylo craſſo ac viſcido habui, qvi ob fermenti vitalis vitium ac debilitatem ſpirituaſcere, volatiliſari ac in ſangvinem elaborari, nec ob craſſitiem debitè circulari potuit, unde in vaſis illis ſtagnans, formam illam ſublongam contraxiſſe videtur. Nec dubito materiam hanc in cordis ventriculos vi propulſam unâ ſuffocationis ac mortis cauſam non minimam fuiſſe. *D. Jung. litteris Viennâ Vratiſlav. datis ad D. Sachſium.*

SCHOLION.

Obſervarunt jamdudum qvoq; *Eraſtus* concretionem in *Corde* pituitoſam flaveſcentem inſtar medullæ, qvæ in bovum coctis oſſibus reperitur, apud *Thom. Bartholin. Anat. Reform. l. 2. c. 7. p. 262.* & in ſiniſtro *Cordis* ventriculo albicantem pituitam concretam *Fontanus* apud *Exc. Joh. Dan. Horſt. manud. ad medic. p. 1. c. 1. ſ. 2. th. 3. p. 39.* & materiam craſſam, compactam, albam, laridum coctum referentem in ſiniſtra *Cordis* auricula, qvæ Cordis ventriculum ſiniſtrum ſuffocando ventilationemq; impediendo ſubitam mortem intulit. *Laz. River. l. 1. Obſ. 82.*

Qvod autem materia *craſſa alba* in *ſangvine* reperta fuerit *circa Cor*, comprobat eô faciliùs aliorum fidem, qvi etiam *in ſangvine per Venæſectionem educto* invenerunt *materiam albam* egredientem, qvam alii *Pituitam*, *alii Lac*, *alii Chylum* vocârunt. *Sangvis* ægro in Tertiana duplici extractus è Salvatella, planè albus fuit & glutinoſus in modum Pituitæ, nec tamen ullum craſſi humoris in urina ſignum. *Joh. Rhod. Cent. 1. obſ. 36.* qvi *idem Cent. 3. Obſ. 32.* teſtatur puellæ 16. annorum in Synocho *Sangvinem* tenmiſſum, ſemper *lacteum* comparuiſſe. De Cerdone Caſtris vivente narrat *Borell. c. 1. Obſ. 25.* qvod ille phlebotomatus ab omnibus venis, qvæ vulgo ſecari ſolent, ſemper *ſangvinem album* emiſerit. Similem caſum narrat *D. Petrus à Caſtro in Obſ. ms. §. 6.* Puerulo, inqvit, cui *ſangvis* ex Salvatella extractus per duplicem Tertianam continuam, cum copia *Pituitæ* & rudimento Cachexiæ, exivit ita glutinoſum phlegma, ut aqvam calidam in catino figulino cogeret, qvæ nec ex inclinato effunderetur, nullo ſangvinis apparente nec alterius ſucci, præter pituitoſi ſucci, coacti inſtar cerebri vervecum. *Ipſimet* in Praxi *Vratiſlaviæ* bis obſervavi Anno 1665. in muliere, Zythopolæ conjuge, Febre qvoti-

 diana

diana intermittente cum ſumma Cachexia laborante qvæ tamen reſtituta ſanitati, adhuc vivit; & Anno 1670. menſe Martio, in litterato Viro, plurimis peregrinationibus per Angliam, Galliam Hiſpaniamq; claro, qvi morbo & Cachexiâ, tam à malâ diæta, qvàm ab itinerum moleſtiis & diuturnitate, contractâ oppreſſus fuit: in hoc poſt venam ſectam & concretionem ſangvinis, non tantùm in ſuperficie craſſum album phlegma apparuit, qvod ſæpius fieri ſolet, ad craſſitiem dorſi in cultro, ſed *integra* educta *maſſa* purum putum *phlegma album* fuit, qvæ nec diſcindi potuit, nec aqvæ injecta diſſolvi, ſed verſus ſolem expoſita, tota viſa fuit inſtar Laternæ Punicæ perſpicua, alba, flaveſcens parum, qvàm integram ex pelvi deſumtam, aqvâ lotam, inſtar cutis in orbem ſtanneum extendere potui.

Qvidam *Chylum* prodiiſſe putant in talibus *venarum ſectionibus*. P. *Borellus c. 1. Obſ. 25.* cum narraſſet Anno 1648. viro febri maligna detento, venam ſectam fuiſſe, *ſangvinemq;* albedinem *Lactis* retuliſſe pronuntiat, hoc à læſa facultate ſangvificâ, chylum immutatum relinqvente factum fuiſſe. Audiamus qvid *Illuſtre Collegium Regium Anglicanum* obſervarit: ita illud in *Transact. Philoſoph. Tom. I. Num. VI. p. 100.* verbis ex Anglico idiomate in Latinum ſermonem translatis: Perſona curioſa ſcribebat nuper Pariſiis, qvod in medici domo aperierant venam hominis, in qva invenerunt *Lac loco ſangvinis*, cum hoc referretur *Dno. Boylæo* Oxonii, reſpondebat, qvod ſimilis obſervatio circa *ſangvinem album* facta fuerit per Eruditum Medicum, ſibi notum. Et cum hæc relatio videretur ipſi memoratu digna deſiderabat eandem circumſtantialiter habere, ab ipſo dicto medico, anteqvam plura de eâ diceret. Itaqve *p. 117.* fit continuatio ejuſdem obſervationis ſeq. verbis: Poſtqvam prior ſchedula impreſſa fuit, amplior ſeqventibus relatio facta eſt: Prolixiùs accepi ab Ingenioſo *D. Lovvero* relationem Epiſtolicam de obſervatione circa *Chylum repertum in ſangvine*; qvod licet videatur mirabile, attamen cum qvibusdam & meis & illius experimentis bene convenit, de qvibus hic non locus dicendi. Hiſtoria, qvanqvam brevis, comprehendit plurima ſingularia; de eo, in qvo mihi præcipuè diſcurſus moves, communicabo tibi, nulla certè minima verborum ipſius mutatione. Virgini, poſtqvam largius jentaculum ſumſiſſet circa ſeptimam matutinam, *vena* ſecabatur hora 11. ejuſdem diei in *pede*, *prior ſangvis* excipiebatur in pelvi, & brevi ſpatio *totus albus* reddebatur, *poſterior ſangvis* exci-

piebatur in Acetario, qvi extempore *albeſcebat* inſtar *lactis* gelati, poſt 5. vel 6. horas venit medicus, ut videret utrumq;, & ille in pelvi erat *partim ſangvis, partim Chylus*, qvibus ſerum album, inſtar lactis, ſupernatabat; & ille in Acetario *merus* erat *Chylus* ſine minima apparentia guttæ ſangvinis, & cum ſeparatim calefierent ad ignem, utrumq; indureſcebat inſtar albuminis ovi, qvando coqvitur, aut inſtar ſeri ſangvinis qvando calefit, ſed multo candidius. Hæc Virgo tum temporis bonâ fruebatur valetudine, & ſangvinem ſolum mittebat propter menſtrua ſuppreſſa, floridæ aliàs & optimæ conſtitutionis.

Refert *IDEM ILLUSTRE COLLEGIUM ANGLICANUM* aliud *Albi Sangvinis* exemplum *Tom. 1. Num. VIII. pag. 129: Dn. D. Johannes DEALE* ſeqventem communicavit obſervationem, ſuper relationem *N. VI.* recenſitam: ad veſtram obſervationem, inqvit, addere poſſum ſimile Phænomenon, qvod ego accepi qvaſi retrò 20. annis, de *Thomâ Day*, Pharmacopolâ Cambrigenſi, cui mittebatur ſangvis juſſu *Doct. Eade* medici: hujus viri *ſangvis* erat *albus inſtar Lactis*; cum exiret è *brachio*, dilutè rubebat, ſed mox cum in vas delaberetur *erat albus*, & perpetuò continuabant *ſimiles guttæ lactis* in pavimento, in qvod decidebant. Conjectura, qvam medicus conſpiciebat de cauſa hujus accidentis, erat, qvod æger multos ediſſet piſces, affirmans ſimul, qvod brevi ſuperveniſſet lepra, niſi per medicinam præventum eſſet, *Hactenus Angli*. In Scabioſo *ſangvinem lacteum* notavit D. *Iſaac Riverius medicus Mazamatenſis* ap. *Borell. l. 1. Obſ. 25.* Non deſunt qvi *verum Lac* in fœminis qvandoq; cum *ſangvine* prodiiſſe affirmant: cum & puerperas qvam plurimas per Uterum & Veſicam maximam lactis copiam effudiſſe, *Andr. Laurent. l. 1. Anat. Qvæſt. 10.* teſtetur, & ex Bauhino adducat exemplum fœminæ *Schenck. l. 2. Obſ. Lit. d. mammillis, Obſ. 6. f. 304.* qvæ dimidium cyathum lactis cum urina minxit, niſi ductꝰ Thoracicus cum Emulgente communicans, ſecundum experimenta Dn. Gayant in Tom. 3. Ephem. Gall. faciliorem faciat viam. De lacte in fœminarum mammillis generato notat *Petr. d. Caſtro in Obſ. ms.* qvod mulieri lactenti per ardentem febrem ſangvinem miſerit, à *Venâ ſectâ* exiviſſe *Lac*: dubitatum qvidem an lac fuerit, nec ne, an vero alba pituita à conſortio ſangvinis ſeparata, tandem judicatum merum lac fuiſſe.

Sic refert *Joh. Rhod. C. III. Obſ. 32.* à *D. Caſtro* audiviſſe, qvod dum

ille Uxori Centurionis in Cantabria puerum lactanti in febre mali moris venam ſecare juſſiſſet, ex *aperta Baſilica* merum *lac* effluxiſſe, qvod morbo per ſudorem ſoluto in mammas redierit: pariter Veronæ contigiſſe mulieri mali habitus filiam enixæ, ſuppreſſis purgamentis, urgente febri, cum *ſaphena* dextra tunderetur, *lac* exiiſſe; qvod *lac* fuiſſe non pituitam, coagulo fuiſſe compertum.

Tandem *lac vaccinum* in copia hauſtum, in puella nobili ſuppreſſis menſibus laborante, poſt ſectam venam *Saphenam*, *in ſangvine* pelvi excepto, *lac* loco ſeri conſpectum fuiſſe, qvod pridie ante ſectionem hauſerat; conjecturam facit Exc. *Bartholinus Cent. 1. hiſt. Anat. 17.* ex lacteo Thoracico ramo prope jugulum, ramulum ſive in arteriam ſive in venam cavam implantatum, *lac* iſtud *hauſtum* ad Venæſectionis locum *cum ſangvine* delatum. [*D. Phil. Jac. Sachs à Levvenh.*]

OBSERVATIO XXIX.

D. GEORGIUS SEBASTIAN JUNG

LIEN MAGNUS, DUPLEX INTESTINUM COECUM.

Obſ. Anatomica.

CUm in elapsâ anatomiâ hujus anni 1670. Excell. *Dn. D. VVolfſtrigel* Anat. Prof. in Univerſitate Viennenſi ego aſſiſterem, obſervavimus in cadavere virili *Lienem* p. n. magnitudinis, cujus membrana in parte gibba potiſſimum in cartilaginem facile à ſubſtrato ſplenis corpore facilè ſeparabilem abiit. Arteria qvoq; ſplenica erat ſolito major ac varicoſa qvaſi, unde cum per hoc vas debito majus plus ſangvinis ad Lienem deferretur, qvam per venam ſplenicam naturaliter ſe habentem circulationis lege revehi potuerit, factum videtur, qvod Lien adeo in magnam molem excreverit.

Idem Dn. *D. VVolfſtrigel* ante annum in hortulo ſuo me præſente in corpore puerili *duplex inteſtinum cœcum* reperit, qvorum unum loco ordinario, alterum verò jejuno inteſtino annectabatur. *Dn. D. Jung in litter. Viennâ Vratislaviam ad D. Sachs. miſſis.*

SCHOLION

Supr. *Obſ. 2. Lienis magni* plura exempla recenſita fuerunt: *In*

Scholio

Scholio qvoq; *monſtroſæ magnitudinis hepata* enarrata fuerunt, maximum verò eſt Hepar, qvod recenſet *Henricus à Mœnichen Danus epiſt. 1. cent. III. ad Excell. Bartholin.* ſcriptâ, Cœleſtinum Cœleſtini Cortonæ degentem in muliere qvadragenariâ, qvæ ſæpiùs pepererat, & tandem ob menſium ſuppreſſionem gravida fruſtra habita fuiſſet, inveniſſe *hepar* XL. *librarum* pondere. *Theod. Kerckringius in cent. obſ. anatom. hiſt. p. 74.* recens exemplum adducit *Lienis & magnitudine & duritie* peccantis, & diſqvirit ibi an non in tali caſu audendum eſſet famóſi præterito ſeculo Empirici *Leonhard. Fiorovanti* facinus, ab ipſo notatum *in Theſaur. vit. l. 2. c. 8. p. m. 26. Edit. Venet.* qvi Panormi fœminæ Marullæ annor. 24. *Lienem* oppilatum & tantâ mole auctum, ut corp9 ampliorem non caperet, feliciter *exſecuit*, & à præſenti interitu reſtituit, præcipuè cum *ex Ballonio l. 2. Ephem. p. 251. Exc. Th. Bartholin. cent. 4. obſ. 51. p. 345.* adducat exemplum in vulnerato ad nothas coſtas ab imprudente ſectore, qvi ignoravit *ſplenem* foras apparere, fuiſſe eundem reſectum, convaleſcente ægro; imò *Idem Kerckringius* diligentiſſimus corporum ſcrutator Anno 1667. in binis fœtibus Amſtelodami diſſectis obſervavit *lienem* penitus defuiſſe. *Keckring. l. a. hiſt. XI. p. 31.* non videtur fabuloſa res Fiorovanti narratio, *inqvit ibidem*, fortè in homine repeti poſſet, nam *canibus* eximere *lienem*, jam luſus eſt. Qvomodo verò curioſiſſimi Angli *D. Scarbourghius* & alio modo *D. Jolivius Lienem canibus*, ſuibus, felibus feliciter *eximant*, modos deſcribit *Th. Barthol. cent. IV. hiſt. 51. p. 343. 344.* qvæ exſectio in *canibus* duobus in Dania qvoq; feliciter coram ſereniſſimo Rege tentata Anno 1661. *Id. Barthol. cent. III. ep. 50. & ep. 71.* & qvater repetitam fuiſſe feliciter exciſionem à *Regio Chirurgo Philippo* aſſerit *cent. 3. ep. 64. cent. IV. ep. 14.* Vidit *Dn. Olaus Borrichius* 1663. Londini ap. *Dn. Gvilielm. Charleton* Medicum Regium *canem* obambulantem, cui prædictus medicus ante ſexennium *lienem* exſecuerat, qvi adhuc validus fuit, niſi qvod ex intervallo in maciem qvandam attenuatus fuerit, ſubitò etiam rurſus pingvefactus *Barth. cent. IV. Ep. 92. p. 537.* & Illuſtris *Boylæus* teſtatur in ipſius præſentia à *D. Jolivio* exſectum vidiſſe *Lienem* cani, eo ſucceſſu, ut ſaluberrimè poſt vixerit *ib. p. 521.* In homine tamen, (licet audax manus nihil non audeat) *Exc. Bartholin. cent. III. epiſt. 73. p. 307.* ſectionem difficilem reddere ſtatuit tum viſceris Lienis magnitudinem tam multiplices vaſorum plexûs; aut qvod *cent. IV. epiſt. 46. p. 278.* repetit, nimiam hæmorrhagiam, qvæ neceſſe exhauriret hominem, ſi præci-

derentur venæ & arteriæ omnes, qvodſi verò eæ in parte lienis relinqvantur, ut agglutinentur, tunc exſectionem Lienis vix dici poſſe.

De *uſu* verò *Inteſtini cœci legitimo* dubium hactenus ap. Anatomicos fuit maximum, adeò ut *Jeſſen à Jeſſen in Anat. Prag. p. 34.* pronunciarit, qvod *cœco Inteſtino* munus aſſignem, non habeo, ſed lubenter illud verbum ingenuum uſurpo, *NESCIO: D. Simonis Pauli* tamen in egregio *Qvadripartito Botanico opere claſ. tert. in Centaur min p. 247. nov. edit.* pronuntiare audet ſolertem Naturam in hunc finem inteſtinis cæteris velut ſacculum inanem *cœcum* addidiſſe, ut *naturale receptaculum eſſet flatuum*, ceu veſicula fellis bilis eſt. Fuſius de hoc agit Idem *in Claſ. II. in malo coton. p. 83.* & *Cœcum* dici adſtruit, non qvod omninò non ſit pervium, ut cœcis in guttâ ſerenâ nervus opticus, nec qvod ita coaleſcat naturaliter, ut vaſa umbilicalia in adultis, nec qvod ita conniveat ut uterus â conceptione, ſed *cœcum* dici ex mente *Riolani* qvod non in rectum ſit excurvatum. Cœcum *ait* flatuum inter coctionem & præſertim ex flatulentis cibis genitorum naturale eſſe & neceſſarium receptaculum, & ferè eundem Ileo aut principio coli præſtare uſum, qvem auriculæ cordis cordi, vacuum verò in cadavere inveniri, qvod poſt mortem flatûs ſubſideant, flatibus verò plenum in animalibus vivis diſſectis. Sic pag. 87. exemplum habet de *cœco inteſtino Eqvi* 1655. diſſecti, ex cujus ventre ſtupendæ magnitudinis *cœcum* erupit *inteſtinum*, paucula excrementa in eo liqvida inventa, flatibus verò adeo tumidum non aliter ac veſica bubula â pueris inflata. Confirmat ſuam ſententiam qvod ſuibus flatulentis cibis glandibus qvernis, nucleis faginis, piſis, hordeo paſtis, apophyſis iſta maximè ſit conſpicua præ aliis animalibus. Tandem cum *Archangel. Piccolhomin. in lection anatom. XI. p. 86.* notet animalibus, qvæ admodum voraces ſunt, *duplex* eſſe *Inteſtinum cœcum*, veritatem hujus in Grue voraciſſimâ ave & in lupo, geminum ſcilicet cœcum, invenit *D. Simon Pauli p. 85. l. a.* fortè diſſectus Infans vorax, ſi vixiſſet, futurus fuiſſet ita naturâ providente.

[*D. Phil. Jac. Sachs à Levvenh.*]

OBSER-

Observatio XXX.
D. ZACHARIÆ MANNAGETTÆ
AFFECTUS CORNUTUS.

Dum *D. Zachar. Mannagetta* ante aliqvot annos Pariſiis viveret, ac celeberrimo cuidam ſapientiſſimorum virorum intereſſet conventui, propoſitus fuit ſeqvens caſus ſat mirabilis & rarus. *obſer. Pathologica.*

Vir qvidam Conſularis ſeu potius Præſes Conſilii & Parlamenti Urbis Dyon, in Ducatu Burgundiæ, dictus Dn. de Laine, jam ſexagenario major, conſtitutionis atrabilaris longo tempore febri Tertianâ continuâ exqviſitâ correptus, difficillimeqꝫ curatus, incidit *in affectum Cornutum* hoc modo: Excreverat ei circa duarum ultimarum coſtarum ſpuriarum vertebras tumor qvidam inæqvalis, durus, ſenſûs exqviſiti, ad magnitudinem caſtaneæ, qvi per decennium nec augeri, nec minui, neqꝫ ullis medicamentis adhibitis poterat curari; tandem à qvinqꝫ annis notabiliter augeri, veramqꝫ *Cornu Cervi* junioris figuram æmulari cœpit, inqꝫ tantam altitudinem excrevit, ut niſi orbiculatim amputatum fuiſſet uſqꝫ ad certam aliqvam diſtantiam (ad craſſitiem circiter digiti à cute) ubi ſenſus incipit exqviſitiſſimus, ipſum *cornu* altitudinem dimidii pedis excederet. Varia jam ab Experientisſimis qvibusvis Medicis fuere tentata remedia, ſed omnia in caſſum, levibus enim non cedit, fortioribus exaſperatur. *D. Zacchar. Mannagetta Litter. è Znayma Moravor. ad D. Jung Viennam.*

SCHOLION.

Pluribus *animalibus*, tam qvadrupedibus qvàm avibus, qvandoqꝫ & Piſcibus benigna natura *ſecundùm ordinariam legem* conceſſit *Cornua* vel *unum* vel *plura*; interdum tamen miro qvodam luſu Animalibus *extraordinario modo* ea largitur. Sic *lepores cornutos* recenſet *Bartholin. cent. 2. hiſt. 86.* tale *Cranium leporinum G. Segerus* Thoruni *in Cent. II. Epiſt. 29. p. 653. Bartholin.* & ſimilia *cornuta* è Leporibus poſſedit in Muſeo ſuo Danorum immortale decus *Olaus VVormius in Muſeo l. III. c. 23. f. 321.* Sic *Eqvum Cornutum* aliud Regis Hiſpaniarum ſtabulum teſte *Nierenberg. L. VII. hiſtor. Pereg. c. 2.* alium generoſum, Eqvile Friderici III. R. Daniæ, cui ex utriusqꝫ auriculæ dextræ parte *cornu* incurvum enatum, ſtatis

 tempo-

temporibus decidens & renaſcens, qvem depictum exhibet *Olaus VVormius Muſ. L. III. c. 25.* & *Bartholin. cent. II. hiſt. 10.* imò & inter *Eqvos* Principis Stiliani vidit *Leo Allatius* ferocem ſed exilem *eqvum*, cui poſt aurem dextram incurvum *cornu* fuerat enatum, referente *Bartholino tractat. de Unicorn. c. 19. Gallum gallinaceum cornutum*, qvi etiam *cornutum* habuit filium, recenſet *Bartholin. cent. I. epiſt. 30. p. 126.* arte tamen & mangonio talem redditum putat *Exc. Olaus VVormius in cent. I. epiſt. 38. p. 174.* ſolent namq; mulierculæ cum gallos caſtrant criſtam amputare, & in ejus locum calcaria ſubſtituere, qvæ dum coaleſcunt creſcunt, & in *cornuum* formam augentur, per inſitionem qvaſi qvandam, qvo artificio & in Galliâ fiant *Galli cornuti. Borell. cent. I. obſerv. 10.* & in Italia, *M. Aurelius Severinus in cent. I. epiſt. Barth. 60. p. 247.* Superſedeo recenſere alia *animalia præter naturam cornubus* inſignita.

Mirum tamen etiam *Homines* interdum fieri *phyſice Cornutos*: Decantatiſſimum exemplum eſt Franciſci Troviluvii Galli, qvi ſeſe circa Anno 1599. Pariſiis, alibiq; videndum exhibuit cui *cornu arietinum* in media frontis parte ſuccrevit, referente *Thuan. L. CXXIII. Eundem* vidit Pariſiis Anno 1600. *Joh. Renodæus l. III. meth. med. c. 2. Eundem* aſpexit D. Chriſtianus Fabricius *Bartholin. cent. I. ep. 20.* & Emmanuel Urſtiſius Baſilienſis, qvi ap. *Fabricium Hildanum cent. II. obſ. 25. f. 104.* depictum Eum proponit & *Aldrovand. in monſtror. hiſtor. ab Ambroſino edita f. 125 Idem Aldrovand. l. a. f. 126.* narrat Anno 1639. puero ruſtico decenni *Corniculum* longitudine Indicis *in capite* ſuccreviſſe, qvi Bononiæ accedens Noſocomium mortis opem Chirurgicam imploravit, ut à tali morte liberaretur, cui Joh. Baptiſta filius Johannis Caponi medici egregii, ægrotis Noſocomii Aſtans mortem deſectione Corniculi nuntians, prudenter illum demiſit. In Carolo Sartore Neapolitano *corniculum in frontis* angulo vitulæ junioris ſpecie obſervavit *M. Aurel. Severin. in Abſceſſib. recond. l. V. c. 25. p. 256.* Patavii novit *Aqvapendens* ex Nobilium proſapia virum, qvi paulò *ſupra frontem corniculum* duriſſimum geſtaverit, craſſitie digiti manus minimi, longitudine olivæ Hiſpanicæ protuberans, ſubſtantiâ ungvi perſimile, qvi cum genuiſſet filium ruminantem cibos, *Aqvapendens* putat hoc factum fuiſſe, qvod pater, ob cornu, affinitatem qvaſi habens cum cornigeris animalibus, inde filius ſimile qvid contraxerit, qvæ philoſophandi ratio tamen cachinno excipitur à *Johanne Fabro Lynceo in Expoſit. Hiſtor. Mexican. Nardi Rechi f. 632.* Infanti *cornu*

à nati-

à nativitate connatum *in fronte*, primùm nodi ſpecie, poſt ad palmi dimidii longitudinem, notat *Zacut. Luſitan. l. III. Prax. admir. obſ. 93.*

Pariter in ſeqviore ſexu vidit Exc. *Bartholin. Cent. I. hiſtor. 78.* & delineat mulierem Hollandam 70. annorum, cui *in capite cornu* ſuccrevit. In Patavinâ virgine *corniculatam* in *fronte* epiphyſin exſcidit *Joh. Veslingius*, eadem cum vaccino cornu ſubſtantia, qvod & in valetudinario Mediolanenſi in puellâ ſemipalmari *cornu*, una parte ſtriato, deformata, præſtitit *Matthæus Bergomas* Chirurgus, ejus loci. *Th. Bartholin. de unicornu cap. 1. p. 19.* In *ipsâ facie* vetulæ *cornu* ſponte decidens obſervavit *Petrus Eſtanovius* Chirurgus Monſpel. & communicavit *River. in com. obſ. 6. p. 348.* qvam hiſtoriam repetit *Borell. cent. I. obſ. 14.* & aliam addit Monachi Ordinis Prædicatorum, cui juxta *oculum cornu* prognatum fuerat. Ex *dorſo cornu* emerſiſſe notat *Scalig. ex. 199. §. 5.* magis tamen mirandus puellæ Helveticæ Bernæ ſtatus, qvæ Anno 1612. ſenſit *dorſum, brachia, & crura cornubus* ſcatere, qvorum qvædam duos transverſos digitos longa, nonnulla curvata, qvæ à *D. Paulo Lentulo* curata qvidem, ob malam diætam verò recidivam ſenſit, depingitur apud *Hildan. l. a. f. 105.* In Presbytero in ſuperficie convexâ *lienis cornua* eruperunt exturgeſcentia, tantâ duritie, ut vix ſcalpello ſcabi potuerint. *Robert. de Fludd. l. IV. anat. c. 8.* Pariter in *calcaneo* enatum *cornu* memorat *Zacut. Luſitan. l. II. Pr. obſ. 178.* alia exempla apud *Schenck. l. I. Obſ. f. 13. Edit. Novæ.* invenire qvoqve licet. Pleriqve Authores ex *verrucarum* genere hæc *cornua* eſſe pronunciant, & qvidem *cancroſarum*, tales enim penſiles verrucas, & incurvas inſtar cornuum apparere confirmat *Borell. obſerv. 14. Cent. I.* Qvomodo verò *curentur* conſuli poterunt præter dictos obſervatores, *Cabrol. Obſ. anat. XI.* & *Th. Bartholin. de Unicornu c. IV. Edit. Patav. p. 37.* & ſeq. qvi curationem variandam cenſet tum pro diverſitate ipſorum cornuum, tum pro varietate eorundem inſertionis. [*D. P. J. Sachs à Levvenh.*]

OBSERVATIO XXXI.
D. ZACCHARIÆ MANNAGETTÆ.
POLYPUS CORDIS.

DN. D. *Zachar. Mannagetta* in Anatomiâ publicâ Pariſiis demonſtratum vidit *Polypum utriusq; ventriculi cordis* cujusdam hominis lentâ *Obſer. Parthol.*

 morte

morte, reſpiratione ſenſim ac ſenſim abſq; causâ manifeſtâ deficiente extincti: dexter major ſiniſtro, uterq; magnitudinem fabæ excedebat, ſitum verò propè valvulas & orificium cordis obtinebant. *D. Managetta Litt. ad D. Jung. Viennam datis.*

SCHOLION.

Cor Hominis nobiliſſima licet pars, tamen plurimis qvoq; ſubjectum eſt miſeriis; ut nihil dicam *de vermibus* & *calculis in corde* repertis, in *corde humano ulcera* ſordida & cava inventa fuerunt. *Fernel. l. V. pathol. c. 12. Trincavell. l. 6. c. 11. Holler. l. 1. de morb. intern. c. 29. Schol. Beniven. de abd. c. 89. River. c. 1. obſ. 87.* Invenit ſiniſtrum *cordis* ſinum fœtidiſſimo humore repletum *Andr. Laurentius l. 3. anat. obſ. c. 13.* in Caſtri Antvverp. Præfecti filio *Nonnius* vidit propè ſiniſtram *Cordis* auriculam *abſceſſum* inſtar ovi, apud *Nicol. Fontanum Reſponſ. & curat. med. l. 1. exempl. 22. p. 60.* In ſiniſtro *cordis* ſinu glanduloſæ & ſubnigricantis carnis libras propemodum duas. *Veſal. l. 1. de corporis Humani Fabric. c. 5.* invenit *carunculas* interius albicantes, exterius rutilantes *in corde* hominum & Brutorum Patavii & Hafniæ *D. Th. Bartholin. Anat. Ref. l. 2. c. 7. p. 263. Excreſcentiam* circa mucronem & veſiculam *in corde*, circa arteriæ magnæ exortum propendentem ſecavit & delineare curavit nuper *Keckringius in obſ. anat. 83. p. 161.* & aliam *excreſcentiam* circa baſin *cordis* ad Uncias j. Dragm. vj. *Geſnerus* vidit apud *Barthol. Anat. Ref. l. 2. c. 6. Polypum* etiam in corde viſum fuiſſe atteſtatur *Tulp. l. 1. c. 27. p. 55.* deſcriptum & depictum in Momma Baxio homine torpido, ſubitò mortuo, *alium* qvoqve obſervavit *Dn. D. Michaël Kirſtenius Medicus Hamburgenſis inſignis* in Belgâ 50. annorum, ubi *Polypus* annatus dextræ auriculæ, productus in ipſam capacitatem dextri ventriculi, & in Aortâ, *alius* qvoqve in eodem homine repertus fuit *polypus* inſignis apud *Th. Bartholin. cent. III. hiſt. 17. p. 40. & ſeq.* Ab *Eodem* laudato *Dn. D. Kirſtenio* expectandam eſſe diſſertationem de aff. cordis, in qvibus plurimos *polypos* cordis à ſe obſervatos, & delineatos exhibiturus ſit, cum obſervatione, tali polypo laborantes catharrhis ſuffocativis emori; monet *D. Georg. Segerus in Epiſt. 86. cent. II. Bartholin. p. 683.* Dum Bernæ 1662 ruſticus ebrius ex pugno pectori inflicto mortuus eſſet *D. Mart. Bogdanus* in utroq; *cordis* ventriculo *polypum* invenit, ad minimum ponderantem Uncias jv. *Epiſt. XI.*

cent. IV. Barth. p. 40. ubi cauſam ſtatuit, qvod abſumto Sulphure in ſangvine ob vehementem febris æſtum, ſal coagulandi virtutem exercuerit. Et Excell. *Borrichius* Anno 1662. Lugdun. Patav. in Harlemenſis viri ſiniſtro *cordis* ſinu deprehendit *polypum* variis radicibus adhærentem, qvem Chirurgus vermem eſſe putaverat. *Cent. IV. ep. 17. Barthol.* Qvid verò de *polypis* hiſce judicet *D. Theod. Kerckringius* placet ipſius verba ex *obſ. LXXIII. p. 145.* ſubjungere, qvando eos pro *Pſeudo-polypis* agnoſcit, inqviens: Dubito vidiſſe ullos verum *polypum cordis* aut aliarum partium. Servo ejuſmodi, qvos vocant, *polypos* ex variis partibus collectos (unde ibidem depingit *Pſeudo-polypum arteriæ venoſæ, hepatis, dextri ventriculi cordis*) nihil aliud ſunt qvàm ſangvis, qvi poſt animalium mortem refrigeratus & grumoſus redditus, durusq; ex corde, hepate, aliisq; partibus extrahitur, in varios ramos diviſus, prout ibi in variis cavitatibus hæſit, qvi polypo narium ita ſimilis eſt, ut primâ fronte appareat prorſus idem, ſed cum ſimiles polypos in animalibus formare poſſim, qvoties libuerit, non ægrè ferent viri docti, qvi putarunt id genus morbi fuiſſe in vivis, cujus in mortuis orta eſt aliqva ſimilitudo, ex concreto in variis cavernulis ſangvine, qvi concreſcit ob admixtionem acidi peccantis humoris. Experimentum fieri poteſt, ſi cani vivo vena ſecetur, eiq; Spir. ⊕li infundatur, coagulabitur ſtatim ſangvis & *putatitios* faciet *polypos.* Hactenus *D. Keckringius*

[*D. P. J. Sachs à Levvenh.*]

OBSERVATIO XXXII.
D. ZACCHAR. MANNAGETTÆ.
ANATOME HYSTERICÆ CUM MESENTERIO SCIRRHOSO.

D. *Mannagetta* cùm Patavii ap. Excell. Anatomicum *Dn. D. Antonium de Marchettis* cadaver fœmininum hyſtericâ paſſione (ut ferebatur) extinctæ diſſecaret, reperit illius *meſenterium* infinitis ferè glandulis ſcirrhoſis variæ magnitudinis & figuræ refertum, tantæ duritiei, ut omnem fermè cultri aciem illuderent. Uterus verò unà cum teſtibus & vaſis deferentibus materiâ ſeminali corrupta, qvæ caſeo recenter coagulato haut abſimilis erat, turgidus repertus fuit. *D. Mannagetta Litt. ad D. Jungium Viennam datis.* *Obſ. Anatomica.*

SCHO-

SCHOLION.

Glandulas meſenterii inſolitæ magnitudinis deſcribit qvoqꝫ *Theod. Kerckringius in obſervat. anatom. XVIII. p. 45.* ſectione anatomicâ inventas fuiſſe mortis cauſam. Nec Indorum morbus familiaris reticendus, eos ad atrophiam deducens, in qvibus poſt ſectionem aliqvando *totum meſenterium* vidit conſumtum *Jacob Bontius in de Med. Indorum l. I. c. XI. p. 26.* Ubi tamen inteſtina cohærentia, ſeu potius inter ſe confuſa nullo ordine tenuibus nimirum membranulis adnatis.

[*D. P. J. Sachs. à Levvenh.*]

OBSERVATIO XXXIII.
D. LAURENTII WOLFSTRIGEL
FLAMMA EX PUTEO

Obſervat. Phyſica.

CUm Romæ degerem Anno 1664. rumor per urbem increbuit, *Ignem è puteo* concitatum ac exinde hominem graviter læſum fuiſſe. Rei oppidò raræ admiratione ductus, percontari rem accuratiùs cœpi, qvæ res ſeqventi modo ſe habebat. Civis qvidam Romanus, cui ædes ad ripam Tiberis, munimento S. Angeli obverſam, verno tempore puteum ſuum juxta dictum flumen ac pone ſterqvilinium ſitum mundari curans, homines illos conduxerat, qvi huic operæ unicè incumbunt, unde & vulgo Romano dicuntur Pozzacchari, qvi cum integrum fermè jam puteum exhauſiſſent, ac tandem unus ex ipſis candelâ deſcenſum in puteum pararet, ultimam expurgationi admoturus manum, vix ad medium putei demiſſus exclamavit, ut denuo extraheretur, ſibi enim impoſſibile ob æſtum ac memphitim, circa medium emergentem, ultra ibi commorari. Socii negligentiam potius aut ſocordiam, qvam veritatem rati, nihilominus ingeminantibus clamoribus demiſſum voti compotem reddiderunt. Hoc extracto alius deſcenſum parat, ac inſidens fuſti ac candelâ qvoqꝫ inſtructus, vix circa medium putei demiſſus erat, en ingens flamma ſubcœrulea ſupra puteum erupit aliqvot momentis perdurans. Miſellus ille interim in puteo diros ejulatûs edens ac opem ſociorum inclamans, ab iisdem licet ſummè perterritis rurſus extractus fuit, uſtulatus tamen inſigniter barbâ, pilisqꝫ omnibus à flammâ conſumtis,

qvin & in pelle, tum & in facie, tum & alibi ob veſtes jam ignem concipientes graviter læſus in Xenodochium D. Virgin. Conſolationis vulgo dictum, ad curationem delatus fuit, qvem ibi qvoq; inviſi. Utrum verò evaſerit, vel qvomodo ſe deinceps habuerit, ſcire non potui ad patrios Lares Româ evocatus. *D. VVolfſtrigel ad D. Georg. Sebaſt. Jung.*

SCHOLION.

Ex *puteis* interdum exſpirationes adeò malignas, ob mephitin & conceptam putredinem, exhalaſſe hominibus ſubito lethales, paſſim exempla proſtant. *Vidus Vidius part. 2. Medic. ſect. 2. l. 1. c. 11.* narrat Florentiæ in vico D. Laurentii, in diverſorio qvodam puteum fuiſſe maximâ ex parte fimi fæcibus ac ſordibus oppletum; in eum dum puer illapſum gladium extrahere cupiens deſcendit, is ſtatim mortuus periit, alius juvenis puerum educere tentans, pariter obiit, non minus qvàm canis, qvi injectus, ut adhuc tentamen fieret. Idem Winshemii in Franconiâ accidiſſe 1613. teſtatur *Sennertus Prax. l. 6. part. 3. c. 2. p. 105.* Ubi civis diu concluſum puteum mundare cupiens, periit unà cum aliis, qvi ipſi in auxilium ſuccurrere voluerunt. *Angelut. de febre malignâ c. 2.* idem Romæ eveniſſe aſſerit ſub Gregor. XIII. ubi plures unus poſt alium in antiqvo limo pleniſſimum puteum deſcendentes ſinguli momento extincti, ſuccenſis verò ignibus evanuit putris halitus ex cæno. Conſimile exemplum narrat *Johannes Faber Lynceus in Expoſ. in Recchum f. 784.* memini, *inqvit*, ante annos plures qvàm viginti, Romæ cum platea, Raſella dicta, exſtrueretur, & puteus recenter eſſet excavatus, & in hunc gallus gallinaceus forte decidiſſet, unum ex operariis illis per funum ſe demiſiſſe, ut gallum extraheret, verùm nondum aqvam attigerat, cùm mortuus, in puteum concidit, ſubſeqvitur alius operarius, ut ſocium ſervaret, & animal levaret, ſed & ille ſubitò oppetiit mortem. Tertius deſcendit, ſed rogavit, ſi ſignum daret, confeſtim extraheretur; qvare ubi medietatem putei attigit, ſtatim ab aurà, qvaſi vertigini qvid ſimile patiens, clamore edito ſemianimis, reliqvi verò mortui educti fuerunt, & puteus terrâ oppreſſus. In novo itaq; hoc exemplo credibile accedentes ignes ſubterraneos (qvos per totius Italiæ poroſam terram fœcundos eſſe aſſerit *Andr. Baccius de Therm. l. IV. c. 4. f. 199.*) una cum cœni corruptione bituminoſos & naphthæ æmulos produxiſſe

P vapo-

vapores, qvi in altum cum aëre elevati; admotâ Candelæ flammâ ſeſe accenderunt, non aliter ac colophonia contuſa; ſi per calami ſcriptorii cannulam in aërem verſus candelam accenſam ſuffletur; in aëre ſe accendit. Unde ad abſumendos & diſſolvendos tales malignos & noxios vapores in ſubterraneis, qvidam feliciter tormentorum bellicorum flammam ac ſtrepitum admovent, qvod *Fortun. Licet l. de Annulis antiq. c. 23.* refert Novæ Palmæ in foro Julii obſervatum fuiſſe; qvando in deſcenſu in monumentum cathedralis Eccleſiæ tres veſpillones, alter poſt alterum deſcendentes ſubitò omnes demortui eſſent, & uncis extracta corpora cum inſigni nigredine, qvaſi combuſta conſpecta fuiſſent.

[*D. P. J. Sachs à Levvenh.*]

OBSERVATIO XXXIV
D. JOH. MICHAELIS FEHR
SINGULARIS CATARRHORUM EXTRACTIO.

Obſ. Therapeutica.

TRanſiit Anno 1661. menſe Januario Svinfurtum qvidam veteranus Bombomachides, qvi pulvere qvodam farinæ puriſſimæ ſimili, inſipido ferè, niſi qvod paulum acrimoniæ lingvæ aut faucibus affricaret, inſignem pituitæ lentiſſimæ copiam è naribus catarrhoſorum, qvibus pulveris iſtius qvidpiam indiderat, absq; ſternutatione & moleſtiâ, cum Stupore elicuit; aſſeruitq; eſſe pulverem cujusdam radicis ex Arabiâ delatæ, ſuumq; artificium multorum Medicorum in Imperio admodum celebrium teſtimoniis corroboravit. Ego ſuſpicor eſſe corticem rheumaticum, qvem *Carolus Cluſius è Nicol. Monarde in ſimpl. medic. ex novo orbe delatorum l. 3. p. 10.* ita deſcribit: Ex Peru mihi miſſus eſt craſſus qvidam cortex, qvem ex vaſtâ arbore ulmo ſimili, cum amplitudine, tum formâ, detractum ferunt; naſcitur ad ripas fluminis cujusdam 25. leucis à Lima diſtantis, nec alibi in India facilè reperitur. Indi in capitis defluxionibus, rheumatiſmis, aut alioqvi corporis gravedine laborantes, hujus arboris corticem in tenuiſſimum pulverem comminuunt, & naribus imponunt; humores inſigniter educit, qvâ ratione liberantur; qvod verum eſſe nos ipſi experti ſumus. Secundum caloris gradum excedere videtur. *Hactenus Cluſius.* Si Colonienſis ille Pyrgopolinices alio qvoq; conceſſerit, optandum eſſet,

ut certò inqviri poſſet in genuinam hujus pulveris naturam à medicis, propter inſignem uſum, qvem præbere poſſet in curatione catarrhorum, ſi fieret familiarior. *D. Joh. Mich. Fehr litter. Svinfurto Vratiſlaviam datis ad D. Sachſium.*

SCHOLION.

Confer A. IX. & X. obſ. 117. p. 283.

Fortè eſt Idem Colonienſis, qvem deſcribit *P. Schottus in lib. XII, Phyſ. Curioſ. p. 1289. nova edit. de Anno 1667.* Fuit præteritâ hyeme (*inqvit*) hìc Herbipoli Colonienſis, qvi aliqvandiu in Cretâ apud Venetos contra Turcam militaverat, ac dein militiæ pertæſus in Palæſtinam trajecerat, & annis aliqvot propè Hieroſolymam in ipſâ valle Joſaphat, ut dicebat, habitaverat, inter Turcas qvidem ſed tamen non ſine Chriſtianorum, etiam Religioſorum conſortio. Habebat is pulverem, cujus exigua portiuncula, qvantum apice cultri ſuſtentatur, naribus impoſita, & ſine attractione retenta, proliciebat è naribus ac faucibus catarrhos ac fœtidos humores tantâ copiâ, ſine ullâ tamen violentiâ, ut qvi curam patiebatur, ſentiret notabiliter dictos humores è capite extrahi, atq; ad nares & fauces confluere. Multis curam adhibuit, ſemper cum emolumento. Ajebat pulverem confieri ex radice aliqvâ Arabiæ, nulli tamen aperire volebat vel nomen radicis. Sat magno pretio vendebat hunc pulverem. Fortè & iſte pulvis & radix in noſtris pharmacopoliis reperitur, cum incredibile unicum hominem tantam ejus copiam è Palæſtinâ attuliſſe, ut ſufficeret in aliqvot annos & pro multis Germaniæ Urbibus. *Hæc Schottus l. a.* Et talis Bombardarius *Vratiſlaviam* qvoq; venit nundinarum tempore Anno 1664. & aliqvot experimenta fecit, à Medicis tamen, qvod dolendum, non prius obſervatus, niſi cum dudum abierat. Inſigne tamen exemplum adducam, qvod mihi ſeqventi anno 1665. oculatus retulit teſtis aliqvoties, cum me ſuæ valetudini præficeret Generoſiſſimus *Comes Caſpar S. R. J. Comes Colonna L. B. de Fels*; is cùm ex conſtitutione nativâ partim etiam morboſâ difficulter Spiritum traheret, & nares haberet maximè obſtructas, audito nuncio de hoc homuncione, illum accerſiri jubet. Comparet is vocatus, & cum Gen. *Comes* jam major ſeptuagenario in ſe ipſo primum experimentum tentare vix auderet, ſecretario ſuo perſvaſit, qvi difficulter pariter anhelabat naribus obturatis, ut in ſe permitteret

fieri tentamen. Annuit ille, & in præſentiâ prædicti *Comitis* & Rev. Patris *Theodori Moreti* è Soc. Jeſu Mathematici inſignis pulverem tenuiſſimum, ab iſto homine in aqvâ oblatum, naribus attrahit, qvo facto tam inſignis copia humoris tenuiſſimi per palatum absq; ullâ moleſtiâ educta fuit, ut aliqvot minores pelves argenteas impleret & poſt optimè reſpiraret. Ipſe Comes qvidem hâc vice ab ipſâ curâ, qvam falsè vocabat die Flüſſe abzäpffen / abſtinuit, ſæpius tamen poſtea indoluit, & conqveſtus eſt, cum aliis nundinis amplius ille Circumforaneus non rediret, qvod tamen ſperaverat. Vidit *D. Joachim Georg. Elſnerus Collega noſter* Jenæ, dum Studiorum gratia ibi moraretur, Ruſticum qvendam in Thuringiâ catarrhos tentaſſe educere maximâ cum audaciâ adhibito pulv. Euphorb. & ut os tenerent eò facilius apertum, inſtrumentum adhibuit ſingulare pro aperturâ (*einen Knebel*) & ita copioſiſſimè humores è capite vidit in ſubjectam pelvim ruentes cum moleſtia tamen, pariter hunc modum vocabat Flüß abzäpffen & pro ſingulis libris educti plegmatis, imperialem ſolvere ægri cogebantur.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Levvenheimb*].

vid. in Append. addenda f. 9.

OBSERVATIO XXXV.

D. PETRI A CASTRO

MUTIS LOQVELA DATA, ET SURDIS AUDITUS.

Obſervat. Phyſica.

MOdus, cum qvo poſſunt à Nativitate *muti* curari, miraculoſus eſt, non impoſſibilis tamen ingenio humano. Numeroſa inveniuntur exempla in Hiſpaniâ ex nobiliſſimis familiis, eorum, qvi in Infantia *muti* aut vitio naturæ, aut ex accidenti per nimiam agitationem currûs, aut per nimium Strepitum exploſorum tormentorum (hæ enim cauſæ *mutos* reddere poſſunt) qvi poſtea diſtinctè verba pronuntiant, licet *Surdi* permaneant ſemper, non tamen *muti*. Talis filius Sereniſſimi Principis Sabaudiæ Thomaſi, Marchio di Priego, Marchio del Freſno frater Conteſtabilis Caſtiliæ, qvi fuerunt *muti*, nunc absq; omni difficultate aut hæſitatione loqvuntur, ſaltem defectus *ſurditatis* obſervatur. Alia plura dantur exempla diverſorum privatorum, qvi hoc beneficium acceperunt ab *EMMANUELE RAMIRESIO de Carione*, qvod rarum ſecretum addidici, partim

diſcur-

diſcurſum faciendo cum ipſo Authore, partim philoſophando cum extraordinariâ conſtantiâ, & optimè ſucceſſit, *D. Petr. à Caſtro in tract. de Coloſtro cap. 3. p. 18.* Qvod tamen ibi revelare hæſitat, ſeqventi modo ab ipſo inſtitutum fuit. Totum verò negotium conſiſtit in induſtria, dexteritate & patientia, affirmatq; *Idem D. Caſtro*, qvod ipſemet in oppido Verganæ Cantabriæ, hoc modo puerum *à nativitate mutum & ſurdum* cum ſummâ & licet prolixâ aſſiduitate reſtituerit intra duos menſes, perfectè voces & conceptus exprimentem.

Primo corpus expurgandum eſt ſecundum ſubjecti conſtitutionem, dein exhibenda purgatio ſpecialis ex helleb. nigro, vel ejus extract. in pilul. exhibito, vel decoct. rad. helleb. nigr. ad dragm. 1. cujus decocti ſumebat Author uncias iij in qvo per noctem infundebat agaric. dragm. ij & colat. addebat Syr. de epithym. uncias ij. Purgato per hoc medicamentum ſemel aut bis capite, prout neceſſitas exigit, raditur capillitium ſupra futuram coronalem ad qvantitatem latæ manûs, dein raſo capiti in ungitur ſæpè linim. ſeqvens:

℞. Aqv. vit. unc. iij.
Salpetræ ſ. nitri purificat. dragm. ij.
Ol. amygd. amar. unc. j.

Bulliant ſimul ad conſumtionem Spir. vini, dein adde Aq. nanphæ unc. j, & inde bene conqvaſſetur ſpatulâ & reducatur ad formam inim. qvo ſingulis diebus ſemel perungitur pars raſa, præcipuè veſpertinis horis, dum itur cubitum. At matutinis horis poſtqvam omnes cerebri ductus emunxerit, aures, nares, palatum, maſticato præſertim granulo maſtich. aut portiunculâ liqviritiæ, aut qvod ſatius eſt, paſta ex ſucco liqviritiæ, maſtich. & ambr. & moſchi. ducto pariter ad poſteriora capitis pectine eburneo pluries capillitio, deniq; lotâ probè facie, *mutum* alloqvitur ſupra ſuturam coronalem, partem ſcilicet deraſam, & mirum eſt, qvod ita clarè vocem percipiat *mutus & ſurdus*, qvem nullo pacto per aures conſeqvi poſſet. Si legere neſciat, incipiendum erit ipſi tradere literas alphabethi, & ſæpius repetere unamqvamq;, donec ipſe proferat, & eâ induſtriâ procedendum, ut modus pronuntiandi ipſi inſinuetur; & ſic perſeverandum per multos dies, donec à litteris ad voces integras deveniatur, & ipſi oſtendantur res domeſticæ communes, & variæ, qvarum diſcere poſſit nomina, dein ſæpè multa alloqvi continuata, ut ipſe capiat modum colligendi locutiones. Primis 15.

diebus mirum in modum nomina apprehendit, qvæ non niſi tenaciſſima memoria ſervare poſſet; ſeqventibus ſingulis res redditur facilior, & mirandum eſt qvantâ anxietate continuò in verba prorumpere cogitet.

[*D. Caſtro in Obſ. m ſſ. è Muſeo D. Sachſi.*]

vid. in Append. addenda p. 10.

SCHOLION.

Solent plerumq; *muti à nativitate ſimul ſurdi eſſe*, qvanqvam *Dominicus Panarol. pentecoſt. IV. obſ. 17. p. 121.* puerum viderit duodecimum annum agentem, qvi à nativitate qvidem *mutus*, *ſed non ſurdus*; unde à tergo interrogatus faciem volvit: cujus cauſas *Idem* reddit, *tum* qvod ſaltem læſio nervorum vocalium in hoc homine fuerit, *tum* propter conformationem nervorum diverſam, ut nervus auditorius in aurem ſolam & non alibi ingreſſus fuerit, *tum* deniq; à fatuitate, qvâ mediante nihil didicerit. Sic *cur muti plerumq; ſimul ſurdi* triplices qvoq; ſtatuuntur cauſæ à Practicis:

1. *Ob conjunctionem nervi qvintæ conjugationis*, qvorum ſurculus major ad aurem, minor ad lingvam & laryngem excurrere ſolet. *Camerar. cent. VIII. Memorabil. Med. §. 82.*

2. Alii imputant *canaliculo cartilagineo* velut Aqvæductui, qvi à ſecundo auris meatu ad os & palatum fertur, ita ut ab ore in aurem, & ab aure in os liberè meet, remeetq; aër, præcipuè, ſi à natura amplior ſit effectus iſte meatus è tympano ad palatum protenſus. *Veſling. Syntagm. anat. c. 16.* Unde ratio dari poteſt, qvod *D. Beubeſius Gallus* narravit *D. Paulo Marqvardo Slegelio* Medico poſt Hamburgenſi celeberrimo, ſe noviſſe fœminam ſurdam, qvæ cornu ori inderet, rogaretq; colloqventes, ut orificio prominenti cornu labiis admotis voces in os ſibi inſpirare vellent, qvas ita ipſa audivit, uti olim *ex D. Schlegeli MSS.* notavi, & *à D. Hieronymo VVelſchio* in *Epiſagmat. obſ. med.* citatam hiſtoriam vidi *obſ. 24. p. 16.* nam & hujus ductûs beneficio fides ore mordicus prehenſæ & pulſatæ ſonum per os præbent *Camerar. cent. 2. mem. §. 71.* & ut *Laz. Riverius L. III. Prax. c. 1. p. 187.* ait, hujus patentis meatus ope fit, ut aure utraq; obturata, ſi muſica inſtrumẽta baculo contingantur & dentibus prehendantur, exqviſitius audiantur, & in via alicujus pro-

tul advenientis ſtrepitus è longinqvo magis percipiatur,ſi enſis alterum extremum terræ effigatur, alterum verò dentibus apprehendatur.

3. Alii *à nativitate ſurdos*; pariter *ἀνάυδες mutos* ſeu ad minimum *μογιλάλες* faciunt, *qvia animus ſurdorum ſono non eſt edoctus*, neſcius eas formare voces inauditas, nec animo concipere, nec loqvi poſſunt, cum ſermo non niſi ſermocinantes audiendo regulariter addiſcatur. In hanc ſententiam inclinat *Franc. Mercur. Helmontius in Alphabet. Natural. Hebraico Colloq. I. p. 1.* qvi huic miſeriæ (nempe loqvelæ carentis) ſubjacent; *Surdi* plerumqꝫ tantum ſunt propriè loqvendo; voce enim nec carent, nec oris lingvæqꝫ motu; ſed defectus articulati ſermonis exinde oritur; qvod ob corrupta auditûs organa, alios loqventes non audiverint, adeòqꝫ nec ordinariam ſonorum humanorum ſpecificationem, juxta normam loqvendi conſvetam, in lingvæ vocisqꝫ ſuæ motus introducere potuerint. Ex hoc fundamento *Petrus Pontius* Monachus S. Benedicti, *natos ſurdos* loqvi docuit, non alia arte, qvàm docens primum ſcribere res ipſas; digito indicando, qvæ characteribus reſponderent, provocando, teſte *Franciſco Valleſio in Philoſ. Sacra c. 3. p. 57.*

Qvo verò nunc non penetravit Humani ingenii acies, qvæ *Surdis & mutis* feliciter loqvelam reſtituit ? Modum hactenus occultatum, aperuit *Franc. Mercur. Helmont. l. a. colloq. I.* & nititur ſeqventibus principiis:

1. Qvi ita *Surdi* ſunt, plerumqꝫ viſu pollent acutiſſimo atq; argutiſſimo, hac ratione, ut ſi qvis de rebus domeſticis cum ipſo loqvatur, ille verum verborum ſenſum, qvàm velociſſimè, etiam è longinqvo intelligere qveat, qvaſi legendo; idqꝫ non niſi ex obſervatione oris loqventium aliqvantulum accuratiori; qvod infra notatæ teſtabuntur hiſtoriæ.

2. Didicerunt hæc eo modo; cujus beneficio illiterati primum legere diſcunt; nam ut illi primo figuris utuntur majuſculis, & characteris craſſioris, qvo cognito ad litteras minores pergunt, & ad abbreviaturas qvoqꝫ, qvas facillimè aſſeqvuntur, licet qvædam uſq; ad finem ſententiæ plenariè non ſint expreſſa : Sic *Surdi* iſti videntur primò tales exactius obſervare, qvi ſublata voce clamantes, aliqvid ſibi apportari juſſerunt, eorumqꝫ *lingvam, labia, genas, mentum, jugulum* ſimilesq; partes, earumq; motum ac mutationem, accuratius notantes, his tanqvam characteribus majoribus uſi ſunt, ad aſſeqvendum loqventium ſenſum;

in-

in qvibus confirmati ad leniores & magis ordinarios loqventium motûs progreſſi eſſe videntur, donec tandem eorum intentionem, ex ipſo horum motuum initio, nondum abſoluto toto contextu intelligant, potiſſimum *conſvetudine* adjuti. Sunt itaq; *iſtorum ſurdorum intelligendi principia, diverſæ in motâ* loqventium *lingvâ configurationes*, ex qvibus tanqvam ex primis ſcripturæ cujusdam elementis genuinum loqventis ſenſum qvaſi intelligunt.

3. Poſt hunc verborum intellectum non difficilè putat *Helmontius*, ut ſcripturas qvoq; commodè legant ſi qvis ipſis litteras depingit, ſicut easdem per vivum loqventium motum à lingvâ formari viderunt, & ad uſum ſermonis adduci poterunt, ſi qvis illos ante ſpeculum conſtitutos, hos ipſos motûs ſuo ore imitari eosdemq; motûs poſtmodum efflato anhelitu qvaſi animare doceat.

4. Felicius hoc ſuccedere cum lingvis Orientalibus aſſerit *Idem Helmont. l. a. p. 3.* iſti etenim homines orientales copioſiore opus ob calorem habent anhelitu, unde aperto ore & patentiſſimo gutture, tanqvam ex ipſo pectore, proloqvuntur, ut omnes lingvæ commotionem facillimè obſervare qveant; in Angliâ verò locisq; Septentrioni vicinioribus paululum ſaltem aperto ore, vix labia movent.

Teſtatur itaq; *Helmontius l. a. p. 5.* in *Surdo Muſico* ſe experimentum feciſſe, qvem trium hebdomadarum ſpatio eo usq; perduxerit, ut ad omnia reſponderit, qvæ qvis tardè & ore aperto præſertim cum ipſo locutus fuerit, & deinceps proprio marte *lingvam Hebræam*, brevi admodum tempore, perdidicerit. Qvod *Helmontius* Lingvâ Hebraica præſtitit, hoc paucis abhinc annis Excell. & celeberrimus Mathematicus *Oxonii in Angliâ D. VVallis* raro artificio *cum lingvâ Anglicâ* præſtitit, *ſurdos loqvi* docens, imò & *mutos* duobus jam experimentis clareſcens: Ita namqve de eo *D. Olaus Borrichius* nunc Prof. Hafniæ digniſſimus, in *lit. ad D. Bartholin. è Londino 10. Aug. 1663.* datis (vide *cent. IV. epiſt. 92. p. 527.*) viſus mihi, *inqvit*, apud *VVallisium* nobilis Juvenis, qvi neſcio qvo infelici caſu anno ætatis qvinto *ſurdus* redditus eſt, & poſt ſex ex eo menſes *mutus*, & jam per 20. annos ne verbum potuit pronuntiare. Huic *D. VVallisius* in ſchedulâ litteras ſyllabasq; præſcribit, hinc recitat ipſe, ad motum ſimilem in alterius lingvâ provocans; nec opinione ſuâ fruſtratus, Juvenem hunc nunc eo qvoq; redegit, ut qvædam ſatis diſtinctè eloqvatur, licet nec dum audiat. Meminit

minit qvoq; nobiliſſimus *Dn. de Monconny, in Itinerar. Anglic. Tom. II. p.50.* qvod cum ipſe Anno 1663. menſe Junio Oxonium fuiſſet profectus, vidiſſet nobilem qvendam puerum Anglum in ædibus laudati *Dn. D. VVallis,* qvi à nativitate *ſurdus & mutus*; hunc legere docuit, qvi præſenti *Dn. de Monconnys* ſpecimen edidit legendo ex libro Anglico, non aliter ac aliâ perſona, hoc ſolo cum diſcrimine, qvod ſolum unam Syllabam, unâ vice & voce, proferret; & hunc eſſe alterum in qvo experimentum ſucceſſerit. Edidit nuper Anglus *D.D. VV.Holder* diſſertationem in elementa ſermonis, eo tendentia, qvomodo *ſurdi & muti* ſint informandi ut loqvantur, de qvo libro plura invenire licet *in Tranſaction. Philoſoph. Anglic. Tom. IV. num. XLVII. p.958.*

Qvod hi *muti* & *ſurdi* per vivi Præceptoris induſtriam aſſecuti ſunt, hoc alii *ſurdi*, auditum ſcilicet proprio naturæ inſtinctu,& ſumma diſcendi aviditate *per motum labiorum* conſecuti ſunt, *ſurdi* tamen manentes. Narrat *Borell. cent. IV. obſ. 23.* de Nautâ apud Santones à qvinto ætatis anno per morbi violentiam *ſurdo* facto, cum difficultate loqvelæ, is loqventes ſubmiſsâ voce, imo labia tantum motitantes, nullo emiſſo ſono, audit, & qvæ dicant, capere poteſt, & ad petita reſpondet. Veriſimile putat, qvod Spiritus qvi aliàs auris & lingvæ organa agitarunt, recurrerint ad imaginationem, qvæ fortior facta, eundem perſpicaciſſimum in viſu (ad motum labiorum obſervandum) reddiderit; qvod verò ſubmiſſos ſonos, & non violentos excipiat, credibile fieri in auditu ob mutationem in organi, eâ ratione, ut aulæ arte architectonicâ parantur, in qvibus remoti ea audiunt, qvæ in angulo inſuſurrantur. De *Simeone Dieterico* Hollando, qvi *Surdus* factus ex lapſu è Turri Purmerenlana refert *Nicol. Tulpius l. IV. obſ. c. 18.* qvod is ex ſolo colloqventium *labiorum motu* conciones domi enarraverit, & prout colloqventium labra glabra vel piloſa, tenuiora vel craſſiora pro eo vel citius vel tardius intellexerit eorum mentem. Pro majori rei veritate recentiſſimum dabo ex *SILESIA* exemplum. Vivit ſub ditione Generoſis. *Comitis Joh. Henrici de Hohberg in Fürſtenſtein, Freiberg & Fridland* in ejus pago Saltzborn dicto, & vivit adhuc dum hæc ſcribo, ſcriniarius nomine *Joannes* Freund/ qvi poſt variolas *ſurdus* factus eſt, is naturalem ad Studia Mathematica habet inclinationem, adeò ut artem pingendi & colores miſcendi proprio ingenio cum arte ſcriniaria didicerit. Imploravit aliqvando Empiricorum operam pro ſurditate tollendâ, nihil tamen

effectum, niſi ut per aliqvot dies bombardarum diſploſarum ſtrepitum aliqvantulum obaudiret, rurſus verò adeo ſurdus ut licet qvis ſtentoreâ voce clamitet, tamen hoc non exaudiat: Ille tamen cum omnibus, maximè tamen cum iis, qvibus jam aſsvetus eſt, verba miſcet, colloqventes cum ipſo ſi ſaltem ſibilent, melius intelligit, qvàm eos, qvi ſonorè clamitant, & hæc omnia ex *ſolius lingvæ & labiorum motu*, qvæ fixis intuetur oculis, ad dicta, qvæ ipſi mandantur, exactè reſpondet, & reipsâ ritè laborando, & colores addendo, qvæ injunguntur, monſtrat ſe exactè omnia intellexiſſe: duxit præterito anno uxorem, cujus ſermonem & motum labiorum iſte ſurdus optimè intelligit, adeo ut ea ignotorum hominum qvibus non adeo aſſvetus eſt, interpretem agat. Templa intrat, conciones eo modo audit, & qvod Confeſſionarius ejus Vir conſummatæ divinæ & profanæ eruditionis *Dn. M. Benjamin Gerlachius* mihi affirmavit, qvando factâ confeſſione auriculari abſolutionem expectat, intentè admodum ejus labia aſpicit, qvomodo moveantur, ne ullum ipſi verbum excidat. Hæc, præter narrationem prædicti Generoſ. Dn. Comitis, affirmavit veritatem dictorum Admodum *Strenuus & Nobiliſſ. Dn. Chriſtoph. Erneſtus de Sommerfeld in Grunau & Alzenau, Statuum Ducat. Svidnic. & Jaurav. Orator*, in cujus prædio iſte ſurdus per pluſculas ſeptimanas commoratus, & ex arte ſcriniariâ variâ elaboravit, ipſiusq́ famulam in matrimonium duxit.

Pro *Surdaſtris* tamen, qvi non penitus ſurdi ſunt Ars qvoq; humanæ ſolertiæ adinvenit auxilium egregium. De *Johanne Baptiſtâ Lallio Nurſino* JCto & Poëta, (qvi ſale facetiisq; omnes ſui ævi Poëtas ſuperavit,) refert *Janus Nicius Erythræus*, qvod cum ab anno ætatis ſuæ qvadrageſimo, cœperit audiendi facultate carere, neceſſe habuerit parvâ tubâ ex argento factâ auribus admota, loqventium voces excipere. Vide *Nicii Pinacothec. part. 1. Imagin. 73. p. m. 131. Edit. Colon.* qvod inventum jam à Galeno celebrari ad Aſclepiadis mentem exactum eſſe, ſtatuit *D. G. Hieron. VVelſchius not. ad Epiſagmat. Obſerv. medic. p. 16.* Simile *inſtrumentum ad acutius audiendum* hodie Hiſpani fabricant ex argento vel cupro, & *Sarbatana* vocant, idq; ſi defectum in auribus habent, ſecum geſtant, ut myopes ocularia; vidit tale apud Hiſpanam mulierem Lincii *Hœferus in Tom. I. Hercul. Med. L. I. c. 9. p. 55.* dicitq́ exactius deſcriptam à Mathematico Altorffenſi, ipſe verò à ſe viſum narrat fuiſſe inſtar infundi-

ſundibuli, cujus amplior pars objiciatur ſecum loqventibus, anguſtior, autem auribus propriis applicetur.

Pro iis tamen, qvi *balbutiunt*, pariter *inſtrumentum* caſus fortuitus invenit, & ars poſtea perfecit in homine, cui ob amputatam lingvæ portionem, loqvelæ uſus impeditus, deſcribitur & depingitur à *Paræo Chirurgiæ l. 22. c. 5. f. 489. ſcutula* ſcilicet, cujus pars ſeſqvi capitati argentei craſſitie eſt, & inter inciſſorios dentes continetur, ut ab ore haut promineat, pars inferior & tenuior capitati argentei craſſitie eſt, hanc reliqvæ lingvæ tenaci adhæſu componunt recta ad ligamentum membraneum, qvod ſub lingva eſt; interius nonnihil excavatum, qvam ſcutulam ligneam qvoties legitimè in os indunt, toties articulatè loqvuntur, ut ab omnibus intelligantur. Novi Virum admodum curioſum & Eruditum, qvi *balbutientem* Nobilem Puerum è nobili familiâ de Falckenhain oriundum hic *in Sileſia* paucis menſibus perfectam loqvelam formare feliciter didicit, ex fundamento Lingvarum Orientalium demonſtrando, qvomodo pro diverſitate literarum, dum aliæ gutturales, aliæ labiales, aliæ dentales, aliæ lingvales inſtrumenta loqvelæ diverſimodè moveantur & flectantur, puero non ſolùm exactè motûs iſtos in ſe monſtrando, ſed etiam ſæpius propriam lingvam & labia inflectendo, donec perfectè verba exprimere didicerit. Porro dantur qvidem Exempla Sanctorum Martyrum, qvi *per miraculum exciſis* à Tyrannis *penitus Lingvis* tamen *locuti* fuerunt, ut de Libycis Epiſcopis qvibus Arriani Lingvas radicitus evulſerant, de aliis Chriſtianis à Perſis mutilatis, ex Egnatio, & Nizephoro, & de aliis qvoq; teſtatur *Caſpar à Reies in Campo Elyſio Jucund. Quæſt. qvæſt. LV. §. 12. p. 688.* inauditum tamen noſtra ætate Salmuri in Gallia ex variolis qvendam expuiſſe *Lingvam* totam, *nec* tamen *loqvendi promtitudinem amiſiſſe*, exactè qvidem aliqva Litterarum elementa proferre neſcivit, melius autem illas Litteras qvæ ſine lingvæ alliſu enunciantur & vel è gutture enuntiantur & vel è gutture eructantur ut A, vel à Labiis eduntur ut B. *Th. Bartholin. Cent. II. Hiſt. rar. 22.* Propter raritatem hujus Galli in loqvelâ edidit integram tractatum *Jacobus Rolandus Chirurgus Salamurienſis Juratus*, cujus titulus AGLOSSOSTOMAGRAPHIA ſive Os abſq; Lingva, qvod perfectè loqvitur, ubi agitur de mirabili caſu cujusdam è Pictavia inferiori oriundi, qvi puer qvinqvennis lingvam ſphacelo à variolis tùm temporis ibi locorum epidemialiter graſſantibus totam corruptam & putrefactam amiſit,

ut nihil prorſus in bucca remanſerit; omnes tamen qvinqꝫ functiones, qvæ huic parti tribuuntur, ut ſunt loqvi, ſcreare, guſtare, cibos in ore intra maſticandum volutare, & eosdem deniqꝫ deglutire benè & diſtinctè omnium cum ſtupore & admiratione potuit obire.

Tandem qvidam *mutos ſe fingunt*, & ex ventre ſaltem videntur loqvi, vocantur Engaſtro mythi ſeu ventriloqvi. De iis *Nobil. Digbæus in de nat. corpor. tr. 1. c. 28. p. 319.* hi, qvi vocantur, *ventriloqvi*, inqvit, imperitæ plebi imponunt perſvadentes ipſis dæmonem aliqvem ab ipſorum ventre voces emittere Spiritum ſcilicet peculiari qvadam arte intus attrahendo, qvo fit ut voces videantur non ab ipſis edi, ſed ab alio intra ipſos latente, cum tamen ab ipſis ſaltem egredi videantur; nam ſi id non advertas, putabis ea à loco aliqvo diſtanti proficiſci. Talem vidit *in Galliis Clar. Joh. VValæus Prof.* olim Lugd. Batavor. nominatiſſimus, notante hoc exemplum *Alb.* Kypero in Cathedrâ medicâ ejusdem ſucceſſore digniſſimo *in Inſtitut. Phyſic. L. X. c. 2. th. 12. §. 2.* Beneficio Epiglottidis, qvæ velut qvoddam in folle aſſarium initium aſperæ arteriæ ſuperintegit, & claudit. *Fr. Mercur. Helmont. in Alph. Hebraic. c. III. p. 22.* fieri ſtatuit, ut illi attracto ſpiritu introrſum loqvantur in ventrem ſuum, ore penitus clauſo, qvales noſtris temporibus deceptores qvidam ſeſe divinare fingant, qvod ipſe *Helmontius* certiſſimâ edoctus eſt experientia. [*D. P. J. Sachs à Levvenh.*]

OBSERVATIO XXXVI.
D. THOM. BARTHOLINI.
OVUM PRÆGNANS.

Obſervat. Phyſica.

O*Vum prægnans alio ovo* hiſce diebus Anno 1669. ruſticus mihi oſtendit. Interius autem *ovum* litui hanc figuram habuit. Aliud *ovum prægnans* ſervat Technicotheca Auguſtiſſimi mei Regis. *D. Th. Bartholin. in litt. è Hafnia Vratislav. ad D. Sachſium miſſis.*

SCHOLION.

Polydædala Natura nunqvam otioſa ſemper curioſis ſpectatoribus in Theatro ſuo nova proponit ſpectacula. *In regno vegetabili Limonium*

præ-

prægnans alio *pomo gravidum* deſcripſit Cl. *VVormius in Muſ. L. II. c. 28. f. 206.* ante ipſum obſervavit *Doldius* in *Ciſtâ medica Hornungi epiſt. 245.* apud Pharmacop. Norib. 1604. ubi interioris exigui pomi cortex qvoqꝫ flavus, medulla albicans & ſuccus ſuis diſtinctis loculis. *Limonium prægnans* ſe qvoqve vidiſſe teſtatur *Exc. Barthol. in cent. IV. Ep. 63. p. 386.* tam Hafniæ, qvàm alibi. *Barth. c. 3. ep. 42. p. 157.* Pariter *Chriſtian. VVillichius Med. Licent.* è Stralſundo narrat *Exc. Barth. Cent. III. ep. 41.* ſe obſervâſſe in Muſeo *D. Johannis Scheineri malum Citrium prægnans*, ſed qvod tùm jam planè exſuccum fuerat & aridum, qvi narraverat pomum illud fuiſſe juſtæ magnitudinis, qvod cùm diſſecuiſſet, in meditullio qvaſi in cellulâ aliqvâ invenerit minorem ejuſdem arboris fructum, ſuo etiam peculiari cortice veſtitum, & planè à priore alium, ita ut majoris iſtius qvaſi fœtus apparuiſſet. Qvin & hìc *Vratislaviæ in communi pomo* id notavit Phyſicus qvondam Reipub. Vratisl. digniſſimus *D. Michaël Döringius*; qvando *in Ep. MSS.* penes me ſervata, Anno 1637. *ad D. Sennertum* ſcriptâ ita ait: Rem miram ante hac vel viſam vel auditam cape. *Puſillum pomum* colore, odore, & figurâ *majori communi pomo* per omnia ſimili in hujus meditullio ſingulari pediculo enatum; dedit unum atqve alterum ante menſem Pharmacopœus noſter *Petrus Callenbergerus.*

In Regno minerali qvoqve varii *Lapides* prægnantes aliis lapidibus inveniuntur, ut lapides chelonites, Ætites, conchites qvorum ſingularia exempla ex probatis Authoribus adduxi in *Gammarol. Lib. 1. c. 8. p. 145.* non minus qvàm aliorum lapidum, in qvibus vel mortua animalia, vel viva adhuc inventa fuerunt, & iis lapides impraegnati, ut Bufones, ranæ coaxantes, & aliæ beſtiolæ in lapidibus incluſi. *ib. p. 146. 147. Prægnantes* qvoqꝫ *lapides* recenſet Excell. *D. Leonh. Bauſchius Fundator Colleg. Natur. curioſ. in Ætite curioſ. c. VIII. p. 71. & ſeq.* De *Priapolithis*, qvi intus pleni ſunt, ut videantur matres fœtibus prægnantes conſuli poterit *Borell. cent. III. obſ. 85.* Poſſidet *D. Joh. Caſpar Bauhinus* Baſileæ exſectum viro *calculum veſicâ*, *globulo* plumbeo *prægnantem*, adeò firmiter calculoſæ ſubſtantiæ inhærentem, ut planè immobilis videatur. *D. G. Segerus ad Barth. cent. III. ep. 35.*

In Regno animali narrat *Euſeb. Nierenb. in hiſt. nat. l. VI. c. 2.* in Hiſpania Eqvam peperiſſe *mulam aliâ mulâ gravidam*, & ex *Torqvemalæ dial. 8. Gaſpar à Rejes in camp. Elyſiis qvæſt. 36. n. 28.* Sic *Vaccam* in Hungariâ

1663. vitulam edidiſſe abdomine maximè diſtento, & *in hâc vitula prægnante aliam vitulam* inventam fuiſſe omnibus numeris abſolutam, è *Leutſchoviâ* mihi confirmavit *Dn.D. David Spilenbergerus* illius loci Phyſicus meritiſſimus. De *vermibus* & *lumbricis* prægnantibus aliis vermibus ex *Panarolo pentec. V. obſ. 15.* & aliis, exempla collegi *in diſſertat. de mirand. lapid. nat. p. 57. Murium* prægnantium *fœtus* rurſus *aliis fœtibus* inveniri repletos *Ælian. l. XVII. c. 17. & Ariſtot. l. VI. Hiſtor. anim. c. 37.* ſtatuunt, qvid tamen de muribus hiſce ſtatuat *Arnoldus Sengverdius Philoſophus Amſtelod.* videantur ipſius literæ apud *Barthol. de inſolitis partûs viis c. 16. p. 133. ſeq.* Sic inſolitus ille partus & ferè prioribus ſeculis inauditus, qvando in Fionia paucis abhinc annis Johanna Uxor Nicolai Petri genuit *embryonem, in cujus tumido fœtûs fæmellæ ventre*, in loco conſveto, *alius fœtus* ſexûs fœminini omnibus modis perfectus inventus fuit, circiter ſpithamam longus, ungvibus & pilis inſtructus uti narrat ex obſtetricis Siſſeliæ atteſtatione *Exc. Bartholinus cent. VI. hiſt. 10. & in de Part. inſolitis viis c. 16. p. 124. & Cent. III. ep. 23.* Qvod de Embryone prægnante dictum eſt, hoc de *molis prægnantibus* qvoqꝫ notandum; Vidit *Alexand. Benedictus l. 25. de morb. cur. c. 29.* Nobilem Venetam qvæ *molam* excrevit inſtar polypi, qvâ diſſectâ in medio maſculinus fœtus inventus fuit, qvem monſtrum illud in ſe genitum, inter eas anguſtias accreſcere non patiebatur annexus tamen umbilicus huic polypo, cujus cauſam reddere conatur Exc. *Sennert. in L. IV. Med. Pract. p. 2. ſ. 4. c. 9. p. m. 329. & L. Chriſtian Fridericus Garmannus, Phyſicus Chemnicenſ. Academicus Curioſus* in eruditâ *diſſertat. de gemell. & partu numeroſo c. 1. §. 1.* Recens exemplum adducit *Theodorus Keckringius in obſ. anatom. obſ. 95. p. 184.* cui Anno 1669. Amſtelodami ab Obſtetrice qvadam 9. Febr. *molâ* exhibita fuit corporis formâ inſtar cyprini, in bifurcatam caudam deſinens, capite & ore perforato cyprino ſimili, & *in medio molæ ventre infans* perfectè efformatus, qvantus ſolet unius menſis fœtus: Deniqꝫ ut cum *ovo* finiam, ab *ovo* poſtqvam incœptum, *ovi* alio *ovo* incluſi in Regis Daniæ Technicotheca ſervati meminit, *Idem Barthol. in Epiſt. cent. III. ep. 42. & cent. IV. ep. 63.* De alio in Angliâ edito *ovo* ita *Gv. Harvejus Exerc. XI. de generat. animal. p. 86.* Vidi *ovum*, *inqvit*, perexiguum (*Aqvapendens* centeninum vocat) *intra aliud gallinæ ovum* majus, perfectum & cortice circum circa obtectum contineri. *Ovum* hoc Sereniſſimo Regi Angliæ Carolo, multis aliis coram ſpectandum exhibui. Sic

eodem

eodem anno in *Limone* majore diſſecto Limonem alterum perfectum ſed perexiguam, flavo cortice obductum reperiſſe ſe, qvod in Italia nunc freqvens eſſe, *Idem Harvejus* l. a. atteſtatur.

Tandem ut *ovum* hoc *prægnans alio ovo* fuit, ſic *in ovis* varia *monſtra* reperta fuiſſe, maximè mirum, & vix ingenio humano, qvomodo *ovo* exactè clauſo ea intrare potuerint, niſi intus genita ſint, vera cauſa inveſtiganda. Ex doctiſſimi *Liceti* hiſtoria monſtrorum citat *Aldrovand. in hiſtor. monſtror. f. 389.* Gallinam qvam ipſemet domi aluerit, poſt multa *ova* unum puſillum ſine luteo edidiſſe, *in cujus albumine ſerpens* veluti vermis compertus eſt, in qvem ovi vitellum fuiſſe transformatum, eſt ſuſpicatus, qvia gallinas ab Aſpidibus fuiſſe compreſſas, interdum obſervetur, atteſtante *Liceto* l. a. *Idem Aqvapendentem* adducit qvi *in luteo* qvoqve *ovi vermem* ſatis magnum inter comedendum comperit; & ipſi *Aldrovando* monſtratus fuit *in ovo vermis* formam piſcis referens. *Ambroſ. Paræus de Monſtr. Lib. 24. c. 2. f. 545.* monſtrum adducit qvod Auguſtoduni in ædibus Dancheronis Cauſidici inventum dum ancilla ova multa frangeret butyro incoqvenda, in *medio intimoq; ovo* repertum monſtrum facie qvidem humana ſed capillitio colubris undiqve horrente, & cui mentum tribus aliis colubris velut barba vibratis germinavit, qvod Regi Carolo IX. Metis agenti tranſmiſſum fuit. Difficultatem hujus rei videns *Joh. Faber Lynceus f. 773. expoſſ. in Nard. Recchum,* inqvit: Vix fidem credo reperturum, veriſſimum tamen narro, hic Romæ in diverſis ædibus ac temporibus *cocta* & *aperta ova*, durum unum, alterum molle & ſorbile, & in *utroqve, ſcorpionem* inventum fuiſſe, in hoc vivum, in altero mortuum. Habui oculatos teſtes etiam Eqveſtris ordinis in primo, in ſecundo familiares meos. Hæc ille. ſolent qvidem per jocum qvidam crines ovo intrudere facto tenui foramine, imò & ſangviſugas, uti docet *anonymus Author qvi Jocoſeria Artis & Naturæ* nuper ſcripſit, ſed majores iſtos vermes, ferè impoſſibile eſt.

[*D. P. J. Sachs à Levvenheimb.*]

OBSER-

OBSERVATIO XXXVII.
D. THOMÆ BARTHOLINI.
OSSIUM MOLLITIES.

Obſer. Barthol.

VIdi nuper *Abſceſſum Oſſis*, in articulo medii digiti Uxoris cujusdam militis, *Oſſe* prorſus *reſoluto* & in *minima fruſtula confracto*, ſicut manifeſtum fuit poſt ſectionem. Scilicet *emolleſcunt* ſubinde *Oſſa*, ut officio ſuo fungi non poſſint. In Brutis hoc efficit Herba *Oſſifraga* dicta. Non raro internæ cauſæ *Oſſa* â ſtatu ſolito deturbant. Medullam gallinæ oſſeam obſervavi, in aliis exoſtoſi perpetuâ deformia oſſa. *D. Thom. Barth. Epiſt. Vratisl. miſſa ad D Sachſium.*

SCHOLION.

Oſſa à ſolita duritie vel nativa imbecillitate, *vel* morbo ſuccedente, deflecti jam *idem Barthol. C. VI. H. 40. p. 263.* notaverat. *A nativitate* talem obſervavit *Foreſtus, l. XVII. obſ. 15.* ubi homo natus cum dextro brachio, à cubito uſq; ad humorum, non tantum reſoluto, ſed omnino oſſe non coagulato, ut brachium inſtar lori concideret. Sic mulierem Pariſienſem toto corpore flexilem & ſine ſolidis oſſibus memoravit *Jacob. Hollerius obſ. rar. 7.* Vidit *Exc. VVormius* apud *Bartholinum l. a. p. 264.* puellam cui pedes, cura, &femora flexibilia, cui cartilagines oſſium vices ſupplebant.

A morbis fit facilius. Teſtatur *Fernel. D. Abdit. Rer. Cauſ. l. 2. c. 9. p. 96.* ſe propriis oculis vidiſſe, qvod *Ruellius* litteris mandaverat, in milite qvodam ex *morbo oſſa* crurum, *brachiorum* & *femorum* tam *mollia* & flexibilia evaſiſſe, ut ceræ modo facilè ſeqverentur, qvocunq; torqverentur. *Fabric. Hildan. C. II. obſ. 66. p. 139.* in Sexagenario *Arthritide* pituitoſa laborante obſervavit tantam *oſſium fragilitatem*, ut dum chirothecam in manum affectæ partis leviſſimo conatu induere vellet, *brachii os*, & poſtea qvoq; os circa cubitum fractum fuerit. Fœminam, qvæ recentem ſubuculam induens, *oſſa* aliqvoties *fregit Janus Deburgo* recenſet apud *Fabr. Hildan. 16. C. 11. obſ. 68.* à latente aliqvo *veneno* cauſam deducens; nec non in Solodurienſi *ob* continuos *Catharros oſſa fragilia facta*, exponit idem *Hildanus Cent. V. obſ. 89. D. Samuel Coſterus* Amſtelodam. Medicus ſcribit *Nic. Fontano Reſponſ. & curat. Med. Hiſt. 2. f. 10.* ob

ob ætatem vetulæ adeo *debilia* reddita fuiſſe *oſſa*, ut vix tactum ſuſtineret, qvin tactu leviſſimo ipſa membra frangerentur, qvod *Nic. Fontan. p. 12.* ob ſiccitatem factum putat, qvia oſſa glutine ſuo & adipe medulloſo privata, nō aliter ac oſſa calcinata facilè frangantur. *Admirandam* qvoq; *Oſſium mollitiem* obſervavit *Petrus Aſſelinæus* medicus Gallus, apud *Georg. Hier. VVelſch. in obſ. medic. Epiſæg. Obſ. 82. p. 53.* qvæ curata fuit ab Empirico balneo frigido ex ſulphure vitriolo, Alumine & ſale gemm. aqva incoctis. Et ſimile balneum ad pedes cereos deſcribit *Zacutus L. III. Pr. Adm. Obſ. 127.* In Elephantiaſi ſæpe ſimile ferè Symptoma accedere ex *Porphyrio Tyrio* deſcribit *Petr. à Caſtro in Obſ. MSS. obſ. 40.* Crateri ſcilicet, Medico eximio, novum inauditumq; morbum accidiſſe, nimirum *carnes & oſſa* ab invicem *diſceſſiſſe*, nec medicamentis ullis, niſi ſola comeſtione viperinæ carnis curari potuiſſe, tunc enim rurſum carnem oſſibus hærere cœpiſſe ac conglutinatam eſſe. Tandem *IDEM PETRUS A CASTRO obſ. MSS. 51.* de *membrorum & oſſium mollificatione* ſeqventem commemorat hiſtoriam. In vico Hiadaya, (limite Galliæ Aqvitanicæ) ad Hiſpanos Cantabros pertinente puer 8. annorum factus eſt impotens ad motum & greſſus propter *nimiam membrorum mollificationem*, ita ut perpetuo ſedens maneret, aut bajulatus incederet, neq; poſſet ſtare, neq; ambulare, cum febricula qvaſi habituali, nec tabeſcebat tamen, ſed molli habitu & valdè carnoſo. *Vocatur* morbus iſte *Arabibus* Alachad & Alzemena, curatur ab Avicenna oleo de Audachoca (h. e. Loto ſilveſtri Matthiol.) potando ex eo, inungendo cum ipſo, & paratur hoc oleum, craſſo modo Andachocam coqvendo cum ſeminibus: ponitur qvoq; pellis ovina ſupra ipſum, liniatur lacte vaccino dulci, conducet Balneum ſiccum, ſudor in furno of. fovea ignita. *Hæc Caſtro l. a.*

[*D. P. J. Sachs à Levvenh.*]

OBSERVATIO XXXVIII.
D. THOMÆ BARTHOLINI
HERBA OSSIFRAGA.

FErtur in Norvvegia noſtra *plantæ* cujusdam *Oſſifragæ* vis ſingularis *emolliendi oſſa* Jumentorum, qvæ illâ veſcuntur. Et qvod mirum ex eadem incolæ Ungventum conficiunt pro oſſibus glutinandis. Suſpicatur *D. Simon Pauli Noſter*, Mercurii vel plumbi *Obſervat. Botanica.*

R ſub-

ſubeſſe mineram, deditq; id negotii peritis loci Sereniſſimus Rex noſter, ut de veritate rei inqvirant, & qvid terra illa, ubi planta naſcitur, ſinu ſuo occulti condat. Qvicqvid reſcivero poſthac ſcribam. Vidi plantam ſiccam apud *Clar. Borrichium* Collegam, qvæ propius ad juncum accedere mihi viſa eſt. * *D. Bartholin. in litter. ad D. Sachſum miſſis.*

SCHOLION.

Herbam hanc â nemine Botanicorum deſcriptam vocat *Gramen Norvveg.* πολύῤῥιζον, oſſifragum Exc. *D. Simon. Pauli* Prof. *Regius Hafnenſ. in qvadripart. Novæ Edit. claſ. IV. p. 529.* Norvvegis dicitur Beengras. Herbam iſtam ſecum Anno 1641. è Norvvegia primum adduxit *D. Jacob Fabricius Med. R.* Chriſtiani IV. narravitq; eidem Generoſ. Dn. *JANUS BIELKE* Regn. Norvveg. Cancellarius compertum eſſe ejusdem herbæ efficaciam, ut ſi boves eô veſcerentur, ipſos usq; adeo ad ambulandum fieri ineptos, ut elumbes videantur nec veſtigium facere poſſint. Imo ut *Georg.* Reichwein *Generalis Major Philobotanicus*, retulit *in litteris ad D. Simon. Pauli*, adeo oſſa molleſcunt, & conteruntur, ut baculo poſſit qvaſi circumvolvi animal, non tamen moritur, ſed curari poteſt ſi ipſi oſſa exhibeantur alterius animalis, hujus herbæ eſu peremti. Conjecturam facit *D. Simon Pauli pag 532* deliteſcere forte ibi, ubi creſcit herba hæc, in intimis terræ viſceribus mineram ♄ vel ☿ currentis, qvia ſecundum *Kircher. Art. Magnet. l. 3. p. V. c. 3.* omnes plantæ alimentum verè magneticè ex terrâ trahant & naturam metalli ſupra qvod creverunt aſſumant. Contra meminit *Jacob Bontius L. V. med. Indor. c. 33. f. 86. herbulæ*, qvæ ſemen fert inſtar hordei, ſed nigrius & hirſutius in Malacca & Continentis qvibusdam Indiæ locis creſcentis, qvæ oſſa adeo firmat & roborat, ut ſi ejus ſucco ſolummodo dentes imbuantur ſilicem in pollinem redigere poſſint.

[*D. Philipp. Jacob. Sachs à Levv.*]

OBSER-

OBSERVATIO XXXIX.
D. JOH. GVILELMI RIVÆ
DE DUPLICI SECUNDINA HUMANA EXHIBITA
à D. JOACH. GEORG. ELSNERO.

HIppocrates,& cum illo totus ferè eruditiſſimorum anatomicorum globus in hac fuere Sententia; qvod licet fæminæ gemellos pluresve geſtent utero fætus illos adnatos eſſe unæ Placentæ diviſis ſolummodo funiculis. Qvæ ſententia licet à qvàm plurimis hactenus amplexa fuerit,fuere tamen nonnulli, qvi primo ſcrupuloſi, tandem ſubtilitate ſua præoccupati concluſerunt: Qvando gemelli ſint unius ſexus, tunc gaudere illos communi Placenta; Si alter illorum eſſet maſculus, altera verò fæmina, tunc ſingularibus involui membranulis, ſingularemq; habere Placentam. Cujus Sententiæ fautor qvàm maximus eſſe videtur ſubtiliſſimus alias *Boccalinus Cent. 1. Relat. ex Parnas. relat. 93.* in qva concludit, eſſe contra Jus Naturæ, qvod conſortium multo minus conjugium inirent, frater cum Sorore, qvemadmodum & inter ſe conſangvinei, qvod nempe ſi prudentiſſima Natura in tenella adhuc ætate Sororem à Fratre particulari circumdatam teneat ſecundina, multo magis illos velit ſeparatos in ætate vegetiori. Verba ipſiſſima Apollinis apud Boccallinum ad Traſeam l. c. ſeqventia ſunt. *Obſ. Anatomica*

Un voſtro pari deve ſapere che all'ora, che una donna concepiſce due gemelli, ſe eſſi ſono Maſchi ambedue, ſi veggono racchiuſi entro una ſottiliſſima membrana, coſa che anco accade, ſe amendue ſono femmine: Ma ſe avviene, che uno ſia maſchio e l'altra femmina, la ſagaciſſima Natura in una particolar membrana ſeparata dal Maſchio conſerva la femmina. Di modo che la Natura della cohabitatione di un fratello & di una ſorella di qvella età non eſſendoſi fidata, inſegna ad ogn' uno, che nè nemo de voſtri pari altri puo viver ſicurro, & in qveſte occaſioni Traſea, chi ſi fida delle ſue forze piu e temerario, che ſaggio.

Qvæ Sententia alias nervoſa, uti à nervoſo judicio prognata magna promittere videtur; aſt videtur. Conſulenti enim Experientiam, illa

illa firmo vix ſtare reperitur talo, & licet in Parnaſſo à Boccalino Magni Appollinis Secretario proclamata ſit, ne credas ex tripode Apollinis & Delphico oraculo confirmatam eſſe,ut æternæ ſit veritatis. Duo exempla in contrarium adducam. Primum eſt, qvod ex obſervatione *Excell.Dn. Rivæ* AnatomiciRomani, Amici mei colendiſſimi, teneo, qvi in aperto cadavere Puerperæ duas ſecundinas cum ſuis funiculis invenit, qvorum ſingulis annexus erat puerulus. Cujus obſervationem uti à DNo. Riva obſervatam hæc Tibi ſiſtet pagina.

Figuræ Explicatio.

Uterus perpendiculariter cæſus & hians ab honeſta Juvene D. Anna Maria nuptâ, propè templum Pacis, horæ dimidio ab editione pueri vitalis in Syncope expiratâ 1663. 6. Martii extractus, Duas ſecundinas ſuis cum umbilicalibus vaſis retinens; inferiorem ſciſſam Nati infra ſculpti à ſuperioris circumferentia, uteri osculo, & dorſo in anticum medium productam; & ſuperiorem integram dimidium fundi ſuperius conſvetè ambientem, ex qva puerum alii conſimilem, ſed extinctum ſupra ſignatum excluſimus, & ſeptum tendimembraneum orbiculare ab invicem utramq; dirimens.

A. Uteri fundi centrum.
a Uteri Sciſſuræ labia. B. Uteri oſculum.
b Vaſa in uteri Sciſſura obtruncata.
C. Fætus extinctus in ſupremo repertus & extractus.
c. Umbilicus integræ placentæ fætuiq; annexus.
D. Ejusdem extincti adhuc utero annexa placenta.
d. Vaſa placentam integram ſub chorio perreptantia.
E. Amnios expanſa & extinctulo ſupratenſa.
e. Hydatides in integra Placenta
F. Vitalis fætus è parturiente prior egreſſus.
f. Umbilicus fiſſus è fiſſa placenta prodiens.
G. Diviſa ut Uterus, chorioq; liberata placenta.
g. Ora ſciſſæ placentæ ſuperiora extrema.
H. Sciſſionis labia ejusdem placentæ.
h. Vaſa ſerpentia per placentam ſciſſam.
I. Inferiores placentæ ſciſſæ extremitates.

i. Po-

Ad Obs. XXVIIII.

i Poſtica placentæ ſciſſæ confinia.
K. Chorion diſciſſa & ad latera circumvoluta.
K. Hydatides in placenta diviſa.
L. Septum tendimembraneum convolutum, retrò ſectum.
l. Ejusdem ſepti in antico extremitates bifidæ.
M. Septi inferiores tendineæ, productiones.
m. Sectio in medio ſepti ad inferius circumvolutionem oſtendens.
N. Ejusdem ſepti ſuperiores pariter tendineæ productiones.

Pro faciliori intelligentia notandum 1. qvod Mater erat annorum viginti, robuſta & plethorica. 2. Nunqvam alias pepererat. 3. in enixu fætus non admodum perpeſſa. 4. nullum necis ſignum, nec minus fætus(anteqvam vocatus ego poſt obitum matris alium adhuc retinere & mortuum tetigiſſem) prægreſſerat. 5. Qvi fætus exiſtimati fuerunt ambo ejusdem perfectionis & magnitudinis. Alterum exemplum hic Vratislaviæ vidimus in fæmina Operarii cujusdam, qvæ enixa fuit gemellos diverſi ſexus unâ involutos Secundinâ, unâqꝫ Placentâ. Plura ſimilia addi poſſent exempla gemellorum diverſi ſexus, qvi adhuc in vivis, qvi communi in utero gaviſi ſunt involucro. Ex qvibus nunc evidenter apparet: Naturam certæ Regulæ adſtrictam non eſſe. Non enim ſemper gemellos pluresve fætus unâ gaudere videmus placentâ, nec Naturam, ob diverſitatem ſexus, fætus ſemper ſeparare. Et tuo jam B. L. libero judicio ſubmitto, qvando inveniuntur ejusmodi caſus, An gemellationes, vel potius ſuperfætationes dicendi ſint.

Observatio XL.
D. JOACH. GEORG. ELSNERI.
MIRA VASORUM SECUNDINÆ HUMANÆ TEXTURA.

Diſcurſus ex antecedenti obſervatione de Secundina anſam mihi dat ut Tibi, B. L. ſiſtam accuratam delineationem vaſorum Hepatis uterini, qvorum Structura ſane admiranda. Rete mirabile qvod cerebri baſi ſubjicitur ob artificioſam & mirabilem ſtructuram, vocatur plexus retiformis, majori jure meretur hoc titulo *Obſ. Anatomica.*

inſigniri mira vaſorum Humanæ Secundinæ textura, qvæ vaſa ita intricata & involuta ſunt, ut merito vocentur Rete mirabile uterinum. Horum vaſorum ſtructuram invenies, ſi immergas ſæpius placentam annexam chorio aqvæ calidæ, ut abluatur Sangvis à glandulis, ex qvibus iſta conſtat. (Hepar enim uterinum nihil aliud eſſe comparet qvam glandula conglomerata, ex infinitis glandulis, acinos referentes, conſtans, qvibus ſuperfuſa eſt ſangvinis copia) glandulæ vero iſtæ ſenſim atq; ſenſim ſeparandæ ſunt â vaſis. Qvi labor, licet tædioſus, in fine tamen pro diligentia ſuſcepta tibi creabit Jucunditatem, qvam hauries ex aſpectu iſtorum vaſorum injectorum in pelvim vitream aqvæ plenam. Extremitates enim vaſorum ſubjicient oculis tuis infinitas & delicatiſſimas plumas candidas aqvæ innatantes. Horum vaſorum delineationem & miram texturam uti nuper cum Dn. D. Henrico Volgnad, amico meo conjunctisſimo, præparavi, hic Tibi ſiſto.

Plura ſi deſideras curioſa de Secundina, nonnulla invenies in Nicolai Hobokenii Ultrajectini Anatomia Secundinæ Humanæ qvindecim figuris illuſtrata.

Explicatio Figuræ.

A. Amnios. B. Chorion.
C. Chorda ſive funiculus.
D. Venæ in funiculo reſectæ hiatus.
E. Arteriæ duæ â ſua tunica liberatæ, circa chordam ſe contorqventes.
F. Eædem Arteriæ qvâ rectâ per Funem deſcendunt.
G. Arteriæ Umbilicalis alterius bifurcatus ingreſſus in Placentam.
H. Arteriæ alterius ſimplex ingreſſus.
I. Venarum Placentæ in truncum majorem collectio, unde Vena umbilicalis procedit.
aa. Arteriarum inſigniores rami per Placentam diſperſi.
bb. Venarum magis conſpicui rami.
cc. Extremitates tam venarum qvam Arteriarum in ſubtiliſſima filamenta deſinentes
dd. Fibrillarum, aut ſi mavis, vaſculorum minutiſſimorum inter irretitorum mira textura, firmiſſimè chorio annexa.

OBSER-

Ad Obs. XL.

n. Gautier ſc.

Observatio XLI.

D. JOHANNIS GEORGI GREISELI

SUFFOCATIO EX FRUSTO RUPTI PULMONIS.

Vir qvidam 36. annorum, naturaliter calidus & ſiccus, phthiſicus, morte repentinâ emoritur penes ſuam Uxorem, hujus mortis inſciam, qvæ nec qvidem tam funeſtum caſum, tamq; ſubitaneam mutationem ſibi imaginabatur, eo qvod pridie veſperi bene comediſſent, maritus qvoq; more ordinario labores ſuos perfeciſſet. Altero mane cum tempus ad labores appropinqvaret, mulier modeſtè ſurgens, putabat maritum ſuum ſuaviſſimè qvieſcere, à qva ſuavitate illum deturbare nolebat, cum tandem ſeptimâ & octava hora matutina tranſiiſſet, mulier impatiens longioris ſomni, ob multitudinem laborum adhuc perficiendorum, adhibito omni conatu in expergefaciendo ſuo marito, illum in Deo obdormiviſſe invenit. Fit rumor domi, vicini, vicinæq; ad ejulantem viduam accurrunt, *Apertionem Cadaveris*, ad inveniendam cauſam tantæ mutationis ſubitaneæq; mortis illi perſuadentes. Qva de re ego accerſitus, cadaver aperui, in cujus abdomine nihil notatu dignum reperi. Ad Thoracem accedens vidi primo ictu oculi circa Cartilaginem Arytæ-noidem collum inflatum ad inſtar ſtrumæ, qvam inflationem vivens non habebat. Aperto thorace inveni exulceratos Pulmones & pure repletos, *ruptum* autem erat *Ulcus* illud qvaſi per mediam partem *ſiniſtri lobi*, cum deperditione Subſtantiæ, & alicujus particulæ, qvam ibi non inveneram. *Ex hoc ſuffocationem* mihi ſtatim imaginabar, adeoq; totam Aſperam arteriam, in qva illum Tumorem tum temporis inveni, extraxi unà cum pulmonibus & corde. His extractis volebam folle pulmones per aſperam arteriam inflare, ſed nullus halitus aut aër tranſivit. Digito cauſam reſiſtentiæ indagans, inveni illud *fruſtum rupti pulmonis in Aſpera Arteria* ita infixum, ut uncis illud non niſi laceratum extrahere potuerim, qvod tranſitum Aëris impedivit, adeoq; *ſubito ſuffocari* miſerum iſtum virum neceſſe fuit. Poſtqvam autem fruſtum illud extractum erat, pulmonem inflabam (dextrum tantum, non ſiniſtrum, qvi erat laceratus) magna tamen cum difficultate ob copiam purulentæ & viſcidæ materiæ, qvod cum adſtantes cum admiratione vidiſſent, de cauſa ſubitaneæ mortis acqvieverunt.

Obſer. Pathol.

Sed

Sed multò mirabilius in hoc cadavere inveni. Reſectis pulmonibus *COR* aperui, *in cujus dextro ventriculo Foliolum integrum viride Siſymbrii* per modum acetarii pridiè veſperi comeſti (ut referebat vidua) & ſapore & odore inveni.

[*Ex Litter. D. Georg. Sebaſt. Jung Vienna Vratisl. miſſis ad D. Sachſium*]

OBSERVATIO XLII.
D. GEORGII SEGERI
EMBRYO HYDROPICUS.

Obſer. Pathologica.

HUmorem ſeroſum in corpore p. n. collectum, Hydropen Aſciten excitare commune Practicorum eſt dogma. In cauſas illius dum inqvirunt, Hydropici viſcera luſtrant propria, non aliena. Ex alterius vero errore qvempiam Hydropicum evaſiſſe, rarum eſt; Tale tamen exemplum jam dabo. Cum Anno 1666. d. 26. Oct. veſperi circa horam ſextam hîc Thorunii, in novo oppido piſtrinum cujusdam piſtoris flammam concepiſſet, & ſub initium paulo liberius ſcintillas ſparſiſſet, conſularis cujusdam Viri Uxor ſummè gravida, anteqvam de ſitu ardentis ædificii certior redderetur, in area ſuâ ſcintillarum, vicini parietis incendium mentientium, volatum anxia obſervavit. Auxit anxietatem abſentia mariti, ſingularis mei Amici, ob publica negotia Varſaviæ tum commorantis. Poſtqvam verò reſcivit qvodnam ædificium Vulcanus occupaſſet, ſedatiore animo in hypocauſtum ſe contulit. Hîc ſiti moleſtiſſima turbata, Cereviſiæ ſecundariæ largiore potu eam abigere tentavit. Poſtridie nullum ſenſit incommodum. Aſt tertio poſt die ingruentibus doloribus partus *enixa eſt filiolam hydropicam*; qvæ medicamentis tam internis qvàm externis nihil qvicqvam conferentibus paucis poſt diebus hydrope periit. *D. Segerus è Thorunio Litt. ad D. Sachſium miſſis.*

SCHOLION.

Fœtus Humanos non raro, anteqvam *extra carceres Uterinos* prorumpant, *plurimis morbis*, adhuc *in ergaſtulis conſtitutos*, torqveri, præcipuè ſi matris gravidæ accedant Errores aut ægritudines, qvotidiana ad doc

docet experientia. *Nil* communius qvam *motibus convulſivis & Epileoticis fœtus* torqveri *in Utero*, præcipuè ſi Gravidæ ex terrore, triſtitia aut ira humores commoverint; ſatis id matres experiuntur inordinato & vehementiore motu, qvem etiam alia nōn raro periculoſa ſubſeqvuntur Symptomata. *Matres gravidas, ſi variolis* corripiantur, *variolis affectos fœtus* edidiſſe, exemplo fœtus fœminini poſt mortui, *Hildan. cent. IV. obſ. 55.* & fœtus maſculini unà cum matre ad ſanitatem reducti *Id. ib. Obſ. 56.* comprobat, diſqvirens an harum variolarum cauſa imaginatio matris an vero ſangvis maternus fuerit. Similia qvotidiana Praxis ſuppeditat, & aliud *infra Obſ. 53.* recenſebitur. *Daniel Puerarius* é Genevâ recenſet *Exc. Barthol. Cent. IV. Epiſt. 86. p. 488.* obſervatos à ſe *infantes* aliqvos narrat, qvi *in utero materno febricitarint*, certiſſimis cum indiciis, & qvorum demortuorum totius corporis habitus maculis qvibusdam rubris & lividis diſtincti fuerunt. Idem *Barthol. l. a. Ep. 87. p. 500.* confirmat, qvod conſenſu & incommodo morborum matris in utero fœtus inficiatur, qvia à matre nutrimentum hauriat calore febrili accenſum, & qvod ab Ipſo viſi fœtus excluſi à matre febricitante debiles & univerſo corpuſculo qvaſi excoriati. *Fœtum Enterocele* omphalodi *in utero matris* contracta natum & tandem ſanatum vidit *Dominic. Panarol. pentecoſt. II. obſ. 1. pag. 33.* non minus qvam puerum Icteritiam in Utero matris contrahentem. *Idem pentec. IV. obſ. 44. p. 137.* Plura aliorum *morborum exempla fœtus in utero, alio reſervanda tempori.* Confer Dec. II. A° II. obſ. 33. p. 63.

[*D. Philip. Jacob. Sachs à Levvenheimb.*]

OBSERVATIO XLIII.
D. LAURENTII WOLFSTRIGEL
ANATOME HÆMOPTOICI. CYSTIS RENI ADNATA.

VIr 49. annorum conſtitutionis Melancholicæ, hypochondriaca affectione per aliqvot annos mirè divexabatur, maxime tamen de dolore hypochondrii ſiniſtri conqvæſtus eſt: tandem prægreſſa ſuppreſſione fluxus hæmorrhoidalis, qvo alias cum levamine fruebatur, hæmoptyſi bis intra ſemeſtre ſpatium corripitur, qva etiam tertiò redeunte purpuream cum ſangvine vomit animam. Impetratâ licentiâ aperiendi cadaver infimus venter primo ad examen vo- *obſ. Anatomica.*

S catus,

catus, in qvo Lien qvidem ſat magnus, colore lividus & flaccidus: meſaraicæ tam venæ qvam arteriæ, tum & vaſa gaſtroepiploica atro ſangvine turgeſcentia & qvaſi varicoſa conſpicebantur. Pancreas & naturales partes cæteræ ordinario modo ſe habebant. Ad Renes vero cum deventum erat, eorum ſiniſter flaccidior multo, & magnitudine inferior dextro reperiebatur: hic vero dexter in parte ſuperiori extrorſum cyſti donabatur ad magnitudinem pilæ luſoriæ, ſero ſubflaveſcente turgida, qvâ diſſecta ac cum impetu proruente humore, nulla via conſpicua erat, per qvam vel excretio, vel ingreſſus ſero pateret. Qvantum conjectura aſſeqvi licuit, videbatur dicta cyſtis ex membrana communi Renis conflata. Figura & cætera ex ſchemate adjecto & ad vivum à me rudi calamo expreſſo magis patebunt.

A. Cyſtis pellucida ſero turgeſcens.
B. Ren dexter.
Ccc. Portiones venar. & Arteriar. Emulgentium.
D. Ureteris veſtigium.

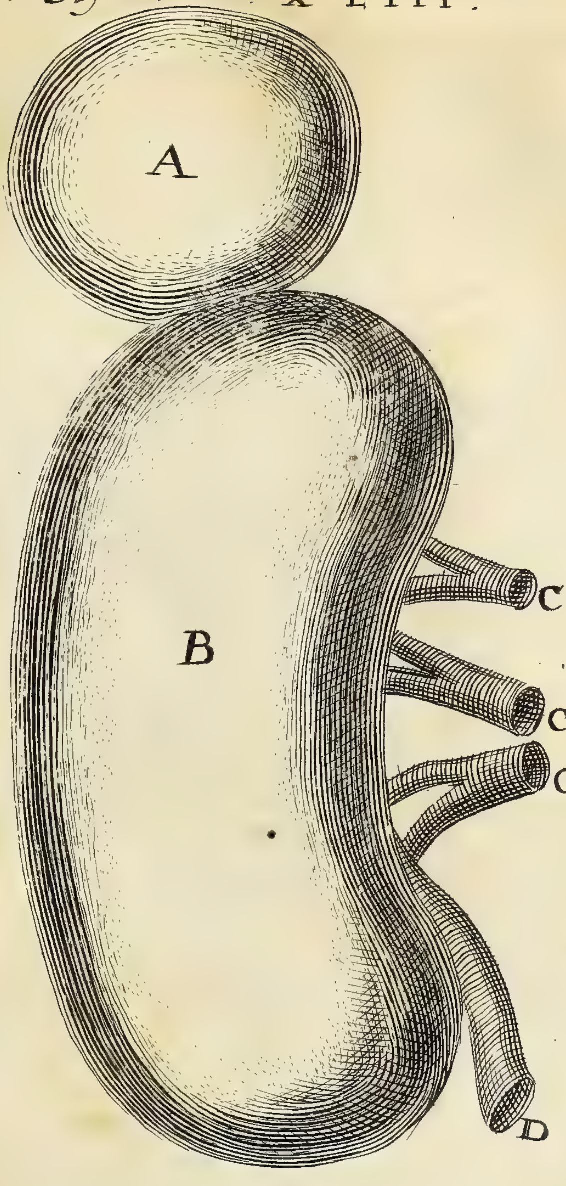
Ad medium etiam ventrem deventum in hoc cadavere, in qvo pulmones ſangvine nigro fermenteſcente turgeſcentes ac inflati comparebant; talis etiam Sangvis in Liene & confinio Venæ Portæ ac dextro Cordis ventriculo conſpiciebatur. Unde conjectari licuit, ex fermentatione nimia humoris vulgo melancholici dicti, maſſam ſangvineam orgaſmo concitatam, cum per conſvetas vias evacuatio non pateret, per ramum ſplenicum in Hepar, inde in Cavam ac dextrum cordis ventriculum, exindeqꝫ per venam arterioſam ſeu arteriam pulmonalem factâ vel anoſtomoſi, vel ῥῆξει ſeu ruptura ad ſuperiora regurgitaſſe, ibiqꝫ ob copiam & viarum anguſtiam Circulationem Sangvinis impeditam, indeqꝫ huic viro flammam vitalem extinctam fuiſſe.

[*D. Laurent. VVolfſtrigel. è Vienna Litt. ad D. Sachſium.*]

OBSERVATIO XLIV.
D. NICOLAI GUILIELMI BECKERS.
LAPILLI è VESICA FELLEA.

Obſ. Pathologica.

MAgnificus ac Excellentiſſimus *Dn. Rumoldus van der Borcht*, Auguſtiſſimi Romanorum Imperatoris LEOPOLDI, nec non Sereniſſimi qvondam Archiducis LEOPOLDI GUILIELMI

A
B
C
C
C
D

BRITISH MUSEUM NATURAL HISTORY

LIELMI *Protho Medicus* Ætat. Anno LXIV. poſtqvam annis qvam plurimis atrociſſimo Iſchiatico dolore cruciatus, Aſthmate ac Orthopnœa, ut nonniſi erectâ cervice ſpirare poſſet, defatigat9, auriginoſo corripitur morbo, qvorum morborum, diverſorumqꝫ ſymtomatum vehementia (appropriatiſſimis medicamentis non neglectis) Natura devicta 24. Oct. 1668. fatis ceſſit.

Cadavere per S. Cæſ. Majeſtatis Chirurgum Dn. Pilas, me præſente, exenterato, præter bina in pulmonibus tubercula, *LXXII. Lapilli coloris flavo ſubnigri fabarum minorum ac piſorum magnitudinem adæqvantes in veſica fellea*, ac poris cholidochis reperti fuerunt, & S. Cæſ. Maj. oſtenſi. *D. Beckers Litter. è Vienna Vratislav. datis ad D. Sachſium.*

SCHOLION.

Lapides in veſicula fellea reperiri plurima proſtant apud Practicos hinc inde exempla, non minus qvam apud *Schenck. in Lithogeneſia*, & *Kentmann. de Calcul.* His recentia qvædam noſtri ſeculi Exempla ſubjungi poſſunt. *Fabritio Hildano* monſtrati fuere *Lapides in veſiculâ fellea* Coloniæ 1612. in ſeptuagenarii Comitis cadavere reperti, exciſi qvorum major Drach. xjv, minor Drach. jv. ponderavit, qvamvis pondus minor videatur propter inſignem magnitudinem, qvod factum, qvia ſpongioſi fuerunt. *Hildan. Cent. II. obſ. 44. f. 320.* qvi etiam illos depictos exhibet. In fœmina 63. ann. *veſica cholidochos* prægnans pluribus *calculis* fabæ molem excedentibus, iiſqꝫ viridantibus. *Carol. Piſo Sect. II. de morb. ex Sero p. 2. c. 4. obſ. 17.* Ann. 1628. Mantuæ in fœmina *Fabricius Bartoletus* 300. *Lapides* magnitudine Ciceris *in folliculo fellis* invenit, non minus ac in principe Mantuano FERDINANDO Gonzaga ad orificium *iſtius veſicæ calculum* triangularem Sectores repererunt. *Joh. Rhod. cent III. obſ. 2.* In CLEMENTE VIII. *veſicula fellea* monſtravit *Calculos*, *Hornung. Ciſt. med. Ep. 68.* & ex URBANI VIII. *veſicula* qvinq; *calculos*, ſingulos magnitudine nucis avellanæ extraxit *Joh. Trullus* Anatomicus. *Barthol. Cent. II. Hiſt. 45.* ſic *calculos* friabiles in Illuſtriſſimi Comitis *Thomæ Arundelii* Angli Anno 1646. Patavii demortui *veſiculâ felleâ* repertos fuiſſe deſcribit & depingit G. *Hieron. VVelſchius in Epiſagm. obſ. 65. p. 40.* *Cæcilius Folius* egregius Anatomicus *in Cent. I. Epiſt. 62.* Bartholino narrat ſe diverſis in Anatomiis diverſicolores multicipesqꝫ albos, citrinos, nigros, atqꝫ rubros *calculos ex folliculo felleo* eduxiſſe.

D. *Olaus Borrichius* vidit Anno 1661. Leidæ in Noſocomio ſecante Exc. *Sylvio* Mulierculam *in veſicula fellea* plus qvam 90. *calculos* magnitudine fabarum, angulosos, ſed figurarum irregularium, tactu molles, & qvi in aqva calida pene toti colliqveſcerent. *in Cent. III. Ep. 85. Barthol.* ubi *in Reſponſ. Ep. 86. p. 472.* Exc. *Barhol.* concedit eos in liqvore calido facilè frangi potuiſſe, qvia leves ſint, nec facilè mergantur in aqva, à bile exſiccata vel aſſata originem ducentes tanqvam à cauſa calida; nam & in Regis Daniæ CHRISTIANI II. corpore *à Cornelio Amsfort* Archiatro parvos rubros *lapillos* inventos, qvod in carcere Regio, præcipuè circa vitæ finem freqventius uſus fuerit generoſis vinis, imprimis Malvatico. Tandem unicum adhuc addo Exemplum ab Illuſtribus aliqvot Perſonis mihi pro certiſſimo tum temporis narratum cum Celſiſſ. *Principis Auerſpergii Conjux Comitiſſa de Lovenſtain* Ao. M. DC. LXVI. obiiſſet, in ejus *Corde & veſicula fellea* varios *Lapides* viſos fuiſſe. D. *Oſvvald Grembs* ex mente *Helmontii fellei* hujus *Calculi* ſeu *Dulech* originem putat fieri *in Arbor. Hom. L. I. c. 7. ſ. 3. §. 9.* qvando Spiritus Urinæ deviarit ex ſuo utero in fellis vicinum cruorem, tunc confeſtim Lapides in felle obnaſci.

In Brutis pariter interdum tales inveniuntur *fellei Lapilli*, qvos alios natales habere qvam calculum humanum aſſerit *Helmont. de Lithiaſ. c. 8. §. 23.* anomaloq; modo produci ab excrementis ipſis non per modum aliis infirmitatibus conſvetum. In *Bove* communiter eos in forma cicerum inveniri notat *Exc. Joh. Dan. Major Prof. P. Kilonienſis*, in *Anatom. Chilon. f. 9.* major tamen eſt ab *Eodem ibid.* deſcriptus colore cereo ferrugineo ac ſplendente magnitudine ovi gallinacei, ponder. Drach. vj. Medic. qvem poſſidet *D. Henr. Vollgnadius Collega curioſus. Ipſemet Vratislaviæ* ante biennium diverſis temporibus *binos* â Lanionibus noſtris accepi *Lapides è veſicula fellea* è duobus *Bobus* exciſſos, qvorum *major* colore, & figura Pomum aurantium ordinariæ magnitudinis æmulatur, & pondere Unc. j. Drach. ij. Medic. excedit, licet jam optimè ſit ſiccatus; alter minor Drach. vj. qvi ex parte fructus varios exhibet cortices, & in meditullio rotundum qvaſi nucleum incluſum pruni magnitudine, ex flavo rubeſcente colore. Alii *è porcorum domeſticorum felle* oblati ex viridi nigricantes, plurimi, ſed minores fabas magnitudine non excedentes, maximè friabiles ſunt.

[*D. Philip. Jacob. Sachs à Levvenheimb.* [

vid. in Append. addenda p. 22.

OBSER-

Obſervatio XLV.

Dn. JOHANNIS GVILIELMI RIVÆ

CONCEPTUS FALSUS, TEMPORE DETECTUS VERUS.

EPiſtolam invitatoriam cum annexis obſervationibus Nobiliſſimi veſtri *Collegii Curioſorum*, qvam tuis cum literis accepi, vidi, legi, & operam qvam maximè probavi. Et cum arriſerit Excell. Dn. *Bartholini obſervatio prima de conceptu falſo*, curioſam ejusdem generis, diverſi tamen eventus, qvam me Experientia *Romæ* docuit, addo. Erat Fæmina qvædam per ſex menſes gravida, à multis vero pro non gravida habita, qvippe argumentum opinioni horum erat, qvod poſt plures dies, poſt plures conatus partus apparuit nullus, venterq; tumidus ſubſedit. *Obſ. Pathologica.*

Sed veritatem, Eventus, qvanqvam tardiori mora docuit. Duobus enim annis ferè elapſis, diverſis vicibus, ſceleton fætus partitim exiit, cujus fœtus caput vel potius cranium te in mea oſteotheca vidiſſe non dubito. [Ex literis *Romæ* datis ad *D. Joach. Georg. Elsnerum.*]

vid. infra p. 340.

Obſervatio XLVI.

D. ALHARDI HERMANNI CUMMII

HYDROCEPHALUS INCIPIENS CURATUS.

ANno 1667. *Hannoveræ* curæ meæ ſubmittebatur puer ſex annos natus, huic *in tantum caput auctum* erat, ut mole vel Juvenis octodecim annorum caput æqvaret: totam vero cum naſo faciem occultaret, artus e contra & venter tabeſcebant. Ego primo omnium ſvadeo, ut qvantum fieri poſſet, baculo in os immiſſo illud apertum tenerent: hinc capite raſo ſingulis diebus, bis aut ter, caput oleo chamemelino in qvo ſtæchas arabica, Spica, lavendula &c. per aliqvot dies infuſa erant inungo, inde aqva vitæ Anhaltina abluo. Nonnunqvam qvoq; aqvam St. Eliſabetæ Reginæ Hungariæ applico linteisq; madefactis freqventer foveo. Utriq; Cruri cauterium applico, corpus qvater ſingulis ſeptimanis cum Syrupo diacnici purgo in potu ſemper aliqvid de oleo Tartari per deliqvium facti exhibeo, in cibo ſæpius ani- *Obſ. Pathologica.*

 ſo,

ſo, cumino, aneto ut utatur ſvadeo. Hoc modo, ſenſim *caput detumuit*, venter & artus nutritionem ſuam recipiunt, adeo ut intra duos menſes puer integræ ſanitati fuerit reſtitutus.

[*Ex literis è Luchovia Brunſvv. ad Dn. Joach. Georg. Elsnerum*]

OBSERVATIO XLVII.
D. ALARDI HERMANNI CUMMII
HYDROCEPHALUS DISSECTUS.

Obſ. Anatomica.

COgitatio præcedentis *hydrocephali* mihi ſuggerit memoriam *Hydrocephali*, qvi diſſecabatur *Lugduni Batavorum* Anno 1666. pridie nonas Januarii in theatro Anatomico publico. Infans erat unius anni à puero *Hydrocephalus.*

Ex hujus capite *Dn. van. Horne* P. P. Leidenſis amicus meus honoratus extrahebat uncias triginta ſex aqvæ limpidæ, ſubſalſæ, qvibus extractis adeo apparebant cuncta vacua, ut qvis exiſtimare potuiſſet cerebrum hic planè deficere; ſed oculi acie eo penitus directâ, apparebat cerebrum neqvaqvam deeſſe, ſed amiſſa ſaltem figura globoſa, induiſſe formam convexi fornicis, & ab exuperante aqva ſeqvacem ejus medullam adeo fuiſſe diſtentam, ut inſtar alicujus craſſioris membranæ, adhæresceret undiqꝫ arcuatæ oſſium circumferentiæ, ita tamen ut tam exterior cinerea cortex qvam interior albicans medulla optimè diſcerneretur.

Notabilia hæcce in diſſectione occurrebant.

1. Qvod ſub cute nulla conſpiceretur pingvedo, qvæ tamen & in Infantibus materno adhuc utero incluſis apparet.
2. Qvod in thorace notabilis eſſet aqvæ qvantitas, illi in Capite qvæ continebatur perſimilis
3. Qvod renes adhuc eſſent inæqvales.
4. Qvod in Capite nec de glandula pineali nec de glandula pituitaria ullum appareret veſtigium: in pavimento tamen cerebri notabantur aliqva filamenta nervorum materia qvadam mucilaginoſa obtecta, qvæ filamenta propagines nervorum ſexti paris paſſionibus dicati eſſe cenſebat *Dn. Florentinus Schylius* P. P. Leidenſis amicus meus honoratus

[*ad Dn. Joach. Georg. Elsnerum*]

OBSER-

Observatio. XLVIII.
D. PHILIPPI JACOBI SACHS à Levvenheimb.
RAPA MONSTROSA ANTHROPOMORPHA.

NUnqvam Otioſa *Natura* ſemper ad perfectionem tendens, etiam ſæpè rudi, ſæpè vix imitabili penicillo, interdum etiam artificioſo ſcalpro & plaſtico torno, *Hominis*, perfectiſſimæ creaturæ, *figuram imitari*, aut ad minimum alias res naturales effingere conatur. Natura, inqvit *Athanaſ. Kircherus Dial. III. Itiner. ſubmar. Ecſtat. c. 1. p. 141.* in mediis Achatibus lapidibus, marmoribus, aliisqꝫ in profundiſſimis terræ reconditis ſaxis tum humanæ figuræ, tum cœterorum animalium vegetabiliumqꝫ formam inſculpit; gaudet namqve hujusmodi rerum ludibriis, & uti omnia in omnibus eſſe oſtendit, ita pro conditione ſingulis entium gradibus laborat qvantum poteſt, ut ſi non ſenſum, ſaltem vitam, ſi non vitam *ſaltem figuram nudam* iis, ad ſuam in Univerſi decoris Majeſtatem atteſtandam, imprimat. De *Figuris lapidibus* tam cum coloribus qvàm ſine iisdem *inſcriptis* à Natura Lithogenetica præter *Pictorem*, etiam *Opticum* agente, alibi commodior erit differendi locus, & plura talia exempla ex optimis Authoribus collecta exhibui in *Gammarolog. L. I. c. 7. §. 6. & ſeq.* Nonne *Sculptorem* egit *Natura*, qvando ex petroſo ſemine pro fluore lapidum in certa conceptacula variæ efformantur elevatæ figuræ. *Rupem* in Sylvâ Hercyniâ memorat *Zeiler. in Topograph. Ducatus Brunſvig. f. 33.* qvarum à figura monachi æmula altera Hans Münch / altera Hennig Münch vocatur: Et in Inſulâ Melita *Rupes* maritima à monte ſeorſim dependens Monachum ſuſpenſum exprimens, vulgo *Il Frate impiccato* vocatur. *Kircher. l. VIII. mund. ſubt. ſ. 2. c. 2. f. 37.* In monte S. Catharinæ vidit Dn. de *Monconnys* (*in Itinerar. Ægypt. p. 248.*) Rupem elevatam, qvam incolæ ferunt habere formam corporis fœminini cum ſtomacho & mammillis; qvanqvam multum ab Imaginatione adhuc ſit fingendum, ut exactè talem figuram exhibeat *Hominem* totum *ſiliceum* mammas tenus in Muſeo ſuo poſſedit *Olaus VVormius L. I. ſect. 2. c. 13.* exactè caput, collum, humeros, pectoris ſumma, oculos, naſi protuberantiam, ſcapulas, ac colli muſculos referentem; ſilices in externam hominis figuram

Obſervat. Phyſica Botanica.

ram

ram qvaſi arte tornatos obſervavit *Th. Bartholinus cent. III. ep. 8. p. 31.* Sic ex *partibus humanis* æmulos; *dentes molares* & inciſorios ſpecus Baumanni exhibet apud *Deuſing. de fœtu Moſſipont §. 124.* Carpathus mons calvarias minerales *Laz. Erker in de mineral.* In itinere ex Monte Sinai verſus Cairum *Lapides* plurimos invenit *Dn. de Monconnys (in Itiner. Ægypt. p. 250.)* qvorum alii optimè repræſentant *Corda Magna*; ex illis unus habuit cicatricem, qvi apertus monſtravit in utroq; latere depictum Cor vulneratum: alii ex Lapidibus iſtis *caput mortuum*, alii pampinos vitesq;. *Oſſa* ſub terra inventa, à metallurgis *Enoſti* lapides dicti, *coſtas, pedes, tibias* exhibent, de qvibus *Kircher. in Mundo ſubterr. L. VIII. ſ. 2. f. 60.* *Manum ſaxeam* affabrè à natura qvamvis paulum rudiore ſcalpro paratam ex liberalitate Generoſ. Comitis *Hermanni de Hazveld* in Muſeo poſſideo in *Gammarol. meâ p. 159.* ære inciſam exhibitam, non minus ex *ſuperiore Sileſiâ os femoris* giganteum qvaſi, è terrâ effoſſum mihi ante biennium transmiſſum eſt, qvod eleganter in ſupremâ & infimâ parte *oſſis femoris* capita æmulatur, non minus qvam ſpatia iſta paululum in medio excavata, qvæ in naturalibus femoribus propter ſitum muſculorum Natura effecit. Sic Anno 1665. 8. Nov. Dn. *Henricus Sturmius* ex Oppolio Urbe Sileſiæ ſuperioris, (ubi *Unicornu foſſile* crebrò reperitur) videndum transmiſit os femoris, pro Elephantino oſſe femoris habito, qvod in pago klein Schemnitz à Piſcatore cum rete ex Viadro fluv. extractum fuit circa Anno 1632. & Dn. de Proſcoffsky oblatum cujus pondus fuit librar. X. longitudo unius ulnæ, diameter latitudinis dimidiæ ulnæ circa caput: & in medio oſſe ubi minor latitudo & craſſities, circumferentia qvarta pars ulnæ.

Qvod itaq; *Natura* in *Lapidibus* tentat, id in *Regno Vegetabili* qvoq; non raro obſervatum, eam tam integram Hominis figuram qvàm humanas partes æmulantes plantas exhibuiſſe, Exemplum evidens dabit *Rapa monſtroſa* hîc depicta. Archetypum coloribus delineatum ante pluſculos annos à Nobili, in cujus horto ſuccreverat, transmiſſum fuerat, Generoſo *Comiti Hermanno, Comiti in Gleichen & Hazveld, Dynaſtæ in Trachenberg & Prauſniz, Domino in Blanckenhain, Crottorf, Cranichfeld* &c. qvi pro ſingulari in me favore clementer conceſſit, ut ab Archetypo hoc delineare curarem. Crevit iſta *RAPA* in horto pagi *VVeiden* Anno M. DC. XXVIII. qvi pagus binis milliaribus Juliaco diſtat, in itinere verſus Bonnam Electoris Colonienſis ſedem; herba ſeu folia ſuperius

Ad Obs. XLVIII.

Aō. 1628. IS DESĒ RADYS DER HEYDEN
IN DEN GARDEN GEWASSEN.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

perius enaſcentia crinium ſpeciem in altum ſe erigentium repræſentant, formavit in ſupremâ rapæ parte natura qvaſi oculos, naſum, labia, truncus reliqvus rapæ, thoracem; radices hinc inde extenſæ & in ſe circumgyratæ brachia & pedes, miro naturæ luſu, nullâ accedente arte, (uti tunc fuit perſcriptum) exhibent, adeoq; tota *Rapa fœminam nudam ſedentem manibus & pedibus flexis* præ ſe fert. *Naturalem* ſimilem *radicem Mandragoræ* deſcribit *Franc. Imperatus in Diſcurſib. Natural. Italicè 1628. Neapol. editis diſc. XIV. p. 76.* in Muſeo nominatiſſimo Parentis ſui aſſervatam, qvæ *radix brachia bina* cum omnibus membris certâ proportione diſtinctis & circumdatis plurimis parvis & longis radicibus exhibuit, *effigiem humanam proximè accedens,* unde & ἀνδρωπόμορφος dicta *Mandragora.* Notum eſt Circumforaneis miris mangoniis interdum Naturæ aliqvales conatus per artem adjuvari, & ita ſæpè etiam Prudentibus imponi. Qvo modo ex *chelis ſqvillæ marinæ* qvæ dentatæ, ab uno latere inferiore ſemifalcatæ, & ebore nitidiores lævioresq; *Coronas ſerpentum* alborum efficiunt, & pro iis venditent, vidit in foro Florentiæ venales & deſcribit Excell. *Joh. Theod. Schenckius* Prof. in Academia Salana meritiſſimus *in epiſt.* ad me ante aliqvot annos data *Gammarolog. inſerta p. 928.* Sic ex *Raja piſce draconem artificioſum* exhibet Muſeum Calceolarii Veronenſis, notante *Joh. Fabro Lynceo Expoſit. in hiſtor. mexic. p. 818.* & talem *Baſiliſcum ex Raja* qvoq; Florentiæ vidit, paulò ante laudatus *D. Schenckius l. a.* Narrat *Barthol. cent. II. hiſt. 51.* Mercatorem qvendam Hafniam apportaſſe *Mandragoram* ſub patibulo (uti ajebat) erutam, (nam ex urinâ ſuſpenſi hominis ſub patibulo homunculos tales efformari vulgus credit) cum capite ſphærico, prominentiis qvatuor, oculos, naſum & os mentientibus, crinibus oblongis, corpore reliqvo oſſibus, muſculis donato, ſed re preſſius examinatâ *Rana exſiccata* & in erectam hominis formam protenſa inventa fuit, cum os ſterni breve & latum promineat in rana, & digiti manuum pedumq;, qvi in rana longiores decurtati fuerint, unde ſic fraus innotuit. Sic Lycoſthenes prodigiorum Scriptor fraude circumventus, qvod *uvas barbatas* naſcentes (qvæ 1541. in pago German. Alberſchvviler, non procul à Lindavio oppido, viſæ, primum ad Ludovicum Duc. Bavar. poſt ad Ferdin. R. & Principes Imperii miſſæ *Aldrovand. de monſtris p. 666.*) prodigiis annumeraverit, nam hoc lucri gratiâ factum, & cuſcutæ admixtione peractum fuiſſe refert *Borell. c. 1. obſ. 10.* nam hæc in amplam meſſem in uvis ſola ap-

T poſitio-

poſitio creſcit. Modum qvomodo Circumforanei *Mandragoræ radicem in hominis figuram* efformant, notat *Matthiol. in l. IV. Dioſc. c. 71. fol. 536.* inqviens: *In radicibus Arundinum, Bryoniarum* aliarumqꝫ plantarum ſculpunt impoſtores adhuc virentibus *tam virorum qvam mulierum* formas, infixis hordei & milii gravis, iis in locis ubi pilos exoriri volunt; de in factâ ſcrobe tamdiu tenui ſabulo obruunt, qvousqꝫ grana illa radices emittant, qvod fit ſpatio 20. dierum. Eruunt eas demum & ad natas è granis radices acutiſſimo cultello ſcindunt, aptantqꝫ ita ut capillos, barbam, & cæteros corporis pilos referant. *Mandragoram* tamen antea ex Muſeo *Imperati* recenſitam, *pro verâ*, non fraude hominum adulteratâ, *Franc. Imperatus* venditat, & in ea ipsâ forma à Natura productam; omnia qvoqꝫ membra hujus radicis videntur circumdata cum proprio cortice, & licet exſiccata ſit, attamen tam parvæ qvàm longæ ipſius radices firmiter adhærent, & ex propria ipſa planta ſuccreverunt; cum in exſiccatis facilè adulterinæ radices poſſint avelli. Qvin & difficile, pronuntiat *Idem Imperatus*, arte ita effici poſſe cum ſi cortex ejus ferro vulneretur tam brachia & alia membra in ſculpendo, qvam foramina indendo ut ſemina pro pilis immittantur, abſqꝫ dubio per putrefactionem corrumperetur. Si verò qvis *objiciat*, ſi iſta radix eo modo naturaliter producta ſit, neceſſarium ut in iſtâ ſpecie aliæ qvoqꝫ eo modo è terrâ erumperent? Iis reſpondet *Imperatus l. a. p. 79.* Naturam ſæpius in plantis aut frondes aut fructus aut radices monſtroſas exhibere, non aliter ac in hominibus & brutis animalibus, ob varia impedimenta in legitimo curſu. Sic orchides ordinariè binos repræſentant teſticulos, monſtri tamen inſtar qvod interdum duas manus cum digitis imitentur, unde orchis palmata dicitur, qvamvis interdum manum cum 5. digitis exactè referat, interdum tamen numerus qvinqꝫ digitos non attingat, ſed tantum grandiores & longiores ipſius diviſiones. Pari modo *Mandragora hæc binas* habet *radices* cum aliæ tres, Circéa non ſolum tres, ſed interdum qvatuor; Nardus montanus ſecundum Dioſcoridem duas habet radices ſæpius tamen videtur plures alere. *Cauſa* iſtius *diverſitatis in Numeris, ab Imperato* ſtatuitur, aut defectus humoris alimentarii, aut licet ſuperfluus ſit, ſi tamen impediatur ipſius penetratio & dilatatio à terrâ, radices fiunt rariores & pauciores, contra ſi locus aptus, & humor abundans, facile in plures dividitur radices. Unde concludit qvod *Mandragora* (pariter & *Rapa noſtra* Belgica) qvæ duas habet

radices

radices(*Rapa* unam)attribuendum& copiæ majori humoris vegetabilis, & commoditati terræ mollioris ubi provenerit, qvæ non impediverit deſcenſum plurium radicum, aut aſcenſum verſus ſuperiora, inde factum ut plures ramos qvaſi brachia ſimul effuderit. Qvâ ratione *Idem Imperatus* cum *Fabio Columna* vidit *radicem* plantæ *mandragoræ*, qvæ non ſolùm monſtravit *effigiem corporis*, *pedum*, *ventris & partium poſteriorum hominis* bene efformatorum, ſed & *brachia ſuperius elevata*, in qvorum extremitate flores erant, formam hominis apprimè præſentantis in arborem mutati, eo modo ut pictores depingere ſolent, nihilq; ipſi ad completam figuram defuit qvàm caput, qvod fortè pariter adfuiſſet ſi terra fuiſſet mollior in ſupernâ parte, dum erumperet qvæ ulteriores naturæ conatus impediviſſet. De hac *radice mandragoræ* ita *Joh. Faber Lynceus annot. in hiſt. Mexic. f. 852.* Vidi Neapoli *radicem mandragoræ* tripedalem apud qvendam Chymicum deſtillatorem, *puellæ imaginem* æqvantem, corpore in umbilico extuberante ac etiam in poſterioribus, à qvibus femorum & tibiarum modo in acutum deſinebat, ſupernè verò brachiis elatis craſſis in qvibus flores emiſit Dryadum & Daphnidum iconem repræſentantem. *Radix bryoniæ albæ* inventa *cum effigie humana* qvæ in publico Muſæo Senatûs Bononienſis adhuc ſervatur, *Aldrov. de monſt. f. 669.* Rudimentum qvoq; integram hominis figuram referens in radicibus *mandragoræ & bryoniæ* conſpici, *Idem* aſſerit *f. 308. & Kircher. in arte magnet. l. X. p. 2. c. 2. f. 806.* Dono qvoq; *Aldrovando radix* data fuit, qvæ artificiosè *hominis ſimulachrum* figuravit, qvæ ab ipſo depingitur *l. a. f. 673.* pariter ac ſimulachrum ſerpentis in radice ſerpenti formi & in ramo Ophiphyto, ab *Eodem* exhibetur *f. 671. 672.* Imprimis *radices orchides* mira ludentis naturæ offerunt ſimulachra, nam aliæ in floribus avis (unde *orchis ornithomorpha*) aliæ Cercopitheci, vel delphini figuram, aliæ apis, veſpæ, muſcæ, papilionis, culicis, cimicis, locuſtæ &c. effigiem præſeferunt *Kirch. Mund. ſubter. l. 12. ſ. 2. c. 3. f. 348.* qvi ibidem & *Orchides anthropomorphas* eſſe declarat, ut vix in corpore humano membrum qvod non qvantum potuit, exprimere fuerit conata, imò *in floribus* integram *humani corporis ſtructuram* ſub utriusq; ſexû, architectata fuit, qvos exhibet qvaſi homunculos frondium extremitatibus appenſos depictos *in arte magna l. a. f. 806.* Miram reddere cauſam conatur *Kircher. Mund. ſubterr. l. 12. ſ. 1. c. 9. f. 319.* *Satyrii anthropomorphi*, nimirum ſemina animalium terræ ſuperfuſa tempore coitus, unde natura in terra ſi-

ve animali, ſive homini aliqvid analogum efformet, qvoad membra, cum facultate ſemini propriâ, ad venerem ſcilicet excitativa. Unde ſi eqvinum ſemen decidat ſimilem figuram naſci eis inſectis, qvæ ex eqvo naſcuntur, veſpæ ſcilicet figuræ æmulam, ſi bovillum ſperma non bovis, ſed apis ex bobus orti producat.

Tandem cum *omnes plantæ* variis formis à Naturâ productæ ex qvibus *qvædam* humores, *qvædam* animalia bruta, *qvædam* morbos ipſos, *qvædam hominis partes* repræſentent, ex qvarum *Signaturis* & analogia Phyſici Hermetici vires herbarum deducere conantur, præter Croll. de ſignatur. *Heinricum Nollium* in Phyſicâ Hermeticâ, *J. P. Portam* in phythognom. *Marci Frider. Roſencreuzers* anatomiam & Phyſiognomiam Simplicium, *Joh. Francum* de ſignatur plantarum, *Zimaram* in Antro magico-medico, conſuli poterit de *ſignaturis herbarum* ad res animatas & inanimatas *Fabius Colomna in expoſ. hiſtor. mexic. f. 852. 853.* de ſignaturis in floribus *ib. f. 855.* in fructibus *f. 857.* & in ſeminibus *f. 859.* qvæ plantæ igitur partes hominis repræſentant, experientiâ teſte, eæ probant iis partibus hominis maximè eſſe ſalutares. Plura *de plantis monſtroſis* ſingulari tractatu eruditiſſimo ſectionibus tribus conſtante propediem edendo curioſum Lectorem ſaciabit *Lic. Chriſtian. Frider. Garmannus Phyſicus Chemnicenſis in Miſnia & Academiæ Curioſ. membrum nobiliſſimum*, ubi *in ſect. 1.* de Singularibus in plantis circa ſexum, transmutationem, circa monſtra in Regno vegetabili, monſtrorum cauſas efficientes, & qvod arte ſimul qvàm caſu fiant, tractabit; *in ſect. II.* recenſebit varios naturæ luſus, plantas in plantis, viſcum, fungos & alias excreſcentias arborum, animalia in arboribus creſcentia, agnum Scythiæ Boramez, inſecta vegetabilium, homines arboreos, plantas ſubterraneas & petrefactas. *Sectio* deniqꝫ *tertia* plantas in homine, ſignaturas, plantas pictas & inſcriptas recenſebit.

OBSER-

Ad Obſ. XLIX

BRITISH MUSEUM NATURAL HISTORY

OBSERVATIO XLIX.
D. FRIDERICI FERDINANDI ILLMER A WARTENBERG.
FOETUS MORTUI IN DIFFICILI PARTU FELICISSIMA EXTRACTIO.

Viri cujusdam litterati in Urbe Viennenſi caſtiſſima Conjux, Mulier virtutum ſatellitio ſtipata, fortis & generoſa, devenit ad partum difficillimum & p. n. fœtus qvaſi duplicatus, reclinato capite ſurſum, foras porrexit brachium, qvod licet ab Obſtetrice reponeretur ſæpius, tamen uſq; redibat: omnes deniq; modi adhibiti, qvibus fœtus ad ſitum naturalem debitum & convenientem pro partu poſſet reduci, ſed fruſtra omnia; ſuffocatus tandem eſt in utero, cum diu in hoc ſitu vivere ſit impoſſibile. Prævidendo ergo periculum, jubebam ut baptizaretur, anteqvam moreretur, ſecundum brachium more noſtro. Interim ante extinctionem vitalis auræ mater urgebatur enormibus doloribus, qvi ſine ulla ceſſatione incrementum ſumendo, poſt mortem fœtus miſeram & afflictam adeo tormentarunt, ut clamor ejus per longa ſpatia exaudiretur, tandem caligabant oculi, vox rauca & clamoſa per intervalla, lamentationes & ejulationes infinitæ audiebantur, qvæ ſi non pectus humanum, certè ſaxum commovere poterant. Ego in hâc perturbatione (qvia fætus partim magnitudine ſuâ, partim tumefactione omnium membrorum ob conceptam ebullitionem humorum in fœtu, uteri latera inſtar alicujus robuſtiſſimi pali infixi ampliſſimè diſtenderat) qvid facerem aliud non ſciebam, qvam ut ſvaderem extractionem fœtus per manus artificis & inſtrumenta; hîc enim omne genus medicamentorum, & modi fœtum pellendi cogniti in caſſum adhibebantur. Erat apud nos inauditum aliqvid à ſeculo, licet in Gallia nulla mulier horreat hoc remedii genus. Maximè reſiſtebant fœminæ. Verum annuente mihi viro Nobili & Magnifico Dn. Paulo de SORBAIT Profeſſore Primario in Univerſitate Viennenſi & aſſiſtente Chirurgo Wenceslao, viro probo & in Arte ſua peritiſſimo, ipſaq; parturiente conſenſum ſubito præbente *applicui fœtui uncos* in adjunctâ ſcheda delineatos. Brachio propendente, me alias in operatione impedituro, prius per novaculam reſecto, fœtum in tres partes diſrupi, & ita ſine ullâ læſione uteri ac matris eum maſculum, unà cum

Obſervat. Chirurg.

 ſecun-

ſecundinis extraxi, Matremq; ab inſtantiſſimâ morte, ſic auxiliante DEO, liberavi. Qvo peracto gaudia & jubila in Domo, admiratio vero in Urbe & vicinia. Eadem mulier ſeqventi anno imprægnata, ad idem infortunium redacta, eodem modo adjuta, extracto fœtu fœmello, tertio anno rurſus uterum gerens feliciter & citò filiolum generoſum viventem adhuc & vivaciſſimum enixa eſt. Cauſa tam infelicis partus videbatur eſſe ingens copia humorum in & circa uterum ex lautiori victu, & optima viſcerum conſtitutione collectorum, propter qvos fœtus debito modo ſeſe vertere non poterat, ſicq; ſuffocari debebat. Unde cum geſtaret ultimò filiolum in toto hoc tempore, etſi contra Hippocrat. oracula aphoriſtica videretur agi, qvater exhibui dragm. ſem. pulv. jalup. cum cremor. Tartar & ecce extracta eſt cacochymia ſeroſa in copia, ſicq; illam ad partum felicem diſpoſui. *Notandum* qvod *unci* debeant eſſe obtuſi, ne lædant uterum caſu qvo inter operandum in ejus latera irruant; hinc unci catenati, qvos in ſuo Armamentario Chirurgico depingit Scultetus, uti & Pareus f. 683. qvia nimis acuti ſunt nobis diſplicent. Hoc exemplo excitatæ & animatæ mulieres in hâc tota Urbe hoc remedii genus non amplius horrent. Juvi ego poſtea plurimas in hâc miſeria conſtitutas, tametſi non ſemper eodem modo: aliqvas enim inverti, aliqvas exhibitis pulveribus appropriatis, aliqvas imponendo in Balneum althæatum, exhibendo pulveres cephalicos, analogos illi qvem Langius deſcribit in Miſcellan. Curioſis §. 32.

Qvam Langii doctrinam eo loci reperi in his caſibus eſſe veriſſimam & meis experientiis continuo reſpondentem, aliqvas etiam ſine Unco intrudendo manum ad uterum & apprehendendo infantis manus, vel pedes vel caput ligulam iis imponendo ſicq; extrahendo, adeo qvidem feliciter, ut nunc aliqvot Chirurgi à me hîc ſint inſtructi, qvi dexterrimè cum plurimarum ſalute, cum & ſine uncis hæc Lucinæ ſacra peragant. Heroina ergo dicenda hæc mulier, qvæ pudore ruſtico depoſito, genuinum pudorem non exuit, ſed exemplo ſuo plurimis occaſio fuit, ut Hygiiæ efficaciam, Medicinæ Excellentiam Neceſſitatem, Jucunditatem, Gloriam & Admirationem ſuis in corporibus experirentur, vitæq; integritate fruerentur. Virtus nunqvam ſola eſt, ſed adeo fœcunda, ut plures etiam diverſæ ſpeciei ſoboles procreet. Hæc in fœmina hac ſemper talis apparuit, qvæ non una virtute munita, verum plurimarum ſatellitio condecorata, omnibus eſt in admiratione, &

com-

commendatione. Effigiem Uncorum & ſchema fætuum duorum in ſuo ſitu p. n. tranſmitto.

[*D. Illmer è Viennâ Litt. ad D. Sachſium Vratislaviam.*]

OBSERVATIO L.
D. THOMÆ BARTHOLINI
SANGVIS VERMINOSUS.

V*Erminantem Sangvinem* in qvodam ægro nuper extraxit Chirurgus noſter ex ſectâ venâ, qvod etiam alii viderunt Authores, ex ſangvinis putredine, forſan ex aſſumtis vermiculis qvoqꝫ in alimento, vel illorum ſeminio. *D. Bartholinus. in Litt. ad D. Sachſium.* *Obſer. Bartho l.*

SCHOLION.

Plurimas res *vermibus* ſcatere, qvi beneficio *Microſcopii* detegantur ſupra *Obſ. XIII.* enumeratum fuit. Certo refertur, inqvit *Borell. obſ. Microſ. III. in ſangvine febricitantium vermes* reperiri, & non ſemel legi hiſtorias de *vermibus per vulnera venarum* elapſis. Qvod Borellus aliorum authoritate loqvitur, id alii propriâ confirmant. Arte microſcopica ſe inveniſſe ſangvinem malignè febricitantium minutiſſimis ſcatere vermibus atteſtatur *Petr. à Caſtro in de Febr. petech. ſ. I. §. 15.* non minus qvam *Kircher. in Arte Magna Luc. L. X. p. 2. c. 8. §. 5. f. 834. & in Mund. ſubt. L. XII. ſ. 1. c. 10. f. 352. & ſ. 2. c. 7. f. 370.* Interdum iſti *vermes majores ſunt*, ut abſqꝫ oculari hoc inſtrumento cernantur, qvales vidit *Riolan. in Enchirid. Anat. & Pathol. L. II. c. 17.* ſectâ vena effluxiſſe, & qvi intra venas geniti in dextram Auriculam Cordis confluentes, cor eroſerint. *Id. ibid.* Talem *vermem ex vena* egreſſum *Zacut. L. III. Prax. obſ. 95.* vidit, & inſecta balæniformia in ſangvine. *Borell. Cent. III. obſ. Phyſ. 4.* in vena Emulgente ſiniſtra *Prævotius*, in vena cavæ deſcendentis trunco vermes *Spigelius*, notante *Joh. Rhodio Cent. II. obſ. 61. 62.* Dn. *de Beueron* Locum tenenti Regio in Normandia Anno 1658. *ſecta vena Vermem ex vena* ſpithamæ longitudine eductum fuiſſe, ægroto intra triduum ſuccumbente, jam commemoravi *in Oceano Macro. Microſm. §. 139.*

Magis adhuc admirationem meretur Narratio *Joh. Fabri Lyncei Not. in Recchum fol. 610.* qvi in Bove invenit *in ductibus* illis *Bilem ad ſuam*

veſicam

veſiculam vehentibus *Animalcula* qvædam plana, circularia, magnitudine & figura Ulmi florem referentia, coloris liveſcentis, craſſitie Ungvis ſubſtantiam æqvantia: hæc ex circumferentia ad centrum ſe contraxerunt, in qvibus nec cauda, nec caput apparuit manifeſtum, contracta ita manſerunt duplo qvidem craſſiora, ſed ſimul tamen minora ac reſtrictiva facta, Italis Lanionibus vocantur *Biſcoli.* Miratur *Faber* l. a. f. 611. qvod in aliis hepatis venis, ubi ſangvis dulcior, nulla alia animalcula in hoc bove reperta, ſed *ſub ipſa veſicula*, ad ipſius cervicem, qvo pertingit internus qvidam ductus, tam copioſa viſa, ut pulicum inſtar ſuam ibi ſobolem produxerint, aluerint, qvinqvagenarium numerum exceſſerint (ex majoribus autem viventibus & ſeſe moventibus vermiculis ſeptem pluresve numerati) miratur, *inqvam* qvod non obſtante amaritudine ibi vixerint, cum ex Gal. ſententia de ſimpl. medic. facult. amarus ſapor omnibus viventibus adeo inimicus, atq; contrarius, ut in Lacu Aſphaltite ob ejus aqvæ amaritiem nec animalia nec plantæ vivere velint. In *Hominis veſica felleâ* qvoq; invenit Duſſeldorpi vermes *D. Galenus VVierus* Juliac. Princip. Archiater & *Hildano* narravit *Cent. I. obſ. 60.* Qvin & in ipſo *Hepate ejusq; ſangvine vermes* inveniri notavit Ipſe *Barthol. in Anat. Reform. l. I. c. 14. p. 86.* qvos ſub nomine Hirudinum in nuncupati viſceris anfractibus in ovibus & bobus reperiri expertus eſt D. *Aug. Hauptman in de viv. mort. Imag. p. 201.* & in canis Epate vidit *D. Tardin* Medicus Turnonius apud *Borell. Cent. III. obſ. 33. Hominis Epar* & reliqva *parenchymata* obſervavit *Keckringius Obſ. 93. p. 178.* per inſtrumentum microſcopium, qvod habuit *à Benedicto Spinoſa* inſigni Mathematico, *infinitis* ſcatere *animalculis minutiſſimis*, qvæ an perpetuo motu ſuo ea corrumpant, an conſervent, cenſet dubium videri poſſe ei, qvi conſideret Domum dum incolitur nitere & ſplendeſcere, eundem tamen atteri continua inhabitantium culturâ.

Deniq; cum *vermes* in *ipſo Sangvine* hæreant, non mirum ſi interdum *vermiculi* cum *Urina* excernantur, ſero ex ſangvine ad renes derivato, qvales *in Scorbutico* Regiomonti Exc. *D. Chriſtoph. Tinctorius* Archiater Brandenburg. vidit *vivos* cum Urina emictos, nigricantes forma ſcorpionis ſed minore magnitudine triduum viventes: apud *Bartholin. cent. IV. hiſt. 72.* in Urinis *Lue venerea* infectorem notavit *Balduin. Ronſſeus Epiſt. X. p. 42.* & plura exempla ex variis Authoribus adducit *de vermibus & Lumbricis per Urinam excretis Rhod. Cent. III. obſ. 35. 36.*

Ipſe-

Ipſemet dum hæc ſcribo, Cachecticum qvendam nunc ſcirrho Lienis, olim gonorrhæa laborantem curæ meæ commiſſum habeo, qvi jam ab aliqvot diebus *vermes vivos* cum *Urina* vidit eductos, prima die qvinq; altera tres, poſt aliqvot dies ſaltem unum, colore albos figura lumbricos minutos æmulantes, an adhuc plures ſint prodituri, tempus docebit.

[*D. Philip. Jacob. Sachs à Levvenh.*]

OBSERVATIO LI.
D. THOMÆ BARTHOLINI
HEMICRANIA PERIODICA.

HEmicraniam periodicam nuperrimis diebus in viro Illuſtriſſimo obſervavi planè ſingularem. Recurrit ea cottidie certa hora, ſeptima nempe matutina, paulatim increſcendo & decreſcendo ad horam duodecimam, tum nullo prorſus ſenſu ejus relicto. Occupat vero externam tantum frontis partem ſupra dextri oculi orbitam. Venæſectio juvit & compreſsio iſtius partis. Cauſa hujus periodi eſſet divinanda. Forſan vel ſangvis vel lympha per Circulationem ea hora recurrens ad locum hunc qvocunq; vitio debilem, vellicat acrimonia ſua pericranium. Alias Tuſſes Epidemicæ & Pleuritides hac æſtate Anno 1669. graſſabantur, non paucis lethales, qvas ſecta vena plerumq; jugulavit. vid. Ann. III. obſ. 252. p. 455. *Obſ. Pathologica.*

[*D. Barthl. è Hafnia Litt. ad D. Sachſium.*]

OBSERVATIO LII.
D. THOMÆ BARTHOLINI
NATURÆ ROBUR IN GRAVIDA.

MIrum Naturæ robur eluxit in geminis Gravidis in Noſocomio Lue venerea laborantibus, qvæ fœtus ſuos ſalvos ſanosq; enixæ ſunt, qvanqvam à Chirurgo neſcio eas prægnantes eſſe, per ☿m ſæpe & copioſè fuerint procuratæ. *Obſer. Therapeut.*

D. Th. Barthol. in Litt. ad D. Sachſium.

SCHOLION.

Qvod hic Chirurgi ex inſcitia interno medicamento tentarunt, ferè idem *Fabric. Hildan.* data opera & conſilio *Nicol. Maſſæ* fecit, qvando Prægnantem inunxit Mercurio, ſicq; feliciter una fidelia, ut loqvitur, tres dealbavit parietes, videlicet matrem, & lactantem infantem curando, ac fœtum nondum editum ab hâc Lue præſervando. *Conf. cent. IV. obſ. 97. p. 494.* Admirando vero ſanè *robore Naturam* aliqvando *in Gravidis* ſtructas ſibi morborum inſidias etiam virulentas reprimere, vel unica ſeqvens confirmare poteſt hiſtoria, qvam cum Angelo Colio Senenſi Philoſopho in Noſocomio S. Spiritus Romæ obſervavit *Joh. Faber Lynceus Expoſit. in Nardum Recchum f. 493.* Gravida à cane rabida demorſa, morientibus paulo poſt omnibus reliqvis ſola qvinqvaginta qvinq; dies nihil ſenſit, poſt hoc tempus ſalva peperit filiam; poſt duos vero à partu dies, in ea omnia ſymptomata incidit, qvæ cæteri demorſi pati ſoliti fuerant, & tertia die obiit. [*D. Henr. Vollgnad.*]

OBSERVATIO LIII.
D. VALENTINI ANDREÆ MOELLENBROCCII
VARIOLÆ FOETUS IN UTERO.

Obſer. Pathol.

VAriolas imprimis Infantibus moleſtas eſſe & infeſtas, notiſſimum, obſervatum etiam eſt & adultos ab iis infici, qvod hic Halis Saxonum per elapſum triennium, qvo inprimis verno & autumnali tempore graſſatæ ſunt, non rarum fuit, idq; etiam Dn. *Th. Bartholinus vir* de Rep. medica optimè meritus Anno 1656. in Dania accidiſſe *cent. IV. hiſt. 50.* refert, imo nec fœtum in utero ab iis immunem eſſe Foreſt. l. V. obſ. 44. p. 196. & jam laudatus *Bartholin. l. c.* aſſerunt, qvod & ego ante biennium obſervavi. Generoſi cujusdam viri Uxor cum ante *variolis* laboraſſet, *filiam* peperit *veſtigiis variolarum* conſpicuam, unde liqvet ipſam adhuc in utero materno ſimul cum matre variolis affectam fuiſſe. *D. Mœllenbrocc. in Litt. ex Hallis Saxon. ad D. Sachſium.*

Confer noſtram *Obſ. XLII. ſupra.* & *Kerckring. Obſ. LVII. ubi fœtui* ſangvis & oſſa flavo colore tincta ex Ictero matris

OBSER-

OBSERVATIO LIV.

D. VALENTINI ANDREÆ MOELLENBROCCI

HYPERCATHARSIS A MEDICAMENTIS MERCURIALIBUS.

Obſer. Therapeut.

NUper ad Ægrotum qvendam vocatus invenio ipſum admodum debilem & morti vicinum. Hic ab Agyrta aliqvo pulverem acceperat à qvo ſexagies ſeceſſit, & decies vomuit, tandem etiam cruenta excrevit, moleſtiſſimusq; teneſmus ſecutus eſt, ex qvibus & febre ſuperveniente, inſigni virium dejectione, anxietate cordis, ſalivatione nimia, torminibus ventris, & doſi parva pulverem iſtum Mercurialem fuiſſe conjeci. Hunc ægrotum, DEO (cui ſit laus) auxiliante, exhibitis remediis convenientibus, præprimis vero Tinctura Theriacali intra qvinq; dies ex orci faucibus eripui. Similem hypercatharſin non ſine vitæ periculo perpeſſæ ſunt hîc mulieres duæ honeſtæ ex uſu Azot notiſſimi Empirici Heslingii & ante paucos menſes Secretarius qvidam aliàs δραςικὸν hoc medicamentum plurimis admodum commendans, qvi eo aſſumto maximos cruciatus & brevi mortem ſibi conſcivit, nihil proficientibus à Medico Ordinario efficacibus etiam remediis exhibitis. De hoc Azot brevibus qvidem in tract. meo de varis ſive Arthritide vaga ſcorbuticâ aliqvid monui, ſed in altera ejus Editione (qvam qvia prior multis mendis & craſſis vitiis Typographicis ſcatet, atq; exceptis paucis exemplaribus diſtracta plurimum variis rariſſimis medicamentis & obſervationibus auxi) fuſius de eo σύν θεῷ acturus ſum.

[*D. Mœllenbrocc. è Halis Saxon. ad D. Sachſium*]

Observatio LV.
D. JOH. GEORGI GREISELI
ANATOME MONSTRI GEMELLORUM HUMANORUM.

Obſ. Anatomica.

MEnſe Martio Anno 1664. peperit Mulier qvædam hic Viennæ gemellas concretas mortuas, qvarum à me apertarum corporis conſtitutio hæc fuit inventa. *Capita* habebat duō, ſed in unum concreta, tamen *Cranio* interdiſtincta, omniaq; capitis organa duplicia fuerunt, ſic duplices ventriculi, omnes membranæ venæ & arteriæ duplices, duplices nervorum origines, duæ *Lingvæ*, duo *Ora*, qvatuor *oculi*, duplex concretus *naſus*, exceptis *Auribus*, qvæ binæ tantum erant, *Brachia* duo, *collum*, *thorax* pectus eorumq; organa omnia fuerunt ſimplicia, ſed craſſiora, longiora ſolito & majora, *Cor* qvoq; unicum, ſed & hoc conſveto majus. *Ventriculus* erat unus, unà cum Inteſtinis tenuibus, *corpus totum* erat *continuum uſq; ad regionem Lumbarem*, ubi ſe dividebat in duo faciebatq; ex uno ramo *duas ſpinas dorſi*, qvæ aliâ qvaſi ſpuriâ ſpinâ, ut fulcro fulcitæ & inter ſe extenſæ tenebantur. In diviſione hujus corporis ſe qvoq; organa denuo multiplicabant, erantq; inteſtina craſſa duplicia, cum duabus ſeparatis & diſtinctis alvis; præterea reperiebantur 4. *Renes*, *duo Uteri*, cum omnibus reqviſitis bene perfectis *duæ veſicæ & pedes qvatuor*. Hoc corpus ita balſamavi, & adhuc balſamatum apud qvendam Magnatem reſervatur.

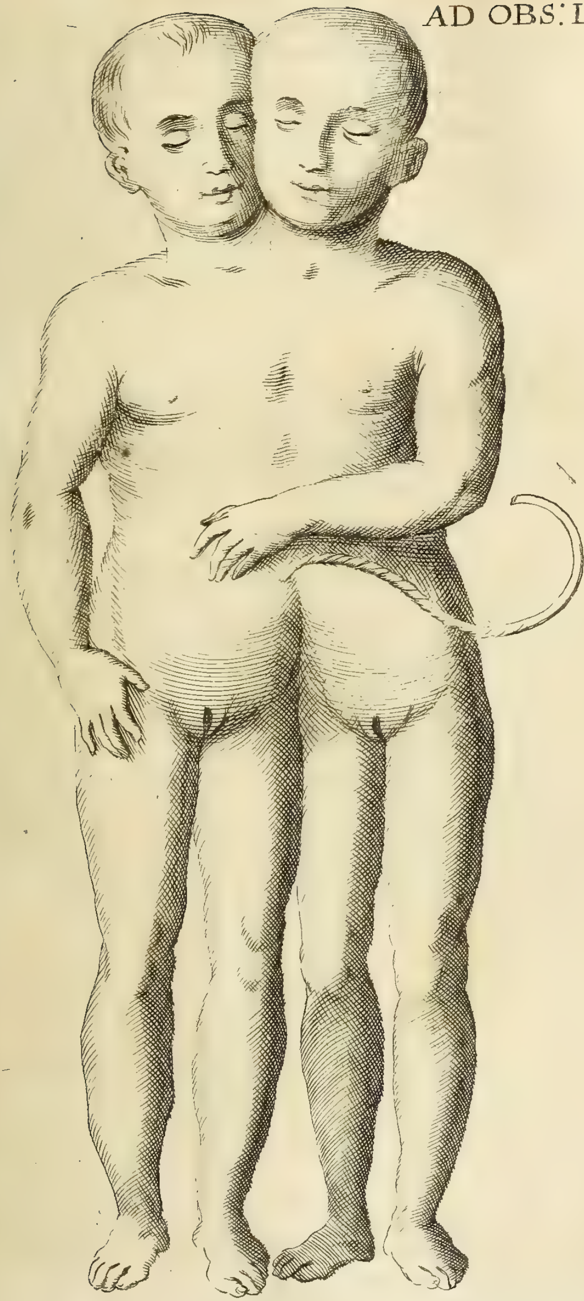
[*D. Greiſel. Viennæ communicavit D. Jung, à qvo Vratislav ad D. Sachſium.*]

Observatio LVI.
D. JOH. GEORGII GREISELII
REN SUCCENTURIATUS MONSTROSUS, CUM ULCERE.

Obſerv. Anatomic.

NObilis qvidam 45. annorum temperamenti ſangvineo bilioſi, poſt diuturnam Colicam, eamq; contumaciſſimam, generoſiſſimaq; remedia reſpuentem mortuus, à me apertus fuit, ubi Inteſtini Coli exteriorem tunicam abſumtam, & qvaſi ſphacelatam

AD OBS: LV.

BRITISH MUSEUM NATURAL HISTORY

latam inveni, ex illa nempe parte qvâ Reni ſiniſtro adjacebat. *Ren* vero *ſiniſter* tantus erat, ut figuram Lienis deſtruxerit, qvi multis tunicis & membranis involutus erat, qvibus reſectis Ren verus in debita figura & ſitu inventus fuit: *Ren* vero *ſuccenturiatus tantus* erat, ut totam illam qvaſi regionem à Diaphragmate (qvod una cum Liene ex illa parte elevaverat altius) uſq; ad muſculum Pſoas deorſum occupaverit. In hoc Rene ſuccenturiato erat Ulcus, ita qvidem apertum, ut integro pugno tranſitus pateret. Materia ex hoc Ulcere rupto effluxa, erat Aqva rubra ac ſi bolo armeno tincta fuiſſet ad libras XII. qvaſi, intus vero adhuc hærens erat denſa & glutinoſa valdè, fuliginemq; redolebat ad inſtar carbonum terræ cum ſummâ nauſea & horrore. Hæc maſſa ſine materia jam dum effluxa, & particula abrupta ponderabat liber 2. uncias iij. Notandum penes eſt, qvod Nobili huic jam dum filii eodem putatitio Colico morbo mortui fuerint.

[*D. Greiſel. comm. Viennæ Dn. D. Jung.*]

Observatio LVII.
Dn. JOACHIMI GEORGII ELSNERI
VINCETOXICUM SCROFULARUM REMEDIUM.

Obſer. Therapent.

UBi Virus, ibi etiam Virtus. Surgenti Napello, adſtare antidotum Anthora videtur. Tarantulæ venenum, interempto animale extingvitur. Caro venenatarum beſtiarum contuſa & vulneri admota, venenum ſuum qvod Corpori immiſit ob Sympathiam, qvam cum eo habet, ad ſe trahit : Simile qvippe attrahit ſimile. Serpens venenoſiſſimus, qvem Kircherus pileatum vocat, lapidem alexipharmacum Capiti à Natura inditum habet. Ex Mercurio Chimici ſingulare remedium, & qvaſi Panacæam præparant. Arſenicum ipſum ſuo in centro proprium abſcondit antidotum. Bufones qvi alias Spumam venenoſam ſpumant exſiccati bubonibus aliiſq; venenoſis apoſtematibus ſummo cum ſucceſſu applicantur; imo applicantur in omnibus febribus malignis glandulis ſub axillis & in Ingvine inuncti oleo Magni Ducis Hetruriæ contra venena, qva inunctione vis magnetica illorum in extrahendo veneno augetur, & ſic multi Umbris ere-

pti fuere. Animalia qvæ Speluncæ mortiferæ in Agro puteolano vix Spiritum trahentia extrahuntur, immerſa lacui vicino, qvi Italis Lago Agnano dicitur, vitali auræ reſtituta recreantur. Et qvis non miretur inſitam Virtutem Hyiuccæ canada næ qvæ in ſe & venenum, & medicamentum& alimentũ mortalibus ſubminiſtrat. Nec minus Natura provida fuit in procreatione plantarum iſtarum Regionum, qvæ morbis vexantur endemiis. Incolæ qvi miſeram ſub umbris ſeptentrionalibus vitam ducunt vexati à Scorbuto; illorum prata rident antidoto, ubiq; enim locorum Cochlearia cum aliis antiſcorbuticis ſuperbit, unde miſeri habeant, qvo Solamen qværant. Lues venerea, vernaculum & peculiare occidentalibus Indis malum, & tale Gvajacum apud illos, iſti morbo remedium præſentaneum.

Hinc Hiſpanus qvidam morbo gallico infectus ejus curatione incognita exiſtente, inde mali remedium petendum arbitratus, ubi natales mali fuiſſent, in Americam navigans, Gvajaci decoctum bibendo, curatus eſt, noviq; medicamenti planè divini inventor fuit, ut refert Petrus Ciera tomo II. rer. Indicar. Cap. XXIX. Non minori Fortuna me judice donati ſunt à benigna Natura Incolæ Carinthiæ & Styriæ. Cum omnes ferè à Scrofulis vexentur, ſummum Numen Ipſis remedium procreavit. Qvod ſumma cum admiratione dum ex Italia Viennam tenderem Vincetoxicum album maxima in qvantitate omnium locorum vidi luxuriare qvam plantam tam copioſè ut maximè neceſſariam genio loci Naturam produxiſſe qvis eſt, qvi dubitet. DEUS qvippe & Natura nihil fruſtra agunt. Hinc judicioſè concludebam, Illis qvi Scrofulis afficiuntur appropriatum eſſe remedium, qvia mihi notum erat, decoctum hujus radicis à multis magni nominis practicis pro ſingulari remedio æſtimatum fuiſſe pro curanda Hydrope incipiente; Et non abs re. Iſtius enim radicis Eſſentia in volatilitate mercuriali qvadam conſiſtit, & hinc inde maxima penetrandi vi prædita eſt, ſuaq; ſubtilitate lympham incraſſatam attenuat, ut illa per glandulas in qvibus antea ſua viſcoſitate obſtructionem cauſaverat commode transcolari poſſit, & ad priſtinum redire motum, qvo enim impedito lympha remanet in vaſis ſibi accommodatis, qvæ à nimia copia nimium diſtendit, tractu vero temporis ab acrimonia qvam mora iſta concipit qvia Salia in iſta latentes invicem agunt, & in iſta actione exaltatur ma-

gi

is illorum acrimonia, qvæ poſtea vi ſua cauſtica erodit vaſorum lym-
haticorum tenues alias membranulas, qvibus eroſis copioſè aqva Ab-
omini influit, & ita fontem hujus mali producit.

Et ſi hanc ob cauſam Hydropi conducit, cur non etiam Scrofulis
crofula enim, uti Hydrops glandularum abdominis, Hæ glandularum
olli affectus & obſtructio ſunt. Lympha enim craſſa in glandulis con-
lomeratis colli, hodiè ſalivalibus dictis, ob craſſitiem ſuam moram du
ens & transcolari neqviens, unde illarum glandularum primo durities
oſteà ſenſim accreſcens pertinaxq́ꝫ tumor originem ducit. Qvis ta-
nen hic inſtare poſſet hydropem eſſe affectum glandularum congloba-
arum, Scrofulas vero conglomeratorum, & notum eſſe hodierna ac-
urata inſpectione anatomica officium conglomeratorum planè diver-
um eſſe à conglobatis, uti videre eſt in Hepate cujus glandulæ ad Sepa-
ationem & transcolationem bilis inſerviunt, pancreatis vero glandulæ
d ſuccum pancreaticum, ſic glandulæ ſalivales ad Salivam.

Sed, licet videamus revera uſum planè illarum glandularum diver-
um eſſe, aſt lympha & ſaliva vix ac ne vix admittit differentiam, ſi
trasq́ꝫ lapide Chimiæ lydio probaveris. Et qvod magis in iſtis qvi
crofulis laborant non ſolum glandulæ iſtæ dictæ ſalivales afficiuntur
ed & interdum conglobatæ internæ uti videre eſt ex Obſervatione an-
otata à Paul. Barbetto in ſua Praxi L. II. cap. 2. Qvi aperto virginis
adavere, qvæ pluribus ſcrofulis in vita vexata fuerat reperit mille ultra
landulas minores, majoresve à faucibus ad os pubis usq́ꝫ, Qvæ ejus-
em fuere coloris flavi ſcilicet cum apertis in collo Scrofulis. Addo;
vod non una vice obſervavi, glandulam majorem meſenterii, qvæ
ancreas Aſellii vocantur, plerumq́ꝫ affectam eſſe in illis, qvi à Scrofulis
ruciantur; Illam enim juſto majorem & duriorem inveni, qvam alias
ſſe ſolet inſtatu naturali.

Huic rationi, Experientia videtur adjicere calculum. Nam dum
dmirarer divinam Clementiam in procreatione hujus plantæ fæmina
vædam nobis obviam veniebat, qvæ magnam copiam Vincetoxici
ollectam tenebat, ex qva avidè expectabam, qvam ob cauſam & ad
valem uſum illam collegiſſet, qvæ pro reſponſo mihi dabat ſuorum ſu-
m gratia hoc feciſſe, qvi glanduloſi (vulgariter ſo die Drüſen hätten)
vam maximè in iſta regione cum eſſent, iſtum affectum impedire de-
octum hujus plantæ qvod qvotidiè ipſis daret. Qvod reſponſum
meam

meam conceptam opinionem confirmabat, & hinc ex illa petebam cur non ſibimetipſa conſuleret ſumendo decoctum hujus herbæ; qvod, ſi à longo tempore feciſſet, forſan non tam multis exornata foret ſcrofulis. Nam ſi decoctum hujus plantæ ſuibus conveniret, cur non etiam ſibi, in qvo mihi etiam favere videbatur, etymologia nominis; qvod à ſcrofis i. e. porcis Scrofulæ dictæ eſſent. Ad qvod conſilium illa ridendo reſpondebat, decus & ornamentum ipſius eſſe Scrofulam, qvæ multis minoribus concomitata & qvaſi gravida de collo ipſius ſuſpendebat, hincqve non opus ipſi eſſe medicamento. Hiſce dimittebam ſcrofam cum ſuis ſcrofulis, & ſic cognovi qvod qvemadmodum vitia non rarò tractu temporis conceſſa abeunt in virtutes, ſic qvoqꝫ deformitates conſvetudine ornamenti loco à multis reputantur. Interim tamen concludebam motus à ſuperioribus recenſitis rationibus: Qvod planta iſta ſummo jure poſſit annumerari ſimplicibus, qvæ faciunt ad curationem hujus affectus, & hinc jure appropriatum vincetoxicum poſſe dici Scrofularum remedium.

OBSERVATIO LVIII.
DN. ALHARDI HERMANNI CUMMII
APOPLEXIA LETHALIS EX SCABIE RETROPULSA.

NOtus mihi paſtor qvidam Eccleſiæ, qvi cum ſcabiem ſiccam topicis curare vellet corpore non præparato, ſub noctem, qvarta circiter ab inunctione hora, Apoplexia corripiebatur, & intra horam moriebatur.

[*ad Dn. Joach. Georg. Elsnerum.*]

OBSER-

Observatio LIX.
Dn. ALHARDI HERMANNI CUMMII.
DOLOR MESENTERII TREMULUS IN PARALYSIN MANUUM DESINENS.

ANno 1667. Hannoveræ ſub cura habebam virginem 18. annorum, qvæ Menſium obſtructione & ſimul dolore Meſenterii tremulo & convulſivo laborabat. Hic deſinebat in paralyſin manuum facilè curabilem.

[*ad D. Joach. Georg. Elsnerum.*]

Observatio LX.
D. JOH. FERDINANDI HERTODII.
FOETUS CROCO IN UTERO TINCTUS.

MAgnum & admiratione dignum dicere viſus eſt *Amatꝰ Luſitanus*, ubi *curat. Med. cent. 5. f. m. 71.* refert mulierem qvandam ab epoto medicamento, cui Crocus admixtus eſſet, duas puellas ab extra Coloris lutei peperiſſe: & hanc coloris cauſſam ipſi Croco attribuit, ſigno deſumpto, qvod color loturâ aqvæ diſparuerit. Hanc Amati aſſertionem uti dubioſam, datâ occaſione commodâ, præſente anno & qvidem qvadrageſimali tempore ad Veritatis incudem devolvi. Occupatus qvippe eram in Anatomiâ publicâ Corporis fœminei, ob ſupplicium capite mulctati; & feliciter ad finem perducta omnium partium præparatione & explicatione, experimentum cum croco in cane inſtituere decrevi; qvod & felici cum ſucceſſu effeci in Præſentia Illuſtriſſi. D. D. S. Rom. Imp. Comitis Philippi Chriſtophori à Liechtenſtain &c. & Illuſtriſs. D. D. Joannis Antonii Lib. Bar. de Qveſtenberg &c. Inclyt. Senatus Brunenſis, aliorumq́ D. D. Spectatorum, id ipſum ſumma cum admiratione intuentium. Copia experimenti ſeqvens eſt. Sumſi canem fœminam trium vel qvatuor ſeptimanarum gravidam, cui toto geſtationis tempore tam cibum qvam potum Croco tinctum exhibui, donec octo forſan dies ad partum ſupereſſent, ubi ultimis tribus diebus, etiam ad Dragm. ij. & iij. Croci, juſculis addidi. Canis etſi in principio ſperneret alimenta Croco

condita, fame tamen plus urgente poſtea ea alacrius ſumpſit. Demum ſectâ hujus canis tota abdominis regione, ut & ipſo utero ad placentas usq; iisq; demum etiam diſſectis, ſumpſi colliqvamentum qvod non exiguo colore croceo tinctum viſebatur, ſcutellæ impoſui, & igni ad concretionem admoveri præcepi. Interim jucundo viſu contemplandi erant catelli, de nigro ad albedinem variegati coloris, hinc inde ſe ſe volutantes, in qvibus albidiores cutis particulæ plenariè croceo colore tinctæ fuerant. Qvo experimento conſtabat veram eſſe Amati Luſitani ſententiam, Crocum etiam in utero fœtum tingere; hancq; ob rationem Eundem tanqvam ſingulare & ſpecificum medicamentum adhiberi poſſe ad pellendum fœtum, & menſtrua retenta. Sed qvod mirandum chylus in vaſis lacteis albicans erat. Qvo modo vero jam chylus albicans nec Croco tinctus in vaſis lacteis per meſenterium diſperſis ſe viſui obtulerit, & tamen tinctura donatus, nec ea ſpoliatus fuerit, altioris eſt indaginis.

Niſi dicere velimus ſubtiliſſimas Croci particulas, in qvibus potior tinctura conſiſtit, relictis reliqvis chyloſis craſſioribus, iisq; valedicendo anheloſa Cordis attractione per ductum thoracicum furibundè Cor petiiſſe, cum iisdem ſummè Cor delectetur. Qvod vero eadem tinctura nec in ſangvine viſa fuerit, credendum propter ſaturatam & intenſam tincturæ qvam poſſidet rubedinem in ſangvine, ceu qvem potius exaltat adverti non potuiſſe; pollet enim Crocus tinctura Sangvinea, & abundat multo ſulphure fixo, atq; ideo etiam ob poros ejusdem valdè conſtrictos & coarctatos difficulter coloris ſui reſolutionem patitur, nec ſulphure ſuffumigatus colorem perdit; fortè qvia planta ſolaris eſt, & Soli metallorum ſulphur tincturam addat, ubi contra alia vegetabilia poros valdè laxos habentia etiam à radiis ſolaribus, facilè diſparente eorundem tincturâ, in ſuperficie mutationem ſubeant. Vel ſi cum chymicis ſentire velimus, tincturam Croci in Chylo tantum introverſam eſſe, non aliter ac in Coralliis rubicundiſſimis accidere ſolet, ubi illa in teſtis non adeo profundis ſuperficietenus à flamma lambuntur & reverberantur, albeſcunt, per ſuccedentes vero gradus Ignis in flavedinem, citrinitatem, & rubedinem ſummam (qvam initio occultârant) abeunt, unde demum fit tinctura rubicundiſſima. Qvod autem in colliqvamento denuo tinctura *Croci* conſpectui ſeſe obtulerit, inde factum fuiſſe conjecturandum eſt, ubi ſangvis *Croco* imprægnatus per arterias

terias in placentam defertur, à glandulis vero ibidem magis depuratur, & per membranarum poros amplius filtratur, colliqvamentum tenuius, albidius clariusq; evadit, nec ita *Croci* tincturam, qvemadmodum in arteriis exiſtens palliare, & abſcondere potens eſt, ſed eam prodere cogitur.

[*Ex literis ad D. Joach. Georg. Eſlnerum.*]

OBSERVATIO LXI.
DN. JOACH. GEORG. ELSNERI.
ALBEDO CHYLI TEGENS RUBEDINEM.

SUperior Obſervatio anſam mihi ſuggerit, ut ad elucidationem iſtius Opinionis, qvod nempe in chylo ſangvinea vel potius rubicunda lateat tinctura; addam experimentum, qvod caſu oculis meis ante aliqvot annos, dum Pariſiis viverem, ſe ſe obtulit. Dum enim occupatus eſſem cum Dn. D. Carolo Reyger, hoc tempore Medico Poſonienſi, Amico meo integerrimo, circa experimenta nonnulla anatomica in diſſecto cane vivo, cujus abdomine aperto, cum vaſa lactea ſucco chylifero turgida egregiè apparerent, ligatura illis injecta motum chyli ad ductum thoracicum impedire tentavi, ut poſtea illa amico tunc abſenti commodè poſſem demonſtrare, in qvibus ita ligatis poſt aliqvot horas cum amicis inveni liqvorem rubicundiſſimum, ſangvinis inſtar, locô chyli, manifeſto indicio hunc colorem antea intus latitaſſe.

Qvod Experimentum poſtea ſæpius reiteravi, raró tamen obſervavi chylum ita retentum inclinaſſe tractu temporis ad rubedinem, interdum tamen rutilantem vidi. Cujus cauſſam fuiſſe opinor, qvod chylus iſte magis rubedine ſaturatus fuerit à reliqvis. Alias non dubius animo ſum in qvolibet chylo rubedinem iſtam latere, qvæ forſan ex admixtione alicujus Salis in corpore latentis ſe prodit. Exemplum nobis ſit transmutatio coloris, qvam ex ſulphure poſſumus habere communi, qvæ à nullo alio dependet principio qvam ex commixtione diverſorum Salium. Nam extracta iſtius cum ſale Tartari tinctura, uti rubicundiſſima ſic præcipitatione cum aceto deſtillato abit in pulve-

rem albicantem, qvi Lac ſulphuris à colore vocatur. Qvi pulvis ſi de novo ſolvitur in aqva admixto ſale alkali cujusdam plantæ, videbis rubedinem Sulphuris modo latitaſſe, priſtinum enim acqvirit colorem.

OBSERVATIO LXII.

D. JOHANNIS PATERSONII HAYN

FOETUS EXTRA UTERUM PROPENDENTIS EJULATUS, ET REDITUS IN UTERUM.

Obſervat. Phyſica.

SCripſit ad me hoc anno 1670. Dom. *Gergei* Paſtor in Hungaria noſtra ſuperiore & Medicus, miram hanc hiſtoriam, ſi non penitus naturalem, prodigioſam tamen. *In Hungariâ Fœmina* partui vicina Anno M. DC. LXIX. incœpit parere fœtum, ut jam extra Uterum totum exereret caput, ſed fœtus *ejulatu bis ter edito iterum in uterum fuit abreptus*, per duas ſeptimanas ibi adhuc hæſit, & dein legitimo partu fuit excluſus. *D. Paterſonius ex Eperienſi Urbe ad D. David Spilenbergerum Leutſchoviam in Superiore Hungaria*, indeq; *Vratislav. ad D. Sachſium.*

SCHOLION.

De *vagitu uterino*, ſeu *de vagitu*, qvi exprimitur à fœtu adhuc in utero concluſo *Andr. Libavius L. II. ſingular. tract. X. à p. 279. uſq; 289.* ſingularem habet Diſſertationem problematicam, ubi præter Hiſtorias ex *VVeinrich. de Monſtr. c. 26.* allatas, (ex qvibus exemplum *de fœtu Vratislavienſi*, qvi clariſſimè vociferari auditus fuit) proprias aliqvot adducit *p. 287.* non minus qvam *Idem Libav. in Ciſt. Hornung. Epiſt. 81. p. 216.* de fœtu Rotenburgi ad Tubarim, cujus vagitum dies 42. ante partum vicies perceperunt mulierculæ. Alia hujus farinæ *Exempla ultra 17.* recenſet *Camerar. Memorab. Med. Cent. XI. §. 16. & 17.* item *Joh. Udalricus Rümlerus in obſ. à. D. VVelſchio editis obſ. 97. p. 58. Sennert. Prax. L. IV. p. 2. ſ. 2. c. 8.* de aliqvot fœtibus Wittebergæ vagientibus, & præcipuè *Th. Bartholin. cent. 1. Hiſt. Anat. obſ. 1. & 8.*

Unicum addo Illuſtris *ROBERTI BOYLÆI* Exemplum, qvod recenſet *in Experim. Phyſ. Mechanic. Exper. XLI. p. 465.* Novi, *inqvit*, qvandam Dominam, ea cum paucis annis abhinc gravida eſſet,

apud

apud me conqveſti fuerunt ejus amici, illam *Infantuli* ſui *vagitu* pluri-mum multoties perterrefactam fuiſſe. Narrat *Idem*, ſibi à mulieribus ruſticis narratum, qvaſi rem non inuſitatam, audiri pullos in ovo non-dum putamine perrupto pipizantes. Dn. *D. Baldaſar Timæus à Gul-denklee Elect. Brandenb. Archiater. L. IV. Caſ. Medic. obſ. 24. p. 222. plora-tum uterinum* à cauſis naturalibus qvidem interdum fieri poſſe concedit, eundem tamen qvandoqꝫ & à cauſa ſuperiori excitari ſtatuit, & vel fœ-tui, vel parentibus, vel Reip. calamitatem portendere, idqꝫ probat exemplo ominoſo, qvod Colbergæ Aō. 1624. accidit, ubi in templo fœ-minæ nono menſe gravidæ *fœtus* à matre & vicinis ſæpius *plorans* auditus fuit, ubi poſtea fœtus in lucem, editus, unà cum matre ab ancilla vene-no peremtus fuit, maritus peſte extinctus, domus incendio abſumta, re-liqvi liberi aut in ſumma miſeria viventes aut acerbo fato occubuerunt, qvin & ſubſeqvente in Septentrione Bello & Urbi Colbergæ & toti Po-meraniæ funeſtus prænuntius fuerit hic vagitus.

Et *regreſſus in Uterum hujus fœtus* in Hungaria maximè mirandus eſt. Narrat *Montevillan. in Itiner. p. 225.* ſub Imperio Prete Johannis ex Arena qvotidie procreſcere arbuſculas, uſqꝫ ad meridiem, & poſt ad occaſum Solis *denuo redire in terram*, ita ut non amplius appareant, atqꝫ id qvotidie, niſi qvis reditum in terram hujus plantæ cum *Stengel. de monſtris. c. 1. §. 15. p. 29.* fieri putet, qvando arbores hæ ephemeræ, aridæ qvotidie decidant, & in pulverem redigantur. *In homine* rariſſimum exemplum, qvod habet *Plin. Lib. VII. Hiſt. Nat. c. 3. f.* Sagunti, inqvit, puer reverſus eſt in Uterum Matris, eo anno, qvo Saguntus ab Annibale deleta eſt. Qvo forte etiam reſpexit *Ludov. Bonnacciolus in Ennead. Morb. Mul. c. VIII. in Gynæc. Spacchii f. 143.* Mirum eſt, & noſtra ætate nunqvam viſum, editum infantem protinus in Uterum reverſum, inter oſtenta hoc numeratum, nonnulli, nec ignobiles prodiderunt.

[*D. Philip. Jac. Sachs à Levvenheimb.*]

Observatio LXIII.
D. JOHANNIS PATERSONI HAYN
HYPOCHONDRIACI EXCRETA OMNIA NIGRA.

Obſ. Pathologica.

HAbeo adhuc mirabilem obſervationem, & credo inauditam, qvam ſi V. Exc. reliqvis addere velit, puto rem gratam Dn. *D. Sachſio* facturam. Curavi in Polonia aliqvando amicum meum optimum, qvi à longo tempore *Hypochondriacus* erat. Poſtea autem cum neglexiſſet morbum, in graviſſima incidit ſymptomata, qvorum ille octuaginta ſimul & ſemel infeſtantia numerabat. Accidit igitur, ut Urina totaliter ſuppr1meretur & venter intumeſceret, facie cachectica apparente, interim dolor dentium apprehendit eum aliqvoties, & aqvæ aliqvot pintæ effluxerunt. *Urina* paululum rediit, ſed ubi in vitro ſtaret per noctem, in lixivialem ſalem *congelaſcere cœpit*, ita ut cultro ſcindi non poſſet (redolebat autem aſellos ſiccos in aqva maceratos) Poſt cum uſum Tartar. Vitriol. adhibuiſſet qvotidianum, Urina melius fluere & materia non tam dura apparere cœpit: tandem dimidia tantum pars in Salem concreſcere & ſic lento gradu ad priſtinam naturam redire. Exhibui illi interim Arcani Corallini per Spir. nitri facti cum pil. anti-Tartare-Qvercet. aliqvot grana, ubi primum totus ſtupuit. Deinde dixit à liene verſus Inteſtinum rectum pondus ingens decidiſſe, hinc ſedem habuit unam & alteram albam inſtar calcis, has ſubſecutæ tres *nigerrimæ* picis inſtar, & ſe inſigniter recolligere cœpit, imò eo tempore paulatim ad ſe redire. Interim obſervat ille in congreſſu cum Uxore *ſemen* effluere *nigrum atramenti ſcriptorii inſtar* ſine noxa, qvod ſemen ipſe vidi, uti & materiam per alvum excretam, qvod tamen ſucceſſu temporis & medicamentorum ope mutatum, ita ut intra annum Epatis colorem contraheret, tandem paulatim poſt duos vel tres annos flaveſcere & paululum albeſcere cœperit, non pervenit tamen ad illam albedinem unqvam, qvam antea habuit. An igitur ſemen in vaſis ſpermaticis hunc acqviſiverit colorem, an vero ex ipſa ſubſtantia ſangvinis hauſerit, & tunc ipſum ſangvinem aterrimum fuiſſe oporteret? ſane inveſtigatione dignum.

[*D. Paterſon. in Litt. ad. D. David. Spilenbergerum Leutſchovium.*

OBSER-

OBSERVATIO LXIV.
D. JOHAN. GEORGII GREISELII
REN CONSUMTUS.

HEros qvidam cum Principi ſuo Clementiſſimo & Litteris & Armis, magnisq; conviviis, & mille aliis laboribus fideliſſimè inſerviendo, ſeipſum ad mortem uſq; conſumſiſſet, Balſamationi ſeu Condituræ traditus, inter reliqva notatum fuit, qvod *Ren dexter* totaliter conſumtus fuerit, & loco illius maſſa qvædam fœtidiſſima purè impleta, & qvam plurimis membranis, qvas Natura in auxilium fecit, circumvoluta. Tota maſſa hæc Unc. xxij. ponderabat. *Obſ. Anatomica.*

[*D. Greiſel. per D. Jung è Viennæ Vratisl. ad D. Sachſium.*]

OBSERVATIO LXV.
D. JOH. GEORGII GREISELI
LAPILLI CUM SANGVINE è VENA PROSILIENTES.

VIr qvidam 72. annorum naturaliter phlegmatici temperamenti, circa Solſtitium hybernum incidit in Catarrhum ſuffocativum cum contumaci Urinæ obſtructione. Ibi ego tum temporis Ordinarius Medicus poſt alia remedia Venam brachii aperui ad Unc. vj. ubi *cum effluente ſangvine qvatuor* tales *Lapilli* (qvales unà hic transmitto) *in pelvim protruſi* fuerunt, & cum magnam ſatis venæ aperturam fecerim, absq; impedimento qvidem ſangvinis fluentis exſilierunt, ita ut exſilientes illos audiverim unà cum Patre Confeſſario ibi adſtante. Neſciebamus primo Rem ſonitum cauſantem eſſe Lapillos, qvos tamen poſtea concreto ſangvine in pelvi invenimus. Vir ille convaluit qvidem de ſuo Catarrho, permanſit tamen Urinæ obſtructio, adhibitis omnibus poſſibilibus in caſſum, tandem circa Æqvinoctium vernale Apoplexia tactus moritur, in cujus cadavere, ſi illud aperire conceſſum fuiſſet, certè multa notatu digna invenire potuiſſemus. *D. Greiſel ad D. Jungium indeq; ad D. Sachſium.* *Obſ. Pathologica.*

SCHO-

SCHOLION.

Lapilli hi transmiſſi Vratislaviam ſubſtantia & colore flavo rubeſcente æmulantur Arenulas majores, qvas Nephritici excernere ſolent. Et lapilli ſeu Arenulæ in hoc Homine *ex vena ſectâ proſilientes* congeneres illis Arenulis, videntur eſſe qvas ex ſangvine cum ſero per poros beneficio ſudoris, integris manipulis, inducta cuti manu abſtergendas cum D. Olao Wormio in Selandia vidit *Th. Barthol. Cent. I. hiſt. 134.*

[*D. Philip. Jac. Sachs à Levvenheimb.*]

vid. in Append. addenda p. 23.

OBSERVATIO LXVI.

D. JOHAN. GEORGI GREISELII

LAPIS IN ABSCESSU HEPATIS.

Obſer. Pathol.

DOmina qvædam 33. Annor. Temperamenti ſangvinei, gravida jam dum decimo menſe, Catarrho ſuffocativo repentè extingvitur: & cum tempus Partus jam dum imminebat, Fœtum excidi, extracto fœtu matricem iterum componebam, matrisq; cadaver conſuere incipiebam, cum ultra aperiendi mihi non data fuerit licentia. Inter conſuendum cum Muſculi Abdominis extracto fœtu conſederant, tetigi maſſam qvandam oblongam unius ſpithamæ, duram aliqvomodo in dextro hypochondrio, qvam cum etiam tangendam darem Dominabus & Mulierculis adſtantibus, omnes clamarunt eſſe alium fœtum, putantes ſe pedem infantis tetigiſſe; impoſſibilem talem imprægnationem extra matricem licet illis deprædicaverim, ſed aliqvid aliud eſſe prædixerim, nihilominus incredula hæc gens, qvæ nullis rationibus, ſed tantum palpabilibus autopſiis ducitur, & ne vix qvidem, hunc pedem, ut putabat, & per conſeqvens totum fœtum videre & habere deſiderabat. Cui petitioni qvam lubentiſſimè annuens, aperui factam ſuturam, inciſionemq; feci, & inveni *in inferiori parte Lobi hepatis accretam cyſtidem longam* unius palmi, duriuſculam, parumper plenam & bene infarctam, qvam à ſubſtantia hepatis modeſtè liberavi, & absq; ulla venulâ, aut alio canale intrante reperto, ad tabulam extraxi. Hujus membrana ita denſa & fortis erat, ut forfice eam ſcindere vix potuerim, cultro vero minimè, aut certè cum ſummâ difficultate, cujus concavitas erat repleta humore aliqvo glutinoſiſſimo, ex nigro reſplenden-

te &

te & rubricante inſtar viſci nigri, qvo capiuntur aves, qvi humor tam glutinoſus fuit, ut eum vix à cultro, à manu planè non, niſi ea ſevo inunctâ, uti fit cum Terebinth. abradere potuerim. *In hujus humoris meditullio* repertus fuit *Lapis paulo minor ovi gallinæ*, qvi per medium ſecuri confractus reſplendebat, ac ſi nitro plenus fuiſſet, cortex erat durior meditullio, alias inſipidus & nullius odoris, de qvo hîc tertiam partem mitto. Mirum eſt, qvod in illa parte nunqvam ullum dolorem, aut ſaltem gravitatem perſenſerit, licet de calore Hepatis Domina hæc ſemper conqveſta fuerit. *D. Greiſel. è Vienna ad D. Sachſium Vratislaviam.*

SCHOLION.

Pars hujus Lapidis Vratislaviam transmiſſi pondere Drach. ijß. æqvat, ſi itaqve reliqvæ duæ partes addantur, totum erit Unc. j. & gr. 18. coloris eſt ſubgryſei interiùs, exterior cortex durior ſubfuſcus cum aliqvot punctis albis. Si manibus contractetur interius & exterius ſemper unctuoſus apparet inſtar ſaponis: microſcopio ubi ſubjectus, interiores ſplendentes particulæ qvaſi mercurium vivum exhibuerunt hinc inde aſperſum. Qvia poroſior eſt, pro magnitudine levius eſt ipſius pondus.

Marc. Aurelius Severinus in de Abſceſs. Natur. L. IV. c. 28. p. 260. Tubercula Lapidiconda, ſeu *Lapides in Abſceſſibus* duplices facit; *alios* qvi immergantur qvaſi & innatent propemodum in ſinu cyſtive anomalorum ſub infarctu pultaceo, qvi totum ſinus ambitum complet, & *talis fuit hic Viennenſis* qvoq; *alios* vero cum ſinus arctè materiam comprehendunt & hi viciſſim comprehenduntur ab eâdem cum mutuo adhæſu perfecto, habentq; ſimplicitatem materiæ. *Talem Idem Severin. l. a. p. 259.* Neapoli Anno 1640. è tuberculo circa jugularia vaſa exſecuit *caſtaneæ forma* & magnitudine, inæqvalem, ſemiſepultis qvaſi botris undiq; diſcretum Lapideâ denſitate, qvi aqvæ injectus rubellus perſtitit. Tales *lapideos humores* interdum Chirurgos fatigare notavit. *Tulp. l. IV. obſ. c. 21.* Vidit *D. Chriſtoph. Tinctorius* Electoral. Medicus Regiomonti in fæmina diſſecta duos *Tumores ſaxeos* dependentes à ſuſpenſorio hepatis, qvorum unus 16. alter 12. pond. libravit apud *D. Barthol. Cent. IV. obſ. 28.* Chirurgus Albigenſis *ab ulcere* antiqvo *tibiæ lapidem* tophaceum, nigrum, duriſſimumq; extraxit. *Borell. Cent. 1. obſ. 4.* & *alium ex abſceſſu in humero* ovi magnitudine *16. obſ. 87.* ex *Umbilici abſceſſu* proſilientem

lientem *Andregetti de Andregettis* Prof. Patav. obſervavit *lapidem* apud *Joh. Rhodium cent. II. obſ. 99.* Concludo cum recenti exemplo *D. Petri à Caſtro,* qvod conſignavit *in Obſervat. ms. obſ. 18.* Menſe Aprili, inqvit, Anno M. DC. XLV. Veronæ Caſp. Caponis Uxor, qvæ habitabat ad Portam Epiſcopi, *Abſceſſum ſupra os Iſchii* paſſa, qvi dum ſuppuratur, ingentibus cruciatur doloribus, qvi parum ceſſarunt rupto abſceſſu. Tandem applicato Cerato Caſtrenſi *Lapillos* produxit *magnitudine piſorum* coloris ſubcrocei, intra 3. dies plusqvam 40.

[*D. Philip. Jac. Sachs à Levvenheimb.*]

OBSERVATIO LXVII.
D. LAURENTII WOLFSTRIGEL
VULNUS OCULI ET COALITUS HUMORIS CRYSTALLINI.

Obſ. Chirurg. & Pathologica.

JUvenis 20. annorum in pueritiâ, ex illiſu vehementiori manubrioli cultelli æneo nodulo inſtructi, corneam cum profuſione humoris aqvei, tum & pupillam diſrumpens, omniq; inde actione visûs orbatus, oculo affecto, qvi ſiniſter erat, indies ad deformationem usq; excreſcente; hunc ſvaſu Medici cujusdam Illuſtris corrigere attentavit. Convocato itaq; Chirurgo, ac præparato prius corpore, conſultum, ut evacuatis per inciſionem corneæ oculi humoribus oculus detumeſceret, ac ſano multo minor evaderet, ſicq; daretur locus impoſitioni corticis vitreæ, ad figuram oculi ſani affabrè effictæ, uti Venetiis, & Lutetiis Pariſiorum freqventer fieri aſſolet. Dictum factum: conſentit patiens, chirurgusq; operationi (collocato ægro in ſedili humiliori in loco lucido, obfirmato oculo ſano, ac affecto per ſpeculum immoto detento) ſeſe accingit: Inciſio fit transverſim per Corneam absq; ullo ægri dolore. Prorupit proximus cum impetu ad notabilem diſtantiam humor aqveus cum portione vitrei, cryſtallino ad labia vulneratæ corneæ adhæreſcente, qvo conſpecto chirurgus humorem illum ſpecillo argenteo immiſſo propellere conabatur, ſed irrito conatu: firmiſſimè enim coaluerat, cum corneâ lens illa cryſtallina, tum qvod & æger, cui imminebat animi deliqvium ob profundius immiſſum ſpecillum & commotionem fibrillarum retinæ ulteriorem tentationem renueret. Inde ſubſecuta in-

ainflammatio oculi affecti cum hæmorrhagiâ levi propter læſas venas, qvæ varicoſæ uſq; ad confinia corneæ protendebantur, dolore inſigni, hemicrania & ſibilo auris ſiniſtræ, qvo necdum, elapſo ferè ſexennio, adhuc liber eſt patiens. Coaluit *vulnus corneæ* ſpatio fermè decem dierum nullo alio adhibito medicamento externo præter cataplaſma molle, confectum ex ſedo majori, farin. fœnu græc. pulvere Euphraſiæ, mucilag. ſem. cydon. c. aqv. roſar & plantag extracta. Perſeveravit dolor & tumor oculi fermè per hebdomadas qvinq;, tracto etiam in conſenſum oculo ſano: abhinc per intervalla repetiit dolor, uſq; dum totaliter intermitteret, oculus detumuit, & in hodiernum uſq; diem tabeſcit. *Coalitum humoris cryſtallini*, qvi etiamnum in oculo eſt patientis, inde deducendum putat patiens, in Medicinâ non adeò hoſpes, qvod diſruptâ ex vehementiori illiſu pupillâ preſſisq; omnibus humoribus oculi, humor cryſtallinus non impediente amplius pupillâ antrorſum proruerit ad corneam, illiq; arctius accumbens & propter aliqvalem contuſionem qvaſi adhæreſcens, tandem adhibitis medicamentis corroſivis ac potenter exſiccantibus, qvaſi cum corneâ induruerit. Patet etiam ex hoc caſu inſenſibilitas corneæ, & periculum qvod ſano oculo ex talibus operationibus imminet.

[*D. VVolffſtrigel in Litt. D. Jung Viennâ Vratislav. ad D. Sachſium miſſis.*]

OBSERVATIO LXVIII.
D. FRIDERICI FERDINANDI ILLMERI à WARTENBERG.
DOLOR CAPITIS SINGULARIS, SINE ULLA FEBRI SUBITO ORTUS & SPATIO XIV. DIERUM INTERFICIENS.

Litteratiſſimus Vir, S. Cæſ. Maj. Secretarius 46. annorum, natione Miſnicus, Patriâ Annæbergenſis, temperamento ſupra temperatum calidior nonnihil & gracilis aliqvo modo, ultimo complexionis melancholicæ propter permutationem temperamenti (juxta Sanctorium in variis locis) multis annis antehac phthiſicus & Aſthmaticus qvatuor diebus ante æſtivum Solſtitium anno 1670. incidit *Obſ. Pathologica.*

in dolorem gravativum, tenſivum & lacerativum Syncipitis totius & frontis, qvem inſeqvuntur continuæ vigiliæ; elapſo octiduo deliria interpolata, poſt continua, ſvavia tamen, non irata aut furioſa; tandem uno ante mortem die motûs totius corporis convulſivi leviores, ac omnium terribilium terribiliſſimum, Mors. Toto tempore nec vel exiguum ſignum alicujus febris aut caloris ſive vehementis ſive lenti, ſive eſſentialis, ſive ſymptomatici, præter ultimo die, ubi ad præſentiam convulſivorum motuum exigua aliqva & lenta caloris exuperantia apparebat in pulſu, qvi per 12. dierum curſum erat tardiſſimus, inſtar pulſuum melancholicorum. Urina primo die uſq; ad undecimum prodibat tincta inſtar Ictericorum. Concluſeram dolorem hunc oriri ab evaporatione bilis per arterioſum genus, lege circulationis in caput, unde adhibitis cholagogis lenioribus, & emulſione laxativâ, Mynſichti per epicraſin, urina tandem reddebatur coloris & conſiſtentiæ naturalis: ne hilum qvidem remittente dolore & dictis ſymptomatibus. Revulſionis, derivationis, ventilationis, evacuationis cauſa qvantum in corpore phthiſico vires vitales permittebant, extraxi ſangvinem ex pede, manu, hæmorrhoidibus; applicari curabam cucurbitulas ad homoplatas, hirudines poſt auriculas, veſicatoria ad venarum jugularium latera: gallinæ diſruptæ capiti applicatæ, laudanum Cæſareum exhibitum, pulveres deoppilativi, & juſcula alterantia propinata: Sed fruſtra omnia: Ut igitur cognoſceretur cauſa tam pertinacis *doloris, mortuo aperio caput*, & ecce reperio, *primò* venas arteriasq; duræ & piæ meningis turgentes plenasq; nigro ſangvine, ac ita particularem vaſorum capitis repletionem, uti ſæpius in convulſis & iratis obſervavi. *Secundo* ſub medio oſſis ſyncipitis dextri à proceſſu falcato uſq; ad os temporis extenſum video ulcus oblongum cum ſanie craſſa & multum flavâ, qvod ego habui pro maligno, qvia ſciebam, huic ante aliqvot annos ab aliqvo Pharmacopœio ſciolo in curatione gonorrhϾ fuiſſe exhibita mercurialia fortè non bene præparata, qvæ uti more empiricorum exhibentur, ita etiam eorum effectus poſt ſe relinqvunt. Interiora cerebri rimando, in ventriculis anterioribus Unc. xij. ſeri limpidiſſimi occurrebant, qvod in ſcutellam effundendo monſtravi præſentibus D. D. & Chirurgis. Plexus Choroideus nonnihil etiam erat arroſus & putrefactus. Inqviſivi qvoq; in vaſa lymphatica cerebri, ſed ut ea viderem, tam lynceus non fui. In pectore aperto pulmones dextri lateris

duſpo

duſpo erant majores more ſolito, unde forſan cauſa, qvod æger ſemper in dextrum latus etiam invitus decubuerit: ſiniſtri verò à ſterno uſqꝫ ad ſpinam dorſi ita pleuræ & coſtis accreverunt, ut judicarem, eos mille clavis affixos, qvorum interiora plena erant ſanie, pure & ſcirrhis; cor autem optimè conſtitutum. Breviter ut mentem declarem, ſalvo aliorum prudentiorum judicio, dico huic ægro immortali nominis famâ digno ob ferinam tuſſim, qvâ ultimo anno vexabatur, in cerebro fuiſſe ruptam aliqvam arteriolam, vel venulam, vel vas lymphaticum, præcipuè in plexu choroidæo, unde exſudavit ſerum, qvod paulatim augmentum ſumendo, maſſam cerebralem diſtendit, in majorem molam elevavit, ipſas meninges earumqꝫ vaſa compreſſit, & capacitatem cranii ita occupavit, ut non fuerit ſufficiens ad continendum capeſſendumqꝫ cerebrum, qvemadmodum in ipsâ apertura apparuit: exinde & forinſecus & intrinſecus meningum compreſſio, ac pericranii per ſympathiam tenſio ſenſum illum moleſtum ſeu dolorem ad tactum etiam externum inducens, ſimulqꝫ oſtendens in cerebro & meningibus diminutam ſangvinis circulationem. Mirabar non fuiſſe phrenitidem excitatam: verùm dubium præſentibus ſolvi, phrenitidem fieri à ſangvine in cerebro vel meningibus extravaſato, ſtagnante, & cùm ſit extra locum ſuum naturalem p. n. effervefcente & putreſcente: hîc vero ſangvinem nihil ejusmodi fuiſſe paſſum, & ita uſqꝫ ad undecimum diem ac ulterius absqꝫ inflammatione cerebrum potuiſſe perſiſtere; donec tandem ultimo longa mora ipſis in vaſis in putredinem præcipitaretur, juxta illud: & vitium capiunt, nî moveantur aqvæ. Uti in tua, Vir ſcientiſſime, *analogiâ microcoſmi cum Macrocoſmi Oceano* perbellè demonſtras. Hæc an rectè judicaverim veſtro Curioſiſs. ſimul ac ſapientiſſimo judicio ſubmitto, & ſi qvædam obſcurius aut non rectè in hâc hiſtoria enucleata, ut à felicitate veſtrorum ingeniorum magis illuſtrentur non ægrè fero: licet & ego conqviſitis variorum Authorum obſervationibus hiſtoriam hanc forſan analogis exemplis poſſem confirmare, attamen negotia tam ſcholaſtica qvàm practica gravia ac permoleſta me ad hæc ſtudia aliàs avidiſſimum ab iisdem abſtrahunt. Mira res: æger hic laudatus confecerat ſibi Thema genethliacum multos ante annos, in qvo ita erat legere: In hâc geniturâ Mars mihi minatur turbationem capitis, Jupiter & Venus morbum in genitalibus &c. & ecce omnia deprehenſa ſunt veritati conſentanea, omnesqꝫ aſtrorum revolutiones coincidebant

cum tempore morborum & mortis, ipſeq; piè defunctus hæc ſibimet coram me ſæpius prædixit: Unde volens ipſum à conceptâ opinione divertere, reſpondi: Vir doctus es, ſcis, qvod ſapiens poſſit dominari aſtris, qvod aſtra inclinent, & non neceſſitent, qvod medicina aſtrorum impreſſiones etiam radiativas poſſit corrigere & emendare. His conſolatus & acqvieſcens nihilominus prævifum ſibi expertus eſt ætate immatura nimis durum fatum.

[*D. Illmer Litteris è Vienna ad D. Sachſium.*]

OBSERVATIO LXIX.
D. FRIDERICI FERDINANDI ILLMERI à Wartenberg.
CEPHALALGIÆ HISTORIA RARA.

Obſ. Pathologica.

SArtor qvidam, Vir anorum 35. temperamento calidus, complexione bilioſus (nam ego cum Fieno in ſemiotica fol. 34. inter temperamentum & complexionem diſtingvo) facilis ad iram, in eaq; ſæpius excedens, utcunq; temperanter vivens, circa finem Maji anni currentis 1670 incidit *in oſſis frontis dolorem gravativum*, compreſſivum & lacerativum, ita ut ſynciput vix aut parum doleret, eratq; dolor ſine omni febri, pulſum habebat tardum ſimilem melancholicis: cæterum ſanus toto corpore. Exinde vigiliæ, deliria per intervalla ſubinde etiam ſomnus ad horas 3. vel 4. extenſus adeò profundus, ut ſi ipſi totum corpus dilaniaſſet vix excitaſſet: tandem ſponte evigilans nullam doloris remiſſionem ſentiebat, dierum qvatuordecim ſpatio elapſo ſine convulſione Fatis ceſſit. Prædixi adſtantibus, apoſtema frigidum adeſſe, utens vocabulo ad captum vulgi. *Mortuo aperio caput* aſſiſtente mihi in utroq; caſu olim diſcipulo meo, nunc Viro & Collegâ omnium calculo perinſigniter docto ac perito *D. D. Georgio Sebaſtiano Jungio.* Ecce vaſa turgent in meningibus, cranium nimiam cerebri molem non poterat capere, interiora rimando occurrunt in ventriculis anterioribus unciæ viij ſeri flavi & plexus choroïdeus ſubalbicans, præterea nihil. Judico hinc vel vas lymphaticum (qvale tamen nullum, forſan ob meam inhabilitatem deprehendi) vel vaſa capillaria ſangvifera aliqva rupta fuiſſe ob exceſſum iræ, in qvâ ebullientes

tes humores nimia qvantitate propulſi vaſa minima diſtendunt, & minorem locum affectando eadem diſrumpunt: unde paulatinæ transudationes ſeri cerebri vaſa particularia & cavitates replendo, diſtendendo & comprimendo hæc ſymptomata cauſantes. Curationis gratiâ extraxi ſangvinem ex pede, brachio, manu, applicui veſicatoria, hirudines, cucurbitulas ad lateralia capitis, dedi purgantia, ordinavi epithemata anodyna, roborantia, diſcutientia, contemperantia: Dedi ſoporifera verùm omnia in caſſum. Curioſius aliqvis ſi legat qvatuor libr. Hippocratis de morbis, varia ibi de dolore capitis deprehendet, ſed textum qvi huc ex integro accommodari poſſet nullum inveniet: vel enim intra qvattuor aut ij dies mortui ſunt, vel acceſſit febris, qvæ in noſtris caſibus non obſervabatur. Qvodſi tamen qvis vellet analogia qvadam uti, cum ipſo non pugnabo. Interim has meas obſervationes de dolore hoc admirabili judico Medicis ſervituras pro prognoſticis faciendis: vix enim poſſibile videtur, qvod Medicus qvocunqꝫ etiam catharctico munitus ex cavitate ventriculorum cerebri hoc ſerum extrahere poſſit, aliis tamen in ſuis experientiis nil præjudicando. Ne tamen charitatis opus Medicus videatur omittere curam palliativam ſuſcipere, & prognoſtico ſe munire poterit. Hæc & ſimilia qvanqvam per circularem ſangvinis motum aliaqꝫ recentiorum inventa videantur poſſe clarius explicari, qvàm veterum hypotheſibus inſiſtendo; attamen ſi qvis veterum de motu ſangvinis dogmatibus mordicus velit adhærere, æqꝫ ac ſat perceptibiliter eadem ſymptomata & morborum complicationes ex iiſdem congruè deducere poterit.

[*D. Illmer Litt. Viennâ ad D. Sachſium datis.*]

OBSERVATIO LXX.
D. JOH. GEORGII GREISELI
COR MAGNUM. IN ARTERIA MAGNA MATERIA ARENACEA.

PUer 13. annor. temperamenti ſangvineo-bilioſi, paſſus eſt poſt magnum hauſtum frigidæ in calore, continuam Cordis palpitationem per aliqvot annos, acceſſit Phthiſis & Hectica, tandem mortuum aperui, ubi non tantum pulmones accretos, ulceroſos, *Obſ. Anatomica.*

puru-

purulentos reperi, ſed etiam *Cor ſtupendæ magnitudinis* conſpiciebatur, plenum & extenſum ſangvine atro & nigerrimo, & ut iſtam copiam ſangvinis bene perpenderem, incepi à vaſis verſus Cor progrediendo ejus apertionem, ubi *in Arteria Magna*, ad longitudinem unius digiti, à Cordis ſiniſtro ventriculo in ſangvine jamjam à corde extruſo *particulam* qvandam *albam inſtar ungvis minimi digiti* inveni, qvam tanqvam ibi planè præternaturalem cum acceperim, erat friabilis inſtar Arenæ, & cum ulterius verſus Cor progrederer, in ortu Arteriæ inveni mediam valvulam lunarem uſq; ad ſubſtantiam Arteriæ planè conſumtam & deperditam, & illam partem, ubi arteriæ adhærebat, etiam friabilem in ſimilem arenam, ſicut alteram particulam in arteriæ ſangvine repertam, nullum vero pus. *D. Greiſel. è Viennâ Litt. ad D. Sachſium.*

SCHOLION.

Cor humanum Ægyptii olim ad 50. annos creſcere, & inde rurſus decreſcere ſtatuerunt, qvod falſiſſimum, uti cum experientia ipſa cenſet *Baricellus in Theſaur. Secretor. c. 151.* Ordinarie Cor Hominis uncias vij pendere cenſet *Theod. Kercringius*, longe tamen majus obſervavi Anno 1668. in Noſocomio Amſtelodamenſi *Idem Obſerv. XVI. p. 39.* ut *Obſ. XVII. p. 43.* aliud ſolitâ magnitudine minus. Vidit *Exc. Th. Bartholin. Cent. I. Hiſt. Anat. 32. ſ. 28. Cor humanum* X. digitos transverſos magnum in ſuſpenſo Helſingoræ 1651. In alio Anno 1652. in Theatro Anatomico Hafnenſi *Cor inuſitatæ magnitudinis* qvovis bubulo majus *Id. Cent I. hiſt. 45. ſ. 8.* nec non in Alio 1652. bovino nulla parte cedens. *Id. Cent. I. hiſt. 54. ſ. 6.* qvod etiam bovino ponderoſius & majus jam Anno 1642. Hafniæ in Homine obſervarat *D. Simon. Pauli Id. Barth. Cent. I. hiſt. 50. ſ. 8.*

Corda etiam *magna non* ſemper *timidos* arguere exemplo probat *Id. Barthol. Cent. IV. hiſt. 6.* de Homine diſſecto, in qvo *Cor vaſtum* qvidem fuit, hominem tamen audacem fuiſſe monſtrarunt in capite freqventes cicatrices. Qvin & *Corda magna* cordatos reddere, *Idem* aſſerit *Cent. II. hiſt. 6. p. 326.* qvia *Cordis magnitudo* & facilius circulationem promoveat, & ſangvinem ſpiritusq; vitales accendat.

[*D. P. J. Sachs à Levvenh.*]

OBSER

Observatio LXXI.
L. SIGISMUNDI GRASSII
OCULI PARALYSIS EX CASU.

HIſtoriam Cœcitatis aliorumq́ Symptomatum ex Lapſu ab Eqvo recenſet *Philipp. Salmuth. Cent. 3 obſ. 42.* Tragœdia non abſimilis me ipſum exercuit, ſed paulo mitior, qvam cum circumſtantiis ſuis aliqvanto prolixius proponere forſan non erit inutile nec injucundum. *Obſ. Pathologica.*

Ad Ægrum illuſtrem, ante paucos annos, peregrè feſtinans, cum eqvo ad curſum celeriorem incitato præceps factus ſum, adeo ut ex concuſſione cerebri violenta conſopitus, inſtar Apoplectici jacuerim. Excitatus ſubinde à comite, ſenſus recollegi ſenſim, & eqvo impoſitus iter perfeci, ſed μονόφθαλμος qvaſi, dexter enim oculus erat clauſus & totus immobilis. Cauſſam, cum ad locum deſtinatum veniſſem, aſſignabam non caſui, cujus hoc die eram immemor, ſed qvia per fruticeta ſub tenebris nocturnis tranſeundum eſſet, virgulto alicui, qvod afflictu læſiſſet oculum. Ideo ante decubitum Roſaceâ, cum præter hanc nihil eſſet in promtu, oculum ab inflammatione præſervare tentabam. Aurorâ ſeqvente nihil læſionis nec rubedinis in oculo ſentiebam, ſed dolorem tantum Muſculi temporalis dextri; Pupilla dextra, ſi levaret manus palpebram apparebat triplo amplior & objecta per nebulam qvaſi denſiſſimam confuſa cernebantur. Vertigo præterea, præſertim ſi clauderetur ſanus oculus, & læſus aperiretur, tum & pronitas ad ſomnum urgebant. Conſideratis hiſce circumſtantiis ſuſpecta mihi erat alliſio virgulti; tum comes meus interrogatus narrabat caſum, ex qvo totus expalluerim & ſtatim obdormierim, oculum clauſum fuiſſe ſuſpicatus erat ob arenulas illapſas. Relatio hæc & dolor temporalis cum aliis circumſtantiis excitabant tandem reminiſcentiam cerebri conturbatione ſepultam. Domum reverſus cauſam hujus ex lapſu Paralyſeos inqvirere & infortunium corrigere conabar. Prohibitum influxum ſpiritus animalis immediatam fuiſſe cauſam non eſt dubium. Sed qvid influxum ſufflaminarit, difficilioris eſt indaginis, ita tamen mecum ratiocinabar.

Muſculos ipſos, qvi movent Oculum & Palpebram, eſſe læſos non

eſt cenſendum, qvia nullum apparuit alliſionis ſignum. Ergo vitium qværendum intra cranium, aut in Nervis ſecundæ conjugationis, qvi ſpiritu transmiſſo animant hos muſculos, aut in ipſo Cerebro. Si in Nervis, ruptione eliminatâ, ad obſtructionem ſive compreſſionem confugiendum erat, qvæ ſit vel à ſangvine extravaſato, vel ab humoribus aliis impetuosè in cerebro agitatis & in principium Rami dicti effuſis. Non enim impoſſibile videtur, ut humor aliqvis in ſubſtantia cerebri collectus in ipſam Nervorum ſubſtantiam ſe inſinuet, judice *Sennerto M. Pr. l. 2. 26. p. m. 517.* Cauſam hanc agnoſcit in Guttâ ſerenâ ex medicamento purgante ſubitò ortâ *Idem M. Pr. l. 2. 3. 37. p. 851.*; Ex ſternutatione *Gvil. Fabrit. C. I. Obſ. 81. in Edit. Germ. 24. Platerus l. 1. Pr. p. 239.* An veriùs oculi læſio ex læſione Muſculi temporalis derivanda? Ita enim C. Bauhinus *Theatro Anatom. l. 3. c 20. f. in qvibusdam, licet rariùs ramulus* (ex ſecunda ſc. conjugatione movendis oculis deſtinatâ) *ad Muſculum temporalem mittitur, unde ſæpe læſo temporali muſculo oculus qvoq; læditur, & vice verſa:* Sed etiamſi Paralyſis hæc particularis attribui poſſit Nervis ſic affectis, connexorum tamen Symptomatum cauſa qværenda videtur in ipſo Cerebro, cujus commotio violenta ejusmodi fructus producit, qvi ſupra ſunt recenſiti. Videatur prolixè de Commotione Cerebri Sennertus *M. Pr. l. 1. 20.*

His ita penſitatis Prognoſtico qvidem me terrere potuiſſet Ballonius *l. 2. Cons. 1. & l. 3. C. 71.* Morborum Cerebri ut notitiam, ſic Curationem eſſe, difficillimam: ſed cum ſenſiſſem Facultatem Animalem ſenſim ad ſe rediiſſe, & Symptomata enarrata, præter Oculi Paralyſin, maturè plurimum eſſe mitigata, ita ut eqves poſtridiè ſine incommodo domum reverti potuerim, animum non dejeci, fretus Dei & naturæ magis qvam remediorum auxilio. Integerrima enim valetudine tam Totius qvàm Capitis uſus ſum per vitam, ideoq; vigore Cerebri nativo ſperavi omnia fore reparabilia. Auxilia adhibita, ut pauca, ita paucis referam. A motu vehementiore & vino totus abſtinui. Fontem Chirurgicum deſerui, qvia ex mitigatione Symptomatum ſangvinem extravaſatum non timui, nec urgebat Ophthalmiæ aliqvod veſtigium. Ad Evacuationes univerſales potiſſimum confugi ex monitu Ballonii *l. 2. Cons. 15. Procurant ſemper Veteres alvi libertatem, qvod ea unica ſit morborum Oculorum medela, qvi alioqvin alia remedia eludunt, nî alvus aut arte aut ſponte ſolvatur.* Freqventatæ præterea ſunt indies Evaporationes herbarum

barum Cephalicarum& Nervinarum; Poſt has impoſiti ſacculi ex foliis Majoranæ, fl. Lavendulæ, Roriſmar. &c. qvi aqvam Apoplecticam imbiberant. Interceſſit ſubinde Collyrium ex Sacch. Plumb. in aqvis convenientibus ſoluto, tàm ad præcautionem inflammationis, qvam excitare potuiſſent auxilia calidiora, qvàm ad Pupillæ dilatatæ qvalemcunqꝫ coarctationem. Maſticata ſunt Cephalica, Nux Moſchata, Macis, Cubebæ.

Cum per ſeptem circiter Hebdomadas ex Auxiliorum horum uſu ratione Paralyſeos nihil levaminis ſenſiſſem, ad decoctum rad. Chinæ & L. Saſſafras tandem deſcendiſſem ex monitu Brunneri *Cons. 28. Ad Morbos Capitis L. Saſſafras peculiari qvodam Dei beneficio eſt accommodatiſſimum.* Addi poſſet *& Oculorum*, qvod Lignum hoc jure recenſendum ſit, ex ſigno odoris, inſtar Fœniculi, inter Specifica ophthalmica. Interim Javoram vocatus, ad liberaliorem vini hauſtum, â qvo hactenus abſtinueram, ab amicis ante diſceſſum invitabar. In reditu capite ſupinus ſedens & ſubinde dormiens, ex motu currus cerebri commotionem non levem, eamqꝫ priori morbiferæ oppoſitam, inſcius repetebam, ex qvo Paralyſeos Palpebræ correctionem qvalemcunqꝫ evigilans ſenſi ſtatim, qvam intra paucos dies integra ſeqvebatur ſolutio.

Hic inqvirendum, num Auxiliis prægreſſis vis hæc ſit aſſignanda; Num Vino, juxta Hippocr. *§. 31. l. 6. ubi* Heurn. Interpres: *cum craſſus oculos occupavit ſuccus, hunc vinum calidum & tenue diſcutit.* Num potius motui contrario. Si huic; Sternutationes aliàs in affectibus oculorum prohibitæ, ſi illas ſupinus jacens provocaſſem, efficaciâ ſuperaſſent omnia remedia. Hac hæreſi irretitus poſthac Localia intermiſi, nec amplius à vino abſtinui, & ſternutationes crebras admiſi.

Qvantum autem gaudii poſt reditum excitabat Palpebræ apertio, tantum doloris oculi immobilitas reſidua. Objecta enim omnia apparebant mihi duplicia, & pejor hæc erat viſus conditio, qvamdum oculus eſſet occluſiſſimus. Si qvid accuratè viſu dignoſcendum, alter oculorum erat manu claudendus, qvod niſi fieret, aut pes aut manus errando excitabant riſum. Cauſa duplicis hujus viſionis erat ſitus pupillæ immobilis verſus angulum exteriorem, ob qvem objecta pupillis in duplici ſitu conſtitutis, non in uno parallelo offerebantur, niſi viſibilia dextrorſum conſtituta eſſent, ut Pupilla ſana ſeqveretur immobilem. Cauſa ſitus hujus erat ſine dubio muſculus, qvi oculum ad exteriorem angu-

lum trahit, illæſus; qvemadmodum veriſimile eſt, muſculos oculorum in hiſtoria Salmuthii fuiſſe illæſos, qvi oculos ſurſum trahunt.

Tandem tamen hebdomadum paucarum ſpatio etiam hoc vitium ſenſim correctum eſt, ita ut jam nihil habeam qvod conqverar, niſi pupillæ dextræ amplitudinem qvandam, & viſus, qvi antehac erat acutiſſimus, qvalemcunqꝫ obſcuritatem, adeò ut, ſi aſſeqvenda ſunt objecta minuſcula, noctu præſertim ad lucernam, opus ſit conſpiciliis. Objecta tamen qvò longius remota, eò perfectius pupillam dilatatam ingrediuntur, ita ut cum oculo viſûs acutiſſimi certare non erubeſcam. Qvod ſi correctio hæc deſcriptæ Paralyſeos non tribuenda remediis, exclamandum cum Ballonio *l. 1. Conſ. 106. ex Celſo l. 7. c. 1. Oculi à medicis diu divexati ſine his,* ſolius DEi & Archæi ope, *interdum ſaneſcunt.*

[*L. Sigiſmund. Graſſius è Svidnicio Vratiſlav. ad D. Sachſium.*]

OBSERVATIO LXXII.
D. PHILIPPI JACOBI SACHS à Levvenheimb.
GAMMARI AMARI SILESIACI, ET ALIA MIRA CANCRORUM.

Obſerv. Phyſica.

MEntionem feceram *in Gammarologia Curioſa* L. I. c. 15. p. 326. ſingularium *Aſtacorum* fluviatil. in Franconia ex fluviolo WIERA Schvvinfurtum alluente, qvos Goldkrebſe vocant, qvod dum coqvantur, ex ipſorum cerebellis aureus qvaſi liqvor transſudet, inſtar olei è vitellis ovorum; qvam ſingularem pingvedinem *D. Joh. Michael Fehr Colleg. Curioſ. Argonauta* ſolo uliginoſo aſſcribit. Nunc aliam dabo *Gammarorum ſingularem ſpeciem* à nemine adhuc memoratam, & in Gammarologia omiſſam. Rivus eſt in extremitate *Sileſiæ*, *Sileſiæ & Poloniæ* limites interſecans, in Ducatu Glogovienſi, *OBRA* dictus, magnitudine *VVeidam* itidem Sileſiæ fluviolum æqvans: ille ex Poloniæ finibus veniens, ubi oppidulum *Meſeriz* tranſiit, *VVartæ* fluvio illabitur, & cum hoc *ad Caſtrinum Viadro* jungitur. In toto hujus *Obræ* tractu & littoribus uliginoſis, creſcit ingens copia calami Aromatici ſilveſtris; hujus radicibus avidè veſcuntur ibidem *Gammari*, vulgari modo (minus tamen rectè) *Cancri* dicti; unde cocti & cibis

bis adhibiti *ſaporem* ſemper exhibent *amarum*, non tamen ingratum, qvin ob hoc nutrimentum ex calamo aromatico attractum, ſaluberrimi ſunt, & viſcera primæ regionis apprimè roborantes. Primam horum mentionem in Litteris mihi hoc ipſo anno fecerat *è Vienna* Exc. Dn. *D. Fridericus Ferdinandus Ilmer à VVartenberg Inſtit. Med Prof. P. Viennæ*: plenius eandem narrationem mihi oretenus confirmavit *Adm. Rev. P. Auguſtinus GAINITIUS* modo Soc. Jeſu in Colleg. Vratiſlav. Rector, non auritus ſed ocularis teſtis. Is cum ante aliqvot annos in oppidulo *VVartenberg* in Ducatu Glogov. ſito aliisqꝫ vicinis pagis cis & ultra Viadrum, (qvorum pars OBRÆ fluvio adjacet) ad Societatem pertinentibus, nomine Societatis Adminiſtratorem ageret, ſæpiusculè iſtos *Amaros Cancros ex obra captos* menſæ adhibuit, eorumqꝫ ſalubri eſu adeo delectatus eſt, ut communes dulces poſtmodum nauſeabundo averſaretur ſtomacho. Hi ipſi *Gammari amari Maximo* cuidam *Principi* aliqvoties oblati, tam ſapidi judicati fuerunt, ut teſtatus fuerit, ſe nec in Hiſpaniæ, nec Italiæ, nec Galliæ itineribus tam ſalubres, aut tam gratos ſapore ſe inveniſſe. Idem *P. Gainitius* promiſit brevi ſe procuraturum, ut tales *amari Gammari* pro confirmanda dictorum veritate Vratiſlaviam deferantur.

In eâdem *Gammarologiâ L. I. c. 8. p. 163. & 176.* mentionem feceram *Cancrorum* ſingularium Aqvarum vi & facultate lithopœtica *petrefactorum*: qvarum narrationem cum perlegiſſet Exc. Dn. *D. Carol. SPONIUS Medic. D. è Montepeſſulano*, & *Collegii Medici Lugdun. Gallor. membrum Nobiliſſimum*, pro ſingulari in me favore Litter. Anno *1666. Lugd. Gallor.* ad me datis maximè memorabilem hanc ſubjicit hiſtoriam: Præter tot alias, inqvit, qvas proponis obſervationes de *Cancris petrefactis* pacére qvæſo, ut ſeqventem adjiciam, excerptam, è Libro Lugdun Batav. 1665. Gallica lingva excuſo, cui titulus: *Ambaſſade de la Compagnie Orientale des Provinces Unies vers l' Empereus de la Chine* pag. LXII. his verbis: dans la Mer proche l' Isle d' Aynan, voiſine de la Chine on trouve des Eſcreviſſes, qvi ſe remuent, qvi mangent & mordent en l' eau comme les noſtres: mais qvi meurent incontinent qv' elles en ſont tirées & ſ' endurciſſent en pierres: *hoc eſt*: in mari prope Inſulam Aynan Chinæ vicinam inveniuntur *Cancri*, qvi ſe movent, qvi comedunt, qvi mordent in Aqva more noſtrorum, ſed illicò moriuntur aqvis extracti, & *indu-*

rantur in lapides. Mira ſanè Cancrorum natura, & qvaſi Coralliis æmula: de Corallio etenim ferunt, qvod.

——— qvo primum contigit auras
Tempore dureſcat, mollis fuit herba ſub undis:

aut qvod de Perlis narrat *Ludovic. Moſcardi in Muſeo L. III. c. 16. f. 199.* La perla nell' acqva è tenera, ma ſubito fuori ſ' indura.

Jacob. BONTIUS Bataviæ in Inſula Java medicus Ordinarius, & Orientaliũ rerum gnariſſimus *Cancri* ſpeciem ex India proponit coloris viridis dilutioris, ſcuto levi & orbiculari ſupra dorſum, cum cauda prælongâ & in fine inſtar ſpiculi acutâ, qvâ læſi non minorem dolorem ſentiunt, ac ſi à ſcorpione tacti *Lib. V. Hiſt. Ind. c. 31.* *Idem* eodem in loco aſſerit, qvod in *Gammarol. L. I. c. 22. p. 495. ex Aldrovand. & Nierenbergio* adduxeram, in India qvod mirandum *plenilunio cruſtacea* omnia eſſe inania, decreſcente vero Lunâ impleri, contrario modo qvam fiat in patria & in Europa. Oculatus itaq; *Bontius* teſtis eſt, & cui fides plenaria adhibenda ſit, cum aliqvorum Authorum relatio, tanqvam auritorum ſaltem, ſuſpecta viſa fuerit *Rev. P. Theodor. MORETO in Gammarol. p. 497.* & cauſam hujus diverſitatis in Lunæ operatione exponat *Iſaac. Voſſius de Nat. maris c. XVI. p. 71.*

Tandem qvod in *Gammarol. l. I. c. 24. p. 519.* aſſerui, Aſtacos majores ipſos *Homines vivos* non minus qvam *mortuos devorare, id IDEM Bontius L. V. Hiſt. Ind. c. 29.* adſtruit, qvi in Inſula Java ad Littus deambulans vidit circa mare fluctuans Javani occiſi *cadaver* pleniſſimum magnis *ſqvillis*, qvi lautiſſimum ex hoc cadavere habuerunt Convivium.

OBSERVATIO LXXIII.
D. THOMÆ BARTHOLINI
CRYSTALLUM ISLANDICUM.

Obſervat. Phyſica.

DE *Cryſtallo Islandico*, Talci ſpecie, ut mihi videtur, commentatur qvædam frater *Dn. Eraſmus Bartholinus.* In eo cryſtallo, qvod mireris, duplex refractio oſtenditur in eodem diaphano, qvarum una neutiqvam ſe conformat ad Leges antiqvas refractionis ad perpendicularem Lineam. *D. Bartholin. Litt. è Hafnia ad D. Sachſium.*

SCHO

SCHOLION.

Plin. L. 37. c. 2. *cryſtallos optimos* judicat, qvi naſcantur in locis ubi hiems nives glaciare ſoleat; ſed falsâ nititur hypotheſi, qvaſi cryſtallum nil aliud eſſet qvam aqva glaciata: cum ſi hoc verum, cryſtallus calore rurſus poſſet diſſolvi, imo glacies perpetuæ in Alpibus (qvales in Helvetia in ditione Bernenſi der Blätſchenberg qvotidie glaciata incrementa ſumens. *Zeiler. in Topograph. Heluet. f. 25.*) tandem in cryſtallos degenerarent. Naſcitur potiſſimum in formâ hexangulâ, nec unius ſemper eſt coloris, uti videre eſt apud *Ludov. Moſcardi* in Muſeo *Lib. II. c. 48. f. 147.* Invenitur etiam in Bohemiæ & *Sileſiæ* Montibus, notante *Schvvencfeld. in Hiſtor. Foſſil. Sileſiæ p. 376.* Paucis abhinc annis copioſè magnis & nitidis fruſtis *Cryſtalli* ex monticulis fortuitò eruti fuerunt *in Sileſia* in Ducatibus Illuſtr. & Celſiſſimi Principis Lygio Bregenſis *CHRISTIANI* in Pago *Prüforn*, qvi non ſolum pro exornandis annulis loco Adamantum adhibiti fuerunt, ſed & præter innumera alia, ex iis candelabrum cum plurimis ramis, eximiæ pulchritudinis affabrè elaboratum in Aulâ Ducali vidi & Exc. *Bartholino Cent. IV. Epiſt. 74.* narravi, qvi *in Reſponſ. Epiſt. 75. p. 445.* memorat tria candelabra ampliſſima *ex cryſtallo* in uno cœnaculo Arcis Hafnenſis appenſa videri, & ſplendido Lumine cœnaculum colluſtrare.

[*D. Phil. Jac. Sachs à Levvenh.*]

OBSERVATIO LXXIV.
JOH. GEORGII GREISELI
APOPLECTICORUM ANATOME

QVotqvot Apoplexia aut Catarrho ſuffocativo mortuos aperui, in omnibus corpora illa calloſa, viſcida ac glutinoſa aut in corde, aut in Cerebro, aut in ambobus aliqvando reperi, de qvibus ſcribit *Joh. Jacob. VVepferus* in tract. de Obſervat. ex cadaveribus Apoplexia extinctorum. *Obſ. Anatomica.*

[*D. Greiſel. in Litt. è Viennâ Vratislaviam.*]

OBSER-

OBSERVATIO LXXV.
D. JOH. GEORGI GREISELI
HÆMORRHOIDUM FLUXUS ALBUS.

Obſtr. Pathol.

VIro cuidam 49. annorum perpetuo valetudinario, poſt purgationem majalem *Hæmorrhoides*, ut aperire curaret, conſultumfuit, qvibus apertis, exivit *materia inſtar ſpermatis* Ranarum ad libr. X. cum jactura tamen virium, convaluit ab hoc momento, liberatusq́ fuit à ſuo diuturno morbo & millenis aliis accidentibus.

[*D. Greiſel, Litt. è Vienna Vratislaviam ad D. Sachſium.*]

OBSERVATIO LXXVI.
D. LAURENT. WOLFSRIGEL
OS CUNEIFORME IN PUERIS.

Obſ. Anatomica.

OS *cuneiforme* ex tribus, non qvatuor partibus, in nuper natis & abortivis fœtibus, qvos freqventer, diſſeco, conflatum, contra *Fallopium* & *Riolanum* ſæpius obſervavi: tum & primam illius partem, qvæ Sphœnoidea ſella dicitur, in fœtu perforatam reperii, contra ac in adultis.

[*D. Laur. VVolfſtrigel in Litter. Viennâ Vratisl. ad D. Sachſium.*]

OBSERVATIO LXXVII.
D. JOHAN. JACOBI PISANI.
FLAMMA EX VENTRICULO.

Obſervat. Phyſica

F*Lamma ex ventriculo* prorumpere & Spiritus vini accenſi inſtar cremare cernitur, ex animali ligato prius ſtrictiſſimè ore ejus ſuperiore & inferiore filo validiſſimo, non tamen more Anatomico, ſcilicet per medium ligati interpaſſo, ſed ſolum ſimplici ligatura fortiſſimè cincto. Tali modo ligatus *Ventriculus* supernè qvidem ſupra, infernè vero infra ligaturam exſcindatur, comprimaturq́ binis manibus taliter, ut in una parte ſit qvacunq́ turgens ac eminens evadat. Hoc peracto læva manu teneatur, ne diſpareat eminentia; dextra vero cultello Anatomico (adaptata prius ab adſtante aliqvo candela digiti latitudinis diſtante) expedite aperiatur, videbitur *flamma* inibi concepta

pta coloris qvaſi cœrulei prodiens ad tempus qvo Oratio Dominicalis recitari poteſt qvandoq; ardens, & hanc flammam tali ritu *non ſolum in ventriculo, verum & Inteſtinis* Curioſis Naturæ Scrutatoribus reperire licebit. Inventor hujus flammæ me præſente extitit Bononiæ Anno M.DC.LXIX. Exc. Dn. D. *Andreas VULPARIUS* Ph. & Med. D. ibidemq; Anatomiæ Prof. Publ. *D. Piſani Viennæ communicavit D. Georg. Sebaſt. Jung.* à qvo *Vratislav.* transmiſſa fuit Obſervatio.

SCHOLION.

Flammam ex *Ventriculo* in *viventibus* Hominibus interdum *à cauſa manifeſtâ* qvoq; prorupiſſe, cum ipsâ Experientiâ atteſtantur hoc Optimorum Authorum teſtimonia. Sic Polonum Eqvitem tempore Reginæ Bonæ Sfortiæ, ſumtis duobus *ardentis vini* cyathis, *flammam evomuiſſe*, exindeq; combuſtum *D. Adolph. Vorſtius* narravit *Th. Barthol. cent. I. hiſt. 70. p. 121. Idem* alia 3. habet exempla *Cent. III. hiſt. 56.* qvibus *flamma*, propter *copioſum Spir. Vini hauſtum*, *eruperat*, qvorum duo ſuffocati perierunt, tertius frigidâ aſſumtâ (aut qvod melius lacte caprino) reſtitutus fuit. Et ſolent hujusmodi ebrios in ſitum ſupinum collocare, ut pateat flammæ exitus, ne ſuffocentur. Repetit hæc Exempla *Cl. Bartholin. in de Luce Animal. L. I. c. 18. p. 154.* non minus, qvam in binis prioribus Locis narratam hiſtoriam *de Flamma ex ventriculo* ſecti *cadaveris erumpente.* Nam cum Lugduni Gallorum Mulieris cujusdam *cadaver*, ut mortis cauſa inveſtigaretur, reſecaſſent Medici, *ingens* ex *ventriculo* prorupit *flamma*, univerſum loci ambitum complectens, qvæ parva interpoſitâ morâ, diſparuit, uti ad *Renatum de Moreau* Lutetias perſcriptum fuit; cauſam illius aſſignarunt vel Spiritui vini largius poto, vel calidiori Theriaca aqvæ ſumtæ.

Sed *Meteora* iſta *ignita in Microcoſmo* exhalitibus unctuoſis & Sulphureis, admotâ externi Luminis flammâ facilè accendi poſſe non alia ratione, qvam ſupra *obſ. 33. flamma ex puteo* proſiluit admoto cereo, credibile eſt. Eo modo *coruſcationes* Macrocoſmi coruſcationibus æmulas parare docet *Kircher. in Magnet. L. III. p. 2. c. 3. p. 54.* hâc ratione: Nitrum Sulphur camph. naphtam ana commiſcet & Spir. Vini diluit, diluta in cucurbit. ſuper ignem ponit, ut vini Spiritus Sulphureus nitroſis bituminoſisq; Spiritibus fœtus evaporans, ſe longè lateq; diffun-

dat, unde ſi arrepta candela medium hujusmodi vapidum perſtringatur, in momento totus vapor in flammam accenditur, in loco obſcuro fulgur perfectè mentiens. Eleganter qvoq; id explicat *Fortun. Licetus* in *l. II. de Lucern. Antiq. c. 23. f. 96.* Si Spir. Vini vas repletum inflammetur, & in aliqvam capſulam reponatur, ne fumus exeat, poſt multas horas apertâ capſulâ nil Spir. Vini occurret, ſed intromiſſo ardente cereo ſtatim ob tenuitatem fumus ille inviſibilis ex Spir. vini combuſto ſublatus, concipiet ignem, & in ardentem flammam ſeſe circumſtantibus in conſpectum dabit, potiſſimum in loco non nimium illuſtrato.

Hâc ratione qvod *præſenti obſervatione per Artem* fieri poſſe docetur, ut *ex Ventriculis diſſectorum flamma* prodeat; id *caſu fortuito* præterito ſeculo in Italiâ qvoq; accidit *Piſis* in Theatro Anatomico, dum cum Anatomiæ Præfectus candelam ceream accenſam in manibus teneret, propè locum diſſectionis, illius igne *flatum* halitumq; pingvem, fortuito caſu *è diſciſſo ſtomacho egredientem, inflammavit,* qvod tum temporis caſui præſentes *Franciſ. Bonamicus* egregius Philoſophus, & *Joh. Ruſchius* Anatom. Prof. Piſis *Fortunio Liceto* communicarunt. Accidit hoc Anno 1597. in muliere diſſectâ, qvæ ante obitum 4. diebus nihil aſſumſerat, corpus vero adeo ei flatibus tumidum, ut falsò prægnans habita fuerit: cum deveniret ad ventriculum, eumq; teneret *Ruſchius* manu ſiniſtrâ ſatis arctè, ipſumq; turgidum ac durum eâ parte redderet, ſublatâ primâ tunicâ peritonæi communi, & duarum propriarum diſſectâ carnoſiori externâ, dum gladiolo punctim perforaret internam, adſtante Scholare qvodam cum candelâ, repente & inopinato *foras* exiit à facto foramine *flamma*, continuo cum ſtrepitu perdurans illud temporis ſpatium, qvo ter dici potuit: *videte, videte, vide - Color flammæ* inſtar picis græcæ aut Sulphuris ardentis, flavus ad viridem inclinans, absq; tamen notabili odore. Diutius putarunt duraturam fuiſſe flammam, niſi *Ruſchius* eâ territus, manum à compreſſione ventriculi removiſſet. Hæc *Ruſchius l. a. ad Fort. Licet. f. 94.*

Idem *Licetus l. a. f. 96. ex Inteſtinis* qvoq; *in Viventibus flammas* eructari ridiculâ docet Hiſtoriâ. Nam cum Chirurgus candenti ferro excreſcentias carneas adoleſcenti ſuccubo circa nates inureret, *flatus* ex ano in ferrum ignitum irrumpens, *flammam* repentè concepit, non ſine adſtantium riſu. Qvod ſcurris qvoq; non infreqvens, qvi admotâ candelâ

delâ poſterioribus, & caligis conſtrictis erumpentes flatus accendere ſolent; de qvo etiam *Rodolph. Goclenius* in *Phyſiolog. crepitus ventr. probl. 16.*

De *flammis è cadaveribus* latius aget *L. Chriſt. Frider. Garmannus Academic. Curioſus* in proximè prodituro tractatu *de Miraculis Mortuorum L. I. cap. 7.*

[*D. Phil. Jac. Sachs à Levvenheimb.*]

OBSERVATIO LXXVIII.
D. JAC. JOAN. WENCESLAI DOBRZENSKY de NIGROPONTE.
MORS HORRIDA FEBRE MALIGNA LABORANTIS RUSTICI.

ANno 1666. Menſe Septembri graſſabantur hinc inde in pagis Boëmiæ *Febres malignæ.* Contigit, ut in pago qvodam Illuſtriſſimi Dni. *Comitis de Milleſimo*, qvidam robuſtus vir eâdem corriperetur, qvâ incrementum ſumente, tantum delirium ſucceſſit, ut 7. perſonæ fortes habuerint qvod agerent cum ægro, ad eum continendum. Objectum autem delirii ejus erat, *Ventrem ſuum ſcatere vermibus* ſeu lumbricis, unde ſe torqveri ab iisdem affirmabat. Poſt aliqvot dies videbatur delirium remittere, unde ad qvietem ſeſe componente ægroto, adſtantes qvoqꝫ qvieſcere cœperunt. Interea patiens, omnes alto ſomno ſtertentes conſpiciens, ſeq; liberum ad motum perſentiens, novo œſtro delirii percitus, ventrem aggredi, &, ut robuſtus erat, umbilico excerpto, *inteſtina continuato ordine extrahere cœpit*, in tantumqꝫ extraxit, ut jam medietas illorum educta fuerit. Interea neſcio an caſu aut ſtudio unus ex adſtantibus qvid agat patiens aſpiciens, eundem crudeli labore implicitum advertit, convocatis ſociis adq; impediendum ægrum ſeſe accingentibus obteſtatus eosdem eſt æger, ut ſe ſinant & non turbent in extrahendis è corpore ſuo lumbricis. Non diu perſtitit ſic æger, ſed ſenſim imminutis viribus crudelis Laboris pertæſus, obiit.

Obſ. Pathologica.

[*Ex Litteris è Pragâ ad. D. Philip. Jac. Sachs à Levvenheimb.*]

OBSERVATIO LXXIX.
D. JAC. JOH. WENCESLAI DOBRZENSKY de NIGROPONTE.
ARTIFICIALIS PYGMÆORUM EFFORMATIO.

Obſ. Phyſica.

VIvens adhuc noſter Pragenſis Æſculapius, *D. Joannes Marcus Marci à Kronland*, Philoſophus, Mathematicus & Medicus celeberrimus, hoc *mihi* reduci ex Italia inter privatos diſcurſus recenſuit. Se nempe à Viro Religioſo conſultum fuiſſe an *medium efformandi Pygmæos* foret naturale aut à Dæmone, hoſte humani generis, ad deturpandam figuram humanam excogitatum? Fuiſſe enim virum qvendam egenum, qvi proles ſuas à die nativitatis ſolitus eſſet Ungvento qvodam per ſpinam dorſi & juncturas artuum ungere, ita ut poſtliminio exſiccatâ medullâ ſpinali, aut induratis oſſiculis non poſſent accreſcere, ſed puſilli manentes, Magnatibꝰ oblati, & ſimul gratioſi, alimoniam parenti conciliarent. Uſum autem ſe fuiſſe triplici Adipe ex animalculis minimæ magnitudinis, ut ſunt Glis, Veſpertilio & Talpa.

Inferrem ego vice verſa, *homines proceræ magnitudinis poſſe effici* ſi Ungventis ex animalibus proceris & multum humidi nativi habentibus medulla ſpinalis & juncturæ artuum inungerentur.

Medium, meo judicio, omnino naturale hîc conjicio, & non absq; manifeſtâ ratione, poteſt enim in Adipibus illis adeſſe vis exſiccativa, unde inuncta oſſa, & præcipuè medulla ſpinalis, ex Recentiorum ſententiâ, incrementum ſumere prohiberetur, ut fieri videmus cum caniculis, qvos parvos habere deſideramus, ſi ſtatim à die qva naſcuntur, iisdem pedunculi & ſpina dorſi ſæpius ſpiritu vini inungantur, qvod practicari non ſemel Bononiæ, ubi multi ex illis qvæſtum ſibi comparant, vidi, adeoq; ſi pro mole parva id fieri video, conjicio id vice verſa in majorem molem efficiendam derivari poſſe. Et non malè ſuſpicor, ſcio enim qvendam Hominem hîc Pragæ, qvi aliàs ex Parentibus mediocris ſtaturæ genitus eſt, qvia tamen in juventute ſuâ macie Hecticâ correptus fuerat, duorum ferè annorum ſpatio ab amicis, unctionibus multam fidem dantibus, perpetuo per ſpinam dorſi & coſtas unctus, in tantam poſtea proceritatem excrevit, ut jam ſit vir ſpectabilis & parentes ſuos

ſtaturâ

ſtaturâ multum anteeat. Uſum autem ſuperius allati medii, utpote deturpantis figuram hominis condemno. Confer Frommann de faſcin. p. 855.

[*Ex Litteris Pragâ ad D. Phil. Jac. Sachs à Levvenheimb.*]

Observatio LXXX.

D. JAC. JOH. WENCESLAI DOBRZENSKY de Nigroponte.

ILLUSTRISSIMI HYPOCHONDRIACI MORS MISERA AB INUNCTIONE MERCURIALI.

Contigit in Bohemia noſtra (Locum & Perſonam obticeo) qvod Illuſtriſſimus qvidam, Temperamenti calidi & humidi cum prædominio Bilis, vitæ cœlibis, à multis annis variis concurrentibus cauſis, qvas longum eſſet recenſere, de obſtructionibus Hypochondriorum conqveſtus ſit, unde pro tollendis iis varias curas adhibuit, inter qvas etiam erat ante aliqvot annos ternus uſus Thermarum Carolinarum, qvas profuiſſe eidem Illuſtriſſimo, in confeſſo fuit. Qvia autem videntur errores in Sex rebus non-naturalibus interea ſucceſſiſſe, non attenta corporis debita expurgatione, factum eſt, ut in corpore colligerentur humores craſſi & viſcidi, qvi cum alimento translati ad juncturas artuum, denegato corpori omni exercitio, ibidem loca figentes, effecerunt artus ita debiles, ut Illuſtriſſimus ille inhabilis foret ad deambulandum, & ſeſe loco in locum movendum, unde vitâ ſedentariâ coactè, accedente maxime tempore hyemali, prohibitâ tali pacto inſenſibili transſpiratione, alimentis boni ſucci interea corpori ſuppeditatis, aggregatio ſit facta humorum craſſorum & viſcidorum, qvi de die in diem magis & magis corpus inhabile reddiderunt ad qvæcunqve exercitia motûs exſeqvenda.

Multa in hanc rem fuerunt, ut intellexi, adhibita, tamen non cauſa ſed Effectus curabatur, ut fuerunt Balnea, confortandorum cauſa Nervorum ex rebus calidiſſimis confecta, qvæ materiam illam in juncturis hærentem magis incraſſarunt & exſiccarunt, Inunctiones, Frictiones, & neſcio qvæ alia cum nullo deniq; Illuſtriſſimi patientis levamine. Tandem hac hyeme præſentis anni (1670.) neſcio qvis curam propoſuit inungendi artus cum Ungvento Mercuriali, id eſt in qvod Argentum

 vivum

vivum ingreditur, qvod qvidem prævii corporis purgationibus univerſalibus potens eſt materiam in artubus hærentem diſſolvere, & poſtea illam per venas corporis circumportando ad palatum protrudere, & eandem per ſputum, qvem Ptyaliſmum vocamus, expellere. At cum qvanto id fieri periculo ſoleat, pleni ſunt libri obſervationum, narrantium de iis, qvi ſimiles curas ſuſtinuerunt, ita, ut niſi cautè cum iis proceſſum fuit, ultra vitæ periculum, aut Edentuli, Contracti, Tremuli, aut Paralytici aut Hydropici remanſerint; paucis evadentibuſ qvi aliqvod ſignum ex ſimili cura non reportarent; qvamvis & aliqvi evaſerunt, ſed ii intelligendi, qvi robuſtæ naturæ & ad ſuſtinendam talem curam habiles fuere, morbumq; ſimili curæ proportionatum & Medicum attentum artisq; ſuæ peritum habuere. Inunctio autem hæc fieri ſolet tempore verno, non ultra qvater, cubiculo calido, prævia purgatione & intermediis ſudoribus, ne Mercurius vi unctionis in habitum corporis impulſus, moras nimias in corpore agat, & Cerebrum Nervosq; frigiditate ſuâ venenosâ partim inficiat, partim humores craſſos & viſcidos nimium commovendo eosdem prava ſua qvalitate afflet, qvi ad partes Principes, ut Cor, Pulmones, Cerebrum, Hepar delati, ibidem novas obſtructiones cauſarent, unde Apoplexia, Lipothymiæ, Syncopes, Phthiſis & Hydrops ſeqvi poſſent.

Si enim talis materia per motum ſangvinis ad Cerebrum deferatur cauſa eſt Apoplexiæ, Paralyſeos, Convulſionum, Spaſmi, Tremoris; ſi ad Cor, Lipothymiæ, Syncopes, Suffocationum; ſi ad Pulmones, Tuſſis, Phthiſeos, inflammationis; ſi ad Renes, ſuppreſſionis urinæ; ſi ad Hepar, obſtructionum, ſangvificationis læſæ, & inde concomitante ſuppreſſione urinæ, occaſio Hydropis. Hæc ergo mala evenire ſolent ſi materia talis in juncturis hærens moveatur, & non interdum dum in motu eſt, evacuetur, partim per purgantia, partim per ſudorifera, partim per diuretica, ſed eidem libertas permittatur, ut copiosè ruat, qvo natura illam ducit.

Ut autem omnibus conſtet, qvod hæc qvæ de Ungvento Mercuriali dixi non ſint fors verba à me conficta, ſed ratione & experientia dudum à Primariis noſtræ Facultatis Autoribus confirmata, loco omnium citabo Excell. Virum *Danielem Sennertum Pr. L. VI. p. 6. c. 17.* de Argento vivo, tum crudo tum ſublimato, tum præcipitato, ubi hæc habet:

Etenim Argentum vivum non extinctum, nec præparatum, ſi in corpor[e] hæreat

hæreat, ſtomachum & inteſtina lædit, non qvidem pondere ſeu gravitate ſua, ut credit Dioscorides l. 6. c. 28. ſed vi maligna ſua & erodente, flatus magnos excitat doloresq́ ventriculi & inteſtinorum vehementiſſimos, iis ſimiles qvi in Torminibus percipiuntur, qvæ ab Eroſione inteſtinorum contingunt, & aliqvando dejectiones alvi liqvidas, cum gravitate ſtomachi & gravedine totius corporis, & ſi diu retineatur & non egrediatur, accedit Urinæ ſuppreſſio, ob dolorem, qvi fluxionem in partibus internis movet, qvæ meatus obſtruit; unde poſtea totum corpus intumeſcit, & colorem plumbeum, ſive liveſcentem refert, ob humores ab eo infectos & inqvinatos. Fœdum qvoq́ ex ore ægri halitum emittunt, qvem & ii percipiunt, qvi in Lue Gallica Mercurio vivo inungun tur. Tandem inducit Paralyſin membris, qvibus adhæret; aliqvando etiam Epilepſiam, Apoplexiam, Syncopen, & ipſam deniq́ mortem.

Eadem mala etiam Mercurium vivum extinctum, & inunctionem argenti vivi ſeqvuntur, ut videre eſt in iis, qvi in Lue Venerea vel ſcabie iis ungventis utuntur, de qvo ſupra Part. 4. C. 21. dictum. Hæc Sennertus.

Malâ ergo ſorte itum eſt in Conſilium ſvadentium ut Illuſtriſſimus huic curæ ſe committeret.

Commiſit ſe itaq; Anno 1670. Menſe Februario, nulli autem artis perito, ſed homini rudi & malæ conditionis, verbo Carnifici; inunctiones factæ ſunt, non qvater tantùm, ſed ſpatio trium Septimanarum, non obſervatâ penes regulâ ullâ, aërem vitandi, nam durante unctione illuſtriſſimus ſe aëri committebat, nec ullatenus purgato corpore; placuit enim cura tàm ægro, qvàm adſtantibus, qvod illuſtriſſimus Dominus Patiens ſine ullo remedio interno reſtitui priſtinæ valetudini poterit, inunctione toties reiterata, ungvento hoc modo concinnato, & ſæpius repetito. Rec. *Farinæ de baccis lauri Unciam j. ol. d. Bacc. Lauri Unciam j. Ceruſſæ Unc. jß. Maſtiches Unciam j. Aluminis uſti Unc. jß. Olibani Unc. j. ☿ crudi Unc. ß. Axung. veter. Unc. iij. Camphor Dragm. j.* Mota loco eſt materia craſſa illa & viſcida, qvæ longa ſerie annorum in artubus delituerat, & tum loco movebatur, qvia venenosâ qvalitate imbuta ante non fuerat, ut alias tale remedium ſolet veneno luis Veneræ opponi, & qvidem non temerè, ſed urgente neceſſitate, tum ſcilicet ubi Ligno Gvajaco vel Salſaparilla morbos hic curari non poteſt.

Concepit pravam qvalitatē à minerali illo, nempe argento vivo & more conſveto, ſpatio trium ſeptimanarum, exoneravit ſe pars materiæ illi9 per fauces, & ſolitam Palati & Gingivarum à pravitate ſua, ſive ſal-

ſedine

ſedine occaſionavit exulcerationem, cum periculo excidentiæ dentium, pars autem ejusdem occupavit partes vitales, Cor, Pulmones; deinde ventriculum, Hepar, Lienem & Renes, unde difficultas ſpirandi, puncturæ Cordis, dolor Lienis, Urina pauca & accenſa, ſangvineum colorem referens, ſeſe inſinuabant.

Ptyalismo procedente & ad finem vergente, nec dum corpori reliqvo, præſertim viſceribus prava qvalitate infectis fuit proviſum: tandem & neceſſitate de die in diem creſcente concluſum eſt hic qvoq; providere, & Medicum, qvi errores tam antiqvos qvam noviter factos corrigeret, advocare.

Sors ergo cecidit ſuper me, qvi alias ante ſeptennium Illuſtriſſimo Domino in uſu Thermarum Carolinarum feliciter inſervivi. Vocatus ergo die 13. *Martii* illum lectulo decumbentem, vix artus moventem, ore fœtidam materiam, jam qvidem in pauca qvantitate, expuentem de mobilitate dentium conqverentem, de puncturis cordis & difficili reſpiratione lamentantem, urinam paucam & ruffam emittentem inveni, unde causâ horum affectuum reſcita periculi plenum Illuſtriſſimo Domino pronunciavi: nam ſigna ex urina deſumta ex mente Hippocratis mihi magnum qvid in Illuſtriſſimi patientis corpore latere indicabant.

Signa ex Urinæ Colore.

Urina rubra vel ruffa & tenuis, talis diu perſeverans mala *River. Inſt. Med. l. 3. ſect. 3.*

Significat enim magnum caloris incendium, & inflammatoriam qvandam diſpoſitionem in Hepate, aut ventriculo aut Pulmonibus reſidere, à qvo nulla concoctio, ſed aduſtio potius in humores introducatur, ideoq; talis urina diu perſeverans cum virium imbecillitate mortem prænuntiat.

Signa ex paucitate Urinæ.

Urinæ paucæ & tenues & aſſumto potui non reſpondentes, in qvolibet morbo malæ. *Id. River. loc. c.*

Vel enim ſignificant Facultatis Expultricis & Secretricis imbecillitatem, vel calorem intenſum humiditates corporis exurentem unde omnes ægroti, qvi urinas paucas & tenues emittunt, paulo poſt obeunt. Item ſigna ex Reſpiratione me magis in propoſito confirmabant.

Magna

Magna & freqvens Reſpiratio periculoſa *River. inſt. Lib. 3. Sect. 3. C. 2.* Magnum enim incendium ſignificat & putredinem cordi partibusq́ vicinis maximam, qvæ cum multâ indigeat ventilatione, magnam & freqventem reſpirationem efficit. Unde cum nec dum corporis viæ expurgatæ fuerint, qvo melius accedere poſſem, cum medicamentis ad partes remotiores, *11. Martii* ordinavi lenem Purgationem ſeqventem: ℞. Aqv. Laxat. Unc. iij. Mann. Calabr. Unc. iß. Crem. Tart. ſc. j. m. f. Potio: Poſt qvam illuſtriſſimus Dominus ſepties cum alleviatione purgatus eſt. 12, 13, 14, 15, 16. *Martii* ſecundis viis deobſtruendis & materiam ad exitum præparandis, ſicuti & viis urinariis reaperiendis inſudatum eſt, cum juſculis ex herbis deobſtruentibus, aperientibus, & ſimul pectoralibus, exhibendo per vices Spiritum ſalis marini, item Tinct. ♂ doſi aliqvot guttarum. Item ut à Corde & pulmonibus materia prava inibi ſtabulans revelleretur ordinata fuit conſerva Roſarum cum Auro foliato, ob ſymphatiam qvam cum Argento vivo habet, & unicornu præparato, de qvâ illuſtriſſimus Dominus bis in die bolum nucis juglandis magnitudine aſſumebat, & ſudorem eliciebat.

XVII die iterum Illuſtriſſimus Dominus blando medicamento ex fol. ſenn. cum Syr. diaſereos purgatus fuit. Et qvia de dolore hæmorrhoidum conqverebatur, qvæ ſi aperirentur, bona ſpes allucescebat, miſſum fuit pro chirurgo, qvi

XVIII. Martii 4. Sangviſugas Hæmorrhoidibus applicuit, à qvarum uſu illuſtriſſimus ſe modicum alleviatum ſenſit.

Hoc decurſu temporis de die in diem paucior urina bis aut ter intra diem comparebat, reſpiratio difficilis continuabat, anxietates increbreſcebant, tumor pedum œdematoſus ſeſe inſinuabat, appetitus dejectus, ſitis intenſa, ſomnus vix ali qvis. Illuſtriſſimus autem timens punctum Æqvinoctii magis ſe perplexum reddebat, ſicuti & ipſum dies illa non fefellit.

Nam *XIX Martii*, præcedentem Æqvinoctium in meris naturæ laboribus, anxietatibus & difficillimis reſpirationibus conſumſit, donec horâ tertia promeridianâ natura motum materiæ morbificæ procurans, fecit ut thorax liberior factus fuerit & aliqva pars materiæ à partibus pectoris mota, in partem dextram abdominis ſub Hepate inſtar libonis panis decubuerit. Bona ſpes qvidem affulſit, ſi in reliqvis ſymptomatibus qvoq́ natura ſeſe emendaſſet. Sed à die

XX. usq; ad XXI. diei horam tertiam urinæ ſupprimi cœpit, ut vix ſemel illuſtriſſimus Dominus urinam qvantitate trium cochlearium emiſerit, qvod idem denuò *XXII & XXIII* die, & ſeqventibus factum, ita ut Spatio 24. horarum ordinariè primo modicum urinæ emittere ſolitus fuerit, & id circa qvartam pomeridianam, aut circa occaſum ſolis. Interea tamen de cibo potulento ut jusculo & hordeata, ob impotentiam maſticandi, parum, ſed de cerevifia in qvantitate notabili ab illuſtriſſimo Domino epotum fuit, qvia autem excretio non reſpondebat, ut fieri deberet, injectioni, unde omnia illa applicata ſunt tam interna qvàm externa diureſin procurantia, tam lenia, ut Decoctum Nephriticum Foreſti, Hedera terreſtris, Oculi cancrorum, qvàm fortia, ut ſal Succini volatile, Sal Urinæ volatile, Spiritus Urinæ, Spiritus Salis armoniaci in appropriatis vehiculis; ſed nihil effectum eſt. Urinæ ſuppreſſio eadem continuavit XXIV. XXV. XXVI. diebus, qvibus diebus adſtrictione alvi concomitante, partim Clyſteribus, partim Rob de Spina cervina cum pulvere Gialap. ad promovendas aqvas, ſœpius proviſum fuit, cum exiguo tamen ipſius alvi correſpondentis effectu. Interea tumor pedum ultra genua progrediebatur; in Abdomine autem, decumbente illuſtriſſimo, ſubſiſtebat, ſedente in ſellâ, in crura deſcendebat, nunqvam tamen totaliter deperdebatur. Ipſum Abdomen tendi incipiebat, difficultas reſpirandi increſcebat, præſertim ſi lectulo decumberet, omnia in Hydropem tendere videbantur. Vires de die in diem collabeſcebant, qvamvis tam internis qvam externis primariis ex genere Pharmaceutico petitis remediis & cuiq; ferè parti appropriatis, iisdem iretur in ſuppetias, Aqva Perlarum, Conf. Alkerm, balſama odorata nullâ ferè horâ fuerunt intermiſſa; ſed hæc non niſi aliqvod ſolatium illuſtriſſimo afferebant, & qvaſi aliqvod interſtitium modicum cauſabant, paulo poſt in priſtinos labores redeunte illuſtriſſimo.

XXVI dies Martii, utpote ſeptimâ ab Æqvinoctio, usq; ad horam tertiam more naturæ ſolito qvietior fuit. Ab horâ tertiâ autem Urinæ ſuppreſſione continuante, Abdomine tumidiore cœpit inqvietudo, anxietas, difficilisq; reſpiratio talis in illuſtriſſimo, ut nocte tota qvaſi jam jam ſe ſuffocandum putaret. Retentum enim ſerum per totum corpus diſtribuebatur, & prout in hanc vel illam partem ruebat, ſuffocationem aut aliud aliqvod lethale ſymptoma minabatur (ita enim Jacobus Carpus in Iſagoge Anatomica, qvendam ab Urina hoc modo retenta ſuffo-

catum

catum eſſe teſtatur, & Jacotius refert qvendam in ſomnum & torporem lethalem incidiſſe;) unde anxietatibus creſcentibus ſub auroram diei XXVII Martii, timens de aliqvo inopinato eventu inſinuavi periculum his, qvibus intererat, ita ut animæ & aliis provideretur. Hæc dum agebantur Illuſtriſſimus ab onere ſeri in corpore reſtagnantis magis & magis premi, unde etiam majoribus anxietatibus de horâ in horam corripi cœpit, ita ut inopinatus aliqvis naturæ motus die ſeqventi, id eſt nonâ, futurus metueretur, qvi *& XXVIII die Martii*, reſignatione omnium temporalium ab illuſtriſſimo Domino cum ſummâ omnium ædificatione peractâ, contigit. Nam ſub meridiē vomere cœpit in copia bilem flavam, cum tantis ructibus, ut timuerim, ego de repentina ſuffocatione, qvam illuſtriſſimus ſibi eventuram ex retentione Spiritus metuebat: Vomitus etiam horâ 11. circiter incipiens, continuavit ad usq; horam tertiam pomeridianam, procedente vomitu livido & nigro aliqvot vicibus, qvi inter lethalia ſigna ab *Hippocrate* ponitur *2. Prog. 39.* ſignificat enim hujusmodi vomitus bilem porraceam, æruginoſam aut atram in corpore redundare, at hæ omnes bilis ſpecies malignos morbos atq; lethales producere ſolent.

Cauſa autem talium humorum in Illuſtriſſimi Domini corpore videtur fuiſſe venenum illud Argenti vivi occultâ vi corpus Ejusdem deſtruens; Etenim humores in corpore noſtro adeò ope illius degenerant, & tantam malignitatem acqvirunt, ut iis partibus, in qvas à natura detruduntur, Necroſin, hoc eſt, Gangrænam inducunt, ita *Sennertus Pract. L. V. p. 2. c. 19. d. Gangr. & Sphac.* Adhibitis variis ventriculum corroborantibus remediis internis & externis, vomitus ad occaſum ſolis ceſſavit, debili relicto ſummopere Illuſtriſſimo Domino. Hujus diei veſpere advenerunt duo Chirurgi, Dominus Kilianus & Dominus Nic. Stubenmayer, vocati ad ſuppetias ferendas Illuſtriſſimo Domino. Videns enim ego ſuppreſſionem Urinæ continuare, & ex eâ Tumorem pedum attolli, illumq; in Abdomine remanere incidit mihi, ſi interea Cauterio in illa parte tumida abdominis effecto, qvo natura ſingularem copiam aqvæ videbatur depoſuiſſe, ſuccurreretur, & ſimul etiam in tibiis veſicatoria applicarentur, ut ita natura ab onere aqvæ in corpore reſtagnantis ſublevata longiorem vitæ moram concederet Illuſtriſſimo patienti, atq; exinde morâ impetratâ, ne aqvæ reſtagnantes pravitate ſua viſcera inficerent, cauſæ ſuppreſſionis Urinæ provideretur. Suppreſ-

ſio enim Urinæ à ſeri ſecretionis actione læſa ortum ducens, jam novem diebus ita enim *Sennert. l.3. Part.7. P.2. c.1.* & qvidem ſi æger ante ſeptimam diem iterum mejere incipit ſervari poteſt, qvod ſi ultra hoc ſpatium retineatur, etſi urina reddatur, plerumq; tamen æger moritur. Conſilio ergo cum Chirurgis inito Abdomini Cauterium potentiale, Tibiæ vero dextræ veſicatorium eſt applicatum. Nox illa poſt vomitum paulo qvietior viſa eſt.

XXIX. Martii Illuſtriſſimus Dominus mane denuo de difficili reſpiratione conqverebatur, unde ad ventilandum Cor & imminuendam inflammationem maſſæ ſangvineæ, abundante ſero refertæ, venam brachii dextri ſecari curavi ad uncias 4. circiter, authoritate etiam ductus eorum qvi in ſuppreſſione Urinæ eandem proficuam ſvadent; non neglectis partim cordialibus & vires imbecilles reficientibus, partim diureſin procurantibus.

XXX. die Martii Illuſtriſſimus Dominus parum ſe qui etiorem ſenſit ex ſomno Eidem artificialiter procurato, qvem à multis noctibus ambiverat.

XXXI. Martii mane miſit Urinam Illuſtriſſimus Dominus Comes ad qvadrantem Sextarii, veſperi iterum miſit aliqvid. Hac die cum nullam ſedem habuerit illuſtriſſimus poſt pulverem Gialapæ duo ſuppoſitoria veſperi applicata ſunt, ſed cum nullo effectu.

I. Aprilis Illuſtriſſimus Dominus totam diem in doloribus & anxietatibus conſumſit, Urinæ etiam mane ad Unc. x excrevit, ſed tamen hæc nihil auxilii afferebat, nam qvadruplo & ultra plus diu noctuq; de Cereviſia (nam alium omnem potum medicum abhorrebat) ebibebat.

II. Aprilis nox inqvieta ſicuti & dies fuit doloribus & anxietatibus intermixta, habuit illa die duas ſedes & aliqvantum Urinæ dimiſit. A XXIX. Martii huc uſq; veſicatorium bonum effectum in emittendo ſero faciebat; Cauterium autem ob nimiam pingvedinem nullum adhuc de facto effectum præſtitit.

III. Aprilis iterum illuſtriſſimo pejor fuit prioribus, viribus multum collabeſcentibus, non obſtante, qvod remediis confortantibus internis & externis continuo uſus fuerit. Nox mala ſecuta eſt, ita ut eam Illuſtriſſimus totam ſedendo tranſegerit, timens ſuffocari ſi jaceret.

IV. Aprilis paulo qvietior viſa qvoad anxietates, maximè poſt prandium.

V. April.

V. April. inqvieta & anxia magis magisq; fuit. Hac die varios appetitus comedendi hæc & alia illuſtriſſimus habuit, unde condita qvædam aſſumendo, ſuper ea tantos dolores ventris habuit, ut eosdem duobus granis Laudani compeſcere oportuerit. Hanc noctem totam inſomnem duxit cum freqventi potu Cereviſiæ Girkavienſis, à triduo etiam jam extrema frigere cœperunt, manusq; ambæ tumidæ factæ ſunt; urina etiamſi bis in die mingeretur, pauca tamen erat, & minimè potui correſpondens, pedes magis magisq; tumidi.

VI. April. virium imbecillitatem nobis maximam attulit, manentibus omnibus cauſis, eam occaſionantibus, unde diu non duraturum, ſed deliqvio repentino auferendum prædixi: Nox inſomnis, & ſi aliqvis ſomnus ſuperveniebat, ille laborioſus erat, unde *Hipp. S. 2.* in qvo morbo ſomnus laborem facit, lethale.

VII. April. dum illuxiſſet, paulo alacriorem nobis illuſtriſſimum demonſtravit, ſed conſiderando illum uno oculo nos aſpicere adverti. Unde Hippocr. mihi in memoriam revocavit, cum in morbo acuto oculus unus altero minor fiat, lethale. Interea nullâ qviete illâ die habitâ, ſed jam ad lectum jam ad ſellam petente, tamen modico cibo ſumto, circa horam ſecundam pomeridianam dum ita inqvietus Illuſtrisſimus eſſet derepente paſſus eſt deliqvium animi, ex qvo modicum ad ſe rediens iterum recidit & agonizare cœpit, atq; horâ qvartâ & uno qvadrante ſupra, animam Deo efflavit.

VIII. April. Cadaver illuſtriſſimi Domini apertum eſt, cujus partes internæ taliter fuére conſtitutæ. Abdomine aperto in *Stomacho* duo ulcera reperta fuére, præterea totum qvod ingeſtum erat, atrum colorem referebat. *Hepar* magnum durum & qvaſi coctum, in duabus partibus ſideratum. *Splen* totus putridus. *Renes* utriq; duri & materiâ craſſâ viſcidaq; referti, qvæ obſtructio cauſa fuit ſuppreſſionis Urinæ. *Membrum virile* cum teſticulis totum qvantum Necroſi infectum, eodem modo orificium *Veſicæ* compertum. *Omentum* circa veſicam inferius disruptum & nigrum. In Thorace *Cor* magnum ſed flaccidum. *Pulmones* thoraci utriusq; lateris accreti, ab inflammatione nigri, & integra ſui parte materiâ purulentâ undiq; referti. *Femora* cum *Tibiis* Hydropicorum inſtar aqvâ tumida. *Cauterium* qvod Abdomini applicitum fuerat, nec dum pingvedinem, qvâ Illuſtriſſimus ad 4. digitorum craſſitiem pollebat, pertranſiverat. Infelix hoc fatum

qvare Illuſtriſſimo Domino acciderit ex præmiſſis & præſenti partium conſtitutione conjicere licet, Illuſtriſſimum Dominum fato cedere debuiſſe, neq; poſſibile fuiſſe evadere, niſi divinitùs inſpirita remedia fuiſſent, qvod hiſce Suppoſitionibus confirmo.

Suppono I. IlluſtriſſimumDominum à longa ſerie annorum de affectione Hypochondrii ſiniſtri, id eſt, Lienis cônqveſtum fuiſſe: Signum igitur eſt, hoc viſcus, aut à natura debile, aut per errores in rebus ſex non naturalibus commiſſis tale evaſiſſe; unde paulatim computruit; putridum autem viſcus, ut eſt Lien, in corpore diu permanens lethum inferre ſolet ſe ſólo.

Suppono II. Sepoſita 1. Suppoſitione Illuſtriſſimus Dominus hunc morem habuit, ut bene comederit & biberit & mullatenus ſe exercuerit, ſed qvaſi ſemper domi, niſi coactus immobilis hæſerit: nonne per hoc multa aggregata, qvæ alias per exercitium exhalaſſent in corpore remanſerunt? corpusq; ſuperfluis humoribus refertum, ad putredinem concipiendam aptum reddiderunt?

Suppono III. Illuſtriſſimum ut gravedine illa corporis, qvam moleſtam ſibi advertebat, liberaretur, variorum hominum remediis uſum fuiſſe, ſive illa ſecundum rationem fuerint, ſive non, nonne per uſum talium non repurgato corpore, humores magis impactos reddidit, & uſu variorum remediorum viſcera ſibi debilitavit.

Suppono IV. Inunctionem Mercurialem eſſe venenoſam.

Suppono V. Inunctionis Mercurialis infringi venenoſitatem, ſi in contrarium venenum habeat qvod agat.

Suppono VI. Inunctionem Mercurialem ſoli Lui Venereæ, & qvidem nec adhuc temerè, competere.

Suppono VII. Illuſtriſſimum Dominum Lue venerâ non laboraſſe.

Suppono VIII. Si ergo Lue venerea non laboravit, & non temerè illis debet inunctio Mercurialis adhiberi, qvi illâ correpti ſunt, multo ergo minus illis qvi illam non habent.

Suppono IX. Inunctionem Mercurialem inſinuatione ſuarum atomorum in corpus vim habere commovendi humores craſſos & viſcidos, & qvaſi congelatos, per modum fermenti alicujus eos reſolvendo & fundendo.

Suppono X. Inunctionem Mercurialem non ſolum habere vim humores commovendi & fundendi, ſed etiam ubi non invenit qvod agat

ſua

ſua venenoſa qvalitate inficiendi & calorem nativum partium ſuffocandi, inibiq; gangrænam formandi.

Suppono XI. Mercurii inunctionem etſi is prava qvalitate non eſſet præditus, dummodo humores viſcidos & craſſos liqvaret, ſufficere, ut homini mortem occaſionaret.

Suppono XII. Liqvatis tali pacto craſſis & viſcidis humoribus, hi maſſæ ſangvineæ commixti tanqvam grumuli aliqvi in illa oberrant, & qvo ſangvis fertur, cum illo circumducuntur.

Suppono XIII. Si tales viſcidi & craſſi grumuli non bene diſſoluti tranſeant per aliqvos ſubtiles meatus, illos ibidem figere ſe poſſe, & obſtructionem cauſare.

Suppono XIV. Si tales viſcidi grumuli in principibus partibus ſe figant, pro diverſitate nobilitatis partium, diverſorum cauſa erunt Symptomatum.

Suppono XV. In exemplo: Si grumi tales viſcidi inſtar muci in Renibus, à ſangvinis maſſa deponantur, viſciditate ſua meatibus illis adhærebunt, illos obſtruent, & data ſemel obſtructione impedient ne ſerum à ſangvine aut per vaſa lymphatica delatum poſſit transcolari in Ureteres & Veſicam.

Suppono XVI. Prohibita transcolatione, ſerum illud, aut ruptâ venâ aliqvâ in abdomen ſtillare debebit, aut in ſangvinis maſſa remanere, & cum ſangvine, qvo ille fertur, circumire.

Suppono XVII. Serum illud eſſe ſuperfluum naturæ, & excerni debere.

Suppono XVIII. Serum illud præterqvam ſit ſuperfluum, continere in ſe ſuperfluum ſalem, qvi ſi remaneret, in corpore inflammationes, putredines & ipſam gangrænam occaſionaret, unde neceſſarium eſt ut excerneretur.

Suppono XIX. Serum illud ſuperfluum, ſi non alicubi perfringat, cum Sangvine per omnia viſcera, vi motus ſangvinis, deferri.

Suppono XX. Similes grumos viſcidos cum maſſa ſangvinis in Illuſtriſſimo Domino inunctionis Mercurialis hinc inde fuiſſe commotos.

Suppono XXI. Similes grumos viſcidos Renes Illuſtriſſimi Domini obturaſſe, unde ſuppreſſionem Urinæ paſſus eſt.

Suppono XXII. Serum illud partim ſe diffudiſſe in femora partim cum maſſa Sangvinea fuiſſe delatum ad partes principes præcipuè Pulmones,

mones, jam ante hac malè diſpoſitos & thoraci accretos & inibi calorem nativum ſuffocaſſet, & ſalſedine ſua pravâ Gangrænam ſuſcitaſſe.

Suppono XXIII. Dari exempla à purâ diuturna ſuppreſſione Urinæ mortuorum, & ſi Mercurio non fuiſſent uncti.

Suppono XXIV. à ſolà Suppreſſione Urinæ potuiſſe omnia mala iſta Illuſtriſſimo Domino obvenire etiam ſine veneni cooperatione.

Suppono XXV. Accedente tamen venenoſitate Mercurii eò citiùs acceleratam mortem, qvàm fors ſecuta fuiſſet, nam Hydropici modicum mingendo ſat diu tamen vivunt.

Suppono XXVI. Hydropem ſolere Gangrænam cauſare, unde raro tales ſanari.

Suppono XXVII. Gangrænam qvæ fit cum affluxu venenoſorum humorum & occulta qvalitate, difficilioris curationis eſſe, qvàm qvæ fit ſine affluxu, pauci enim à tali Gangræna evadunt.

Suppono XXVIII. Ab utraq; cauſa Gangrænam exortam, eſſe lethalem.

Suppono XXIX. Dari exempla partium externarum Gangræna correptarum, à qva homines (ubi tamen applicari poterunt remedia) mori debuerunt.

Suppono XXX. Ubi Ventriculus, Pulmones, Lien, Membrum virile, Teſticuli, Omentum, Hepar, gangrena corripiuntur, qvò difficile eſt applicare remedia, qvis ille erit qvi talem liberare poterit, niſi ſolꝰ Deus?

Talis fuit Noſter Illuſtriſſimus Dominus Patiens repertus, non deſunt igitur cauſæ ſufficientes cur fato ceſſerit.

Suppono ergo me fundamentaliter demonſtraſſe, qvod demonſtrandum erat.

[*Ex Litteris è Pragâ ad D. Ph. J. Sachs à Levvenheimb.*]

OBSERVATIO LXXXI.

D. NICOLAI GUILIELMI BECKERS.

EX LEVI PURGATIONE IN AURIFABRO MORS.

EGregius ac Virtuoſus Dominus *Georgius Heidt*, Civis & *Aurifaber* Viennenſis, rerum artificioſarum deaurationi ſedulo intentus, Realgaris, ſulphureo ac *Mercuriali* per inſpirationem attracto *Fumo*, reiteratis vicibus, laſſitudine ulceroſâ totius corporis, Tremore

more & Palpitatione cordis prehenſus, eſt â me curatus; Pluribus tandem dum ſeptimanis apparamentis eqveſtribus deaurandis incubuiſſet, ac qvatuor hebdomadis omninò deaurationi ſuperſediſſet, præter Laſſitudinem totius nil ſentiendo, ordinaria lenitiva ex ſecuriſſimis parata, ſumta purgatione, venenatis qvalitatibus à tempore deaurationis in corpore latentibus agitatis, præfatis ſymptomatibus, ſudoribus frigidis, Lipothymiis ac Convulſionibus totius corripitur, nullisvé proficientibus Remediis, Regia Cordis occupatâ, robuſtiſſimo corporis habitu exſpirare cogitur. [*Ex Litteris è Viennâ ad D. Phil. Jac. Sachs â Lewenheimb*]

SCHOLION.

Ut *Metallarii* qvi in fodinis operantur, *peculiaribus obnoxii ſunt morbis*, de qvibus ſingularem tractatum edidit *Theophraſtus Paracelſ.* illosqꝫ eruditâ diſputatione Lipſiæ 1652. enucleavit *Collega Curioſus* præpoperè demortuus Zephyrus, *Leonhard. Urſinus Prof. Botanices*: ſic non minus *Aurifabri* aliiqꝫ qvi nimis crebro Mercur. tractant aut ejus fumum qvovismodo ſive per os ſive per aliam viam ad ſe trahunt, maximo ſuo damno experiuntur, morbos nervos infeſtantes. Ut etenim ſi in loco clauſo exponatur aureum vas, & dein Mercurius ſuppoſito igne evolare permittatur, totus Mercur. qvi ſublimis in auras evanuiſſe putabatur, ſimulatâ fuga in aurei vaſis amplexibus hærere invenietur, experientiâ *Kircher. de Arte Magn. L. III. p. 3. c. 2.* ſic non minus in ipſis evaporationibus, qvæ ab iſtis Artificibus peraguntur, attrahitur in nares Mercur. indeqꝫ in Cerebrum genusqꝫ nervoſum. Unde concludit *Kircher. de Arte Magn. L III. p. 5. c. 3. p. 635.* cum Mercur. non raro in craniis in ſepulchris inveniatur, eſſe crania talium Artificum, dum etenim in extrahendo aut præcipitando Mercur. multum ſint occupati, non exiguam vaporis partem per nares excipiant, qvi in frigidas cerebri cellulas receptus, ibi denuo congelaſcat, ut etiam poſt mortem tanqvam in vaſculis perennet, non ut Philoſophaſtri nugentur, qvod intra hominem & ubivis Mercurius, ut materiam Lapidis ſui hoc prodigio jactent, inveniatur. Docet hoc *Aurificis* Anatomiâ Romæ factâ, qvi cum ſummos capitis dolores paſſus obiiſſet, in aperti capitis cerebro plusqvam Libr. j. *Mercurii* reperta fuerit ex vapore ejus hauſto ibiqꝫ congelato. In fœminæ calvariâ qvæ fucis ex Mercur. qvotidie uſa, & per biennium enormi ca-

pitis dolore fatigata, in oſſe calvariæ Unc. ij. Mercurii inventi fuerunt. *Zvvinger. in Theſ. vit. Hum. T. l. f. 520. ex Cardano de ſubtil.* Qvin & exterius admotus Mercur. per poros Corpori ſe inſinuat, & diviſæ iſtius particulæ rurſus ſe uniunt, unde ex mamma cancroſa Mercur. exſtillavit, qvod laminæ Ungv. mercuriale adhibita fuiſſet. *Bartholin. c. 1. hiſt. 7.* & Mercur. in ſauciati Emplaſtro adhærere viſus eſt, qvi antea inunctionem paſſus fuerat. *Rhodius Cent. III. obſ. 87.* Sanè poſt imperfectam Inunctionem in Lue Gallica Mercur. in caput interdum ſe inſinuat, ibiq; relictus intenſiſſimas Cephalalgias excitat, qvi tandem mercurius aureo globulo naribus, & aureo nummo ori indito (qvia Mercur. auro ob ſympathiam ſe aſſociat, & illud dealbat) per vices extrahendus. *Jacoz. obſ. XIII. commun. River.* & Ipſe *Laz. River. Cent. II. Obſ. 91.* ex articulis vero extractionem Mercurii per applicatum Aurum foliatum tentat *Zacut. L. II. Prax. Adm. obſ. 128.*

[*D. Philip. Jac. Sachs à Levvenheimb.*]

OBSERVATIO LXXXII.
D. NICOLAI GUILIELMI BECKERS
ABSCESSUS ABDOMINIS INCISIONE CURATUS.

INgenuus ac Eruditus Dominus *Laurentius Frölicz, Noſocomii Cæſarei Chirurgus Viennenſis*, Temperamenti calidi ac humidi, Ætatis annorum triginta qvatuor, choreis aliisq; jocularibus recreatus, de gravativo muſculorum Abdominis, inter Coccygem & Coſtas mendoſas, infra Hepar Dolore cum ſiti, vigiliis, Anxietudinibus, capitis dolore, ac Calore totius indies accreſcentibus conqveſtus, dum Ruborem, Tumorem externe nullum, Duritiem vero in profundo renitentem obſervaſſem, *Abſceſſum inter Peritonæum & Muſculum* tranſverſum abdominis latere ſtatui. Qvapropter Digerentibus, Maturantibus, Emollientibus, Abſtergentibus, Revellentibus, Derivantibus, ſenſibiliter ac inſenſibiliter Evacuantibus, internis ac externis, tàm Chirurgicis qvàm Pharmaceuticis in caſſum adhibitis remediis, ad funeſta jamjam avertenda, *Muſculorum Abdominis inciſionem* ſvaſi. Qvæ, tametſi Patienti & adſtantibus abominabilis viſa, ab Excellentiſſimis Viris ad conſilium convocatis approbata, dolore locum apertionis deſignante, per *D. Pi-*

las, S. C. Maj. Chirurgum, qvatuor digitis infra Coſtas gladiolo longiori, ima penetrate, inſtitutâ, Purulentæ, Craſſæ, ſangvine conſperſæ Materiæ libram ſemis, & totidem binis vicibus pluribus ſeqventibus diebus detrahere juſſi, qvo facto, dolor capitis, ſitis, vigiliæ, anxietates, febris, partis affectæ renitentia aliaqve ceſſarunt ſymptomata, vulnere per plures hebdomadas pure ſcatente, ſtrictâ ſervatâ diætâ, congruis non neglectis remediis, Chirurgus, qvi totus emaciatus fuerat, nunc floridus ac vegetus plenariè reſtitutus conſpicitur. Teſtis hujus operationis eſt Excell. ac Doctiſs. *Dn. D. Jung* & *D. D. Kielman*, qvi mecum operationi interfuerunt.

[*Ex Litteris è Viennâ ad D. Phil. Jac. Sachs à Levvenheimb.*]

OBSERVATIO LXXXIII.
D. JOHAN. MICHAELIS FEHR
ESUS RERUM ABSURDARUM.

PRæternaturalis *Sexûs ſeqvioris* varia & incongrua edendi *appetitus* præprimis *gravidarum* ſat ubiqꝫ notiſſimus, & Lipſiæ mihi nota fuit fœmina præclara, qvæ ſingulis ferculis etiam orbem *tritico crudo* plenum apponi curabat, qvo alternatim veſceretur; aliæ *cretam*, *carbones*, *arenam*, *carnem crudam*, *vitrum*, *lapides*, *ligna*, *animalcula viva* &c. ſingulari appetitu & confertim aſſumſerunt, citra ullam etiam noxam, qvarum exempla apud *Schenckium in ſuis obſervat.* non pauca magnâ cum admiratione legi poſſunt. In *Maſculino* autem *genere* qvanqvam hoc admodum rarum, nihilominus cum eodem *Schenckio* etiam noſter *Sennertus in paralipom. pag. m. 128.* teſtatur exemplo *Claudii* Lotharingii, qvi non ſolum antea recenſita à cibo humano planè aliena, ſed & *ſtramen*, *fœnum*, *res putridas* & *fœtentes*, præprimis a. ſalvâ veniâ, *ſtercus bubulum calidum* adhuc (hoc etiam

Catonis torvi torſiſſet ora cachinno)

aviddiſſimè deglutivit. Vidi & hic puellam, qvæ ſcabie malè curatâ & in corpus repulsâ febre malignâ & ejusmodi appetitu correpta fuit, ut nullâ re alia qvàm *creta* ſubtiliſſimè trita placari & ſatiari potuerit, cui poſtmodum mechoacannam albam admiſcui, & ſic DEi gratia priſtinæ ſanitati reſtitui. Degit jam hic *Svinfurti* Puellus 6. circiter annorum murarii filius, qvi à tempore ablactationis ſtatim *cre-*

tam, pulveres, arenam edere geſtiit, in hypocauſto humi adhuc ſerpens ex omnibus fiſſuris & angulis pulveres anxiè qvæſivit & deguſtavit, his ſcopis ritè remotis, calceamenta arripiebat & in illis hærentem lutum ſ. v. abradebat, adeò ut nec adhortatione nec minis coërceri potuerit, creſcente jam ætate & hic p. n. appetitus ita increvit, ut poſtmodum copioſius *arenam*, (interdum unâ vice menſuram pilei ſemipleni) *calcem, carbones, lateres, ellychnia, carnem crudam* & *farcimina* deglutiret, citra ullam, crede mihi, qverelam & dolorem; in patriâ domo ſolus aliqvando relictus de tribus parietum areolis calcem ferè omnem conſumſit, & hâc de cauſa caſtigatus, Vicini murum, plateam verſus, adiit, Vicinus hoc ſtatim animadvertens, locum parietis ſucco abſinthii bene inunxit, puer amaritiem guſtans mox ad rivulum plateæ proximum ſe recepit, ibiq; humido & arenoſo luto cupidinem ſuam rurſus placavit, aliqvando etiam calcem vivam devoravit, qvæ ipſius ventriculum adeò corrodit, ut ſæpè & continuò frigidam ingurgitare coactus fuerit, hinc plures qvàm qvinqvaginta & vivi & mortui propulſi fuerunt vermiculi; Cibos optimos vilipendit, dulcia non appetit, ut ſaccharum, mel, lac, nec carnem etiam. Optimum ſuum victum eſſe judicat, jura ex merâ aqvâ confecta, & caſeum cum pane, præ omnibus tamen *ARENAM*, qvæ immutata per inferius guttur cum fecibus liqvidis excernitur. Edit non ſolùm lychnos cum ellychniis ſed etiam emunctoriorum contenta exactiſſimè expurgat. Mentem aliàs & habitum corporis qvod attinet, hilaris eſt & optimi coloris, præſentis animi, dormit ſecurè, uno verbo bene ſe habet. Si nonnulli ipſum adhortentur, qvò ab hiſce inſolitis & obſcœnis rebus abſtineat, erubeſcere qvaſi videtur, confeſtim autem ad malè anteactam redit diætam, & qvod mirum, citra omnem qverelam, morbum aut noxam, hoc excepto, qvod ipſi dentes priores ſuperiores, qvi ut & inferiores lati & firmi ſunt, arenæ calcisq; attritu ferè ad dimidium ſint conſumti & flaveſcentes. Unde igitur & è qvibus cauſis appetitus hic pravus originem ſuam trahat, dictu difficillimum, Mater ejus nunqvam laboravit Picâ ſeu Malaciâ, niſi qvod, ipſum adhuc in utero geſtans & pyra ſilveſtria glandesq; indies more pauperum in campis qværens patentibus, ſemper hordeum crudum parumper in molâ lævigatum ſecum in fundâ habuerit, & illo totâ die famem ſitimq; levaverit, ſed non video, qvî ex cibo hoc ſatis congruo fœtui in utero materno tam mira oriri qveat impreſſio. Omnium admirationem ſuperat

perat pueri hujus habitus optimus & valetudo non adverſa. Præcepta noſtra & regulæ diætæ hîc loci poſtponenda & ſingulari complexioni ſeu Idioſyncraſiæ locus concedendus primarius dicendo: Monſtra ſunt in Naturâ.

SCHOLION.

De Picâ Gravidarum innumeræ poſſent adduci hiſtoriæ, niſi illæ paſſim obviæ in Practicorum Libris. Rariſſima tamen & ſane cariſſima fuit fœminæ Pariſienſis paucis abhinc annis, qvæ ex inordinato appetitu cum videret pretioſa *fila* illa *oculata*, ſeu *inſtitas* qvæ collaria lintea exornant Genuæ elaboratas & Lutetiam devectas (German. Spitzen oder Borten) earundem pro 400. Imperialibus ſeu centum piſtoletis monetæ Gallicæ unâ vice *devoravit*, & poſt triduum rurſus alias pro aliis centum piſtolettis, ex qvibus Cleopatræ qvaſi Luxurioſa filia pretioſum ſibi conſtruxit convivium. *Harsdörff. in Theatr. Comic. hiſt. 67.* Fœminam cachecticam recenſet *Hier. Reuſner. in obſ. à G. Hieron. VVelſchio* editis *obſ. 69. p. 40.* qvæ eſu *argillæ* ſatis expleri non potuit, & ab *Antonio Junckero* Medico Duc. Saxon. tandem percurata. Virgo autem Conſulis Amſtelodamenſ. qvæ ad ſatietatem *ceſpite ſulphureo*, ac *plumbi laminis* minutatim conciſis uſa, incidit in Animi deliqvia, ventriculi dolorem, alvum ſuppreſſam, tandemqꝫ mortem. *Tulp.* l. IV. Obſ. c. 23.

In *Sexu* tamen *maſculino* rariora ſunt Exempla, dantur tamen qvibus *rerum abſurdarum eſus non fuit nocivus.* *Vitrivoros* novit *Hildan. Cent. V. obſ. 2. f. 384.* tres, qvi robuſtiſſimi & ſine noxâ *vitra* qvamplurima cum aviditate *devorarunt*, & ſat commodè vixerunt, qvorum Hiſtorias *Idem* repetit *Cent. VI. obſ. 35. & in append. Epiſt. f. 763.* Gallum qvoqve innoxiè ſæpiſſimè *vitrum devorantem* vidit *Borell. c. 1. obſ. 52.* ut & alium *c. 1. obſ. 69. mangiaſaſſo* dictum, qvi lances integras *calculis* pollicis craſſitiei refertas *deglutivit.* De *Petro Corogio* Aulico Ludovici R. Hungariæ narrat *Nicol. Iſthuanſes l. VIII. Rer. Hungar.* & cum eo *Th. Lanſius Orat. contra Hung.* qvod is *mures vivos*, *præciſas felium caudas*, *abjecta in plateis cadavera tabo vermibusqꝫ ſcatentia* absqve ullâ nauſeâ devoraverit. Novimus, *inqvit Ulyſſ. Aldrovandus* in *Monſtror. Hiſtor. à Barthol. Ambroſino edita f. 217.* Bononiæ bajulum Anno 1626. qvi volens vel mercede incitatus *urceos*, *clavos*, *coria*, *ligna*, *angvillas*, *aves implumes*, & *mures vivos* devorabat, & absqꝫ vitæ diſcrimine per anum omnia egerebat.

Vidit *Euſebius Nierenbergius* in Aula Philippica hominem, qvi omnia guſtaret, omnia voraret, *laneos pannos, coria, vivos mures*, imò ſeme viſus eſt manducare *vivum felem* cum pelle pilisq;, ipſumq; ejulans & repugnans animal ipſe mordebat. *Nierenb. L. III. Hiſt. Nat. Peregr c. 9.* Vixit paucis abhinc annis *Pragæ*, eo tempore cum pars Urbi præſidio Svecico firmata eſſet, mirandæ conſtitutionis homo, qvi no tante *Harsdorff. in Theatr. Tragic. hiſt. 164. §. 12. canes* & alia *viva animalia* comedit. De eo plurima narrarunt Sveciæ militiæ Præfecti cum Anno 1647. Lipſiæ degerem. Unicum exemplum ex ore Exc. *D. Joh. Hoppi Prof.* qvondam *Pathol. Lipſiæ* referam, ipſi narratum à Generale *Axeli Lillio* Præſidii Svecici in Miſniâ Gubernatore, qvi illud Pragæ unà cum *Konigsmarckio, Comite de la Garde, Comite de Levvenhaupt*, aliisq; Generalibus præſens viderat. In Conſeſſu tantorum Virorum mercede aliqvot Imperialium conductus *Porcellum vivum* unà cum pilis dentibu arripiens ab opere non deſtitit, donec eum totum, remotis ſolummodo inteſtinis abſumſiſſet: tandem cum admoneretur, ut & *inteſtina* farcta reliqvis ſubjungeret, pretio unius ducati perſvaſus, eadem qvoqv omnibus ſtupentibus & ad iſta ferculâ canina nauſeantibus, deglutivit.

[*D. Phil. Jac. Sachs à Lev.*] Confer An. IV. & V. obſ. 148. p. 150.

OBSERVATIO LXXXIV.

DN. ALHARDI HERMANNI CUMMI

PARALYSIS PEDUM EX LONGIORE IN FRIGIDO MORA.

Obſ. Pathologica. OBſervavi Anno 1667. jam adulto Autumno, duos, qvi diutius puteum exhauſturi, in frigido morarant, inferiorum partium omnium correptos fuiſſe paralyſi. Occurrit hic mihi, qvod ſæpius tum legerim tum audiverim illos qvi licet æſtate diutius morati fuerant in aqva tandem gravitate & Spaſmo correptos fuiſſe, u exiſtimarent, ſe à ſpectro ad fundum trahi.

[*Ex literis ad Dn. Joach. Georg. Elsnerum.*]

OBSER

Observatio LXXXV.

Dn. Ailhardi Hermanni Cummii
Epilepsia hypochondriaca curata.

Miles Juvenis 24. circiter annorum ex iis qviCivitati Hannoveranæ pro præſidio ſunt Anno 1666. circa autumnum ſentire incipit inſignes in hypochondriis dolores pungentes cum eorundem intumescentia; qvi tamen mox in diarrhæam ſeroſam terminabantur. Hanc diarrhæam cum metu tum temporis Hannoveræ Epidemicæ graſſantis dyſenteriæ ſiſteret, hypochondria iterum inflantur, hincq; halitus tetri aſcendentes ad cerebrum illud adeo in conſenſum traxerunt, ut miles iſte qvotidie vel decies concideret in vehementiſſimos morbi comitialis inſultus. Vorax erat valde, ſed ſtatim poſt paſtum concidebat referebatq; ſe ex hypochondriis auram qvandam ſentire aſcendentem à qva temulentus primum & vertiginoſus evaderet, poſt qvaſi vi ad terram dejiceretur, qvod à ſpectro fieri exiſtimabat. Jejunus nil niſi dolorem in hypochondriis & anxietatem ſentiebat, ſtatim autem ac qvippiam aſſumſiſſet proſternebatur. Erat cæteroqvin boni habitus temperamenti ut videbatur ſangvinei cum phlegmate temperati. *Obſ. Pathologica.*

Huic militi ego hoc modo Medicinam faciebam. Primum purgato corpore id operam dabam, ut acidum iſtud excedens naturalem ad ſtatum reduceretur: cui fini ſingulis diebus horis matutinis utebatur pulvere digeſtivo ex Vitriolo Martis Sale Eſſentiali Zvvelfr. & Saccharo Rhantho. poſt paſtum autem ſemper utebatur pulvere ex ſeminibus coriandri, aniſi, anethi, granis paradyſi cum aliqvâ portione cranii humani raſi. Aliqvando circa novilunium vomitum movebam cum antimoniali aliqvo vomitorio: aliqvando etiam Sudores movebam cum cinnabari antimonii, tinctura Corallorum & ſimilibus, qvæ qvalitatem cephalicam habent. Tandem cum corpus ſatis exiſtimarem præparatum eſſe commendabam uſum lactis vaccini in cujus Unc. iij. Drach. ß. ſaponis hiſpanici albiſſimi ſoluta erat. Hoc lac manè ſemper jejuno bibebat ventriculo, abſtinens poſtmodum per totum diem ab acidis, idq; tanto cum fructu ut brevi à moleſto hoſpite liber evaſerit, & nunc usq; in diem ſanus degat. [*ad D. Joach. Georg. Elsnerum.*]

OBSER-

Observatio LXXXVI.

Dn. ALHARDI HERMANNI CUMMII

EPILEPSIA EX RETENTIS MENSIBUS VENERE ET PUERPERIO SANATA.

NOta mihi eſt nobiliſſima qvædam fæmina, qvæ cum Virgo adhuc ex menſium retentione epileptica fieret, à Medico perſvaſa ut ſe viro ſubſterneret. Inde gravida, feliciter peperit puellam à puerperio autem optimè purgata prorſus ab Epilepſia libera evaſit. [*ad Dn. Joach. Georg. Elsnerum.*]

Observatio LXXXVII.

D. VALENTINI ANDREÆ MOELLENBROCCI.

OMENTUM PUTREFACTUM.

SEnnert. *L. III. Med. Pract. Part. 3. c. 8. p. 489.* refert ſe vidiſſe in Studioſo qvodam Scorbuto & Hydrope laborante, & in Noſocomico Academiæ mortuo totum ferè *omentum putredine conſumtum* fuiſſe. Sic *Jacob. Bontius L. II. Med. Ind. c. XI. p. 26.* apud Indos in Atrophia ab obſtructione Indis familiari invenit *totum* aliqvando *Meſenterium abſumtum*, & tamen Inteſtina cohærentia, ac potius inter ſe confuſa nullo ordine, tenuibus membranulis adnatis. Sic Ego cum Anno 1657. adhuc *Erfurti* degerem, *omentum putrefactum* bis obſervavi, in ſenatore qvodam Erfurtenſi, & in militari qvodam viro ambobus amicis meis. *Ille* cum per qvinqve menſes Ictero nigro laboraſſet, & medicamentis ab Affine ſuo Archiatro Ducali exhibitis nihil proficientibus, ſenſim viribus conſumtis beatè obiiſſet in ejus *aperto cadavere* inveni Epar ſcirrhoſum ligniqꝫ inſtar durum ac tartareis aſſatisqꝫ qvaſi humoribus infarctum, veſiculam felleam planè vacuam, *omentumq;* omnino *putridum*. *His* dum viveret, nil niſi ventriculum accuſabat, qvod nullum cibum appeteret, coqveretq;, cui ad confortandum ventriculum multa fuere adhibita, ſed omnia in caſſum poſt mortem, *diſſecto cadavere*, *omentum* planè putrefactum inventum eſt, ventriculo, reliqvisqꝫ viſceribus ſalvis, ex qvo colligitur, *Omentum* ad ventriculi coctionem non parum facere. [*D. Val. Andr. Mœllenbrocc. Litt. ad D. Sachſium.*

OBSER-

OBSERVATIO LXXXVIII.

D. VALENTINI ANDREÆ MOELLENBROCCI.

MICTIO CRUENTA.

JUvenes plethoricos neq; ulli manifeſto morbo obnoxios, qvibus nec falerna vina, nec lautus cibus defuit reſeratis vaſis emingere *cruentam urinam Hieron. Reuſner. ut in Schol. ad c. 22. Jodoc. VVillich. de Probat. Urin.* refert, ſæpe vidit. Grandioribus etiam natu, ſenibusq; id accidiſſe *D. Th. Bartholin. Cent. IV. hiſt. 45.* & alii notarunt. Idem accidit *hîc Halis Saxonum* Anno 1665. Secretario cuidam plethorico 48. annorum, *plurimum Sangvinis* ſine omni moleſtia, aſt non absq; terrore emingente, qvem ſola Tinct. Sulph. Vitriol. & ob metum congrumeſcentiæ ſangvinis *Eſſ.* fl. hyperici, divinâ benedictione brevi reſtitui adhuc integra ſanitate fruentem. *D. Mœllenbroccius Litt. ex Hallis Saxon. ad D. Sachſium.*

SCHOLION.

A variis cauſis *Mictio cruenta* oriri poteſt; qvæ paſſim apud Authores enumerantur. Sunt nonnulli, qvi diutius ſi eqvitent, aut ſi immoderatius ſe exerceant, excalefactis Renibus, ſangvinem mejunt, inqvit *Holler. comm. in Hipp. 4. §. 78.* Talis rei *exemplum* contigit hîc *Vratislaviæ* in viro Litterato, qvi aut nimiâ vitâ ſedentariâ, aut poſteà nimiâ commotione ſubſeqvente, Renes excalefaceret: is ſemper, qvando iter ad aliqvot milliaria conficeret ſive curru, ſive eqvo, ſive etiam pedibus aliqvantulum citius tempore æſtivo curreret, absq; dolore aut jactura virium *copioſas Urinas Sangvinolentas* reddidit. Et cum maximum periculum ipſius familiares ſubtimerent, bono eſſe eos animo juſſi, & monſtratâ Obſervatione *de Sangvinis mictu periodico* apud *River. Cent. II. obſ. 13.* de viro cui ab eqvitatione ab humoribus acribus & bilioſis, vel pituitæ ſalſæ naturam redolentibus *mictus cruentus* excitatus fuit, qvando motu & calore exagitati tales humores cum ſero ad renes permixti amandantur, renum venulas aperientes: hoc inqvam prognoſtico moniti & muniti, timorem depoſuerunt, & mutato aliqvatenus

vitæ genere, Vir hic à Scorbuto non alienus & qvieti nunc magis deditus hactenus per triennium nullam amplius emiſit *urinam cruentam*.

[*D. Philip. Jac. Sachs à Levvenh.*]

OBSERVATIO LXXXIX.

D. VALENTINI ANDREÆ MOELLENBROCCI

MICTIO CHYLOSA.

REverendiſſimus & Generoſus Dn. Dn. N. aliqvandiu arthriticos & nephriticos dolores perpeſſus, de dolore ſiniſtri hypochondrii qvæſtus eſt, ac appetitu proſtrato, *Urina alba cum ſedimento inſtar cretæ albo*, non ſine moleſtia per aliqvot ſeptimanas excretâ, corporisq; atrophiâ. Poſt alios Medicos & me conſuluit, meumq; de tali Urinâ judicium poſtulavit, cui reſpondi, *Urinam albam cum ſedimento inſtar cretæ albæ* alias hypochondriacos non modo, ſed & arthritide & calculo obnoxios interdum habere, idq; *Hippocrat. l. 2. prædict. p. 95.* notaſſe ſcribentem: Urina craſſa in qva, qvod ſubſidet, album eſt articulorum tumorem aut dolorem denunciat. Hujus cauſam nonnullos materiam alimenti terreſtris Sulphure non imprægnatam eſſe, opinari, me vero, ſalvis tamen aliorum Medicorum ſimul conſultorum judiciis ſtatuere, materiam iſtam albam in Urina Reverendiſs. hujus Viri contentam nihil aliud eſſe qvam chylum, cum, ſi exactius examinetur, non cretæ aut Sulphuri, utpote qvæ craſſioris ſunt ſubſtantiæ, ſed Chyli ſubſtantiam (qvaſi impalpabilem) & colorem exactè referat, atq; totius atrophia adſit, nec viæ deſint per qvas *Chylus* ad vaſa Emulgentia & venas urinarias pervenire qveat, qvemadmodum eas Oculatiſſimus Anatomicus *Th. Bartholin. in Hiſt. Anat. de Lact. Thorac. c. 9.* manifeſtè demonſtravit, ibiq; exempla adduxit. Nec obſtare cruciatum inter mingendum, cum chylus acrimoniam hujus doloris cauſam in corpore cacochymico ob abundantiam Salium ſilveſtrium haut difficulter contrahere poſſit. *D. Mœllenbrocc. in Litt. Vratiſlaviam ſcriptis.*

SCHO-

SCHOLION.

Similem ferè Hiſtoriam enarrat *Dn. Balth. Timæus l. 3. Caſ. Medic. obſ. 43. de mictione*, ut vocat, *pultacea* in Illuſtri Falckenbergio Gubernatore Colmariæ, qvi ultra biennium eminxit *Urinas* turbulentas *& veluti lacteas*, in qvibus materia *alba* inſtar *pultis* in fundo ſubſedit, tantâ copia, ut dimidium Urinalis plerumqꝫ repleret; inter mingendum ardor, & dolor præcipuè ſub finem, fœtor autem nullus, nec pingvedo, aut ramenta, vel aliud qvidpiam qvod Pus indicaſſet, judicavit itaqꝫ hanc *Urinam* à vitiata coctione & *chylo* provenire. Talam *Urinam lacteam* ultra 40. annos ſine ullo Renum aut veſicæ morbo emiſit *Felix Plater. l. 3. Obſ. p. 784*, qvæ valde turbida & *veluti lactea*, materiam albam lactis inſtar craſſioris in fundo cochl. j. vel ij. menſurâ depoſuit, inter mingendum cum aliqvo ardore, qvam materiam exſiccavit, & invenit ſal qvoddam repræſentare pellucidum, in fibras ſciſſum, guſtui ſalſum. Eandem *Urinam lacteam* in Scorbuticis qvoqꝫ inveniri *D. Joh. Dravvizius tract. de Scorbut. cap. 9. p. 377.* atteſtatur, qvod ſymptoma vulgo Caſtor der Bieber dicatur, illiusqꝫ originem pariter ex *chylo* deducit p. 378. qvalis affectus ſæpius per aliqvot Menſes D. Schæferum Lipſiæ fatigavit.

[*D. Phil. Jac. Sachs à Levvenh.*]

OBSERVATIO XC.

D. PHILIPPI JACOBI SACHS A LEWENHEIMB.

ALOE SILESIACA FLORESCENS.

VOcabulum *Aloës* apud Botanicos varia ſignificatione ſumi ſolet. Interdum *Aloë* ſignificat *materiam odoratiſſimam*, *Xylaloen*, *lignum Aloës* in Sacris *Cant. IV. v. 14.* inter præſtantiſſima aromata recenſitam, tantæ fragantiæ, ut etiam oriens veſtes purpuratas Magnatum, & pretioſiſſima ſtragula ea perfunderet, ut colligitur ex *Pſam. 45. v. 9.* imo luxui mancipati pulvillos, plumâ delicatâ ventoſè tumentes, eo inunxerunt, uti ex meretricis perſona *Salomon in Gnomolog. c. 7. v. 17.* docet. *Aloë* qvoqꝫ notat ſuccum, qvi pellibus infuſus ex Arabia & Æpypto, & ex novo Orbe affertur, & tam pro medicina adhibetur, qvam etiam olim apud Judæos *Joh. 19. v. 39.* & hodie pro balſa- *Obſ. Batonanica.*

 matio-

matione & præſervatione Cadaverum à putredine. Hæc *Aloë* Orientali Indiæ propria eſt, præcipuè in Inſula Succotra naſcitur.

Hodiè invenitur *Aloë* vulgaris ſeu *Aloë Hiſpanica* (qvia ex Hiſpania copioſè affertur) *Botanicorum Sempervivum marinum*, Scyllæ ſimilitudinem habens, qvam qvoqꝫ *Plin. l. 27. c. 4.* deſcribit. Hæc ſolo aëre diu perdurat, ſi parietis indatur foraminulo, vel cum filo ad aërem pendatur, vel laqvearibus appendatur, unde nonnulli illam magneticè attrahere aërem & coagulare, vel ejus atomos allicitas ſibi unire ſtatuunt. Hæc in locis calidioribus qvoqꝫ floret, qvalem Piſis, flore luteo, 1561. menſe Martio vidit in fictili florentem *Joach. Camerar. in Horto Medic. p. 10.*

De noſtra tamen *Aloë* florente, intelligenda eſt *Aloë Americana*, Dod. Clus. *Aloë Aculeata* C. B. *Aloë Spinoſa* Camerar. *Aloë folio Mucronato* Lob. qvæ *in America* tam *Septentrionali* in Regno Mexicano & Nova Hiſpania, qvam *in Meridonali* in regno Peruviano copioſè creſcit, unde jam præterito ſeculo in Europam, tanqvam in aliam Coloniam, navigationis beneficio, deducta fuit. Ejus aliqvot ſpecies in America (ex qvibus præcipua *METE* ſeu *MAGUCI.*) recenſet & deſcribit *Nardus Anton. Recchus in Hiſt. Rer. Mexican. l. VIII. c. 12. f. 270.* qvod ejus folia majora, craſſiora, ſpinifera in acutum deſinentia mucronem, in cujus caulis ſummâ parte Flores lutei, oblongi, juxta cacumen ſtellati, in qvibus procedente tempore ſemen Aſphodelino perſimile; ſed hæ ſpecies ut *Fab. Columna in Not. ad Recch. f. 882.* cenſet, humiliores ſunt, qvam ea qvæ arboreſcente caule apud nos reperitur, unde iſtæ florum magnitudine potius, qvam multitudine conſpicuæ ſunt. Optimè Aloën Americanam veram deſcripſit *Carolus Cluſius in obſ. Hiſp. L. II. c. 67.* abſqꝫ flore tamen, & *Cæſalpinus de Plantis L. X. c. 31. p. 417.* fuſiſſimè totam hiſtoriam *ALOES Americanæ* dulciflua tractatione ad *Normam Academiæ Naturæ-Curioſorum* ſibi ſumſiſſet tractandam *Zephyrus* noſter *Exc. Dn. Leonhard. Urſinus* Acad. Lipſ. Prof. & Botan. niſi prærmaturâ morte ante aliqvot annos fatis conceſſiſſet, & nullas Tabulas ex hoc naufragio colligendas reliqviſſet. Deſcriptionem & delineationem veram *Aloës cum Flore* ſe primum omnium edere gloriatur *Tob. ALDINUS in Horto Farnes. c. XIV. p. 94.* ſed jam præterito ſeculo non incongruam delineationem exhibuerat *Camerar. in Icon. Plantar. poſt Sylvam Hercyn. Thalii ſ. 5. & in Germanico Herbario Matthioli f. 231. c. 1* qvod etiam *Fabius Columna obſervaverat l. a.* In

Interim cum rarus admodum Author ſit *Tob. ALDINUS*, Cardinalis Odoardi Farneſii Medicus, & Horti Farneſiani Præfectus *ALOEN FLORENTEM* ex ejus loco paulo ante allegato deſcribere placet: *Caulis, inqvit*, qvando perfectus, qvandoq; excedit altitudinem 15. cubitorum, craſſus eſt, ſpongioſus & leviſſimus, extra colore herbaceo: ornatur circumcirca brevibus, raris, tenuibus, ſiccis & aridis foliis colore fuliginoſo. In ſummo ramos producit velut ſparſam umbellam conſtituentes, in qvibus *flores* ſurſum ſpectant, formâ potius fructuum, qvam *flores*, ſeu cum fructu qvaſi perfecto. Eſt enim digiti ſeu citini malorum Punicorum nondum aperti forma, vaſculus nimirum oblongus triangularis, ſtriatus, colore viridi, â qvo prodeunt ſex ſtamina longa, dura, ſolida, retorta, lutea cum appendiculis concoloribus, in qvorum medio emergit alterum capitatumq; nec non luteum ſtamen, tandem dehiſcit ſummitas Citini modo in 6. particulas, velut folia longiuſcula, pro qvolibet autem ramo 200, 250, 300. numerantur flores, qvi perdurant in hiemem & tandem in planta ſiccantur, ſiccati decidunt & potius fructus qvam flores dicendi. Sunt etenim dactyli, triangulares, colore obſcuro, tribus intus ſegmentis & capſulis, in qvibus ſemen albiſſimum, leviſſimum, copioſum, compactum, biſectum, ſemicirculare, araneæ harundinum forma.

Maxima in Aloë diverſitas circa florem ratione ætatis, olim crediderunt centeſimo ſaltem anno florere *Aloën*, ut de Avenionenſi *Bodæus in Theophr. p. 903.* item *Elsholz.* in *Horticultura L. II. c. 3. §. 4. p. 48.* aliiq;, *Salitiana* floruit poſt LV. annum, *Sileſiaca* noſtra poſt 31. annum.

Qvando *caulis erumpit*, *ratione temporis* ſumma varietas. *Aldinus* & cum eo pleriq; tres menſes numerant, à Majo plerumq; usq; in Julium, à primo exortu caulis usq; ad florum perfectionem: *Borell. C. I. obſ. I.* intra 36. horas ad 28. palmos *Gallicam* ſuccreviſſe, & aliam *Romanam* 4. diebus nimis feſtinantem perſvadere cupit.

Ab aliis qvoq; ſilentio videmus præteriri *Caulem* erumpentem *cum Terræ motu & Strepitu* ſummâ Violentiâ ex Aloë prorumpentem qvod idem *Borellus* affirmat. Nota qvidem eſt *Arbor crepitans* dicta, apud Indos, foliis Mori cum fructu orbiculari, de qvo hoc mirum narrat *Nierenberg. L. XV. Hiſt. Nat. c. 10.* qvod cum fructus maturuerit, ſtriis aliqvot crepantibus dehiſcat, rumpaturq; tanto impetu ac ſono, ut velut tormento qvopiam bellico jactatus, qvam longiſſimè fructus avo-

let: de *Caule* tamen *Aloës* in eruptione ſonitum edente apud omnes ferè Authores altum eſt ſilentium, immo cùm Exc. *D. Major* in Gottorpianâ curiosè ſtrepitum iſtum obſervaſſet, nihil tamen audire potuit. Qvando in *Europa* ſemel floruit, emoritur, uno & tam numeroſo partu effœta facta, nunqvam ut novus Phœnix, ex cineribus reſurgit, novo ſe induens amictu aut refloreſcens: propagatur ſaltem per foliorum excreſcentias teneras ad modum, qvem docet *Elsholtz. l. a.* In Germania vix *ſemen* proferunt flores; in Italia qvidem ſemen fert, ſed an hoc fœcundum ſit, affirmare non audet *ALDIN. l. a.*

Maturari poſſe creditur *Flos Aloës*, ſi non diu in ollis ſervetur & vaſis aſſeribus contignatis, ſed in Liberam terram implantetur, ne tamen inclementia hyberni aëris noceat, eam in partem horti collocanda, qvæ malis Aurantiis eſt dicata. Sic *Florem Aloës Salitianæ* maturatum fuiſſe, credibile eſt.

Ex Famoſioribus verò *Floribus Aloë Americanæ* narrantur ab Authoribus *ſeqventes*, qvamvis multo plures floruiſſe, aut brevi florem profuſuras haut negandum ſit.

IN ITALIA.

In *ITALIA* primam Aloën habuiſſe dicitur *Jacobus Anton. CORTUSUS* Nobil. Patavinus, qvam in ejus horto inter alia ſelectiſſima Anno 1651. vidit *Joach. Camerarius & narrat in Hort. Medic. p. XI.*

I. Primam floruiſſe ferunt *FLORENTIÆ* Anno M. D. LXXXVI. in *Horto Magni Ducis*, cujus *caulis* miræ altitudinis inſtar abietis, penè contortus, in cacumine ramoſus, in cujus extrema parte ramorum congeries referta floribus è luteo virentibus, & ſvaviter odoratis; cujus Iconem & deſcriptionem Camerario dedit *Joſeph. de Caſabona* Magni ducis Simpliciſta apud *Camer. Horto Med. p. X.*

2. Noſtro ſeculo vidit *Dn. de MONCONNY Florentiæ in Monaſterio, qvod à Spina Chriſti* nomen habet, ad murum Areæ *ALOEN* ſiccatam & mortuam, qvæ habuit ramum 10. brachiorum: Eam *D. Bellucius*, dum florem vellet promittere, vidit in tantam longitudinem creviſſe vix duorum menſium ſpatio; teſtatusq; eſt *Aloën* 30, vel 50. anno florem ſolere proferre, ſtatimq; ubi florem & ſemen emiſit, emori. *V. Monconnys Itinerar. Ital. 1. T. 1. p. 136.*

3. *PISIS* in Hetruria florentem *ALOEN* in horto *Dn. Fornaboni*

naboni circa Ann. M. D. XC. deſcribit *Cæſalpinus L. X. de Plantis c. 32. & Camerar. in German. Habar. Matthiol. Lib. II. c. 72. f. 231. c.*

4. *VERONÆ* paucis abhinc annis, nempe Anno M. DC. LXIII. menſe Majo *in Hortis del Sign. Conte GIUSTI*, *ALOEN* notavit *Dn. Henr. Vollgnadius, Coll. Curios* cum Veronam tranſiret, qvæ jam caulem ſatis altam protruderat, qvamq; intra dies 15. præterpropter, brachia & flores explicaturam ſuſpicatus eſt Hortulanus: & aliqvot alias ſimiliter defloruiſſe, teſtati ſunt ſiccati ſurculi & caules, ibidem monſtrati.

5. *ROMÆ* Anno M. D. XCI. egregia *Aloës* floruit, qvam *Bodæi à Stapel* Pater ipſemet vidit, uti teſtatur *in Not. ad. l. VII. Theophr. c. ult. p. 904.*

6. Pariter *ROMÆ* alia Anno M. DC. XXV. floruit *Aloë* in *Horto Farneſiano* multis annis inibi prius culta, qvæ trium menſium ſpatio altiſſimum produxit caulem, nam principio menſis Maji apparere cœpit caulis, initio Junii ramos produxit, Julio flores perfecit. *Aldin. l. a.* Ejus iconem exhibet Aldinus ibidem.

7. Alterius *Romanæ Aloës* qvoq; meminit le *Feure* à ſe viſæ apud *Borell. C. I. obſ. 1. fin. & Joh. Parcinſon, in Theatr. Botan. Angl. Claſſ. II. cap. 1. num. 2.*

8. Tandem *Romæ & Neapoli* à multis annis aliqvot *ALOES*, arboreſcentes caules bene grandes produxiſſe, qvorum qvidam XXIII. pedum longitudine, pluribus circa ſummum ramulis floribus in condenſas gradatim eruptiones onuſtis, author eſt *Fabius Columna Not. in Recch. f. 882.*

IN GALLIA.

9. *AVENIONENSIS* Anno M. D. IXCIX. in *Horto Dn. Dons* celebris, qvæ menſe Majo caulem produxit, 45. die perfectè floruit: ad 32. palmos caulis adſcendit, 29. emittens ſurculos. *Cluſ. in cur. poſter. p. 63. & Bodæus l. a. p. 903.*

10. *MONTISPESSULANA* in *horto* Pharmacopoëi *Dn. Pe-ier* M. DC. XLVI. qvam deſcribit *Borell. cent. I. obſ. 1.*

11. In Urbe *Bezenas* in *Langvedocia* circa Annum M. DC. XLI. in præſentia Regis Ludovici XIII. & Cardin. Riehclieu *Aloë* floruit. *Borell. l. a.*

IN GERMANIA.

12. Germania ex primis exhibet *ALOEN STUDGARDIANAM.*

NAM qvæ prima in his oris florere viſa eſt, *in Ducali Horto* Studgardiæ M. DC. LVIII. qvæ 23. pedes alta, 40. habuit ramos, in ſingulis 200. 300. 400. flores, ut numerus florum ad 12000. aſcenderit, uti eam deſcribit *Elsholtz. in Flora Marchic. p. 16.* ſingulari eandem Würtenbergici tum temporis delinatione ediderunt, eamq́; exhibet ad vivum Paries interior Horti Medici Botanici Lipſiæ, ſumtibus *Exc. D. Leonhard. Urſini* depictam.

13. *MISNIACA ſeu CHORA-SALITIANA* in Miſnia florens M. DC. LXIII. ea 33. ramos habuit, 3000. flores & ſubſeqvente latius deſcribetur obſervatione.

14. *MONACHII, HEIDELBERGÆ & ALTORFII Aloën* floruiſſe colligere vult *Exc. D. Joh. Dan. Major in deſcript. Aloës Gottorp. p. 13.*

15. *SONDERSHUSI* in Thuringia in hortis Comitum Schvvartzburgicorum floruit *Aloë* M. DC. LXIV.

16. *HOLSATICA Gottorpii* floruit in *eximio Novo Horto* Ducis Holſatiæ Chriſtiani Alberti Anno M. DC. LXVIII. cujus deſcriptionem aliqvot paginis edidit *Exc. Dn. D. Major, Epiſcopi Eitingenſis Med & Prof. P. in Nova Chilonens.* ſed cum tum temporis flores nondum omnes exactè ex caule prodierant, pleniorem de ea deſcriptionem promiſit, poſtqvam defloruiſſet.

17. Elapſo Anno M. DC. LXIX. *SLEVENI* in Thuringia, 3. hor intervallo à Jenâ diſtante, *Aloë* floruit ætatis 49. annorum, cujus caulis 21. pedes exceſſit, ramis ornata 32. in qvibus floſculorum 4610. luteorum. Caules intra 18. ſeptimanarum ſpatium in tantam excreverat altitudinem: uti Relationes publicæ Anno 1669. Menſe Septembri teſtabantur.

18. Venio tandem ad *ALOEN* noſtram *SILESIACAM OPPERSDORFIANAM*, qvæ primitias in hac ſpecie in *Sileſia* exhibuit *ALOES floreſcentis*, ne qvod aliis terris benigna Natura clementer indulſerat, Sileſiæ denegaſſe videri poſſet. Illuſtr. & Genero *FRANCISCUS EUSEBIUS*, *Comes de Oppersdorf, Domin. in Aic & Fridſtein, Dominus in Frideck & Glogovia Superiore, Ducatuum Oppolienſ. & Ratiborenſ. ſupremus Capitaneus*, Arci Minoris Glogoviæ Hortu habet adjunctum, qui, ſi non Alcinoi aut Veterum Heſperidum Horto ſuperat, tamen tam egregio Artis Naturæq́; connubio exornatus eſt a

iav

Ad Obs. XC.

Die Höhe dieſes Aloe, ſein dieſes Werck Schi chs.

Ad Obs. XC.

e dieſes Aloe, ſein dieſer Merck Schi chs

invidiam usqve, ut pulchritudine majorem in Sileſia nullum, parem verò finitimæ Provinciæ oſtendere vix poſſint. Huic Horto Anno M. DC. XXXI. in medio bellorum ſtrepitu *ALOE* implantata, ſterilis permanſit per integros 31. annos, donec ulterioris moræ impatiens fœcundum ſinum una vice aperiret & numeroſiſſimam & pulcherrimam prolem, ſibi tamen fatalem, plurimis ramis, pluribus adhuc floſculis, aliqvot menſium conatu, effunderet. Altitudo Caulis 18. pedum fuit, rami 21. in qvibusdam ramis ad 208. floſculi, qvi cum caule arefacto inter rariora prædicti Comitis aſſervantur. Credibile grandiorem factum fuiſſe Caulem & numeroſiorem, ſi, qvod in *Salitiana* factum, liberiori terræ commiſſa fuiſſet, extra vas Lignenm exempta. Delineationem hujus *Aloës* qvam præſens *Tabula* exhibet, à præfato *Dn. Comite Franciſc. Euſebio* benignè conceſſam, obtulit *Generoſus* pariter *Dn. Ferdinandus Leopoldus, Comes de Oppersdorf, Dominus in Aich & Fridſtein, Dn. in Brzuzi, Sibberkopf, Pohzibain, & Lohe, Mecænas meus maximè colendus:* in Cujus Illuſtris Familiæ Honorem placuit *ALOE* olim floreſcenti, nunc demortuæ *ſeqventem* erigere *CIPPUM.*

SISTE. VIATOR.
Mortalitatis. duram. *Legem.*
Flores. *colligendo.*
Ex. Floreſcente. ALOE. *lege.*
Et. vitæ. Tuæ. Leges. inde. *ſelige.*
VIXIT.
heu!
VIXIT.
A L O E.
Delitium. Domini.
Decus. Hortorum.
Splendor. Sileſiæ.
Stupor. ſpectatorum.

Non. cum. Ephemeris. unum, ſaltem. diem.
Sed. paulo. majore. paucorum. menſium. ſpatio.
in. Flore.
FLORÆ miraculum.
cum. ipſa. exſucca. exareſceret.
tot. fœtuum. clade. orbata.
Mœrore. confecta.
qvaſi. Liberorum. fato. viva. ſupereſſe. nollet.
HÆC. ALOE.
OPPERSDORFIANA.
SILESIACA.
In. Ipſo. Flore. Ætatis.
Anno. ætatis. ſuæ.
XXXI.
Ab. Orbe. Redemto.
M.DC.LXII.
Ipſius. Naturæ. Indultu.
A. Genio. Loci. imprægnata.
Facta. eſt. fœcundiſſima. mater.
Numeroſiſſimæ.
Pulcherrimæ
Prolis.
Crocei vultus. qvaſi. Auroræ. Progenies.
Niobe. prolis. multitudine. ſuperbiens.
Una. die. Omen. vidit. ſpem. ſucceſſionis.
pereuntem.
Ipſa. præ. mœrore. ſaxea. facta:
Gravida. hæc. ALOE.

cum,

cum. pariter. elegantia. & . numero.
Numeroſi. partus. ſuperbiret.
Qvod. prima. in. Sileſiæ. Terris.
Naturæ. Limites. transgreſſa.
in. Frigidis. Terris. Fœcunda.
Fœcunditatem. Soli.
declaraſſet.
heu!
nunqvam. reſurrectura.
&. gremium.
&. diem.
cum. omni. prole. clauſit.
ad. initium.
Anni.
non. ſui. ſed ſeculi. noſtri.
Climacterici. magni.
LXIII.
Fabuloſum. viperillam. poſt. partum. enecare.
matrem.
veriſſimum. ALOES. Partum. Matri. eſſe.
Fatalem.
Feralem.
Emortualem.
Ita. Mors. &. Vita. Pari. paſſu. ambulant.
Vivit. tamen. ALOE. poſt. Fata.
in. Domini. Muſeo.

in ſpectatorum. oculis.
in. admirantium. mentibus.
in Æneo. hoc. monumento.
qvod. Huic.
Naturæ. Curioſo. Portento.
à
Naturæ. Curioſis.
conſtructum.
Ut. qvæ. Succo. cadavera. à corruptione.
perennet.
ipſa. perennis. mumia. facta.
cum. longa. annorum. ſerie.
certare. audeat.
Nunc abi. Viator.
Amarum. Amaræ. ALOES. Luge. Fatum.
Et. in. mortalitate. Immortalitatem.
ſtude.
&. opta.
Illuſtriſſ. Familiæ. OPPERSDORFIANÆ.
tot. fœcundos.
tot. elegantes.
tot. numeroſos.
Sed. magis. Vivaces.
Stemmatis. Ramulos.
&. Flores.
Qvot. hæc. poſſedit.
ALOE. OPPERSDORFIANA.

Tandem

Tandem ſpes facta à prædicto Generoſ. Dn. Comite *Ferdinando de Oppersdorf* qvod intra paucos annos in vico *Gläſen* in *Superiore Sileſia*, parvo intervallo à *Superiore Glogovia* diſtante, apud Illuſtr. & Generoſ. Comitem *Joh. Bernhardum, Comitem de Herberſtein, Domin. in Neuburg. Guttenhagen, Lanckovvitz, Gläſen. &c. ſupremum Capitaneum Ducatus Vratislavienſis,* Patronum meum Magnum, ALOE flores ſit emiſſura.

Præter miraculum Floris, in Europa vix alium præbet *Aloë* hæc *Americana* uſum. Qvem tamen apud Indos præſtet paucis ex *Nardi Antonii RECCHI*, Academici Lyncei & rari Authoris *Lib. VIII. c. 12. de re Medica Nov. Hiſpan. f. 270.* adducam: Planta hæc unica, *inqvit*, qvicqvid vitæ eſſe poteſt neceſſarium, præſtare facilè poteſt. Apud Indos *planta* illa, dum tota eſt, lignorum ſepiendorumq́ agrorum uſum præſtat: *Caulis* tignorum: *folia* tecta tegendi, imbricum, lancium, papyri, filiq; ex qvo calcei, lintea, & alia veſtium genera, qvæ apud nos Lino, canape, Goſſipio; è *mucronibus* fiunt clavi & aculei ad perforandas aures, ex iisdem qvoq; aciculæ, acus, tribuli militares, & raſtilla pectendis ſubtegminibus. Ex *ſucco* ſtillat vinum, mel, ſaccharum, acetum: ex *radice* fiunt reſtes firmiſſimæ: ex *craſſioribus foliorum truncíq; partibus* per decoctionem ſub terra, fit cibus, qvi ſapit fruſta citrea Sacchara Condita. *Hæc Recchus.*

OBSERVATIO XCI.

D. PHILIPPI JACOBI SACHS A LEWENHEIMB

ALOE CHORÆ SALITIANA.

CUm memorabilis ſit *Deſcriptio & Inſcriptio Aloes Aculeatæ Americanæ*, qvæ *Choræ in Miſnia* Anno M. DC. LXIII. floruit, edita paucis foliis *Altenburgi* impreſſis, recenſita per *Abrah. Achatium Hagerum*, ne digna hujus memoria intercidat, ejusdem *deſcriptionem Ephemeridibus Germanicis* implantare non incongruum duximus, prætermiſſis generalioribus, qvæ Author præfatus præmiſerat.

CHORA, inqvit, oppidum Miſniæ eſt, ubi *Generoſ. Magnif. Nobiliſſ. Dn. Conradus LOESERUS in Sahlitz*, Reinharts / Hatnichen & Neuckersdorff *Toparcha, Seren. Saxon. Elect. conſiliar. Camerarius & Ele-*

Eoratus Saxonic. Marſchallen/ *Hæreditarius* Hortum habet egregium. In hoc *Horto Læſeriano,* poſtqvam annum ætatis ſuæ LV. ageret *ALOE Americana,* priori ſolo locoq; mutato (erat enim incluſa è paucis aſſamentis compoſito domicilio, uti reliqvæ plantarũ exoticarum ſolent) transplantata eſt circa Brumam 1662. in terram undiqꝫ perviam ad ſuccum attrahendum. Accidit autem ut Anno M. DC. LXIII. diebus vernalibus aperto vaporario (ubi contra hyemis injuriam plantæ reconditæ ſalvantur) prope diem Maj. XV. ſigna daret floris ſperandi. Folia enim media contra ſolitum, impetu magno protrudebant alia qvædam tenella, anguſtè acuta in altum ſurgentia, qvæ brevi tempore, qvarto ſcilicet ab eo die Caulem oſtendebant, ſingulis diebus naturalibus ad palmum, incremento ſuo primo proficientem ſtrictiſſimè. Maji vero dies, qvia aliqvanto frigidiores, non exiguam faciebant, incremento huic omnibus viribus ſuſcepto remoram, ita ut eo tempore Spectatorum aliqvi ſarcaſtico qvodam, ſed præmaturo Prognoſtico tempus floris in Menſem Febr. futuri anni differendum cenſerent. Qvid fit? ALOE hæc illuſionum impatiens, probe eluctabat, & confuſo illuſorum prognoſtico altitudine Scapi ultra XII. Cubitos ambitu propter ſcapum ſeſqvipedali, ſemicubitali in medio aſſurgebat. *Die* enim *XXVI.* Jun. Caulis decimum Cubitum abſolvens, in latere proferebat folliculos, qvos ramulus qvidam, formam calami (qvales penſile habet candelabrum) leniter incurvati repræſentans, ceu manu Spectatoribus porrigebat. *Tertio* vel *qvarto* qvoqꝫ ab hinc die, alios atqꝫ alios oſtendebat; donec ab imum uſqꝫ ad ſummum XXXII. ramuſculis certo qvodam intervallo disjunctis egregiè condecorata non parvum ubivis locorum de ſe rumorem, nec paucis ſtuporem excitaret. Ramuſculorum ſinguli artificioſiſſimo ac miro ordine diſtantes: Scapum verſus deorſum incurvabant ſe ſenſim, extremitatibus vero ſurſum ſe ferentes, habebant utriculos floriferos inſtar digitorum in manu erectos, alii plures, alii pauciores, folliculis Liliorum alborum non multum abſimiles, verum flore uti & colore mirum qvantum diſſimiles. Folliculi tandem ab anguſtis in latitudinem paulatim ſeſe laxantes, *XIV. Aug.* aperti, ſex foliis ſubviridibus, aliqvantum albeſcentibus ab extra, continebant ſex filamenta qvaſi craſſiuſcula, initio duplicata, poſt erecta, & folia exteriora parte ſui dimidiâ tranſcendentia in qvorum ſummitate virgulæ transverſæ, colore luteo, ſingulis fibrâ qvaſi appenſæ, leni auræ motu agita-

agitabantur. Hæc in medio piſtillum qvoddam parvulum, apice triangulari circumdabant. Folliculorum nondum apertorum tria ferè millia numerabantur: apertorum vero & perfectorum ramuſculus ab imo retinebat:

Ramus ſ. Umbellus	Flores	Ramus ſ. Umbellus	Flores
1	31	17	109
2	80	18	89
3	101	19	95
4	100	20	92
5	87	21	79
6	110	22	72
7	111	23	62
8	116	24	57
9	115	25	46
10	118	26	31
11	106	27	24
12	125	28	25
13	93	29	16
14	100	30	17
15	102	31, 32	28
16	100		

Hæc conſpicabilis Aloes formoſitas & raritas in ſui admirationem llexit multos & magni nominis Viros. Cæterum ut ætate diverſos videm Spectatores, ſic in hoc pares habuit, qvod omnes admirabundi. empus autem floris, qvamdiu ſpectacula edidit, XVIII. diem Octo- is attigit.

FLORÆ ET MEMORIÆ

S.

Vos.

O, Communis. rerum, omnium, Matris,

NATURÆ.

CURIOSI. *Rimatores. miratores,*

qvicunqve. hoc. nomine. ſatis. honorati. vobis.

vide-

videmini. adeſte.
&.
decus. Horti. Delitiumq;. Domini.
ALOEN.
in. flore.
ſed. poſt. Fata.
heic. accuratè. depicto.
intuemini.
&. *inſuper.*
niſi. grave. erit.
audite.
Genium. loci. ſic. differentem:
Amabilis. &. pænè. undiqvaq;. admirabilis.
ALOE.
Virginella. admodum:
elocata. eſt.
HORTO. celebri. LOESERIANO
A. O. R.
M. DC. IIX.
Vixit. cum. eo. integro.
ipſa. integra.
integros. circiter. LV. annos.
diu. qvidem;
ſed. in. luctu. profundo.
&. effœta. Filici. minus. felici. ſimilis.
uſq;. dum.

ANN

ANNO. MESSIANO.
Univerſo. orbi. Chriſtiano.
&. DOMINO. Horti. imprimis.
difficili.
M. DC. LXIII.
die. Menſis. Maj. XV.
caput. ſomnolentum.
ultra. XII. ulnas.
extulit.
præ. gaudio.
qvod. mater. eſſet. facta.
Florum. bis. millium. luteorum;
qvos. omnes.
Licet. Gyge. centimano. minor. erat.
brachiis. tamen. XXXII.
ſuſtulit. geſtitavit. aluit.
ad. diem. uſq;. XVIII. Octobr.
qvi. fuit. heu! emortualis.
Illuſtris. ALOES.
Nam.
uti. decidua. ſunt. cuncta;
ita. late. ſe. fundens. formoſitas.
&. florum. honos. maximus.
qvem. cum. inqvilino. peregrinus.
qvilibet. largiter.
ei. deferebant.

Ff Omnis.

Omnis. &. Totus. cecidit.

ALOE.

Limpidum. Caducitatis. ſpeculum.

Nunc.

agite. Bonæ. Mentes.

ite. &. perpendite. hunc. caſum.

qvem. neuter. veſtrum. poteſt. declinare.

Etenim.

Homo. &. Humana.

qvid? niſi. FLOS. VANITAS.

NIHIL.

Observatio XCII.

Dn. ALHARDI HERMANNI CUMMII

RARUM CIRCA VISUM SYMPTOMA.

Obſervat. Pathologica.

VIvit etiamnum Vir Eruditus, Theologus ſummus, qvi cum ante duos circiter annos, animum curis & laboribus feſſum, muſica recreaturus fides aptaret; una chordarum disrupta oculum ipſius dextrum plagâ dolorificâ afflixit. Proſpicitur ſtatim oculo læſo refrigerantibus ophtalmicis, qvibus inflammationi imminenti obviam itur, ita ut nil amplius timendum videatur. Nocte jam adultâ, ex ſomno evigilans cuncta clare ac ſi de die eſſet videt, adeo ut & minimos picturarum & tapetum tractus obſervare charactereſq; ex libro legere poſſet, miratur cauſam, læſumq; oculum claudit, hic denſæ ubiq; tenebræ, ſanum dum claudit ubiq; lux eſt clara. Inclamat ſervum, jubetq; apportari lumen, ſed ſuſtinere non poteſt ob ſplendidos ad moleſtiam usq; apparentes colores. Idem de die fit ſi modo ſol aliqvantum ſplendet; unde coactus eſt oculum clauſum ſemper firmare. Hoc Symptoma durabat per aliqvot dies inde ſenſim evaneſcebat. [*ad Dn. Joach. Geor. Elsnerum.*]

OBSER-

Observatio XCIII.
Dn. ALHARDI HERMANNI CUMMII
Viſus duplicatus.

Nobilem qvendam novi, & Anno 1669. ſub cura habui, qvi lue venereâ laborans, caput præprimis & humeros gallicis ulceribus obſita habebat. Huic cum cætera Symptomata remitterent, viſus ita lædebatur, ut omnia *objecta ipſi geminata* apparerent. Pergebam autem in ordinaria mihiq; ſveta luis venereæ cura, ex qvo hoc ſymptoma ſenſim ſenſimq; evaneſcebat. *Obſervat. Patholog.*

Anno 1670. ineunte Vere, mater mea Hannoveræ febre tertiana continua Scorbutica corripitur: reſtituitur & convaleſcit cura & arte Illuſtris Viri Franciſci Jacobi à Kotzebube Conſiliarii & Archiatri Brunſvvico Luneburgici amici & fautoris mei colendi, reconvaleſcenti *omnia geminata* apparebant.

[*ad Dn. Joach. Georg. Elsnerum.*]

Observatio XCIV.
Dn. ALHARDI HERMANNI CUMMII
Puris ſputum menſtruum ſine phthiſi.

Nota mihi eſt matrona qvædam Nobilis, qvæ ſingulis *menſibus ſemel puris ſputo* laborat, adeo, ut ſæpiſſime ad tres libras puris fœtidiſſimi rejiciat: bene interim ſe habet, & formoſa eſt neq; etiam tuſſi vexatur, niſi qvando periodicum hoc imminet *ſanguinis ſputum*; menſes tamen parcè fluunt Judicent nunc eruditi an ſemper puris ſputum ſignum phthiſeos pathognomonicon exiſtat. Ego ſanè in ea ſum ſententia, ulcus pulmonis tabem non eſſe, niſi longo temporis tractu degeneraverit, vel in vomicam vel in empyema. Inſpectio variorum hoc morbo mortuorum & diſſectorum Cadaverum aliud me docuit. *Obſ. Pathologica.*

[*ad Dn. Joach. Georg. Elsnerum.*]

OBSERVATIO XCV.
DN. ALHARDI HERMANNI CUMMII
VOMITUS SANGVINIS MENSTRUUS.

Obſervat. Patholog.

V*Omitum ſangvinis menſtruum* patiebatur fæmina Nobilis Anno 1669. non procul Luchovio. Hæcce erat octo & triginta annorum, temperamento corporis ſangvineo, habitu corporis evſarco. Inciderat in hunc vomitum ante ſex menſes, cum ipſi rigente bruma iter facienti menſes fluerent, tunc enim refrigeratis partibus inferioribus in ſuppreſſionem menſium incidit; vomebat autem ordinariè ad qvatuor libras. Huic nobiliſſimæ matronæ ego medicinam faciens nihil interius adhibere volui, qvæ obſtructiones removerent. Adhibebantur itaq; balnea ex emollientibus triduo anteqvam menſes ordinariè fluere debebant: utebatur ſuffitu ex trochiſcis de myrrha, alhandal, galbano, ſabina & ſimilibus qvem fumum poſt balneum ſub veſtes recipiebat. Inde Vena in talo ſecabatur. Fumus itidem tabaci, per inſtrumentum Anglicum inflabatur. Hoc modo Uteri obſtructiones ſolutæ, ut altero poſt menſe, ceſſante ſangvinis vomitu, naturales menſes reqvirerent vias.

[*ad D. Joach. Georg. Elsnerum.*]

OBSERVATIO XCVI.
DN. ALHARDI HERMANNI CUMMII
HÆMORRAGIA MENSTRUA PER TALUM IN GRAVIDA.

Obſ. Pathologica.

FÆmina agreſtis, opulenta, ætatis ſuæ anno trigeſimo qvarto, Anno 1667. tertiùm *gravida* poſt primam ſtatim menſium retentionem pati incipit *ſangvinis profluvium ex poplite ſiniſtro periodicum.* Primis menſibus tanto impetu ſangvis erupit, ut de eo vel potentiſſimis remediis ſiſtendo, ob effluxus metum, cogitaret ſed poſt tertium prægnationis menſem, citra ullum impetum & fermè guttatimtantum ſangvis promanabat: Sangvis autem fluebat continuò ſine ulla intermiſſione noctu æqve ac interdiu, donec periodus qvæ tribus primis menſibus trium dierum naturalium & ſex horarum ſpatio terminaba-

nabatur, poſt duorum dierum & aliqvot horarum, ſemel tantummodo unius diei & decem horarum ſpatio durabat, abſolveretur. Initio, ut dictum, nulla non tentabat remedia, qvo ab hac moleſtia liberaretur; ſed cum appareret naturam hanc evacuationem vicariam facere, deſiit ejus ſuppreſſionem amplius moliri, præſertim à me monita, eam ſine noxa haut futuram, cum hocce profluvium in beneficium converterit natura, eoq́ʒ ſoleat à ſuperfluo onere liberare, qvoties amplius ſangvis increvit, humoresq́ʒ ei permiſti, qvam ad nutritionem matris & fætus reqviritur; idq; maximè cum fidem darem fætui ex hocce fluxu nullum futurum periculum. Qvæ ratio licet in qvocunqve corpore pondus ſit habitura, magis in hoc prævalebat ob peculiarem ejus conſtitutionem. Nam naturaliter multo ſangvine abundabat, eoq; volatili fervido & bilioſo: præterea vitam ſedentariam agebat, vixq; ullis exercitiis utebatur, niſi qvod aliqvando domeſticis in laboribus occuparetur, qvod cum fit, ſudore tota madeſcit. Eo autem lubentius meo acqvievit conſilio, qvod ſperaret poſt partum ſangvinem naturales vias reqviſiturum. Hoc eqvidem factum cum legitimo tempore filiolum ſanum, & bene habentem enixa eſſet.

[*ad Dn. Joach. Georg. Elsnerum.*]

OBSERVATIO XCVII.
L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI
MUSCUS TERRESTRIS.

QVod curioſum animum oblectaret, nunc non occurrit, niſi forſan id præſtaret LYCOPODIUM ſeu *Muſcus terreſtris.* Scilicet ille menſe Auguſto & Septembri collectus pulverem dat ſubtiliſſimum, qvi non tantùm exſiccat vulnera, ut notat *Schrœder. in Pharm. Chym. l. IV. claſ. 1.* ſi farina ejus excuſſa inſpergatur, ſed & à noſtris mulierculis Miſnenſibus propinatur Infantibus cardialgia & torminibus ventris laborantibus flatulentis. Vocant hanc affectionem den Innerlichen Frieſel / inde pulvis iſte das Frieſel-Pulver / Lipſenſibus die Schwere-Noth im Leibe. Vide *Dravviz. de Scorbut. tit. 1. p. 138.* Ille *Muſci* pulvis non indignam parit jucunditatem curioſâ indagatione, cum *vi fulminante* gaudeat, qvod nec Perſis ignotum, uti no- *Obſ. Botanica.*

 tat

tat *OLEARIUS Itiner. Moſcovit. Perſic. L. IV. c. 24. p. 499.* cum deſcribit ignes jocularios in Urbe Ardebil. Perſæ enim ut & Moſcovitæ ex *Muſco terreſtri* pulverem in copia Menſe Auguſto colligunt, in fornacibus ſiccant, & ignibus artificialibus, ſub nomine Plauen inſtar pulv. pyrii adhibent. Pulvis recens dum eſt & probè ſiccatus majus concipit incendium præ illo, qvi dudum collectus eſt. An blandum illud fulmen à calidi & humidi repugnantia an à reſinoſa ſubſtantia proveniat, ſi qværeretur utrumqꝫ admitterem, cumprimis qvia teſte *Eodem Olear. l. a.* pulvis è Reſina idem præſtat. Cur verò prunis injectus non tonet, ſed flammæ inflatus ignis violentiæ erit aſſcribendum. Verno tempore Pinus pariter talem ſpargit pulverem qvi vento tumultuante pluviæ mixtus, ſulphuream mentitur pluviam, ut annotavit *Crügner* im Chymiſchen Tannenbaum / & *Mœller. in Annal. Friberg.* Contra Scorbutum illum valere hariolor, eo qvod pinus inter Antiſcorbutica comprimis emineat. E *Corylo* pariter talem acqvirere verno tempore poſſumus, qvi inter ſecreta contra Epilepſiam fuit Dn. D. Ganzlando Archiatro Dreſdenſi.
L. Garmann. Litter. è Chemnitio Vratislav. ad D. Sachſium.

SCHOLION.

Muſcus terreſtris variis à Botanicis inſignitur *nominibus*, de qvo hic ſermo eſt: *Geſnero Chamæpeuce* dicitur (qvamvis falsò, cum veram Chamæpeucem paucis ſaltim ante obitum diebus Geſnerus vidiſſet à *Thalio* miſſam) *Muſcus clavatus procumbens* Lobel. & Schvvencfeld. *Lycopodium ſive Pes Lupi* Dodon. & Eiſtetenſ. *Pes Leoninus*, *Muſcus repens* Trag. & Matthiol. qvibusdam *Cingularia*, *Selaginis* Species altera *Joh. Thalio in Sylva Saxon. Thuring. p. 116. German.* Würtel-Kraut / S. Johannis-Würtel / Teufels-Klau / Löwen-Fuß / & *Sileſiis* Schlangen-Moos / Kraen-Fus / Seil-Kraut. *Oleario* Beerlap: Creſcit copiosè in monte Baldo prope Veronam notante *Joh. Pona in Plant. Mont. Bald. p. 106.* In Saxonia item, non ſolum in Broccenbergo ſed & in montibus circa Wernigerodam, Andersbergum, Stolbergam, *Thal. l. a.* & in Sileſiæ ſylvis, apricis, deſertis, ſabuloſis, & in viis locis *Schvvencfeld. in de Stirpib. Sileſ. p. 141.*

De hujus *Muſci vi fulminante* ſimilia notat *Elsholz. in Horti Cultur. l. VI. c. 3. p. 284.* In Julio & Auguſto, *inqvit*, reperitur flavus pulvis in hâc planta multis uſibus dicatus. Eundem Moſcovitæ adhibent ad

Ignes

Ignes ludicros, qvia inflammabilis inſtar pulveris pyrii, & *Plauen* vocant. Vid. *Olear. l. 3. Itiner. c. 23. f. 284.* qvi refert Moſcovitas eundem pulverem adhibere ad Ignes Chaldæos parandos qvos excitant circa feſtum Trium Regum, ſi hic per calamum ſcriptorium ſuffletur verſus candelam ardentem, ſe accendit. Huic pulveri ſi aliqvid addatur de Thur. Maſtich. ſuccin. & benzoë pulv. & per flammam ſuffletur, non ſolum fulgur edit, ſed & *odorem ſvaviſſimum* excitat inſtar pulveris pro ſuffumigio, qvod tanqvam minus notum ſe recenſere teſtatur *Elſholz. l. a.*

Muſci odorati qvoqꝫ meminit *Idem Elsholz. ib. L. VI. c. 4. p. 301.* naſci nempe circa Berlinum verſus domum Venatoriam Grunvvald *Muſcum clavatum foliis cupreſſi*, unde Cypreſſen-Mooß / ſelaginis primam ſpeciem qvi odorem exhibeat moſcho æmulum, & qvem ſiccata etiam planta conſervet. Solent ſanè *res* variæ *naturales, moſchi odorem præ ſe ferre.* Ut nihil dicam de variis herbis, floribusqꝫ, qvibus *per artem* conciliatur talis *moſchatus odor*, & peragitur Seminum medicatione, odoraminum in radices immiſſione, inſitione, florum humatione, fœtidarum rerum additione, uti hæc latius explicat *Joh. Bapt. Ferrarius in Flora Italic. l. IV. c. 7. p. 503.* ipſius *naturæ operâ odoramur* Geranium moſchatum Ivam moſchatam, flores bulbi vomitorii, & Dipcadi, Muſcari & moſchio Græco Italis dicti moſchum ſpirare. Sic *Dn. de MONCONNY* Anno 1664. Mediolani apud *Exc. Settalam* Canonicum, ab omnibus Chriſtianis Principibus Honoratum, & ab omnibus Curioſis & ab univerſo mundo magni æſtimatum, in Ejus Muſeis tractavit *Lignum* noviſſimè ex India apportatum, qvod perfectiſſimè *Zibethum odore* acceſſit, uti teſtatur *in Itiner. Italic. II. Tom. II. p. 492.* Pariter *ex Animalibus* cercopithecos, & qvosdam ſerpentes, & murium qvoddam genus *moſchum odore* referre teſtatur *Faber in Hiſt. Mexican.* f. 564. qvod & *Idem l. a.* de Elephantis confirmat ex relatione Fratr. *Gregorii de Bolikar Hiſpani Ord. S. Franciſc. de Obſervant.* qvi Annos 25. in Indiis vixit: Elephantos etenim præcipuè in umbra degentes ſvaviſſimum ſpirare ex ſudore odorem, qvem Indi conchyliorum teſtis detergant, in vaſcula corrivent ſuaveolentem & moſchi odorem referentem. Ex *Moſchato* itáqꝫ hoc *muſco* egregiam & odoratiſſimam mihi medicinam pronuper Chymicus eximius communicavit, ſub nomine: AURI HORIZONTALIS VEGETABILIS, qvam hîc non piget aſcribere: Colligun-

liguntur nempe *Antheræ ex Muſci terreſtris ſcandentis ſpecie* ab *Elsholz.* l. a. & *in Flora Marchica* deſcriptâ, qvæ tenuiſſimæ & leviſſimæ ſunt ſubſtantiæ, coloris aureo ſulphurei, inflammabiles ad ignem candelæ, & per ſe qvoqꝫ ut & *flores Lycopodii* Dod. in calculo, Epilepſia, & pulmonum affectibus cum butyro majali utiliter manè ſumuntur: hæ Antheræ ſi cum Spiritu vini Tartariſato aliqvandiu macerentur, & poſtea deſtillentur, Oleum præbent rubicundiſſimum & odoratiſſimum, qvod omnium Sulphurum vegetabilium apex dici meretur.

[*D. Philip. Jac. Sachs à Levvenheimb.*]

OBSERVATIO XCVIII.
D. PHILIPPI JACOBI SACHS à LEWENHEIMB.
MIRA IN BARONE ALVI STIPTICITAS.

Obſ. Pathologica.

VIxit paucis ab hinc annis *in Superiore SILESIA* Generoſus qvidam *Baro*, (ex cujus Liberis relictis minor natu in Eccleſiaſticis Dignitatibus conſtitutus, ſummo in Honorum culmine verſatur, & Patronus meus inſignis eſt) *Ille* tam inſignis fuit roboris, ut ferreas Eqvorum ſoleas, & ſolidos Imperiales ſolâ manu rumperet, tres homines una vice detineret, binos ſub brachiis, & tertium dentibus ipſius veſtibus infixis: Idem in venatione (e) qvo excuſſus, dum in terra proſtratus jaceret; Aprum ingentis magnitudinis irruentem una manu pilis ſub mento irreptis in curſu retinuit, altera manu vero cum gladio pectori violenter intruſo confodit: qvi jam ſeptuagenarius, cum à militibus invaderetur, duos ex illis ita unico pugno excepit, ut mortuos in terram proſterneret & ſe liberaret, & qvæ ſunt alia ipſius roboris inuſitati exempla plurimis nota: *Is* cum in Senio aliqvando *per plurimos dies maximam* ſentiret *alvi ſtipticitatem* nullis remediis levioribus cedentem (qvæ fortè ex Erroribus diætæ contracta, cum & integrum vini cadum einen Ohmen / aut Aymer uno in prandio potuerit exhaurire) à Medico petiit, ut ipſi fortiſſimam & ſuæ Naturæ convenientem præſcriberet Medicinam. Annuit qvidem Medicus & in largâ doſi remedium præſcribit, irrito tamen effectu: rurſus inſtat ut Medicus fortiſſimum offerat vel ipſis jumentis grandioribus conveniens. Exhibet Medicus robuſtiſſimum, ſed præcluſo arctè inferiore gutture,

omnia

omnia vano cum ſucceſſu, regurgitant cuncta verſus ſuperiora, & nil niſi certiſſimum inſtat mortis periculum. Unde Baro in his anguſtiis conſtitutus, conſilio tamen promtus exclamat; hem! cum Ars me deſtituit, & mors approximat, ipſemet ultimum tentabo remedium. Unde advocato qvodam è famulis, jubet apportare *Cochlear ligneum majuſculum*, hoc inverſum & acutum redditum, ut is ano fortiter intrudat; ſerio injungit.

Paret ille, *novum* hoc & *ligneum ſuppoſitorium* fortiſſimè intrudit, tantâ qvidem violentia, ut ſangvis ſtillaret; nihilominus ut ſtrenuè pergat, & ſecurè, hortatus Dominus, tandem cum obſtaculum qvoddam in Inteſtino inveniretur, tamdiu *cochleari* hinc inde agitat, donec ſæpius concuſſa materia tandem ſuccederet & exiret, ſpithamæ longitudine, compacta, & adeo tenaciter cohærens, ut nec acuta ſecuri potuerit in particulas dividi. Sic *rudi* hoc *novoq; inſtrumento*, non ubivis tamen imitabili, æger à morte liberatus fuit. Hanc novam & inconſvetam curam Illuſtr. qvidam Comes aliqvoties mihi retulit, ex ipſius Baronis ægri ore hauſtam, & nuper Medicus Oppolienſ. confirmavit, qvi priores Medicinas exhibuerat.

Solet ſane interdum *materia excernenda* ita *indurari*, ut exitum reliqvis fæcibus præcludat, qvale exemplum habet *DOMINICUS PANAROLUS Pentecoſt. III. Obſ. 28. p. 85.* de Juvene qvodam *contumaci alvi ſtypticitate* laborante; is maximum impedimentum ſenſit in ano, qvod fæcum expulſionem retardaret, immiſſo tamen in anum digito, obſtaculum illud aliqvo modo amovens, aliqvam fœcibus patentem fecit viam. Tandem cum res qvaſi deſperata eſſet, & totus cadaveroſus factus, qvâdam die cum inſigni cruciatu expulit, primo *pilam ſtercoraceam ingentis magnitudinis & duritiei*, tanqvam feſtucis & paleis farctam, qvâ ejecta incredibilis ſubſecuta eſt fœcum qvantitas, & æger evaſit.

Observatio XCIX.
D. JOH. FERDINANDI HERTODI à TOTENFELD.
CANCROSUM ULCUS PANCREATIS.

Obſ. Medico Anatomica.

CHirurgus qvidam Brunenſis *Johannes VVegman*, annorum 42. & aliqvot liberorum Pater, cum ab annis tribus ſæviſſimis renum & dorſi doloribus ſæpè recurrentibus pertentaretur, arenulas qvoqꝫ rubras copioſiſſimè cum urinâ excerneret, comitante vomitu graviſſimo (qvi facilè vas qvoddam rumpere potuiſſet) Calculoſus ab omnibus judicatus eſt; Cùm verò tres ante ſeptimanas, hoc ipſo 1670. anno, iidem dolores repeterent, ſummeqꝫ excruciarent, ego cum *Excell. D. D. Hettmer* Ordinario ſuo, circa primam noctis vocatus ſum.

Ubi ad urgentiſſimum ſymptoma, dolorem ſcilicet ſedandum clyſteres ex laxantibus & anodynis injecti, non neglectis fomentationibus ex lacte, in qvo flores verbaſci, malv. & parietar. ebullierint, atqꝫ inunctionibus cum ol. hyoſcyami expreſſ. ſcorpion ſ. & axungiâ cuniculi factis. Manè ægrum viſitantes dolores ſupradictos paululum mitigatos deprehendimus, verum ſuperveniente qvadam reſpirandi difficultate, atqꝫ materiæ alicujus vel pituitoſæ, purulentæ, aut ſangvinis excretione; concluſimus hujus cauſam flatûs exiſtere: ordinato itaqꝫ & ſumpto Spiritu Croci compos. ad XX. guttas in juſculo carnium macro, melius ſeſe habere credidit Patiens: elapſis tamen horis tribus, nullo evidente mortis indicio, nec ullis concomitantibus convulſionibus, vel ſudore frigido derepentè clamans, ſvaviter ac vix advertentibus adſtantibus, placidè animam Creatori reddidit.

De *repentinâ* hujus *mortis cauſa*, magna inter nos Medicos interceſſit diſſertatio, dum unus vomicam pulmonis ruptam, in cordis ventriculos ruentem, accuſaſſet; alter lympham copioſam flatibus imprægnatam, cordis motum impedientem adduxiſſet; alii apoplexiam morbo ſupervenientem putaſſent; qvam litem tamen exenteratio cadaveris ſtatim compoſuit.

Et cum pulmones vel cor, ipſosqꝫ renes pro partibus affectis ſtatuiſſemus, à medio ventre exenterationem inſtituimus: Ubi in ſiniſtro pulmo-

pulmonum lobo copioſiſſimum etiam ad menſuras duas vel tres *concretum ſangvinem extravaſatum conſpeximus*: Cor verò ſine labe, nec pulmones adeo morbidos: ſed *diaphragma in eodem* ſiniſtro *latere perforatum* deprehendimus, qvod *pertranſiit caro* qvædam putrida, nigricans & corrupta.

Ad infimum ventrem deveniendo carnem illam diaphragma perforantem *pancreas* eſſe vidimus, qvod *ad duas ſpithamas longum & duarum manuum transverſarum latum* erat, *putridum, corruptum*, qvod non ſolùm corroſivo ſuo acido diaphragma perforavit, ſed & *ſpinam dorſi* ita *eroſit*, ut *ulcus cancro ſimile* pugnum capere, & levi ictu tota ſpina dorſi frangi facilè potuerit: ultimo deniqꝫ ipſam etiam *venam cavam*, qvâ ſpinam decurrit, *corroſit*, à qvâ ſangvis per Diaphragma perforatum, pulmonum motum impediendo, mortem intulit. *Cancer hic Pancreatis* ulterius ſerpendo, ambos qvoq; *renes corrupit*, eosdem nigerrimos ac putridos effecit, nec in illis ullæ arenulæ, aut calculus (qvemadmodum opinio erat) inventus eſt. Cætera ſaniſſima, excepis inteſtinis, qvæ ſuperabundanti bile conſperſa viſa ſunt.

Hìc *mirari contigit*, qvod *corruptis renibus*, nihilominus *generârit*: qvod hìc vaſis præparantibus non ab emulgentibus, ſed à venâ cavâ & arteriâ aortâ principium habentibus adſcribendum eſſe videtur.

Secundò qvod perforato in tantùm *diaphragmate vixerit*, cum vulnera Diaphragmatis lethalia eſſe omnes Medici aſſerant: niſi dicamus vulnera in nervosâ non verò carnosâ ejusdem ſubſtantiâ (qvale præſens erat) neceſſariò eſſe mortifera.

Tertiò Cur renum & pancreatis vaſorum ramis eroſis *purulenta non fuerit excreta* vel conſpecta materia: niſi fortè ex aliqvâ oſculorum obduratione id evenerit, prohibente, qvo minus ſangvis ad hæc viſcera circulari potuerit: reliqvus verò ſangvis in venis renum & pancreatis exiſtens ab acido ad inſtar Spiritus Vitrioli ipſi ſangvini affuſi, corroſus & mutatus fuerit. Cauſam enim omnium ſupradictorum accidentium acidum corroſivum fuiſſe ſtatuo à ſtagnatione ſuâ nimiâ productum.

[*D. Hertod. è Bruna Morav. Litt. ad D. Sachſium.*]

OBSERVATIO C.

D. VALENTINI ANDREÆ MOELLENBROCCI

PRÆDICTIO FUTURORUM EX DENTIBUS.

Obſ. Phyſica.

REm raram & memoratu dignam narrabo. Matrona qvædam Lipſiæ primaria toto matrimonii ſui tempore tres tantum filios enixa eſt, & qvoties unum peperit, toties cum eo *dentem* ſapientiæ, uti vocant, ſimul accepit, qvi qvoq; dentes, morientibus hiſce filiis exciderunt, ita ut mater, fœmina honeſtiſſima vacillante dente uno, filium illum cum qvo ille vacillans dens pronatus eſſet, morbo aliqvo laboraturum, excidente vero eo, ipſum planè moriturum eſſe, certò prædixerit. *D. Mœllenbrocc. è Halis Saxon. ad D. Sachſium Vratisl.*

SCHOLION.

Præter iſta *Signa* generalia ab *Excretis* deſumta, *Urinâ, Alvi fæcibus, Sputis, Sudore* non rarò etiam ex ipſis Hominis partibus depromere ſolent Medici Judicia Salutis vel interitus. Sic *Prothus Caſulanus* ex Lingva, *Camillus Baldus* ex Ungvium inſpectione, qvomodo *Judicia medica* formanda ſint, ſingularibus docuerunt tractatibus. Huic in præſente obſervatione notato exemplo, analoga eſt Hiſtoria à *Panarolo Pentecoſt. III. obſ. 24. p. 81.* notata, de fœmina pulcherrima, cui *cum morbus immineret*, paulo ante eundem, ſemper *vena in medio frontis tumere* viſa eſt, qvod *Panarolus* multoties ſe obſervaſſe teſtatur. Ipſemet nunc ſub cura habeo Virginem melancholia hypochondriacâ laborantem, *cui* qvoties ſævior inſtat paroxyſmus & anxietas, ſemper *arteriæ & venæ in temporibus intumeſcentes* morbum prænunciant, cujus cauſa tamen reddi poteſt, propter ebullientem tum temporis majore æſtu ſangvinem.

[*D. Phil. Jac. Sachs à Levvenh.*]

OBSER-

Observatio CI.
D. THOMÆ BARTHOLINI
MORS SUBITANEA.

Ubitanea morte concidentes Anno 1669. nudius tertius aperti à Chirurgo Regio *Philippo Hacqvinet* variam detexerunt fati præcipitis cauſam. *In altero* enim pingvedo nimiâ pulmones compreſſerat, Polypo cordis ventriculi ſiniſtri tranſitum ſangvinis retardante: *in altero* fodiendi labore fatigato, vena cava prope cor diſrupta, ſangvine mundavit viſcera. Obſerv. Anatomic.

D. Th. Bartholin. è Hafnia ad D. Sachſium in Litteris.

vid. in Appendice addenda p. 24.

Observatio CII.
D. JOHANNIS JÆNISCH
BUGLOSSUM SILVESTRE MONSTROSUM

Circumſpectam & indefeſſam rerum omnium Parentem *Naturam* nonnunqvam *in Regno Vegetabili* ſuam pati Eclipſin, qvotidiana conteſtatur experientia, non autem ſuâ ſponte monſtra formando illam errores committere credamus, utpote qvæ à Sapientiſſimo rerum Conditore innatam ſibi prudentiam ſemper ad perfectiora dirigat, præter intentionem verò & voluntatem tam propter heterogenei ad-mixtionem qvàm externorum & ab arte dependentibus impedimentis aliam viam, otii neſcia, eligere cogatur. *Monſtra* itaq; Plantarum conſideranda veniunt *vel naturaliter* talia, *vel per artem* parata. *Hæc* variis modis redduntur *monſtroſa*; *vel per inſitionem*, cùm unà arbor duplex, triplex imò multiplex florum aut fructuum genus producit; *vel per depreſſionem* aut deligationem fructuum ſeu tenellæ plantæ, ut propria figura mutetur. E. g. qvando fructum alicujus plantæ creſcentem ad formam alicujus vaſis reducimus, ut cucumeres creſcentes vinculorum anguſtiis ad formam angvium producimus; Sic *Roſa Mundi* dicta ſive bicolor per artem nunc Oxonii provenit copiosè teſte oculato *Borrichio in epiſt. 92. ad Barthol. Cent. IV. p. 525.* Eadem *Roſa* ſponte absq; ullâ arte præterito anno 1669. excrevit in hortulo ſuburbano Collegæ noſtri *D. Philipp. Jac. Sachſii*, qvæ dimidia ex parte alba Obſ. Botanica.

 dimi-

dimidia parte rubra eſt, qvam delineatam non minus qvàm ſiccatam ſervat & nobis monſtravit vividam. Omnes ejusmodi modos recenſere non eſt hujus loci, ſed artificioſis hortorum cultoribus reliqvendum negotium, qvi etiam hac de re conſulere poſſunt *Ferrarium in Flora.*

Naturalia Monſtra diſtingvi poſſunt *in prodigioſa* & *ſimpliciter monſtroſa. Illorum* recenſet nonnulla *Ulyſſes Aldrovandus in Monſtrorum hiſtoria f. 664.* ex *Plinio*, *Lycoſthene Philoſtrato* aliisq; deſumta, ubi fruges ſeu frumentum in arboribus natum, ſiliginis culmum qvindecim ſpicarum viderunt, & hinc vel hoſtium irruptiones, annonæ caritates vel alia portentoſa ſubſecuta obſervarunt.

Simpliciter monſtroſa varia ſunt, qvæ ſcilicet in radicibus, ramis, & aliis plantæ partibus Naturam agnoſcunt Sculptorem aut Pictorem. Sic in Muſeo Illuſtriſſimi Senatûs Bononienſis ſervatur *Radix Serpentiformis*; Clariſſimo Aldrovando olim donarunt *ramum ophiphyton ſeu ophixylon.* Juxta varias autem partes absq; certâ figurâ per ſe monſtrificæ conſpiciuntur *Parietaria* & *Anchuſa* in Muſeo Imperati, qvæ ſimiles ſunt cornucopiæ: In *Calendulâ* vidit decem flores ſupra elevatos, in *ſcabioſa* & *primula veris* florem ſupra alterum, in *Datura Contareni* calicem floreum triplicem unum in altero *Franciſcus Imperatus in diſcurſ. nat. diſc. 14.* Altenburgi *Roſa triplex à D. Urſino Collegâ* qvodam noſtro *Curioſo* delineata & æri inciſa tum temporis exhibita.

Ocymaſtri radicem monſtrificum cum tumore circa faſtigium Aldrovandus; *amygdali folia* monſtrifica Idem, *Hieracium monſtrificum*, *geniſta* monſtrifica, *intubum ſilveſtre* caule monſtroſo nempe lato compreſſo & concorto, *tragopogon* caule latiſſimo, *tithymalus* cupreſſinus monſtroſus, *medium* Matthioli caule lato & monſtroſo, *anchuſa* purpuraſcens figurâ ventilabri, *Lycopſis* caule itidem latiſſimo, *roſa monſtroſa*, *martagon* monſtrificum qvinqvaginta florum & qvæ aliæ qvàm plurimæ â laudato Aldrovando l. c. recenſentur & delineata videntur.

Præter jam enumerata & à nemine adhuc Authorum, qvod ego ſciam, hìc *Vratislaviæ* præterito menſe Junio anni currentis M. DC. LXX. ſeſe in foro publico vendibile præbuit *BUGLOSSUM SILVESTRE MONSTRIFICUM*, qvod tam ob Spectatorum curioſitatem, qvàm Vulgi varias & ſuperſtitioſas ſpeculationes non ſolùm monſtroſum ſed & prodigioſum fuit habitum, qvaſi natura tam copioſis, qvibus gaudebat, foliolis, depravatas & ad ſuperbiam unicè

pronas

BRITISH MUSEUM NATURAL HISTORY

25 Zol
20
15
10
5
eine Elle 5. Zol hoch.

pronas hominum, præprimis ſexûs ſeqvioris, mentes adumbrare taciteqꝫ eas corrigere intendiſſet; verùm ut rei veritatem cuilibet patefaciamus brevibus eam deſcribere & ex vivo (qvamvis proportine geometricâ diminutum) æri incidi curavimus. *Bugloſſum* hoc *ſilveſtre monſtrificum* erat magnitudine digitorum majorum ſeu unciarum geometricarum viginti qvinqꝫ longum & paululum flexuoſum, latum verò palmi minoris imò qvatuor unciarum, caule monſtroſo & latiſſimo, fibrarum ordine in directum æqvè diſtante diſtinctum, floribusqꝫ copioſiſſimis & unicâ ſaltem radice præditum; uno verbo *Intubum ſilveſtre* caule lato & compreſſo, vel potius *Lycopſin* caule latiſſimo ab Aldrovando in ſuâ monſtrorum hiſtoria deſcriptam & depictam ferè æmulans, uti ex Iconiſmo adjecto, ſi cum Aldrovandi conferatur, curioſus Lector deprehendet.

Cauſam monſtroſæ hujus conformationis ſi qvis à me exigeret, in prægreſſi hiemis frigus tam gradu qvàm temporis duratione intenſiſſimum, nec non nives copioſiſſimas certè conjicerem, ſiqvidem à pluribus hortorum cultoribus obſervatum eſt, hoc & ſimilis temperamenti annis plures Tulipas non ſolùm binos ſed ternos & qvaternos ex eodem caule protruſiſſe flores, credoqꝫ eandem luxuriem in permultis aliis plantis tam hortenſibus qvàm campeſtribus deprehendi potuiſſe, modò obſervatorum curioſitas huic negotio diligentius incubuiſſet.

Nam frigus adeò intenſum & durabile prohibuit, qvò minus plantæ hujusmodi ſenſim progerminarent, ſed potius deinde frigore remittente radices uno qvaſi impetu & unitâ virtute (qvæ ſemper fortiſſima) germina aliàs diviſim aut ſingulatim, proditura, conjunctim emiſiſſe & inter ſe qvaſi conglutinaſſe; Deinde nives copioſiſſimas nitrosâ ſuâ ſubſtantiâ ſic plantas qvasdam fœcundaſſe, ut ſic multiplicatæ prodierint; qvod fortè confirmari poſſet artificio illo, qvo qvidam menſtruo qvodam ſecreto, cujus inventor *Glauberus* creditur, & qvod *D. D. Johann Ferdinandus Hertodius* Collega noſter in Crocologiâ ſuâ mox ſub prælo jam lucem adſpirante communicavit, in qvo ſemina nonnihil macerata ita fœcundari dicuntur, ut plantas multò latiores & multiplicatiores promittant. Et hæc mea de monſtroſæ hujus plantæ causâ conjectura ſufficiat, aliis me oculatioribus exactiorem hujus cauſæ inqviſitionem placidè permittens.

OBSER-

Observatio CIII.
D. HENRICI VOLLGNADI,
ANATOME ANCILLÆ ALTENBURGENSIS, QUÆ BUFONES VOMUERAT.

Obſervat. Anatom. Cent. IV. H. 49.

ANno 1662. Menſe Februario in Xenodochio Altenburgenſi mortua eſt *Catharina* illa *Geileria*, qvæ annis retro qvaſi viginti *Bufones* non paucos, ſimilisq́ his Saburræ plurimam colluviem vomitu rejecerat, qvemadmodum pluribus videre eſt in ſtupenda Hiſtoria, qvam vix Comparandus noſtræ ætatis Medicus & Anatomi Dn. D. *Bartholinus Centuriis* ſuis Hiſtoriarum Rariorum Anatomicarum inſeruit.

Cum vero allegata hiſtoria, qvæ dictæ Catharinæ ab Anno 1647 uſq́ ad annum 1658. contigerunt, tantum referat, hic reliqvum Vitæ ſuæ ſtatum morboſum, fatum & Anatomiam enarrare operæ prætium exiſtimamus.

Permanſerat Ancilla, ab illo tempore qvaſi ſemper in eodem ſtatu, ſcilicet, affligebatur continuo Pedum inſigni tumore, unde non raro cutis findebatur ac ſerum exſtillabat, macie reliqvum corpus occupante. Subinde atrociſſimos dolores circa ſtomachi regionem perpetiebatur, ut crederet ſe ibi loci à vivo animali veluti acutiſſimis ungvibus lancinari, nullum tamen hactenus unqvam ſive animal ſive vermem aut particulam horum vel vomitu vel ſeceſſu rejecit.

Vinum aliqvandiu bibebat cum juramento, nam juſſu Sereniſſimæ Principis Altenburgicæ id ipſi certâ menſurâ porrigebatur, tandem idem averſabatur, qvemadmodum & jam pridem omnem cereviſiam &, ex cibis, carnes, melius potum cereviſiæ ſecundariæ, optimè lactis & aqvæ ferebat. De doloribus, duritie & pondere dextri lateris ferè ſemper conqverebatur; qvoties noctu ſupina dormiret, toties largiſſimas eruptiones Sangvinis è faucibus experiebatur, aliqvando citra ſenſum ut hinc periculum ſuffocationis immineret. (Habeo hæc ex ore ipſius ægræ qvam curioſitatis cauſa ad 1659. menſe Julio inviſebam;) atq́ hiſce præcipuè ærumnis vexabatur donec tandem ſupervenientibus vomitibus, qvæ cum fœtore moleſtiſſimo nonnullas feces inteſtinales explodebant, diem ſuum miſerrimè obiret.

Acci-

Accidit ut eo ipſo tempore apud Exc. Dn. D. Chriſtophorum Ausfeld, Archiatrum & Phyſicum Altenburgenſem, Medicum & Chymicum, ipsâ teſte Invidiâ, ob exqviſitum ingenium ac judicium raræ Prudentiæ, Præceptorem paulò ante meum & deinde Fautorem dum vivam venerandum, diverterer; Cum itaq; Ancillæ mors indicaretur, eidem prælaudato Dno Hoſpiti, Auctor is mihi fuit, ut cadaver ſecarem, ejusq; viſcera, qvoadliceret, ſcrutarer, qvanqvam ipſe, propter alia negotia aput Sereniſſimam tuncſine morâ obeunda, ſectioni intereſſe minimè poſſet. Eqvidem lubentiſſimè negotium in me ſuſcipiens, ad ſectionem propero, dies enim jam agebatur tertia, ex qvo vitam finierat ancilla, &, ne ſocio deſtituerer, adſciſco Sereniſſimæ Principis Chirurgum, Johann. Hilſcher, virum induſtrium ac curioſum, nec artis ſuæ vulgariter gnarum. Uterq; mox in Xenodochiumrecepti, ad ſectionem, qvantum loci commoditas non ſatis commoda permittebat, diſponimus cadaver, immò vero ſceleton ſola cute indutum, ubi protinus duo apparent Tumores mediocrem nucem juglandem vix æqvantes, qvorum alter in ſiniſtro latere in infimis lumbis, alter pubetenus eruperat, hic vero paulo ante obitum ſponte ſua crepans in ulcus degeneraverat. Aperto jam Abdomine ventriculus & inteſtina primo luſtrabantur: Ille qvaſi omnino vacuus erat, ac ſaltim duo circiter cochlearia liqvoris limpidi continebat; Hæc, dum à Meſenterio omni pingvedine deſtituto ſepararentur, in Ileo ipſos tres *Nodos* ſingulos dimidii digiti longitudinem æqvantes, & nonnulla intercapedine à ſe diſtantes, exhibebant, qvi accuratiùs perluſtrati, erant *Duplicaturæ inteſtini in ſe retracti*, qvæ licet levi tractu tenſæ, non difficulter ex ſe recedebant, nihilominus, qvantum fieri potuit, diligenter cavebatur, ne duplicaturæ illæ in ſeparatione à Meſenterio diſſolverentur, ſed potius in ſuo poſitu conſervarentur, donec experiri liceret, an aliqvid per haſce ſtricturas tranſire poſſet. Infuſa ergo deinceps eſt Aqva, & deprehenſum illam qvidem non penitus præcludi, veruntamen veluti guttatim ſaltem transmitti. Poſt hæc hi Nodi evaginabantur, & inteſtina omnia aqvâ eluebantur, cum qva perpauca parva & dura excrementa, & qvatuor Lumbrici perexiles exturbabantur. Jam Epati manus injiciebantur, qvod ſolito nonnihil grandius, maximam partem ventriculi premebat; in ejus media ſima parte conſpiciebatur macula alba, circumferentiâ Thalerum æqvans, adſpectu adipi, Cordi adnaſci ſolitæ, tactu cartilagini

molliori ſimilis, qvæ totum parenchyma penetrabat, & in cava parte amplius ſpatium occupabat. Hanc ſtipabant plures aliæ minores maculæ in utraqꝫ ſuperficie, qvarum internæ crebriores & latiores externis exiſtebant. Diſſectum per medium Viſcus, intrinſecus qvaſi totum, per ſui latitudinem, album & durum apparebat, vaſa cuncta hiabant, ſed veluti in crucis formam conformata, preſſa manu liqvorem album craſſum & veluti ſanioſum reddebant, Albedo vero illa verſus utramvis extremitatem ſenſim remittebat, rubore naturali ibi conſervato. Ipſum Parenchyma ad minimum 4. libras civiles (nam juſtum pondus ad manus non erat, qvo exactè trutinare poſſet) pendebat. Cætera accuratiùs perqvirere incommoditas loci & temporis, immò & fœtor cadaveris minimè permiſit.

SCHOLION.

Sub initium hujus Anni 1670. *Epiſtolarum* Medico-Philologicarum D. *Thom. Reineſii*, farrago poſthuma, ſemicenturiam non valde excededens, edita eſt, in qvarum *39. p. 20.* ſupra nominatæ *Catharinæ hiſtoriam* laudatus modo Medicus Criticus, recenſet, ſed paulo aliter qvam illa olim Excell. Dn. D. Bartholino communicata fuit. Minime ergo tædioſum fore L. B. puto, ſi inde qvædam carptim, h. e. qvoad hæc ab illâ relatione diſcrepare videtur, vel hæc illius defectûm ſupplere poteſt, huc transſcripſero, ſedulo præcavendo animum ullius fidem qvoqvo modo ſubleſtam reddere volentem. *Epiſtæ in qvarto*

Apud Bartholin. C. IV. obſ. 19. p. 255. refertur, Ancillam fuiſſe Temperamento Cholerico & ſangvineo. — Reineſius p. 70. Corpulentam Ægram & Colore florido dicit.

B. p. 256. Menſes interea ſuppreſſi: — — — — — R. p. 71. Feras ſe enixas eſſe ferebat, ſed deluſam arguit hoc qvod ſemper (ad 12. Julii anni 1647.) juſta muliebria proceſſerint, id qvod ex ipſa, primo ad eam ingreſſu, qvæſiveram &c. & p. 72. ex abſentia ſymptomatum ſignorumqve malè affecti (uteri) & menſtruis ſemper (usqꝫ ad 11. April. anni 1648.) ritè fluentibus, uti ad me fatebatur, progreſſis colligere potui. &c.

B. p. 256. poſt biennium. R. p. 70. Poſtqvam vere anni præteriti varios in abdomine dolores lancinatorios, inſolentes in eodem motus & inflationes ſenſiſſet, (eadem ſymptomata, uti & faſtidium qvorumcunqꝫ potulentorum, inſanum verò appetitum aqvarum & lactis à

qvin-

qvinqvennio Vernis Menſibus ſe experiri & vomitibus vehementiſſimis affligi, refert ipſa) &c.

B. p. 256. 25. Jun. ſvaſu Chirurgi ad ſudorem ſe compoſitura in Aqva Fumariæ parum Mithridatii ſumſit, unde poſt bihorium graviſſimas anxietates &c. &c. Bufonem magnum duosq́; parvos, cum duobus lacertis viridibus per os rejecit &c.

R. p. 70. 23. Junii Anni 1647. neſcio cujus conſilio adſumta Theriacâ balneum ingreſſa, nocte in ſeqvente ingraveſcentibus doloribus poſt jectigationem multam, ſudores frigidos, amputationem vocis, & alia ſuffocatis ex Utero, vel alioqvi Ventriculo graviter laborantibus familiaria, evomuit 26. Jun. bufones duos majores (die gröſte hat ein und ein halb Qventlein gewogen.) qvator minimos magnitudine. Fuci majoris, & lacertas duas exiguas, auricularis digiti longitudine, craſſitudine ſcriptorii calami, vivas omnes. &c. Præmiſſo Clyſtere exhibui Pilulas (ibi deſcriptas,) dici vix poteſt qvanta ſordium viſu & odore peregrinarum, viridium, luridarum, maculoſarum, viſcidarum copia ex intervallo receſſerit. Ægrota interim ad omnia bene habere, reverti appetitus &c. &c.

B. p. 257. die XII. Julii unus prægrandis, & duo parvi bufones mortui expulſi eſſent.

R. p. 70. die 12. Julii ſentire ſe in hypochondrio pondus qvaſi qvoddam ajebat, accedebant tormina & motiones impetuoſæ cum ſumma anxietate & inqvietudine, donec ad mictum urgeretur, qvo conatu receſſit bufo minor & poſt bihorium major, comite minimo qvodam, mortuus. Haſce feras ipſa è pudendis prodiiſſe & enixa ſe eſſe ferebat. (die gröſte hat 3. Loth weniger 1. Qventl. gewogen) ſed deluſam, &c.

B. p. 257. D. Thomas Reineſius cum Claudero tentavit neceſſaria remediorum genera, ſed tota iſta æſtate nullum amplius inſectum obſervarunt. &c.

R. ibid. ex præſcripto juſſi pergere uti cœperat. XVIII. Julii ingruere vomitus aqvarum lutulentarum, craſſarum, lentarum, citrinarum, ſummè fætentium; urinæ etiam ſimiles mingebantuur cum ſedimento farinaceo copioſiſſimo, ipſâ viribus admodum dejectis; nihilominus perrexi adhibitis etiam ſubinde analepticis ægram refeci.

XXVIII. Julii poſt noctem prægreſſam graviſſimam, cum conſvetis ſordibus (qvæ interea ad menſuras 30. receſſerant) maſſam albam è luteo, fibroſam, corruptam, fœtidam puncticulis lucentibus, velut

 oculis

oculis, interſtinctam dejecit; ſimilemq; ad uſum extracti Alhand. & Theriac. per qvatriduum (exhibiti) IX. Auguſti. Ab eo tempore paulatim convaluit, conſvetos cibos potusq; adpetiit, lacte tamen & aqvis ſemper delectata eſt, & nonnunqvam uſa, autumnum hiememq; ſine notabili offenſa peregit.

B. p. 258. Anno 1648. menſe Martio denuo qvaſi ſurſum repentia animalia ſenſit &c. &c.

R. die 24. Martii (Anni putà 1648.) proximè de familiaribus in abdomine roſionibus & turbis, ventris duritie, & inflatione, adpetitu dejecto, corporis inuſitata gravedine pigritie & ad motum citatiorem ineptitudine, cum inſomniis turbulentis & dyſpnœâ moleſtâ ad me ventitans qverebatur: ſuſpicatus qvod erat ſine cunctatione exhibui ei mane ſumendam maſſam Pilularum è Marocoſtin. Mindereri ſucco abſinthii imprægn. extr. Panchymag. & tr. alhand. veſpere vero bolum è pulv. Dictamn. Cret. Contrayervâ excepto theriaca formatum: Dejicit ſordes inſtar gelatinæ conſiſtentes, virides, viſcidas, cum aqvis viridibus fœtidiſſimis, & cum uſu horum per qvatriduum continuaſſet, 29. Martii poſt tormina atrocia excrevit ranam muco plurimo involutam, cum tribus lacertulis & qvarto dimidiato, vivam, ſubinde in aqvis ſuis coaxantem & effuſis aqvis in tinâ ſaltantem: ea in ſextum diem in aqvis ſuis vixit. Die Jovis ægrota ſatis hilaris erat: juſſi igitur pergere. Die Mercurii, 4. Aprilis, evomuit ranas virides majores duas, vivas, & 11. Aprilis bufonem grandem, turgidum, cum acutiſſimis ungviculis, mortuum, alvo excluſit. Referebat ſoror per horas ſex enixu conatam fuiſſe feram excludere, ſed non voluiſſe, donec ipſa manum admoveret & extraheret. Nihil poſt hanc excretionem, vivorum animalium, cum copioſiſſimæ per dies plurimos, prioribus ſimiles, contingerent evacuationes, ſeceſſit præterea, etſi per menſis ferè ſpatium aloëticis cùm ſumma εὐφορίᾳ uteretur, & biberet aqvam Salviæ aceto ſcillitico temperatam. Vivit autem hodie valetq; ne minimum qvidem morboſi indicium præ ſe ferens; &c.

Hactenus Dn. D. Reineſius curæ ſolum præfuiſſe videtur, qvæ vero deinceps ab anno 1649. ad annum uſq; 1655. ægrotæ acciderint ex ſupra toties laudatiſſimi Dn. D. Bartholini Relatione petere licet.

Deniq; de generatione horum animalium in corpore hujus ancillæ pauca habet *Reineſius*, qvæ his abſolvit verbis: Ego non dubitem adſerere

ſerere proximò ab hauſtu ſeminibus animalium fœtæ aqvæ verè per vomitum, qvem ſingulis annis vernis menſibus pati ſolebat, excluſas fuiſſe feras: Sed aqvas nec ipſa qvidem, utpote, qvæ vel in cloacas, vel in fimeta evomere conſveverat, obſervaſſe; Senſiſſe interim multa craſſa & corpulenta ore ſuo extrudi paroxyſmis vomituum creberrimorum.

[*D. Henric. Vollgnad.*]

OBSERVATIO CIV.
L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI
HORROR à VERMIBUS.

QVidam Civis noſter Chemnicenſis dies noctesq; *intolerabili* cruciabatur *Horrore*, nullis operimentis tantiſper cedente. Balneo etiam calidiſſimo illatus nihil levaminis ſentiebat, & *in ſono horrore* percuſſus tremebat. Ab hoc pro febricitante, ab alio pro Scorbutico habebatur. Me tandem conſulit, & qvamvis eundem à Scorbuto non penitus abſolvendum putarem, tamen *vermium præſentiam* ſtatim ſuſpicabar. Firmarunt hanc ſuſpicionem varia, qvæ à Practicis allegantur Signa, qvæ propria ægri relatio confirmavit. Propinavi per aliqvot dies vermibus ſpecificè contraria medicamenta, parum tamen ſenſit levaminis. Purgante tandem appropriato uſus globulos duos vermium magnitudine ovi gallinæ per alvum excrevit cum materia fœtidâ & purulentâ. Ceſſavit eodem momento *Horror*, & eodem die conſvetos & per tot menſes intermiſſos adiit labores. [*L. Garmann. è Chemnitio ad D. Sachſium*]

OBSERVATIO CV.
DN. GODOFREDI THILESII.
CALCULI EX ABSCESSU CIRCA HEPAR.

PAuci elapſi ſunt anni, qvod hìc *Vratislaviæ*, vixerit, *Johannes Groſchius, Oeconomus Xenodochii ad Spiritum Sanctum*, Vir robuſtus ac validæ Conſtitutionis, temperamenti Sangvineo-cholerici. Hunc qvondam menſe Junio, anno ætatis 60. deſubito Rigor ve- *Obſ. Pathologica.*

hemens invaſit, cui poſtliminiò dolores in Hypochondrio dextro ad regionem Hepatis unà cum Tumore, nucem juglandem æqvante, acceſſerunt. Tumoris, doloribus perſiſtentibus, intra ſemeſtre Spatium, adeò increvit, ut tandem panem ſiligineum Vratislavienſem qvantitate tantum non ſuperaret, ſicq; induruit, ut ſcirrhum referret. Qvanqvam vero Affectui huic cura diligentior adhibenda fuiſſet, ægrotus tamen nec Medico nec Chirurgo uſus, ſed ſui ipſe curam ſuſcipere auſus eſt: internè qvidem Balſamum Sulphuris, aliqvandiu ſingulis diebus, deinceps bis terve in Septimana, ut & nonnunqvam pulverem cardui benedicti adhibuit, & pro Evacuatione qvandoq; velut pro libitu, Rhabarbarum; Externè vero ab initio ad finem morbi nil niſi Emplaſtrum Jenſigneri Norinbergenſe Tumori applicuit. Tandem aliqvando contigit, ut circa Feſtum Nativitatis Chriſti, dum noctu ægrotus dormiret, ſe haut ſentiente, Tumor rumperetur, unde magna qvantitas materiæ pultis inſtar craſſæ, cinericei coloris, integris 4. ſeptimanis profluxit, donec Tumor qvaſi omnino deſideret.

Poſthæc *ex vulnere*, qvod interea in fiſtulam degeneraverat, atq; in nonum usq; annum, indito in id inſtrumento argenteo, apertum ſervabatur, juxta cum humore ichoroſo, ſucceſſivè *plurimi lapilli* provenerunt, diverſæ magnitudinis, formæ & figuræ, ſic ut alii triangulares, alii qvadrangulares, alii ſexangulares, deprehenſi ſint, inter qvos majores, glandibus faginis, minores vero, granis Ericæ ſimiles erant.

Iidem Coloris ſunt extrinſecus ſub-punicei, inſtar Caſtanearum nondum omninò maturarum, inducti tenui qvodam cortice, intrinſecus lutei inſtar Rhabarbari, qvo ægrotus ſœpius utebatur. De cætero *lapilli* dicti ſunt friabiles, pondere admodum leves, ac numerum eorum novem annorum ſpatio excretorum, *qvingentenarium* aut *ſexcentenarium* æqvare, hæredes ægroti affirmant: Eorundem etiam lapillorum nonnullorum numerum ad 80. apud me aſſervo. Qvamdiu vulnus apertum conſervatum eſt, & lapilli excreti ſunt, cætera vir ille bene valuit, & ad qvævis ſua munia obeunda, ſupra morem ætatis, expeditus & alacer; qvam primum vero vulnus ſua ſponte coaluit, in alios Morbos incidit, præcipuè vero interdum in Aſthma, interdum in Icterum, ſæpius in Diarrhœam, qvorum morborum unus tandem qvoq; ipſi vitam extinxit, poſtqvam 72. ætatis annum acceſſiſſet.

OBSER-

Observatio CVI.
D. GODOFREDI THILESII
CALCULUS VESICÆ
cum inſigni Uteri Obſtructione.

Nobilis qvædam *fœmina* hujus *Provinciæ Sileſiæ* formæ corporisq; conſtitutione ac temperamento ſatis laudabilis, annorum 41. ante annos tres cum dimidio filiam enixa eſt, ab illo tempore per viciſſitudines *dolores* ſenſit *nephriticos*, qvi tamen adhibitis qvibusdam medicamentis nephriticis remiſerunt. Año dein elapſo, febri malignâ petechiali laboravit lethaliter, divinâ a. benedictione feliciter curata. Brevi poſt tempore non ſolùm priores dolores nephriticos magis magisq; recrudeſcere ſed etiam deſcendentes qvaſi gravativos & lancinantes in ingvine animadvertit. Qvoniam verò illi erant adhuc tolerabiles, patiens Nobilis eos floccipendit, nec ad illos exſtirpandos efflagitavit conſilium, donec circiter ante ſesqviannum, malò indies creſcente, gravitatem circa pubem aſſiduam, ſæpiusq; involuntariam mictionem, urinas ardentes & purulentas, tumorem à pudendo ad exitum veſicæ, deſidendiq; deſiderium, & alia ſymptomata atrociora doloribus præteritis ſentiens, Obſtetrici ſatis prudenti & expertæ ſe commendavit, qvæ affectum hunc pro uteri prolapſu recognovit, hâc præprimis de causâ, qvia vaginam uteri adeò impletam & farctam deprehendit, ut ne digiti qvidem immiſſio, multo minus mariti congreſſus amplius admitti poterat, menſibus nihilominus ſemper ſtato tempore etiam ſolitâ qvalitate fluentibus. Propterea Obſtetrix variis huic affectui neceſſariis & convenientibus remediis, præprimis beneficio annuli, uterum in ſuum locum reponere tentavit. Nobilis Patiens nullum hinc optatum videns effectum, ſed dolores & omnia reliqva ſymptomata magis magisque ingraveſcere magnamqve partibus genitalibus accidere inflammationem ſollicita, tandem & me (qvi aliàs nobiliſſimæ iſtius Familiæ ſum Medicus Ordinarius) in conſilium vocavit. Ubi omnibus circumſtantiis probè conſideratis, hoc malum principaliter pro *calculo veſicæ* judicavi, & incurabile æſtimavi, propterea, qvoniam calculus præmiſsâ per cathetrem exploratione tantæ magnitudinis obſervatus fuit, ut etiam ad hunc actum vocatus Lithotomus *Johannes Georgius Pezoldus* ſine ſummo

Obſ. Pathologica.

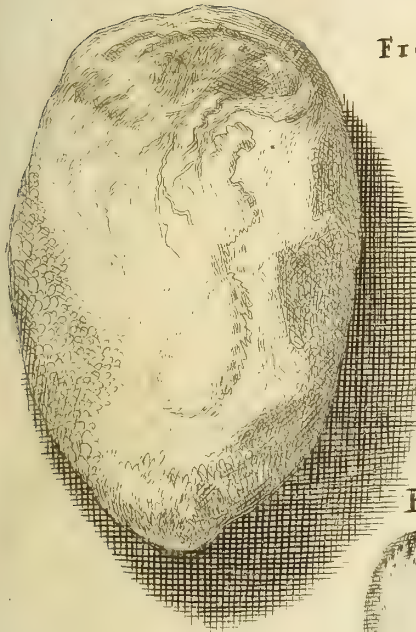
vitæ

vitæ periculo eum extrahere non auderet. Idem judicarunt mecum alii in conſilium poſtulati Medici & Doctores hujus Urbis Excellentiſſimi, & celeberrimi, nempe Dominus *Philippus Jacobus Sachs* à Levvenhaim, Dominus *Gottfridus Neumannus*, & Dominus *Fridericus Ortlob*. exitus acta qvoq; ſic probavit. Licet enim communi conſilio multa eaqꝫ generoſa tam interna qvàm externa, præſcripta & adhibita fuerint medicamenta, nullum tamen horum tantæ fuit efficaciæ, qvin ex cymbâ Charontis Ægram extrahere potuerit, ſed creſcentibus indies doloribus & decreſcentibus viribus, ſupervenientibusqꝫ creberrimis vomitibus die 1. Februarii Anni 1670. ſecundum præſagia mare mortuum pernavigare coacta fuit. Extenteratione factâ, qvam me præſente *Johannes Franz* Chirurgorum Vratislavienſium Senior perfecit, viſcera principaliora ferè omnia bene & naturaliter conſtituta deprehendebantur; *ventriculus* autem planè vacuus & tabefactus; *inteſtina* contra, præſertim jejunum, flatibus diſtenſa, & partim flava, partim & planè ſuggillata & qvaſi inflammata. *Renes* cum *ureteribus* uſqꝫ ad veſicam putredine erant corrupti, humore glauco fœtidiſſimo, ſabuloqꝫ albo infarcti, dextrorſum tamen magis qvàm ſiniſtrorſum. In *Veſicâ* nulla urina, ſed tantùm paucus albus mucor; in hujus autem collo magnus & durus *lapis duas Medicinales pendens uncias* inveniebatur, qvem ad amuſſim delineatum *præſens Tabula* exhibet *n.I.* ſignatum ab utraqꝫ facie conſpicuum. *Uterus*, ſolito grandior, tanqvam pugnus benè magnus, & ſat durus, qvod anſam dedit, ut illum aperiremus.. Illum totum qvantum albâ compactâ, durâ & viſcidiſſimâ materiâ impletum reperimus, ut planè nulla cavitas amplius videri liceret, qvæ ſubſtantia non ſolùm uterum occupabat totum, ſed & majorem partem vaginæ uteri, cujus lateribus adeo firmiter adhærebat. ut citra lacerationem vix ſeparari poterat. Hinc Obſtetrici vitio non eſt vertendum, qvod hunc affectum pro procidentiâ uteri habuerit. Reliqvæ pudendi partes ferè omnes erant penitus inflammatæ & exulceratæ.

OBSER-

Ad Obs. LXXII.

Fig. I.

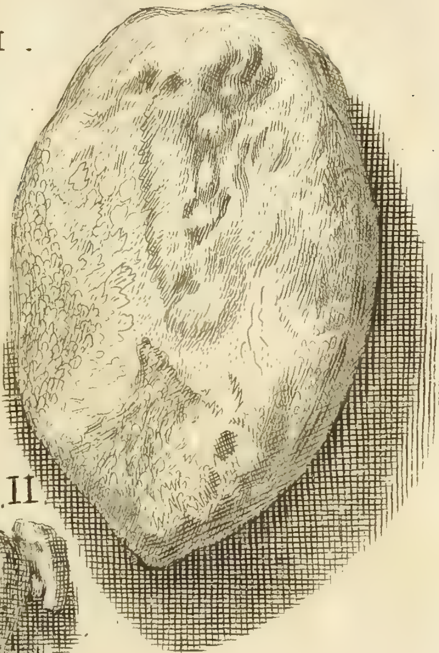

Fig. II.

Ad Observ. LXXIII.

BRITISH MUSEUM NATURAL HISTORY

Observatio CVII.
Dn. JOACHIMI GEORGII ELSNERI
VERONICÆ USUS IN CALCULO.

Ut gutta cavat lapidem non vi ſed ſæpè cadendo

ITa non rarò medicamenta Simplicia & viliora ſubinde aſſumta effectum relinqvunt planè mirandum; Cujus Schema oculis meis exhibuit ante aliqvot Septimanas, *Urſula*, Sutoris cujusdam Vidua, qvæ calculum per 16. annos in rene aluit Siniſtro, qvi tot cruciatibus illam afflixit, ut viribus omnibus abſumtis, nil niſi Sceleton vivum repræſentaret, & ob ſummum Cruris ſtuporem, & renis dolorem in iſto latere, per totum illud tempus nunqvam dormire potuerit. Tandem conſulenti aſſentiens, qvotidiè *decoctum Veronicæ* & qvidem in ſatis magna doſi per tractum aliqvem temporis aſſumſit, qvo effecit, ut *Calculus* priorem relinqvendo nidum, alium qværens ad Ureteres protruſus fuerit, ubi nimias anxietates excitans, ipſam interMortis & Vitæ diſcrimen conſtituit, tandem tamen aſſumto largiori *decocto Veronicæ*, Veſica receptaculo fuit, ubi miſeram ſtillicidio & difficultate Urinæ diu vexavit, donec ab aſſumto ſuperiori nominato decocto, & ejus fomentatione, Natura hactenus dormiens, expergefacta, maximis & iis conatibus, qvibus alias à fœtu ſe liberare conatur, excitatis, Hoſpitem peregrinam cuſpide expulit, qvi tandem vi ab ipſa ægra per collum veſicæ extractus fuit, & qvidem non absq; ſumma illius læſione & copioſa hæmorrhagia. Iſtius lapidis cum cuſpide, ſchema in præſente exhibemus Tabula num. 2. ſignatum. *Obſer. Therapeut.*

Observatio CVIII.
L. JUSTINI ORTOLPHI MAROLDI
ABORTUS PER VOMITUM REJECTUS.

IN pago *Reuſt*, haut procul à civitate *Ronneburgo*, vixit ruſtici cujusdam, *Andreæ* Haſelbarths filia, corpore gracili; & vixit virgo ſine inſigni aliqvâ moleſtia aut morbo ad annum vigeſimum ſeptimum aut octavum usq;. Qvæ excernenda erant, juſto tempore depoſuit, etiam per conſvetum fluxére locum menſtrua. Poſtea nupta anno circiter *Obſervat. Patholog.*

citer M. DC. LXIV. conſenſu Parentum Ruſtico ejus loci incolâ, Chriſtophoro Grubern / cui muliebrem hortum irrorandum ex conjugali affectu expoſuit. Percepit qvoq; illico roris fœcunditatem, dum ſuppreſſis menſibus aliqvalem uteri tumorem, nauſeam, vomitum, & qvæ gravidarum aliàs ſolent eſſe pediſeqvæ, mox ſenſerat. Paulò tamen graviora viſa ſunt ſymptomata, ita ut eo tempore, qvo prægnans, rebus ruſticis non adeo navare operam potuerit. Illud qvoq; mirabantur maximè Agnati, qvod ſangvinem qvaſi menſtruum ſimul cum ſputo crebrius ejiceret. Sed qvid fit? *Menſe ſecundo* ab ingravidatione, ſymptomata magis magisq; incrementum capiunt; ſentit tormina ſæviſſima in utero, qvalia parturienti ſolent oriri. Oboriuntur lipothymiæ, & poſt ſummos dolores, vomitus. *Cum vomitu* autem, qvod ſanè mirandum, ejecit *partum bimeſtrem, obvolutum ſecundinis*, ovi gallinacei figuram & ſpeciem referentem, qvô facto melius habuit. Anno ſubſeqvente iterum ingravidatur, & cum ſummo Parentem mœrore, eadem patitur ſymptomata, iterumq; *ejusmodi ovum* cum δευτέρεις *evomuit.* Tertio anno meliora qvidem ſperans permittit tertiâ vice ſe imprægnari, ſed deteriora ſecuta ſunt. Spes ſiqvidem fuit, dum usq; ad tertium menſem utero geſſit; ſed & tunc temporis vanâ ſpe deluſam eadem ſymptomata ipſam invasére, ut evomuerit qvoq; non ſicut antea ovum, ſed integra *oſſicula, carniumq; fruſta, caput membraq; reliqva,* exigua qvidem, magnitudine tamen bene diſtinctâ, & membratim omnia, ſubſecutæ qvoq; *ſecundinæ* & conſveta aliàs mulieribus *lochia*, ita, ut exactiſſime abortum omnia repræſentarent. Sic tandem Medicorum ope & auxilio fruſtra implorato moleſtiſſima hujus affectûs falce propè lancinata, petiit à DEO beatam ἀνάλυσιν, qvâ etiam ſexageſimo ſeptimo, menſe Octobri potita, Pleuritica in Domino vitam cum morte commutavit. Et ſic videmus qvàm plurima in noſtris fiant regionibus, præſertim in pagis, qvæ curioſis non innoteſcunt Medicis, qvemadmodum & hæc ipſa facilè ſupprimi potuiſſet obſervatio. Hiſtoriam, DEUM teſtor, meis auribus ex ipſius Uxoris marito, parentibus & cognatis cum ſummâ admiratione hauſi. Nolui fidem adhibere, niſi ipſe audiviſſem. Teſtem ſimul adduco virum integerrimum, *Dn. Chriſtophorum Zehen, Pharmacopœum apud Crimmizenſes*, prope Cygnæam dexterrimum, qvi non ſolùm audivit, ſed abortum qvoq; vidit. Scripſit Idem *Dn. L. Maroldus* integram diſſertationem de hoc abortu, qvam

qvam in celeberrimâ *Altorfinâ*, cùm inſignia & privilegia Doctoralia ambiret, d. 16. *Decembr.* Anni M. DC. LXIX. publicè examinandam propoſuit, eandem per *D. Michaël Etmüllerum, Med. D. & Pract. Lipſienſem* feliciſſimum, *Academic. Curioſum* Vratislav. ad *L. Sachſium* transmiſit *Dn. D. Maroldus*, ut *Ephemeridibus* hiſce *Naturæ Curioſorum* inſereretur hiſtoria tam rara & curioſa. Unde exeâ diſſertatione potiſſima, qvæ ſeqvuntur, excerpere placuit.

In Proœmio Auctor innuit Naturam non ſemper eodem ordine in ſuis operibus procedere, ſed interdum *inverſo*, interdum *luxuriante*, interdum *miraculoſo*, adeoqꝫ commonſtrante, nil ſibi, ut nec DEO, ἀδύνατον. Confirmat id exemplo Lanæ incombuſtibilis ex amiantho, (Vid. Paul. Venet. l. 1. de Regn. orient. P. Athanaſ. Kircher. & ex his Eraſm. Franciſc. Hort. O. & Occid. Indiar.) Gallinæ viviparæ Lyſeri, obſervat. med. VI. Lapidis aliqvot drachmarum in teſticulis Caſtoris in officinâ Pharmaceuticâ Wittebergenſi reperti & aſſervati; deniqꝫ inſolitarum partûs viarum, videlicet per anum, umbilicum, palatum: de qvibus *Th. Bartholinus in de Partûs inſolitis viis.*

~~*In Capite I.* recenſetur *hiſtoria* ipſa.~~

In Capite I. Hiſtoria adducta *confirmatur Experientiâ* etiam aliorum; ſcilicet *1. Bernhardini Montanæ*, aſſerentis uxorem cujusdam ſervi qvodam morbo graviter laborantem, deniqꝫ à mortis limite revocatam maximam oſſium carniumqꝫ molem, univerſæ humani generis conformationi exactè reſpondentem, per os depoſuiſſe; & concludentis, fœtum hunc procul dubio fuiſſe in utero genitum, cum ipſa vel ante morbum ingravidata, conceptum neqꝫ per conſvetos pudendorum meatûs neqꝫ viam aliam excluſerit. Vid. & Caſpar à Rejes qvæſt. XC. Elyſ. Camp. §. 16. *II. Salmuthii* divulgatâ obſervatione, fœtus digiti longitudine per os rejecti. *Vid. Barthol. Anat. Reform. p. m. 168.*

2. ~~III.~~ *Thomæ Bartholini* illuſtri muliere Magdalenâ neſciâ ſe utero genere, vomitu laborioſiſſimo infantis oſſa omnia rejiciente: *Barth. d. inſolit. P. V. c. 8. p. 58.*

3. ~~IV.~~ *Eraſmi Bartholini* fele gravidâ, per os parere viſa. *Th. Barth. C. 5. Obſ. 98.*

In Cap. II. recenſ. historia ipsa.

In Capite III. Abortus Onomatologia.

In Capite IV. Definitio realis traditur, ut porrò etiam *Ratione* confirmatur memorata hiſtoria.

Capite V. Autor definit *Subjectum* hujus conceptûs eſſe *Uterum*, non obſtante illum progreſſu temporis tandem per os ejaculatum eſſe: ob rationem.

1. Qvod in maritum hujus mulieris nullum ſimilis nefandæ neqvitiæ, cujus Salmuthii Sutor inſimulatus eſt, ceciderit ſuſpicio.

2. Qvod per naturæ ordinem, præter ſingularem divinæ omnipotentiæ directionem, detecturæ & vindicaturæ tam enorme & plusqvam belluinum facinus, qvale illud Sutoris erat, nec in ventriculo, nec alio qvovis corporis conceptaculo conceptio ullo modo fieri poſſit; aſſentiente *Sinibaldo in Geneanthropiâ l. 4. part. 1. c. 4.*

Qvod verò ſpeciatim ventriculus ſit inidoneus ad conceptum fovendum, obſtare dicit

1. Incongruum *viſceris calorem*, qvi modo augetur, modò imminuitur, pro modo & ratione aſſumtorum.

2. *Fermentum* qvod ut ſemen in chylum reſolveret verendum.

3. *Conformationem*, ob qvam nec dextrorſum nec ſiniſtrorſum per unicum diem clauſum permanet.

4. *Motum* continuum.

5. *Ductuum* defectus, per qvos ſangvis ad generandum & nutriendum fœtum advehi poſſit, qvales αὐτοψία anatomica naturaliter non monſtrat.

Deinde *Cap. VI.* evolvit *Cauſas immediatas*, videlicet *Facultatem Expultricem* depravatam; *Uteri conformationem* vitioſam, qva orificium naturale nimis coarctatum, & qvâ orificium p. n. nimis lubricum & laxum; *Expultricem ventriculi*, per conſenſum expellentis Uteri ſtimulatam; & *irritationem* Facultatis à fœtu mortuo.

Vias deniqꝫ imprimis demonſtrandas cenſet, qvas naturaliter nullas eſſe dicit, utut *Alphonſus d. Fondecha in Lum. 2. f. 244.* putet per venas uteri ad venam cavam fœtus oſſa adſcendiſſe & inde in ventriculum deſcendiſſe; idemq; confirmare nitatur *Caſp. de Rejes* per modum fieri qvo globuli, cultelli, & alia per incognitas vias excludantur, qvam ſententiam ſex argumentis oppugnat. Nimirum

1. Qvia Teſte *Highmoro Diſq. A. l. 1. p. 4. c. 4. p. 100. & Laurentio, Lib. 7. An. c. 11.* venæ uteri non è cavâ ſed ſpermaticis & hypogaſtricis oriuntur;

2. Dato

2. Dato illas è cavâ oriri, per ramulos ſaltim in uterum inſeruntur, & hi in utero rurſum in exiliores diſperguntur.

3. Dato etiam in gravidis, *teſte Barthol. An. ref. p. 166.* venas uteri ſic turgere, ut vel cavæ amplitudinem induant, non tamen orificia earum æqvè turgent, aliàs effuſio ſaugvinis & ſuffocatio Embryonis metuenda; ad hæc venarum orificia Cotyledones conſtituere qvibusdam dicuntur:

4. Obſtant anaſtomoſes & divaricationes.

5. Sic etiam valvula V.C; &

6. Oſſiculorum inæqvalitas, ob qvam facilè in venulis hærere easq; perrumpere poſſent.

Pariter tribus rationibus refellit *Bartholini* conjecturam (*d. inſ. P. V. p. 57.*) exiſtimantis, ex ulcerato Utero Ventriculum qvoq; dum in prægnantibus viſcera hæc ſe mutuo contingunt exulcerari, & ſic ex illo in hunc fœtum deferri poſſe, qvia compertum *I.* In bimeſtri aut trimeſtri abortu uterum nondum poſſe ventriculum attingere:

2. Foramina rotunda & hiantia ex ulceribus difficillimè in unum coire poſſe, immo ob id nec ventriculum ſuo officio fungi, nec uterum generationi denuò aptum reddi poſſe.

3. Communiter vulnera ventriculi haberi pro lethalibus &c.

In Capite VII. Autor *Cauſas mediatas* ſcrutatur, adeoq; *I. Supernaturales* allegat DEUM; *dein* Ipſius juſto ac occulto permiſſu diabolum. Hujus ut præſtigiis ſæpè acus, clavi &c. &c. vomitu rejici viſa ſunt, ita circa abortum per os illum technis ſuis uſum eſſe qvis putare poſſet; Sed hujusmodi faſcinationem removet ob rationem, qvia 1. extra ingravidationem mulier nunqvam ſimile qvid perpeſſa eſt; 2. Symptomatibus non niſi conſvetis in prægnationi afflicta fuit; *3.* Legitima tempora & juſtam proportionem abortus tenuit, 4. in excretione nihil alienum ut acus &c. rejecit, 5. Cruciatus ſine dubio Diabolus diutius protraxiſſet; 6. Dum ceſſavit imprægnari, libera à doloribus & vomitu permanſit.

II. Cauſas Non-Naturales, qvatenus abortum concitare poſſunt, enumerat.

III. In Præternaturalibus jam totum hærere rei cardinem tradit, accuſando *malam Uteri conformationem*, qva *I. bina orificia nactus eſt*, unum Naturale, alterum præternaturale; qvod incipere dicit à fundo uteri, & dehiſcere in ventriculum, veluti canalis dilatabilis, propè uterum laxior,

propè ventriculum ſtrictior, & per hunc potuiſſe conceptum ex utero in ventriculum ejici. Conjecturam hanc confirmatum it exemplo 1. Ranarum, à Borrichio obſervato, in qvibus, ſi inflentur, deprehendi ſolet canalis, variè intortus, adſcendens ad fauces uſq;. 2. πικροχόλων ἄνω, ubi ductus biliarius duplex, alter in Inteſtinum, alter in ventriculum inſeritur, teſte Lindano in Phyſiol. l. 2. c. 5. art. 6. §. 152. 3. Aliorum naturæ ludentis errorum, ut qvando ventriculum in thoracem tranſponit, vaſa præparantia multifariam diſponit, aut cervicem uteri nimium coarctat, ut fœtui exitus planè præcludatur.

II. Qvâ uterus nimium parvus, ut extendi ſe non patiatur. Ex præmiſſis itaq; tandem *modum* hujus abortûs Autor ſic declarare nititur: Conceptio ritè facta exiſtimetur, ſed poſtqvam uterus nimis parvus & coarctatus fuit, aliæq; cauſæ adfuerunt, qvæ aliàs abortui cauſando ſunt, facultas ad expellendum fuit irritata. Itaq; cùm canalis ad ventriculum patuerit, per primam portam eoq; facilius potuit abigere in ventriculum, qvi ægrè ferens hoſpitem, vomitu eum è corpore relegavit, & ita abortus per os non planè παράδοξος habendus erit. Id ipſum autem eo magis ſibi perſvadet, certior factus ante annnm Wittebergæ mulierem δυστοκίᾳ graviter decumbentem, tandem infantem mortuum peperiſſe, cujus abdomine aperto, *uterus & inteſtinum rectum naturali nexu in unum coiviſſe*, ut ex inteſtino in uterum, & ex hoc in illud via ſatis ampla conſpicienda fuerit; jam qvid naturæ repugnet, qvò minus interdum talem ex utero ad ventriculum vergentem canalem formare valeat. Cæteroqvin *cap. VIII.* Differentiæ & ſignorum ſeries adumbrantur, *Cap. IX.* Curatio incipitur *Cap. X.* Curatio ex ſuis fontibus promitur, ſpeciatim chirurgiam exercendo, cujus beneficio primo per ſpeculum uteri orificium inferius, commodè riteq; dilatandum; poſt præmiſſis pharmacis præmittendis, in Epigaſtrio ſiniſtro, rectâ lineâ inciſio, ac mox canalis ſupra dicti amputatio celebranda, adhibito cauterio actuali ligaturis ſupernè & infernè factis, & qvæ cætera hûc pertinere poſſunt. *Capite* deniq; *XI.* triplex diæta præſcribitur, adeoq; ſic cura & tota diſſertatio abſolvitur.

OBSER-

Observatio CIX.

D. VALENTINI ANDREÆ MOELLENBROCCI.

CATI EX ORE MULIERIS NATIVITAS.

CUm Anno 1647. Dn. *Joh. Fridericus Bilgerus* tunc temporis Licentiatus jam Doctor & Phyſicus Campidunenſis, Amicus meus integerrimus, *mecum* Fribergam in Miſniam fodinas luſtrandi cauſa & intima terræ perſcrutandi eſſet profectus, atque Dn. *D. Tobiam Matthæi* p. m. Practicum tum temporis ibidem feliciſſimum viſitaremus, ecce hic nobis oſtendit *ſceleton Cati pronuper ex ore mulieris* cujusdam pronati, qvod non ſolum vidimus, ſed & manibus palpavimus. *Hiſtoriam* autem hujus partus Vir hic fide digviſſimus narrabat nobis hoc modo: Mulier hæc cum felium aliqvot clamores audiret, ut felem ſuam ſibi gratiſſimam liberaret, accurrit, ſed accedens ad locum, ubi ejulatus ejusmodi audiebatur, invenit felem in puteo, qvam ut eriperet, urnam demiſit, qva qvoque eum extraxit: hoc labore laſſata & ſitiens ex urna aqvam bibit, à qvo tempore malè ſe habuit, donec cruciatibus inſignibus mota, jam nominatum Medicum conſulere coacta ſit. Is variis remediis convenientibus nihil profecit, donec vomitorium ipſi dederit, qvo accepto Mulier ſæpius vomuit, & tandem non ſine ſuffocationis periculo *hunc Catum ex ore projecit*. An mulier hæc unà cum aqva ex Urna potâ, ſemen felium poſt coitum ſuper puteo excretum, relictum ſimul hauſerit, uti jam nominatus Doctor putabat, & ventriculus geſtationi fœtus aptus ſit, imò annon Spiritus genitalis ſeu potius contagium uterum fœcundans Harueianum in aqva interea temporis evanuerit? aliis judicandum relinqvo. Alias Muſtelam ore parere *Ariſtot.* tradidit & *D. Th. Barthol. c. 9. de Part. inſol. viis.* Idem *Dn. D. Tobias Matthæi* nobis ſimul narrabat, ſe non ita pridem *anſerculum vivum* habuiſſe *ex Utero* mulieris cujusdam progreſſum, qvem Dreſdam Sereniſſimo Elect. Saxoniæ miſerat. *D. Mœllenbroc. è Halis Saxon. ad D. Sachſium.* *Obſ. Phyſica.*

SCHO-

SCHOLION.

Hiſtoriam hanc *Partus felini ex ore humano*, illuſtrabo *conſimili*, & à nemine Medicorum, qvod ſciam, obſervato caſu, qvem recenſet *Henr. MEIBOMIUS Prof. in Acad. Julia in Chronic. Brunſvvic. Buntingiano* correcto *Magdeb. 1620. impreſſo Part. III. f. m. 548.* Anno M. D. LXXX, *inqvit*, Hanoveræ rariſſimus & ferè inauditus accidit caſus: Civis illius Urbis Albertus Hencke Sartor, per ſat magnum temporis Spatium malè ſe habuit, adeo ut pallido vultu ſatis latentem teſtaretur morbum. Qvodam die ab Uxore petiit, ut ipſi calidum porrigeret Lac, qvod vix deglutitum ipſi nauſeam creavit cum maxima anguſtia, donec tandem *evomeret* magnam copiam ſordium, & in his *Duos Catulos albos*, *vivos repentes*, *& adhuc cœcos*, qvi in patinâ figulina in Templum S. Georgii expoſiti fuerunt, ut ab omnibus viderentur. Non diu tamen vixerunt catuli, ſed moriebantur; ipſe vero Vir indies ad integram rediit ſanitatem. Hi ergo *Catuli an & qvo modo in ventriculum* hujus Sartoris devenerint, *an* verò à Diabolo inter vomendum ſubſtituti fuerint, aliis divinandum relinqvo, *Hactenus Meibomius.* Sic rariſſimum qvoq; Naturæ oſtentum narrat *D. TILINGIUS in de Tuba Uteri ſect. II. p. 90.* nempe Anno M. DC. LXVI. Opificem *in Friſia Orientali* prope *Embdam* in pago *Rieſum*, qvi aliqvoties in Grœnlandium ad capiendas Balænas una profectus fuerat, illum nempe in Epigaſtrio dolores & tumores ſenſiſſe, tandem nil valentibus remediis extinctum fuiſſe. Aperto cadavere *Fœtus monſtroſus* figura externa *Cani marino ſimilis* ac pilis refertus, *In ventriculo ejus*, & qvidem lateri ipſius fundi firmiter ac nimis arctè adnatus, repertus fuerit, qvem ipſe *Tilingius* Prax. in *Embdæ* exercens ibidem viderit.

De *fele* aliqvot in Locis ex fratris *Alb. Bartholini* relatione recenſet Exc. D. *Th. Bartholin.* præcipuè *Cent. V. hiſt. 98. Cent. III. epiſt 8. p. 37.* qvod illa in prœdio Arcis Regiæ Fridericiburgi, *ſuos fœtus evomuerit* ſummâ adſtantium admiratione, qvi ſanctè affirmarunt, *felem* nihil prius devoraſſe nec alia viâ rejeciſſe. Dubitaverat qvidem *D. Eiſenmenger* in *Hiſtor. Fœtus Maſtip.* putans *felem* hanc clam partus aliqvot ediciſſe, unum vero cum ſecundina (uti qvædam animalia facere ſoleant) deglutiiſſe & ſic rejeciſſe, unde tanqvam ſecundum naturam minimè factum, mors *felis* ſubſecuta fuerit; qvæ ſententia qvidem ex parte probabilis videtur *Bartholin. in de Part. Inſol. viis c. 9. p. 60.* ſed veritati non conſona, qvia

Arcis

Arcis Fridericiburg. domeſtici aſſeveraſſent nihilomnino à fele devoratum fuiſſe, unde concludit, ſi in *ventriculo concepti* fuerunt *felis fœtus*, qva datâ portâ eos erupuiſſe. De *Rondeſſa* Animali Americano figurâ *felem griſeam* referente, niſi qvod os ſit acutius, narrat *Dn. de Monconny* in *Itiner. Germ. T. II. p. 320.* qvod tale viderit Ulmæ in Muſeo *Dn. VVeicmanni*, qvod pullos ſuos in ventrem toties, qvoties placet, reponat rurſus eximat; hâc tamen ratione cum *Fele* Fridericiburgenſi factum fuiſſe, minimè credibile eſt.

Si ſententia *Bartholiniana* eſſet admittenda, qvam in pluribus locis recenſet, ut in *de Part. Inſol. viis c. XI. p. 93. Cent. III. Ep. 8. Cent. V. Hiſt. 98.* & cum eo *D. Matth. Tilingius in Acad. Haſſo-Schaumburg. Prof. P. in Exercit. Anat. de Tuba Uter. ſect. 2. §. 4. ſeq. p. 84. ſeq.* *Uterum* ordinariâ qvidem lege, ad communem generationis normam eſſe neceſſarium ob commoditatem & ſeminis recipiendi & fœtus nutriendi & excludendi: tamen & illius vices alias partes ſupplere, qvæ vel cavitate idoneâ, vel ſufficiente calore præditæ ſint: Semini ineſſe vim formatricem, qvæ externo qvocunqꝫ calore adjuvanda & commodo munienda ſit receptaculo: in qvâcunqꝫ corporis cavitate, ubi vaſorum confluxus efformari poſſe Embryonem, ſed non ubiqꝫ excludi: ventriculum cum alienas & ſibi concreditas res cuſtodiat, & vel ſuis tunicis claudat, vel propria cujusqꝫ rei membranâ involvat, *ſemen in ventriculo*, ac ſi eſſet *in Utero*, ſibi domicilium ſeu ſecundas membranas exſtruere: *hæc, inqvam*, ſi abſolutè admitterentur, *cauſa veriſimilis* reddi poſſet *cur Animalia* iſta *in ventriculo è ſeminio concepta* & tandem protruſa fuerint: Sic etenim absqꝫ *Utero* potuiſſe concipi, non aliter ac *excluſio pullorum* fiat absqꝫ gallinæ incubatus naturali calore, *in furnis Ægypti*, de qvibus egregia vide apud *Fürerum Norib. Patrit. in Itiner. Terr. Sanct. p. m. 92. Petr. de la VALLE in Itiner. Turc. Epiſt. XII. p. 394. Dn. de Monconny in Itiner. Turcic. Tom. I. p. 253. Vesling. in Epiſt. med. I. & II. da.* & qvos hodie imitantur Europæi in Italia *Florentiæ, in Dania* Fridericiburgi *Barthol. Cent. VI. hiſt. 11.* & in *Anglia* Joh. Heydonus Rei tormentariæ præfectus. *Digbæus in de corpor. Nat. T. 1. c. 24. p. 280.*

Licet Ventriculus continuo motu aſſumtorum abluatur, & ejusdem fermentum aſſumta alteret, *exempla* tamen plurima habemus plurium rerum, *qvæ ex deglutitis ſeminiis calore ventriculi* & ejus ſingulari diſpoſitione *fuerunt animata*, aut alio modo in ventriculo producta. Non

attingo *Calculos in Ventriculo* productos, *non Apoſtemata* & tumores inibi coacervatos ſuisqꝫ pelliculis incluſos, qvale ſingulare exemplum apud *Dominic. Ponarolum* de *Mola ventriculi* in Juvene, ſive carne informi, ſpongioſa, duarum unciarum pondere cum durâ ſuperficie poſt vomitorium rejecta *inſtar Molæ* à Galeno deſcriptæ. *Panarol. Pentecoſt. V. Obſ. XI. p. 147.* cui non nota eſt Hiſtoria de Ancilla Altenburgenſi, qvæ per plurimos Annos *in ventriculo* ex imprudenter Aqva turbida hauſta *Ranas & Bufones* per vomitum ejecit, de qvâ *Barthol. Cent. IV. hiſt. 49.* & ſupra *Obſ. 103.* facilè, *inqvit Melch. SEBIZIUS in tract. de Puero à ſerpente interf. p. 47.* interiori rugoſæ ventriculi tunicæ ova horum animalium glutinis inſtar viſcida & lenta adhærent, & cum à ventriculo non concoqvantur, à nativo illius inteſtinorumqꝫ calore actuantur, facultate nimirum plaſticâ, qvæ in iis velut ſopita jacebat, exſuſcitata. *Piſcem vivum* in Domini de Paraſols Nobilis Aqvitani Uxore poſt diuturnos dolores ſex digitis longum, *vomitu è ventriculo* rejectum vidit *Borell. Cent. I. Obſ. 9.* qvem parvum deglutitum fuiſſe opinatur, in ventriculo incrementum ſuſcepiſſe: ab ancilla *animalcula duo ſalamandras* referentia *vomitu* excreta, *Id Borell. Cent. I. Obſ. 23.* A ruſtico ſub ditione Bremenſi Anno 1669. *ſerpentes & alia animalcula* ſcorpionibus non abſimilia ſummo cum præcordiorum cruciatu continuo vomitu rejecta *Tiling. de Tubâ Uteri ſect. II. p. 90.* qvin & hiſce diebus Nobilis qvidam ob negotia publica itineribus occupatus monſtravit mihi *tres ranunculas* longitudine articuli digiti, qvas ante paucas ſeptimanas, vivas, in Ducatu Teſchnenſi hærens, per vomitum rejecerat, antea inſigni ventriculi dolore infeſtatus: & cum omni cereviſia abſtineat, ſolâ aqva contentus, recordatur ſe ante triennium cum ex fonte qvodam ſitibundus aqvam hauſiſſet, ſimiles Ranulas in eo ſe obſervaſſe. Imprimis notabilis *Hiſtoria* & à plurimis citata, qvam *Salmuth. Cent. III. Obſ. 94.* de igne expiando congreſſu fœminæ adducit, qvæ exinde *in ventriculo conceptum Infantem per os* enixa eſt, ſed qvia diu in ventriculo moram trahere non potuerit, vix digiti longitudine; qvam hiſtoriam à multis & præcipuè *à Ludov. Kepplero* in dubium vocatam *Bartholin.* teſtimonio *Joh. Komeleri* Conſulis illius Civitatis, ubi hæc geſta ſint, tanqvam oculati teſtis comprobat; niſi *hoc ſupranaturale* factum fuerit ad revelandum à DEO & ſeverè puniendum à Magiſtratu tantum ſcelus.

Porro qvod *in ventriculo*, dum digeſtiones fiant, *non omnia confun-*

dantur

dantur in vicem, qvotidiana docet Experientia. Videmus ſæpe ægros aliqvid ciborum aſſumere; poſt parvum intervallum, interdum etiam repetitis vicibus excitantur vomitus, nec mica minima de cibis ſumtis ſimul expellitur, ſed purum phlegma. De *Italo* qvodam miram recenſet Naturæ Providentiam *Bartholin. Cent. I. hiſt. 65, p. 114.* cui cum Natura denegaſſet podicis penisq; notam (unde *Anna* primum dictus, ſed 24. æt. anno erumpente barba pro viro habitus) duriores alvi fœces certis periodis, finitâq; ventriculi concoctione per cornu ori appoſito, non admiſtis cibis evomuit. Meminit hujus *Itali Idem in Anat. Ref. L. I. c. 11. f.* & de *Gennenſi* ſimilia *Henr. ab Heer Obſ. 29.* & *Sennert. Paralip. 4. ad L. III. Prax. p. 2. ſ. 2. c. 7. p. 129.* Huc qvadrat obſervatio. *D. Theod. Kerckringi in Cent. Rar. Obſ. VI.* narrans. X. *Uvas* poſtqvam ultra tres menſes *in ventriculo* hæſiſſent, *integras*, & ſucco plenas fuiſſe rejectas, nulla ex parte ab aliis rebus *in ventriculo* detentis alteratas, ubi hæc enarraſſet, exclamat: hæc adſtruerent fidem aliqvam *Obſ. Bartholin.* de fele in ventriculo felis concepto, ubi aliorum fide narrat, etiam Infantes concipi poſſe in ventriculo & formari, qvi poſtea ore pariantur, adſtruerent, *inqvam*, fidem aliqvam, *qvoad moram in ventriculo*, niſi alia hîc retinerent Auditoris aſſenſum, qvare hic oportet ſi non *ἀπιστεύειν*, ſaltem *ἐπέχειν*.

An itaq; in ventriculo naturaliter ex ſeminio Animalia animentur, *an* interdum cauſæ ſupranaturales, *interdum* etiam illuſiones diabolicæ accedant, non exactè erit definiendum, ſed Eruditorum arbitriis melius excutiendum relinqvendum.

[*D. Philip. Jac. Sachs à Levvenh.*]

Observatio CX.

D. PHILIPPI JACOBI SACHS A LEWENHEIMB.

FOETUS EXTRA UTERUM AURELIANENSIS.

N*Ovum* & inauditum videres recenſere Exemplum, niſi noſtrum hoc ſeculum præprimis aliqvot ſimilibus hiſtoriis fidem adſtrueret. Non meam hîc obſtringo fidem, ſed alienam, nimirum Curioſiſſimi Europæ, Aſiæ & Africæ Perluſtratoris *Dn. de MONCONNYS*, qvi *Tom. II. Itiner. Ital. II. p. 450.* hanc recenſet Hiſtoriam.

Cum in Gallias redux factus fuiſſem, *inqvit*, *Domini Color & Raiſin* Anno 1665. retulerunt mihi, qvod menſe Aprili M. DC. LXII. *Dn. de la Foreſt* Chirurgus egregius *Aurelianenſis*, cum Dn. *D. Balduino* Medico iſtius Urbis in Hoſpitali ibidem fœminam Anatomiæ ſubjeciſſent, qvæ cum diu dolores & tormina partus fruſtranea ſenſiſſet, & exinde obiiſſet, *in ejus ventre* inveniſſent *puellum* egregium optimè formatum *extra Uterum*, nempe *in Spatio intra Uterum & inteſtinum Rectum*, *& Utero qvidem illæſo*, nec ullo modo rupto aut pervio verſus inteſtinum; fœtum vixiſſe primùm, mortuâ tamen matre, ſimul qvoqꝫ mortuum eundem.

Notiſſima Hiſtoria Fœtus muſſipontani eſt, & tot Eruditorum Virorum calamis pertractata, qvorum cenſuras *D. Laurent. Strauſſius* Aulia-ter Haſſiacus, *D. Bartholin.* Epiſtolâ ad *D. Joh. Dan. Horſtium* & *Anton. Deuſingius* Prof. Grœningan. collegerunt; qvando ſcilicet Anno 1659. in fœminâ *Muſſiponti*, in abdomine extra Uterum, infans lapideſcens inventus fuit; *notum* eſt *oſtentum Dolanum*, qvando Anno 1661. 28. Junii *Dolæ* in Burgundia cum gravidæ abdomen incideretur, omnia integumenta cartilaginoſa & gypſea inventa fuerunt, qvibus reſectis, qvaſi ex dolio erupit ſeroſus humor cum fœmineo fœtu, *nullo apparente Uteri veſtigio*, uti Dn. *Stephanus VVillet* Prof. Regius Dolanus 20. Aug. ejusdem anni de hâc materia publicè diſputavit, *& Arnoldus Sengverdius* Diſcurſum hâc de re edidit: *Notiſſimæ* & aliæ plures *Hiſtoriæ*, qvod *Fœtus extra Uterum inventi* fuerint, ſed hoc potiſſimum factum eſt deliteſcente fœtu, *aut in Tuba Uteri*, *aut Utero non penitus integro*, *ſed læſo*, *aut malè conformato*, fœtu per aliena loca exitum qværente, cum tamen in hoc *Aurelianenſi* notato exemplo, *Uterus* dicatur *penitus fuiſſe illæſus.*

In Tuba Uteri Fœtum Muſſipontanum forte *hæſiſſe*, niſi tota Hiſtoria in dubium ſit vocanda, uti ad D. *Bartholin.* fuit perſcriptum (vid. Cent. IV. epiſt. 58. p. 368.) opinatur *D. Barthol. in Epiſt. ad D. Horſtium*, adducens ex *Joh. Riolan. L. II. Anthropol. c. 35.* Exempla IV. *Fœtuum ex tubis Uteri effectorum*, non minus qvam ex *Marqvard Pract. cap. de Mola p. 390.* de *duabus Molis extra matricem* inventis, qvarum *una* ſupra matricem inſtar fruſti carnis, *altera* in latere ſiniſtro circa vaſa ſeminaria capitis magnitudine. Propriam adducit Authoritatem Exercitatiſſimus *Harvejus*, qvando de *Generat. Animal. ex 65.* ita ait: *Tubæ Uteri* Cornubus cæterorum Animalium reſpondent, uti patet ex ſitu, connexione, amplitudine, perforatione, ſimilitudine & officio: ſicut enim Animalia ſemper

in

in cornibus concipiunt, ita *mulier* reperta eſt, qvæ *fœtum in cornu ſeu Tuba gereret*, ut doctiſſ. *Riolanus* ab aliis obſervatum meminit, & *nos propriis conſpeximus oculis*. Imprimis ſi ſemen *in Tubas Uteri* uſq; attractum, propter Obſtructiones in Uterum redire neqveat, in *Tuba fœtum extra Uterum* concipi poſſe, integra Diſſertatione, hoc ipſo Anno 1670. *Rintelii* edita, probare conatur *D. Matth. Tilingius in Acad. Haſſo Schaumburg. Prof. P.* qvam *Exercitationem* vocat, *de Tuba Uteri & Fœtu nuper in Gallia Pariſiis extra uteri cavitatem in Tuba concepto. Hiſtoria* autem *Gallica* curioſa & notatu digniſſima *ſeqvens eſt*: Cum Anno M. DC. LXIX. Dn. D. *Huxholzius* cum Sereniſſ. Aula Haſſiaca Berolinum profectus fuiſſet, monſtravit *D. Elsholzio Archiatro Brandenburg.* Litteras, Menſe Nov. 1669. exaratas, ab Amico Lutetiis Pariſior. degente perſcriptas: additum iis Programma Gallicum cum Icone æri inciſa, cum lemmate: *Demonſtration d' une double matrice. BENEDICTUS* nempe *VASSALIUS* Chirurgus Pariſ. aperuit VI. Jan 1669. cadaver Mulieris 32. annos natæ, temperamento ſangvineo & habitu corporis ſatis maſculo præditæ. Repertæ fuere *duæ matrices* ſingulari connexione, à Natura tam benè diſpoſitæ, ut vera undecies jam concepiſſet ſeptem nimirum filios & qvatuor filias, juſto omnes tempore & debitâ compoſitione: at qvi habebant fraterculum Embryonem conceptum *in Adjutorio ſive adminiculo* genuini Uteri, & qvidem in loco ad diſtenſionem tam inepto, ut fœtus grandeſcens 17. Septimanis matrem funeſtis ſymptomatis exagitaret: tandem 3. menſium fœtus factus, carcere effracto, tumulum ſibi ipſum in ipſa matre paravit, excitando ingens ſangvinis profluvium in univerſam abdominis cavitatem, id qvod tribus ultimis diebus vehementiſſimi motus convulſivi & deniq; Mors ſubſecuta fuit.

Qvod itaq; *Vaſſalius* & cum eo *D. Elsholz.* putaverant Gravidam hanc fœminam Pariſienſ. *gemino* præditam fuiſſe *Utero* non aſſentiri vult *Tilingius*, ſed *inqvit*: qvi Embryonis hujus domicilium ex icone æri inciſâ appictam attentius intueatur, *dextram Uteri genuini Tubam dilatatam*, veram & genuinam hujus conceptionis ſive fœtus ſedem, non autem propriè loqvendo uterum verum fuiſſe confitebitur. *Tiling. ſect. 2. §. 13. p. 99.* Idem *Tiling.* ſuam ſententiam confirmare vult, ex eo qvod nullibi, licet omnes perſcrutentur Anatomicorum Libri, *Duplicis Uteri* fiat mentio, licet naſum duplicem *Borell. c. II. obſ. 76.* veſicam Urinariam duplicem *Iſac. Cattier obſ. 20. Riv. comm.* duplicem ventriculum

Riolan. Lienem duplicatum *Panarol.* duplicem Penem *Barthol. Anat. Ref. l. I. c. 24.* duplicem vaginam uteri *Barthol. Cent. III. obſ. Med. 2.* commemorent: legere tamen eſt *Hiſtoria Duplicis Uteri* apud *Joh. FABRUM Lynceum in Hiſt. Mexic. Not. f. 547.* *Is* namq; in Noſocomio S. Spiritus Romæ (tam amplo, ut *Idem Faber f. 594.* teſtetur, qvod Anno 1600. ultra 12000. ægrorum in illud fuerint ſuſcepta, & neceſſariis alimentis & medicamentis ſuſtentata) cum D. *Angelo Colio Senenſi* Infantem projectitium pro Hermaphrodito habitum, ſecuit, qvi in ingvine tumores habuit, nulla in eo maſculina vaſa ſeminaria reperta, ſed qvod mirabile dictu, *duos intra ventrem offendit Uteros*, cum annexis ubiq; teſticulis, ſed unico tantum teſticulo, unico ſuo Utero adhærente, ac vaſis deferentibus ſemen, uti & præparantibus. Harum *una matrix* intus penitus abſcondita nec cervicem ad externa perrexit, altera in dextero latere exterius collum ſuum produxit, & vulvam dictam conſtituit, qvæ viſa qvidem, ſed haut penetrans judicata, qvod ductus ille adeo anguſtus, ut vix aciculæ caput admiſerit, & ſic infans *duplex fœmina* inventa fuerit. Licet itaq; in hoc infante Romano, aliqvot ſaltem dierum, *duplex Uterus* inventus, nihilominus in Pariſ. fœmina potuit *in Tuba fœtus* hæſiſſe, atq; *Tilingii* ſententia firmo ſtare talo.

Præter *Tubam Uteri, fœtus non raro extra Uterum fuit* repertus, ſed malam conformationem aut ſolutionem continui paſſo Utero. *Per Os Infantis Oſſa* projecta fuiſſe ſupra *Obſ. 108.* ex *ex Caſp. à Rejes Quæſt. 91. Elyſ. Camp. §. 16.* notatum. *Bartholin. in de Part. inſol. viis c. 9. p. 57.* ubi alia qvoqve ex *Marcell. Donat. l. IV. Hiſt. mirab. c. 22.* adduxiſſet, cauſam rejicit, qvod diſtenſus & *exulceratus Uterus*, perforatis Inteſtinis, in illorum cavitatem oſſa iſta depoſuerit, ad ventriculum uſqve inde eructando: niſi plauſibilior ſententia, mala uteri conformatio & hiatus in Inteſtina. Per *Anum* qvoq; *Oſſa* fœtus mortui fuiſſe rejecta, fuſius Authoritatibus comprobat *Bartholin. l. a. cap. XIV.* *utero* ſcilicet *exulcerato in Inteſtina connivente*: nam hâc de cauſa, ob communem exulcerationem, interdum *fæces Alvi per vulvam* prodiiſſe exempla proſtant, & recenſentur *à Dodon. in not. ad Benivent. de abd. Morb. c. 9. Mercurial. 1. de Morb. puer. c. 9. Barthol. c. 11. Hiſt. 63. Bened. Sylvatic. Cent. III. conſ. 17.* & *Rhodius Cent. II. Obſ. 91.* qvi narrat *D. Aldrigettum* Prof. Patav. aliqvoties vidiſſe *fæces alvi per muliebria egeſtas* fœminis, qvibus à fluxu albo venereo, inteſtinum rectum cum Utero eroſum.

Per Umbilicum eadem ratione, *Utero ſauciato*, *fœtus* excludi Exempla apud *Barthol. de Part. Inſolit Viis cap. I. & cap. X. plurima.*

Per Hypochondria, in fœminâ exortâ ibi fiſtulâ, ex eâ primum Infantis Calvariam, dein & Oſſa fuiſſe extracta ex *Alex. Benedicto* recenſet *idem Barthol. c. XII.*

Tandem ex *Iliorum* abſceſſu, Utero perrupto, corruptam infantium putrilaginem exiviſſe, ex *Matth. Cornace* aliisq;, Hiſtorias recenſet *Barth. l. a. c. XIII. p. 100.*

Cum verò in *Aurelianenſi fœtu*, *Uterus non* fuerit *perruptus* inventus, imò nec cicatrix oſtenſa, qvin imo fœtus adhuc incorruptus, & poſt matrem demortuus; cum qvoq; nulla aliæ adductæ circumſtantiæ, cum qvibus partibus præter Inteſtinum rectum connexionem infantis ſitus habuerit, ob harum circumſtantiarum defectum, *dubii hæremus*, qvomodo hic *Infans Aurelianenſis* in hunc locum devenerit.

Concludo hanc *Obſervationem*, non minus alia Curioſâ, & ferè hâctenus à pauciſſimis obſervata Hiſtoria, qvæ verior tamen, qvam Dionyſii ſeu Bacchi nativitas ex femore Jovis, qvæq; in *SILESIA*, præterito ſeculo, accidit.

Nicol. POLIUS, Vir alioqvin probatæ fidei, in *Hemerolog. Sileſiac. Vratislav. f. m. 455. ad IX. Decembr.* ſeqventem enarrat Hiſtoriam *ex Chronic. Sileſ.* excerptam. Anno M. D.XXXI. *inqvit*, fœmina qvædam *Niſſæ* paupercula, qvæ cum marito in Conjugio 15. Annor. ſpatio novem liberos genuerat, *in Iliis*, verſus ſiniſtrum hypochondrium, velut *in Tumore aut veſicâ* qvâdam protuberantem geſtavit fœtum; advenien te legitimo tempore partus, *veſica* illa ſupra femora, ad genu uſq; propendens ex conſilio Experim. Medicorum, Chirurgor. & matronarum, hoc ipſo IX. Dec. die, aperta fuit, *ex qvâ*, Infans boni habitus extractus, qvi baptizatus fuit, impoſito *Thomæ* nomine, & annum cum dimidio ſupervixit, mater vero, ſummis in doloribus, tertio die obiit.

RARIORA NATURÆ
in
SACRÆ CÆSAREÆ MAJESTATIS
AUGUSTISSIMI ET INVICTISSIMI
LEOPOLDI
CIMELIARCHO MAGNIFICENTISSIMO ADSERVATA
Suæque Cæsar. Majest.
JUSSU AC SINGULARI MUNIFICENTIA ÆRI INCISA
Ex
AUGUSTISSIMA CLEMENTIA
Incluto Naturæ Curiosorum Collegio
COMMUNICATA
PER
D. GEORGIUM SEBASTIANUM JUNG,
Ab Eodem
DESCRIPTA ET SCHOLIIS ILLUSTRATA.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY.

AD OBS: CXI.

Crucifixus ex radice crambes enatus.

OBSERVATIO CXI.
CRUCIFIXUS EX RADICE CRAMBES ENATUS.

STupendum Naturæ miraculum! qvæ omnipotentem Jehovæ digitum in admiranda plantæ hujus facie ad oculum demonſtrat, dum *Authoris* ſui pro genere humano *crucifixi* effigiem in hoc *Crambes Caule* vivo qvaſi expreſſit charactere. Surgit hæc *planta mirabilis* in caulem lignoſum ac corticoſum cubiti ferè altitudinis, coloris ob vetuſtatem ex viridi ſubnigricantis, cujus *pars anterior, corpus humanum, artubus, facie, oculis, naſo, ore, barba, capillis* ex tenuiſſimis filamentis, pilis maximè analogis, conſtantibus, eleganter diſtinctum, brachiisqꝫ extenſis cruci aut palo clavis affixum, repræſentat: ſimili planè modo, qvo Salvatoris noſtri in cruce mortis genus, pictorum ſculptorumqꝫ induſtriâ exprimi ſolet, brachiis tamen minus proportionatè à Natura efformatis, cujus qvoqꝫ veſtigia, neglectis exactioris artis regulis, iconica hæc tabula graphicè imitata, Caulis hujus Crucifixum æmulantis, adjunctâ totius hiſtoriæ ex Germanico in Latinum translatæ deſcriptione, exponit Ectypum.

Hiſtoria.

Sub ditione *Cœnobii* cujusdam Virginalis (nomine **Herbſteude**) medio circiter *Hamburgo* milliari, in pago **Ebbendorff** qvondam exiſtentis, duæ ſorores villicæ olerum Crambiumqꝫ culturâ panem qværentes, degebant, qvarum alterutri ob *Crambium* tùm copiâ qvàm magnitudine excellentium abundantiam res ampla domi, alteri vero anguſta nimis fuerat. Cum itaqꝫ hæc tantæ *Crambium* Luxuriei (dum nec ipſa aliàs laboribus ac Culturæ parceret) rationem ac cauſam à ſorore ſciſcitaretur, reſpondit illa; hanc eſſe benedictionem divinam, rebus ſuis ita benedicentem. Verum reſponſioni huic minimè acqvieſcenti ulteriusqꝫ inſtanti, ſeqvens tandem dedit conſilium; Ut nimirum ſumtâ poſt confeſſionem ſacratiſſimâ Cœnâ Dominicâ, conſecratam hoſtiam rurſus ex ore acciperet, eandemqꝫ in horto ſuo ſub *Crambes* caule terræ infoderet, inde ſe experturam omnes Crambes & olera ſuis æqvalia futura. Secuta qvam primum conſilium ſoror, effectumq; re ipsâ expertâ, ſummopere gaviſa eſt. Interim vero vi-

 cini

cini ſingulis noctibus luminis cujusdam ſplendorem in illius horto obſervantes, eandem interrogarunt, qvidnam noctu in horto ſuo ageret ac operaretur, qvæ ſeſe conſtanter excuſans de nullo illius loci lumine ſibi conſciam ſanctè affirmabat.

Vicini itaq; diligentius rei huic attendentes ac ſolummodo ſupra unicam *Crambem* immobiles qvosdam lucis radios animadvertentes, *Crambe* illâ notatâ rem ad Monaſterii illius Spirituales detulerunt, qvi magnâ ſolennitate hortum illum accedentes, effoſsâ *Crambe*, in illius Caule ſupra terra prominente *Crucifixi imaginem* enatam invenerunt, qvam deinde ſingulari reverentiâ Anno M. CCCC. LXXXII. in præfatum Monaſterium delatam ac religiosè cuſtoditam populo ſpectandam ac admirandam exhibuerunt.

Reformato verò illo Cœnobio, ejus loco Monialibus *Clauſtrum S. Johannis* intra civitatem *Hamburgenſem* aſſignatum fuerat, qvò una *Crucifixus* hic translatus longo tempore ibidem aſſervabatur; donec Sacratiſſimus Romanorum Imperator *RUDOLPHUS II.* effigiem hanc *Hamburgi* adſervari reſciens, eandem à Senatu per Generoſiſſimum Baronem *Ehrenfridum à Munckelvvitz*, tunc temporis legatum ſuum, ardentiſſimè petierit, qvi & eandem à Senatu Hamburgenſi (invito licet monialium conſenſu) die 17. Febr. anno 1602. ſibi traditam Sac. Cæſ. Majeſtati *Pragam* tulit. Inde vero *Viennam* translata in Auguſtiſſimo Cimeliarchio Cæſareo argenteæ thecæ incluſa adſervatur.

SCHOLION.

Solet nonnunqvam cauſa prima DEUS, cauſarum ſecundarum concurſu prodigioſis in Naturâ rerum effectibus occultiora qvædam, vel præſentia vel futura manifeſtare: unde qvoq; judicandum Divinam providentiam rariori hoc naturæ miraculo muliercularum impietatem propalare voluiſſe. Similes qvoq; figuras in lapidibus ac marmoribus, particulis ſalinis in varias figuras facilè concreſcentibus copiosè imprægnatis, exſculpſit Natura. Sic *Ticini in Cœnobio Carthuſianorum* (*teſte Ambroſino*) in marmore qvodam Chriſti Salvatoris noſtri in cruce pendentis, nec non ſpineâ coronâ redimiti ſimulacrum à Natura eleganter depictum cernitur.

Venetiis qvoq; (cujus & *nos* oculati teſtes ſumus) in marmorea altaris cujusdam columna, *templi S. Georgii Majoris*, Chriſti crucifixi imago apparet. vid. in Append. addenda p. 24.

OBSER-

AD OBS: CXII.

Obſervatio CXII.
NOMEN CHRISTI ACHATI NATURALITER INSCRIPTUM.

PRæ cæteris magnificis ac ſplendidiſſimis Auguſtiſſimi Gazophylacii Cæſarei Rarioribus, facilè ſibi palmam vendicat *Gemma* hæc ſolo CÆSARE digna, nec non ab IPSA SAC. CÆS. MAJESTATE inſtar theſauri maximi æſtimata. Hujus artificialis figura *Pateram ex unicâ*, rariſſimæ & nunqvam antehac ſpectatæ magnitudinis, *orientali Achate* artificioſiſſimè fabrefactam exhibet, cujus Circumferentia duas ulnas Viennenſes cum tertia ejusdem parte, Diameter vero inter duarum anſarum extremitates unam integram ulnam minus duobus digitis adæqvat. In cavitate verò politiſſimæ hujus Pateræ, non minus adorandum qvam admirandum *Chriſti Redemtoris Nomen*, Naturæ penicillo ex nativo nigricantium macularum concurſu ad vivum hunc in modum, B. XRISTO R. S. XXX. delineatum ſpectatur, adeò ut ipſa Natura hanc ſtupendæ magnitudinis Gemmam Authori ſuo Chriſto Regum Regi inprimis lapidis hujus incunabulis conſecraſſe videatur. Pateræ hujus tam artificialem, qvam naturalem faciem unà cum variis venarum colorumq; lenociniis præſens figura fideliter curioſorum ſubjicit oculis.

Arcanum Naturæ ſenſum ſtupendis hiſce ἀχειςοποιοῦντεις characteribus expreſſum Clariſſ. Conſultiſs. raræq; eruditionis Vir, Dominus *Petrus Lambecius* S.C.M. *Conſiliarius, Hiſtoriographus ac Bibliothecarius &c.* in Commentario ſuo *de Bibliotheca Cæſar. Lib. 1. fol. 25. §. 27.* doctiſſimè interpretatur, hoc modo: BEATORI ORBIS, vel, BEATORI GENERIS HUMANI CHRISTO REGI SEMPITERNO TRI-UNO CRUCIFIXO. Ubi qvoq; naturalis Pateræ hujus alioqvin vix credibilis magnitudo in plena forma S. C. Majeſtatis juſſu æri inciſa ſpectatoribus curioſis exhibetur.

SCHOLION.

Mirandam obſervationem citat ſingularis Naturæ Scrutator R. P. *Kircherus* in ſuo Mundo ſubterraneo *Tom. 2. l. 8. S. 1. f. 41.* de lapide in Tyburtino agro reperto, in qvo qvatuor harum litterarum I. N. R. I.

 Chriſti

Chriſti Crucifixi titulum referentium ſimulacra à Naturâ depicta cernebantur. Hujus admirandi Naturæ operis rationem ex ſenſatæ Philoſophiæ fontibus inqvirens, eandem fuiſſe putat qvandam Crucifixi imaginem ibidem à foſſoribus relictam coopertamq; ſaxorum terreſtriumq; qvisqviliarum ramentis, unde facilè contingere potuit, ut diſcuſſus à Cruce titulus aptæ, & ad recipiendam formam diſpoſitæ materiæ in lapideam molem â ſpiritu lapidifico converſa ibidem ſuum in lapide ectypon reliqverit. Nec aliter judicat de annulo Achatino Regis Pyrrhi, de qvo tradit Plinius, novem in eo Muſas, proprio qvamlibet inſtructam inſtrumento una cum Apolline citharam tenente, depictas exſtitiſſe. Lapides qvoq; mirabiles Alphabeti latini litteris ſignati, in agro Tolfenſi creſcentes videri poſſunt, in laudato ſupra *Authore, l. c. f. 23.*

OBSERVATIO CXIII.

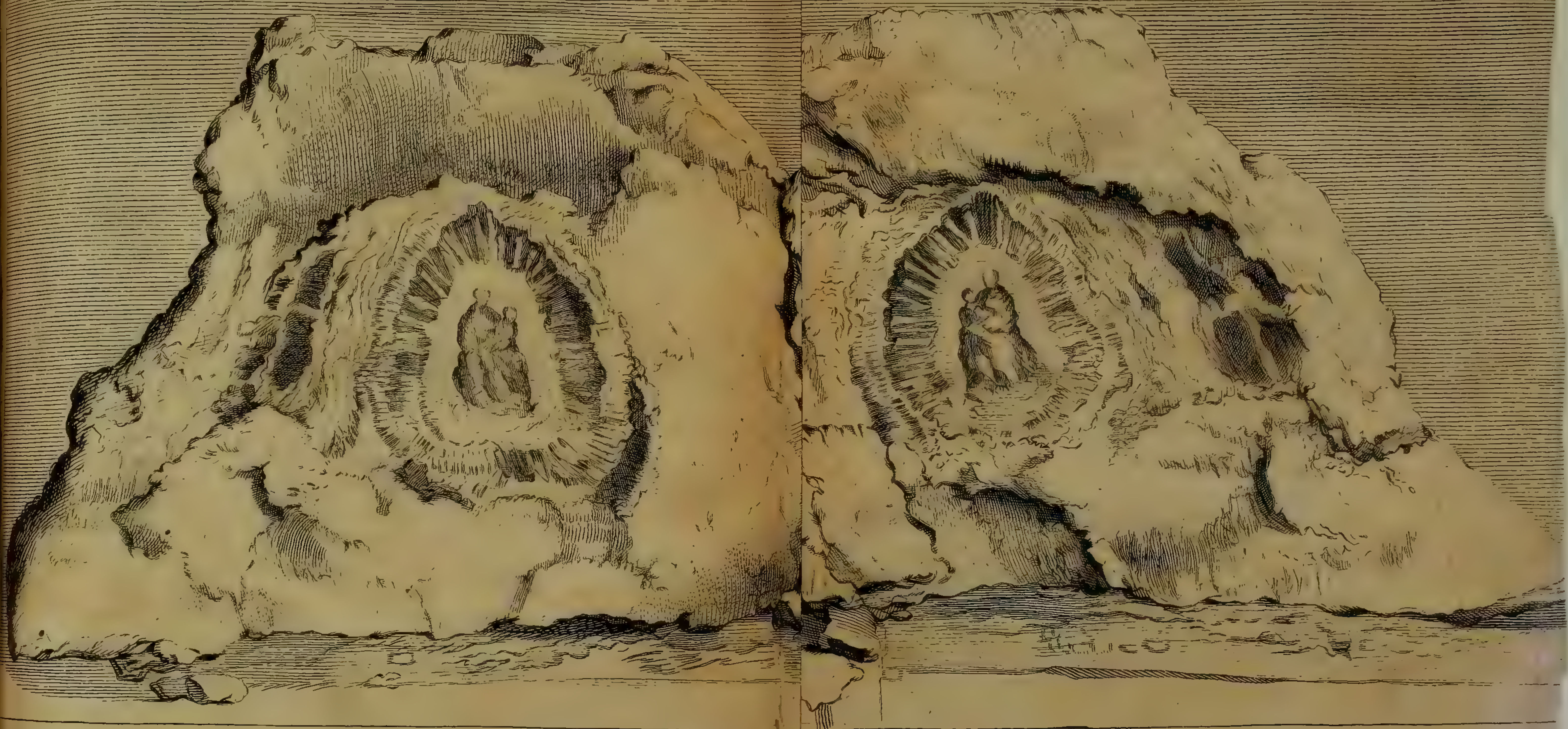
IMAGO B. MARIÆ VIRGINIS CUM FILIOLO IN MINERA FERRI EXPRESSA.

ELapſo Anni M. DC. LXIX. curriculo, *Metallifoſſor* qvidam ferrifodinarum *Innerbergenſium, Simon* Weiſenpacher dictus, 33. annorum edixerat; Se octavo Mens. Octob. hora 10. matutina in foſſa ſua, *S. Dorotheæ* nomine indigitata, in hintern Garth hujus montis Innenbergs/ qvoddam *mineræ ferreæ fruſtum*, duarum circiter librarum pondere in profunditate unius & mediæ orgyiæ ex improviſo reperiiſſe, qvod more ſolito malleo foſſore percuſſum in duas profiliit partes, qvarum major, parte avulsâ ſuperius eminente, rari qvid alere videbatur; unde advocato vicino ſocio, nomine *Balthaſare Millauer*, eidem inqvit: En *mineræ* hujus facies B. V. refert. Inſpecta itaq; & altera parte, eidem qvoq; ſimulacrum hoc impreſſum invenit, id qvod minimè obſervaſſet, ſi & major pars uti minor figurâ illâ inſcriptâ terram ſpectaſſet, verum una cum aliis intactam reliqviſſet hanc mineram.

Binæ mineræ hujus partes 11. Octobris inter horam 10. & 11. antemeridianam S. C. Majeſtatis Fodinarum Commiſſariis per *D. Matthæum* Weiſenberger Käyſerl. Bergrichtern & *D. Johannem Bernhardum*

Biſchoff

AD OII.

Imago B.V. in minera ferrea ra expreſsa.

Biſchoff / der Zeit Ober-Vorgehern in Eiſenårtzt oblatæ ſunt. Extra-ctum ex Actis ferrifodinarum 13. Octob. 1669.

SCHOLION.

In Silicibus ac Marmoribus Marianas effigies absq; artificis digito delineatas in mundo ſuo ſubterraneo *Tom. 2. Lib. 8. S. 1. f. 31.* exhibet R. P. *Kircherus*, inter qvas etiam habet illam, qvæ Romæ in Templo S. Petri in Sacello B. V. marmori impreſſa cernitur, Lauretanæ Virginis imagini non abſimilis. De earundem geneſi ſi ſenſatum hunc conſulamur Philoſophum, varios generationum modos reperiemus: Vel enim fortuitò & caſu naſcuntur ob fluorem ſalini liqvoris, qvi ubi in terrenam & appropriatam ſubſtantiam adhuc mollem & ſiccitate jam ingruente in multas rimas & ſinuoſos ductus fatiscentem ſeſe inſinuaverit, fit, ut ſucceſſu temporis omnia ſimul in duram & ſaxeam molem coaleſcant, ſicq; pro rimarum fiſſurarumq; conſtitutione varia repræſentantur phaſmata. *Vel* ex ſingulari aliqvo accidenti in ejusmodi figuras exurgunt, ut v. g. à ſimulacris & imaginibus caſu in foſſis perditis, aut ventorum impetu eò delatis, ac molli materiæ, ad figuram recipiendum aptæ ſimulacrum ſuum inprimentibus, inde vero Spiritus gorgonici, ſolis, aëriſq; externi acceſſu in ſaxeam duritiem coagmentatis. Simile qvid cum noſtra hac accidiſſe minera veriſimile videtur: aut enim ob accidentalem ſalinarum ac metallicarum atomorum concurſum ejusmodi emerſit phaſma (cujus etiam imperfecta ac obſcura forma non leve argumentum addit) aut contigiſſe potuit, ut imago qvædam ſimilis foſſorum pietate allata, eorundemq; incuriâ intra labyrintheas foſſarum abyſſus deperdita minerali huic glebæ, in primis incunabulis adhuc molliori exiſtenti, primoq; illo ac tenaci humido adhuc perfuſæ, involuta fuerit, ſuiq; veſtigium Symbolizans reliqverit, qvæ deinde Spiritu gorgonico ac Martiali, una cum igne ſubterraneo, ſoliſq; radiis accedentibus in mineram hanc ferruminata fuit.

OBSERVATIO CXIV.

INSIGNIA GENTILITIA AUGUSTISSIMÆ DOMUS AUSTRIACÆ, NATURÆ DIGITO DEPICTÆ.

A*Qvila* hæc ex auro licet artificioſiſſimè fabricata plus tamen Naturæ debet qvam Arti: dum *Gentilitia Auguſtiſſimæ Domûs Auſtriacæ*, fœcundiſſimæ Imperialium Aqvilarum Parentis, *Inſignia*, *Naturæ dexteritate* exſculpta ſub ſinu ſuo alisq; fovet. Nullibi enim feliciores ac fœcundiores Aqvilæ, niſi in ſolo Auſtriaco. His Bonis Avibus ſemper floruit, florebitq; impoſterum Auſtria. Conſpicuus *hic* inprimis eſt politiſſimus *diverſorum colorum circulis à* Natura ſignatus *Globus* ſeu *Ovum* Auſtriacum, è Meditullio Characteris M, ex perlarum matre ſplendidiſſimè exciſi prodiens; cujus inferiorem, ex viridi nigricantem circulum, alius rubicundus ſatisq; latus cum naturali, non absq; ſingulari Naturæ Myſterio, Litteræ L, *inſtar minii* reſplendentis inſcriptione excipit: hunc deinde interpoſito nigricante ſubtili valde rurſus *ruber* alius, poſt illum *ſub cœruleus* eximii nitoris, hunc vero *lacteus* ac albicans inſignis latitudinis, duabus ſtriis purpureis, ex tenuiſſima rubicundâ lineolâ ſuperius circumductâ, deſcendentibus, notatus ſeqvitur, ultimo tandem ſplendiſſimæ ac politiſſimæ huic Gemmæ *incarnati* qvaſi coloris circulus coronidem imponit.

Ovo huic inſiſtit *Aqvila*, dextrâ gladium, levâ Sceptrum cum vigilantiſſimo oculo Naturæ, Conſilio ac induſtria ex Lapillo exiguo, figura, coloribus, pupillæq; inſcriptione, verum æmulante oculum exactisſimè efformato tenens. In pectore hujus Aqvilæ ex unica gemma naturaliter emicat ac reſplendet *Scutum Gentilitium Auſtriacum* Sangvinei coloris ducta per medium ad artis invidiam albicante Eqveſtri Zonâ. Sub Alarum Umbra *à dextris Ungariæ inſignia*, albis ac rubicundis alternatim lineis diſtincta; *à Siniſtris Regni Bohemiæ* candidus Leo vivacisſimis coloribus à rerum omnium Magiſtra adumbratus fovetur. In ſuperiori tandem parte infra Coronam ac bina Aqvilæ Capita, rotundus qvidam lapillus rurſus Littera L absq; artificis manu ſignatus ſingulare Naturæ Myſterium hieroglyphica hacce inſcriptione deſignatum claudit.

Inci-

Incipiente ab ovo anno
Ovo quidem Austriaco
Naturæ indita arcana
His litteris indicant
LeopoLDo eX MargarIta FI-
LIVs
DIVI proVIDentIa aLter
LeopoLDVs.
F.v.Steen S.C.M.Sculpt:f.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY.

NATURAL HISTORY

AD OBS: CX

Incipiente ab ovo anno,
Ovo qvidem Auſtriaco:
Naturæ indita arcana
His Litteris indicant.
LeopoLDo eX MargarIta fILIVS
DIVI proVIDentIa aLter LeopoLDVS

Adeo ut & ipſa Natura Aqvilas non velit alias, niſi Auſtriacas ex LEOPOLDO & MARGARITA perennaturas.

Observatio CXV.
LAPIS BEZOAR MONSTROSUS.

INter numeroſos, tàm magnitudinis qvàm elegantiæ raritate admirandos *Lapides Bezoardicos*, Theſaurũ Cæſareum exornantes, Curioſorum oculis maxime ſeſe commendat præſens hic delineatus, in capra ſive hirco Bezoardico, ab aliis ob mixtam capræ cum cervo ſimilitudinem Capricerva dicta, repertus, ac *ſinu ſuo ſagittam ferream fovens*, eandemq́ superiore ſolummodo parte, mucroneq; ex altero latere excepto, circumcirca inveſtiens cineritii coloris. *Pondus* illius una cum ſagitta infixa eſt Unc. j. dragm. vj longitudo cum eminente ſuperiore teli particula ſeptem, eâdem exceptâ qvinq; digitorum transverſorum, cum duorum latitudine. *Locum natalem* qvod attinet, nulla ejusdem exſtat mentio; cum nec de naturali inter ſe conveniant Authores.

Monardes enim *l. 18. c. 9.* in angulis oculorum: *Garzias* & *Acoſta*, in ventriculo & internis partibus: *Bauhinus* potius in proventriculo: *Camerarius* in Receptaculo qvodam, faſciæ modo formato, & ventriculo parte interiore adhærente: *Fragoſus* ex *Alvari Mandez* relatione, in Renibus: *Rabbi Moyſis* in Veſicula fellea eundem naturaliter generari contendunt. De *monſtroſi Lapidis* hujus *natalitiis*, ſi conjecturæ locus, eundem vel in ventriculo ſauciato, ex ſalinis & terreſtribus Chyli portionibus telo accreſcentibus, aut in parte aliqva carnoſa & muſculoſa ex Salino-Tartareis Sangvinis Bezoardici continua circulatione illuc propulſis atomis ac martialibus Sagittæ particulis ſeſe jungentibus coagmentatum veriſimile videtur. *Ventriculum* qvod ſpectat, ejusdem vulnera non omnia lethalia eſſe, præcipuè ea, qvæ carnoſæ ejus parti in-

fligun-

ſliguntur præter ſummorum virorum authoritates teſtatur qvoq; ruſticus ille Bohemus cultrum deglutitum ac novem menſibus in ventriculo geſtatum, tandemq; cuſpide eundem perforantem innoxiè extrahens, qvem ipſiſſimum cultrum etiamnnm in Camera admirabili Cæſarea reſervatum videre licet.

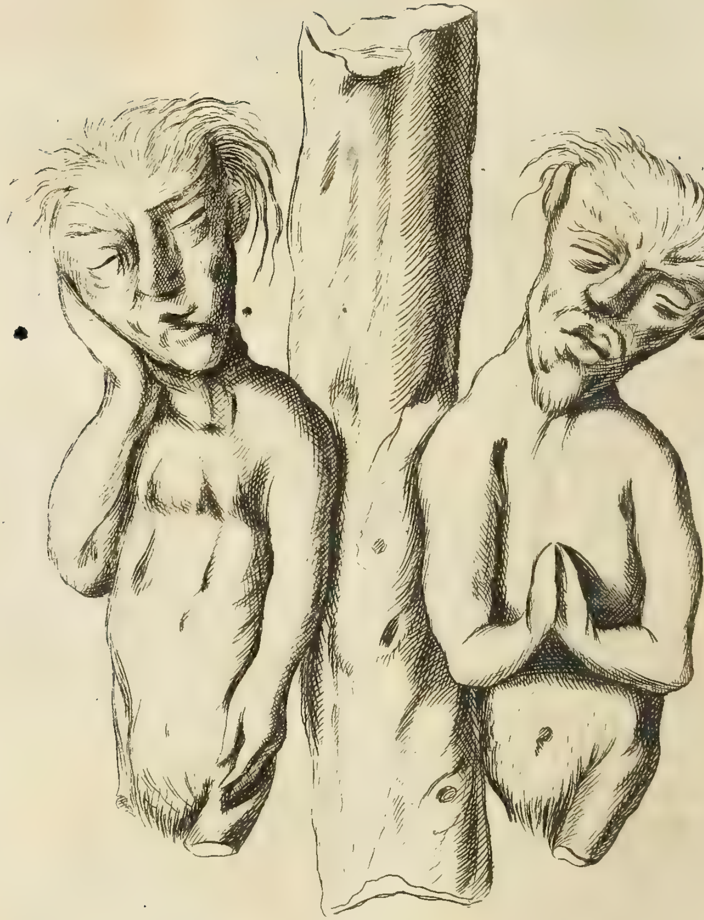
OBSERVATIO CXVI.
D. PHILIPPI JACOBI SACHS à LEWENHEIMB

RADIX MIRANDA CRUCIFIXUM CUM DUABUS ICUNCULIS EXHIBENS.

POſtqvam per Patronorum qvorundam opem & operam *Epiſtola Collegii Curioſorum Invitatoria in Aulam CÆSAREAM* eſſet delata, eam Fortunam nacta eſt, ut S. CÆS. MAJESTAS clementiſſimè dignata fuerit *Ipſam* perlegere, & poſtea ſuis Archiatris qvoq; legendam exhibere, unde ſimul herbaceum monſtrum delineatum unà transmiſſum (*Rapa* ſcilicet, *Obſ. 48.* ſuperius deſcripta) *S. Cæſ. Majeſtati* valdè placuiſſe, Litteris mihi relatum fuit: qvin iisdem Litteris nunciatum, *S. Cæſ. Majeſtatem* pronuntiaſſe, ſe non recordari Herbas, vel ſimilia Naturæ miracula Radicum aut Herbarum tenere; præter Radicem unam, in qvâ *Dn. Chriſti Crucifixi effigies* qvaſi *ſculpta excreverit*, qvod tamen miraculo magis ſupranaturali, qvam Naturali aſcribendum videri: qvod ſi tamen *hæc Radix Naturæ Curioſorum Collegis* ſerviret, curaret *S. CÆS. MAJ.* eam ære incidere, illisq; transmittere. Qvin imò ad declarandum amplius Clementiſſimum Favorem, clementiſſimè *S. Cæſ. Maj.* optionem obtulit, ut ſi ipſemet Viennam excurrere vellem ad perluſtrandum Theſaurum Cæſareum, & indicare, qvæ ex ditiſſimo hoc Cimeliarchio pro exornatione *Ephemeridum Germanicarum Curioſarum* ſervirent, clementiſſimè concederetur facultas, aut ut ex Medicis Viennenſibus notum aliqvem ſubornarem, qvi Theſaurum perveſtigando, qvæ ex Naturalibus maximè rara viderentur annotaret: velle *S. Cæſ. Maj.* per Cæſareum ſculptorem

curare

Ad Obſervat. CX

curare ut ea ære incidantur, & offerantur. Cum itaq; propter Praxin Medicam mihimet denegatum fuerit Viennam proficiſci, & iſtam *Clementiſſimam Gratiam* exoſculari ſubmiſſiſſimè, *Dn. D. Georg Sebaſtianus JUNG Collega Curioſus* diligentiſſimus, hoc onus in ſe ſuſcepit & ſtrenuam navavit operam, impetratâ Cæſareâ licentiâ *qvinq; antegreſſas Obſervationes* ex innumeris aliis Raritatibus ibidem aſſervatis collegit & Eruditis Scholiis illuſtravit: *Tabulæ* verò ipſe S. Cæſ. Maj. ſumtibus Viennæ excuſæ clementiſſimè COLLEGIO donatæ fuerunt.

Sicuti vero *CRAMBE* iſta *Obſ. CXI.* enarrata *cum Crucifixo*, ad ſimplicia *Naturæ* Opera vix ac ne vix qvidem recenſeri poterit, ſic dubito an *Radix hæc Miranda*, qvam præſens Tabula ænea exhibet, ad *ſculptricis Naturæ* diligentiam ſolum ſit recenſenda. *Hæc Radix non amplius integra* aſſervatur in Theſauro *in Templo ad S. Crucem Vratislaviæ in Inſula S. Johannis*, & illam videndam mihi procuravit *Reverendisſ. Dn. Ignatius Leopoldus L A S S E L à Cluman, Canonicus ad S. Johan.* & *Archidiaconus Lignicenſis, Patronus meus inſignis. De ejus Inventione* narravit ſeqventia (cum propter deperditos Authenticos Libros in direptione iſtius Inſulæ præterito tricennali bello, ſcripta teſtimonia videre non potuerim) *Radicem* hanc Anno M.CC. LXXXVIII. in Inſula hâc inventam fuiſſe, cum *Henricus Probus Dux Sileſiæ* fundamenta qværeret pro exſtruendo Templo *S. Bartholomæo* ſacrando, itaq; ob inventum hanc *radicem* permotus Dux iſte, aliud Templum ſuperius inferiori huic ſuperædificavit, in Honorem Crucis. *Superiorem Radicis partem* ferunt repræſentaſſe *Crucifixum*, ſed qvod argento hæc pars eſſet circumdata in direptionibus detruncata eſt, niſi qvod aliqva pedum ſuperſint qvaſi veſtigia. *Ex media Trunci radicis parte* ab utroq; Latere *binæ Icunculæ* exſurgunt, ea in figura, qvam ære delineare curavi *à dextra* qvidem qvaſi ſexus fœminini cum mammis, *à ſiniſtrâ* parte qvaſi maſculini, ubi aliqvot parvæ & prætenues radices Barbæ ſpeciem exhibent; qvales tenues Radices in ſuperiore parte in capite qvaſi capillorum qvorundam ſparſorum figuram, non minus qvoq; ſimiles aliæ Ciliorum pilos, alioſq; in partibus inferioribus monſtrant. *Inferior trunci pars* in radicum olim corpus unita, pariter in iſtis deprædationibus reſecta fuit, nunc mutilam exhibet *Radicem*: ipſa vero *tota Radix* hinc inde carioſa eſt & à vermibus exeſa, mollis tamen, ut certo videri poſſit, non Lignum eſſe ſed *radicem*, illamq; cum *Dn. D. Henrico Vollgnadio Collegæ*

Curioſo aliqvotes probè perluſtrare conceſſum fuit. Ruditer qvidem omnia figuram exhibent, ita tamen ut membra ad eum modum, qvo delineata ſunt, diſtingvi potuerint.

De *Lapide notabili* & noſtræ Obſervationi analogo narrat *Exc. D. Joh. JONSTONUS* Medicus & Polyhiſtor incomparabilis *in Thaumatrograph. Nat. ſect. IV. c. 17.* qvod tempore Joh. Friderici Elect. Saxoniæ *Lapides* inventi fuerint, qvi *Chriſtum crucifixum*, *Mariam* & *Johannem* repræſentarint lineamentis; non aliter ac ex puro puto *Argento* à Natura in viſceribus terræ formatum repertum fuiſſe *Chriſtum Crucifixum cum Virgine Matre* teſtatur *Oſvvald. GREMBS in Arbor. Homin. L. I. c. 7. ſ. 5. §. 18. Trajecti ad Moſam* in Monaſterio des Dames Blanches Ordinis S. Mariæ Magdalenæ Pœnitentiariæ *Crucifixum* monſtrari *ex Arbore Juglande* enatum, cum vi tempeſtatis rupta fuiſſet Arbor, teſtis oculatus eſt *D. Joachim. Georg. Elſnerus Collega Curioſus.*

Referuntur & alia Naturæ ſtupenda Exempla *CRUCIFIXI ſimulachra referentia*, qvorum pars facilius ad Naturæ penicillum referri poteſt, qvam ante memorata. *Ludovic. MOSCARDI Academicus Philarmonicus* Veronenſ. *in Muſeo ſuo Patav. 1656.* edito *L. II. c. 15. f. 134.* mentionem facit *Lapidis* in Muſeo ſuo aſſervati, qvi, *La Pietra della Croce*, dicitur, & invenitur in monte S. Petri di Rubia in Gallicia & Aſturia Hiſpaniæ Provincia, coloris cinerei, *in cujus medio Crux nigra ſignata*, cujus uſus Medicus qvidem nondum ſit cognitus, non contemnendus tamen *ob* mirandam *Crucis Signaturam.* Cum *Dn. de MONCONNYS* in Luſitaniam iter ſuſciperet, Gubernator Navis Luſitanus ipſi retulit, qvod oculatus teſtis fuiſſet in Inſula *Madera*, qvando illam gubernaſſet, & obſervaſſet, fructum qvendam nomine *Pacovas* in forma cucumeris, longitudine unius digiti, qvi qvando in rotunda fruſta diſſecetur, exhibeat *formam crucifixi*, Arborem hanc eſſe de Bananie, niſi qvod folia magis parva ſint. *V. Dn. de Monconn. Itiner. Luſit. T. I. p. 75.* Idem *Dn. de MONCONNYS. Tom. II. Itin. Germ. p. 247.* narrat *Dreſdæ* ſe vidiſſe inter Sereniſſ. Elect. Saxoniæ theſauros *Crucem* pedis altitudine *à Natura* optimè elaboratam *ex argento* & in minera inventam. Sic *in Achate* purum *Crucifixum* obſervavit *Kircher. l. X. Art. Magn. de Luc. p. 2. c. 2. f. 806.* Qvod *in Scholio Obſ. III.* recenſitum *de Figura Crucifixi Venetiis* videnda, id ſimul *Jacob. GAFFARELL.* in Provincia Theol. & Jur. Canon. D. *in Curioſitat. inauditis* (qvi liber 1630.

Pariſiis

Pariſiis editus, intra 6. menſes ter raro exemplo recuſus fuit, teſte *Leon. Allatio de Apibus Urbanis*) approbat *cap. V. p. 72. Dn. de Breué* non ſolum in marmore vidiſſe iſtam *Crucifixi effigiem*, ſed etiam tam rarum eſſe artificium, ut vulnera & guttæ ſangvinis potuerint exactè diſcerni, & in ejusdem Templi Altari *Caput mortis* eſſe perfectiſſimè à Natura elaboratum. *D. de MONCONNYS Tom II. Itinerar. Italic. II. p. 414.* ambo hæc recenſet Exempla, videri ſcilicet per venas Marmoris *in Templo S. Marci Chriſtum* cum manibus extenſis & pedibus junctis *inſtar Crucifixi*, & in eodem Altari effigiem qvoqꝫ *Capitis mortui*, ſed huic per Artem oculos & naſum effictum fuiſſe, & ſe dubitare annon qvoqꝫ *Crucifixo* artificium qvoddam adhibitum fuerit.

Stupendum qvod de *Papilione* in Horto ſuo deprehenſo narrat *Kircher. in Arte Magn. de Luce f. 808. & in Mund. ſubt. L. XII. ſ. 2. c. 3.* in ejus alis Naturam *vultum Salvatoris* qvaſi expreſſiſſe, uti illum in Tab. æneâ l. a. depingit.

Qvod *de Crucifixo repræſentato* dictum, illud de *B. Mariæ Virginis* Effigie qvoqꝫ (de qva *Obſ. 113.*) Exemplis aliis confirmari poterit. Ex *Theueto* narrat *Gaffarell. l. a.* in Archipelagi Inſulis *Lapides* inveniri, in qvibus *figura fœminæ filium tenentis.* Sic in inæſtimabili theſauro *Lauretano* Matremperlarum eſſe, qvæ exactè repræſentat *fœminam brachiis geſtantem filium teſtatur Monconnys T. II. Itiner. p. 434.* qvalis figura qvoqve *Virginis filium tenentis* videnda *in Hiſpania* in Magno Templo *Toletano* in ſummo Altari, ubi Infans qvaſi ſubridere videtur, Matrem aſpiciens. *Monconn. T. III. Itiner. Hiſpan. p. 32.*

Nec ſilentio involendæ aliæ *Naturæ* ludentis & pingentis *Hominem figuræ.* In *Bryoniæ albæ* radice inventa fuit *effigies humana*, qvæ adhuc in publico Muſeo Bonon. aſſervatur, teſte *AMBROSINO in Aldrovandinâ Monſtror. hiſt. f. 308. & Kircher. in Art. Magn. f. 806. De mandragora* ſupra *Obſ. 48.* dictum fuit, ut & *de Satyrio*; de qvo adhuc notandum, qvod *Kircher.* in una *Satyrii* ſpecie obſervaverit *Uteri Mulieris fœtu gravidi rudimentum* naturali prorſus ſimile, *& in alia* Apiformi *Orchide*, reſciſsâ Apis formâ, *virgunculæ effigiem ambabus manibus ſcutellam portantis*, adeo affabrè expreſſam, ut omnes in admirationem rapuerit. *Kircher. L. XII. Mund. ſubt. ſ. 1. c. 9. f. 348.* Vidit *Dn. de Moncon. in Itin. Turc. T. 1. pag. 314.* in Bethlehem in Marmore *Figuram Monachi* extenſi ſuper dorſum, cum longâ barba & capite cilicio involu-

voluto, tam exactè operâ venarum factam, ut ſit res omnium maximè curioſa...

Præter has enumeratas & aliæ *Naturales ſculpturæ* notantur. In *Filicis radice* certâ lege ſecta (qvomodo autem thyrſus cylindraceus filicis graſſioris ſit ſecandus, ut Aqvilam repræſentet v. *Kircher. L. II. Art. Magn. p. 2. c. 1. f. 170.*) Natura *Aqvilam Imperialem* depinxit. *Kircher. Arte Magn. f. 806. in Salicis* ſectione *ſerpentis* in ſpiram contorti imago: & *in Pinu* ſectâ *Cranium hominis* adumbratum. *Kircher. f. 170.* In *Pyri ramo imago hominis* pectoralis artificioſa. *Id. ib. f. 806.* in trunco *Arboris Guajaci* duæ figuræ depictæ Lineamentis qvaſi penicillo ductis, qvæ inventæ in trunco inferiore qvò terram reſpicit ſibi invicem Oppoſitæ, in cujus altera parte figura avis aqvatilis, *Ardeæ Marinæ* in altera parte forma *fungi*, qvi Galletto dicitur. *ALDROVANDUS in Monſtror. Hiſt. f. 673.* De *Lapide* qvodam *S. Petra Alba* in Muſeo ſervata recenſet *Lud. MOSCARDI L. II. c. CXI. f. 188.* in cujus medio alterius coloris macula, qvæ exactè referat *veram urſi effigiem* non ſine admiratione omnium qvi ipſam viderint. Alia exempla plura videri poterunt apud *Gaffarell. l. a.* & qvædam de Lapidum figuris impreſſis recenſui *in Gammarolog. p. 150. & ſeq.*

Unicum addo, *qvando Obſ. 114.* notatum *Inſignia Auſtriaca in marmore* inventa fuiſſe, ſic ſæpe citatus *Dn. de Monconnys* annotavit *T. I. Itiner. p. 22.* in Galliis in Terra Ducis de Rohan Lapides, Piſces, & Arbores habere maculas, qvæ maculæ qvoqve inſignia ſint Domus Rohanenſis.

OBSERVATIO CXVII.

DN. JOH. GVILELMI RIVÆ

DE RESTITUTIONE HUMORUM OCULI.

Obſervat. Phyſico-Patholog.

NOn potui qvin Tibi dem partem *Experimenti* nuper facti *Romæ circa regenerationem humorum oculi.* Fama per totam Romam portabat ſecretum reſtituendi *omnes humores oculi* perditos, cujus poſſibilitatem cum ego negarem, effeci ut Poſſeſſor periculum hujus experimenti tentaret in ædibus meis, qvod in præſentia multorum amicorum ita ſucceſſit. Aperiebat in Anſere corneam oculi dextri

cum

cum lancetta, digitoq; omnes exprimebat humores, vacuo ab illis oculo ipſi inſtillabat certam aqvam (qvæ mihi videbatur aqva ſtillatitia chelidonii) à qva ſtatim oculus impletus reſtabat tamen turbidus, à reiterata autem infuſione Oculus omni ex parte manebat plenus atq; clarus.

Qvo facto promittebam me par præſtiturum, cum aqva fontis mei, non minorem ſperans eventum, qvi qvinqve diebus elapſis ſucceſſit cum eandem facerem operationem, & ſic omni viſu privavimus miſerum anſerem, dum cura aciem reſtituendi ſolliciti fuimus. Interim tamen ſervo anſerem, ipſiusq; ut cura habeatur procuro, ut poſſim cum tempore experiri, uter oculorum citius corrumpetur, præſupponens plenum illum aqvæ fontanæ, citius ad interitum ruiturum.

Qvod vero Oculus ab omnibus humoribus vacuus poſſit facilè redimpleri, extra omnem dubitationis aleam poſitum habui, qvia tunicæ ſua natura duræ compreſſionem admittunt facilem, mox tamen redeunt in propriam figuram, qvæ liqvores infuſos in loca vacua inſinuat. An vero in iſto inſtante vel tractu temporis ab illa humor criſtallinus cum vitreo regeneretur maximè dubius adhuc ſum. [*Ex literis ad Dn. Joach. Georg. Elsnerum Româ Vratislaviam miſſis.*]

vid. in Append. addenda p. 29.

SCHOLION.

De artificio iſto mentionem feci in *obſervatione XII. pag. 39.* ubi citavi *Epiſtolam Burrhi*, qvam de *reſtitutione humorum* expreſsè ſcripſit, in qva circa hanc materiam curioſa multa invenies. Alia ſi deſideras de hac materia vide ſis in *Th. Kerchringii Spicilegio anatomico Obſervat. C.* ſub titulo *Oculus cryſtallinus* cæterisq; humoribus ſpoliatus, viſum recuperare poteſt. Et cum Burrhus divulgavit ſe illud aqva chelidoniæ præſtare *Kerchringius* in iſta obſervatione negat illud artificium poſſe perfici neq; aqva Simplici chelidoniæ, neq; eadem aqva tam myſterioſè cum fimo ejusdem præparata, qvam Burrhus deſcribit in *ſua Epiſtola folio 43. DN. de Moncony* in *Itinerario* ſuo accuratiſſimo inter multa alia curioſa mentionem facit de iſta operatione *In Part. II. Itineris Ital. p. 492.*

Ubi inter alia, qvæ de iſta ex diſcurſu Incomparabilis *Septalæ* hauſit, annotavit his verbis ex gallico in latinum verſis. Dixit mihi *DN. Septala* ſecretum *Burrhi*, qvo viſus reſtituitur animali poſt protruſum foras

 ocu-

oculum, inſciſione facta in eundem, ut effluat humor aqveus hac cautione, ut non nervus opticus nec cæteri humores lædantur, conſiſtere in eo, ut vulneri infundatur ſuccus chelidonii majoris, & oblinatur poſtea medullari pingvedine qvadam, ſed neceſſe eſſe, ut operatio fiat in marmore, & impediatur animal ne fricando aperiat vulnus, id qvod appetat, ſi non cura adhibeatur, ob pruritum qvem ex vulnere ſentit.

[*D. Joach. Georg. Elsnerus.*]

OBSERVATIO CXVIII.
DN. JOACHIMI GEORGII ELSNERI:
NUM LIEN CERTA VENERIS SEDES.

VEneris ſedem vel malis nidum *in Liene* eſſe *Helmontius Autor eſt Tr. de aſth. & tuſſ.* §. 58. Id qvod Veteres ſimili illuſtravere, ut conjicit citatus, dum Saturno Splenem Deaſtrorum primo, primam aſcripſere paternitatem, & inde Faunos & Satyros (genus ſalaciſſimum atq; ſcurrile) figura Saturni depinxere. Qvam ſententiam multis firmare rationibus nititur *in Tract. Jur. Duumvirat.* ubi tandem *§. 42.* ita concludit. Uti Sangvificatio in venis meſenterii tanqvam Jecoris ſtomacho: Sic *Spermatis coctio* fit in teſtibus *à Splene.* Huic Opinioni magnam lucem affundere videtur *Experimentum DN. Frederici Deckers Med. Doct. in notis & obſervationibus* nuper *editis ad Praxin Barbettianam p. 221. lit. b.* annotatum.

Diſſecuimus qvoq; ſubinde canes lienem eximendi gratia notatu dignum obſervavimus *in cane* fœmella *liene* jam deſtituta atq; curata; nempè qvod poſt annum circiter à diſſectione catulire incipiens, cumq; aliis canibus bis terve congreſſa, nunqvam conceperit nec catulos produxerit; qvare nonnulli lieni vim Sangvinem prolem generandi aptum adſcripſere.

Verum autem vero, de ſingulis circa Naturam præprimis verſantibus dubitare magna pars eſt Sapientiæ, vel ad minimum via ad indagandam veritatem, ſic dubio mihi cum *DN. Regnero de Graeff* amico meo integerrimo Anno 64. Leidæ decretum fuit ſimile experimentum. Canem fæminam ipſe in ædibus paternis Schonoviæ alebat, ut melius cura ipſius haberetur, *cui exciſſus lien* erat. Qvæ Canis poſtea *imprægnata duos vivaces* genuit *catulos*, & qvod mirandum, qvod canis alias vegeta

geta duos ſolum produxit. Ex qvo experimento liqvet, licet Lien haberet vim ſpermaticam, tamen non ſufficere, ut illo ſublato tota qvoq; tollatur animalis fæcunditas, licet imminueretur, niſi qvis hic inſtare vellet fæcundum qvidem habuiſſe ſemen iſtam canem ſed antea paratum & reconditum anteqvam Canis liene privata fuerat. Ex altera parte in dubio manet an lieni paucitas annumeranda, an potius maſſæ ſangvineæ, ex qva Spiritus genitales extrahuntur, qvæ non ita diſpoſita fuit qvemadmodum in aliis, nam licet Lien abſq; canis interitu exſcindi poſſit, & canes iſti vivaces æqve ac alteri videntur, tamen dubito qvod functiones naturales æq; peragantur, qvemadmodum in aliis, Lien enim non eſt viſcus inutile, uti cenſuere nonnulli Anatomiæ ignari, mirabilis enim & copioſa arteriarum & nervorum textura longè aliud docent, & licet Lien non ad eſſe, tamen neceſſarius erit ad bene eſſe Animalis.

Qvæ experimenta jam cum mihi ipſi non ſufficiant ut vel in dubiam vel vanam proclamem Helmontii ſententiam, hic Tibi autor ſum B. L. ſi majorem certitudinem deſideras, ut varia experimenta tentes canesq; fæminas & maſculos qvibus Lien ſectus jungas, ex qvorum reiterata conjunctione certo certius Sententiæ veritatem invenies.

vid. in Append. Addenda p. 30.

SCHOLION.

Notum eſt à multis & primæ notæ Anatomicis ſæpius operationem per qvam exſcinditur lien fuiſſe tentatam & levi qvoq; diligentia illam peragi poſſe, & ut plurimum feliciter ſuccedere. Hinc miror nonnullos eſſe Summos Medicos, & inter illos aliqvot Anatomicos, qvi negant illam aſſertionem abſq; interitu animalis impoſſibilem eſſe, qvia ipſimet experimentum tentarunt, ſed cum morte canis. Qvorum in gratiam, & illorum qvi adhuc illud tentare volunt addo, qvod cauti ſint in ligatura vaſorum abſciſſorum, nam multi unica ligatura omnia vaſa conſtringunt, qvæ vix ſufficit, Sangvis enim copioſus movetur ad vaſa abſciſſa, qvi impetu ſuo ſæpius vaſa à ligatura liberat, per qvæ Sangvis & cum ipſo Vita exitum qværit animalis.

Et hinc mors non dependet ex defectu lienis ſed potius ex operatione non ritè peracta. Si itaq; ſucceſſus in hac operatione ſperandus ſingulis vaſis, ſingularis & qvidem articfiioſa injicienda ligatura, vel potius bifida ſi poſſibile eſt. Plura curioſa de Liene addere poſſem, ſed illa

illa tibi B. L. promitto invenienda in anno ſecundo Miſcellaneorum. Unicam addo qvod dubioſam meam mentem tenet de Liene, qvi ſi Sedes eſſet veneris fermentumq; præpararet, qvod ſemen reddit fæcundum, cur non ſecundum leges Circulationis ſangvinis via adſit manifeſta per qvam Natura illud duceret ad teſticulos. Poſito enim in liene præparari fermentum aliqvod, Lien tamen nulli parti illud communicare poteſt, qvam Hepati, niſi qvis ſtatuere vellet lienis fermentum prius admixtum toti maſſæ ſangvineæ, tandem cum ſangvine devenire ad teſticulos, qvod aſſertum tamen an ſubtilitati an potius veritati annumerandum neſcio.

[*D. Joach. Georg. Elſnerus.*]

OBSERVATIO CXIX.
D. JOACH. GEORGII ELSNERI.

ANGVILLÆ VIVIPARÆ.

Obſ. Phyſica.

Uthores, qvi hactenus de Piſcibus ſcripſere, planè differunt de *Ortu Angvillarum.* Ex qva diſcrepantia *Matron Parodus* Angvillarum ortum incertum eſſe innuens ex Jove natas eſſe dicebat referente *Athenæo*, qvo modo & fungos & tubera Deorum filios dixére. *Ariſtoteles* vero & *Plinius* in ea fuere ſententia, neq; marem neq; fœminam eſſe, neq; prolem ex ſe generare angvillas, ſed illas oriundas eſſe ex luto humeſcenteq; humo per putredinem vermium more. Et hoc ſuum aſſertum probat eo, qvod in omnibus fæculentis ſtagnis aqva omnis exhauſta, & limo detracto, *angvillæ* denuo generantur, ubi aqvæ acceſſerit pluvia. Imo *angvillas* generari poſſe ex eqvo mortuo paludi injecto ſunt qvi aſſerunt. Aſt qvemadmodum interdum Bonus dormitat Homerus, ſic qvoq; Bonus Ariſtoteles non rarò in rebus naturalibus vigilans dormivit. Regio noſtra paludes fæculentas in copia habet, aſt nunqvam audivi ante vel poſt illarum exſiccationem in illis inventas fuiſſe angvillas; & qvod magis illis non rarò injiciuntur cadavera eqvina & alia, ut ita ipſis non deeſſet materia, ſi ex putredine & corruptione originem traherent, niſi Sol forſan accuſaretur non ita calefacere fimum noſtrum qvemadmodum in regionibus Ariſtotelis. Inſuper tamen miror, ſi *angvillæ* pronatæ eſſent ex putre-

dine

dine cur ament aqvam puram, in turbida enim & lutoſa ſtatim moriuntur. *Athenæus* & cum illo *Oppianus* qvia non obſervarunt in illis *Ova* in hac fuere opinione, illas coire complexas, deinde emittere ſtrigmentitium qvid, ex qvo cum in limo fuerit, animal generetur. Qvæ videre licet ex Oppiani verſibus interprete Lippio.

Angvillæ ſpiris, multoq; volumine nexæ
Qvi ſpuma ſimilis bubulâ celatur arena
Concipit, accepto naſcuntur lubrica terga
Concumbunt, lentor diſtillat corpore toto
Accipit hunc cænum, qvid enim fæcundius illo!
Flexibus innumeris angvillæ in litore repunt.

Id qvod Ariſtotelis ſententia probabilius videtur, aſt vix unqvam ſimilis procreatio in animalibus obſervata fuit, omnia enim ſi non ovipara, tamen *vivipara* ſunt, inter qvæ & *angvillæ* forſan numerandæ. Unde forſan commotus *Rondeletius*, qvi ab aliorum opinione diſcedens putat ex genere oviparorum eſſe & licet ova ſenſum ſubterfugiant noſtrum, illa tamen ſub pingvedine latere. Qvam ſententiam omni ex parte negare non audeo, ſunt enim ſerpentes oviparæ, ſunt qvoq; viviparæ cur non etiam angvillæ, hoc tamen additum volo, qvod ova iſta ita debeant eſſe minutiſſima, ut omnem ſubterfugiant viſum, qvod non videmus in aliis, imo ſi qvis in pingvedine aliqvid inveniret ovorum inſtar, ne ſtatim ova revera eſſe credat, glandulæ enim formam illorum habere poſſunt. *Angvillas* autem eſſe *viviperas*, viperarum inſtar obſervatio una atq; altera in Hollandia me docuit, ubi in copia capiuntur & mactantur, unde cum fœminam præterirem, qvæ illas aſſaret, illam vidi extrahere neſcio qvid tumidi ex angvilla, ex qva dum qværerem qvidnam eſſet, Illa annuebat eſſe Uterum, qvo aperto variæ in diverſis membranulis involutæ hærebant angvillæ, ex qvibus cognovi illa eſſe annumeranda animalibus viviparis illasq; coire invicem circumvoluti viperarum & ſerpentum in morem, qvod ex Oppiano & Rondeletio concludere licet.

OBSERVATIO CXX.
L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI
ARANEÆ AERE NUTRIUNTUR.

Obſervat. Phyſica.

AErem *Araneis* & aliis Inſectis *in nutrimentum* cedere ſæpius obſervavi: *Araneas* vitro incluſi, clauſoq; exactè foramine, omnem fere *aëris* uſuram iisdem abſtuli. Decreverunt de die in diem adeo, ut grandiores qvamvis antea, vix Piſum æqvarent minimum. Ad incitas cum easdem putarem redactas acu foramina qvædam operculo induxi, & ilico tanqvam famelicæ foraminibus iſtis ſe applicabant, & poſt unum & alterum diem notabile ſumebant incrementum, ut etiam modo locus fuiſſet commodus à textura non abſtinuiſſent. Illuſtrant hæc, qvæ de viperillarum nutritione habet *Strauſſius Epiſt. ad Comit. Digbæi Theatr. Sympath. & Antipath. p. 131.*

Concludebam exinde eandem materiam eſſe *filorum meteoricorum* ſive B. Virginis, ut vocant, & *filorum* qvæ textura *Aranearum* perantur, utpote qvam materiam ex Aëre prius attractum, poſtmodum evomunt.

[*L. Chriſt. Fr. Garmannus in Litt. è Chemnitio Miſn. ad D. Sachs.*

OBSERVATIO CXXI.
L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI
ARANEÆ CUM BOMBYCE ANTIPATHIA.

Obſervat. Phyſica.

NOn eſt ſilentio prætereunda *Araneæ cum Bombyce Antipathia*, à nullo, qvod ſciam, annotata. Cum Anno 1661. & 1662. circa *Bombycum* Naturam, Educationem & transmutationem varias colligerem obſervationes, qvosdam adultos ex improviſo ægrotare & poſtmodum emori deprehendebam. Nulla ratione coloris apparebat mutatio, guttula ſaltem unica aut altera albicans in dorſo vulnus punctim inflictum intimabat. Muſæolum aliqvando ingreſſus *Araneam* dorſo *Bombysis* inhærentem vidi, mortisq; repentinæ cauſam oppidò intellexi. Invidia turgens *aranea* ob cognatam Artem hoc modo inſidiatur optimo artifici *Bombyci* in conjecturis eſt. Sie die Spinnen haſſen die Seiden-Würmer / wie die Pfuſcher die vollkommene Meiſter. [*L. Garman. Litt. ad D. Sachſium.*]

OBSER-

OBSERVATIO CXXII.
L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI
BOMBYCUM NUTRIMENTUM.

DE cibo Bombycum varia recitantur. *Ulmi* foliis, ſi *mori* foliorum non ſit copia, eos paſci poſſe *Hieron. VIDA L. I. de Bombyc.* docuit: *ficuum* foliis *Bellonius L. II. Exot. Obſerv. c. 105.* *Lactuca Voſſius L. IV. Idol. c. 69. p. 1542.* *A Lactuca* comeſta Dyſſenteriam incurrerunt, evaſerunt pauci. *Ficuum* folia aut abhorruerunt penitus, aut iis deglutitis minus firma poſtmodum duxerunt fila, Erucarum aut Aranearum filis non abſimilia. Mutarunt forſan cum cœlo genium Ficus. Qvod vero *morus* lautus pariter & utilis ſit *Bombyci cibus*, ſucco ejus glutinoſo aſſcribendum, qvi in ventriculo & inteſtinis exactè coctus & præparatus Gummi modo albicans, modo citrinum mentitur, ex qvo fila poſtmodum qvaſi vomentes texere ſolent, prout id Anatome ad oculum demonſtrat. *L. Garman. Litt. ad D. Sachſium.* *Obſ. Phyſic.*

SCHOLION.

De *Bombycum Natura* & Ingenio elegans carmen compoſuit *Marc. Hieron. VIDA* qvod ipſius Poëmatibus inſertum eſt. Cum Anno M. DC. III. *HENRICUS IV. Gall. Rex*, Reſtitutâ Regno Pace, ex Regiâ Providentia de Oeconomicâ qvoq; felicitatê vellet proſpicere, & novam *Bombycinum fabricam* introducere, copiam *Mororum albarum & ſemen Bombycinum* in IV. Franciæ metropoles, Lutetiam, Aureliam, Turonium, & Lugdunum mittere conſtituit, qvæ ſeminaria illa Calendis Aprilibus in ſuperſtites Regni partes diſtribuerent, unà cum præceptis, qvæ cultura in Arborum ſatione, qvæ cura in alendis Bombycibus, in excludendis eorum ovis, in ducendis filis ſericis opus ſit. *Singularis* itaq; *Liber* Lutetiæ per Jametrum & Petrum Metayerum excuſus fuit conſcriptus *ſub titulo: de Sationis mororum diſciplina atq; vermium ſericorum cultura*, & hic Liber juſſu Regio ad ſingulas diœceſes miſſus fuit, uti hæc narrat *Petr. Matthæus Tom. II. Hiſt. Gall. part. 2. l. VI. narrat. l. § 5. p. 112. 113.* ita concludens, cur non ſumma hujus miraculi admiratio nos teneat, qvod DEI omnipotentis diſpoſitione *beſtiolæ illæ ſangvine, carne, oſſibus, venis, nervis, arteriis, viſceribus, dentibus, ungulis, pelle, oculis, auribus ca-*

 rentes

rentes intra 40. dies conficiant, qvod induſtriæ humanæ intra totidem annorum ſpatium negatum eſt? Qvod tamen prædictus Hiſtoricus Gallicus *de fabricâ Partium Phyſica & Anatomica* Bombycum non obſervârat, id oculatiſſimus & Ingenioſiſſimus Dn. *MARCELLUS MALPIGHIUS Philoſ. & Med. Bononienſ. & in Meſſanenſi Cathedra Medicinæ Prof. Primarius* beneficio micro ſcopii detexit, in *Diſſertatione de Bombyce*, qvam *Illuſtriſſ. Societati REGIÆ Londini ad ſcientiam Naturalem promovendam Inſtitutæ* dicavit, & ab *Eadem Londini* Anno 1669. unâ cum figuris plusqvam 54. in Tabul. XII. æneis excuſa fuit in 4. Opuſculum egregia doctrinâ & curâ elaboratum, ita cenſente *Ampliſſimo Henr. OLDENBURGIO Soc. Regiæ Secretario.* In ea *Diſſertatione* à ſe obſervatos præter alias partes recenſet *pag. 25*: Bombycis *Muſculos p. 26.* varias vaſorum propagines, *p. 27.* binos *pulmones p. 33.* *Cor* ſubobſcurè pulſans, *p. 37. ventriculum, p. 43.* in ventris lateribus hinc inde circa ventriculum oblongum *vaſorum progreſſum*, pro ſerico efformando ſtamine ſuccum continentem, *pag. 48. Cranium, p. 50. dentes* binos &c. *Idem p. 52.* obſervavit ſlante Auſtro Bombyces non parùm labefactari, & æſtuante aëre de facili in qvandam cachexiam ſive hydropem incidere; & qvæ ſunt alia in ea *Diſſertatione* notatu digniſſima.

Unicum adhuc excerpendum, qvod laudatus *D. Malpighius de Nutrimento Bombycum pag. 6.* ſcribit: *Bombycum Alimentum Morum* fuiſſe, longa temporum traditione conſtat. Duplex autem eſt *Nigra & Alba: illa* rotundis foliis & in acumen deſinentibus conſtat, qvæ ſolidâ pollent ſubſtantia, *hæc Alba* delicatior eſt, & citius adoleſcit, folia anguſtiora & oblonga magis habet, hæcqꝫ teneriora. In noſtris (Scilicet circa Bononiam) finitimisqꝫ regionibus *Alba Morus* pro *Bombycum alimento* uſurpatur, (nec niſi in ſumma inopia *Nigræ* offeruntur folia, adulto etiam Bombyci) unde ex teneritudine ſericum molle ſtamen gignitur: in Sicilia & in noſtris qvibusdam montibus *Nigra morus* ex uſu eſt, indeqꝫ ſolidius filum eruitur. Ut diverſis rebus alimoniam compararem, mollia *Lauri* folia, *Vitis*, qvin *Ulmi* & *Ruſci* pluries exhibui, tranſacto autem altero die convulſi interierunt. Scio *Lactucæ* folia primis diebus exhibita, alimentum tenellis adhuc Bombycibus apud qvosdam extitiſſe, ſicut & tenera *Ruſci* folia.

[*D. Phil. Jac. Sachs à Levvenh.*]

OBSER-

Observatio CXXIII.
D. TOMÆ BARTHOLINI
PILI DEMORTUORUM.

IN *Pilis Demortuorum* neſcio an vobis obſervatum, qvanqvam nigri vel cani fuerint in viventibus, ſæpe tamen in apertis buſtis *ad flavum colorem* immutatos cerni, ut à ſuis agnoſci vix poſſint, ſine dubio Cadaveris vaporibus calidis incluſis illuſtrati. *D. Th. Barthol. Litt. ad D. Sachſium.*

SCHOLION.

Vapores calidos ſine dubio *Flavam* Tincturam poſt mortem *capillis* dare poſſe hoc qvoqꝫ probat, qvod in qvibusdam *Hominibus viventibus* dum pectine *capillos* dividerent, *ſcintillæ* qvaſi *igneæ* evolantes ex pilis viſæ ſint, qvod ex *Cardan. l. 8. de Rer. Var. c. 43.* de Monacho Carmelitani Ordinis, ex *Scalig. Exerc. 174.* de Hervina Caumontia, & de Chriſtiano V. Hærede Regni Daniæ adducit *Bartholin. Cent. III. hiſt. 37.* Hoc ipſum in ſe qvoqve expertus eſt *Petr. Joh. Faber*, ubi teſtatur *in Pallad. Spagyr. c. 14.* & de puella egregiæ formæ, qvæ dum *capillos* pectine implicatos diſſolveret, flammas, velut cadentes è capite ſtellas, in ſinum excuſſit, recenſente *Joh. Euſebio Nierenberg. L. I. c. 7. Hiſt. Nat. Plura Exempla* videri poterunt. apud *Exc. Bartholin. in de Luc. Animal. Petr. à Caſtro in de Igne Lambente*, & qvædam notavi *in Ampelograph. Curioſ. L. II. ſ. 7. c. 2. pag. 492.*

Pilos demortuis creſcere ſunt qvi affirment. Sic ex *Paræo* recenſet *Camerar. in memorab. Medic. Cent. V. §. 47.* qvod cadaver ſuſpendio necati habuerit, qvod plusqvam 25. annis incolume perſtiterit, imo *retinuerit barbam, & capillos*, ungves vero, qvi ab ipſo aliqvoties reſecti, increviſſe & ad priorem magnitudinem rediiſſe: alii *contra* pugnant *mortuis Pilos verè non augeri*, ita ut illis additamentum aliqvod fiat, ſed marceſcente carne & cute, omnes *Pilorum* partes, uſqꝫ ad ultimam radicem palam fieri, ſeſeqꝫ oſtendere, unde longiores videantur.

Permanent Pili in cadaveribus Demortuorum Balſamatione conditis. Sic cum cadaver Tulliolæ filiæ Ciceronis, Paulo III. Pont. in via Appia poſt annos ultra 1500. inveniretur, viſum hoc fuit cum *capillis* ad tem-

pora implicitis, irretitisq; aureo retinaculo. *Fortun. Licetus L. I. de Lucern. Antiq. c. 2. f. 8. & L. IV. c. 4. f. 267. Alex. ab Alex. L. III. Gen. D. c. 2.* Et mumia illa celebris, qvam Anno M. DC. LVIII. *Vratislaviæ*, præſente Medicorum Vratisl. Choro, in Porticu Horti *Dn. Cruſii Pharmacop.* diſſecare vidi, & qvam ſummum Sileſiæ noſtræ ornamentum *Dn. Andr. GRYPHIUS* eruditè deſcripſit, *capillos* habuit nigros, criſpos, nardo pingues, haut facilè potis evellendos, breviores tamen & qvi non digiti dimidium excederent; uti *in Mumiis Vratislav. p. XL.* narrat prædictus *Gryphius.*

Hoc qvoq; *de Pilis rarum* recenſet *Barthol. Cent. I. hiſt. 41.* qvod dum Danus qvidam reſectos, propter vulnus capitis, *pilos* cum cutis particulâ in theca aſſervaſſet, cum is creſcente ætate caneſceret, & calveſceret, thecæ incluſi *pili* etiam cani facti fuerint, & cutis illa pars calvitium qvoq; paſſa ſit.

Plura de Demortuorum capillis tractabit *Dn. L. Chriſt. Frider. GARMANNUS Acad. Curioſ.* in Eruditâ propediem edenda *Diſſertat. de miraculis mortuor. Tribus decadibus* conſtante, ubi *Decad. I. c. 2. de capillorum augmento poſt mortem* commentaturus eſt.

[*D. Philip. Jac. Sachs à Levvenh.*]

OBSERVATIO CXXIV.
D. THOMÆ BARTHOLINI
NERVORUM SECTIO ET MOTUS LÆSUS

Obſ. Pathologica.

INqvirendum eſſet an *diſſectus Nervus* coaleſcere non poſſit, & cum Hippocrate experientia facta ſit? Difficultati enim à *Galeno* propoſitæ, qvod vulneris labra à ſe invicem diſtent, non parum occurrunt *Brunus, Lanfrancus, Guido*, Nervum diviſum conſuentes, & nuper *Pariſiis* felici cum ſucceſſu conglutinatum.

Inqvirenda qvoq; *ratio* ex veris Profectorum principiis *cur in Paralyſi ſæpe Nervus* motum efficiens obſtruatur, *ſenſu ſuperſtite exqviſito*, qvale Exemplum hiſce diebus habuimus in Viro Ampliſſimo *Johanne MULENIO*, qvem propter Bibliothecam inſtructiſſimam Academiæ Noſtræ Legatam Panegyrica Oratione publicè laudavi. In reſoluto enim brachio ſiniſtro ſenſus adeo fuit acutus, ut ad leviſſi-

mum

mum qvemvis attactum doleret, pulſu qvoque in carpo ejusdem brachii affecti tam robuſto, ut ſuperaret ſanum.

D. Th. Bartholin. è Hafnia Litt. ad D. Sachſium.]

OBSERVATIO CXXV. D. THOMÆ BARTHOLINI

ASELLUS HERMAPHRODITICUS.

DOctor VVilhelmus VV O R M Collega, ex Norvvegia nuper accepit *Aſellum hermaphroditicum*, cui & ova & lactes inſunt. Inſoliti qvoque his terris Crocodili ex Africa in Daniam bini advecti venerunt, utriusque ſexus, ſed vivi littora noſtra attingere non potuerunt. *D. Barthol. ad D. Sachs.* *Obſ. Phyſic.*

SCHOLION.

Qvosdam *Piſces* præcipuè *Trochum* & *Rotam* è mannis pro *Hermaphroditis* habitos fuiſſe *in L. II de Hermaphrodit. c. 6. recenſet Caſp. Bauhinus.* Sunt qvi ob fœcunditatem *Leporum* ſtatuant *eos utroque ſexu gaudere*, qvos Authores recenſet *Bauhin. l. a. c. 15. p. 551.* rectius tamen hoc *Idem* negat *c. 16.* teſtaturque *p. 558.* ſe hâc de cauſa crebris *Leporum Anatomiis* indulſiſſe aperto ventre Renes eorum cum Emulgentibus venis & arteriis, Ureteribus, ſpermaticis venis & arteriis, veſica, teſticulis, pene ſupra chartam pulchro ſpectaculo extendiſſe; fœmellas qvoque cum utero exenteraſſe, *at hermaphroditos* & fœtus in maſculo, ipſi nondum ad manus veniſſe, nec tales à venatoribus, qvibus tamen honorarium promiſerat, ipſi apportatos. Pro confirmanda hâc Bauhini ſententia adducam egregium teſtimonium *ex Joh. F A-BRO Lynceo Expoſ. in Hiſt. Mexic. f. 812.* Diu me torſit, *inqvit*, de *Leporibus* dubitatio an perſvaſio, *omnes ad unum Hermaphroditos* eſſe: Ideo cum Nobiliſſ. *Julio S I N I B A L D O* venationibus deditiſſimo (qvi ultra centum lepores domi ſuæ, hoc eſt in oppido *Montis Leonis Spoletanæ Diœceſeos* cœpit uno anno) omnes lepores accurata ſectione perqviſivimus, inter qvos centum, vix qvatuor maſculos invenit, reliqvi omnes fœminæ, & qvod mireris pleræq; gravidæ fuerunt: in his omnibus diſtinctiſſimum ſexum invenit & agnovit, & fœminea qvidem

dem vaſa genitalia in fœminis, virilia in maſculis, & in his nerveum penem, & teſticulos bene luculentos, extraq; corpus propendentes qvemadmodum in canibus; mirandum qvam provida Natura in procreandis tot fœminis, qvæ ſingulæ ſæpius implentur, in eſculento & ſapido hoc Animali.

[*D. Phil. Jac. Sachs à Levvenh.*]

OBSERVATIO CXXVI.
D. MATTH. FRANC. HERTODI
ALVI DIFFICULTATIS NOVA CAUSA.

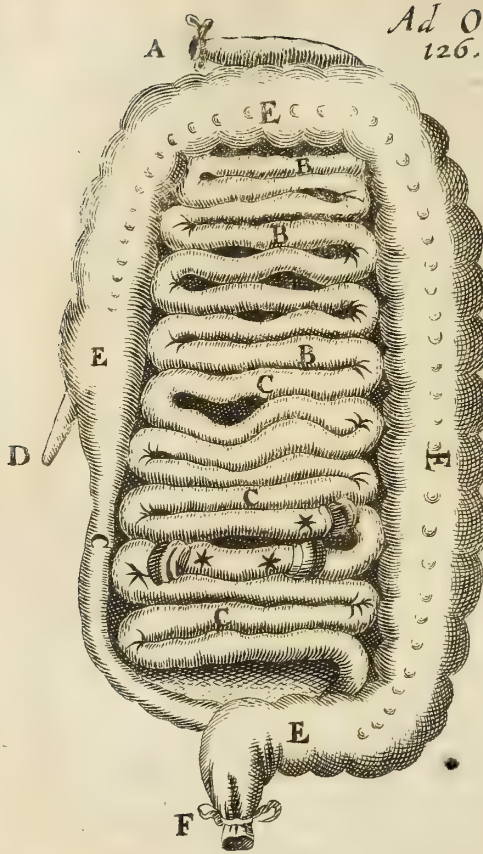
Obſ. Pathologica.

QVemadmodum Rhetor ex *Ariſtotele Lib. 1. Topic.* non ſemper perſvadet, ita nec Medicus ſemper ſanat; ſæpè namq; morborum cauſæ in ſecretis naturæ ſic reconditæ ſunt, ut omnem mentis captum fugiant. Si unicam *alvi adſtrictionem*, ſeu difficultatem perpendimus, qvam à variis cauſis eandem foveri non videmus? *Ubi* jam bilis in totum corpus diffuſa (qvæ aliàs per ductum cholodochum ad inteſtina pro ſtimulanda fecum excretione vergere deberet) cauſa ſtatuitur: *jam* mucus craſſus, viſcidus inteſtina oblinens, qvo minus eadem ipſius bilis acrimoniam ſentire valeant; *ſæpè* intemperies alicujus viſceris calida, ſicuti dum lien calidior aqveam humiditatem, qvibus feces dilui debent, attrahit, *aut* medicamenta calidiora, qvæ uti hepar excalefaciunt, ita qvalitate igneâ humidum ventriculi abſumere poſſunt, *accedunt* his flatus in hypochondriacis, excrementa exſiccantes, & indurantes: *non rarò* fibrarum obliqvè deſcendentium inteſtinorum relaxatio, prout in apoplecticis: *aut* dum humores acidi ſtyptici aliunde eò affluentes eandem ſegnitiem producunt, ob qvam non admittitur ſufficiens influxus ſpirituum animalium, qvo deficiente deficit & ſenſus tactus: *vel* ubi calculus per transverſum ipſis inteſtinorum tunicis adhærens excrementorum tranſitum prohibet.

Recenſitis hiſce *cauſis aliam* à nemine forte facilè obſervatam adnectimus: Dum nuper ex dentitione difficili convulſa fatis cederet *Prænobil. & Generoſ. D. Sac. Cæſ. Majeſt. per Moraviam Qvæſtoris* filiola aliàs ab ortûs ſui veſtibulo ſana, præterqvam qvod in excernendis fecibus

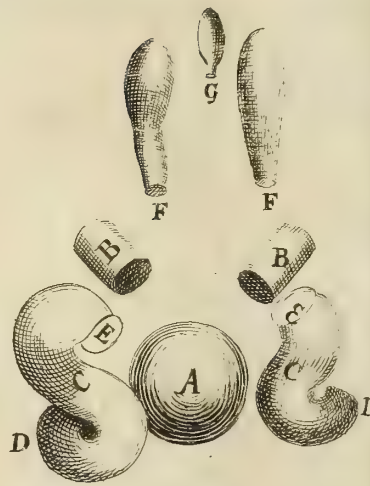
NATURAL HISTORY.

Ad Obs. 126.

A.Intestinum duodenum. B.Intestinum ieiunm.
C.Intestinum ileum. D.Intestinum cæcum.
E.Intestinum colon. F.Intestinū rectum.
**. Nodi tres in intestino ileo. c.*

Ad Obſ. 127.

cibus, etſi liqvidis, ſummam pateretur difficultatem, & talem qvidem, ut ex conatu nimio & reſpiratione retentâ tota facie nigreſceret. Exenterationi traditum corpuſculum, inventa viſcera omnia ſana, præter inteſtinum *Ileon, in qvo tres nodi* unâ ferè ſpithamâ inter ſe diſtincti viſendi erant; in horum qvolibet magna portio hujus inteſtini ipſi meſenterio non adhærens abſcondita latitabat, *difficilis* hujus *excretionis* dubio procul *unica cauſa*, ob motum nimirum periſtalticum inteſtinorum, ex variâ eorundem fibrarum flexione qvodammodo impeditum, qvi aliàs ad excretionem neceſſariò reqviritur. Nec enim credibile eſt hanc inteſtinorum actionem læſam à convulſione ortam fuiſſe, cùm à meſenterio rupta inteſtina, & à vaſis meſaraicis extravaſatus ſangvis nullatenus appareret, neq; ipſa inteſtina unà cum meſenterio, *in nodis illis* viſis ſeſe abſconderint. Statuendum ergo potius ab ipsâ ſtatim conformatione hoc malum eveniſſe, & fortè id ipſum in alvo difficili freqventius cernere contingeret, ſi in cadavera humana debacchari liceret.

[*D. M. Franc. Hertodius è Brunna Morav. ad D. Sachſium Vratislaviam.*]

OBSERVATIO CXXVII.
D. REGNERI DE GRAAF.
ARTERIÆ CAROTIDES INDURATÆ.

ELiſabetha Joppen, habitans in Vico *de geer* dicto, per 25. annos intolerabili Capitis dolore excruciabatur, qvi, dum primo alimenta maſticare inciperet, vel aura tempeſtuoſa adveniret, ita exacerbatur, præſertim in latere dextro, ut lacrimæ, fontium ad inſtar, ex oculis erumperent, ac ejulatu domeſticos & vicinos defatigaret. Ad inauditi hujus Capitis doloris ablationem plurimorum Medicorum auxilia fruſtra imploravit, & tandem 9. Martii Anni 1669. ex hac lacrimarum valle ad ſuperos demigravit. Aperto ejus Cranio præſente *D. Fockeſtert & Henrico ab Annema* invenimus. *Obſervat. Anatom.*

I. Sub Pia Meninge magnam qvantitatem aqvæ limpidæ;

II. Ventriculos Cerebri ſimili liqvore repletos;

III. In Glandula Pineali plurimas arenulas aſperas, qvarum aliqvæ Calculi nomen propter magnitudinem merebantur.

IV. *Arterias Carotidas*, curioſiſſimo ſpectaculo, ita induratas offendimus, ut *externa facie calculoſas*, ſive in lapideam ſubſtantiam mutatas eas judicaremus, ſed illis apertis obſervávimus earum lateribus materiam calloſo-lapideam accreviſſe, idq; non aliis in locis, qvam ubi ad latera Sellæ Eqvinæ aſcendunt, & eo usq; qvam in Figura ſeqvente illas depictas vides.

Per harum Arteriarum medium ſangvini adhuc qvodammodo concedebatur via. Qvænam hujus doloris cauſa fuerit, ſagaciſſimo tuo judicio relinqvam.

[*Ex litteris Dn. Graaf. ad D. Georgium Joachim. Elſnerum, Delphis Vratislaviam datis.*]

Figuræ Explicatio.

A. Glandula Pituitaria. BB. Nervi Optici.
CC. Arteriæ Carotides eousqve per ablationem Sellæ Eqvinæ conſpicuæ, qvousq; in duritiem lapideam excreverant.
DD. Partes Arteriarum Cranium perforantes.
EE. Partes Arteriarum ad Cerebrum aſcendentes.
FF. Nervi Olfactorii. G. Criſta galli.

OBSERVATIO CXXVIII.
D. REGNERI DE GRAAF.
MONSTROSUS UTERUS.

Obſervat. Anatom. Patholog.

ANno 1669. *Delphis* Praxin Medicam exercens, 25. Martii me rogavit *I. Ametis*, ut charam ſuam Conjugem, morbo graviſſimo detentam inviſerem, qvæ tunc temporis maximo conqvrebatur de dolore ventris, Lumborum & anxietatibus circa Præcordia, qvæ omnia ita augebantur, dum capite demiſſiore decumberet, ut ſemi-erecta continuo in lecto qvieſcere teneretur, idq; propter ventrem, qvi in horrendam molem excreverat, cujus primordia jam ante 25. annos perſentire cœperat, cauſam vero omnino ignorabat, qvam ego anteqvam examen, ut fas erat, inſtituiſſem, in Hydrope qværendam & inveniendam, opinabar; ſed poſtqvam ab ægrâ intellexiſſem, qvod nullos in ventre, dum ſeſe verteret fluctuationes unqvam perſentiret, atq; Ventrem cum inæqvali duritie in latere ſiniſtro

ſtro parum infra umbilicum multò magis qvam alibi intumefactum viderem, judicabam potius Tumorem illum, cum nec Hepatis nec Lienis regioni correſponderet, atq; à corpore qvodam indurato & intumefacto originem duceret, à Meſenterio, ejusq; glandulis intumefactis provenire, eoq; faciliùs, dum mihi in memoriam revocarem, qvod cum Clariſſimo Profeſſore, *D. Diemerbrockio* in Noſocomio Ultrajectino talem ventris tumorem, à Meſenterii Tumore ortum, in demortuo qvodam viderim.

Qvapropter tali Prognoſi, qvalem morbi magnitudo deſiderabat, inſtitutâ, qvandoqvidem pleraq; Medicamenta reſpueret, non niſi Enemata in anum injicienda, ac Mixturam ad corroborandum ac Dolorem ſedandum, cochleatim ſumendam præſcripſi; qvibus medicamentis per qvatuor circiter menſes doloris ferociam qvodammodo lenivi, donec 20. Julii, anno ætatis ſuæ qvinqvageſimo, miſerrimam vitam cum morte, uti ſperamus, feliciore commutaret. Aperto Cadavere, reliqvis Viſceribus bene ſeſe habentibus, in abdominis cavitate qvatuor circiter inveni pintas liqvoris admodum putridi, & præterea ingentem *Tumorem rotundum*, qvi reliqvam Abdominis cavitatem adimplebat. Hunc Tumorem ex adhærentibus illi Teſticulis, Tubis &c. *Uterum* eſſe cognovi, qvi meo & adſtantium judicio, ad minimum *qvadraginta libras* pendebat, dum Uterus naturaliter conſtitutus, raro duarum Unciarum pondus excedit. *Monſtroſo* hoc *Utero* cruciali inciſione diſſecto, vidi illius ſubſtantiam in anteriore ſua parte ſolummodo pollicis transverſi craſſitiem habere, in lateribus vero & poſteriore parte, eâ videlicet qvæ Lumbis adjacet, duodecim digitos transverſos adæqvare; qvæ Uteri ſubſtantia partim Scirrhoſa partim qvaſi Glanduloſa, ſive ex globulis rotundis, ovi luteis induratis, non adeò diſſimilibus compoſita cernebatur. Uteri vero medium ſive Cavitatem internam, materia qvædam inſtar pugni majoris craſſa maximè putrida & nigricans adimplebat, qvam ſtatim à Fœtu, Molâ, aut Placentâ, non edita ſed in Utero putrefactâ originem ſumſiſſe judicabam; qvod ultimum confirmabatur iis, qvæ maritus mihi poſtmodum retulit. Scilicet uxorem ſuam ante 25. Annos, ſecundo vel tertio ingravidationis menſe veſiculam qvandam aqvâ repletam, per muliebria abſq; placentâ excreviſſe, ſubſeqvente maximo Lochiorum fluxu, per 6. vel 7. Menſes durante, eoq; ceſſante

uxoris ſuæ ventrem ſenſim magis magisq; intumuiſſe, accedentibus ſymptomatibus ſuperius deſcriptis. Hanc obſervationem praxin Medicam exercentibus maximè utilem & neceſſariam eſſe, poſtmodum abundè cognovi, qvi ab illo tempore qvartam vel qvintam abortionem patientes, per placentarum expulſionem feliciſſimo cum ſucceſſu, duorum vel trium dierum ſpatio priſtinæ ſanitati reſtitui.

[*D. Graaf è Delphis Holland. ad D. Joach. Georg. Elsnerum Vratislaviam.*]

Observatio CXXIX.
D. JOH. JACOBI DOBRZENSKY DE NIGROPONTE
CALCULI CYSTIDIS FELLEÆ ET MEATUS HEPATICI.

Obſerv. Anatomic.

ANno Dom. 1662. Illuſtriſſima Domina *Baroniſſa Przeborzouskiana* hìc in Bœmiâ à longo tempore de tumore & duritie dextri hypochondrii conqverebatur, unde variis adhibitis remediis nihilq; proficientibus tandem *ictero* correpta, intra aliqvot dies fato ceſſit. Aperto cadavere *hepar* ipſius repertum eſt magnitudinis inſolitæ, *pondere* æqvantis circiter *12. libr.* qvod diſciſſum durum, flavum, & hinc inde *calculis flavis* reſperſum oculis pateſcebat. Dum *ad veſiculam fellis* perventum eſſet, eadem humore bilioſo vacua, ſed loco ejus *flavis arenulis onuſta* deprehenſa eſt, inter qvas eminebant *calculi duo rotundi flavi, ſcabroſi, glandem ſclopeti ferè æqvantes*, præter hos paulò minoris rotunditatis *calculus* meatum hepaticum ad *veſiculam felleam* tam arctè & ſcabroſè obſidebat, ut diſciſſo meatu difficulter erui poſſet. Ex hâc obſervatione colligitur

1. Veſiculam felleam eſſe receptaculum humoris bilioſi.

2. Hepar continere materiam aptam pro humore bilioſo deponendo in veſiculam.

3. Si eandem deponere non poteſt propter obſtructionem veſiculæ felleæ eandem collocare in ipſum Parenchyma hepatis tam diu, qvàm diu illud eſt capax extenſionis.

4. Ubi non eſt amplius capax, tandem iterum in maſſam ſangvinis

gvinis remittere, & in habitum corporis propellere, ut ex hoc caſu patet. Seqvitur igitur ex his *bilem* ineſſe prius ſangvini qvam in veſiculam felleam deponatur. *Ubi* a. *illa generetur* an in hepate aut corde, aut primam ſuam originem accipiat, in ventriculo, ubi idem bilis ex veſiculâ per porum cholêdochum ventriculo ſe inſinuans per modum fermenti ſe commiſcet cibis, chylificationemq; adjuvat & tandem reliqvo corpori communicatur, hoc dubium feliciſſimo aliorum Medicorum ingenio conſecro.

[*D. Dobrzensky è Praga Bohem. ad D. Sachſium.*]

Observatio CXXX.
D. JOH. JACOBI DOBRZENSKY DE NIGRO PONTE
ANATOME CEREBRI BOVIS PETREFACTI.

HAc Hieme Anno 1670. Diſcipulus olim meus, jam laureâ Doctorali redimitus Nobilis *D. Joannes VVenceslaus Hain ab Heimfeld* Paduâ mihi perſcripſerat; habuiſſe Monachos Ordinis S. Benedicti ad S. Juſtinam *bovem*, qvem utpote macello deſtinatum ſaginabant, at *Bos* objectam eſcam avidè devorans, nullatenus tamen pingveſieri potuit, unde reſolverunt eundem occidere & indagare cauſam ejusdem macilentiæ; anatomiam ſpectantibus plurimis ſtudioſis exercuit *Præ-Nobilis Clariſs. & Excell. Dn. D. Sebaſtianus Scarabiccius Patavinus Profeſſor.* Ubi igitur ventum eſt *ad cerebrum*, illud *totum inſtar ſaxi* repertum eſt. Obſtupeſcentibus omnibus, putarunt primò vi ingentis frigoris congelatum eſſe, unde poſito capite in catinum ad ignem aqvâ ſuperfusâ ſat longo tempore coxerunt, at finitâ cocturâ, ut prius, cerebrum duriſſimum repererunt. Obſervat. Anatomic.

Nec extra cranium ullatenus extrahere potuerunt. Hæc eſt Hiſtoria. Naſcitur *dubium* imperceptibile ſi cerebrum animalium functionum, motûs, & ſenſûs eſt principium, & hoc petrefactum ſupponitur qvomodo tamen influere potuit ad motum Bovi, ſenſum, & inde appetitum ad vorandum impertiendum. 2. Qvare ſi hic præditus fuit, non tamen impingvebatur, an per hoc verificabitur opinio affirmantium Nervos nutrire? His dubiis cum non ſim par reſpondendo, judici-

um aliorum ſuper illa expectabo. *Eandem hiſtoriam* mihi *retulit Paduâ redux Nobilis & Excellentiſſimus Dn. D. Johannes Baptiſta Möſt. Salisburgenſis* ibidem anno elapſo *Nationis Germanicæ Conſiliarius* & Univerſitatis Artiſtarum Pro-Syndicus, apud me nunc Praxi perdiſcendæ incumbens.

[*D. Dobrzenky è Praga Litt. ad D. Sachſium Vratislaviam*]

Vide ſupra OBSERVAT. XXVI. de Eodem Bove.

OBSERVATIO CXXXI.
D. PHILIPPI JACOBI SACHS à LEWENHEIMB
AURUM VEGETABILE.

Obſ. Phyſica.

SUperius *Obſervatione XVII. Aurum Chymicum* beneficio Artis productum, enarratum fuit, nunc *Aurum* extra viſcera Terræ *progerminans*, miro Naturæ conatu, in perfectiſſimo hoc corpore ſolertiam exercente ſingularem, ſubjungendum erit.

Tale *Aurum VEGETABILE*, *inſtar fili contorti è terra prognatum* aſſervat *Auguſtiſſimum* S. CÆS. MAJ. *Cimeliarchium* inter alia rariora Naturæ & Artis. Hoc *Aurum* obryzum à ruſtico qvodam, in fluvio Tartza, prope pagum Tartza qvatuor milliaribus à civitate Eperies in Superiore Hungaria diſtantem, inventum fuiſſe narravit S. Cæſ. Maj. *Theſaurarius Dn. D. Georg. Sebaſtiano Jung*, qvi indultu Dn. Theſaurarii pro ſolitâ curioſâ diligentiâ, filum hoc ponderans, invenit pondere Unc. ß. dragm. ij. longitudine verò ferè Ulnam æqvare. Mira ſane res interdum *Metalla*, depoſitâ Naturâ metallicâ, *more vegetantium* ex Terræ gremio *exſurgere*, & plantæ figurâ è terra progerminare. Ex *Ariſtot. de admirand.* refert *FORTUNIUS LICETUS*, *de ſpontan. Vivent. Ortu. l. IV. c. 72.* *Aurum* defoſſum, aut in terram projectum, aliqvando *excreviſſe*: nec non ex *Fulgoſio IDEM* narrat apud *Firmium*, Pannoniæ Urbem, interdum *in vitibus capreolos* eſſe repertos verè *aureos* & monetam ex iis auream cuſam fuiſſe.

His addi poterunt *plura* alia ſeqventia *Exempla*. *Petr. MARTYR in Reb. Oceanicis Decad. III. l. 8. p. m. 296.* narrat in Inſula *Hiſpaniolâ* Americæ Auri feraciſſima, in Montibus qvibusdam eſſe *Arbores* habentes

vivam

vivam *Auri venam*, qvacunq; pateat iter, è radice per apertas molleſq; ſcatebras ramos ad ſuperna ſupercilia montis emittere, neq; unqvam, qvieſcere, donec cœli auram aſſeqvantur. Formare ibi, viſo Aëris fulgore, bactras & grumos auri pro fructu, animadverterunt. Pariter *in Gallia* cum Anno M. DC. II. in *Lugdunenſi* territorio prope *Pagum de S. Martin la Plaine*, in vineâ cujusdam ruſtici ditiſſimæ Auri mineræ inventæ eſſent, ex erutis particulis una auri hujus virginei, tam artificioſè *palmitem* exhibuit *aureum gemmas protrudentem*, ut magnum hoc Naturæ miraculum Regi Henrico Magno cum ſtupore oblatum fuerit; uti hoc recenſet *Petr. Matthæus in Hiſtor. Gall. T. II. L. V. narr. I. p. m. Edit. Gallic. 209. Vites* qvasdam intra Danubium *in Mœni & Nicri tractu claviculas* qvasdam & plerumq; candicantia folia *ex puro Auro* germinantia habere & ſimul coaleſcere, recenſet *Alex. ab Alexandro L. IV. Gen. Dier. c. 9. Gaudentius MERULA in Coſmograph. l. X. c. 27. Anton. MIZALD. Cent. II. memorab. §. 1. & J. Bapt. PORTA Phytogn. L. II. c. 6.* Simile paucos ante annos *in vineis Germaniæ* circa *Dreſdam* ad Albim factum eſt, ubi vinitor ex vineæ cujusdam fertiliſſimæ terra prominentem videns *funiculum*, illum lentè ad aliqvot ulnarum longitudinem extraxit, donec diſrumperetur funiculus, qvod extraxerat, *Aurum obryzum* fuiſſe Lapis Lydius comprobavit, qvod *Ampelograph. qvoq; Curioſâ L. 1. c. 5. p. 42.* recenſui. In Hungariâ tamen, mineralibus feraciſſimâ terrâ, præprimis accidit, conſpexit Anno M. DC. LI. *D. Matthæus HELD* Princip. *Sigiſmundi Ragozi* Archiater in Arce *Batak* prope *Toccavium*, *in Botris acinos* compactis *auri* atomis ſplendentes Principi oblatos, qvod ex *Transſylvania* redux oretenus poſtmodum retulit, mihi hîc *Vratislaviæ*. Vidit *Joh. Joachim. Becherus* in *Hungaria vitem ſupra auri venam* prognatam, cujus *truncus* non ſolùm totus *aureis* velut *filis* obvolutus fuit, ſed & in qvibusdam granis ſeu *acinis auri obryzi granula* invenerunt, uti notat *in Metallurg. part. I. c. 1. pag. 2. D. Martin. Henric. de Franckenſtein Phyſicus Eperienſis*, Amicus dum viveret conjunctiſſimus, *Litteris* 16 , 9. ex *Hungaria* ad me perſcriptis, non ſolum teſtabatur ſemet poſſidere, non ſolum aliqvos *acinos* circa *Toccavium* inventos, *Auri granis* imprægnatos, ſed & ſeqventes *binas* enumeravit *Hiſtorias* fide dignas, qvæ in Latinum ſermonem translatæ ita ſonant. In *Hungaria* Nobilis qvidam nomine *VValpataky* Vinitorem habuit, qvi dum aliqvando à labore laſſus, in vinea ſederet, forte conſpicit ex terrâ

exſur-

exſurgentem materiam qvandam flavam, eandem dum amovere tentat, videt altius in terrâ radices egiſſe, & ſolo firmiſſimè adhærere; itaq; cum ligone aliqvoties perculit iſtam materiam, qvæ tamen immobilis permanet, donec tandem multo labore *dentem* qvaſi *aureum* (einen ziemlichen Zahn) extrahit, qvem ubi Aurifabro monſtraſſet, audit optimum eſſe Aurum. Locum hunc vinitor probè obſervat, & dum rurſus eo devenit, *alium auri dentem* videt rurſus progerminaſſe, qvem rurſus vi detruncat, & hunc laborem toties repetiit, donec ipſi cum *Nobili* & tandem cum Principe ipſo de jure poſſeſſionis hujus vineæ lis mota fuiſſet, qvem proceſſum judicialem ibi locorum fuiſſe notiſſimum laudatus *D. Franckenſtein* atteſtatur.

Altera Hiſtoria talis eſt ab *Eodem* in dictis *Litteris* recenſita: Pauci præterierunt anni, ex qvo ruſticus aratro terram vertens ſimul aliqvot *ulnas aurei fili* (Goldnen Draht) ex terrâ ſimul extraxerit, unde dum Ligna in Urbem *Eperienſem* veheret, jugum Bobus hoc *funiculo* nectere voluit. Itaq; dum cum Lignis prope Aurifabri ædes moraretur, & ille Aurum cognoſceret, qværit unde ruſticus hunc *funiculum* acqviſiviſſet? reſpondet ille, inter ſulcandum ex terrâ extractum fuiſſe, qvod ſi Aurifabro placeret, non refragari qvo filum hoc parvo pretio ſuſciperet; qvod & Aurifaber præſtitit, rogavitq; ut impoſterum ſimilis farinæ fila apportaret, qvod ruſticus qvidem promiſit, vanâ tamen ſpe, cum non reverteretur, Aurifabrum eluſit. *Hactenus D. Franckenſtein*, qvi ſimul teſtatur *D. Procopium BONANUM* Cæſ. Cameræ in Fodinis Regiis Hungariæ Archiatrum in edendo Libro *de Admirandis Rebus Hungariæ* plusqvam ducentis Tabulis æneis aucto, plura talia exempla *Auri vegetabilis* allegaturum; vereor autem cum poſt tot annos, mortuo etiam *D. Bonano*, nihil editum fuerit, ne rarus hic Liber, immerito ſuo, Poſteritatis maximo detrimento penitus intercidat.

Præter Vitem etiam alias *Arbores metalliferas* enarrat *Joh. Chryſoſt. MAGNENUS in Democrit. Rediv. p. 295.* juxta Aurifodinas *in Monomotapa Auri ramentis* inſignes. *In SILESIA Noſtra* paucis ab hinc annis, ad fines *Moraviæ*, circa *Oppaviam filum aureum cum propria radice* à ruſtico è terrâ progerminans inventum fuit non condemnendi ponderis, qvi dum agros foderet, inter ſulcandum, ob duritiem qvandam in terrâ repertam aratrum vertere coactus fuit, poſtmodum aliqvoties ſimilia fila invenit, & Aurifabris divendit, qvale fruſtum ſe vidiſſe, ante

ali-

aliqvot annos narravit Dn. *Henricus Sturmius Medic. Oppavienſis.* Et tale *filum aureum in Sileſia* effoſſum poſſedit qvoq; *Generoſus Baro VVenceslaus de REISEVVIZ Dominus in Tvvorckou & Graboffke*, mihiq; monſtravit cum me ejusdem ſanitatis reſtituendæ cauſa Anno 1669. menſe Martio *Vratislaviâ Ratiborium* uſq;, *in ſuperiorem Sileſiam*, evocaſſet.

Qvod de *AURO* dictum, id de *ARGENTO* qvoq; alii referunt. Argentum in Mineris ſæpe præ ſe ferre ſpeciem capillorum narrat *Oſvvald. Grembs in Arbor. Homin. L. I. c. 7. ſ. 5. §. 18.* In Muſeo *Ferdinandi Imperati* Neapoli monſtratur *naturalis arbuſcula argentea*, qvæ in minera argenti fuit effoſſa. *Franciſc. Imperatus in Diſcurſ. Nat. Diſc. 2. p. 16.* & *crux* illa *naturalis argentea*, qvæ Dreſdæ monſtratur, *inſtar vegetabilis* ex minera aut rupe enata eſt, & infra eidem cum qvibusdam ramulis qvaſi radicibus annexa eſt. *Dn. de Monconnys T. II. Jtiner. German. p. 247.*

Cauſam hujus *vegetationis in Metallis* Authores variè explicant. *Qvidam* Capreolos iſtos metallicos eodem modo creviſſe putant, ut cornua cervis qvibus nulla vita ſit: *qvod ſi* arboribus inſtar convolvuli adhæreat *aurum*, hoc accidere *auro* ob lentorem ac mollitiem facultatemqve rigendi extra natale ſolum: *fieri qvoqve* poſſe ex natali mollicie ab anguſtia loci, materiam vi pulſam è terræ finibus contorqvente: *deniqve* vites & arbores per radices ſuas attraxiſſe humorem metallicum, in qvo humore fuerit auri prius geniti aliqva portiuncula, metallorum enim generationis materiam eſſe humorem fluidum adeoq; facilè obſeqventem. *Athan. Kircher.* verò *in de Magnete L. III. p. 5. c. 3. p. 631.* in ea eſt ſententia, ſi plantæ naturalem inclinationem ad metallica loca habuerint, naturam ejus metalli, ſupra qvod creverint, aſſumere, cum nutrimentum ex vapore metallico expirans, tanqvam ſibi conveniens naturali qvodam appetitu in corpus ſuum attractum derivent. Tandem *Joh. FABER Lynceus* cum *in Not. ad Hiſt. Mexican. f. 573.* enarraſſet dari *Zoophyta ſeu Plantanimalia*, qvæ inter Bruta perfecta & Plantas ſe interponant, ſic refert *Illuſtriſſ. PRINCIPEM CÆSIUM* primum inveniſſe & obſervaſſe *Mediam Naturam inter Plantas & mineralia*, qvi ex profeſſo de his acturus ſit in Libris de METALLOPHYTIS à ſe cognominatis, qvorum ſpecimen & ſpecies diverſas ad Illuſtriſſ. Principem Franciſcum Cardinalem BARBERINUM Aqvâ Spartâ Romam transmiſerit.

Observatio CXXXII.
D. CHRISTIANI NIſſTSCHKE
LAC EX VENA SECTA EDUCTUM.

Obſ. Pathologica.

SUperius Obſ. 28. *Exempla* adducta fuerunt, *& Pituitam*, *& Chylum*, *& Lac ex vena ſecta eductum* fuiſſe: nunc *recens Exemplum* addendum ex *Diſputatione Inaugurali*, qvam pro ſummo in Medicina Doctoratus Gradu ſub Præſidio, *Magnif. & Exc. Viri Dn. D Michaelis Sennerti p. t. Rectoris Academiæ*, *& Fac. Med. Decani* habuit *Dn. Chriſtianus Nitſchke Forſtâ Luſatus VVitteberga* hoc ipſo 1670. *anno*, menſe Januarii. *Hiſtoria talis eſt*: Uxor Sutoris in Epiſcopatu VVarmienſi, qvæ filiam pepererat, male ſana, & ante partum diu febricitans, cum ſupprimerentur ei Lochia, & febris urgeret, *miſſus eſt Sangvis è pede dextro*, & protinus *exivit Lac ex Venâ ſectâ*. Dubitatum eſt de pituitoſa aut chyloſa materia, ſed *verum lac eſſe* prodidit butyroſa ſubſtantia & hædinum coagulum injectum: curata qvidem à nonnullo poſt aliqvot tamen dies mortua eſt.

vid. in Append. addenda p. 31.

SCHOLION.

Scopus præfatæ Diſputationis in eo conſiſtit, ut Author demonſtret, *materiam albam* è vena pedis emiſſam fuiſſe *Lac*, non Chylum nec Pituitam, & ut methodum tradat, qvâ Ægra tam Ante qvam Poſt Partum curari vel potuiſſet vel debuiſſet.

Ut obtineat Liqvorem illum fuiſſe *Lac*, ſeqventia Author adducit *Argumenta*:

I. Qvod veriſimile non ſit Sangvinem Pituitoſum, modo in Hiſtoria dicto, coagulari poſſe.

II. Qvod obſervetur Sangvinem in valde Pituitoſis, Virginibus, puta, & Pueris, ex venis extremarum partium eductum Albicantem & Crudum, brevi in Aqva calente condenſari inſtar Albuminis, qvi cum ſponte ſic ſuâ cogatur, indigus haut ſit artificii coaguli.

III. Sangvinem Pituitoſum nunqvam prodire, qvin aliqvam Rubedinem (rudimentum caloris & Spiritus) Sangvini propriam oſtendat, ut ut paulo poſt diſparituram.

IV. Qvantumvis verò admittat ſubſtantiam Chyloſam facilè à

Ventri-

Ventriculo per venas lacteas, & Ductus noviter inventos, poſſe in Venam Cavam ferri, ibidem, cum propter inſignem virium defectum concoqvi vix qveat, reliqvo ſangvini ſupernatare ac per venam ſectam profluere: Attamen dubium obſtare dicit, an ſi Materia illa Alba, è Vena educta, Chylus dicenda eſſet, is appoſito hædino coagulo, more lactis, cogi poſſit? qvod ſtatuere perdifficile putat, niſi αὐτοψία idem confirmet.

V. Pro Lacte probabile argumentum petit à ſtatu Ægræ, qvæ Enixa fuit: qvando apud alias ejusdem conditionis, ſi lac exuberat, non ſemel deprehenſum eſt, ut illud per Seceſſum, Veſicam aut Uterum excernant, teſtantibus id Obſtetricibus & *Laurentio l. 2. Anat. Q. 10.*

VI. Modum & Vias ſic deſcribit: Lac, *inqvit*, ex Mammis, propter glandularum imbecillitatem & Retentricis jacturam, poſt Sangvinem rapitur, nec tamen cum ipſo uniri poteſt, ob defectum fermenti, ad Lactis perfectionem idonei (h. e. uti paulo ante rem declaraverat, ob defectum medii ſpecifici, qvale reqviritur ad commixtionem intimam oleoſorum cum aqvoſis liqvoribus, qvaleq; ovi vitellum eſt;) & ſic in circulum cum Sangvine actum Lac, facilè è V. S. educi potuit.

VII. Confirmat *Lac* in aliis qvoq; è Saphæna eductum, & in animalibus in venis repertum, Exemplis *è Bartholino & Highmoro* mutuatis. *Tandem* Butyroſam Subſtantiam Liqvoris, à Sero & caſeoſa ſubſtantia facilè ſegregabilem omnem omnino dubitationis rationem dicit evincere. Ut vero tanto magis hoc aſſertum fulciret, non præter rationem eſſe, exiſtimat, *de Sangvine ſic ſtatuere*: vid. procedere Ejus generationem per gradus, & ex tenuiore chylo fieri ſemper lac, vel ſaltim recipere illum rudimentum Lactis, etiam extra mammas, in qvibuscunq; venis; ex ipſo per ulteriorem caloris gradum fieri Sangvinem, & ex utriusq; efflorescentia, ſive cremore, ſeminale principium, per totum Sangvinem diſperſum: ut ſic in Sangvine, non ſecus ac in Lacte, tres ſubſtantiæ ſegregatæ inveniantur, qvamvis purpureâ Tincturâ veſtitæ; *Lactea* nimirum, qvæ Sero, *Sangvinea*, qvæ Caſeo, & *Seminalis* qvæ Butyro reſpondeat; adeoq; ſic in Sangvine per totum corpus diffuſo & in ejus Spiritu inſito, tanqvam in vitali principio, adſit ſemper Facultas *Lac Sangvinem & Semen* conficiendi per ſolos gradus caloris, continua circulatione excitatos & conſervatos, abſq; nova aut Generatione aut Corruptione Formarum ſubſtantialium.

His præſuppoſitis non mirum qvidem eſſe ſtatuit, *in qvacunq; vena corporis Lac* inveniri, & ex eâ ſectâ prodire poſſe, qvod propter caloris innati & Spiritus inſiti defectum non potuit tingi: Fieri tamen aptiùs Lac in Mammis, Sangvinem in Corde & ſubclaviis prope Cor ex chylo paulo craſſiore lacteam naturam jam referente, & in iis recipere illum primum rudimentum Tincturæ, donec ſenſim usq; ad ſiniſtrum ventriculum Cordis in purpureum ultro perficiatur: & hinc habere Pulmones multò magis albicantem tincturam, qvam reliqvæ carnes habent, qvia Sangvine diluto & qvaſi lacteſcente nutriantur. Plura, & qvæ inprimis ad Curationem ſpectant, ex ipſa Diſputatione petantur.

OBSRRVATIO CXXXIII.
D. DAVIDIS SPILENBERGERI
CANTHARIDES INNOXIE SUMTÆ.

Obſer Therapeut.

IN *Superiore Hungaria*, ultra fluvium *Tibiſcum* ſæpiſſimè *Hungari* novo laborant morbo, ſubito ipſis intumeſcit collum, poſt ingens ſuccedit calor in capite, tandem in totum corpus tranſiens; ii qvi non ſtatim remedium adhibent intra 4. dies pereunt, morbus ipſe ad ſpeciem hydrophobiæ accedit. Curam tali modo inſtituunt: Aſſumunt pro una vice *Cantharid.* pulveriſ. n. X: is pulvis epotus ipſis interdum largum ſudorem, interdum copioſum urinæ fluxum excitat, *citra ullum tamen dolorem.* Hoc remedium in Germanis & aliis Nationibus vix eſſet imitandum; Hungari vero ultra Tibiſcani durîſſimæ & ſolidæ ſunt naturæ; putant ij *ſi integræ* ſumantur *cantharides absq; noxa* fieri id poſſe, qvod *pedes cantharidum* corporis venenoſi antidotum ſint. *D. Spilenberg. Litt. è Leutſchov. ad D. Sachſium.* vid. in Append. addenda p. 31.

SCHOLION.

Cantharides, vulgo Muſcæ Hiſpanicæ dictæ, hactenus apud Practicos male audiverunt, qvod *intrà* aſumtæ facilè urinas cruentas, dolores atrociſſimos ventriculi, ventris, renum & totius corporis excitaverint. *v. Lang. l. 1. epiſt. 47. & Hildan. Cent. VI. obſ. 99.* imo ſaltem *externè* copioſè applicata eadem attulerint ſymptomata. *Hildan. l. a. obſ. 98.* Ad hydropem tamen easdem commendat *Zacut. L. II. Hiſt. Med. dub. 67.* in peſſo ad expurgandum album fluxum. *Hippor. de ſuperfœt. Ed. Lind. T. II. p. 660. XXIII.* ad Iſchuriam cum ol. amygd. d. *Zacut. L. I. pr.*

Adm.

Adm. obſ.32. *in Infuſo* tutius exhiberi, qvam in pulvere cenſet *G. Hier. VVelſch.ſchol. in obſ. 89. Rumlero p.53.* In *Gonorrhœa* præprimis *virulenta* Practicum qvendam Lugduni Batavorum, ſolis *cantharidibus* multos feliciter curaſſe, qvæ in vino fuerint maceratæ, addendo adhuc alpim infuſionem temperatam refert *Matth. Jacobus Matthiades apud Barthol. Cent. IV. Ep. 53. p. 343.* Sic communicavit mihi ante aliqvot annos ex India Orientali redux Chirurgus noſter *Joh.Georg.Hanhke Vratislav.* methodum curandæ Gonorrheæ in Provincia Dunqvien admodum familiarem: ſumunt flor. hyperic. m. j. ocul. 69. Unc. ß. coq. in 2. pint. vini è cado exſtillantis (troff oder Leckwein) poſt ſumunt *Cantharid.* dragm. ij. in pinta una Spiritus vini digerunt, poſt commiſcent, cum vino & parum de hac miſtura internè exhibent cum aliqvot cochlear. aq. plantag. Pariter *Cantharides* in lotii ſuppreſſione & *gonorrhœa* virulenta laudat *D. Jacob. Fr. Kozka* Medicus apud *Barthol. Cent. V. hiſt. 82. p. 461.* ſi in Spiritus vini infuſ. digerantur & per chartam bibulam filtrentur, ne qvid de ipſa ſubſtantia ſimul tranſeat. Præprimis obſervanda eſt *cautela de uſu Cantharidum*, qvem adducit Exc. *Barthol. Cent. IV. Epiſt. 54. p. 346.* Infuſum *inqvit*, *Cantharidum* in gonorrhæa virulenta & iſchuria non ſemel cum felici ſucceſſu expertus ſum: notandum vero, *ne noceant Cantharides (pro interno uſu) integras eſſe ſumendas*, qvia extrema qvæ reſecantur ſunt alexipharmacum ventris. *Gal. l. 2. de Antid. c. 7. ſi externè* & ubi veſicis exulceranda cutis, tunc extrema abjicienda, in qvibus benignior facultas latet, & hæ ſervandæ ſunt pro infuſo vias urinæ expurgaturo, qvod infuſum legitimo modo miſtum, nunqvam vidi vel cruciatum vel veſicæ exulcerationem provocaſſe, ut nec pingvioribus abſtergentibus opus fuerit.

Cum puer per malitiam *12. cantharides* devoraſſet, curatus fuit & mortem evadere viſus eſt qvod integras eas devoraverit, non vero in pulverem reductas. *Hildan. c. 6. obſ. 99.* qvi qvoq; *obſ. 98.* eam ponit *cautelam*, ut cantharides nunqvam pondere ſed numero præſcribantur, adeo leves etenim eſſe, ut earum 50. vix dragm. j. ponderent.

Solent alias *Cantharides* pulchro colorum lenocinio eſſe ſpectabiles, qvales *Lipſiæ* cum *Muſeo* Rariorum Naturalium tranſiens Gallus *Dn. de FORGES* Anno M. DC. LII. mihi monſtrabat ex qvatuor mundi partibus collectas, ubi recordor Africanas pulchritudine reli-

qvis palmã præripuiſſe. Et laudat *Dn. de Monconny in Itiner. Germ. T. II. p. III. Cantharides*, qvas Vliſſingæ viderit in Muſeo *Dn. Delcorné* ciſtulis aſſervatos unà cum muſcis variis, papilionibus, & aliis inſectis auratis.

[*D. Philip. Jac. Sachs à Levvenh.*]

OBSERVATIO CXXXIV.
D. JULII GVILIELMI MANNAGETTÆ exhibita à D. Georg. Sebaſtiano JUNG
MIRA ANTIPATHIA AD MUSICAM.

Obſervat. Phyſica.

MAgnif. & Excell. Dn. *Jul. Gvil. Mannagetta*, trium Imperatorum Medicus, in cujus convictu per pluſculos annos vixit *D. Georg. Sebaſtian. Jung*, ſæpius recenſuit miram hanc *Antipathiam ad Muſicam*; ſe noviſſe Illuſtrem qvendam Dominum, qvi ad *Lyræ* inſtrumenti illius Muſici plebeji *ſonum* ſtatim *urinam* emittere coactus fuerit, qvoties *Lyram* audivit, ſonare, nec ulla etiam vi retinere potuiſſe. *D. Jungius Litt. è Vienn. ad D. Sachſium.*

SCHOLION.

Ut hic ad *Lyræ* ſonum *incontinentiam Urinæ* ſenſit, ſic puellam nobilem memorat *Henr. ab Heer obſ. 29. p. 253.* Namurci viventem, qvæ qvoties campanæ ſonum audiverit, ſtatim anima linqvi viſa fuerit. *Et Scalig. Exerc. 344. §. 6.* narrat ſimilem *jocoſam ſympathiam* de Regulo Vaſcone eqvite, qvi dum viveret, *audito phormingis ſono*, (*phorminx* vero idem inſtrumentum eſt cum teſtudine *Scalig. ex. 302. §. 7.*) *urinam illico facere* coactus fuerit: unde è turma qvidam, qvem levis ac civilis joci offenſicula aſperſiſſet, ridiculam illi paravit ultionem: pone diſcumbentem adduxit cœcum qvendam cum *phorminge*, cujus ut ſolebat, ſono permotus, ibi ſub menſam inter clariſſimorum virorum & convivarum pedes qvin *mejeret* continere ſe non potuit. Dubium vero oritur *an Urinæ incontinentiam* excitaverit Muſica humores movendo, ut fit in Tarentatis qvando Muſicæ vi ſanantur? *an vi* imaginationis matri olim impreſſæ? *an* ob recordationem qvod antea ob hanc Muſicæ ſpeciem hoc ſymptomate correptus fuerit? Nam novit *Fr. VALLESIUS*

L. IV. Controv. c. 6. f. 198. puerum, qvi qvam primum mictus recordabatur, non ſe potuit continere qvin mingeret. *An* qvod inſtrumentum ejusqꝫ ſonus ſingulari antipathia ipſius nervis inimica motum qvaſi convulſivum excitaverit, & paralyſin particularem momentaneamqꝫ nervos orificii veſicæ relaxantem. Eadem ratione ſolo *aſpectu carnis ſuillæ riſum Sardoum* & qvaſi convulſivum in qvodam excitatum fuiſſe ſubſeqvens teſtabitur Hiſtoria, qvam pronuper *Pragâ* communicavit Litteris *Dn. Adamus Rudolphus Franciſcus Franck J. U. Doctorandus* ſeq. verbis: dum Anno 1666. 5. Nov. *in Lubenſi Ciſtercenſium* cœnobio *in Sileſia* degerem, inter alios cum ejusdem Monaſterii Profeſſis diſcurſus utrinqꝫ miſtos incidit & ſeqvens: narravit *P. Franciſcus Rabe* in oppidulo qvopiam *VVielcke* nominato, 8. circiter milliaribus à præfato Monaſterio diſſito eſſe Curatum nomine *Johannem Keller*, qvi tam mirâ teneatur phantaſia, ut qvandocunqꝫ *globuli ex farina conglomerati cum carne ſuilla* fumata (qvi cibus illis incolis admodum freqvens & gratus) menſæ apponerentur, *in tam immodicos ſolvator cachinnos*, adeo ut ni ſtatim cibus prædictus menſâ rurſus auferatur, cum riſu unà animam exhalaret. *Hic ille.*

De ſervo ſuo retulit *Ill. Boyleus D. Borrichio* cum eſſet in Anglia, qvod ille qvoties cote cultros acuat, ob ingratum illum in aëre ſtridorem cruentare gingivas, & ſangvinem inde profundere ſentiat, narrante *Borrichio* apud *Bartholin. Cent. IV. ep. 92. p. 523.*

[*D. Phil. Jac. Sachs à Levvenh.*]

Observatio CXXXV.
D. GEORG SEBASTIANI JUNGI
SINGULARIS ANTIPATHIA A NÆVIS MATERNIS.

Mira interdum datur Hominum erga res varias *Antipathia.* Scio eximium qvendam Medicum mihi valde notum, qvi *Gammaros* coctos in menſâ ſine magna anxietate ac perturbatione ferre ac tolerare neqvit. Retulit perſona qvædam fide digna de puella qvâdam, qvæ nec *braſſicam capitatam* integram coctam, nec *caput vitulinum* coctum aſpicere valebat, ita qvidem, ut ſi ad id vi cogeretur (coqvam enim agebat) in animi deliqvium ac ſyncopen *Obſ. Phyſic.*

inci-

incideret. Cujus rei cauſa cum altius inqvireretur, puella hæc in hypochondriis *Binos Nævos maternos* oſtendit, qvorum dexter *caput vitulinum*, ſiniſter vero *braſſicam capitatam* unà cum foliorum venulis exactè referebat. *D. Jungius Litt. Vienna ad D. Sachſ. datis.*

SCHOLION.

Innumera hîc *Idioſyncraſiæ* mirandæ & *Antipathiæ* recenſeri poſſent exempla niſi in *Gammarol. Curioſ. L. II. ſ. 1. c. 4.* pluribus adduxiſſem *Antipathiam* qvorundam Individuorum *cum* certis *medicamentis. ib. p. 583.* cum *alimentis* circa guſtum & eſum carnis *p. 584. circa eſum volatilium, piſcium p. 585. circa ova, olera, fructus p. 586. circa butyrum & caſeum p. 587. circa viſos mures, vitulum, feles. d. 589. 590. 591. circa varias res inanimatas. p. 592. ſeq.* His addi poterit præfectus Noſocomii Eslingenſis, qvi ex *fragorum* ſolo odore in animi deliqvium incidit, & alia virgo ab eorum eſu Epileptica facta eſt, recenſente *Joh. Ulrico Rumlero Obſ. 69.* ubi *D. G. Hier. VVelſchius in Schol.* promittit plurima Exempla ſimilis farinæ ſe cumulaturum ad *Indicem Morony Medicum* propediem recudendum. Rarum recenſet Exemplum *Joh. FABER Lynceus in Not. ad Hiſt. Mexic. f. 541.* de fœmina Romana, qvæ adeo *à caſei* odore abhorruit, ut ſi cultro qvo ſectus fuiſſet caſeus, panem inſcia diviſiſſet, in Lipothymiam fermè incidit; ea *gravida tamen ubi facta* bis, terve, adeo caſei odore oblectabatur, ut abſentem etiam, velut præſens, ſemper odoraretur, & qvod mirum magis avidiſſimè ſemel atq; iterum eundem comederet.

Mirum etiam *Matris Imaginationem* tantam vim poſſidere, ut *Stigmata*, & *Nævos* tanqvam Notas Infantibus imprimat. De hac ita philoſophatur *Kircher. in Art. Magn. de Luc. & Umbr. L. X. p. 2. c. 2. f. 805.* *Imaginatio* eſt vis qvædam in organo corporeo, unde ad ſpeciem imaginatam mutatur ſpiritus corporeus, in qvo vis formativa formatur, qvæ operatur in ſemine, ideo ſubinde mutatio fit in prole propter imaginationem parentis. Tanta certè vis eſt Spiritus plaſtici, ut ex vehementi imaginatione mirabiles producantur formæ, hinc tot *ſtigmata, nævi & characteriſmi* fructuum, vini rubri, carnium, animalium in fœtu impreſſa reſultant. Qvædam ſi in faciem vel in ſinum prægnantis vel ceraſum, vel fragum, vel vinum projiciant, vel infundant, & mulier gravida ægrè id tulerit: tunc rei nota in fœtu impreſſa depicta.

pictaq; ſpectabitur. Idem accidit ſi felis aut mus inopinatò mulierem gravidam inſilierit, confeſtim nota fœtui imprimetur, rei ſpecie radiante per phantaſiam; ſpirituumq; ope in loco fœtus tactui correſpondente devecta, niſi forſan mulier membrum ab animali contactum ilicò manu abſtergat, eandemq; manum alteri corporis parti abditæ admoverit: Et ut *Idem Kircher. f 806. l. a* ait: Pictrix phantaſia eſt in Nævis producendis, penicillus eſt ſpiritus corporeus; colores, ſpecies ex phantaſia radiantes; tela, corpus infantis tenerum: prototypon corporis infantilis corpus maternum, cujus partes cum partibus infantis ſingularem habent conſenſum.

Qvomodo *prægnans Gammarum* attentius aſpiciens *in Sileſia* puellam cum pedibus qvaſi chelis cancrinis Anno 1665. Lorzendorffi ediderit *in Gammarol L. II. ſ. 1. c. 4. ʃ. 14.* recenſui illamq; ære depictam exhibui. Cum *Gravida rana* in bubone eſſet appoſita, illa puellam genuit, cujus digitus *ranam* repræſentavit. *Salmuth. c. 1. obſ. 95.* & alia à fele perterrefacta habuit filiam, cui loco manus abſentis felis pes anterior viſus fuit. *Id. cent. II. obſ. 15.* Varias figuras fœtibus à Matre impreſſas narrat *Borell. Cent. III. obſ. 49.* Sic *GAFFARELL. Rer. Inaudit. part 2. c. 5. ʃ. 12. p. 105.* de ſorore ſua refert; qvæ *figuram piſcis in Tibia* geſſit tam affabrè effictam, ut pictorem accuratiſſimum Natura præſtiterit: matrem namq; geſtationis tempore piſcibus admodum fuiſſe delectatam, gnatam vero, cui hæc effigies impreſſa, nunqvam piſcem comedere potuiſſe, niſi ſimul in Tibia acutiſſimum ſenſiſſet dolorem.

Hiſce *Exemplis* adhuc *qvatuor* minus trita ſubjungere placet *de miris effectibus Phantaſiæ in gravidis.*

1. *Petr. à Caſtro in Obſ. Med. MSS. ʃ. 62.* refert de uxore Luſitani cujusdam, qvæ cum videret fratrem ictu ſauciatum & cruore perfuſum, manum Utero gerens faciei adhibuit, & enixa eſt filiam *maculam ſangvinis in facie gerentem*, curata ab hac macula qvod puer poſthumus in infantem per triduum tempore matutino anhelitum tacens efflaret.

2. *Th. Bartholin. Cent. III. epiſt. 40.* de duabus fœminis Hafnenſibus narrat, qvæ poſt obſidionem Urbis, qvod crebris tormentorum bombis auditis & globis ignitis volitantibus viſis perterritæ, *ſtigmatibus* notatos infantes, *cum tuberculis* protuberantibus qvaſi globis pepererint.

3. *Theod. Kerckringius in ſpicileg. Anat. obſ. 64. p. 129.* miram hanc notat hiſtoriam de muliere gravida $7\frac{1}{2}$ menſe; illius filia 3. annorum

in caput decidit; Chirurgus acceerſitus narrat gravidæ, huic filiæ ex caſu os occipitis fractum fuiſſe: mater hoc nuntio qvaſi ictu perculſa poſt 8. dies infantem edit vità & *toto occipitis oſſe carentem*, illius autem loco pelliculæ dilaceratæ & divulſæ ab invicem: arduum itaq; rationem reddere qvâ vi phantaſiæ fœtui os hoc qvoq; confractum fuerit & abreptum.

4. *Idem* deniqve *Kerckringius Obſ. 87. p. 169.* de alia gravida narrat qvæ ira percita menſes ſtatim ſenſit fluentes, qvi ſingulis menſibus fluxerunt, qvindecim vero ante partum diebus absq; intermiſſione fluxerunt: peperit puellam cui, inaudito exemplo, ipſo nativitatis die usq; ad 15. dies menſes fluere viſi ſunt, dein ſuppreſſi redierunt poſt exactum menſem, & poſt alterum iterum, tertium; iis correpta menſe Octobri 1668. Amſtelodami Epileptica puella mortua eſt.

[*D. Phil. Jacob. Sachs à Levvenh.*]

OBSERVATIO CXXXVI.
D. JOACHIMI GEORGII ELSNERI
DE NATURA ET PRÆPARATIONE SPERMATIS CETI

QVi Nomen Spermati Ceti impoſuit, multis impoſuit. Plurimi enim fuêre exinde in ea opinione, illud revera eſſe Semen Balænæ, ſeducti nempe nomine. Alii videntes ſubſtantiam illius nullamcommunionem habere cum ſpermate, cum Schrödero putarunt nil eſſe niſi pingvedinem ab exhalationibus ſulphureis è terra originem trahentem, qvæ à Sali marino, fluctuum agitatione coagularetur. *Gesnerus in Corollar. ad Tract. Valer. Cord. de Sperm. Cet. p. 30.* Rem marinam qvidem eſſe putat, ſed non ſperma, aliqvid tamen ſimile, vel potius adipem animalium in mari degentium qvorundam ut cetaceorum piſcium aut belluarum maris, qvorum ingens eſt Corporis moles, & adipis multum continet. Graſſantur autem illæ inter ſeſe, & cædes mutuas exercent: unde plurimum adipis in ſummum maris evehi veriſimile eſſe *citatus* Author putat. Qvam ſententiam non planè de nihilo eſſe putamus, neq; Sperma Ceti omne naturale rejicimus, qvanqvam in præſenti demonſtrabimus Noſtrum Sperma Ceti, qvod hodierno

erno die in noſtris pharmocopæis habemus, merè factitium & compoſitum eſſe.

Qvemadmodum enim aurea pecuniæ fames nonnullos, ſimplicium præprimis mercatores, ſeduxit, ut contra conſcientiam falſificaverint Simplicia lucri gratia, ſic qvoqꝫ alii modum præparandi Sperma Ceti ſummo in ſecreto habuere, qvia illud magno pretio vendidere metuentes ſi ſecretum manifeſtarent multum lucri ipſorum ærario diſceſſurum. Qvorum in gratiam præſentia non addam, qvia forſan ipſis non placebunt, aliis tamen, qvi adhuc dubioſi ſunt circa Naturam Spermatis ceti, iſta non ingrata fore ſpero. Sciant itaq; ſperma Ceti factitium duplex eſſe, unum qvod præparatur ex cerebro Balænæ, alterum ex pingvedine ejusdem, qvam cognitionem Hollandia mihi dedit. Ne autem credas vanum eſſe meum aſſertum Epiſtolam addam qvam ex communicatione Dn. Verny pharmacopæi Monſpelienſis jurati, & eruditiſſimi teneo, qvam ab Amico ex Inſula S. Joh. de Luca habuit cujus verſio ex lingva Gallica hujus tenoris eſt. Cauſſa qvod T. C. non citius ſcripſi, fuit qvod incognita adhuc mihi erat vera natura Spermatis ceti. Nam poſtqvam diſceſſi Hiſpania & redii in Inſulam S. Joh. de Luca & Bayona ubi in abundantia capiuntur Balænæ, faciebam exactam inqviſitionem, unde Sperma illud deſumeretur, & præpararetur; Intellexi illud eſſe deſumtum ex cerebro Maris, cum fæmina nullum prorſus habeat, ſed ejus loco qvaſi pingvedinem liqvidam alat, ex qva oleum conficitur in uſum lucernarum, ex ſubſtantia autem Cerebri maris oleum reddi non poſſit, ſed inde fieri ſuprà nominatum Sperma. Modum autem præparandi non percipere potui, qvod licet rogaverim Dn. Verdier, Mercatorem Simplicium in Bayona, qvi mares balænarum, ubi capiuntur aliàs emere ſolet, ut mihi aperiret modum præparandi, id tamen nulla ratione nullisve precibus impetrare potui.

Qvod aſſertum maximè confirmatum poſtea legi in Commentario aureo *Jacobi & Pauli Contant ſupra Dioscoridem L. I. cap. LI. p. 63.* Cujus communicatio omnem abſolvit paginam, non enim Spermatis Ceti naturam, ſed & ſecretum illud præparandi in lingva Gallica communicavit, cujus verba aſt latina addam, qvæ ſeqventia ſunt.

Dum occupatus eram in inqviſitione Spermatis Ceti, dubitans illud non verum eſſe ſemen Balænæ, meam ſuſpicionem literis confirmavit Paulus Moriſſeau Pharmacopæus Rupellenſis, Simplicium, & imprimis

 exoti-

exoticorum experientiſſimus, cujus literarum Speciem tibi in præſenti communicabo, per qvas in veram cognitionem tranſibis, cujus Indolis Sperma dictum ſit. Scias igitur me didiciſſe ex Incolis loci, eos ſæpè vidiſſe Animal, cui extrahitur id, qvod falsò ſpermatis Ceti nomine venit, nec eſſe aliud qvam ex Balænarum genere marem, qvi in Bayonna Byaris, & in Inſula S. Johannis de Luca, & in locis ubi capitur Cachalut, latinè Orca dicitur. Hoc animal longitudine 25. pedes adæqvat, altitudine vero 12. eſt, mandibulæ vero præter propter 10. pedum; aliàs armatum gravibus dentibus pondere plus minus unius libræ, ex qvibus capula cultrorum elaborantur. Qvod partem attinet, ex qva præparatur *Sperma* ſed falso nomine, eſt in capite, & nihil aliud eſt in veritate qvam *Cerebrum* iſtius *piſcis*.

Nam ſæpius propria experientia edoctus in liqvefactione inveni tenues membranulas, qvibus aliàs naturaliter involutum cerebrum tenetur, qvæ mixtæ erant iſti pingvedini ut melius maſſa complicata & convoluta maneret. Modus procedendi, per qvem Cerebrum purificatur ut albeſcat & Sqvamoſum fiat, hic eſt; Poſtqvam fuſum eſt cerebrum, infunditur in ollam, in qvâ aliàs ſolet purificari Saccharum, poſtea clauſo foramine inferiore tamdiu relinqvitur donec congelaſcat, vel concreſcat, relinqvendum autem eſt in loco modicè calido, tandem aperienda olla in loco inferiori, ſic iſtud opus purificatur, & ſpatio aliqvot dierum invenietur maſſa iſtius cerebri tota albicans & Sqvamarum inſtar, & hoc eſt qvod vidi, & intellexi circa hanc præparationem. *Illud* vero, qvod Septentrionales *Sperma Balanæ* apellant, eſt certa qvædam *pingvedo*, qvam colligunt in certis locis de *Balanis mortuis* & ejectis, qvæ pingvedo poſtqvam purificata eſt & præparata cum omphacio, exprimitur per prælum, unde reſtat albicans, Sqvamoſa & levis imitans odorem marinum, qvæ materia poſtea Aloſanthos vocatur.

Qvod ultimum aſſertum qvoqꝫ *Gesnerus in loc. ſupracitat. p. 31.* probat. Sunt (inqvit) qvi adipem cujusvis Ceti vaſe exceptum, in cella frigida deponunt, deinde prælo exprimunt, ut pars tenuior effluat: qvæ inſtar Olei eſt, & eisdem viribus, qvibus pars craſſior qvæ remanet, licet tenuiorum partium. Craſſiorem pro genitura Ceti vendunt, cujus vim qvidem repræſentat, ſed ignavius.

vid. in Append. addenda p. 32.

Anno-

Annotationes.

1. Notandnm qvod non ſolum ex cerebro Balænæ poſſeſſores hujus ſecreti præparent dictum Sperma ceti, ſed omne cerebrum Magnorum piſcium aptum eſſe, ad hanc materiam conficiendam.
2. Oleum, qvod exprimitur in præparatione, Majorum Virium eſſe qvam Sperma Ceti, in qvo inter alias Virtutes benigna ipſius vis anodyna excellit.
3. Ut tibi B. L. omni ex parte ſatisfaciam neq; longitudine tibi tædioſus ſim, alia tacendo ſolum addo adhuc duas Relationes ex Transactionibus philoſophicis Anglicanis in Latinum verſas.

I.

Ex Excerptis ex litteris DN. Richardi Norvvord

81. Jan. 1667. in Bermudis datis

Tom. II. N. 30. p. 567.

Non audio inveniſſe illos ullum Sperma Ceti, in unico horum Cete, verum audivi ex fide dignis perſonis, qvod, qvidam eorum habent Sperma in Eleutheriis, & rurſus in Bahama Inſulis (ubi ſœpè etiam invenitur qvantitas Ambræ gryſeæ) & qvod hæc habent magnos dentes (qvos noſtri non habent) & ſunt valdè nervoſi. Qvidam incola hujus tractus (Johannes Perinchief) inveniebat unum mortuum, ejectum ad Inſulam, &, licet, uti mihi videtur, ignorans artis, magnam tamen qvantitatem Spermatis Ceti inde conficiebat. Videtur qvod non plus Olei habent qvam noſtri, ſed hoc Oleum, ut audio, ab initio ſimile eſt Spermati Ceti, ſed purificant credo ad ignem. Qvando cum eo loqvar curabo melius informari.

II.

Ex Excerptis ex Literis ſcriptis ex Bermudis per

DN. Richardum Staffort. Tom. III.

N. 40. p. 792.

Habemus hic bene multos piſces, inter hos magna eſt multitudo Cetorum, qvi menſe Martio, Aprili & Majo utuntur noſtro tractu. Ipſemet ſæpè plurimos necavi. Eorum fæmellæ abundant lacte, qvod ipſarum catuli ex mammis ſugunt, qvæ protuberant juxta umbilicum.

Nullos habent dentes, verum veſcuntur muſco; degunt in Scopulorum profunditatibus, ibi perdurant, hoſce tres menſes, & non alia tempeſtate anni. Qvando hoc tempus elapſum eſt Ceti etiam elabuntur. Occidimus ipſos propter oleum. Sed hìc fuerunt Ceti habentes Sperma Ceti, ejecti in littus: qvod Sperma (ſicut vocatur) omne ventri ipſorum adhæret. Hi habent diverſos dentes, qvi ejus craſſitiei ſunt, cujus Carpus manus humanæ, & Spero proxima occaſione me transmiſſurum tibi unum ex his dentibus. Fui in Inſula Bahama & ibi reperti ſunt Ceti ejusdem generis mortui in littore, cum Spermate ſuper toto ipſorum ventre. Mihimet ipſi, cum viginti circiter aliis, placuit tentare, an poſſemus ſuperare & occidere eos, ſed nunqvam audivi de aliqvo hujus generis, qvi fuerit occiſus ab ullo homine; tanta eſt ipſorum feritas & celeritas. Unus talis Cetus veniret pretio plurimum centenarum librarum Anglicarum. Sunt robuſtiſſimi & inſtructi nervis per totum Corpus, qvi extracti 30. Fila longi ſunt.

OBSERVATIO CXXXVII.
L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI
SERPENTUM ET BUFONUM ANTIPATHIA.

Obſervat. Phyſica.

DE *Serpentibus* in India ſolidos haurientibus Cervos Taurosq; *Plin. L. VIII. c. 14. Solinus c. 53.* in Tartaria integros homines *M. Paulus Venet. L. II. Chorogr. Tartar. c. 41. Busbeq. Epiſt. Tarc. III. p. m. 176.* vidit eosdem integros mures & *bufones* deglutiiſſe. Qvod *Bufones* ſpectat illud & amicus meus apprimè colendus *Dn. D. Godofr. Buxbaum* Phyſ. Ileburg. obſervavit, qvi *ſerpentem* nuper aperiens grandem, in ejus ventre reperit *bufonem*. *L. Garman. è Chemnit. ad D. Sachſium.*

SCHOLION.

Bufones & cæteras rubetas diſſentire hoſtiliter invicem cum *Serpentibus*, teſtatur qvoq; mira hiſtoria *à Cruſio Annal. Sum. L. XII. p. 3. c. 37.* ad Annum 1590. notata, & *à Libav.* qvoq; *L. II. Batrachior. c. 23. p. 423. & ſeqq.* recenſita, qvando Anno 1473. Berchtoldus Grätterus Hopotachii habitans, in valla Dipactriana audivit magnum ſtrepitum & ſibilum juxta rivum, cumq; contemplaretur, qvid hoc rei eſſet, invenit

venit variorum *ſerpentum*, viperarum & *bufonum* inuſitatæ magnitudinis tantum cumulum, qvo cupa lotoria impleri potuiſſet: altero die easdem adhuc ibi invenit, tertio vero abierant relicto *bufone* interemto & *angve* in humore glutinoſo hærente cum adjacente Lapide Bufonio Librar. 5. Unc. iij. Credibile familiaritatem fuiſſe *ſerpentibus* cum hoc Lapide ſicut feli cum nepeta: interim in vicinia prorepſiſſe, *Bufones ad prælium cum ſerpentibus*, adeoq́ unum fuiſſe interemtum inventum; & fœminam qvoq́ *ſerpentem*, qvæ ad familiaritatem hujus lapidis ad coitum allicere voluerat ſerpentes alios, obrutam impetu *bufonum*, & illorum virulentia enectam animam qvoq́ exhalaſſe seminio ſerpentino reddito. Scribunt aliqvi, inqvit *Libav. l. a. L. II. Batrach. c. 17. p. 383.* ideò à *ſerpentibus* peti *bufones*, ut iis comeſtis venenum nanciſcantur fortius, & hæc cauſa inimicitiæ. De baculo, qvo *angvi* excuſſa *rubeta* eſt, ſcribit *Plin. l. 30. c. 4.* eo excuti partus, & ſic difficulter parientibus ſuccurrere.

[*D. Phil. Jac. Sachs à Levvenh.*]

OBSERVATIO CXXXVIII.
L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI
SCOLOPENDRÆ LUX INNATA.

INſectum illud, *Scolopendram* qvod vocant, nos die Naſſel *in tenebris* ita *lucet* ut complicatum ſi intuearis carbonis igniti particulam reputares. Compreſſum ſcintillas ſpargit, emittendo humoris venenati, qvo turget, particulas. In mortua ne minima lucis ſcintilla, qvod & pyrolampides probant, ut liqvorem aut alias res noctu lucentes è mortuis evocare qvi ſtudent, fruſtra laborent, qvod & *Kircher. l. 1. part. 5. Art. Magn. c. 6. §. 1. p. 24. notavit. L. Garmann. Litt. ad D. Sachſium.* *Obſ. phyſica.*

SCHOLION.

Plurimis rebus *Animatis Lucem* qvandam *ſcintillantem* ineſſe & ex iis qvaſi effluere multorum teſtimoniis videmus comprobatum. Refert *Kircher. in de Luc. & Umbr. l. 1. part 1. c. 5. p. 19.* & repetit *in mundo ſubterr. L. II. c. 12. f. 84. in Andium* Peruviæ & Chiles montibus toto orbe terrarum altiſſimis, aërem ibi eſſe ſubtiliſſimum & ad inflammatio-

nem

nem eam diſpoſitionem habere, ut vel tenui motu inflammetur; unde *viatores* in hiſce montibus *toti ignei* videantur, non minus qvam *eqvi* & *jumenta*, qvod *P. Alphonſus D' Ovale* Provinc. Chilenſ. Soc. Jeſ. Procurator oculatus teſtis per Andes aliqvoties iter faciens oretenus *Kirchero* comprobavit, dum ex pingvi & viſcoſo tam hominum qvam jumentorum halitu ſudoreq; ſubtiliſſimo aeri commoto & per motum attrito ſubtiliatoq; facillimè ſeqvatur accenſio. *In variis Hominis partibus Lucem effulſiſſe* Erudito *de Luce Animal. Tractatu* comprobat Exc. *Th. Barthol.* probat *Lib. I. c. 10. p. 75.* Lucem fulſiſſe *in Pilis*, *c. 11. in capite*: *c. 13. ex dentibus & lingva*: *c. 14. ex oculis*; *c. 17. ex Thorace*, *c. 18. ex abdomine* & *c. 19. ex Artubus.*

Pariter conſpicuam fuiſſe talem *Lucem in Leone. Ibid. L. II. c. 2. in Eqvis. c. 3. in tauris c. 4. in Lupis c. 5. in agnis c. 6. in canibus & vulpibus c. 7. in feli & hyæna c. 8. in muribus c. 9. in ſerpentibus c. 10. Idem L. II. c. 11. p. 272. de inſectis repentibus Luce* claris agit, ex qvibus præ reliqvis *Lampyrides* conſpicuæ, (de qvibus ſingularis obſervatio *Ex c. Borrichii Cent. IV. ep. 92. Barth.*) & *cicindulæ*. Harum *Cicindularum* lucem animatam *Kircher. in in de Luc. & Umbr. L. I. c. 6.* hærere putat in alvo annuloſa multis ſegmentis diviſa, in cujus extremo guttulæ duæ ignis inſtar pellucidæ qvalis flammæ ex Sulphure accenſo color, illas & voluntario motu nunc retrahere, nunc ejicere lucidam iſtam materiam. *ib. fol. 22.* De aliis *Inſectis Lucentibus* volatilibus. *Idem Barthol. agit L. II. c. 12. de Avibus* deniqve *c. 13.* & *de Piſcibus lucentibus c. 15.*

Et qvid mirum *Lucem innatam eſſe Piſcibus* marinis; providit nimirum Natura Piſcibus & exangvibus, ut cum in tenebroſo fundo maris hæreant, hujus *innatæ lucis* beneficio, ceu lampade connata tam pabulum qværere qvam hoſtium inſidias eludere poſſint. *Kirch. l. a. c. 7. Mare* ipſum *noctu lumen* de ſe ſpargere propriis exemplis confirmat *Nicol. Papinius* in tract. Gallico edito 1647. à Blois: *de la Lumiere de Mer.* Idem αὐτόπτης teſtatur *Dn. de MONCONYS in T. I. Itin. Luſit. p. 13. Aqvam marinam* multum ejicere Luminis, & maximam partem *piſcium* noctem illuminare: *oſtrea* qvoq; *noctu* maximè *lucere*, & qvando piſcatores marini per noctem veſtes madidas deponant, easdem lucem efflare ac ſi candelæ eſſent accenſæ. *IDEM p. 12.* refert ſe probaſſe qvod *caput Piſcis*, nomine Eſguillette, noctem illuminet, cum claritate pallidâ inſtar corporis Lunæ & humorem, qvi exinde digitis adhæreat,

reat, qvando tangitur eundem habere effectum Luminis. Vidit *IDEM Dn. de Monconnys* Rupellis in Muſeo *Dn. de Flans Piſcem*, qvem *Lunam Maris* vocarunt; is licet mortuus tamen ſplendorem in Muſeo adhuc exhibuit: in mari vero dicitur maximam præbere *Lucem*, inſtar Lunæ in cœlo, magnitudine eſſe unius pedis cum dimidio, forma ſalmonem accedere, & habere formam oblongam ex parte qvadratam. Qvid in *Oſtrearum* lucentibus vermiculis repertum fuerit ex Litteris *Dn. Auzuti* ad *Dn. de Viâ* videri poterit *in Ephemer. Gallic. T. I. Eph. 15. p. 169. & de Via* Reſponſ. *p. 172.* nec non de *Scombrorum Luce* experimentum *Dn. D. Deale Angli. in T. II. Eph. Gall. p. 349. & in Transaction. Anglic. T. I. Num. 13. p. 226. Dactylos* è concharum genere (qvibusdam *Ballari* & *Cappilongi)* in tenebris remoto Lumine alio fulgore clarere jam *Plin.* docuit *L. IX. c. 61.* decidentibus guttis; eosqꝫ manu tritos, ſcintillas qvaſi emittere in Melita Inſula alibiqꝫ obſervavit *Kircher. l. a. de Luc. & Umbr.* Cum his *notabile experimentum* fecit *Dn. de Monconnys Tom. II. Itiner. p. 434.* Ex hiſce enim *Dactylis* abraſit humorem lucidum in vitrum aqvæ, qvam ipſam reddidit transparentem & luminoſam per unius noctis & amplius ſpatium, usqꝫ ad alterum diem, ſed cum illam deſtillare tentaſſet, omnis lux evanuit. Si itaqꝫ hoc *experimentum de Dactylis* cum *Garmaniano de Scolopendra mortua* conjungamus, facile patebit non veritati conſonum, qvando qvidam *Lumen absqꝫ igne* ſe parare poſſe gloriantur, dum cantharid. in fimo putrefactas præcipiunt deſtillandas, & illam aqvam in concavum cryſtallum ponendam, exhibere Lumen ſufficiens ad legendum.

[*D. Phil. Jac. Sachs à Levvenh.*]

OBSERVATIO CXXXIX.
L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI
PULLITIEI NOCUMENTA.

GRaves ſonos, fragores, & tonitrua futuram perdere pullitiem, plebeji norunt. Obſervavit & id olim Ariſtot. L. VI. hiſt. Anim. c. 2. Rationem dedit Haruejus de Gener. exerc. 17. p. 69. Hoc annotandum duxi. Qvidam Mechanicus lima ſæpe ferrum radens & chalybem, gallinam ovis incubantem in eodem aluit conclavi. Qvid fit? Pulli excluſi omnes vertigine rotabantur, ob *Obſ. Phyſic.*

Rr ſpiri-

ſpirituum aut aëris inordinatum motum à moleſto iſto ſono toties totiesq; excitatum. Ita aſpectus molendinarum, rotarum, trochorum vorticum &c. comprimis in corporibus debilibus, utpote qvibus faciliores & fortiores contingunt impreſſiones, vertiginem cauſare ſolent, & ſcotomiam. v. Avicen. L. 3. fen. 1. tr. 5. c. 1.

Observatio CXL.
L. CHRISTIAN. FRIDERICI GARMANNI
OVUM INSOLITÆ FIGURÆ.

Obſervat. Phyſica.

OVum magnitudine *Centeninum*, *referens* exactè *pyrum* præterita æſtate peperit gallina: hoc vero præſente æſtate, Anas *Ovum caudatum*, qvæ inter rariora mea ſervo.

Observatio CXLI.
D. PHILIPPI JACOBI SACHS
à LEWENHEIMB
ARTHRITICORUM SOLATIUM LAC.

Obſ. Pathologica.

INter reliqvos morbos, qvi in pœnam Humani generis è Pandoræ pyxide eruperunt, ſanè non minimum ſibi vendicat locum *Arthritis à Martial. L. 12. Ep. 48.* carnificis nomine indigitata, qvæ in qvibusdam adeo ſævire ſolet, ut ægri videantur chordis & fidiculis, taxillis & ſibillis torqveri, aut tunicâ moleſtâ exuri. Creſcentibus delictis creſcunt & pœnæ: ſic ingraveſcente Luxuria incrementa ſumit *Podagra*, ut myriadibus Remediorum contra hunc hoſtem inſtructis, tamen parum cedat, ſed oppugnari qvidem, rarò vel nunqvam expugnari poſſit. Imo cum Hippocr. ætate fœminæ, pueri & Eunuchi ab hoc hoſte eſſent immunes, notante *Hipp. l. 6. ſ. 29.* videmus tamen easdem à plurimis ſeculis hoc privilegio caruiſſe: cauſam addit *Senec. ep. 95.* elegantiſſimè: beneficium ſexus ſuis vitiis perdiderunt, & qvia fœminam exuerunt, damnatæ ſunt morbis virilibus. *Nolo* amplius excurrere cur hic morbus maximè familiaris & cur ferè incurabilis ſit: *nolo* recenſere qvomodo qvidam ex fonte Chirurgico cucurbitulis tam ſcarificatis qvam non ſcarificatis in plantis pedum ſingulis menſibus adhibitis ante

novi-

novilunium, *Podagram* abigere tentarunt: *alii* cauteriis, *alii* veſicatorio in parte affecta dolorifica excitato: *alii* venæſectione ſub ungue pollicis: *non enarrabo* qvomodo miris caſibus *Podagra* ejecta fuerit hoſpitio, nimirum qvando Luxui Pauperies ſucceſſit. *Camerar. in Memor. cent. IV. §. 5.* carceris diuturni ſqvallore *Crato conſ. 240.* tortura carnificis *Camer. Cent. V. Memor. §. 25.* per affixionem pedum ligneo trunco ſex clavis ferreis. *Libav. in Ciſt. Med. Hornung. ep. 73.* per terrorem. *Camer. Cent. V. §. 27. 28. 29.* per Iram. *Id. Cent. 10, §. 53.* per inſperatum nuncium. *Id. Cent. V. §. 26. taceo* transplantationes Podagræ (de qvibus *Laſel. in de Podagr. ſ. 2. m. 2. art. 2. §. 5. & Th. Barthol. c. 3. hiſt. 66.*) immerſiones in vinacea *Borell. c. 2. obſ. 42.* & in *Ampelograph. L. II. ſ. 6. c. 6. p. 189.* in tritici acervum. *Camer. c. XIII. Mem. §. 6.* & qvæ millena alia, interna & externa, ex divite Hygeæ Armamentario excogitavit humana ſolertia. Paucis *novum* qvoddam adducam *remedium*; *Curam* ſcilicet *Lactis*, qvæ à paucis annis tanto applauſu à magnatibus ſuſcipitur ad Podagram abigendam. *Novum* poſſum appellare *remedium*, qvod diu ſopitum, novo qvaſi qvodam prodeat amictu: ejus *Authorem* noſtro ſeculo qvidam faciunt virum Religioſum apud Comitem de Megen Namurcenſis Urbis in Belgio Præfectum degentem. *Antiqviſſimam* tamen fuiſſe curam patet ex *Plin. L. XXVIII. c. 9.* ſunt inter exempla, *inqvit* qvi aſininum bibendo Liberati ſunt à *Podagra*, Chiragrave: imo & *Bubulum Lac* qvaſi Panaceam fuiſſe *Idem Plin. L. XXV. c. 8.* aſſerit, Arcades non medicaminibus uti ſed *Lacte* circa ver, qvoniam tunc maximè ſuccis herbæ turgeant, medicenturq; ubera paſcuis, bibant autem vaccinum, qvia boves omnivoræ ferè ſint in herbis. Et *Cornel. Celſi* locum *L. IV. c. 24. qvidam cum aſinino lacte ſe eluiſſent*, unius Litterulæ mutatione claudicantem ſententiam reſtituit *Ludov. Nonnius in Diæt L. II. c. 15. p. m. 210.* qvidam cum aſinino *lacte* ſe *aluiſſent*, in perpetuum malum *Podagricum* evaſerunt. Intra decuriam itaqve annorum *Cura* iſta *Lactea per Lac* reſtituta eſt, ſtrictiſſimâ additâ diæta, ne aliqvid niſi merum Lac aſſumatur, unde Arthritici dolores, ab acidis & ſalinis corroſivis humoribus ortos, dum tales humores temperantur, & Lactis dulcedine ſucceſſivè mitigantur tum qvod rejecta multivaria ciborum & potuum miſcella ſimpliciſſima fiat victus ratio, credibile ſi Temperamentum correſpondeat, magnum levamen ab hac cura ſentire non diffitendum. Et talis victus ſufficere poterit, cum ſecundum *Varron. de R.R. L. 28. c. 9.*

Lac omnium qvas cibi cauſa capimus, maximè ſit alibile, unde & *Athen. L. XI.* refert Philinum qvendam toto vitæ decurſu nec cibo nec potu alio uſum fuiſſe qvam *Lacte.*

Nunc daretur optimus & latiſſimus campus exſpatiandi & inveſtigandi an cura hæc ſit univerſaliter approbanda, nec ne? Sed cum hoc ipſo anno *Cl. Dn. Joh. Georg. GREISEL Philoſ. & Med. D. Vienn. & Collega Curioſus tractat.* ediderit Medicum *de Cura Lactis in Arthritide,* in qvo indagata Natura Lactis & Arthritidis tandem rationibus & experientiis allatis Diæta Lactea optima Arthritidem curandi methodus propoſita fuit, nolo eandem cramben recoqvere. Qvia tamen libellus iſte in paucorum hæret manibus, ut eo facilius innoteſcat, placet ipſius σκιαγραφίαν, uti ſub initium hujus anni (anteqvam Libellum ipſum ab Authore acciperem) è Brinna transmiſerat *Clar. D. Joh. Ferdinand. Hertod. Collega Noſter Cur.* brevibus ſubjungere.

Dividitur Tractatus Greiſelianus de Cura Lactis in IX. Articulos.

1. Oſtendit *Lactis Analogiam*, in qva ſtatuit univerſam Naturam *Lacte* aut humore ſaltem *Lacti* Analogo nutriri: cum enim ex partibus conſtemus *lacteis*, *lacte* nos qvoqve nutrire neceſſum fuit. Principia noſtra *lactea* ſunt, imo in Mineralibus Mercurius, qvi metallorum matrix dicitur *lacteus* eſt, in calcinatione enim caſeoſitatem, in ſublimatione butyroſitatem, in deſtillatione ſeroſitatem æmulatur. Etiam Elementa *Lacte* aut ſaltem *Lacti* analogo nutriri oſtendit. Probat ulterius ex Sacris *Lac* eſſe neceſſarium Univerſo.

2. *Articulus* continet *naturam Lactis.* Definit *Lac* eſſe humorem excrementitium, naturalem, utilem, candicantem, glandularum in ipſa mammarum ſubſtantia copioſè diſperſarum, facultate peculiari, nonnihil tamen adjuvante extrinſeco è ſangvinis & chyli partibus ad fœtus nutritionem productum. Temperamentum illius deducit à complexione nutricis: Differentias ponit à qvalitate & effectis: & examinat electiones Nutricum.

3. *Artic.* definit *Arthritidem* eſſe defluxum Humorum peccantium ad artus cum tumore & dolore periodico motumq; impediente, & examinat pro cauſa externa res nonnaturales.

4. *Art.* demonſtrat *cauſas naturales Arthritid.* hæreditatem à Parentibus podagricis, temperamentum frigidum & humidum.

5. Propo-

5. Proponit *pro cauſa proximiore antipraxiam viſcerum* coctionem non rite peragentium.

6. Exponit *cauſam veram & proximam* heterogeneos ſcilicet humores pituitoſos vel bilioſos cum ſangvine miſtos, mediante circulatione ad articulos delatos, ibiqve ſtagnantes.

7. *An Lac conveniat* diſcurrit? Et

1. *Lac* non unicum & ſolum eſſe remedium curativum Arthritidis, probat. impura corpora qvo magis nutries, & magis lædes; ſed corpora arthritica ſunt maximè impura, & lac eſt ſumme nutritium. E. *ſolo* Lactis uſu magis læduntur.
2. Nec omni Arthritidi dicit convenire, cum experientia teſtetur non omnes arthriticos curari per *Lac*, reſpectus enim eſt faciendus ad viſcera & conſvetudinem.
3. Sicut *Lac* non in omni Arthritide convenit, ita nec qvæcunq; diæta lactea omni arthritico: contra rationem enim eſſet hominem voracem ſtatim ad extremam reducere inediam non habito reſpectu ad amplitudinem, conſvetudinem, temperamentum.

8. Articulus agit *de reqviſitis ad diætam Lacteam*, deqve generali modo utendi. Hîc viſcera obſtructa reſerare, & ſi ab uſu *Lactis* iterum obſtruantur, iterum ad reſerantia accidere oportet. Reſeratis partibus ad Lacticinia, pultes, oryzam avenatam in *Lacte* coctam, ut paulatim natura aſſveſcat, deveniendum eſt. Ubi Natura à *Lacte* non offenditur doſis indies *Lactis* augenda, reliqva alimenta vitanda, ſolum *Lac* exhibendum. Hanc methodum confirmat Medicorum qvorundam Authoritatibus; ubi Medici qværunt

1. An *Lactis* uſus conducat Arthriticis? R. affirmativè.
2. Qvodnam *Lac* conducat? R. vaccinum
3. An *Lactis* uſus omni periculo caret? R. neqvaqvam.
4. An dentur exempla Curationum? R. affirmativè.
5. *Qvomodo, qvale, qvantum & qvamdiu* ſit Lac continuandum?

℞. *Qvantum* concoqvere poſſit ventriculus. *Diſponendum* prius corpus ante exhibitionem Lactis. Eligendum *Lac* à vacca rubri vel nigri coloris præpingvi nec prægnante, bibendum manè hor. 4. vel 5. ante prandium Lac ab Unc. vj. ad X. XVIII. XX. totidemq; uncias loco cænæ, doſin pedetentim augendo uſq; ad XL. aut eam qvantitatem qvam ferre poſſit ventriculus. *Qvamdiu* ſit lac continuandum, hoc oſten-

dere Diuturnitatem morbi. Trimeſtre tempus hucusq; ordinarium fuit.

6. Qværunt qvænam alia *in uſu Lactis ſint obſervanda*? ℞.

α. *Lac* tepens ab ubere magis conducit, ſi non haberi poſſit, reddatur tepidum.

β. Menſe primo & ſecundo tertia die ſumenda dragm. ß. rhabarb. vel extr. rhabarb. gr. XV. vel pil. una de Aloe roſat. hora una ante ſommum.

γ. Poterit etiam ſingulis 15. diebus expurgari medicamento blando confecto ex Mann. fol. ſenn. & caſſia.

δ. Tamdiu talia purgantia exhibenda donec Nutura Lacti aſſveſcat.

ε. Si periculum ut Lac aceſceret, ac coagularetur in ſtomacho, tunc *Lacti* adjungendum ſaccharum.

ζ. Si *Lactis* uſu corpus calefieret & fauces accenderentur, tunc Lacti pro dilutione addendum 4. part. aqvæ ſimpl. aut hordei.

η. Si *Lac* ventrem nimis fluidum reddat, tunc *Lac* ebulliendum erit eiq; aliqvot gran. Salis comm. addenda vel decoq. cum cruſta panis.

θ. Si ex *Lactis* uſu venter conſtipetur tunc matutinis hor. in primo hauſtu *Lactis* gran. XV. rhabarb. ſumenda ſunt.

ι. Si à *Lacte* ſitis excitetur extra paſtum, aqva comm. vel cum ſaccharo cocta præmittitur, tam ſola, qvam ipſi Lacti permiſta.

κ. Nunqvam deſiſtendum ab uſu *Lactis*, niſi febris aut gravis podagræ dolor ſuperveniat, ubi febris oppugnanda, & doloris remiſſio expectanda erit.

IX. Articulus demonſtrat *qvare Lac* tantum præſtet effectum, & concludit ſola hoc facere diæta, cum & ~~alia~~ alia diæta, licet non lactea, ritè obſervata curari poſſit. *Et de his pluribus agit* prædictus *GREISELIUS in Tractatu ipſo.*

Præter hunc *Tractatum* promiſit *Exc. Dn. D. Joh. Jacob. VVenceslaus DOBRZENSKY de Negroponte Prof. Pragæ* & p. t. RECTOR Magnificus *in Litter. nuper Praga ad me* datis, qvod propediem *Ipſe* editurus ſit Pragæ *Librum Conſiliorum* qvicqvid Itali, Galli, Hiſpani, Belgæ Medici de hac *cura Lactea* in Arthritide invicem contulerint.

Reſtat

Reſtat ut paucis qvoq; *addam*, qvid *mihi hac de cura* amplius *communicatum* fuerit. Annus jam agitur tertius ex qvo *Generoſus Dn. VVolfgangus FRIDERICUS* Kopff/ *Baro de Neiding, Dn. de Schellendorff. Pliesniz, & Dirskovviz, Generalis vigiliarum Præfectus, & Præſidii Cæſarei Pragenſis Gubernator è Praga* Litteris me conſuleret, num conſultum judicarem, ut curam iſtam *Lacteam* tentaret, aliqvot exemplis felicioris ſucceſſus comprobatam; vidiſſem etenim ipſum Vratislaviæ in tali ſtatu, ut niſi ſellâ portaretur, loco movere ſe non potuerit: transmiſit ſimul methodum, qvâ cura hæc peragi poſſet, ſibi è Belgio transmiſſam: non diſſvaſi penitus, ſententiam aperui, ſubtimui tamen ut tam rigidæ diætæ ſe ſubjiceret non minus qvam diuturnæ: tamen cum amore Sanitatis huic Diætæ ſeveriori ſeſe obſtrinxiſſet, factum eſt, ut qvi ante nec pedem nec manus movere potuerit, adeo ſe viderit immutatum hac *Lactea* diæta, ut nunc absq; baculo incedere, eqvos aſcendere, venationibus intereſſe, manibus cibos dividere & alia munia ritè peragere poſſit.

Methodum qvam ipſe obſervavit Curioſo Lectori ex ipſius *Epiſtola* excerptum communicabo ſeqventem:

1. Lac qvod aſſumendum ſit de rubra vel nigrâ vaccâ nec prægnante, nec ſeniore; optimum ſi haberi poſſit de vacca à qvo vitulus jam ſublatus eſt, & qvæ Taurum rurſus non admiſit.

2. *Lac* unicuiq; bibendum ſecundum complexionem & conſtitutionem ventriculi parum vel multum: ſi ventriculus debilis qvater vel qvinqvies per diem *Lac* bibendum. Si qvinqvies ita tempus dividendum ut per trihorium ab ejus uſu ventriculus qvieſcat: ſi qvater, ſingulis qvaternis horis potus *Lactis* repetendus erit. Ipſe ter tantum bibo nimirum manè circa 6. à meridie circa 12. & veſperi circa 7. ſingulis vicibus 2. qvartarios, ſive Libr. jv. *ß*. ad minimum alias per diem 7. vel 8. qvartarii bibendi ſunt.

3. Anteqvam *Lactis* cura ſuſcipiatur bis vel ter corpus evacuandum eſt, qvod intra 10. vel 14. dies peragendum: purgationes ſecundum complexionem ægri dirigendæ.

4. Inde *Lacte* bibendo ſit initium, & conſultius ut calidè hauriatur prout à vacca eſt emulctum.

5. Ne concreſcat *Lac* de Sacchαro, ſi lubet, poterit injicere, qvantum placet.

6. Si alvus conſtipata, manè ſumantur gran. 20. Rhabarb. pulv. in pri-

in primo hauſtu *Lactis*, ſuperbibendo reliqvum *Lac*, aut circa veſperam ſumantur 8. vel 10. gran. Eſſent. Rhabarb. cum *Lacte*, & hoc toties repetendum, qvoties neceſſitas reqvirit.

7. Qvidam, præcipue intra primas 10. vel 12. ſeptimanas ſingulis menſibus lenem interponunt purgationem, ſi videatur eſſe neceſſarium: ſi etenim alvus qvotidie aperta, nec *Lac* in ventre moretur, ſufficere poterit Rhabarb.

8. Si *Lac* aliqvam excitet diarrhæam, anteqvam bibatur, parum ebulliat, addendo aliqvid Salis, & ſic calidum hauriatur, ſi prima vice non ſuccedat, repetatur alterâ vel tertia.

9. Si aliqvis calor accedat ex uſu *Lactis*, tertia pars decoct. hord. c. paſſulis Lacti affundatur.

10. Si ſitis extra eas horas, in qvibus *Lac* bibitur, decoct. hordei cum paſſulis ſumatur, aut in ejus defectu hauſtus aqvæ frigidæ fontanæ.

11. Durante hoc *Lactis* potu nulli alii cibi aſſumendi ſunt, præſertim in principio.

12. Poſtea ſi lubeat circa meridiem panis ſimilagin. Unc. j. vel ij. ſed ſaltem de medulla aſſumantur, qvæ *Lacti* immergantur, & ſimul comedantur. Si *Lac* jam per aliqvot ſeptimanas hauſtum bis per ſeptimanam ovum ſorbile ſed absq; ſale cum pane ſimilagineo conceditur. A pane fermento ſubacto penitus abſtinendum ne *Lac* in ventriculo in caſeum degeneret.

13. Si *Lac* per 14. Septimanas adhibitum fuerit, tunc ſecurius de ſeqventibus Cibis aſſumi poterit, ita tamen ne ventriculus obruatur & de *Lacte* ſubtrahatur.

14. Ex *cibis* itaq; *conceduntur* oryza in Lacte cocta, ova ſorbilia aut in butyro inſalito frixa, inſulſum butyrum cum pane ſimilagineo, pultes lacteæ, & alia lacticinia, ita tamen ut in omnibus Sal abſit.

15. *Per æſtatem* vaccæ qvæ Lac ſuppeditant, in optimis paſcuis & ſiccioribus locis non paludinoſis alendæ; per hiemem cum fæno, ſtramine tritici, & furfuribus triticeis.

16. Tempus qvamdiu *Lac* adhibendum exactè definiri neqvit, qvo diutius hauritur, eo perfectior cura; ſunt qvi Podagra valde afflicti, ne malum redeat, continuò, alii per annum, alii per annum & ſeſqvi annum, Lac hauſerunt. Qvidam per dimidium annum Curam Lacteam adhibentes cum ad priſtinum redierint victum & in eo miſcellâ ciborum exce-

excederent, rurſus Podagra fuerunt correpti: redeuntes vero ad curam Lacteam, Podagram rurſus expulerunt.

In his tota cura Lactea conſiſtit, prout à prædicto *Dn. Barone de* Kopff fuit communicata. Hujus Illuſtris Dn. *per Lac ab Arthritide curati* exemplo Viri plurimi magnates Pragæ, Viennæ alibiq; commoti, eandem curam in ſemetipſis tentarunt, ſed non ubiq; pari felicitate & tam fauſto eventu. Novi *Nobilem* qvendam *in Sileſia* annor. circiter 40. articulari morbo maximè afflictum, is non ſolùm nihil ab hac cura Lactea levaminis ſenſit, ſed Tumorem & inflationem totius corporis periculoſum, ut abſtinere coactus fuerit, niſi vellet *nigrum ſarcophagum in Lacte* qværere, & *Lactis vehiculo ad viam lacteam cœli* properare.

Non indifferenter itaq; hæc cura omnibus applicanda. Coronidis locô ſubjungam *Judicium* Exc. *Romani Medici GABRIELIS FONSECÆ Innocentii X. & Succeſſorum Pontificum Archiatri*, cujus verba Italica primum adducam, poſt verſionem addam.

L' approbatione di Fonſeca.

Ho viſto & letto qveſta maniera di pigliare il Latte per ſanar la gotta, alla maniera non occorre aggiongere altro, perche la trouo eſſattamente deſcritta, ſolo reſta d' eſſaminar & conſiderar bene, à chi convenga pigliar il Latte, & à qveſto riſpondo, che ſe la Podagra proviene d' una cauſa ò materia bilioſa, tenue & calida, che provenga dall' eccesſivo calor del hepate, pigliar il Latte di vacca ò d' aſina ſia buono per 40. giorni continui, finita la qval cura, ſi può con buona dieta ritornar al viver ordinario, mentre ſia moderato; ma ſe la podagra procede d' una cauſa fredda ò d' una deſtillatione della teſta, non mi pare, ch' il latte ſia convenevole à qvella compleſſione.

à Roma 11. di Giugno 1667.

FONSECA.

Vidi & legi methodum ſumendi Lac pro ſananda Podagra, cui aliud non videtur adjungendum, cum omnia exactè ſint deſcripta, niſi ut examinetur & bene conſideretur *Qvibus conveniat Lac ſumere?* ad hoc reſpondeo: ſi Podagra proveniat à materia bilioſa, tenui, & calida, & ab exceſſivo calore hepatis, ſumendum *Lac* vaccinum aut aſininum per 40. dies continuos: qvibus finitis ad diætam ordinariam redeundum

ſed illa ſit moderata: ſi vero Podagra oriatur à cauſa frigida aut à deſtillatione capitis, non videtur mihi qvod Lac illi complexioni ſit conveniens. Romæ d. 1. Jun. 1667.

Et hæc ſufficiant hâc vice de Uſu Lactis in Arthritide.

[*D. Philip. Jac. Sachs à Levvenh.*]

vid. in Append. Addenda p. 32.

OBSERVATIO CXLII.

EMPLASTRUM ANTIPODAGRICUM.

Obſer. Therapeut.

E*mplaſtrum* hoc, una cum methodo curandæ *Arthritidis* per Lac, à *Generoſ. Dn. Barone* Kopff mihi transmiſſum fuit, qvod non ea intentione hîc ſubjunctum fuit, ut cenſeatur cura hæc imitanda eſſe; ſed dum in qvibusdam Provinciis adeo decantatum celebretur Remedium, ne ipſius compoſitio B. L. fugiat, addere placuit.

Compoſitio talis eſt ℞. Eſul. Bryon. Elleb. nigr. herb. verben. Rad. ariſtol. rot. herb. & rad. ranuncul. herb. & rad. Chelidon. Sal. comm. hæc omnia commiſcenda ſunt cum ſtercor. vaccino pro Empl. qvod calide mane & veſperi plantis pedum applicandum: hoc dicitur eam vim habere attractricem, ut intra aliqvot dies prævio tamen inſigni dolore plantas pedum fiſſuris aperiat, & per eos materiam podagram causantem extrahat. Cum impoſitione hujus Emplaſtri, ajunt tamdiu continuandum eſſe donec plantæ pedis rurſus ſanentur.

Sed audiamus qvid *Ipſe de effectu hujus Empl.* in Litt. 18. Jul. 1668. ad me datis notaverit. Per curam hujus Emplaſtri inqvit unicum ſaltem ſcio Nobilem, qvi aliqvod à dolore Podagrico levamen ſenſerit: reliqvi ferè omnes conqveruntur, qvod non ſolum durante applicatione Emplaſtri plantas pedum habuerint maximè dolorificas & vulneratas, qvod capita ipſis intumuerint, & dolores ferè intolerabiles ſenſerint; ſed etiam peractâ curâ & remoto Emplaſtro adeo fuerint viribus exhauſti, ut vix brachia pedesq; loco movere potuerint: qvod nemini mirum videri poterit, ſi conſiderat qvam periculoſum in corpore cacochymico tantâ vi, intempeſtivè & immodice humores, præſertim ad partem affectam, commovere.

[*D. Phil. Jacob. Sachs à Levvenh.*]

OBSER-

Observatio CXLIII.
D. FRIDERICI ORTLOBII.
INTESTINA SPHACELATA.

Viduus qvidam literatus, I. S. Vratiſlaviæ degens, qvadragenario major, melancholicæ, & dum viveret, valetudinariæ conſtitutionis, M. Februario Anni 1670, ſolito plùs conqveſtu s eſt de ructibus auſteris, in-appetentia & dolore Ventriculi, nec non Renum & Dorſi. Subſecutæ dehinc ſunt obſtructiones Alvi, noctes inqvietæ & ſæpè inſomnes, doloresq; obſcuri, gravativi circa Ilia, iiq; in ſiniſtro latere ſupra Ventriculum qvaſi adſcendentes. Febris apparuit nulla, major tamen nonnunqvam ſub veſperam, qvàm interdiu, Lumborum Dorſiq; incaleſcentia. Urinæ pallidiores plerumq; & craſſiores deprehenſæ, cum ſedimento copioſo, nonnunqvàm tartareo rubro, ſæpiùs albo, mucoſo. Pulſus indies debilior, ab initio tardior, verſus interitum celerior. Supervenit his omnibus Vomitus Sangvinis nigricantis in grumos majores tenaciſſimos maximam partem concreti; qvi, cum intra triduum copioſior aliqvoties rediiſſet, Ægroto, exhauſto virium theſauro, lipothymias freqventiores, ipſamq; demùm mortem, qvam die 6. Aprilis beatè obiit, acceſſivit.

Ut itaq; tot Symptomatum Cauſa inqvireretur, permiſſu ipſius Agnatorum, cadaver aperire conceſſum fuit, qvod etiam factum præſentibus Viris Excellentiſſ: Dn. Godofredo Tileſio, Ph. & Med. D. & Phyſico Vratiſlav. merentiſſimo, & Dn. Phil. Jacobo Sachs à Lövvenheimb, Phil. & Med D. & Practico famigeratiſſimo, Amicis meis honoratiſſimis, qvi ambo ultimis diebus mecum Ægri curam habuerant, Sectore Dn. Franzio, Chirurgo noſtro induſtrio.

In aperto Corporis demortui Abdomine atq; Thorace ſeqventia ad partem affectam, cauſasq; morbi & mortis inprimis faventia, occurrerunt notatu digna:

(1) Pingvedo qvidem ſat multa ſub cute per totum corpus diffuſa;

(2) Muſculi vero Abdominis & Thoracis excarnei.

(3) Cor nihilò minùs obeſum ſatis, duriusculum, compactum, beneq; conſtitutum, Sangvine vacuum.

(4) Pulmones qvoad colorem qvidem à naturali ſtatu parùm differentes;

tes; flavidi tamen & exſangves, horumq́ lobus dexter inferior verſus Dorſum Thoraci annexus.

(5) In Ventriculo nullus Sangvis, tunicæ benè conſtitutæ.

(6) Lien juſtæ figuræ, magnitudinis & coloris.

(7) Meſenterium non glanduloſum, ſed unà cum Pancreate naturaliter conſtitutum.

(8) Hepar admodum magnum, totum obvolvens ventriculum, admodum pallidum, totum licet Sangvine vacuum, ponderans tamen ponder. Medic. Libr. iij. Unc. viij.

(9) Vena Portæ verſus Hepar Sangvine exhauſta.

(10) *Inteſtina* in ſiniſtro latere fermè bene conſtituta, qvæ vero *in dextro, livida, nigricantia, Sphacelata, Vaſaq́ Meſaraica in Inteſtina deſinentia Sangvine nigricante turgida.*

(11) *Inteſtini Coli pars ſuperior in ſiniſtro latere* ſupra Ventriculum inflata, qvà vero deorſum vergit inciſum, Sangvine concreto fæculento, nigerrimo, inſtar picis, qvale vomitu rejecerat Ægrotus, admodum repletum.

(12) Renes pallidi & flavidi; inq́ dextro horum materia multa tartarea, & circa infundibulum calculus inſtar fabæ minoris:

(13) In ſiniſtro vero major & albicans calculus, pondere ſcrup. V. figurâ & magnitudine cordis avium oblongiore tornatâ, multæ materiæ Seroſo-lacteæ, qvæ unà cum plurimis particulis tartareis, inſtar calcis, per totam Renis ſubſtantiam diſperſa erat, qvaſi innatans.

SCHOLION.

Mirum, qvod Viſcera Lienis, Pancratis, Hepatis cum ſuo felle, Ventriculiq́, in hoc corpore omnia deprehenſa fuerint ſana & naturaliter conſtituta, cum tamen Ægrotus per totum vitæ ſpatium, pallidus, & triſtis inceſſerit, ſolitariumqve & ſedentariam vitam amaverit omniumqve Medicorum conſultorum ſententiâ Hypochondriacus audiverit.

Nec minùs mirum, Inteſtina illius ſphacelata fuiſſe ſine præviis doloribus Abdominis, ſine præviâ Febre manifeſtâ. Conjectura eſt Sangvinem melancholicum acido-auſterum inhabilem qvidem ineptumq́ fuiſſe ad concipiendum ſubitam & magnam fermentationem & exæſtuationem febrilem, nihilominus tamen, fortè ab errore diætæ excale-

excalefaciente intra morbi decurſum commiſſo, in tantum irritari, exaltari & commoveri potuiſſe, ut per Vaſa Meſaraica (hæc enim verſus Inteſtina repleta, verſus Hepar vacuefacta apparuére) ad Inteſtina ſucceſſivè confluxerit, hisq; ſphacelum, miſello vero mortem intulerit.

[*D. Ortlobius*]

OBSRRVATIO CXLIV.

L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI

PRÆSAGIUM MORTIS AB ODORE.

TErram oluit qvidam apud Borell. Cent. IV. obſ. 8. p. 342. & paulo poſt fato ceſſit. Idem Martisburgi in puella infante febre conſumtâ adverti, & ſtatim primo acceſſu nil boni ominabar. Poſt obitum mater cum ſignum inſtantis mortis ex me ſcire deſideraret, *odorem terræ fracidum* allegavi. Conſentiebat, & non ſolum in hâc ſed & in aliis qvatuor infantibus, inſtante fato ſe eundem odorem propriis hauſiſſe naribus ſanctè aſſeverabat. Qvod ipſum & in aliis morituris poſtea obſervare licuit. Qvædam de hoc odore ſparſi in Tract. meo de Miracul. Mort. L. II. tit. 4. *Obſervat. Semiotica.*

OBSERVATIO CXLV.

L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI

VERMES INTESTINA PERFORANTES RESTITUTO ÆGRO.

QVædam hic loci, Chemnitii, pannificis Conjux ſub umbilico in regione pubis anno præterito abſceſſum ſenſit magnitudine juglandis, qvem cum emollientibus per duas ſeptimanas tractaverat Chirurgus rumpebatur & illico excrementa, paulo poſt qvinqve egerebantur teretes Lumbrici. Seqvuntur ſingulis horis plures. Advocatus inteſtinum aliqvod exeſum à Lumbricis perforatum pronuncio, prout plures ejusmodi hiſtorias collegit Schenck. L. III. obſ. Med. de verm. p. 373. Adhibitis per os amaricantibus medicamentis intra 4. dies ultra 100. ſpithamæ longitudine, prodierunt *Obſ. Pathologica.*

Lumbrici, prægreſſo ſemper aliqvali in vulnere doloris mordicantis ſenſu. Injectionibus conſolidantibus per anum intra tres ſeptimanas curata, jam optimè valet. Similem abſceſſum in ruſticæ fœminæ inguine prope Ileburgum in Miſnia ante aliqvot annos me vidiſſe recordor, è qvo ſaltem tres Lumbricos teretes exiiſſe memini.

vid. in Append. addenda p. 35.

OBSERVATIO CXLVI.

D. HENRICI VOLLGNADI.

VERMES INTESTINA PERFORANTES PEREUNTE ÆGRA.

Obſervat. Patholog.

PRæterito Anno 1669. Menſe Majo, è Vratislaviæ Vicino pago Schmoltz/ venit ad me Vir qvidam, qvi pro Uxore ſuâ conſilium petebat, referens ipſam circiter duobus abhinc annis doloribus acerbiſſimè Abdomen rodentibus & lancinantibus, variisq; aliis afflictam fuiſſe Symptomatibus, qvæ agyrtæ mulomedici & mulieres medicaſtræ ex Morbo Uterino illi accidere exiſtimaſſent, & ob id plurimis diverſiſſimisq; medicamentis, qvæ utero compeſcendo eſſent, illam defatigaſſent, qvamvis effectu planè fruſtraneo. Inter alia qvæ ægræ acciderant, plurimæ qvoq;, eæqve graviſſimæ Anxietates & Inqvietudines recenſebantur, qvas tûm aliàs, tùm modico licet motu ſe exerceret perpeteretur, una cum freqventi Nauſeâ & nonnullo Vomitu, qvo aliqvando unum alterumve Vermem grandiorem excreviſſet.

Tandem deniq; accidit ut ægra, meliùs ſibi valere viſa, dum in ſuperiore ædium parte, brachio extenſo aliqvid ſive in altum collocare, ſive ex alto depromere conaretur, ſentiret ex improviſo, qvaſi umbilicotenus, in Abdomine aliqvid rumpi & in imam ingvinis regionem cum pondere decidere. Conſternata hoc caſu miſera, deſcendit, pejusqve ſe habens in lectum decumbere coacta eſt, ubi poſt non multam moram in ingvine Tumorem percepit, paulatim ita increſcentem, ut validiorem pugnum facilè æqvaverit.

In hoc intenſiſſimos cruciatus, tanqvam roderetur, una cum motu non obſcuro viventis cujusdam, dies aliqvot (tres aut qvatuor) paſſa eſt, donec Tumore rupto hoſpes latitans, Vermis inqvam grandior, Lumbrici ſubrufi æmulus, ſpithamam ad minimum longus, ac

roſtra-

roſtratus ſeſe proriperet. Ex foramine hoc plurima materia purulenta & fœtida effluxit, unde qvidem Tumor nonnihil deſubſidit, ipſumq; foramen coaleſcere viſum eſt, veruntamen mox, parvo ſpatio ſupra illud, duo alia foramina ſponte ſuâ facta ſunt, è qvibus primò parum puris, deinde materia, inſtar ſeroſi lactis tenuis & alba, qvaſi guttatim emanavit: qvam eqvidem materiam ſtatim pro chyli parte ex inteſtino, ubi dubio procul, vermis ſtabulum exſtiterat, deſtillante habui, ægræq: mortem vicinam prædixi. Qvod prognoſticum etiam tertiâ abhinc die, ſeptimanæ ab ultimo decubitu tertiæ, funeſtus eventus ratum fecit.

OBSERVATIO CXLVII.
L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI
VARIORUM EXCRETIO.

Obſ. Pathologica.

PEtroſelinum incisum in juſculo cum urina rejecit ruſticus: puer muſcas, pulices, dentes ovillos, ſevum, nummos & alia ut videre eſt apud *Exc. Joh. Dan. Horſtium part. 1. Manud. ad Med. c. 2. p. 122.* Qvidam vero paſtor à leni purgante primo ultra 50. habuit ſeceſſus: ſeqventi nocte tormina ſenſit intolerabilia, & egeſſit *per alvum capillos, arenas, fragmenta vitri*, & qvod inauditum ferè, *ſemen ſemini Hyoſcyami* ferè *reſpondens*, perſeveravit malum aliqvot menſes, uſqve dum vitam in Domino cum morte mutaret Vir eruditus juxtim ac pius. Hæc ex ore filii, ſucceſſoris in munere Eccleſiaſtico Paſtoris, qvi & partem collecti ſeminis mihi communicavit, qvod tanqvam rarum qvid curioſis oſtendere ſoleo.

[*L. Garmannus è Chemnitio ad D. Sachſium.*]

OBSERVATIO CXLVIII.
L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI
EXPERIMENTA DE MERCURIO.

MErcurium vivum potum ſangvinem coagulare credidit *Primeroſ. l. 4. de Error. vulg. in Med. c. 29.* Id vero qvo minus credamus, facit Authoritas Clariſſimorum Virorum. *Botalli de Lue. ℞. c. 17. Paræi L. XX. de venen. c. 28.* de mendico impoſtore

VVier.

VVier. l. 4. de præſtig. c. 6. de pagana muliere *Plater. L. III. Med. obſ. ult.* De Georgio March. Brandenb. retulit *Th. Jordan. l. 3. de peſt. phœnom.* cum noctu ad ſitim extingvendam lagenam ☿ ij plenam arripuiſſe, vini loco hauſiſſe, & innoxiè iterum excreviſſe. Plura *Unzer. in Anat.* ☿. paſſim. Nuper cum Curioſitatis gratia Infuſoriæ litarem, ut qvid *Mercurius* ſangvini miſtus patraret, cognoſcerem, ſemiunciam ☿ vivi venæ cruralis cani intruſi, venam exacte compreſſi per horam, & demum locum ligatura accuratè munii, nihil tamen illi exinde mali. Poſt duas horas ſedem habuit, ſed naturalem, nec per diem illum aliqvid Urinæ excrevit. An doſis fuerit juſto parcior, an alia ſubſit cauſa judicent Eruditiores. *L. Garmannus ad D. Sachſium.*

SCHOLION.

Cum *Dn. de Monconys* eſſet in Anglia Anno 1663. principio Menſ. Maji *in Collegio Regio Illuſtriſſ. Societatis Anglic.* Londini inter alia experimenta propoſitum fuit Sal Tartari ſupra Bufones, viperas aliasq; venenatas beſtias projectum mortem iis accelerare; idem præſtare Mercurium vivum alius aſſeruit. *Dn. de Moncon. Itin. Anglic. T. II. p. 26.* Sed cum 30. Maji proba fieret in Eodem *Illuſtriſſimo Conſeſſu* in præſentiâ prædicti Galli, *Mercurium vivum bufonibus* injectum nullum damnum intuliſſe compertum fuit. *Idem Dn. Moncon. p. 30.* Melius ſucceſſit proba axungiæ Norvvegicæ Bufonibus illitæ, qvæ cito ipſos jugulavit. *Simon. Pauli de Febr. Maligna §. 21. p. 33.* qvod ea Sal copioſum volatile Bufonis figat. *Id. §. 26. p. 39.*

[*D. Phil. Jacob. Sachs à Levvenh.*]

OBSER-

OBSERVATIO CXLIX.

D. JOHANNIS GVILIELMI RIVÆ

TRIPLEX INFUSIONIS SANGVINIS EXPERIMENTUM

à

D. JOACHIM. GEORG. ELSNERO exhibitum.

NOn pauca hactenus de *Transfuſione Sangvinis* ex animalium arteriis, in aliorum animalium venas Experimenta *in Angliâ*, *Italiâ*, *Galliâ* & *Germaniâ* facta eſſe, ſcripta diverſa non minus docta qvàm curioſa, præprimis verò *Transactiones Reg. Soc. in Anglia*, & *Ephemerides Gallicæ*, divulgarunt. Cumqve non ſolùm ex brutis in bruta, atq; ex hominibus in homines, ſed & ex brutis in homines transfuſus ſangvis ſit, ſimilemq; transfuſionem *Excell. Dn. Joh. Gvil. Riva* triplici experimento celebraverit, ejus hiſtoriam, Auctoritate ſupremâ Confirmatam *Romæq;* editam, huc verbotenus adſcribere operæ pretium eſt. Nec dubium eſt, qvin plura Experimenta olim ſuppeditentur ex modò Laudatiſſimi Medici & Chirurgi communicatione, per literas jam tum benevolentiſſimè promiſsâ. *Obſervat. Chirurg.*

EXEMPLAR FIDEI

TRIUM SANGVINIS TRANSFUSIONUM ex animalium trium viventium arteriis in trium laborantium morbis diverſis hominum venas celebratarum Anno 1667. menſe Decembris *Romæ*, non beſtiali more, ſed faciliori, & humanâ methodo, proſperoq; eventu à *JO: GVILIELMO RIVA Pedemontano in Med. & Philoſ. D. Romano Anatomico celebri, Chiſianæ Legationis in Galliam, Sac. Majeſtatis Chriſtianiſſimæ, & Summi Pontificis Clementis Noni Chirurgo.* A principalioribus comprofeſſoribus, qvi præſentes operationibus interfuere ſubſcriptæ, & teſtificatæ; legalitate invicti, & triumphantis Capitolii munitæ; nec non ſigillo Sereniſſimi Senatûs, inclitiq; Populi Romani authenticatæ.

Typis editum pro Transfuſionis munimine ad DEI gloriam, humaniq; Generis beneficium.

Ab aliqvibus virtute præditorum Amicis.

ROMÆ, prælo Vareſiano. SUPERIORUM PERMISSU.

NOS INFRASCRIPTI.

Fidem facimus & atteſtamur inter omnes nos viciſſim *tribus ſangvinis Transfuſionibus* vervecum ex arteriis, trium in diverſorum hominum ægrotantium venas, diverſis temporibus, 10. ſcilicet Decembris, 11. & poſt aliqvot alterâ die anni præteriti 1667. ab Excel. JO. GUILIELMO RIVA Med. Doct. eximio Chirurgo, in anatomicis, præſertim nuperrimis Chyli-ſangvilymphæ motuum mæandris (qvorum demonſtrator, & propugnator ab eorundem ferè omnium incunabulis, ſicut & primus in urbe, jam pridem ab annis in brutis edoctus, qvin imo (ut hactenus in contrarium nihil nobis patuit) toto in orbe, poſt Pariſinum Clariſſ. Emmeretium hujus elegantis, & inauditæ novitatis aggreſſor extat) celeberrimo palam, & egregiè peractis interfuiſſe præſentialiter viſu & tactu; aliqvid etiam adminiſtrantes in ejusdem adjutorium contuliſſe. Easqꝫ ſine venæ extractione, vel excoriatione, ſed ſolo congruo, ac conſveto phlebotomico, aliqvantulum ampliori licet orificio celebratas extitiſſe; nec non etiam in omnibus ſangvinem elutriari in venas patentiſſimè nobis viſum eſſe, præterqvam in ſecundâ Perill. ſcilicet & admodum Excell. q. *Joh. Franciſci Sinibaldi Med. Doct. Profesſ. pub. Lectoris, & Collegæ*, in cujus baſilicam, naturalis defectu caloris, cùm phthiſicus ipſe derelictæ ſpeciei, deſtitutus, & morituriens eſſet, unde idemmet usq; antiſtes, Medicinæ Coryphæus ad ultimum provectus ſenium hiſce inventis infenſus Clariſſ. Fonſeca eandem qvoqꝫ experiundam, tanqvam in deſperato probavit; nec ulla ſangvinis portio in operatione ex infirmo profluere viſa fuit, nihil (exceptis guttulis concretis aliqvot digitorum expreſſione per vim inditis) ingeſtum eſt. Qvasqꝫ operationes pariter promulgatas, & divulgatas, præſertim Medicinæ per factitantes qvoqvo verſum illicò fuiſſe. Et Sinibaldum poſt menſes, non ratione doloris vulneris inflicti, ſive ſangvinis infuſi, vel diffuſi in Transfuſione, ſed illius annos qvatuordecim interpolatè per Tracheam rejecti, catarrho, febre, & ulcere pulmonum glaciali tempore conſumtum obiiſſe. Aliorumqꝫ duorum alterum ſexdecim dierum qvotidianâ laborantem, ut nobis prolatum fuit, poſt aliqvot dies cum febris intermiſſione dubios ſui de eventu nos relinqventem diſceſſiſſe. In Cujus &c. *Datum Romæ, &c.* Kalend. Decembris 1668.

Nos

Nos *Joannes Maria Conſtantius Romanus Protomedicus Generalis totius Statûs Eccleſiaſtici primus in Doctoratu manu propriâ.*

Ego *Joannes Trullius Romanus Archiater, & in Romanâ ſapientiâ Medicinæ Theoricæ Lector Ordinarius* interfui illi Transfuſioni D. Sinibaldi tertius in Doctoratu manu propriâ.

Ego *Antonius Ægidius Petraglia Romanus olim ejusdem ſupradicti Statûs Vice-Protomedicus Generalis ſecundus in Doctoratu* manu propriâ.

Ego *Jacobus Sinibaldus Romanus in Romanæ ſapientiæ Archigymnaſio ſimplicium Lector Ordinarius qvartus in Doctoratu* manu propriâ.

In Nomine Domini Amen. Præſenti publico recognitionis manuum Inſtrumento cunctis ubiqve pateat evidenter, & ſit notum, qvod anno ab ejusdem DN. JEſu Chriſti Nativitate milleſimo ſexcenteſimo ſexageſimo octavo Indictione 6. die verò 18. antedicti menſis Decembris, Pontificatus autem ſanctiſſimi in eodem Chriſto Patris, & D. N. Domini *Clementis* divinâ Providentiâ Papæ *Noni* anno ſecundo. In mei Notarii publici teſtiumqꝫ infra ſcriptorum adhæc omnia, & ſingula habitorum, vocatorum ſpecialiter, atqꝫ rogatorum præſentia præſentes, & perſonaliter conſtituti retroſcripti Perilluſtres, & admodum Excellentes *DD. Jo. Maria Conſtantius* fil q. Jo. Antonii, *Antonius Ægidius Petraglia q. Baptiſtæ, Joannes Trullius* fil. Perilluſtr. & admodum Excell. *D. Stephani*, & *Jacobus Sinibaldus* fil. q. *Joh. Benedicti* omnes Romani mihi &c. cogniti ſponte, &c. ac omni &c. medio eorum juramento tactis, &c. recognoverunt, & qvilibet ipſorum recognovit retroſcriptam ejus manum, literas, characterem, & ſubſcriptionem in formâ, & ſimili juramento aſſeruerunt omnia, & ſingula in retroſcriptâ fidei atteſtationis contenta, & expreſſa, vera eſſe, & eſſe, & tanqvam talia modo reiterarunt, & illa tactis, &c. jurarunt, &c. ſuper qvibus omnibus, & ſingulis prædictis tanqvam ritè, rectè, ac legitimè geſtis, & factis petitum fuit mihi *Notario publico* infraſcripto, ut hoc præſens publicum recognitionis manuum conficerem, atqꝫ traderem Inſtrumentum. Actum *Romæ* in Officio mei, &c. Regionis Ripæ, præſentibus ibidem audientibus & intelligentibus *D. Bernardino de Amicis* fil. q. Petri, & *D. Dominico Sperello* fil. q. Hieronymi ambobus Romanis teſtibus ad prædicta habitis vocatis ſpecialiter, atqve rogatis.

Ego *Jo. Baptiſta Rondinus Romanus Civis, & Cur. Cauſarum Cap. Not.* pro *D. Philippo Franciolo* Connotario præſens Inſtrumentum ſubſcripſi, & publicavi reqviſitus, &c.

Loco ✠ Signi.

Nos ad præſens Cameræ Almæ Urbis Conſervatores Univerſis, & ſingulis præſentes noſtras viſuris &c. fidem facimus, & atteſtamur ſupradictos *D. D. Philippum Franciolum* de præmiſſis rogatum, & *Johannem Baptiſtam Rondinum*; qvi præſens Inſtrumentum ſubſcripſit, & publicavit, fuiſſe, & eſſe veros, publicos, legales, authenticos, & Curiæ Capitolii fide dignos Notarios, eorumq; Scripturis publicis, & Inſtrumentis ſemper fuiſſe adhibitam, ac de preſenti plenam, & indubiam adhiberi fidem in Judicio, & extra. In qvorum fidem, &c. Datum ex Ædibus noſtris Cur. Cap. noſtræ ſolitæ Reſidentiæ his die, & anno prædictis.

Ita eſt pro D. Secretario Collegii DD. Notariorum ejusdem Curiæ.

Stephanus Lucianus de Mand. &c.

Loco ✠ Sigilli.

SCHOLION.

Non ingratum fore L. exiſtimo, ſi ſuperioribus experimentis aliud paucis verbis velut in tranſitu adjunxero, qvod Dn. *Paulus Manfredus, Lucenſis, Philoſ. & Med. Romanus, in Urbis Archi Lyceo Medicinæ Practicæ Profeſſor Extraordinarius* Anno 1668. 2. d. menſ. Januar. me tunc præſente fecit in Febricitante qvodam Scriniario, modo qvem *ille* in peculiari *tractatu de Nova & inauditâ Medico-Chirurgicâ operatione ſangvinem Transfundente de Individuo in Individuum, Romæ impreſſo 1668. in 4. Cap. 3. p. 14. his verbis propoſuit. Diſpar à Gallico Martii & Junii Epiſtolis expreſſo, noſtrum in pluribus differt opus; & primo inarteriarum delectu, inhabiles crurum arterias decernentes. In Tubis inde; materiam enim qvod attinet, aurichalcum rejicimus & cryſtallum pro diaphaneitate, vel argentum aut aurum eorum annuente perfectione ſeligimus, nec ipſorum numero ſubſcribimus, unicus etenim & in venâ ſat eſt, ac ſingularis inciſio, eum ab unâ eademq; & canaliculus infundens immitti & ſangvis effundi proprius, exqviſitè valeat, evitenturq; plurium inciſionum, operoſa, inutiliaq; pericula. Vinculorum*

rum nec norma ſimilis cum unicum in arteriam Cor propius opus impleat, nec ſecundus in venâ nexus ad Cor accedens ultro ſuppetat, qvam venæ turgentiam qvæ ſuper impoſito pollice facilius adimpletur. Plenius verò mox *cap. 4. p. 15.* modum ſuum proſeqvitur in hunc ſenſum: perſpectâ difficili vaſorum juguli ſciſſurâ, eam alibi celebrandum decretum eſt, & qvia brachium promtiori manuali operationi accommodatiſſimum, nam & venas inſignes & ſublimes, ſectioni valde conferentes, habet, qvàm in cruribus minus eleganter fieri poſſe cenſemus. Suſcepimus ergo d. 2. Januarii exſecutionem decreti, & detectas ulnas undiqꝫ duplici arctiori vinculo perſtrinximus, medii flexuram brachii vallante, venæ decurſum ſignavimus atramento, cutemqꝫ venæ lateraliter adjacentam, duobus utrinqꝫ digitis apprehenſam ſuſtulimus, eamqꝫ venæ transverſaliter complicavimus, ac inde venæ atramentiqꝫ dirigente rectitudine cultro raſorio eleganter ſecuimus. Ne verò operoſa nimis hæc videatur Chirurgia, præ uſitatâ ſimplici phlebotomiâ, ſciendum eſt, preſſurâ hâc cutis, effici ut ſciſſura minimè doleat, ſicqꝫ nudata vena perbellè comparent aptiſſimè ſuſceptura ſeqventia miniſteria. Venam ergo duobus lævæ manûs digitis aliqvantulum extulimus, eaqꝫ acu ſubtiliſſimâ cum filo incerato trajecimus, ejus ut beneficio venam pro lubitu moderari, vulnus ipſi liberius & indolentius infligere, ac tubulum argenteum adalligare liceat; qvanqvam etiam ſine ligaturâ fieri operatio poſſit, ſupplente ſuper cannulam vulneri intruſam preſſurâ pollicis negotium. Inde intruſi tubuli extremitas, cum alio tubulo in animantis præparati carotide prius infixo, conjuncta, ex arteriâ brutali (laxatis ejus vinculis) qvod libuit ſangvinis innocuè communicavimus. *Hactenus Manfredus.* Feliciter autem iſthanc operationem ceſſiſſe ipſemet ego fideliter conteſtari poſſum, qvi hominem ſanum & valentem poſt aliqvot menſes ejusdem anni, Patavii offendi, exercentem in publico operas ſuas ſcriniarias, eumq; aliis pluribus oſtendi.

Licet autem omnia ſe præfato modo habeant, mihi tamen nonnullum *dubium* circa hanc operationem hæret, ſiqvidem 1. mihi videtur denudationem & ſeparationem venæ nonnihil periculi fovere poſſe, qvoniam vivæ anatomiæ raro tutæ, ob inflammationem, & alia qvæ hanc comitari poſſunt mala; ad minimum, qvod & hìc accidiſſe obſervavi, qvin tam larga inciſio coalitum vulneris admodum difficilem reddit atq; retardat.

 2. Scru-

2. *Scrupulum* qvoq; injicit, utrum ex ſangvine infuſo febricitans ad priſtinam ſanitatem redierit, an verò ex bonâ diætâ illam recuperaverit? æger enim anteqvam febricitaret cruda multa aſſumſerat, dum verò poſtmodum, operationi Transfuſoriæ deſtinatus eſſet, & in ædibus Dn. *Manfredi* degeret, optimis alimentis nutritus fuit. Definire tamen hìc certi qvicqvam haut volo, ſed totam rem felicioribus ingeniis divinandum relinqvere. Cæterum qvod Chirurgiam Infuſoriam, & Transfuſoriam attinet, videtur *non novum* prorſus *eſſe inventum*, aut Majorum noſtrornm ætate incognitum, ſed ante multa ſecula extitiſſe, uti inter alia non obſcurè demonſtrat locus egregius apud Ovidium lib. 7. Metamorphoſ. ubi Medeæ ope Jaſonium Patrem Æſonem ex decrepito juvenem factum ſic deſcribit, modo neſcio, an ab hodierno multum diſcrepante,

—— Stricto Medea recludit
Enſe Senis Jugulum veteremq; exire cruorem
Paſſa, replet ſuccis, qvos poſtqvam combibit Æſon
Aut ore exceptos, aut vulnere; barba comæq;
Canitie poſita nigrum rapuere colorem.
Pulſa fugit macies: abeunt pallorq;, ſitusq;
Adjecto cavæ ſupplentur corpore rugæ:
Membraq; luxuriant. — — —

Mox verò alibi ubi eandem Medeam Peliæ filias qvibus eundem affectum in Parente neqviter perſvaſit adhortantem ita depingit

—— Qvid nunc dubitatis inertes?
Stringite, ait, gladios: veteremq; haurite cruorem
Ut repleam vacuas juvenili ſangvine venas:
In manibus veſtris vita eſt ætasq; Parentis.

Qvid jam evidentius? ſanè ſi fabulæ nihil aliud ſunt, qvam non vulgaris ſapientiæ pulcherrima Aulæa, qvibus ſapiens Antiqvitas uti voluit, qvemadmodum hodie Chimici ſuis characteribus, ne nobiliſſima ars in notitiam abiret vulgi, ſic me judice Poëta pulcherrimam hanc, ſed difficilem operationem fabuloſis involutam involucris Poſteritati reliqvit expoliendam & exercendam magis qvàm inveniendam. Nonnulla *alia experimenta de variis & diverſis liqvoribus venis canum infuſis cum illorum effectu in Sangvine anno ſeqventi ſiſtam.*

[*D. Joachim Georg. Elsnerus:*]

OBSER-

OBSERVATIO CL.
D. JOHAN. PATERSONI HAIN.
TINCTURA CORALLORUM.

COrallia ſolvuntur in SpirituSalis & Nitri æqvalibus partibus ad deſtillandum junctis & in globulos, qvatuor partibus argillæ additis, formatis. Hinc exſiccentur, & in retortam terream firmam induntur, & per gradûs aperto igne ſpiritus expellitur, qvi tam diu urgendus, donec vas recipiens iterum clareſcat. Spiritui affunde partes duas Spiritus vini ſuper Sal commune Tartari rectificatiſſimi, lento gradu affundendo per vices, ne nimium incaleſcat. Indo illum in phiolam capacem, cui alembicum apto, & lento gradu primò per arenam deſtillo. Tranſit ferè totus ſpiritus paucis qvaſi fæcibus in fundo albis relictis, reaffundo fæcibus ſpiritum omnem & per balneum ſecundâ vice & tertiâ deſtillo. Ita ſuccus ſive liqvor rubicundiſſimus tanqvam ſangvis in fundo remanet. Oportet autem, ut in ſecundâ & tertiâ deſtillatione totus non removeatur liqvor, qvod ſi tamen eveniat, uti mihi nunc in fundo pulvis manet rubicundiſſimus ſubni-gricans paulò, qvi tamen in Spiritu vini ſolutus (dum modò non aduratur pulvis) ſangvineum planè colorem exhibet. Ego autem mixtum illum ſpiritum non removeo. Nam virtutes illius etiam intra corpus ſumti egregii ſunt. Reliqvum qvod manet in retortâ, corpus albidum eſt, qvod non ſolvitur, niſi fortè novo tractetur ſpiritu & iterum deſtilletur, qvod hactenus non ſum aggreſſus. *D. Paterſon Litt. ad D. Spilenbergerum.*

SCHOLION.

Plurimæ qvidem dantur deſcriptiones Tinct. Corallor. paſſim; hanc tamen cum ſingularem cenſuerit D. Paterſon & à ſe inventam, ut Ephemeridibus Germanicis inſeratur & ab aliis qvoqʒ probetur, lubentiſſimè conceſſit: qvod ſi & alii Medico-Chymici ſingulares compoſitiones Erudito Orbi communicare voluerint, gratum illud erit & acceptum, & utilitatem Proximi maximopere promovebit, & ſubſecuturis Ephemeridibus hinc inde inſerentur, ſedulò procurabimus.

OBSER-

Observatio CLI.
D. GEORGII HIERONYMI VELSCHII
XYLALOE CARDIOIDES.

Obſervat. Botanic.

MUlta *Xylaloës* genera, nec tamen hodieq; omnibus per cognita eſſe, notis noſtris in *Sim. Sethi de cibariis*, aliqvando ulterius oſtendemus. Nunc interim pauciſſima ſubmonere viſum eſt. Qvod vulgò *Lignum Aloës* dictum proſtat, non eſſe optimum, vel inde cuivis patere poteſt, qvod certò nobis conſtet, in ipſis plagis Orientalibus, & natali Indiæ ſolo libram illius, pluris qvàm apud nos venire: imò capitis pœna interdictum, ne illud qvod optimum eſt, aliis qvibuscunq;, qvàm Regibus offeratur. Non qvidem ignoramus, merces nonnullas alicubi minoris liceri, qvàm locis, qvibus proveniunt, aut unde exportantur. Neqve nos latet, prætium illarum qvandoq; etiam res commiſſas minuere, qvas ſc. JCti ſic vocant. Sed qvia Rariora nobis nonnulla videre licuit, à vulgaribus longiſſimè differentia, in eam ſententiam, qvam duximus, devenimus. Nec tamen in Cimeliarchiis Principum, & pinacothecis virorum qvorundam celebrium latitantia heic deſcribemus, ſed noſtra tantùm levi, ut ajunt, brachio attingemus. Habemus enim exiguum *ejusdem fruſtulum*, Maſſilienſium cataplo advectum, *adeò odoratum & pretioſum*, ut ei nullum aliud conferri qveat. Habemus & *alterum*, colore parum dilutiore, à Naturâ ita *efformatum, ut cordis figuram* perpulchrè *referat* dextro etiam latere foramine ſatis hiante & rotundo, pertuſum, tanqvam id Venæ cavæ in dextrum ventriculum ſubeuntis veſtigium appareat.

[*D. Velſchius Litt. ex Auguſta Vindelicor. Vratislav. ad D. Sachſium miſſis.*]

Observatio CLII.
D. GEORG. HIERONYMI VELSCHII
LIGNUM SASSAFRAS à RADICE DIVERSUM.

Obſervat. Botanic.

QVod vulgo *Lignum Saſſafras* in Officinis vocant, *radix* qvidem lignoſa *arboris* eſt, ſed verè lignum appellari non poteſt. Hoc enim colore & ſubſtantiâ ipſâ duriore magisqve compactâ, plurimùm diſtat, qvod ex particulis his Litteris incluſis

&

& transmiſſis ad oculum patet: ut ſæpè mirati ſimus, cùm tam ſolidum, & tam pulcrum ſit *Lignum iſtud*, non Medicinæ tantùm, ſed materiariorum qvoqve operibus commodiſſimum, cur tamen ejusdem copia nec dum deferri conſveverit.

[*D. Velſchius Litt. ex Aug. Vindel. ad D. Sachſium.*]

Observatio CLIII.
D. GEORG. HIERONYMI VELSCHII
TABACUM JAPONICUM.

P*Eti* ſive *Tabaci* Indici deſcriptiones nobis plures dederunt. Pinxerunt etiam effigies nonnulli, non uniusmodi: aliasq; qvalitates qvasdam Braſilienſi eſſe, alias Virginiano, alias aliis locis exculto, nemo, ut putamus, hodie ignorat. Nos etiam *Japonicum* habemus, à nemine, nî fallimur, publicè deſcriptum. Tenuiſſima enim filamenta refert, ut neſcias florum verius hæc ſubtiliſſima ſtamina ſint, an fibrillæ foliorum, non ſine curâ exqviſitiſſimâ diſcerptorum. Cujus rei noſcendæ, qvia nos deſiderium tenet, particulam ſubmittimus his Litteris ad explorationem, exiguam qvidem, ſed ex ſcatulâ qvoqve exiguâ Sinenſibus *ſ. Japonicis Characteribus inſcripta*, ut de genuinâ illius natura nemo dubitare poſſit. Qvanqvam & ipſo odore, ſapore, & vi narcoticâ, à reliqvis tabaci generibus haut parum diſcrepare res ipſa; loqvatur, multum iccircò apud nos ſupra aurum æſtimatum. Ut plena ſibi fides conſtet, inſcriptionem ſubjunximus, qvàm alii hujus lingvæ peritiores interpretentur, qvia nos, etſi jam dudum illius cognitionem, ad rerum Orientalium omnium, ſed maximè Medicarum apud Perſas & Arabes perfectiorem intellectum, utiliſſimam imo neceſſariam, impotentius anhelemus, parùm tamen hucusqve profecimus.

[*D. Velſchius ex Auguſt. Vindelic. Litt. ad D. Sachſium.*]

INSCRIPTIO JAPONICA SCATULÆ.

OBSER-

Observatio CLIV.
D. GEORG. HIERONYM. VELSCHI
JASPIS CARIOSUS

TRiſtiſſimum illud: Mors etiam Saxis marmoribusq; venit. Vermes ſaxorum oſtreorumq; Ephemerides Gallorum Eruditorum nos primùm docuére: Qvibus nunc iſtud, parodiâ uſi, addimus: Et Caries gemmis, Jaſpidibusq; venit. *Obſerv. Phyſica.*

Jaſpis enim *nobis eſt*, cæteroqvin elegantiſſimus, albo viridiq; colore variatus, cujus alterâ ſuperficie, profunda utcunq;, & ſinuosâ foramina, conſpiciuntur, qvæ vermium, ibi latentium qvondam corpora, corporumq; flexûs, manifeſtè repræſentat. Adjacent undiq;, puncta qvædam ſubflaveſcentia, qvæ ferreo Stylo contacta in pulverem ſeu *cariem* facilè abeunt, & foramina poſt ſe relinqvunt.

[*D. Velſchius Litt. ex Aug. Vindel. ad D. Sachſium.*]

Observatio CLV.
D. GEORGII HIERONYMI VELSCHI
MARGARITÆ ONYCHINÆ ET MARGARITOMANTIÆ.

MUlta ex variis terrarum orbis partibus *margaritarum genera* collegimus, non magno qvidem numero, qvod felicium eſt, ſed qvi animum curioſum juvare, miramq; varietatem naturæ, in unâ etiam corporis naturalis ſpecie docere qveat. *Obſ. Phyſica.* Nec *maturas* igitur tantum, ut vocant, ſive ſplendidas aut perfectas, ſed etiam *immaturas diverſæ magnitudinis, ſubſtantiæ & coloris* inqviſivimus. Ex *iſtis* nonnullas habemus colore, & figuræ qvadam enormitate, *non tam margaritis, qvam Onychi ſimiles*, ut primo adſpectu etiam peritum aliqvem fallere poſſent. *Has* verò, qvia non planè obſcuræ, ut margaritæ ſunt, neq; tamen etiam pellucent, ſed *qvaſi mediæ* videntur, *margaritas onychinas* appellare auſi ſumus, non ut alii nos imitentur, ſed ut otioſâ hac nomenclaturâ ingenium oblectaremus. Habemus etiam ex reliqvarum numero ſelectas alias, paucis, ut putamus, animadverſas, qvæ *non rotundæ* ſunt, *ſed unâ parte convexæ, alterâ* pro-

 pemo-

pemodum *planæ*, in qvibus circulus circumambiens, oculorum ſpeciem effingit, qvemadmodum etiam in Belloculis dictis, & Onychum ſpeciebus, qvales apud nos variæ ſervantur, aliàs enumerandæ. Libuit nobis hac qvoq; in re ingenioſis eſſe, novumq; nomen imponere: *Margaritomantiæ*, Germanicè: Perlen Augen/ qvod ut præfiſcini! fecerimus, Doctiorum veniâ conceſsâ obtinebimus.

[*D. Velſchius ex Auguſt. Vindelic. ad D. Sachſium.*]

OBSERVATIO CLVI.
D. GEORGII HIERONYMI VELSCHII
ACHATES APHRODISIUS.

Obſ. Phyſic. A*Chatem* Pyrrhi, Epirotarum Regis antiqvitas celebravit apud Plinium *XXXVII. 1.* Poſt hunc annulum (Polycratis Samii) Regia fama eſt gemmæ Pyrrhi illius qvi adverſus Romanos bellum geſſit. Namq; habuiſſe traditur Achatem, in qvâ IX. Muſæ & Apollo, citharam; tenens, ſpectarentur, non arte ſed ſponte Naturæ ita diſcurrentibus maculis, ut Muſis qvoq; ſingulis ſua redderentur inſignia. Hunc ſanè egregium fuiſſe qvis dubitet?

Sed ut picturam aliqvam perfectam retuliſſe credamus, non facilè perſvaderi nobis patiemur: qvin eo tantùm modo, qvo hodieq; ejusmodi gemmæ plurimæ reperiuntur, pretium ſuum imaginatione, Regisq; auctoritate potius, qvam à ſe ipſo habuiſſe vero ſimilius videtur. Qvis enim neſcit lapides illos Florentinos, & marmora nonnulla, urbes, pagos, ſilvas, regiunculas integras, animalia item, homines q; repræſentare qvidem, non tamen tam accuratè, ac ſi verè depicta hæc eſſent? ſed cùm indicia tantùm qvædam præbere videantur reliqva phantaſiæ opera accedant, neceſſe eſt. Fuerunt qvidem, qvi his manum pictoris admoverunt, nulloq; propemodum negotio adhibitis coloribus, perfectas imagines inde effinxerunt, pleriſq; tamen id minimè placere ſolet, qvod ad nativum decus omninò pertineat, non per omnia Naturæ artisve operibus adſimilari. At nos *Achaten* habemus carnei coloris, in qvo natura *lunæ corniculatæ effigiem lacteo ſemicirculo* tam perfectè efformavit, ut ne ab arte qvidem elegantius pingi potuiſſet. Unde & *Seleniten* aliqvando vocavimus, ſed cum adversâ qvoq; parte attentius inſpiceremus, *Aphrodiſium* deinceps appellare placuit, qvod veneris ſeu

Veſpe-

Veſperuginis phaſes illas exactè referat, qvas in *Itinerario Ecſtatico P. Athanaſii Kircheri part. I. dialog. 1. produxit Caſpar Schottus Iconiſmo V. figurâ III. & VI. p. 133. Franciſci Fontanæ & Ant. Mariæ de Rheita obſervationes ex Ricciolo* transſcribens.

[*D. Velſch. Litt. ad D. Sachſ.*]

OBSERVATIO CLVII.
D. GEORGII HIERONYMI VELSCHI
SPONDYLOLITHI ET DOLICHOLITHI TERIOLENSES.

Obſ. Phyſic.

LApidum genus nuperrimè ad nos delatum eſt, ex Comitatu Teriolenſi, qvod ad Gagaten referendum exiſtimamus, nigricans, & attritione nonnihil odoratum.

Id qvia nemo, qvod ſciamus, deſcripſit, à formâ *Spondylolithos & Dolicholithos* appellavimus. Pars enim vertebras dorſales, minorum animalium ſatis accuratè, nec epiphyſi utrinqꝫ exſtante præteritâ, pars reliqva phaſeolos, magnitudine & figurâ, tam pulchre repræſentat, ut naturales obiter adſpicienti videri qveant.

OBSERVATIO CLVIII.
D. GEORGII HIERONYMI VELSCHI
CALCULI PULMONUM.

Obſ. Pathologica.

PHthiſin à catarrhis lapideſcentibus & hæmopthiſin excitantibus, jam aliqvoties obſervavimus, de qvâ, qvid olim qværenti viro experientiſſimo reſponderimus, *in ſpecimine Ephemeridum noſtrarum curationum medicinalium*, aliqvando, cum DEO, proferemus. Nunc iſtud, interea enarrare viſum eſt. Adoleſcens pauperculus, cæmentariis operis adſcriptus, perpetuâ tuſſi excruciabatur, eò vehementius atqꝫ periculoſius, qvod ſicciſſima eſſet, nullâ humoris excretione, ſummâ violentiâ ſangvinem tamen qvandoq; extundens, in qvo *calculoſa* qvædam *congeries* non dura, ſed *friabilis*, calcem concretam referebat, qvam nos propterea ex illa qvoqꝫ ortam conjiciebamus, ut qvam qvotidie tractare ſoleret. Conſuluimus igitur, ut iſtoc artis genere

 omiſſo,

omiſſo, aliam addiſceret, poſtqvam remediis convenientibus ipſi proſpectum eſſet.

[*D. Velſchius Litt. ad D. Sachſium Vratislaviam ex Auguſta Vindel.*]

OBSERVATIO CLIX.
D. GEORGII HIERONYMI VELSCHI
FRUCTUS AMERICANI NONDUM DESCRIPTI.

Obſ. Botanica.

PRæclaram, in rerum naturalium novi Orbis deſcriptione, operam navarunt *Gvil. Piſo, Georg. Marcgravius, Joh. de Läet, & Nardus Antonius Recchus* cum reliqvis, qvos *Academici Lyncei* Romæ uno ſyſtemate complexi ſunt. Non omnem tamen ſic qvoq; illarum vim exhauſtam cum aliis argumentis atq; indiciis probare poſſemus, tum qvibusdam apud nos fructibus, aliisq; à nemine deſcriptis. Ut verè Seneca Naturam Eleuſin appellarit, ſemper occultantem, qvod reviſentibus oſtendat. Nos *tres* ex illis hac vice producemus. *Primus* oblongus, lignoſusq; eſt, unâ ſui parte lævis altera tanqvam ſculpturâ aliqvâ egregius, qvem ideò *cælatum* nominare placuit. *Secundus cordis effigiem* ac colorem refert, qvem *cardioidem* diximus. *Tertius rotundus*, cortice ligneo, nucleum continens, colore violaceo, nigris ſtriis inſignis, ex qvo vaſcula ſternutamentoria tornantur, tribus parte inferiori ſtellulis conſpicuis, à qvibus ſtriæ illæ per convexa corporis, tanqvam radii deducuntur, unde & *Triaſterem radiatum*, in-terea vocare auſi ſumus, dum genuinum nomen alii prodiderint.

[*D. Velſchius Litt. ad D. Sachſium.*

OBSERVATIO CLX.
D. GEORGI HIERONYMI VELSCHI
ANATOME MURIS ALPINI.

Obſerv. Anatomic.

MUrem *Alpinum* præterito anno aluimus, adeò cicurem, ut in pedes poſteriores erectus ad menſam ſtaret, cibumq; ex noſtris manibus caperet. Hic extremis menſibus ſubitò qvaſi efferari cœpit, ut ſupellectilem omnem, libroſq; etiam adroderet, qvamvis nec olera, nec fructus, nec panis aliaq; ipſi deeſſent, qvi-

bus

bus abundè exſaturari poſſet. Accelerato igitur exitio ſuo, mactatus adipis causâ, à miniſtris noſtris, cùm ſerius interveniſſemus, ſeqventia tantum notare nobis licuit. Qvæ *Gvilielmus Fabricius Hildanus cent. VI. obſ. XCVII.* prodidit, vulgaria omnia, ſic ſe habere nos qvoq; conſpeximus. At *lingvam* præterea, proportione capitis, totiusq; animalis ſatis longam latamq; obſervavimus, & *laryngem* qvoq; ſatis amplam vidimus. *Pulmones* altero tanto minores qvam *hepar*, *thymum* autem pulmonibus adſitum, juxta arteriam aſperam, planè ejusdem cum illis magnitudinis. *Ventriculum* ſimpliciſſimum ex duabus membranis tenuioribus compoſitum. *Pancreas* longiuſculum, ſed ſubſtantiæ valde tenuis cum *canaliculo Virſungiano*: qvemadmodum etiam & *inteſtina* membranis valde tenuibus contexta. *Lien* digiti longitudine, & ipſe tenuis erat, ſed coloris ſangvinei floridi. In *renibus* carunculas papillares non plures, qvàm qvatuor deprehendere licuit. *Hepar* verò maximum erat, in qvinq; labos diviſum, tres minores ſcilicet unum majorem, & unum maximum. Ex qvibus major ille extremâ ſui parte qvaſi trifidus, *veſiculam biliariam* adfixam habebat valde exiguam, *bilem* pauciſſimam continentem, ſed viridiſſimam & liqvidam ad inſtar aqvæ. In convexâ autem lobi maximi parte *abſceſſus* conſpiciebatur *puſtuloſus*, & qvodammodo *cartilaginoſus*, hydatidibus ſatis magnis reſperſus, qvæ compunctæ aut diſſectæ, aqvam puram fundebant. Huic utrinqve duo alii minores glanduloſi, & propriis folliculis concluſi, adſiti erant, qvos integros cultello ſeparavimus atqve extraximus. Hydropis hoc initium eſſe potuiſſe omninò credimus, exſtillante nimirum ſeroſo humore in abdominis cavitatem, diſruptis puſtulis. An *adeps* medicinæ tamen utilis hoc caſu? qvo plurimo infartus erat. Non videtur, atq; iccircò abjici juſſimus, oſſiculis tantùm ſervatis, in σκέλετον compingendis.

[*D. Velſchius Litt. ex Aug. Vindel. ad D. Sachſium Vratislaviam.*]

ANNO.

ANNOTATIO
ad
OBSERVAT. XVII.

IN illa obſervatione penna Amanuenſis prævenit mentem Autoris, nam ubi de Varicibus agitur legendum de vaſis minoribus ad majora, videretur enim alias contra fundamentum Circulationis eſſe; nam venæ minores ſangvinem ſuperfluum per arterias muſculis communicatum revehunt ad venas majores, & exinde ad Cor. Fieri tamen poteſt in hoc caſu, ut Sangvis è majoribus ad minora retrocedat vaſa, nam valvulæ à Natura orificia aperta habent verſus Cor, in varicibus verò tunicæ valvularum relaxatæ ſunt præternaturali modo, hinc Sangvis præter naturam ſui motus ex majoribus ad minores deſcendere poteſt; qvi poſtea cumulatus ex novo accedente ſangvine venam dilatat, & ſic varicem efficit.

ANNOTATIO
ad
OBSERVAT. XLV.

IN iſta obſervatione notatu dignum & hoc eſt, qvod non per vias naturales vel conſvetas fragmenta ſive oſſa fætus exiverint, ſed per ſeceſſum. Et qvod Puerpera priſtinam ſanitatem recuperaverit, ſed nunqvam amplius conceperit.

Bene-

Benevolo Lectori Salutem & Officia.

BEnevole LECTOR, qvæ præteritis nundinis aliqvot foliis promiſſa fuerant Miſcellanea Curioſa Phyſico-Medica, ea pro PRIMO ANNO hac vindemia Autumnali offerre neceſſe fuit, ut promiſſis nos exſolvamus. Non dubitamus, pro varietate Lectorum utilia, jucunda & curioſa levioribus interſperſa exinde colligi poſſe. Si eâdem & majori adhuc ſedulitate Eruditi Medici tam Germani qvàm Exteri communitùs hiſce laboribus faventes opem operamq; ſint conjuncturi, ſingulis annis ditiorem meſſem futuram ſpondemus. Interim maximus ſtimulus progrediendi PLUS ULTRA datus fuit, qvod hæ Primitiæ Ephemeridum Germanicarum S. Cæſ. Maj. Summo Germanorum Capiti oblatæ, inter medios armorum ſtrepitus & triumphos, clementiſſimo vultu ſuſceptæ fuerint, ſperandumq; qvod tali maximè laudabili Exemplo etiam alii Germaniæ Principes & Magnates incitati impoſterum opellas haſce Clementiſſimo oculo ſint ſuſcepturi & munificè promoturi.

Scholia qvibusdam obſervationibus adjunximus pro aliqva illuſtratione, abſit tamen, ut iis

cenſoriam virgulam in Summorum Medicorum obſervata nobis arrogare voluerimus. Hiſtorica illa mera ſunt & non Critica; ad eundem Laborem ſuſcipiendum anſam dederunt Viri qvidam non infimi ſubſellii, qvorum qvidam etiam extra Medicinæ cancellos vivunt, qvibus non ea copia eſt ſelectiſſimorum Librorum Phyſicorum & Medicorum, delectantur tamen ſi viderint rariores obſervationes parallelis Hiſtoriis confirmatas. Unde ratione Scholiorum non putamus nos culpam aliqvam incurriſſe, niſi apud illos qvorum, nauſeabundus ſtomachus omnes cibos averſatur, & ſi non aliud habent, qvod carpant, veneris ſandalium incuſent. Et hâc de cauſa Judicium definitivum neceſſariò ſuſpendendum fuit, cum optimè noſtræ tenuitatis ſimus memores; qvisq; Eruditorum Lectorum penes ſe formare poterit pro lubitu, aut ſi libuerit, Liberum eſto transmiſſa obſervatione impoſterum mentem explanare.

Finitis obſervationibus adjungimus qvod ſimul promiſeramus ex Italica Lingva translatum Illuſtr. Dn. REDI curioſiſſimum de Natura viperæ Libellum egregiis Experimentis refertum, ut etiam ab iis, qvibus Italica Lingva ignotior cum jucunditate & fructu perlegi poſſit: continuabimus impoſterum aliorum rariorum Libellorum ſimili interpretatione.

ne. Brevitas tamen temporis denegavit alia adhuc ſubjungendi, qvorum mentio facta fuerat in Epiſtola Invitatoriâ: ne tamen Primus hic Annus earum communicatione defraudetur, ea propediem Appendicis loco, unà cum Indice ad hunc Primum Tomum copioſiore, ut ſubſeqvantur, procurabimus.

Deniq; cum *Collectio* horum Miſcellaneorum VRATISLAVIÆ Sileſiorum à qvibusdam COLLEGII CURIOSI Membris continuetur, & impoſterum ſi DEUS vitam, vires, & Halcyonia conceſſerit annuatim continuanda ſit, Excell. Dnn. Medicos & Phyſicos, aliosq; curioſitatum Naturalium Fautores Inſtituto laudabili Naturæ Curioſorum faventes monere nunc neceſſariò duximus, ut ſi pro Bono Publico Rei Medicæ augendo rariora aut utilia obſervata communicare velint ſubſeqventibus Tomis inſerenda, (prout Epiſtola Invitatoria humillimè & honorificè invitati fuerunt) ut Litteras ſuas eodem modo qvo viri qvidam Eruditiſſimi conatibus noſtris applaudentes hoc anno fecerunt, Vratislaviam dirigere velint ad Collectores. Occaſionem habebunt vel extra Nundinas *Francofurtenſes* & *Lipſenſes*, vel in ipſis Nundinis, ubi Bibliopola Collegii noſtri *Vitus Jacobus Treſcherus* Bibl. Vratislav. vel præſens *Francofurti* aut *Lipſiæ* aderit

vel Litteræ Francofurti ad Mœnum Dn. *Matth. Gözio* Bibliopolæ, comméndandæ vel *Lipſiam* in Ædes D. Langii *in Bibliopolium Schurerianum* transmittendæ. Qvin & Dn. *Godofredus Scholz* Bibliopola *Hamburgenſis* non denegabit nobis hanc gratiam, ut Litteris ejus fidei Hamburgum commendatas nobis offerat Vratislaviam. Aliis verò ſi licuerit ex Syllabo Dn. Medicorum, qvi nobiſcum jam commercia fovent Litteraria, eorumq; nomina hîc ſunt præfixa, eligere cui Litteras Vratislaviam offerendas commendare velint, etiam hac occaſione voti ſui fieri poterunt compotes.

OBSERVATIONES
De
VIPERIS
FRANCISCI REDI
NOBILIS ARETINI

Academici FURFURARIORUM ſive della Cruſca

SCRIPTÆ IN LITERIS

AD

GENEROSISSIMUM DOMINUM

LAURENTIUM MAGALOTTI

MAGNI DUCIS HETRURIÆ

CAMERARIUM

EX ITALICA IN LATINAM

TRANSLATÆ.

MI DOMINE

INdies magis magisqve confirmor in meo propoſito, me nolle fidem dare rebus naturalibus, præterqvam in eo, qvod meis propriis ego viderim oculis, & niſi per iteratam & rurſus repetitam experientiam idem confirmatum veniat; Ideo qvod ſubinde magis animadverto qvàm difficillima res ſit, indagare veritatem ſæpiſſimè à mendacio circumventam, & qvam multi Scriptores tam antiqvi qvàm moderni imitantur oviculas illas, de qvibus Divinus noſter Poëta:

Come le pecorelle eſcon dal chiuſo
Ad una, a due, a tre, e l' altre ſtanno
Timidette atterando l' occhio, e'l muſo,
E ciò che fà la prima, e l' altre fanno
Addoſſandoſi a lei, ſ' ella ſ' arreſta
Semplici, è qvete, e lo inper che non ſanno.

h. e.

Sicut oviculæ procedunt ex clauſtro
Singulæ, binæ, trinæ, & reliqvæ ſtant
Timidulæ depreſſo oculo & ore,
Et qvod prima facit, & reliqvæ faciunt,
Accurrentes illi, ſi ſe ſiſtat
Simplices & tacentes, & hoc ideo, qvod melius non ſciant.

Simili ex amuſſim ratione, ſi qvisqvam veterum ſapientum, retulit in ſua volumina aliqvam relationem, à maximâ parte ſucceſſorum excœcatâ, nec inqvirente aliud, illa iſta credita eſt, & rurſus de novo, ſub bonâ illius primi, qvi eam ſcripſerat, fide, ſcripta eſt; & ſic de die in diem, pſittacorum more proferuntur, & ſcribuntur & leguntur, &

creduntur à nimium credulo & inexperto vulgo ſolenniſſima litteratorum mendacia, nauſeabunda ingenio vigentibus. Ego ſemper laudabo, &, dum ſpiritum ducam, celebrabo gloriam *FERDINANDI II.* Magni ducis Hetruriæ, *Domini* mei unici, qvi ſi qvando per brevihorium depoſitis graviſſimis Gubernationis curis, exſpatiatur in amœnitates philoſophicarum meditationum, id haud facit vanæ & otioſæ recreationis causâ, imò verò inveniendæ rerum meræ, nudæ, puræ ac ſimplicis veritatis; & ob id Regiâ & indefeſsâ magnificentiâ pluribus Viris præſtantibus omnia illa adminicula, qvæ ad conſeqvendum finem uſqꝫ adeo laudabilem neceſſaria ſunt, ſuppeditat. Et ſi antiqva fama olim tantopere liberalem deſcripſit Alexandrum in promovendis ſui Ariſtotelis ſtudiis; meus Dominus, ſicut in munificentia illi magno Monarchæ non cedit, ita qvoad cognitionem rerum, & qvoad prudentiam longiſſimo intervallo illum poſt ſe relinqvit. Et licet noſtro ſeculo non vivant Ariſtoteles, Hetruſca tamen Aula ſemper fovit Subjecta Excellentia & inſignia; & in hodiernum usqꝫ diem in tanto à nobis ſpatio diſſitâ Angliâ, multisqve aliis remotiſſimis mundi partibus, provenerunt Viri ſublimis famæ, qvi cum ſtupore, etiam doctiſſimorum, qvotidie magis demonſtrant ſe habere

Plenam Philoſophiæ Lingvam & pectus.

Hinc eſt, mi *Domine Laurenti*, qvod non poſſim unqvam ſufficienter declarare, qvot experimenta in hâc Aulâ, poſtqvam hinc diſceſſiſti, facta ſint, ipſorumqve beneficio qvantis mendaciis larva detracta ſit. Ut ſalivam *Tibi* moveam, teqve ad feſtinantem reditum ſollicitem, hîc breviter verbis ſimplicibus & absqve artificio recenſebo *Tibi*, ordine, qvem memoria ſuggeſſerit, obſervationes nonnullas qvæ ſeptimanis ſuperioribus circa *Viperas* annotatæ ſunt. Et cùm de viperis diſſerendum eſt, pro excuſando temerario meo auſu, ſuſcipiente materiam, ad qvam tot tantiqve Viri præſentis & præteritorum ſeculorum hallucinati ſunt, perappoſitè utar verbis Juvenis Alcibiadis in Convivio: *Sum*, (inqvit ille) *in eodem ſtatu cum illis qvos vipera momordit. Dicitur, qvod ipſimet nolint paſſiones ſuas propalare, niſi apud eos, qvos idem animal momordit; ſiqvidem dolores ita ſunt acerbi, & convulſiones ita acutæ, qvas plaga maligni dentis imprimit, ut, exceptis iis qvi experimento id didicerunt, omnibus aliis incredibiles ſint; & graves angores & miſeri clamores pro nimium teneris & puerilibus qverelis reputentur. Unde ego, qvem acutior*

morſus

morſus vulneravit, ſcilicet Amor Philoſophiæ, qvi nihilo ſecius qvam vipera miſerè pungit, imprimis qvando ipſe juveniles penetrat animos, aut eorum qvi penitus ratione privati, aut omnibus ſenſibus deſtituti non ſunt, animadvertens me ſolum tibi ſoli adeſſe, non erubeſcam palam tibi facere grave delirium qvod me rapit, & qvàm ſollicitus ſim, ut illud cum balſamo veritatis perſanetur; optimè ſciens qvàm profundè, & non minus me, tu qvoq; compunctus ſis. Ineunte Junio afferebantur Neapoli Viperæ pro conficiendâ theriacâ in officinam pharmaceuticam S. Sereniſſimæ A. in cujus & omnium cœterorum Principum Sereniſſimorum præſentiâ cum ſermocinaretur de hiſce animalibus & magna illâ parte qvam habent in compoſitione admirabilis hujus antidoti, devenit ſermo *ad eorum venenum*, & *qvale id eſſet*, & *qva corporis parte ejus mineram foverent.*

Qvidam dixerunt non habere viperas aliud venenum qvàm ſuos *dentes*, qvos tali figurâ fabricatos eſſe aſſerebant, ut acumine cuſpidis aut aciei dentium inviſibilium in ſuis faucibus (fortaſſe excavatis, aut aliis ignotis ductibus inſtructis) ſauciarent tenellas fibras & ſubtiliſſimos, nervos è qvibus in majores ramos acerbiſſimi ictus ſerperent & lethales convulſiones derivarent. *Alii* acriter impugnatâ hâc opinione affirmarunt, non eſſe dentem ſive per ſe ſive ratione figuræ venenoſum, verùm vulnus viam aperire veneno, latente in qvibusdam vaginis, qvibus viperæ dentes conteguntur, vocatis à Græcis τῶν ὀδόντων χιτῶνας; & in haſce vaginas transmiſſum eſſe illud ex *veſicâ felleâ* per qvosdam ſubtiliſſimos canaliculos, ex hac in gingivas diſtributos, ſubjungentes, *fel viperinum potu hauſtum eſſe toxicum, omnium qvæ in mundo reperiri poſſunt, lethaliſſimum.*

Alii accuſarunt *viperæ ſalivam* ſive ſputum, qvam prolicit qvando veluti rabioſa, & tota turgens bile morſum minatur.

Qvidam jocando ſuggeſſerunt qvod forte, ſecundùm opinionem multorum antiqvorum, & juxta triviale proverbium, venenum non alibi *qvàm in caudâ* aut extremo ejus cuſpide exiſteret. Riſerunt nonnulli Nobilium audientes hanc ultimam opinionem, & unus eorum ſubjunxit, qvod è tantâ diverſitate opinionum evidenter appareat, illum antiqvum Philoſophum fuiſſe nimium temerarium, qvi ſe omnia ſcire ſibi perſvaſerat, & alterum illum nimis modeſtum, qvi de omnibus dubitaverat, utq; utriusq; nomen promtius ſuccurreret, dixit cum Petrarcha:

Viddi ippia il vecchiarel, che già fu oſo
Dir' io ſo tutto; e poi di nulla certo,
ma d'ogni coſa Archeſilao dubbioſo.

h. e.

Vidit Hippias decrepitus, qvi olim eſt auſus
Dicere ego ſcio omnia; & poſt de nihilo certus
Sed de omni re Archeſilaus dubioſus.

Sic conjecturis finis imponebatur, qvando S. A. Ser. juſſit, ut ad indagandam hujus rei veritatem omne experimentum adhiberetur, qvodcunq; unicuiqve pro comprobandâ ſuâ ſententiâ facere placeret. Et cùm major pars videretur adhæſiſſe (in eo) ut crederent *fel nidum eſſe veneni lethalis*, decretum fuit â felle faciendum initium, & tanto magis, qvia vir doctus qvidam & in lectione Autorum tam antiqvorum qvàm modernorum multum verſatus, omnia ſua oppigneraſſet, niſi qvælibet minima guttula fellis viperini epota, hominem ex robuſtiſſimis, & qvamcunq; beſtiam ex ferociſſimis necaret, addens qvod hodie in judicato eſſet hæc res, qvam Galenus medicus docuiſſet, qvam Plinius dictaſſet litteris majusculis; qvod Avicennas opinatus eſt, parum medicamenta juvaſſe illos, qvi fel viperæ biberant; qvod Rhaſes probaverat, nullum (ap. illos) valuiſſe ingenium, nec medicum præſiduum, ſed DEI (ipſis) fuiſſe neceſſarium auxilium; qvod Haly Abbas affirmavit, tantum-non nullum opponi poſſe remedium, infernali huic veneno; qvod idem etiam Albucaſi viſum fuit, & cum Albucaſi & cum cæteris omnibus ſupra citatis Authoribus (eandem ſententiam) retulerunt moderni, Gvilielmus de Placentiis, Sanctus Arduinus, Cardinalis de S. Pancratio, Bertrucius Bononienſis, Cæſalpinus, Baldus Angelus Abbatius, Cardanus; Julius Cæſar Claudinus & tot tantiqve alii, qvorum honoranda fama in medicorum ore reſonat, & qvi ſupergreſſi vulgi gregrem meritiſſimo potuerunt

Sedere in Philoſophicâ familiâ.

Et licet *Joh. Baptiſta Hodierna* in curioſiſſimis litteris ad doctiſſimum M. A. Severinum ſcripſerit, ſe dediſſe feli buccellam panis felle viperino intinctam, citra qvod videret effectum veneni, neqve tamen hæc ſola experientia ſufficiebat evertendæ opinioni tot ſolidorum ac principum Doctorum. Præterea ſpectaculum qvotidianum eſt, feles

cum

cum lacertis, cum animalculo Italis Ramarro dicto & cum ſerpentibus, & qvod illos deglutiant, etiamſi Albertus Magnus cum magiſtrali demonſtratione id neget, fortaſſe perſvaderi qvis poſſet, qvod felis non fuerit animal proportionatum pro faciendâ tali experientiâ, qvemadmodum etiam proportionatus non fuit pullus ille gallinaceus, cui ſupradictus Severinus deglutiendum dedit fel (viperæ,) qvoniam ſæpiſſimè lacertas, ſerpentes, araneas, & alia animalia venenoſa devorant.

Interea auſcultandi gratiâ ſtabat in angulo qvodam *Jacobus Sozzi* viperarum captor, homo comparandus antiqvis Marſis & antiqvis Pſyllis, qvi riſum vix tenens, ſubridendo prehendit fel viperæ, miſtumqve dimidio cyatho frigidæ, illud gulæ infudit vultu intrepido, ac conſpiciendum dedit, qvàm fuerint deluſi ſupra dicti Autores, ſeqve obtulit, ad ebibendum omnem eam qvantitatem fellis, qvam maximam poſcerent. Veruntamen cùm qvidam crederent, qvod bonus Jacobus ſe præſervaſſet, qvanqvam id liberrimè negaſſet, aut cum Mithridatio aut Theriacâ aut alio Alexipharmaco, opportunum viſum fuit faciendi alia experimenta, & ob id duobus pipionibus grandioribus ad deglutiendum datum eſt, utriqve ſine nocumento, & qvod majus eſt, & qvaſi non credibile, canis cui dimidia uncia fellis per vim infundebatur, ne minimum accidens exinde paſſus eſt, & ſanus & alacer adhuc hodiè vivit, & niſi aliud malum ipſum occidat, ceterum vivet. Pullis qvoqve gallinaceis bona fellis qvantitas data eſt, & ipſemet fella bina intruſi gutturi pavonis & galli Indici, & qvatuor viſcera integra, non removendo fel, feli devoranda dedi, qvi, qvod affirmare poſſum, delicatulè ſibi labia lingebat.

In aliis animalibus ſæpiſſimè idem expertus ſum, attamen ſemper in diversâ ſpecie, qvoniam, uti optimè noſti, multæ ſunt res, qvæ aliis animalibus pro cibo ſunt, & aliis veneno, aut alia accidentia inſolita & noxia cauſantur.

Et ut nihil dicam de cicutâ devoratâ à Sturnis, & de Helleboro à Coturnicibus & Capris, referam *Tibi* qvod pauci dies elapſi ſint, qvod obſervaverim, medium granum hoſtiæ illitæ oleo Ricini Simiolo concitaſſe vomitûs, dejectiones alvi, & hypercatharſes anxias & terribiles; & tamen ſex guttæ ejusdem olei immiſſæ gutturi galli, ipſum non tantum non necarunt, ſed nec minimum faſtidium ipſi aut nau-

ſeam

ſeam aut alvi dejectionem excitârunt. Per has obſervationes pluri-mis vicibus factas, manu palpatum cum eſſet, fel viperæ ore aſſum-tum neutiqvam necare; digreſſum eſt ad conſiderandum, an inſtilla-tum vulneribus, ipſa veneno inficeret, & poſt multa experimenta in pluribus pullis gallinaceis & columbinis, & privatim à me in cuniculo, agnello & lepore, animadverſum eſt, qvod nulli illorum aliqvam no-xam inferendi vi præditum ſit; æqvè ut nec vim habeat utilitatem ali-qvam conferendi, nec juvare morſu viperæ impoſitum, qvicqvid in con-trarium dicat *Baldus Angelus Abbatius Cap. 5. & 7. & Schröderus in ſuâ Pharmacopœa.*

Cæterum in fundo duarum illarum vaginarum (ſeu cavitatum) in-tra qvas repoſitos viperæ habent dentes humor qvidam ſtagnat colore & ſapore ſimillimus olei amygdalorum dulcium, & hunc crediderunt, uti ſupra ſcripſi, transmitti per certos qvosdam canales ex veſicâ fellea. Certum eſt & à me multoties obſervatum, qvod, qvando vipera eva-ginat dentes & morſum minatur, neceſſario effundat ſuper vulnus liqvo-rem illum flavum, non ideò, qvod vaginæ rumpantur, qvemadmodum ſtatuit Mercurialis, Grevinus & alii, qvi invenerunt qvasdam veſicas ſub lingva nunqvam viſas, ſed qvia ſemetipſas vaginæ ſe comprimunt, & ringuntur ſive contorqventur, non aliter ac follis flatum emittens aut canis labra ringens ſive dentibus hirriens, qvando morſum minatur.

Qvæſitum eſt *an liqvor iſte ore aſſumtus qveat necare?* & à qvibus-dam conſtanter affirmatum eſt, ſed ab aliis eâdem conſtantiâ negatum, & idem ſupradictus Jacobus, Viperarius obtulit ſe ad ebibendum ejus co-chleare plenum, & dictum factum, viſus eſt illud delicatiſſimè & per vices deguſtare ſive elambere.

Jam ſi qvisqvis es, Lector, creditum es tardus
Hoc qvod dicam, non mirabere,
Qvod ego, ut vidi, vix mihi credidi.

Jacobus viperam ex maximis, & ferociſſimis & iratiſſimis pre-hendit, & curavit ut in dimidium vini cyathum non ſolùm omnis liqvor, qvem in vaginulis habebat, proflueret, ſed inſuper omnis ſpuma omnisqve ſaliva, qvam ſerpentulus hic exagitatus, percuſſus, compreſſus, iratus rejicere potuit, & ſic bibit hoc vinum, ac ſi eſſet tantùm julebus per-latus; & ſeqventi die cum tribus viperis contortis inter ſe, denuò eun-dem luſum exhibuit, ſine ullo metu, qvia ipſi haut erat cauſa timoris namqve

Time-

Timeri debent ſolum ea
Qvibus eſt potentia nocendi
Non alia qvia terribilia non ſunt.

Ob id ego qvatuor capita viperæ ſemiviva, & ſangvinem ſtillantia & ſqvalida, immerſi in ſcyphum aqvæ plenum, & cum gladiolo (lancetta) reſecui omne pulpamentum palati & maxillarum, & curavi, ut omnis humiditas qvæ ibi continebatur inde ſcaturiret, donec aqva redderetur ſpumoſa turbida & abominabilis, poſtea qvaſi totam una cum intrito infudi in ſtomachum hœdi, & reſiduum, qvod ſupererat, anati fiebat juſculum commodum, ſed nec hæc nec ille ullum veneni accepti ſignum dederunt.

Non itaqꝫ erit temeritas, ſi dicatur, qvod deluſus ſit Albertus Magnus, eruditiſſimus Mercurialis, ſubtiliſſimus Capivaccius, & celeberrimus Zacutus, qvando dicunt, vinum in qvo ſuffocata ſit vipera, eſſe ſemper peſſimum venenum & lethale, & qvi his prior deceptus fuit Aëtius, & Aëtio prior Dioſcorides, affirmando id non ſolùm de vino illo, in qvo mortuæ ſint viperæ, ſed & hoc, in qvod hæ beſtiolæ caput, bibendi cauſa, immerſerint. Sed non vidi (has beſtiolas) adeo cupidas hujus pretioſiſſimi liqvoris, uti Ariſtoteles & Dioſcorides ipſas faciunt, nec novi qvomodo urceoli vino intra ſepes abſconditi ad capiendas illas decipulæ ſint accommodatiſſimæ; qvandoqvidem aſſervans nonnullos cyathos (vino) plenos, in ciſtis ubi viperæ degebant, non ſolùm nunqvam laſſus fui in obſervando, an viderem ipſas unicam guttulam lambere, verùm nihilo ſecius diligentiſſimè obſervavi, an ſi non adeſſem, inde bibiſſent; tractu tamen plurimi temporis non vidi plus conſumi qvàm qvod calidiſſimus aër ambiens potuiſſet exhaurire. Et hoc è contrario multas difficultates mihi movit ad credendum veram eſſe hiſtoriam à Galeno recenſitam lib. II. de ſimpl. Med. Fac. qvod, cùm aliqvando ampulla vini meſſoribus qvibusdam delata, & in campum, (loco non longe ab illis diſtante) collocata fuiſſet, ubi illi ex eâ infundere in ſcyphum voluiſſent ut biberent, vidiſſent viperam irrepſiſſe & ſuffocatam fuiſſe. Propterea dico, ſi vipera potuiſſet intrare in illam ampullam, neceſſe fuiſſet, ut fuiſſet aperta; & ſi aperta fuiſſet, eadem facilitate, qvâ intraverat, iterum regredi potuiſſet; eadem planè ratione, qvâ ſæpius vidi viperas ex lagenis longiſſimi colli tam vino plenis qvàm ſemiplenis, in qvas incluſeram, evadere.

 Con-

Concedatur tamen, accidiſſe hunc caſum, qvod illa vipera non potuerit viam reperire qvâ exiret, non ob id ſeqvitur, neceſſe fuiſſe, ut illa tam ſubitò ſuffocaretur; etenim viperæ per aliqvod tempus natant in omnibus liqvoribus, beneficio cujusdam veſiculæ aëris plenæ, qvam in corpore habent, non valde diſſimilem illi aliorum piſcium. Nec refert, qvod objiciatur odorem vini vaporoſum potuiſſe in momento viperam inebriare & ſuffocare, qvoniam ipſemet viperas immiſi in vaſa vitrea vino generoſiſſimo Alicanto, & aliis ſpirituoſiſſimis Neapolitanis & Siculis, & ſemper obſervavi, qvod vivæ ſunt ſervatæ natando, ſpatio circiter ſex horarum & qvando violenter detinui omnimode ipſas in vinum demergendo, ſervatæ tamen ſunt ibi in vitâ pariter horam unam cum dimidiâ; & cum tandem eſſent mortuæ & plures dies eas ſervaſſem optimè clauſo orificio anguſto vitri, mihi declararunt non eſſe verum illud, qvod *Paulus Æmilius Ferrallus* refert, qvod talis modi vaſa rumpantur ob nimium calorem carnium viperinarum in iis maceratarum: Et per conſeqvens debile & vacillans eſt fundamentum illud (qvantumvis à Severino conſideratione dignum reputatur) pro decernendo qvam calidi temperamenti ſint hi ſerpentuli; De qvibus tandem hoc *Tibi* dicam, qvod diutius vivi conſervantur in aqvâ qvàm in vino, cùm plurimi in aqvâ tertium diem attigerint, & ulterius detenti ſub aqvâ plurimi duodecim circiter horas ſupervixerint; qvo tempore exacto cùm morerentur & ipſorum cadavera aperirentur, & cor inſpiceretur, ſemper inveni auriculam utramqꝫ multo majorem ipſimet cordi factam eſſe, licet in ſtatu naturali ſint minimæ, usq; adeo, ut qvidem minus acutos adhibentes oculos pro vero dixerint, Cor viperinum habere unicam auriculam. Sed prætermiſsâ hac digresſione, redeo ad deſcriptionem *liqvoris illius flavi*, qvi intra vaginas dentes contegentes invenitur; De hoc cum ore aſſumtus neq; hominibus neq; brutis lethalis ſit, pergam inqvirere an fortaſſis vulneri inſtillatus cauſa mortis exiſtat? Et verum eſt, ſpatio trium qvatuorve horarum mortuos eſſe omnes gallinaceos omnesq; columbinos pullos, qvorum vulnera eo infecta fuerunt, tamq; necare liqvorem viperarum vivarum qvam deſumtum è palato & vaginis viperarum mortuarum, etiamſi mortuæ ſint ante 2. vel 3. dies. Ejus rei experimenta plus qvam centum in diverſis animalibus faciens, omnia me confirmarunt, ut credam Cleopatram, tunc, cum mori conſtituiſſet nullatenus ab Aſpide ſe mor-

deri

deri paſſam eſſe, ut qvidam Hiſtorici referunt, potius verò, qvod illa, modo magis expedito, magis ſecuro, magisq; ſecreto, poſtqvam ipſa ſe vulneraſſet aut ſuum admordiſſet brachium ſtillaverit ſuper vulnus (uti narrat Autor Libri de Theriaca ad Piſonem) venenum, qvod ex Aſpide expreſſum in pyxidula, in talem eventum paratâ, conſervabat: Vel qvemadmodam refert Dio, qvod illa vulnerârit brachium acu venenatâ, qvam crinibus ornamenti cauſa infigere conſveverat, eratq; illud venenum talis naturæ, ut nemini noceret, niſi qvando acus pungendo Sangvinem attingeret.

Et confirmor in hac opinione, qvoniam licet dicant Aſpidem multò venenoſiorem eſſe Viperâ, qvod in præſenti concedam, nullatenus tamen illa (Aſpis) eſt ex hac proſapiâ ſerpentum, qvi (juxta mentem Nicandri, Æliani & aliorum) habent dentes caninos opertos vaginis in qvibus venenum aſſervant, & illud venenum profluit totum ſi non primo, ſaltim ſecundo morſu, ſic ut tertius (ſæpius hoc compertum eſt) non venenoſus ſit, & ob hanc cauſam Circumforanei & Agyrtæ ſine periculo ſe morderi à viperis patiuntur: proinde Cleopatra unâ ſolâ Aſpide mortem inferre Naëræ & Carmionæ ſuis famulis, & demum ſe ipſam enecare non potuit, & tanto minus qvoniam ſæpè tali animalculo primo morſu dentes evelluntur. Adde ſis, qvod mortuâ Cleopatrâ in illo cubiculo ſerpens homicida non inventus fuerit, & nemo non naturalem horrorem novit qvo fæminæ omnes adſpectum, nedum contrectationem ſerpentum abominantur. Nec ullius ponderis eſt, qvod in Auguſti Triumpho viderint Romæ Cleopatræ Imaginem, tenentis manu Aſpidem, jam jam vulneraturam brachium, ſic enim ludit ſculptor ſive Pictor, qvi alio magis evidenti modo, Populo delineare non poterat modum mortis, qvem Regina ſibi elegerat ad effugiendam Servitutem Victoris Auguſti. Non diſparem licentiam ſatis crebro ſibi hodierni Pictores ſumunt, atq; inter alias ejusdem argumenti Petrus Victorius illos vituperat, qvod Cleopatram pingant ab Aſpide mammas demorſam, Plutarcho, Propertio, Paulo Oroſio, & Paulo Diacono referentibus, qvod non pectus, ſed brachium admorderi paſſâ ſit.

Et hâc licentiâ pictoriâ non ſolum hodierni ſed & antiqvi uſi ſunt, qvandoqvidem apud Gorleum gemma invenitur, cui inſculpta viſitur Cleopatra vulnerata ab Aſpide in mamma. Et licet Petri Victorii cenſura reprehendatur à Baldo Angelo Abbatio, affirmante qvod veri-

 ſimi-

ſimilius ſit, qvod permiſerit ſibi pectus commorderi, tanqvam partem Cordi viciniorem, nihilominus perdoctè Victorius defenſus eſt à *Caſparo Hofmanno* Philologo & Medico noſtri temporis eruditiſſimo *l. 1. var. lect.* Sed ut ad noſtrum propoſitum redeam, valdè miror qvod Sapiens & optimus Senex Marcus Aurelius Severinus, in cognitione viperarum verſatiſſimus & experientiſſimus indubitanter dicat, qvod ille liqvor flavus, vulneribus illitus, ea non veneno inficiat perſvaſus ſolis duobus experimentis, uno in criſta galli, altero in manu vulnerata cujusdam ſui famuli qvia oportet confiteri qvod tentando experimenta

Veræ ſæpius apparent res,
Qvæ duditandi dant falſam materiam
De veris cauſis, qvæ ſunt abſtruſæ.

Et ſæpius accidit, qvod hæ veræ cauſæ propter qvædam impedimenta ignota aut non obſervata non poſſint demonſtrare ſuos effectus. Poſſum qvoq; affirmare *Tibi*, me uſu didiciſſe, qvod Oves, Canes, pulli gallinacei meo inſtinctu rabiosè demorſi à viperis, paucos ante dies in campis meridie ardentiſſimo captis, non ſint mortui, & econtra, demorſus à Viperâ, mortuus eſt pullus gallinaceus, cui plagam dentibus inflictam, exſecueram, & optima diligentia curaveram, ut ille malignus liqvor, qvi in vaginis abſconditur, excerneretur. De his omnibus pullis gallinaceis columbinisq;, qvarum plagis venenum, fuit affrictum evaſit aliqvando Unicus; & evaſit forte, qvia, qvando puncturâ ſubtiliſſimâ cultelli raſorii (ſeu ſcriptorii) eum ſauciavi, incidi venam majuſculam ex qva abundanter proſiliente ſangvine, potuit ex accidenti fieri, ut venenum ad interiora non penetraret, qvin potius cum regurgitante Sangvine, tanto ſpatio, qvantum *capiat* Una vel altera hora poſt egreſſum, toxicum ex Corpore fuerit propulſum.

Hinc ergo eqvidem colligo, qvantum poſſit juvare illos, qvi à Viperis ſunt demorſi, ſcarificare juxta præceptum antiqvorum, locum commorſum, ad evocandum Sangvinem, aut applicare cucurbitulam, aut admovere unam aut duas hirudines benè purgatas, aut etiam exſugendum præbere homini vulnus. Obſerves etiam *Dn. Laurenti*, Avicennam adnimadvertere, ne ille, qvi exſugit ejusmodi vulnera, habeat dentes corruptos & carioſos; Et ante Avicennam valdè judiciosè Cornelius Celſus & Aëtius admonuerunt (etiamſi Severinus ſe decipiens judicet hanc cautelam eſſe frivolam) ne ulcera aut vulnera in ore habeat,

qvo-

qvoniam venenum exſuctum mortem cauſari poſſet, qvod aliàs, etſi in ſtomachum deſcenderet, neq; Sanitati neq; vitæ officeret. Et hæc nullatenus nova eſt doctrina ſed ſatis antiqva, & à modo nominato *Celſo* nobis ſuppeditata dicente: *Nam venenum Serpentis, ut qvædam etiam venatoria venena, qvibus Galli præcipuè utuntur, non guſtu ſed in vulnere nocent.* Poſt Celſum idem etiam animadverterunt *Galenus l. 3. de Temperam. & Autor de Theriaca ad Piſonem cap. 10.* Sed inter omnes belliſſimè *Lucanus* tunc, qvando deſcripſit Catonem deducentem Romanum exercitum per Libiæ arenoſa deſerta:

—— Jam ſpiſſior Ignis,
Et plaga, qvam nullam ſuperi mortalibus ultra
A medio fecere die, calcatur, & unda
Rarior; inventus mediis fons uſus arenis
Largus aqvæ; ſed qvem ſerpentum turba tenebat
Vix capiente loco, ſtabant in margine ſiccæ
Aſpides, in mediis ſitiebant dipſades undis.
Ductor ut aſpexit perituros fonte relicto,
Alloqvitur: Vana ſpecie conterrite lethi
Ne dubita miles tutos haurire liqvores:
Noxia ſerpentum eſt admixto Sangvine peſtis;
Morſu virus habent, & fatum dente minantur.
Pocula morte carent: dixit, dubiumq; venenum
Hauſit. —— ——

Pro Confirmatione hujus Veritatis, ſi tibi non ſufficerent omnes ſupra allegatæ probationes & autoritates, ſcito, qvòd diverſæ Perſonæ coxerint & comederint hilariter omnes univerſos illos bonos pullos gallinaceos & columbinos & omnia reliqva animalia qvæ Viperæ momorderant, qvicqvid dicat Matthiolus non poſſe id fieri ſine manifeſto veneni periculo; Utq; omne tollatur dubium omnisq; ſcrupulus, de crudis etiam & jam jam occiſis viperis, ipſas devorandas objeci Cani, Civettæ ſeu hyænæ odoriferæ, & cuidam ex avibus rapacibus, Tinnunculo, qvem Itali Gheppo vocant. Pariter expertum eſt qvod terribilia horribilia & hominibus lethalia jacula Incolarum Inſulæ Bantam feriendo per-brevi tempore mortem concilient, ſed epoto vino aut alio liqvore, in qvibus plures dies ſtetere infuſa, ne minimam alterationem ſanitati inducant.

Legitur in ſupra citato *libro de Theriaca ad Piſonem*, qvod Dalmatæ & Sacæ venenarint jacula, fricando ea ſuper Helenium, & cum illis ſaltim leviter vulnerantes, dummodo ſangvinem tetigerint, occiderint, cum tamen Helenium ad comedendum fuerit ipſorum cibus innocentiſſimus, & Cervos & reliqvas feras iisdem telis occiſas, omnimodè ſecurè comederint. Qvomodo igitur, ſi venenum Viperarum guſtatu non ſolùm non eſt lethale, ſed nec ullo modo noxium, qvomodo, inqvam, poterit eſſe vera hiſtoria Matthioli, aut illa altera Amati Luſitani, duos juvenes vulneratas à vipera, mortuos eſſe qvod ipſi ſibi exſuxiſſent plagam morſu inflictam? Meo arbitrio probabile videtur dictu, qvod illi mortui ſint, non qvia ſua ſibi vulnera exſuxerint, ſed utiq; qvia à Vipera erant morſi, aut ſugendo non omnem extraxerant venenoſitatem, aut qvia in ore habebant qvoddam vitium ſibimet illam communicarunt, aut deniq; qvia ipſis non præſto erant alia neceſſaria medicamenta interna, qvemadmodum tempore, qvo Pompejus Rufus Ædilis fuit, Romæ accidit circumforaneo cuidam paſſo, ut in medio foro Aſpis brachium commorderet; qvi, licet ſibi morſum exſugeret, nihilominus duorum interſtitio dierum vitâ privatus eſt: Qvod ipſi evenit Æliano teſte, qvod ejus æmuli abſtuliſſent aut effudiſſent aqvam qvandam medicatam, qvam ſibi pridem præparaverat pro potu, non vero pro collutione oris, qvoniam in defectu hujus aqvæ, poterat flagitante neceſſitate lavare ſe aut vino aut aqvâ ex proximo fonte hauſtâ: atq; etiamſi dicat Ælianus, qvod huic ipſi, priusqvam exſpiraſſet, computruerint, & gingivæ & facies; nihilominus hoc non eſt argumentum ſufficiens ad probandum, fuiſſe (putredinem) effectum ſuctionis, qvoniam Dioſcorides Actuarius & Cæſalpinus docent, qvod illis qvi à Vipera ſunt vulnerati, præter alia accidentia, etiam gingivarum morbus ſuperveniat, & exhalet, qvemadmodum Aldrovandus loqvitur, flatus gravis & putridus ex ipſorum ore; & juxta Avicennam, inflentur ipſorum labia, id qvod non accidit, ſicut per experientiam vidi infinitis vicibus, illis qvi abſorbent aut deglutiunt venenum ex Viperis. Immo canis, cui affricari juſſi morſum in extremo naſo, usq; adeo illum lingvam deterſit, ut mortem evaſerit, nec tamen lingvæ nec gingivis aliqvid mali accidit. Etiam antiqvitus homines erant qvi pretio conducti artem exſugendi morſus venenatos profitebantur. Et in hoc argumento ſuccurrit mihi exemplum pulcræ charitatis ſimulatæ Auguſti, qvi (qvemadmodum legitur

gitur

gitur apud Svetonium & Paulum Oroſium) Cleopatrâ defunctâ, mandavit ut à Marſis & Pſyllis ejus ſugeretur vulnus, & hanc fictam pietatem abundanter illis temporibus uſitatam invenio circa initia Magnorum Imperiorum, qvare non multos annos ante ſubverſam Alexandriam,

Cæſar poſtqvam proditor Ægypti
Sibi fecit donum onerati verticis
Celans gaudium apertum
Planxit per oculos publicè, ſicuti eſt ſcriptum.

Cato etiam in Africa, refert id Plutarchus, ſuſtentabat in ſuo exercitu multos Pſyllos, ut medicarentur vulneribus ſerpentinis exſugendo ex illis venenum: ne vero perſvadeas *Tibi*, ac ſi Pſylli Marſi & Ophiogenæ illorum temporum magis peculiari & propria Virtute præditi fuerint illâ, qvam qvivis homo neglectiſſimus hodierno die. Et qvamvis Plinius pluribus in locis, & Aulus Gellius recenſent, qvod illud fuerit donum providæ naturæ, ſolis illis populis conceſſum, qvibus etiam in more erat poſitum probandi pudicitiam ſuarum Uxorum, exponendo tenellos filiolos in medium feriſſimorum ſerpentum, nihilominus haud adducor, ut hoc credam, verum multo magis fidem dare malo Cornelio Celſo, qvi multis annis ante Plinium & Gellium nobis ſcriptum reliqvit: *Neq; herculè, ſcientiam præcipuam habent hi, qvi Pſylli nominantur, ſed audaciam uſu ipſo confirmatam.*

Et mox: *Ergo qvisqvis exemplum Pſylli ſecutus id vulnus exſuxerit, & ipſe tutus erit, & tutum hominem præſtabit.* Et ipſi Pſylli non minus qvam alii homines mordebantur à ſerpentibus, & pro ſanatione opus habebant alexipharmacis, qvod colligo ex illo libro, qvem Damocrates Medicus & Poëta Græcus ſcripſit de Antidotis, inter qvæ unum legitur, de qvo ipſe affirmat, qvod illo utantur Pſylli, tunc qvando erant à viperis morſi.

Σφόδρα ἀγαθὴ δύναμις, ᾗ καὶ χρωμένους
Πίνοντας αὐτοὺς οἶδα, δηχθέντας κακῶς
Τοῖς ἀρτιθήροις ἔχεσι τοῖς καλουμένοις
Ψυλλίοις.

Illius eſt vis optima & lethaliter
Ego vulnerator Pſyllis ſerpentibus
Hoc antidoto uti inter bibendum viros.

Et an ille Ophiogenes, Æſagon vocatus, evaſerit ſanus & ſalvus ex

dolio

dolio pleno ſerpentibus, in qvod, ut ſuæ virtutis experimentum daret, juſſu Romanorum Conſulum incluſus erat, ſit fides Veritatis apud Plinium, qvi hoc refert. Adhuc hodiè confiderem cum homine, qvicunq; is ſit, aut alio animali facere ſimile experimentum, dum modo mihi conceſſa ſit electio ſerpentum; & prætermiſſis multis aliis, recorderis illorum ſerpentum, qvi in anguſta ſpelunca propè Braccianum circumvolvunt ſe circa nuda corpora illorum, qvi ſe eò deferri patiuntur, convaleſcendi cauſa à qvibusdam morbis contumacibus & chronicis, ſæpeq; ſuam intentionem conſeqvuntur, neſcio an propter ſerpentes implicatos adhærentes, aut, qvod mihi credibilius videtur propter ſudorem qvem copioſiſſimum Calor ſpecus provocat, ſaltim interea me ſubmitto prudentiſſimo judicio illorum Autorum, qvi de hac ſpecie ſerpentifera accuratiſſimè ſcripſerunt, & ſpeciatim Doctiſſimi & nunqvam ſatis laudati Thomæ Bartholini & curioſiſſimi Athanaſii Kircheri. Fuit ſemper in mundo magna qvantitas illorum Marſorum & Pſyllorum non qvaſi eſſent ex proſapia illorum, qvi gloriabantur de fabuloſâ origine ex Filio Circes, & ex Rege Pſyllo, veruntamen qvia, qvod obſervat celebris *Thomas Reineſius in var. lect.* illis temporibus idem nomen ſibi arrogabant omnes illi, qvi profitebantur artem exſugendi venenata vulnera, & capiendarum viperarum.

Et Galenus mentionem facit cujusdam ex his, qvi primus in Aſia inſtituerit artem hujus venationis; & Romæ in Aula Imperatoria erant ſervi huic ſolo officio deſtinati; referente ſupra nominato Galeno, ſe medicatum eſſe uni, qvi demorſus à Vipera Ictericus evaſerat. Erant itaq; omnes vilis & abjectæ conditionis, hinc eſt qvod *Martialis* ad retundendum faſtum ſuperbi Cæcilii, ipſum ita alloqvatur.

Urbanus tibi Cæcili videris.
Non es, crede mihi: qvid ergo? Verna es
Hoc qvod tranſtiberinus ambulator,
Qvi pallentia ſulfurata fractis
Permutat vitreis: qvod otioſæ
Vendit qvi madidum cicer coronæ:
Qvod cuſtos, Dominusq; viperarum:
Qvod viles pueri ſolariorum: &c.

Dum hactenus demonſtravi *Tibi*, qvod ſine periculo poſſint morſus viperini exſugi, colligere hinc potes, qvæ fides dari qveat omnibus

illis

illis qvæ recenſentur in infra ſcriptis Epigrammatibus, qvorum Autores videntur ſcripſiſſe id qvod ipſis viſum eſt fore ut contingeret, ſi tales caſus darentur. Atq; qvemadmodum (credo) mundum ſemper eodem modo ſtetiſſe, ſic credere juvat, qvod ſicut videmus hodiernô die multis Verſificatoribus aliqvid in mentem venire; qvod aliqvid inſoliti aut acuminis ipſorum palato fovere videatur, ſubitò adaptant conceptum Carmini (qvod Sonnetum vocant) unde obſervamus ſæpiſſimè primos qvaternos & qvandoq; primum ternarium (verſuum) eſſe texturam, haut illi ſimilem qvâ Petrarcha & alii Poëtæ meliores utuntur, ſed corraſum ex Conceptibus & nobilioribus ſententiis, & tandem ſuppletam verbis, neqvaqvam realibus, ſed ſolummodo ſufficientibus ad cogendos ultimos illos tres Verſus, qvi fuerunt occaſio & materia Carminis; ſic fortaſſe potuit contigiſſe in illis temporibus, ut cum illi Autores formaſſent ſuum conceptum de planta, fingentes morſum à Vipera inflictum uberi Cervæ & Capræ ſilveſtris, hinc Medicina Veneno per ſuctum ſuorum partuum lactentium, & tandem hiſce mors, ac matribus vita reddita. Epigrammata ſunt ſeqventia:

ΠΟΛΥΑΙΝΟΥ

Δορκάδος ἀρτιτόκοιο τιθηνητήρον οὖθαρ
Ἔμπλεον εἰδοῦσα πικρὸς ἔτυψεν ἔχεις.
Νεβρὸς δ᾽ ἰομιγῆ θηλὴν σπάσε, καὶ τὸ δυσαλθὲς
Τραύματος ἐξ ὀλοῦ πικρὸν ἔβρωξε γάλα,
Ἄδην δ᾽ ἠλλάξαντο, καὶ αὐτίκα νηλεῖ μοίρη,
Ην ἔπορεν γαστὴρ, μαστὸς ἀφεῖλε χάριν.

h. e.

Grande recens fœtæ cum cerneret, uber alumnum
Forte fero capreæ vipera dente ferit.
Hinnulus hinc mammæ trahit immedicabile vulnus
Et lac de diro vulnere triſte bibit.
Sic illi mortem crudelia fata dedere,
Qvodq; alvus dederat ſuſtulit uber ei.

ΤΙΒΕΡΙΟΥ ΙΛΛΟΥ.

Κεμμάδος ἀρτιτόκου μαζοῖς βρίθουσι γάλακτος
Ἡ φονίν δακετῶν ἰὸν ἐνῆκεν ἔχις.
Φαρμαχθὲν δ᾽ ἰῷ μητρὸς γάλα νεβρὸς ἀμέλξας
Χείλεσι, τὸν κείνης ἐξέπιεν θάνατον.

h. e.

Cervæ forte recens fœtæ turgentia lacte
Ubera lethifero vipera dente ferit.
Hinnulus at ſubitò ſugit lac triſte labellis
Interitum matris ſemianimisq; bibit.

Præter ſuctionem Vulnerum, utiliſſimum etiam exiſtimo eſſe ex Conſilio Galeni, ſi fiat ſtricta ligatura, non procul à Vulnere, in parte ſuperiore, videlicet ne per Sangvinis circulationem Venenum ad Cor feratur, totaq; ſangvinea maſſa inficiatur. Nec refert qvicqvam ligamentum nè ſit ex lanâ aut lino, aut ſerico, aut Corio, fuit etenim illecebra hominis ſimplicis, vel potius nimium ſuperſtitioſi, qvando Gilbertus Anglicus ſcripſit, plus juvare ligaturam cum corrigia ex pelle Cervinô. Proinde laudabile erit, fidem non dare ejusmodi nugis, qvales invenire eſt apud Plinium, Aëtium, & Qvintum Serenum Sammonicum, qvod Caput recenti viperæ avulſum, ſicq; calidum & cruentum mortificaturæ impoſitum antidotus ſit mirabilis ejusdem Veneni. Hinc reſultat ſine dubio cauſa, cur audeam dicere eſſe infantilem ſimplicitatem, ſiqvidem multa & repetita experimenta cum ratione conjuncta, mihi non impoſuerunt. Deceptus ſanè eſſet, qvi proſpiciens ſibi remedio pro morſu venenato, ſolummodo conſideret mirabili efficaciæ qvam Scriptores Citrio Pomo tribuerunt, unde legitur apud Athenæum, duos Criminum reos, condemnatos ut ab Aſpidibus icti morerentur, & ab his ſæpius rabiosè demorſos, nihilominus vim veneni non ſenſiſſe, ea de Cauſa, qvod paulo ante, qvam infelices illi acceſſiſſent ad patibulum, qvædam condolens & miſericors fæmella, ipſis comedendum exhibuiſſet malum citrium. Infeliciores illis fuerunt duo gallinacei pulli, qvi à me qvatuor diebus continuè nutriebantur hordeo infuſo in decocto Citri, ultimô eorum gutture impleto fruſtulis citriorum & citrato; elapſis duabus horis curavi ipſos à Viperis duabus morderi & unxi inſuper Vulnus inſimul cum Q. Eſſentia Corticum Citri, aſt intra tres horas morientes ambo anſam mihi colligendi dederunt, hanc medicinam eſſe fruſtraneam, & hiſtoriam Athenæi fabuloſam. Fabuloſum etiam nihiloſecius eſt, qvod de aſtrali (ſicuti vocant) & magica Virtute ſignaturarum in plantis ſomniati qvidam Authores ſunt, & inprimis præſtans & ſi unus celebris noſtro tempore, & à me multum æſtimatus Chymicus Osvvaldus Crollius, ejus rei prius aliqvod experi-

mentum

mentum edidiſſet, nunqvam pennâ excidere permiſiſſet, qvod, qvia Spinæ Capparum ſignaturam habent dentium viperinorum, eâ de Causâ Cappares eſſe ſummum & præſentiſſimum remedium ad ſanandos Viperarum morſus. Ego feci experimentum, non ideo qvod ſperarem vel crederem verum eſſe effectum, ſed ut poſſem cum veritate ſcribere, me comperiſſe; & ipſiſſima hac veritate confiteor *Tibi*, qvod optimo ſtudio expertus ſum aliqvot alias celebres herbas à Dioſcoride & Plinio deſcriptas, ſemperq; deluſus ſum; nihilominus anniſus ſum videre magna ea miracula, qvæ illis (herbis) attribuunt: Unde placuit mihi credere aut qvod illæ non habeant tantas facultates, aut ſaltim debuerint

Temporibus antiqvis qvando boves loqvebantur
Et Cœlum plures benignitates qvam nunc ſolebat producere.

Forte illis temporibus felicibus, verum erat, qvod Caput viperæ jugulatæ filo ſerico carmeſino, & collo appenſum, ſanitatem reſtitueret anginâ laborantibus, & præcaveret, ne unqvam hoc ferino, & præcipiti morbô infeſtarentur, ſicuti ſcribit cum multis autoribus Abimeron Abinzoar, vulgo dictus Avenzoar, & ſicut hoc ſibi vulgus perſvadet: Eqvidem novi Virum in Civitate non procul à Florentia diſſita, qvi pro qvovis pretioſiſſimo theſauro, non deponeret à Collo Viperæ Caput, qvod perpetuo appenſum gerit, qvanqvam ſingulis annis, circa principium Aprilis infallibiliter hôc morbô vexetur, & niſi Medicus ipſius, citra moram ſuccurreret largis Venæ ſectionibus & aliis efficacibus remediis, mihi videtur, qvod ſuffocatus permanens, verum redderet ex parte, pronunciatum Avenzoar. Fortaſſe in illa antiqvâ ætate non erat mendacium, ſicut hodie eſt, qvod recenſet M. A. Severinus, qvod capi demorſi & interemti à Viperis, & comeſti à qvartana laborantibus, ſint præſens medicamentum ad exſtingvendum focum febrilem, qvi ſpatio plurium annorum contumaciter aliàs ſolet vigere in humanis Corporibus, in contemtum omnium illorum remediorum, qvæ à Medicis ſunt ſubminiſtrata.

Ut jam redeat eò, unde digreſſa erat mea Epiſtola, videtur inveſtigatione dignum, an revera venenifer illi liqvor, ſcaturiens ex Vaginis dentium, transmittatur (Sicuti cum multis aliis credit Baldus Angelus Abbatius, & inter plurimos modernos eruditiſſ. Samuel Bochartus in

ſua doctiſſima Geographia Sacra) ex theſauro fellis mediantibus qvibusdam minutiſſimis ductibus ad Caput derivatis: & licet ad videndos illos ſæpius atq; ſæpius accuratè intendiſſem ſupercilia, ſicut Senex Sartor ad Crenam acus;

Nihilominus tamen illos cernere non fuit poſſibile; Proinde certiſſimè opinor, non habere viperam talismodi ductus ex felle in caput, niſi qvos pia meditatione qvidam ſcriptores ſibi imaginati ſunt. Hoc vero mihi perſvadet Color fellis, tinctus ex viridi ſatis florido, qvi ſane debebat viſum facilitare: mihi perſvadet etiam conſideratio, qvod fel, judicio ſaporis prædictum eſt vellicante & aſperâ amaritie, ubi ille alter liqvor, qvi fundatur in Vaginis dentium inſipide-dulcis eſt, & qvemadmodum ſupra dixi, ſatis convenit cum oleo amygdalorum dulcium. Inſuper, ſiqvidem canaliculus qvidam ibi ſit, qvi ex jecore in fel procedit, factus ad deferendum humorem bilioſum ex jecore in Veſicam ipſius fellis, non vero in Veſicam partium ſuperiorum, & qvo tota pleniorq; Certitudo afferri qveat, prematur Veſica fellea, & ſentietur eſſe impoſſibile, ut humor bilioſus poſſit verſum ſuperiora currere econtra vero, ſi prematur verſus inferiora, paulatim videtur omnis exſtillare ad inteſtina.

Niſi puderet ſcribere citra reprehenſionem illud, qvod in cogitationem incidit, dicerem fortaſſe, illum liqvorem flavum non aliâ viâ mitti ad caput (in ſupradictas vaginas dentium) qvam per illos ductus ſalivales, noviſſimè inventos à celeberrimo Thoma Warthono, & in hac Aula à Laurentio Bellini juvene doctiſſimo, & maximæ exſpectationis, & monſtratos in aliis animalibus, exceptô homine, & ſpeciatim in Cervis & Picis; præter qvos inferius ad fundum illarum vaginarum binæ exſtant glandulæ, à me in omnibus Viperis inventæ. Noli ergo criminis arguere hanc meam opinionem, qvaſi poſſet eſſe qvædam Chimæra ſicut Chimæram credo eſſe opinionem illorum, qvi dixerunt, illum liqvorem in faucibus Viperæ reddi venenatum, poſito, qvod refert Ariſtoteles, Pauſanias, & Autor libri de Theriaca ad Piſonem, Vipera veſcatur herbis lethiferis Scorpionibus, Cantharidibus, Bruchis & aliis cantharis affinibus inſectis venenoſis. Chimæram, inqvam, credo eſſe, qvoniam citra repetitionem, qvicqvid edat Vipera, ſufficiat dicere, qvod ipſa vivit in ſcatulis octo, novem, & plures menſes ſine cibo, & tamen poſt adeo diuturnum jejunium mordendo venenat: Imo Ga-

lenus

lenus in illô tractatu, qvem ſcripſit ad Pamphilianum de uſu Theriacæ, vult ipſam eſſe magis venenoſam ita famelicam, qvam tunc, qvando recens capta eſt; & Autor libri de Ther. ad Piſon. credit, qvod minus turgeat Veneno poſtqvam devoraverit illa cantharis affinia inſecta.

Inſuper Experientia id confirmat. Accipe Viperam ex illis, qvæ diutius in ſcatulis fuerunt aſſervatæ; fac mordeat bis terve pullum gallinaceum usq; dum mordendo omnem liqvorem contentum intra vaginas excreverit: Si ut ab eadem vipera alius pullus mordeatur curaveris, hic ſecundus non morietur. Repone poſt Viperam in ſuam Scatulam, reſpice ſpatio qvatuor aut qvinqve aut plurium dierum, & deprehendes fundum vaginarum plenum ſolitô liqvore; Siq; tunc Vipera denuo momorſerit, cauſabit mortem, & tamen dictis iſtis diebus jejuna permanſit, nec voravit inſecta venenoſa, ex qvibus potuiſſet generari in faucibus Venenum.

Sed qvid Tibi dicam de dentibus? Qvam plurimi parvi videntur in faucibus Viperæ dentes tam in maxilla ſuperiore, qvam in inferiore; ſed de his in præſenti nil dicam, ſolummodo diſſeram de illis majoribus, qvi canini vocantur; qvot eorum vipera habeat ex libris diſcere neqveo. Nicander vetus Poëta, qvi floruit tempore Ptolomæi VII. & Attali, ultimi Regis Pergami, ſcripſit maſculum habere duos dentes, & fœminam habere plures qvam duos, ſed numerum non declarat:

Τȣ̃ μὲν ὑπὲρ κυνόδοντε δύο χροῒ τεκμαίρονται
Τὸν ἐρευγόμενοι, πλέονες δέ τοι αἰὲν ἐχίδνης.

Huic gemini apparent dentes in carne venenum
Fundente dirum, ſed fœmina pluribus atrox.

A Nicandro penitus dependet, & univerſim ab ejus græco Scholiaſte, Autor libri I. Th. ad Piſ. Rhaſes, Avicenna, Actuarius, Johanneus Gorræus in Notis ad Nicandrum. His adhæret pariter magnam partem Autor illius græci tractatuli qvi inſcribitur

ΔΙΟΣΚΟΡΙΔΟΥΣ ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΦΑΡΜΑΚΩΝ.

Hoc opuſculum nondum typis excuſum proſtat ſed conſervatur ſlorentiæ in famoſiſſima Bibliotheca Medicéa ad S. Laurentium in pulpito LXXXVI, in illo Codice in qvô Scripta exſtant Commentaria Michaëlis Epheſii de partibus animalium. Si liceret meum dare judicium de hoc ſcriptô, dicerem, illud falsò ab amanuenſibus attribu-

tum fuiſſe Dioſcoridi, & multo potius eſſe [Opus Eutechnii] Sophiſtæ Græci, qvi compilavit Paraphraſes ex Nicandri libris, nondum in lucem datis & conſervatis in jam dicta Bibliotheca in ſupra citato Codice Michaëlis Epheſii. Perſevero dicere me non credere qvod fallor, niſi nervus ſcribendi Eutechnii me fallit, aut qvisqvis ſit Autor illius Paraphraſis, & certa ipſi conſveta[,] & interrupta Continuatio Ordinis à Nicandro obſervati; qvod reliqvum Opus non reipſa hoc præſtat, qvod titulus promittit.

Aëtius determinavit numerum binarium in maſculis, & qvaternarium in fœmellis, eandemq; cum ipsô Aëtio ſententiam foverunt Iſaacus, Franciſcus Caballus Brixienſis, Zacutus, Mercurialis, Amatus Luſitanus, Franciſcus Sanches, Caſparus Hofmannus, & alii minoris famæ,

[Qvos nominare perdere foret operam,]

Paulus Ægineta, Haly Abbas, tam maſculo qvàm fœmellæ tantùm *binos* adſcribunt, Vincentius Belluacenſis numerat *tres*, Baldus Angelus Abbatius & Veslingius *qvatuor* & Albertus Magnus affirmat, Viperam marem habere *duos dentes* in ſuperiore maxillâ, & *duos* in inferiore correſpondentes ſibi invicem. Johannes Hodierna in Epiſtola ſuâ diligenti & curioſâ de dente viperinô, poſtqvam dixiſſet, qvod minorum dentium numerentur qvadraginta octo, deveniens ad enumerationem majorum, illorum numerum ſilentio tranſit. Marc. Aurel. Severinus aſſerit in unaqvaq; maxillarum ſuperiorum ſe vidiſſe ad minimum *tres*, *qvatuor*, atq; etiam *qvinq;* fortaſſe qvoqve *ſex*. Cuinam jam credere debemus? Dicam *Tibi* hoc, qvod vidi plusqvam in trecentis Viperis. Viperæ unius æqve atqve alterius ſexus habent tantummodo *duos dentes* caninos, cum qvibus mordent, firmos, & ſolidos, emicantes ex oſſe maxillæ ſuperioris, ſingulos pro latere, & operiuntur ab illis vaginis, de qvibus ſupra *Tibi* narravi, modo non multum diſſimili illo, qvo ipſemet ego hoc anno vidi Leones & Feles contrahere aut contegere ungves intra brancas

Verum itaq; eſt, qvod intra has vaginas ad radices ſupra nominatorm duorum dentium, enaſcuntur plures alii minores, & numeravi hos usqve ad ſeptem per totam vaginam, & omnes juncti invicem in uno faſciculo, (veluti in pratis nonnulli fungi minores ad radicem fungi majoris) naſcuntur, nec æqvali magnitudine, ſed unus in ordine altero minor, nec ſunt adeo duri & radicati in maxilla, ſicut dens major,

jor, qvin imo perparum adhærent, & illi-ſi, facillimè excidunt, cum dens major non ſine violentia evellatur. Et ſi qvandoqve, qvod tamen raro contigit, invenitur aliqvis majori æqvalis, putandum unum de duobus vaciliare, moveri, & caſu proximum eſſe; Proximum caſu dico, qvoniam dantur Autores, qvi doctè affirmant, qvod qvovis tempore Viperæ dentes excidant & renaſcantur. Dicti dentes interius ſunt cavi & perforati (canalium inſtar) usqve ad extremum apicem, & viderunt eos per Microſcopium moderni Scriptores, & videri poſſunt etiam ſine Microſcopio, qvando ſicci ſunt; ob id leviter contuſi finduntur per logitudinem radicis, usq; ad acumen in tres aut qvatuor feſtucas, monſtrantes ad Oculum internam Cavitatem, qvam etiam antiqvi obſervarunt & præcipuè Plinius & Autor de Ther. ad Piſon. qvando ſcripſit: *καὶ δὴ καὶ μάζας τινὰς ἐπιδιδόντες ἐμφραττούσας τῶν ὀδόντων τὰ ῥεύμματα, καὶ οὕτω τούτων ἀσθενῆ γίνεται τὰ δήγματα.* Proinde non credo verum eſſe, qvod, qvia interius cavi ſunt, illi dentes ſint receptaculum Veneni, nec qvod per ſtrictiſſimum foramen inciſionum in Vulneribus qvas mordendo Viperâ facit, currat, qvoniam apprehensâ vipera & ore ipſius vi divulsô, etiamſi contegantur dentes, incipit flavus ille & peſtilens liqvor ſupra dentem diſcurrere, non intrà cavitatem, ſed evidenter forinſecus à radicibus ad acumen, & de hoc Oculi mei multoties pleniſſimam apprehenderunt Experientiam. Enimvero ſicut dentes non ſunt receptaculum aut Vaſculum Venenoſitatis, ſic neq; ex ſe venenati ſunt, qvandoqvidem ab hominibus ſunt deglutiti, & ego profundè gulæ intruſi ſex (dentes) capo, qvi non ſolum non mortuus eſt, ſed nec indicium ullum futuræ mortis præbuit. Præterea Viperæ mortuæ & viperæ vivæ evulſi dentes, iisq; punxi collum, pectus & femora qvorundam Gallorum (Juvenum) & (licet) dentes qvoq; infixi in vulnere manſerint non (tamen) mortui ſunt; & nepos ſupra nominati Jacobi, Viperarii, multoties cum dentibus qvocunqve tempore evulſis & calidis manus ſuas compunxit, pungendoq; inde ſangvinem prolexit, nec aliud malum ſupervenit, qvam accidere ſolet puncturæ ab aciculis aut ſpinis. Et jam clareſcit qvod Baldus Ang. Abbatius & Schröderus ex proprio Cerebellô, non vero ab Experientia edocti, ſcripſerunt, qvod dentes viperæ mortuæ interficiant; itaq; vulgus certus eſſe poterit, fuiſſe illud inventum fabuloſum, qvod indies enarratur de morte illius Pharmacopæi, qvi contrectando Caput

Vipe-

Viperæ ante annum interfectæ improvide ſe punxerit. Fabula tamen non eſt, & ego teſtari poſſum me multies vidiſſe, qvod Caput mediâ horâ poſt detruncationem, dum adhuc qvidam motus ſupereſt & ita loqvendo, qvædam ſcintillula vitæ, ſi mordet, occidit ac ſi (qvis) Sphacelo correptus eſſet, nec contulerit ad ſanationem omnis univerſa ſvavis muſica famoſi Attii Melani, Eqvitis Ceſti aut argentea vox Ciccolini cum omnibus inſtrumentis muſicis qvæ antiqvæ & modernæ Scholæ invenerunt.

Ne rideas *Dn. Laurenti*, nec videar *tibi* qvicqvam inconcinnum dixiſſe. Recordare qvod noſtri qvidam Philoſophi & præprimis Pythagorici fuerunt tam faciles & proclives ad credendum, ut ſi demonſtravero Muſicam eſſe valentem medicinam qvorundam morborum Corporis & Theophraſtus, qvemadmodum in Noctibus Atticis Auli Gellii legitur affirmavit, excellentes Muſicos ad exemplum cujuscunqve celeberrimi Medici, poſſe ſanitatem illis reſtituere, qvi à Viperis demorſi ſunt, & M. A. Severinus Vir Doctisſ. & diligentiſſimus in Vipera Pythia idem repetit & pro vero habet; Et Zacutus l. 5. H. Medic. Princip. pariter id confirmat, & anxiè meditando & controverſando longum & futilem nectit diſcurſum, ut cauſas naturales reddat, nec recordatur qvod Euridice juvencula uxor omnium nobiliſſimi Muſici, compuncta à Vipera vitæ dies finiverit, non juvante Canoro Marito aut minimum afferente commodum. Sanè idem accideret Medicis hodierno die ſi medicari tentarent per Sonum Cytharæ morſicuturas malignæ illius beſtiolæ. Niſi timerem, ut nimium me detineam, commemorarem *Tibi* lepidum jocum, qvi accidit muſtaceo cuidam Medico, qvi cum legiſſet qvod Iſmenias Thebanus ſanaſſet acerbiſſimos dolores Iſchiadicos non alio (remedio) qvam cantando qvasdam amœniores melodias, & ipſe flocci faciens remedia excellentiſſima, hoc ſolum Muſicæ adhibere voluit. Sed de hoc alibi. In Præſenti ſufficiat, ut ad finem qvam primum pergere liceat, *Tibi* narro, viperam non habere in cauda aculeum aut ſpinam aptam, qvâ poſſit pangere, & ab omni homine ſecure & in cibo poſſe comedi; & licet, qvando Viperæ ad conficiendam Theriacam interficiuntur cum capite etiam Cauda abſcindatur, non ob id pro partibus venenoſis habendæ ſunt, ſed propterea qvia oſſeæ (partes) ſunt & carnibus deſtituuntur, accedit certa qvædam ſuperſtitio, qvæ unde originem traxerit, ignoro, eodem

eodem ad amuſſim modo referente Severino in Vipera Pythia, qvo vulgus averſatur eſum capitum & caudarum Angvillarum.

Qvod ſi vero qvis eſſet, qvi omnino putaret Caudas viperinas eſſe venenatas & pertinax eſſet ad obtinendum, ſodalitio tot tantorumq́ Antiqvorum modernorumq́; ſtipatum ſenem Andromachum non potuiſſe mentiri, qvando in ſecunda parte ſui Poëmatis cecinit:

Ὄυλαγγὰς ἀμφοτέρω φέρει ἐπὶ τύμμασιν ἄχθη,
λυγρὸν ὑπ᾽ ὀυραίην ἰὸν ἔχων φολίδα.

Amborum morſus longi tormenta doloris
Fert, ſub enim Caudâ craſſa venena ferunt:

Dicito tamen illi mea Cauſa, qvod qvicunq; talem ſibi impreſſerunt opinionem, non viderint, qvemadmodum ego vidi, homines & alia animalia comedere non ſolum Capita ſed & caudas viperarum coctas & crudas; atq́ etiam qvod majus eſt, dum Viperæ vivunt ut incandeſcunt & irritentur ad mordendum vidi ab hominibus caudas ore prehendi, & acerrimè admordere & lacerari.

Pariter ut omnia brevibus comprehendam, *dico Tibi, Viperam humorem excrementum aut partem ullam non habere qvæ bibita aut comeſa interficere valeat; caudam non habere qvo pungat; Dentes caninos tam maſculorum qvam femellarum non plures eſſe duobus, cavosq́, eſſe à radice ad apicem, nec* licet feriant, *eſſe venenoſos*, ſed tandummodo aperire Viam Veneno viperino; *qvod Venenum non eſt, niſi Sangvinem attingat; Venenum aliud non dari niſi illum liqvorem qvi palatum humectat, & in vaginis dentes operientibus reſtagnat, non ex Veſicâ felleâ eò transmiſſum, ſed generatum in universô Capite, & derivatum fortaſſe ad Vaginas, per qvosdam ductus ſalivales, qvos fortè Caput illis communicat.* Sed in hoc magis *Tibi* ſatisfieri poterit, qvando legeris litteras, qvas concepi ſcribere ad Doctiſſ. Dominum *Carolum Datium*, continentes *Deſcriptionem Anatomicam omnium partium internarum & externarum Viperæ & aliorum ſerpentum*, qvi non venenoſi ſunt, & cognoſcere poteris qvam falsò Autores nonnulli antiqvi ſcripſerint, qvod his (ſerpentibus) & viperis deficiant qvædam partes, qvas tamen, ſi benè vident, habent & ſpeciatim ductus urinarios, qvi, poſtqvam per totam longitudinem à Renibus ſeparati ſunt, dehiſcunt, non, qvemadmodum videtur Oculatiſſimo Joh. Veslingio, in inteſtinum rectum, ſed in parvam & elatam fiſſuram, ſitam in fœmellis inter utrumq́ Orificium uteri: Et inter hos canales inveni

 qvan-

qvandoqꝫ qvendam parvum calculum, qvemadmodum inveni in Carne ipſorum Renum. Legeris etiam, viperam non habere cerebrum Coloris nigri qvod Bald. Angel. Abbatius credidit, ſed qvemadmodum album eſt, ita non eſt tam parvæ molis tamqꝫ leve, uti dictus Autor vult, dicens, qvod vix æqvet qvatuor grana milii, cum ego obſervaverim qvod ut plurimum, usqꝫ ad duodecim circiter aut tredecim grana ejusdem milii pendat. Verum in mirabili & ſubtiliſſimâ Oculi fabrica nanciſceris egregiam Occaſionem philoſophandi & excitandi nobiliſſimas contemplationes circa originem Nervorum, Tunicarum & Humorum, inter qvos cryſtallinus perfectè ſphæricæ eſt figuræ, ad inſtar illius, in maxima parte animalium in Aqvis degentium.

Videris jam expectare à me doctum aliqvem ſubtilem & maximi momenti diſcurſum, commemorando *Tibi* qvo modo *venenum Viperinum Vitam* abigat, & corporibus mortem inferat; *utrum* illud hanc introducat agendo vi occultâ, & humano intellectui non penetranda, *an* vero tantummodo ad cor delatum excutiens illi atomos calorificas omnimodè refrigeret, & glaciet; *an* ſaltim multiplicando & magis vividos reddendo easdem atomos (cor) nimium calefaciat, ſiccet, adeoqꝫ reſolvat & deſtruat Spiritus; *an* vero tollat illius ſenſum; *an* dolorificâ punctura irritando faciat, ut ſangvis nimium interruptè ad Cor rediens ipſum ſuffocet; *an* impediat motum Cordis, congelatô ſangvine in unô aut altero ſuo ventriculo, ita, ut amplius non poſſit ſe conſtringere & dilatare; *aut* ſolum id præſtet, ut Sangvis non ſolum coaguletur in Ventriculis Cordis, ſed & in omnibus univerſis Venis detineatur. Si hoc à me flagitas, falleris; certum enim mihi eſt cum hoc ſit ex illis tot tantisq; rebus, qvas nec ſcio, nec ut ſcire poſſim ſpero, qvoniam poſt tot experientias factas hoc ſolo fine in canibus, felibus, Ovibus, Capris, Pavonibus, Columbis & aliis animalibus, non tamen hucusqve inveni certi aliqvid, qvod pleniſſimè mihi ſatisfaceret, atqve pro vero ſcribere poſſem. Et licet in qvibusdam animalibus mortuis à Vipera inveniatur tale coagulum ſangvinis in ventriculis Cordis, idem tamen non ſemper in omnibus inveni, imò econtrario idem coagulum ſæpius vidi multis in animalibus non hôc modô mortuis. Vidi id in Corde hominum mortuorum ex morbo naturali, & poſtremo in Cane occiſo ſagittâ ex Bantam. Et liceat mihi in tranſitu *Tibi* dicere, qvod iſte Canis poſt mediam horam qvàm erat

per-

percuſſus, freqventer vomuerit, & cum labore, tandemq; cum Ululatibus & convulſionibus horribilibus mortuus ſit, in univerſis viſceribus ejus non reperiebatur minima læſio, & ille ipſe locus in femore, in qvem ſagitta ſe inſinuaverat, nec, ad minimum, colorem mutaverat; & præterea *Tibi* dicam, diligentiſſimum & excellentiſſimum Anatomicum Tilemannum, dum hunc canem ſecaret, diuq; & exqviſitiſſimè omnia interiora manibus verſaret, non ſenſiſſe faſtidium aut morbum, & tamen aliqvando mihi narraſti, qvod valde egregius Vir *Tibi* commemoraverit, qvendam juvenem, qvi Canem ſimili ſigittâ interemtum diſſecaverat, graviter ægrotaſſe. Potuit contingere ipſum ea de cauſa ægrotaſſe, verum ego ſolum refero viſa, nec commovet me qvod alius ſcripſit, nam Amor Veritatis eſt qvi vetat me credere illis,

Qvi potius ad verbum qvam verum dirigunt vultus,
Et ſic confirmant ſuas opiniones.

Præſentes fuerunt huic operationi illi gemini doctiſſimi & famoſiſſimi Angli, celebris Mathematicus Joh. Alphonſus Borellus & ingenioſiſſimus Antoninus Uliva, & ſi potuiſſent invenire iſti Autores qvi docuerunt, qvod illi qvi corpora veneno infectorum demortuorum tractent ſe exponerent manifeſto vitæ periculo, credo qvod illi confeſſi fuiſſent qvod ipſorum ſuſpicio vana fuiſſet; & ſi Capivaccius fovet eandem opinionem, dicendo, qvod apud veteres condemnati ut biberent venenum, morem habuiſſent, ut ante deglutitionem venenatæ potionis ſe lavarent, ea de cauſa ne illi qvi mortuos hos lavaſſent poſt mortem, & ad qvos hoc officium ſpectabat, inficerentur, & pro hujus confirmatione qvædam verba adduxit ex divino Philoſopho in Phædrone à Socrate prolata, excuſationem peto à Capivaccio qvod non conſentiam hic cum ipſo, ſcriptore alias magni nominis & famæ, nam qvod credit qvod Socrates verè crediderit qvod ex corpore ſuo veneno infectô poſſet exire aliqvis lethalis halitus, nocivus illis qvibus incumberet ut ipſum lavarent, injuriam facit magnam ſapientiſſimo huic Viro, qvi (qvod perſpicuè declarant verba à Phædrone relicta) non eam ob cauſam lotionem inſtituit, ut crederet has nugas, nec monſtrat qvod hoc credidiſſent prudenter iſti viri ipſi adſtantes: Sed ſe lavabat tum ut tolleret qvædam dubia vulgaribus iſtis mulierculis; qvæ debebant ipſum mortuum lavare, qvæ tanqvam nimis formidoloſæ, ſordidæ, & lucroſæ ſolitæ erant facere multos rumores & proclamare fœtores

 cada-

cadaveris, qvando fortè ipſis injunctum fuerat lavare eorum Cadavera qvi venenò erant ſublati: [illegible]tùm, qvod veriſimil mihi apparet, Socrates lavare ſe volebat, ut dum ſeipſum vivum poſſet lavare, nollet eundem faſtidioſum laborem iſtis fœminis relinqvere. Et ut videre poſſis, qvod à Veritate non ſim alienus, non intermittam verba ipſiſſima Socratis adſcribere, ut in lingva græca fuerunt conſignata, & à me qvoqꝫ in noſtrum idioma translata: *Καί σχεδόν τι μοι ὥρα τρέπεσθαι πρὸς τὸ λουτρόν. δοκεῖ γὰρ ἤδη βελτων εἶναι λουσάμενον πίνειν τὸ φάρμακον καὶ μὴ πράγματα τοῖς γυναιξὶ παρέχειν νεκρὸν λούειν. Nunc tempus eſt ut eam ad lotionem, namqꝫ mihi convenientius videtur bibere venenum poſtqvam fuero lotus, ut non dem mulieribus faſtidium lavando cadaver.* Nollem ut qvis in eam deveniret ſententiam, ut putaret me in animo habere Capivaccio, & reliqvis nominatis Authoribus auferre illam maximam æſtimationem, qvam ſuo merito tenent, talis non ſum, nec valens qvoqꝫ ut hoc efficerem, & comparatione facta ad illos, ſum in iſtis rebus ſtupidus; inſuper qvod in omnibus ferè ſcriptoribus ſimiles parvi momenti nævi facilè inveniantur & ſpeciatim in iis, qvi multa ſcripſerunt.

Omnes ſumus homines & conſeqventer ſubjecti erroribus, ſolus DEUS ſapiens eſt, qvod optimè cognovit Pythagoras, qvando reſpuit nomen ſapientis & aſſumſit aliud, nempe Amatoris ſapientiæ. Laudo omnes ſectas Philoſophorum, & in omnibus invenio plurimas res, qvæ ubi denudatæ, monſtrant veritatem, ſed etiam in iis invenio multa, qvæ cum veritate parvum vel nullum habent conſenſum. Amo Thaletem, amo Anaxagoram, Platonem, Ariſtotelem, Democritum, Epicurum omnes illos Principes ſectarum philoſophicarum, attamen hoc non fit ut vellem ſerviliter jurare in illorum verba, & pro veritate habere omnia illa qvæ dixerunt, aut ſcripſerunt, ſicut qvotidiè fieri ſolet à viliſſimâ plebe petulantiſſimorum ſectariorum, qvi præ nimio, aut ut ita dicam, rabioſo amore, qvem gerunt verſus caput ſuæ ſcholæ, negant audire illi contrarias opiniones, & ſi conſtringantur ut audiant, & evidentibus rationibus convincantur, dum non alium exitum inveniunt aut ſubterfugium ad cavillationes, Scommata, ſophiſmata, & ſub finem ad clamores deveniunt, & ſi qvis ipſis cupit experimentum exhibere, manibus oculos contegunt. Et certè ſcio qvod egregius doctus Magiſter in Scriptis Peripatheticorum & Vir venerandus, ut non cogeretur confiteri veras eſſe antea non viſas ſtellas & alias cu-

rioſas

rioſas novitates in cœlo à Galileo repertas, noluerit unqvam Teleſcopium oculo admovere: & alius cui dixeram, qvod parvi iſti bufones qvi æſtate qvando pluvia incipit decidere, ſaltant in publicis pulverulentis viis non naſcantur in ipſo momento dum incorporatur pluvia cum pulvere, ſed qvod jam ab aliqvot diebus nati fuerunt, & promitterem, qvod vellem ipſi dare experimentum verum hujus rei, ut poſſet videre & tangere manibus, qvod omnes illi qvos videret & putaret hoc ipſo momento natos, gerere ſtomachum herbis repletum, & inteſtina ſimiliter excrementis, non tamen potui eum eò inclinare ut conceſſiſſet aperire unum qvem elegiſſet in ipſius præſentia. Melior mos fuit Potamonis Alexandrini, qvi Autor fuit Sectæ Electivæ dictæ, Huic prudenti Philoſopho, modo addiſceret Veritatem, nihil referebat, an ipſam inveniret in Schola Jonica ex ore Anaximandri, aut in Italica ex Cathedra Pythagoræ, ſic ex omnibus Sectis indifferenter decerpebat pulcherrimos flores veritatis, aut ad minimum opiniones probabiliores. Eodem modo procedo ut ipſum imiter qvandoqvidem ſciam, qvod qvotidiè poſſet non ſine cauſa mihi objici

Sed qvis tu es, qvi vis ſedere in ſella
Ut è longinqvo judices à multis milliaribus
Cum Viſu vix ſpithamam longo.

Nihilominus abhorrendo à mendaciis vivam maximè contentus cum me ipſo & cum mea naturali inclinatione, qvæ in laborioſa indagatione Veri

Tanto plus poteſt, cum bonâ intentione adjuvatur.

Jam mecum conſtitueram finire Epiſtolam, ſed hoc mihi denegavit nova Series rerum curioſarum, qvæ non ſunt indignæ ut innoteſcant; Ex his eſt, qvod qvidam referunt, qvod *in Viperarum femellarum inteſtinis*, qvamvis ſint vivæ, *non innaſcantur lumbrici* aut Vermes, ſed Experientia docuit me contrarium, & præteritis diebus inveni plus qvam triginta vivos in ſtomacho, in inteſtinis, & jam dum in Aſpera Arteria in una eademqve vipera fæmella: & minores illorum lumbrici longitudine & craſſitie erant inſtar fuſorum minorum, qvos Fœminæ adhibent Colis, & majores erant longi qvatuor digitos transverſos, & craſi inſtar Chordarum qvæ adhibentur fidibus majoribus pro cantando Baſſo. Primi erant Coloris albi, alteri ſubrubentes, & poſtqvam Ventre viperæ fuerunt exemtæ vixerunt adhuc per tres horæ qvadrantes

tes; & de his vermibus non intelligendus eſt meô judiciô locus Senec. L. II. Nat. qvæſt. qvando dicit: *In Venenatis Corporibus Vermis non naſcitur. Fulmine iſta intra paucos dies Verminant.* Etenim manifeſtè videtur, qvod Senec. loqvatur de Vermibus naſcentibus ex Carne putrefactorum corporum mortuorum, dum mentionem facit corporum fulmine percuſſorum, & per conſeqvens de interemtis, qvæ poſt paucorum dierum ſpatium poſſunt vermibus ſcatere. Et ſi meipſum fallo in explicatione loci hujus Senecæ prævalebunt Mercurial. & Severin. qvi ſtatuunt Senecam intelligere illos Vermes, qvi naſcuntur in corporibus animalium venenatorum viventium. Sed qvicqvid ſit non negari poterit ſive hoc ſive alterô modo intelligatur, Seneca non multum abeſt à vero, nam ſicuti dixi, ſæpè in viperis vivis tam maſculis qvam fæmellis inveniuntur iſti Vermes & Cadavera demortuorum Vermibus ſcatent licet fulmine non ſint tacta, & non ſolum verminoſa fiunt illa cadavera qvando putrefiunt, ſed & proceſſu temporis, aridi pulveres viperini verminationem experiuntur licet ſicci, & cum Elixir vitæ ſpirituoſo, ut ita dicam, balſamati ſint.

Poſthoc non penitus erit noſtro propoſitio incongruum, ſi inqviratur an *Corpora Viperarum*, aut loca ubi ſe abſcondunt, aut Ciſtæ in qvibus conſervantur veræ expirent odorem fœtidum, & abominabilem, uti Aldrovandus ſtatuit cum plurimis Recentiorum, & olim qvoq; Martial.

Qvod vulpis fuga, Viperæ cubile
Mallem, qvam qvod oles, olere Baſſe,

Qvibus reſpondeo qvod neq; viperæ, neq; excrementa ipſorum Inteſtinorum fœtorem habeant, neq; exinde relinqvunt malum odorem in locis iis ubi habitant, & ego in Scatulis in qvibus conſervantur, modo non ſint in illis mortuæ, aut ſcatulæ nimis anguſtæ & ſine debitis ſpiraculis pro aëre, nunqvam ſenſi illum fœtorem nauſeabundum cujus meminit Aldrov. Hoc qvidem affirmo, ſi viperis maſculis, ſicut & aliis ſerpentibus conprimuntur duo membra genitalia, & fæminis viperis duæ iſtæ veſiculæ ſeminales, qvæ vicinæ dependent ad duas portas uteri, exilire exinde aqvam ſubtiliſſimam odoris fœtidi deteſtandi ſylveſtris & propriè ſerpentini, & exinde Errorem deſumſit Geſnerus, qvi non potuit diſtingvere, num fœtor iſte veniret ex excrementis Inteſtinorum an ab iſta aqva qvod melius obſervarat Ælian. l. 9. Hiſtor. Anim. *μιγνύμενοι δὲ ἀλλήλας οἱ ὄφεις βαρυόδμην ἀφίασι.* Unde pro ſalvanda

vanda Autoritate Martial. poſſet fortean dici, qvod explicatur malum illum odorem, qvem habebat Baſſus in iſtis partibus, de qvibus melius eſt ſilere, qvam dicere, cum fundamento anteponeret illi hunc qvem exſpirant Viperæ è locis generationi deſtinatis, & eo magis qvod vox illa *Cubile* à Martial. adhibita non ſolum ſignificet locum ubi dormit & reqvieſcit Vipera, ſed propriè magis accipienda eſt in illa ſignificatione, qvâ multi Latini utuntur, & in ſpecie Cicero in plurimis locis & de Filia Regis Niſi apud Ovid L. VIII. Metam.

Nam pereant potius ſperata Cubilia, qvam ſim
Proditione potens — — —

Et Atalanta in L. X.

— — Qvod ſi felicior eſſem
Nec mihi Conjugium fata importuna negarent,
Unus eras cum qvo ſociare cubilia vellem.

Eâ ipsâ ſignificatione legit vulgata verſio in Geneſi: qvia aſcendiſti Cubile Patris tui, & maculaſti ſtratum ejus. Et verbum *cubitare* in Plaut. Curcul. in Pſeudol. in Sticho, & verbum *cubare* in Amphitr. eandem habent ſignificationem, & ut relinqvam Græcos, ne nimis extravagari videar noſtri Florentini qvoq; adhibuerunt lo *jacere* in eodem ſenſu. Exempla ſunt apud Boccat. in Relat. 29. tit. Giletta *jacebat* cum ipſo, & habebant exinde duos filios & relat. 63. 67. 72. & in Magiſtro Aldobrandino: *& hoc probat per Experientiam, qvod ille dicat ut ipſi inciduntur duæ Venæ, qvæ ſunt retro aures, cui hæ venæ ſint inciſæ & apertæ non habeat poteſtatem jacendi cum fœminis*; & ex manuſcripto antiqviſſimo de Vita S. Anton: Tu *jacuiſti* O mala Fæmina cum Amaſio tuo, & non times appropinqvare altari ſancto. Itaq; ex ſolis partibus genitalibus viperæ provenit malus odor, & non ex totô Corpore, nec ex ipſorum habitu, nec ab excrementis Inteſtinorum, qvæ ut non habent fœtorem, ſic nec odorem ullum qvod omnis qvi curioſus eſt inveſtigare poterit. Unde neſcio ex qva Cauſa delicatæ fragrantiæ ſtercoris viperini Lucius Mejnerus argumentum deſumſerit, qvod temperamentum Viperarum ſit ſiccum, & doctiſſimus Petr. Caſtellus in L. de Hyæn. odorifera, qvando ſcribit, qvod ſtercus qvorundam ſerpentum odorem Moſchi habeat; ſi loqvendo de Serpentibus ſimul Viperas includat, credo qvod ſit deluſus; idem dico de Eruditiſſimo Joh. Rhodio qvi in Obſerv. medic. affirmat certiſſimum ſe eſſe redditum de odore,

iſto

iſto ſtercoris ſerpentini in itinere qvodam qvod feciſſet in monte Baldo, qvem obſervaverit abundaſſe maximè Viperis.

Si transcurram huc & illuc & ſine ordine, & confusè, ne ſupercilium moveas aut Scandalum capias, ſed recordare qvod ſtatim in Principiô proteſtatus ſim, me velle ſcribere qvicqvid in manum memoria ſuppeditaret, itaq; recordor, qvod Gal. & alii egregii Viri moderni doceant, qvod eſus Carnium Viperarum in exſtingvibilem & ardentisſimam ſitim inducat. Hæc doctrina paſſa eſt exceptionem in virtuoſo & nobiliſſimo Viro, cui Corporis habitus gracilior, & in primo flore juventutis, qvi hâc æſtate per qvatuor Septimanas continuas ſingulis matutinis horis bibit drachmam unam pulv. viperini infuſum in brodio facto cum media Vipera capta ex Collibus Neapolitanis; circa prandium aſſumſit juſculum factum cum pane immerſo in brodium viperinum, loco ſalis condita cum pulvere viperino & delicata facta cum Corde, Epate, & carnibus conciſis hujus Viperæ, ex qvâ brodium factum: Bibebat Vinum in qvo ſuffocatæ erant Viperæ circa merendam ſumſit Emulſ. factam cum Carnis viperinæ decocto, & ſub Cœnam juſculum ſimile priori in prandio ſumto; & tamen confeſſus eſt qvod nunqvam totô illô tempore habuerit ſitim, ne dum appetitum ut continuò biberet, nec plus bibit qvam qvod ipſi videbatur neceſſarium pro Sanitate. Septuagenarius qvoq; non habebat ſitim unqvam, qvi tamen in menſe uno cum dimidio abſumſit plus qvam nonaginta Viperas æſtate captas, & toſtas eô modo qvo ſolent coqvi præparare angvillas. Idem accidit Fœminæ qvæ fuit annorum 25. & ipſe curavi, ut torrerentur pro Curioſitate mea explenda aliqvot Viperæ, nec unqvam odoratus ſum illam ſvaviſſimam fragrantiam, qvam qvidam Viri fide digni Severino dixerunt exſpiratam fuiſſe ex toſtis Viperis, usq; adeo ut omnis vicinia accurriſſet propter inſolitum & delicatiſſimum hunc Odorem.

Si porro Comeſtio Carnium Viperarum producat in Juvenibus fœminis, qvod qvidam Authores ſtatuunt, illam partium convenientem proportionem & Colores, qvam pulchritudinem vocant, & ſi illam cum ſenio perditam, reſtituat, id hactenus non ſatis clarum factum fuiſſe vidi: imaginari tamen poſſum qvoad proportionem & agilitatem partium, qvod Vipera non inferior ſit Lepore, de qvo Martial. jocando ita loqvitur:

Si

Si qvando Leporem mittis mihi, Gellia, dicis
Formoſus ſeptem Marce diebus eris:
Si non derides, ſi verum Lux mea narras,
Ediſti nunqvam Gellia Tu Leporem.

Multi viri docti, ſapientesq; pro certo affirmant, qvod in præparatione trochiſc. viperinorum *pro uſu Theriacæ, rejiciendæ* ſint tanqvam inutiles & noxiæ omnes viperæ, *qvæ gerunt in corpore ova*; fundamento innitentes Galeni ſcribentis; non debere in compoſitionem Theriacæ ingredi carnes viperarum gravidarum. Ego, loqvendo tamen ſemper cum debito reſpectu, contrariæ ſum opinionis & credo, ſi noſtri diligentes Pharmacopœi vellent componere Trochiſcos ex viperis ſine ovis, opus eſſet, ut ſumerent ſaltem maſculos & non fœmellas, cùm omnibus fœminis ova inſint & præcipuè ſi captæ ſint in pratis, illo ipſo tempore, qvod opportunum judicat Damocrates, Crito, Galenus, Animadverterunt hoc doctiſſimi illi Medici, qvi A. 1597. deputati fuerant ad correctionem Antidotarii Florentini; idemqve cognovit Aldrovandus, qvi ſcribit viperas faſtidium non movere ſi ova habeant, modò non ſint illæ à maſculis compreſſæ & ut hoc animadvertatur, hoc pro ſigno genuino notat, ſi ova non ſint grandiora qvàm ſemen papaveris aut grana milii; adjungendo qvod ſi fœminæ nunqvam fuerint conjunctæ cum maſculis, ova nunqvam excedere dictam magnitudinem, & ſimilis ſententiæ fuiſſe qvoqve Correctores nominatos Antidotarii apparet, qvando rejiciunt ſolùm viperas qvæ habent ova grandia & ſangvineis lineis inſcripta, ſed ut verum fatear, meis experientiis non convenit dictum Aldrovandi, ſiqvidem in fine menſis Januarii multas viperas aperui, & in omnibus inveni ova fuiſſe grandiora fructibus olivæ, & ſangvine variegata, & tamen credibile qvod iſta ova nondum fuerint fœcunda, aut ut ita dicam pullis fœta, namqȝ ſi talia fuiſſent, viperini iſti fœtus non demum menſe Auguſto nati fuiſſent; nec ſemper certiſſimum & indubitatum ſignum eſt fœcunditatis ſtriata ſangvinis inſcriptio, namqve & in ovis non editis, qvæ inveniuntur in ovariis gallinarum caſtratarum, & aliarum gallinarum, qvæ non admiſerunt gallum, videtur illa ſtriatim variegata ſangvinis inſcriptio. Itaqve poſtqvam obſervaverim, qvod circa illa tempora qvæ venationibus viperarum opportuna judicavit Damocrates, Crito & Galenus & alii Græci & Arabes qvæ ex priorum ſcriptis tranſcripſerunt, ſemper inve-

niantur in iſtis ſerpentulis ova majora & craſſa, crediderim qvod dici poſſit, Galenum, qvando loqvitur de viperis prægnantibus, intellexiſſe ſolùm illas, qvæ in corpore habent viperillas ovis adhærentes, eo modo non multum differente ab illâ, qvam ſi memoria adhuc tenes, qvod anno præterito una viderimus in piſce, ſqvadro dicto, & in aliis piſcibus marinis; & *exceptis his qvæ viperillas habent in ventre, omnis vipera aſſumi poterit ad Theriacam*, parva aut grandior, qvanqvam habeat ova, cùm haut verùm ſit, qvod illæ, qvæ grandiora ova habent, macræ ſint exhauſtæ & inefficaces: namq; tales inveni ſæpè craſſiſſimas & majores reliqvis,& plus robuſtas; & ex occaſione craſſitiei illarum, digniſſimum eſt conſideratione, qvod poſtqvam tenuerim qvasdam viperas per 9. menſes ſine cibo incluſas, tandem cùm ipſas exenteraſſem invenerim multo pingviores in eâ parte, qvæ rete dicitur, à Medicis omentum appellatum & Zirbus.

In hiſce meis naturalibus obſervationibus abſumſi maximum numerum viperarum, faciendo ſingulis diebus ſtragem grandem, & ut extraherem qvod dicitur, ſubtile à ſubtili, ſemper ſepoſui & conſervavi omnem earum carnem & oſſa, ex qvibus ſiccatis in furno & poſtea ad ardentem ignem longo & laborioſiſſimo opere exuſtis & in cineres redactis cum aqvâ fontanâ ſal extraxi, illudqve purificando reduxi qvaſi in cryſtallos, volui exinde experimenta facere de ipſius virtutibus, & inveni qvod ipſum certo, ſicut omnia alia ſalia ex cineribus extracta animalium & plantarum, qvæ indifferenter exhibita, ad pondus duarum drachmarum cum dimidiâ præter propter, corpus evacuare ſoleant, non aliter ac ſi bibitum fuiſſet unum de conſvetis & ordinariis medicamentis, qvæ Lenientia Medicis vocantur. Hæc ſalia ex cineribus parata in purgando habent omnia parem & æqvalem inter ſe virtutem, qvod centenis vicibus vidi, ſic tam de rhabarb. ſena, turpetho, agarico, Jalapa, mechoacanna & aliis ſimilibus; qvàm de plantagine, cypreſſo, lentiſco, ſubere, cortice mandragoræ, ſorbis & cornis, nec unqvam aliam differentiam potui invenire niſi in figura & qvæ nihilominus (qvantum cum curioſâ diligentiâ potui obſervare) reddit nec magis vividam, nec magis debilem ipſorum facultatem & vim ſolutivam; inde non ſine ratione vilipendo illos Authores Chymicos, qvi habuerunt oculos adeo Lynceos, ut potuerint invenire, tot & diverſas & non raro intra ſe contrarias virtutes, & in uno ſale qvidem plures

qvàm

qvàm in alio; & rideo exiguam experientiam tam famoſi Baſilii Valentini, qvi in ſuâ Haliographiâ præter infinitam congeriem vanarum imaginationum ſcribit, qvod ſex ſolummodo grana ſalis rhabarb. aut ſennæ, aut Eſulæ ſufficiant pro bonâ & appropriatâ evacuatione. Sed de hac materiâ ſufficienter verba feci in diſcurſo, qvem præterito anno delineavi de natura ſalium & illorum figuris.

Poſtqvam legiſſem in hiſtoria animalium Ariſtotelis, qvod ut plurimum beſtiis venenatis nociva ſit ſaliva humana, deſiderium mihi venit probandi an hoc eſſet verum, & particulariter in viperis, & hoc eo magis qvod Nicander hoc dixiſſet, & qvod idem inveniretur confirmatum in plurimis Galeni locis, à Plinio, Paulo Æginetâ, Serapione, Avicennâ & Lucretio, qvi philoſophando ita cantat:

Eſt itaq; ut ſerpens hominis qvæ tacta ſalivis
Diſperit, ac ſeſe mandendo conficit ipſa.

Et iſti antiqvi Philoſophi ſuppetias acceperunt à plurimis modernis & potiſſimum à Cardinale Ponzetto, à Bertrucio Bononienſi, à Geſnero, à Zacuto, à Thom. Campanellâ, à Marco Antonio Alaimo, à Lælio Biſciola, & à Doctiſſimo & celebratiſſimo Ulyſſe Aldrovando, qvi non ſolùm certiſſimum eſſe perſvaſum ſibi habet, qvod hominis ſaliva interficiat ſerpentes, ſed ſupra hoc diſcurſus qvoq; facit & rationes dare conatur, reducendo hoc tandem ad vanum & chimæricum nomen tam decantatæ Antipathiæ. Sed Petrus Joh. Faber & Marc. Aurelius Severinus parùm intelligentes Antipathiam adducunt pro efficaciſſimâ causâ Sal armoniacum, qvo pleniſſimam eſſe ſtatuunt omnem ſalivam, præ reliqvis verò omnibus ſalivam humanam. Incluſi itaqve ſex viperas electas in grandiorem ſcatulam, & per qvindecim dies horis matutinis ſecundùm ordinem ab unâ ad alteram, omnibus curavi aperire gulam, & procuravi, ut aliqvot homines jejuni illam implerent ſputo, & poſtea ipſis recludendo os, per vim adegi ut deglutirent illud, & omnes vixerunt & adhuc vivunt, nec ab ullo morbo unqvam fuerunt correpti, ſed per dulcedinem novi & inuſitati alimenti excitati apparuerunt mihi qvaſi pulcriores, alacres & præter morem fugitivæ. Et qvia Aldrovandus adhuc ſcribit, qvod Circumforanei ſtatim qvando comprehenderunt ſerpentes, ipſos ſalivâ adſpergant, cujus virtute manſveſcant, & malignitatem veneni perdant, & in hoc volui experimentum qvoq; facere, & confirmatus maneo qvod hoc

parum vel nihil veritati accedat, qvia moriebantur omnia animalia, qvæ mordebantur à viperis ſimili modo præparatis, & viperæ per humectationem cum ſalivâ ne micam virtutis perdunt, ſed per contemtum qvaſi magis ſuperbæ factæ, vibrabant acutum & bipartitum fulgur lingvæ.

Sed hoc non magnam mihi affert admirationem, qvod tantis ſcriptoribus veritas hujus rei fuerit incognita, namqꝫ accommodantes ſe erroribus vulgi nullum fecerunt experimentum, & eo magis, qvod irritare ova viperarum non ſit ludibrium jocoſum, nam ſi qvis ab iis morderetur, damnum in ipſum redundaret, ipſiqꝫ acclamari poſſet, qvod dicit Eccleſiaſtes: *Qvis miſerabitur incantatori à ſerpente percuſſo, & omnibus qvi approximant beſtiis?* Obſtupeſco ad *Galeni* verba qvando *L. X. de ſimpl. med. facult.* Ubi dixiſſet, qvod ſputum hominis jejuni ſcorpiones occideret, ſubjungit, qvod hoc propriis ſuis oculis vidiſſet, & hanc experientiam pluribus vicibus aſpexiſſet comprobatam. Si homines & ſcorpiones qvi iſtâ ætate Romæ & Pergamo naſcebantur, ſimiles erant facti illis hominibus & ſcorpionibus nunc in Hetruriâ degentibus, licitum mihi ſit veniam petere à Galeno (viro qvi alias in medicinâ poſt Hipp. non habuit parem) qvod hoc nolim credere, ab ipſo factam fuiſſe experientiam, & ſi hoc tentaverit, forte unâ vice factum fuit, in qvâ per caſum fortuitum & non propter ſalivam, ſcorpio mortuus fuerit, namqꝫ pluribus vicibus continuavi per 6. dies continuas ſputari ſalivam à jejunis hominibus & ſitibundis ſupra ſcorpiones, & ſcorpiones non ſunt mortui. Moriuntur eqvidem certè ſpatio qvadrantis horæ, ſi ſingulis illorum ſupra dorſum tres aut qvatuor guttæ olei olivarum inſtillentur.

Unde propter hoc ſi admirationem incuſſit Galenus, multo magis admirationem injicit Albertus Magnus, qvi libro de animal. recenſet, qvod immerſerit aliqvando in lagenam olei ſcorpionem, qvi ibi vixerit ultra 21. diem ſe movendo, & in gyrum volvendo in fundo hujus olei. In ſimili vaſe, ubi parum abfuit qvin eſſet plenum, ipſe incluſi viperam, qvæ ibi ſupernatabat per 60. horas viva, ſed tandem victa propter laſſitudinem, paulatim ſeſe demittebat ad fundum vaſis, & anteqvam moreretur, conabatur magnâ vi, qvantum ipſi natura concedebat, ut poſſet ad minimum extremam proboſcidis partem extra hunc liqvorem proferre, & qvando hoc ipſi contingebat, ut poſſet caput exſerere, aperiebat

qvan-

qvantum poterat buccam & os, ad imbibendum iſtum aërem, qvi ſub oleo ipſi fuerat denegatus. Oleo olivarum violentius operabatur in aliâ viperâ maximè terrificum oleum Tabaci, nam poſteaqvam celebris ille Anatomicus Tilemannus vulneraſſet in pelle & per medium dorſi transfodiſſet eam, cum acu in extremitate in conum deſinente cui filum inductum, qvod filum erat intinctum in hoc oleum, & trajiciendo filum per vulnus, ſpatio minori octavæ partis horæ, poſt aliqvod extraordinarios motûs, mortua occubuit, & convulſa & rigida, ſicuti ſi fuiſſet ex ære, & in momento poſtea fiebat flaccida & flexibilis, tanqvam ſi ante duos ſaltem dies fuiſſet interfecta. Per omnia ſimili morte occubuit vipera alia cui per gulam erant immerſæ guttulæ 4. aut 5. prædicti olei tabaci, ſed qvamvis moriebatur iſta vipera, non moriebantur qvoqꝫ qvædam angvillæ, qvibus per jocum idem experimentum applicabam, & in eo ipſo momento aqvæ injiciebantur; & tamen prius erant mortuæ anteqvam ſubitò aqvæ injicerentur multæ aliæ angvillæ ſupra dorſum vulneratæ cum illa ipsâ acu cujus crena habebat filum intinctum oleo Tabacino, & fuit obſervatum qvod tunc qvando morerentur angvillæ, fierent coloris ſubalbicantis, qvæ vivæ acceſſerant ad colorem ſubnigricantem.

Sed relinqvo angvillas & redeo ad viperas, & alios ſerpentes, circa qvorum naturam infinitæ fabulæ & riſu dignæ ſunt conſcriptæ ab Authoribus, & imprimis à Plinio, qvem admirandâ ſimplicitate ſubſeqvitur Mercurialis in Matthiol. & Caſtor Durantes dicentes per Experientiam qvod ſerpentes publicam & privatam exerceant antipathiam cum fraxino & cum ejus umbrâ, & qvidem tali ſigno, ut ſi circulus factus fuerit à fraxino, & in eum immittatur ſerpens & acervus carbonum accenſorum, illa beſtia lubentius igne ſe ſit immiſſura qvàm frondibus arboris ſibi inimicæ & exoſæ. Idem Plinius & Caſtor Durantes exſcribendo ex Plinio ſimul cum Scaligero narrant, qvod ſi in circulum factum ex foliis betonicæ immittatur ſerpens, qvod videretur rabioſè intorqvendo & cum caudâ ſeſe flagellando ſe interimere. Credit Andr. Lacuna, qvod ſi vipera ſit tacta cum ramo fagi arboris, remaneat attonita & immobilis, tanqvam ſi audiviſſet horrendos, & ut mihi credibile videtur, inutiles & mendaces ſuſurros incantatorum Marſorum. *Conſtantinus in libr. de Agricult.* affirmat, qvod moriantur illi ſerpentes ſupra qvos ſint injecta folia qvercus, & Aëtius & Autor medic. ſimpl. Paterniani

niani cum magnâ turbâ modernorum aliorum dicunt, qvod Conyza cum graveolenti ſuo odore in fugam conjiciat viperas & reliqvos ſerpentes, & tamen per factam experientiam inveni pluribus vicibus, qvod non ſolùm folia fraxini, betonicæ, fagi, qvercûs, conyzæ, dictamni, calamenthæ & aliarum gravi & fœtido odore præditarum herbarum à Nicandro mentitarum non vitaverint viperæ, ſed qvod intra illas frondes tam ſiccas qvàm virides non ſolùm libenter ſe contegant, ſed & lubentiſſimè ibi commorentur.

Sed dum hæremus intra fabulas non intermittam adducere in memoriam illam qvæ agit de amoribus viperæ cum Muræna, & narrat aſtutias & teneras illecebras amore concitati ſerpentuli cum natante ſuâ amaſiâ, eo tempore qvando à fervidis ſolaribus radiis pulchrior factus, & ornatu nitidus exſpatiatur ad ripam maris & cum ſibilis amatoriis invitat, ut concedat amore ſe proſeqvi, & dum illa caput ex undis elevat, & littori approximat, ille cum conveniente moderatione accedente, evomit ſupra ſaxum, & ibi qvaſi in depoſito relinqvit illum venenatum liqvorem, qvem concluſum in ore geſtavit, ne amaritudine ullâ inficiat deſiderata ſponſalia; qvæ ubi conſummata fuerint, & redierit ad locum ubi depoſuerit venenum, ſi per infortunium illud non invenerit, tam duriſſimè affligitur, ut brevi temporis ſpatio deſperatè moriatur. Audite qvomodo Græcus Verſificator dictus Manuel Philo in qvibusdam verſibus ad genium ſuum conformatis, & dedicatis Michaëli Imp. Conſtantinop. cum titulo: *De Proprietate animalium*, omnia ab ipſo ſint deſcripta & tam libero & ſecuro ſtilo, ut appareat qvaſi tantum non vera narraret:

Muræna ſerpenti incola nubis æqvoris,
Ad littus udoqꝫ ſatiebat à ſalo
Amans latebram deperibatqꝫ abditam
Serpens, priusqve qvàm coiret lividum
Ponebat omne virus ô invicte Rex
Stridentibusqve vocabat amantem ſibilis
Confecto ab ambobusqꝫ matrimonio
Serpens repetebat virus atqꝫ antrum ſuum
Muræna vero ad mare redibat humidum.

Diffuſius adhuc & cum majore dexteritate præ hoc, Oppianus in illis libris, qvos de piſcatione Imp. Anton. Caracallæ inſcripſit, qvam-

qvamvis appareat, qvod non ſolùm ad viperas ſe alliget, ſed loqvatur in genere de omnibus ſerpentibus:

Qvæ Muræna facit, non fama obſcura feruntur,
Serpenti nubit, promteq; ex æqvore ſaltat
In littus, petit à cupido cupidos hymenæos.
Ardet amans ſerpens & multo exæſtuat igne,
Concitus in rabiem furibundus qværit amores,
Et curvum ſubito ſaxum ſpeculatur, & omne
Letiferum ponit virus qvod geſtat in atris
Dentibus, & bilem ſaxo deponit amaram,
Ut tedas capiat tranqvillo pectore mites.
Littore conſiſtens horrendum ſibilat ore,
Concupitusq; petit, ſubitò muræna profundo
Excitâ voce furens, ruit ocior illa ſagitta.
Ex terrâ ſerpens ponti deſcendit in æſtum,
In venerem promti gaudent complexibus ambo,
Serpentis caput ore tenens flat ſponſa protervi.
Sic ambo tedis læti, Muræna profundum
Deſilit in pelagus ſerpens per littora reptans,
Omiſſum repetit virus, qvod dentibus atris
Fuderat, at bilem nigram ſi fortè viator
Jecerit in pontum, jactat per littora corpus
Et non ſperatâ clauduntur lumina morte.
Privatus ſerpens armis, qvibus ipſe putabat
Se fortem, & tanto ſerpentis nomine dignum
Et vitam, & tetrum perdit prope ſaxa venenum.

Prætermitto ſtudio cum ſilentio alias fabulas circa coitum & partum viperarum, qvod illæ jam ſint eruditè refutatæ à multis Authoribus & potiſſimùm à M. A. Severino, & ante ipſum à Franciſco Ferdinando de Corduba *in cap. 12. Didaſcaliæ.* Sed non poſſum tacere narratiunculam Portæ, qvod ſonus chordarum factarum ex inteſtinis harum beſtiolarum cauſa ſit, qvod gravidæ abortiant, & fœtus pereant: nec illam qvam recenſet Ariſtoteles: qvod ſi ſerpenti ſit cauda detruncata, rurſus regerminet & renaſcatur, & qvod ipſis oculi exemti repullulent.

Et Rhaſis, qvi intra Arabes Medicus eſt magni nominis, narrat, qvod

qvod ad ſolum intuitum eximii ſmaragdi oculi ſerpentum liqvefiant, & erumpant ante frontem.

Bone DEUS! & tales ſunt Scriptores qvaſi in omni ſcibili, qvi undiqꝫ contendunt, has nugas eſſe veras propter verendam Authoritatem Veterum & eandem fidem adhibent, qvæ adhiberi ſolet maniſeſtiſſimæ veritati: & crederent omne hoc qvod de Regione de Bengodi & de Petrâ Heliotropiâ aliqvando fabulabatur Majus de ſapientibus cum Simplici & credulo Calendrino & ſi invenirent typis impreſſum, pro certo tenerent qvod turres campanariæ tanqvam novi Dædali noſtræ ætatis per aërem volare poſſet. Sed mundus ſemper manſit in eodem ſtatu, & uſqꝫ à temporibus Pythagoræ inventa fuit talium ſimpliciſſimorum hominum caterva, judicii infirmi, & omni credulitate impleti, qvorum animæ ſicut ſub finem dialogi Timeo ſcribit Plato, poſt mortem ex corpore transferantur ut hoſpitentur in avibus, unde non eſt mirum, ſi tales homines adhuc hodie in Hetruriâ per riſum appellentur Grandes volucres.

Non loqvamur de ipſis, ſed obſervemus, & progrediamur & lubens abrumpo fabulas, qvia optimè ſcio, qvàm *Tibi* infenſæ ſint, *Domine Laurenti*, & ex adverſo omnes ſciunt qvàm ſapienter ſis providus, ut non ſtatim omnia credas, qvæ in libris Philoſophorum ſcripta ſunt, & ubi non conveniunt cum geometricis demonſtrationibus, cum validorum argumentorum robore & repetitis facilè nil perſvadent; unde ſpero qvod hiſtoria, qvæ mandata eſt ut colligatur & nobilitetur naturalibus experimentis, qvæ per plurimos annos cum nobili & glorioſâ recreatione in Philoſophicâ Academia Aulæ Florentinæ, omnem applauſum ſit expertura ab iis qvi ſeriò ſunt veritatis amatores. Et hic ſit terminus tam longæ & tædio plenæ Epiſtolæ, qvod nolim cum ſimilibus rebus inanibus & parvi momenti *Tibi* amplius moleſtiam creare, nec tempus perdere,

Nam tempus perdere ei, qvi plus ſcit plus diſplicet.

FINIS.

APPENDIX
SEU
ADDENDA CURIOSA
OMISSORUM
AD
ANNUM PRIMUM
MISCELLANEORUM
MEDICO-PHYSICORUM
ACADEMIÆ
NATURÆ CURIOSORUM
IN SACRO ROMANO-GERMAN.
IMPERIO.

Cui acceſſit
INDEX ANNI PRIMI.

WRATISLAVIÆ, Sumptibus ESAIÆ FELLGIBELII.

Amico, Benevolo, Curioſo
Lectori
SALUTEM.

PRomiſeramus ſupra Anno I. Miſcellan. pag. 343. ſubjuncturos nos Appendicem aliquam Omiſſorum Curioſorum ad majorem illuſtrationem prædictarum Obſervationum: nunc eandem, quò promiſſorum fidem ſolvamus, unà cum Indice ad Primum Annum neceſſario, exhibemus, quem laborem ut æqui bonique conſulas, & ulterius faveas humiliter, officioſè & peramanter rogamus.

Ad

OBSERVATIONEM XIII. p. 40.

DE MICROSCOPIO.

DIximus in ea *Obſervatione p. 40.* de *Inventoribus Microſcopii*: Quid de ejus *Inventoribus* cenſeat *Joh. Faber Lynceus Expoſ. in Recch. Hiſt. Mexican. fol. 473.* ſubjungere placet. Operæ pretium eſt, *inquit*, ſuam *Inventorum* gloriam nulli invidere. *Joh. Baptiſtam Portam* Lynceum primum hujus Theoriam ac compoſitionem in ipſa ſua *Naturali Magia*, nec non Mathematicas ipſius radices, *in libello ſuo de Refractionibus* ante quadraginta & plures annos deſcripſiſſe, adeòque primum extitiſſe Authorem, ſicuti hujus ita & aliorum plurium mirabilium, quæ ſive in Mathematicis, ſive Phyſicis invenit, & ipſe agnoſcit & candidè ac libenter omnibus declarat *Joh. Kepplerus* Germanus Mathematicus Cæſareus; primum verò diligentiſſimum artificem Germanum vel Batavum quendam executioni dediſſe, & vel caſu Tubum conſtruxiſſe libenter fatemur; *Galilæum* deinde, ubi Patavii Mathemata profeſſus, de hoc inaudiiſſet ſaltem, ſuô ſponte, non viſô prius vitrô, ſimilem conſtruxiſſe, primòqe & Venetiis & Patavii à ſe repertum oſtendiſſe, ut in illius *libro Italico idiomate* perſcripto, cui titulus *Il Saggiatore*, expoſitum eſt. Confecit quidem *Galilæus* in Italia *Microſcopia*, nunquam tamen ita diligenter ab ullis artificum manibus vel ipſius vel Collegarum juſſu potuit, quàm à Germanis, qui ſedulam in hoc operam præſtiterunt. *f. 474.*

Ad Eand. Obſervat. pag. 42.

INter *Miracula artis*, quæ beneficiô *Microſcopii* videri poſſunt, maximè notanda hiſtoria ab *Eodem Fabro f. 532.* adducta: Dn. *Johan. Carol. Schad à Mittelbibrach* Duc. Bavariæ intimus cubicularius acceperat ab artifice *Oſwaldo Nerlingero* Suevo Torni artifice tale *artis miraculum*, quod niſi oculatis manibus non crediđiſſet *Faber.* Erat gra-

 num

num piperis vix adæquans magnitudine parvum piſum innixum pediculo, & clauſum operculô artificioſè ex ebore elaboratis: erat ipſum granum totum poculi inſtar ſubtiliſſimô ferrô ad tornũ excavatum: hoc una ex parte menſæ ſtabat, altera ex parte cumulus jacebat ſcyphulorum ex ebore itidem per tornum lynceorum acumine oculorum fabrefactorum. Eorum ſuperior pars lata & cava, pes ſimiliter latiuſculus, pars inter hæc poſita gracilis. Hi caliculi *microſcopio* ſuppoſiti, quilibet horum ſub craſſitie & longitudine extremi articuli auricularis digiti, qui in viro mediocris ſtaturæ eſt, viſus fuit. Conſumtæ duæ integræ numerando horæ, donec ad 1200. caliculos perventum, qui omnes ad unum grano iſti piperis excavato inditi, nec cavitatem illam implerunt, quæ pro 400. aliis ſuffecit, quos idem *Dn. Schad* poſtmodùm commode immiſit. Revera hi ſcyphuli aciem ferè videntis effugiunt, artificis verò optutui majores patuerunt per *Microſcopium*, cum omnibus ſuam figuram ſcyphi legitimam attribuerit, imò quod mirabilius limbum ſingulorum aurô obduxerit. *Idem* aliud è grano piperis fecit pocillum pede & operculô ex auro ornatum, in quod indidit pocula parva ex puriſſimo auro ad tornum politos trecentos, quod aurum non ſimiliter ut ebur artificioſæ manui obediat: Adeòque *Microſcopium* hoc artificis videtur rem ſubjectam *plusquam triginta mille* vicibus in triplici corporum dimenſione *multiplicaſſe*. Poculum ex auro hæret in Pinacotheca Sereniſſ. Electoris Bavariæ.

Ad Eand. Obſ. p. 45.

Quod *lapis Aſteries* ſ. *Aſtroites* aceto injectus moveatur motu locali, *Dn. de CHILDREY in hiſt. Natural. Angl.* in deſcript. Provinc. Glocester p. 141. cauſam putat provenire, quod 5. cuſpides, quibus conſtat, ſint breviores & rotundæ, indeque ob hanc cuſpidum figuram moveri. *Vide Eund. quoque in deſcript. Provinc. Lyceſter p. 186. de hujus Aſtroites motu.*

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

Ad Eand. Obſ. pag. 46.

Oculorũ præſidiô, *Microſcopiô*, *Princeps CÆSIUS*, plures plantas à Botanicis ſine ſemine creditas, diſtinctiſſimis ſeminibus luculenter turgentes obſervavit, unde tergifætæ meritò nuncupatæ. Per *Microſcopium* in Polypodio minutiſſimi pulviſculi foliorum dorſo adhærentes piperis grani magnitudine ſpectabiles ſunt. *Idem Faber l. a. f. 757.*

Ad

Ad
OBSERVATIONEM XXIII. *p. 86.*
DE SIRENE DANICA.

Recenſiti fuerunt *Piſces*, qui à *figura Humanæ* conformi *Homines marini* dicti fuerunt. Ulteriùs aliquot exemplis confirmare hoc lubet. *Dn. de CHILDREY in Reb. natural. Angl. in deſcript. Provinc. Suffolck p. 176.* notat, quod antiquus Author *Raoul Coggeshall*, narraverit, Anno 1187. circa *Oxenfurtum Piſcem* fuiſſe captum, qui omnibus corporis partibus *homini ſimillimus* fuerit, & qui per ſex menſes in arce ibidem cuſtoditus fuerit, usque dum occaſionem nactus fuerit elabendi, & in mare refugiendi. Alium Authorem *Stow* confirmare, quod rete piſcatoris ille piſcis illapſus captus fuerit. Similem hiſtoriam atteſtatur *Dn. Childrey* inveniri *in vita Peiriſcii à Dn. Gaſſendo* deſcripta, ut aliquantulum hinc fidei attribuendum ſit *Plinio* adſtruente *l. 9. c. 5. Tritonem* ſeu *hominem marinum piſcem* circa littora Luſitaniæ captum, nec non alium circa fretum Gaditanum, quod Gibraltar hodiè vocatur. Clariſſ. *Adam. OLEARIUS Bibliothecar. & Antiquarius Sereniſſ. Ducis Gottorpio-Holſati* in *Deſcriptione Pinacothecæ Ducalis Gottorp. Schleſwig. 1666.* edit. deſcribit *p. 44.* & delineat *Tab. 26. n. 1. Piſcem* ſub nomine *Monachi marini*, cujus ſuperior pars Monacho perſimilis, qui neque pinnas, neque ſquammas habeat, & Enchuſæ in Septentrionali Hollandia olim vivus captus & famoſo *PALUDANI* Muſeo, nunc *Gottorpium* delato, illatus fuerit; alium *Monachum Piſcem Ulyſſ. ALDROVANDUS L. V. c. 17.* deſcribit, ſed qui ſquammis inſtructus, indeque huic Enchuſano non convenit.

Athanaſ. KIRCHERUS Itin. Ecſtatic. II. dialog. 3. c. 1. in Itiner. ſubmarin. p. 623. mentionem facit *Piſcis marini* ſeu monſtri, quod ipſe olim in Inſula Melitenſi maris æſtu in littore propè ædem D. Virgini ſacram vulgò *della Maleca* projectum viderit, *Diabolum marinum* vocatum fuiſſe, cui omni forma deſtituta facies, torti oculi, genæ inconcinnæ rugisque oppletæ, barba ridicula, incompoſiti capilli, ſi capilli vocandi, monſtroſæ manus alis veſpertilionum ſimiles, aſperum ſquammis corpus, humanæ tamen figuræ, ſi membrorum ſitus & ordo attenda-

ſtur, atque ingens in quam terminatur cauda, excipiatur, non diſſimilis.

Idem ingenioſiſſimus Philoſophus *KIRCHERUS l. a. p. 623. Sirenes* ſ. *piſces fœmellas* enarrat longâ cæſarie, minimè tamen piloſâ, inſtructas, ſed in cirros quosdam carneos & pulpoſos diſtenſâ: facie pulchrâ, oculorum vivacitate decorâ, niſi quod naſô deſtitutæ ſint, brachiis ſolitis hominum longioribus, manibusque non in digitos more humanô diſcretis, ſed ad inſtar pedum anſerinorum cartilagine interceptis ad natandum, rotundis & tumidis mammillis, & quod pellis pulpoſa putatur, nihil aliud eſſe, quàm candidiſſimis minutiſſimisque ſquammulis contextum naturæ opus eximiô nitore fulgens. Aſſerit *p. 625. Tritones & Sirenes*, uti Simiæ in tellure faciant, ingenioſâ induſtriâ pollere: ad littora Oceani in inacceſſis hominibus latibulis domos ſibi ex conchis conchiliisque conſtruere, commeatum venatione interceptum intra loculos quosdam condere, arenam lutoſam in formam lecti, ut laſſa membra reponant, congerere; terram inſolationis gratia ad inſtar amphibiorum petere, fructibus & radicibus terrenis mirificè delectari, ut vera ſint, quæ *MAPPHÆUS in Hiſt. Indic.* ſcripſerit de *ſeptem Sirenibus* à Piſcatoribus in Indico mari, propè *Maldivas* Inſulas interceptis, & aliquot Patrum è Societ. JESU, tùm Medicorum præſentium teſtimoniô oculari comprobatis. *Hactenus P. Kircherus.* Non dubito ab *Eodem* intelligi illam *Sirenum capturam* & *Anatomiam*, quam mihi ex inſtructiſſima Bibliotheca deſcriptam conceſſit per Litteras *Theologus conſummatæ eruditionis M. Benjamin GERLACHIUS*, Amicus meus integerrimus. Ille etenim ſeq. verba excerpſit ex *P. BARTOLI Hiſtor. Aſiatic. L. VII.* (quam Anno 1666. Latinè edidit *Lugdun. Gallor. P. JANNINUS*) *p. 259.* adducentis *Epiſtolam Dimas BOSCHEI Valentinatis Pro-Regis in Inſula Manara Medici*, qui *Sirenum capturam* & *Anatomiam* ita deſcribit: Dum aliquando, *inquit*, inambulamus in littore, & de maris acceſſionibus inter nos fabulamur, en adeſt curſu Piſcatorum turba, qui lingua patria invitabant Patrem è Soc. cymbam ſuam tantiſper conſcenderet ad ſpectandum Naturæ miraculum. *Piſces* erant *humanâ ſpecie*, quos reti cœperant, *novem fœminas, mares ſeptem*, quos proptereà *marinos homines, marinas* nominant *fœminas*: imus, & commodum exponebantur in littore: illis membratim ex Anatomes regula recenſendis dum totus inhæreo, non poſſum ſatis admirari, cernens humanis corporibus eſſe per omnia ſimiles,

miles. *Caput* rotundum, ſed trunco inſitum, nullo colli medii interjectu; *auriculæ* ut nobis extantes, cartilagineæ, levi carne obductæ; ſuis palpebris muniti, *oculi*, nec more piſcium invicem abjuncti ſibique oppoſiti, ſed in fronte, ut noſtri, ejusdemque nobiſcum & coloris & formæ: *nares* tantùm in eo abſimiles, quod diviſæ, neque eminentes, ſed omninò depreſſæ. *Os*, *Labra*, *Dentes* (non acuti & rari, ſed denſim æqualiter commiſſi) ab hominibus nihil diſcrepantia: adhæc amplum *pectus*, cute veſtitum præcandidâ, ſparſum ramis venarum ſubtilibus & *mammillis* tumens, quæ in fœminis rotundæ & turgentes, non verò pendentes & flaccidæ, ſic ut una digitis à me preſſa lac candidiſſimum magnæ copiæ redderet. Longa duos cubitos *brachia*, noſtris erant multò planiora: nec toroſa, nec quantum apparebat juncturis apta, cubito *manum* nectentibus: ſed ductu æquabili diſtenta. Sub *alis* quoque pili molles & tenues, conformatio denique tùm exterior partium, tùm interior viſcerum & vaſorum ad uſum naturæ cujusvis facultatis accuratione diligenti anatomicæ amuſſis à me explorata, comperta eſt perinde in fœminis, ſicut in maribus ab humanis corporibus vix in ullo diverſa. *Deorſum* à ventre pro coxendicibus & tibiis ſcindebat ſe *cauda piſcium* gemina, qualis *Sirenibus* appingi ſolet; nec illud etiam mares inter & fœminas deerat, quod *Ariſtot.* notavit in piſcibus diſcrimen, ut hæ ſint maribus corpulentiores. *Hactenus Epiſtola Boſchei.* Ferè eôdem modô *capturam piſcium humanorum* ad Littus Goanum *ex Parte II. Hiſtor. Societ. Jeſ. L. IV.* (Medicum vocat *Dimam Bosque*, & *Patrem è Soc. Henricum Henricium*) enarrat *Exc. Joh. MARCUS MARCI à Kronland in Lib. I. Idear. Operatric. Ideâ cap. VIII. Litt. O o. 3.* Cum verò de ſitu Inſulæ aliquantum obſcurioris *MANARÆ*, ubi capiuntur *Sirenes*, eſſem cupidus, hæc *IDEM Dn. GERLACHIUS*, ex dicto *BARTOLO L. I. p. 60. n. 44.* retulit: Eſt *MANARA* Inſula 40. vix milliar. complexu, hanc ab Aquilone claudunt *Remanancoris* vada, quibus Sinus Gemmarum aperitur totam *Piſcariam* alluens. Inter *Manaram* & *Zeilan* Inſulam ab ortu jacentem patent ad 12. milliar. illæ maris fauces, ubi fluentorum torrentium ad vada *Remanancoris* fractus furor *Inſanapatani* plagis allidit improvidos. Sunt, qui autument, quando Pacis tempore in *inſolitis locis belluæ monſtroſæ* reperiantur, *præſagium* eſſe Bellorum ſubſequentium. Refert *Cranz. in Vandalia l. 8. c. 17.* quando Anno 1333. Balæna Travam propè Lubecam intraverit, bellum inter Gallos Anglos-

gloſque funeſtiſſimum pòſt accidiſſe: ſic refert *Olear. præfat. deſcript. Muſei Gottorp. p. 2.* ante irruptionem Suecorum Anno 1642. in Holſatiam duos inſolitos Piſces Serratos in Holſatia captos fuiſſe, unum quidem Apenrade, alterum Chilonii 10. pedes longum. Pari ratione cum Anno 1661. fortalitium *Taywan* in Inſula *Formoſa* Regno Sinenſi adjacente à *Pirata Sinenſi* COXINY jamjam eſſet obſidendum, vidit *Albertus HERPORTUS* præſidiarius Societatis Indicæ Hollandicæ manè quidem propè vallum, quod Novum Opus, das Neue Werck vocarunt, *Hominem* incognitum, qui ter ex mari ſe elevans conſpiciendum dederit: à meridie verò eôdem die ſub vallo, cui Hollandiæ nomen, conſpexit *Sirenem* ter è mari emergentem cum longa flava cæſarie, & putat præſagium fuiſſe ſubſequentis obſidionis & ruinæ; quod ipſe *Herportus* Bernenſis aſſerit *in Itinerar. Ind. Orient.* à ſe Bernæ *1669. edito p. 57.* Tandem nec *inſigni uſu* carere *oſſa*, quæ ex his monſtris marinis, *Sirenibus*, Hiſpanis *Peſce Muguer* dictis, deſumantur, ſtatuit *KIRCHER. l. a. p. 625.* ſed illa mirandâ quâdam ad fluxum ſanguinis virtute pollere, & ſi non ob raritatem impedimentum eſſet, putandum, ex horum corporum miſcella, Q. quaſi eſſent. Verum Microcoſmi balſamum, Mumiám vitæ, innati calidi reſtaurationem extrahi poſſe.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenb.*]

Ad OBSERVATIONEM XXVI. *p. 92.* & OBSERVAT. CXXX. *p. 289.*

DE CEREBRO BOVIS PETREFACTO.

Mentio facta fuit *Cerebri bovini petrefacti*: ab eo tempore Medicus quidam magni nominis in Germania ſignificavit, ſibi pro certiſſimo relatum, & litteris confirmatum fuiſſe *Ex. D. MALPIGHIUM* hæſiſſe, ut plenam fidem huic petrificationi in vivo animali adhibuiſſet; inde cum rogaſſet, ut daretur ſibi licentia, ulterius perſcrutandi, inveniſſe *non totam ſubſtantiam cerebri petrefactam* fuiſſe, ſed ſaltem exteriorem cerebri corticem, ſalvâ interiore medullâ;

quæ

quæ ſententia convenit cum conjectura mea *p. 93. in Scholio* recenſita de ſilicibus formam cerebri mentientibus, qui pariter exteriore cortice priùs petrificantur. Operam dabimus, ut certior hujus hiſtoriæ fides per amicos in Italia expiſcari, & poſtmodùm curioſo Lectori communicari poſſit.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

Ad
OBSERVATIONEM XXXIV.
DE SINGULARI CATARRH. EXTRACTIONE.

MEntio facta fuit *Artificis* cujusdam *catarrhos* ſingulari artificiô *extrahentis;* quid hac de re ulteriùs innotuerit, placet verba Exc. Dn. D. *Salomonis REISELI* Archiatri Hanovienſ. meritiſſimi, Amici ſinceriſſimi, adducere ex *Litter. 24. Januar.* hôc ipſô 1671. annô è Hanovia ad me datis: In veſtra *Obſerv. 34. inquit,* facta fuit mentio de ſingulari *catarrhorum extractione* cujusdam Bombardarii, qui *pulvere rheumaticô* ad nares attractô inſignem copiam humoris tenaciſſimi eduxerit: ante paucos dies, *inquit,* Hanoviam tranſiit circumforaneus quidam nomine *Joh. Georgius Clav. Stutgardianus,* herniarius, lithotomus, qui præter ſuffuſiones detractas ejusmodi *pulverem* vendidit *rheumaticum*, quem ineptè quidem in ſchedula ſua ab Arabibus *Panchimachobi* dictum ad multos uſus & deſtillationes, piſorum duorum magnitudine attractum laudavit publicè: is ea de re interrogatus apud me privatim, & bonâ ſed ſuâ fide *Halaſiaſpis* (fortè adhuc ineptiùs quàm antè) dici affirmavit, & eſſe corticem ex Arabia allatum radice betæ rubræ, unde color rubeolus, permiſtum & auctum. Retulit porrò quod Stutgardiæ Stipendiô Sereniſſimi Ducis vivat, ibique eô pulvere utatur, quod eô uſus ſit *Vratislaviæ* circa Annum 1664. comitatus ſervô, qui ad plebem colligendam ignem evomuerit. Fides ſit penes ipſum. Pulvis ipſe eſt incarnatus nullius ferè ſaporis, ſed ſi naribus attractus ſit, multæ acredinis, unde diſtentis præſertim lignô faucibus, plurimum ſeri per nares, oculos & palatum educit. Cujus rei ut experimentum facias, indeque facilius ſubodorari poſſis, quæ

 deſi-

deſideras, mitto aliquot doſes. Incidit hujus occaſione in memoriam alterius cujusdam radicis, quæ maſticata, compreſſô paulùm ſtomachô, appoſitione manuum, inclinatô capite, apertô ore & efflatô ſpiritu tenaciſſimam & copioſam pituitam in quodam magno cum levamine ventriculi, ſi is gravatus fuerit, eduxiſſe aliquoties vidi, quod in aliis licebit imitari. Id ipſum ne longius animum ſciendi cupidum avarus teneam, gratis accipe, *eſt cortex aut cauda acrioris raphani.* *Hæc D. Reiſel. ad D. Sachſium.*

Ad
OBSERVATIONEM XXXV. p. 112.
DE LOQUELA RESTITUTA.

D. *SALOMON REISELIUS* Archiater Hanovienſ. meritiſſimus cum legiſſet prædictam Obſervationem, experiundi cupidus tentavit experiri ejusdem effectum *in ſurdo* quodam *mutoque.* Sed in *aliis Litteris* eventum hiſce ſignificat verbis: Eventus & cura in *ſurdo mutoque* nondum reſpondit ſpei noſtræ, credo quod in adulto & maritato tanta non fuerit patientia, quæ in pueris invenitur & requiritur: accedit quod ipſe dum infans eſſet, capiti illapſus ſuturam coronalem callô & cicatrice (quæ adhuc notabilis) obduxerit, fortè & tympanum ruperit aut abſceſſu læſerit, unde nulla articulatarum vocum & vocalium diſtinctio, neque in ſutura coronali, neque per fauces (uti quidem ſurdaſtros apertô ore melius audiviſſe, vidi ipſemet) neque per aures percipi potuit, cum aliàs ille homo ſatis ingenioſus, docilis, torneamentorum & ſcriniariæ artis peritus etiam in pueritia ſcribendi, ſed ſine ullo ſenſu & litteras imitandi edoctus fuerit. Interim aliquando in puero tentabo fortè meliore cum ſucceſſu.

Cum verò *Tomo IV. Transaction. Philoſophic. Anglic. Num. LXI.* poſt Conſeſſum Anno 1670. Londini 18. Julii habitum ab Ampliſſ. *OLDENBURGIO* inſerta ſit Epiſtola *D. JOH. WALLIS* Anglicè ſcripta *ad Dn. Robertum de Boyle* Equitem, de tentamine præfati Doctoris informandi hominem *mutum & ſurdum*, ut loqui & linguam intelligere poſſit, unà cum ſucceſſu informationis, & digna ab ipſo æſtimata fuerit, ut in uſum publicum in Transactionibus communicetur, veniam *Illuſtr.*

Colle-

Collegii nos impetraturos ſperamus, ſi in gratiam *Curioſi Lectoris* prædictam Epiſtolam à viro quodam docto, nec Linguæ Anglicæ imperito translatam, & pro illuſtranda prædicta Obſervatione communicatam, hìc inſeramus.

EPISTOLA

D. JOHANNIS WALLIS.

Ad Robertum BOILÆUM Equitem, concernens dicti Doctoris Experimentum, quando hominem mutum & ſurdum loqui edocuit, & ut intelligeret certam linguam, unà cum ſucceſſu ejus rei: quæ Epiſtola licet multis antehac annis ſcripta ſit, tandem tamen ut hic inſereretur, obtentum fuit, quoniam æſtimata fuit digniſſima, quæ cuſtodiretur, & publici uſus efficeretur.

CErtiorem *Te* reddidi non ita pridem, quemadmodum (ſepoſitâ conſideratione - - - quæ in manibus erat) aliud opus aggreſſus ſim (non minùs durum, quàm erat illud capacem reddere rationis Dn. - - - - -) *inſtruendi* nimirùm *hominem mutum & ſurdum, ut pronunciaret & intelligeret certam linguam*; quorum ſi alterutrum potuiſſet, alterum facilius fuiſſet; verùm cum neutrum poſſet, utrumque durius extitit. Et licet prius poſſit æſtimari difficilius, poſterius forſan plus temporis requiret. Nam ſi requiritur ſat longum temporis ſpatium pro eo, qui jam callet aliquam Linguam, ut aliam addiſcat: multò majori tempore pro eo, qui nullã novit, ut primam diſcat, opus erit.

Ultimis meis Litteris ſcripſi *Tibi*, quod *mutus* meus jam demùm ſemivocalis eſſet: de quo cum deſideres informationem magis peculiarem, memet obſtrictum judico, ut brevem Tibi relationem mittam totius hujus negotii: quô unô eodemque tempore cognoſcas, tam quibus conſiderationibus inductus fuerim, ut aggrederer hoc opus, & quid in eo propoſuerim mihi faciendum, quàm quô ſucceſſu hactenus in hoc Experimento uſus ſim.

Opus ipſum conſiſtit *in duabus partibus* penitùs inter ſe differenti-

rentibus, quarum quælibet alteram magis difficilem reddit. Nam ſepoſitô eô, quod primò intuitu apparet: *Edocere hominem ſurdum, ut pronunciet ſonum* verborum; hic ingerit ſe alterum illud: *Inſtruere* eum, *ut linguam intelligat*, & norit ſignificationem eorum verborum ſive enunciatorum ſive ſcriptorum, quibus & exprimere poſſit ſuam intentionem & adſequi cogitata aliorũ: quo poſteriori deficiente, prius illud ſolummodò foret garrire velut Pſittacus, ſeu ſcribere velut ſcriba, qui nonniſi Anglici Idiomatis gnarus deſcribat Tractatum Latinum, Italicum aut Hybernicum, ſive ut Typographus circa Græcum aut Arabicum, qui neque ſonum, neque ſignificationem norit ejus, quod excudit. Jam licet neutrum horum impoſſibilium extimeſcerem, tamen, quod horum quodlibet alterum magis durum redderet, adeò in propatulo erat, ut me latere non poſſet: Etenim quàm facilè intellectus Linguæ alicujus comparetur beneficiô diſcurſus quotidiè videmus, non ſolùm in his, qui jam notitiam habentes alicujus Linguæ aliam addiſcere volunt, verùm (quod magis noſtro caſui accommodatum eſt) in infantibus, qui cum nullam adhuc calleant, primæ addiſcendæ ſe applicant. Certiſſimum enim eſt, quod nunquam duæ Linguæ poſſint adeò à ſe invicem differre, ſed quod notitia unius ſubſerviat acquiſitioni alterius, non ſolum quoniam jam eſt communis Lingua, in qua Magiſter Diſcipulo ſignificationem eorum verborum earumque notionum, quas non intelligit, interpretari eique animi ſui ſenſus exprimere poteſt; Verùm etiam (id quod conſideratu digniſſimum eſt) quoniam notiones communes Linguarum, in quibus omnes vel plurimæ Linguæ conveniunt, & ita tot particularia, quæ ſunt communia Linguæ, quam novit jam, & ei, quam vult addiſcere (quæ multa ſanè erunt) jam ſunt cognita, adeoque jam abſoluta eſt pars magna ejus negotii, quod ad diſcendam primam Linguam neceſſarium eſt ei, qui nullam adhuc novit.

Cæterùm ſi ad incommodum hoc (diſcendi nimirùm primam Linguam) accedat etiam *ſurditas*, neceſſe eſt, ut augeat difficultatem; ſiquidem per experientiam manifeſtò conſtat, viam maximè adæquatam docendi infantem vernaculam eſſe perpetuum diſcurſum ſ. perpetuum colloquendi uſum, non ſolùm qui ſpeciatim cum eo fit, & ad eum dirigitur, tàm in recreationibus ſeu jucundis luſibus

bus (quibus imprimitur absque omni faſtidio & tædioſo labore) quàm quod inprimis ad accuratiorem ejus informationem intenditur; Verùm etiam diſcurſus ille, qui inter alios intercedit, ubi absque fatigatione & ſtudio addiſcit, quas actiones & quos geſtus collocutores verbis adhibeant, & quem effectum operentur in iis, ad quos diriguntur; id quod paulatim intellectum verborum inſinuat: Et quemadmodum *ſurditas* maximè difficilè reddit edocendi eum aliquam linguam; ita ex altera parte *defectus* hic *loquelæ* duriùs efficit inſtruendi eum, quomodo eloqui, pronunciare & ſonos formare debeat. Nam cum alia ratio dirigendi loquelam ejus iniri non poſſit, quàm informando eum, quomodo linguam, labra, palatum & reliqua organa ſermocinandi applicanda & regenda ſint ad formandum ejusmodi ſonos, quales requiruntur; eum in finem, ut artificialiter poſſit pronunciare hos ſonos, quod alii habitualiter faciunt, ignari, quâ ratione & modô: Durum ſatis credi poteſt ſcriptô exprimere etiam ei, qui cuncta ad amuſſim intelligit has faſtidioſas prorsùs curioſitates & ſubtilitates motûs, quem ut obſervet neceſſe eſt, (licet id non obſervemus) is, qui auxiliô auditus ad regendam linguam deſtitutus, formare debet eam varietatem ſoni, quo ſermocinantes utimur: Quarum curioſitatum pleræque adeò minutæ ac delicatæ, differentiæ autem in formandis hiſce ſonis adeò ſubtiles ſunt, ut plurimi ex nobismet ipſis, qui quotidiè eos pronunciamus, absque ſeria deſuper ſpeculatione habiles non ſimus, ad rationes indicandas, quâ arte aut motu noſmet ipſi eos formemus, multò minùs ad inſtruendum alium, quomodo id fieri debeat: Ac ſi præſcribendo alicui, qui linguæ cujusdam eſt gnarus adeò difficile eſt eum inſtruere, quomodo absque beneficio auditus debeat proferre hos ſonos, neceſſe eſt, ut augeat difficultatem, quando non eſt ſubminiſtrans alia lingua, ad id exprimendum præterquam in ſignis mutis.

Hæ difficultates (quarum ſat gnarus eram) nondum adeò me deterruerunt ab hoc incepto, ſed ut adhuc poſſe fieri conciperem, ut utraque pars hujus operis effectum ſuum ſortiretur.

Veluti *quoad primum*: Licet non dubitarem, quod auditus non minùs regat linguam in loquendo, quàm oculus manum in ſcribendo aut pulſando chelyn; Propterea que hi, qui caſu aliquo totaliter auditum perdunt, deſtituuntur etiam facultate loquendi, & per conſequens non minùs *muti*, quàm *ſurdi* efficiuntur; (Etenim certô reſpectu eadem

difficultas eſt, ut qui auditu non eſt præditus, benè loquatur, quàm ut qui cœcus eſt, congruè & appoſitè ſcribat;) Attamen, quoniam videmus poſſe fieri, ut etiam ſexus muliebris eò peritiâ evadat, ut vel in tenebris citharam ſcitè pulſet: licet ad varietatem agilium motionum æquè directio oculorum ac judicium aurium requiri videatur ad conducendam manum; Haud impoſſibile id judicabam, ſed quod organa loquendi probabiliter poſſint credi obſervare congruam eorũ poſituram (ſ congruos geſtus) quanquam neque oculus advertat eorum motum, neque auris diſcernat ſonum, quem excitant.

Et *quoad alterum:* nimirùm linguam aliquam intelligendi, id ipſum poſſit videri adhuc facilius factu: Siquidem cum in infantibus quôlibet die notitia verborum unà cum variis eorum conſtructionibus & ſignificationibus gradatim comparatur auxiliô aurium, ita ut paucorum annorũ ſpatiô perveniant ad inſignem habilitatẽ ſemetipſos explicandi in prima ipſorum lingua, ad minimũ quoad partes & notiones ejus magis communes; quomodo poſſit haberi impoſſibile, ut oculus (licet non abſque incommodo aliquo) æquè applicet ejusmodi compilationes litterarum, ſive aliorum characterum, ad repræſentandas varias conceptiones mentis, quam auris ejusmodi compilationem ſoni? Nam utut rebus ſic ſtantibus, veriſſimum eſt, quod litteræ apud nos ſint immediati characteres ſoni, quemadmodum ſonus eſt character conceptionis, nihil tamen eſt, vel in ipsa rerum natura, cur litteræ & characteres non poſſint perinde & æquè propriè accommodari ad repræſentandum immediatè, quàm per interventionem ſoni, quæ ſint conceptiones noſtræ.

Id quod in tantum eſt verum (etiamſi non ita communiter obſervatum) ut quotidianô uſu comprobetur; non ſolùm apud Chinenſes, quorum tota lingua dicitur eſſe compoſita ex ejusmodi characteribus ad repræſentandas res & notiones haut dependentes à ſono verborum, ac eapropter diverſimodè pronunciatur ab iis, qui in ſcriptura ſeu Orthographia non differunt (quemadmodum quod in figuris ſcribimus: 1.2.3. in locum: Unus, duo, tres: Gallus aliquis leget: Un, Deux, Trois:) Verùm ex parte etiam inter nos ipſos, veluti in figuris numeralibus modò dictis & multis aliis characteribus ponderum & metallorum indifferenter receptis à diverſis nationibus ad denotandas easdem conceptiones, non obſtante, quod enuncientur diverſô verborum ſonô: Ac frequentiùs adhuc in Praxi ſublimioris Arithmeticæ & operationibus Al-

gebræ

gebræ in ejusmodi Symbolis expreſſæ, interventione verborum ad eruendum eorum ſenſum & ſignificationem adeò non neceſſariâ, ut ſi diverſæ perſonæ velint exprimere in verbis ſenſum horum characterum, non magis convenient in eadem verba, licet omnes exprimant eundem ſenſum, quàm duo interpretes unius ejusdemque libri in aliam linguam. Et quamvis diſputare nolim de poſſibilitate Practica in introducendo Charactere Univerſali, in quo omnes Nationes licet diverſi idiomatis poſſint exprimere conceptiones eorum communes; attamen quod duæ, tres vel plures perſonæ poſſint prævið conſenſu convenire in ejusmodi characteres, ut mediantibus illis alter alteri communicet ipſorum intentionem in ſcripto, ita ut ad ſonum verborum minimè reſpiciant, tàm remotum eſt ab impoſſibilitate, ut neceſſum ſit confiteri ſat commodè hoc fieri poſſe, ac propè facile eſſe. Et ſi hoc procedit in characteribus noviter inventis, cur non etiam perinde in jam uſitatis? qui licet illis, qui communem eorum uſum norunt, ſonos ſignificent, tamen ab illis, qui hoc non norunt, vel qui id non obſervant, immediatè applicari poſſunt, ut ſignificent res & notiones ipſas, velut nihil aliud denotarent. Et per conſequens, quamdiu purè in arbitrio conſiſtit, quibus characteribus exprimere velimus rem aliquam vel notionem, perinde uti poſſumus eô charactere vel collectione litterarum ad rem ob oculos ponendam ei, qui eſt ſurdus, quô alii exprimunt ſonum vel nomen ejus rei, qui auditu eſt præditus; ita ut reverâ hoc ipſi (ſurdo nimirùm) fuerit character realis, qui alii tantùm repræſentat ſonum vocalem, verùm ſignificat apud utrumque eandem conceptionem; id quod eſt intelligere linguam aliquam & contenta verborum.

Ad has rationes fundamentales de poſſibilitate naturali in procinctu ſum, ut adjungam conſiderationem, quæ mihi perſvadet, id etiam moraliter poſſe fieri, id eſt, non eſſe impoſſibile, ut ſuccedat in ipsa Praxi. Et quoniam jam relatio hæc dirigenda eſt ad virum rerum Mathematicarum ſtudioſiſſimum pariter & peritiſſimum, haut dubitandum eſt, quin hæc conſideratio habitura ſit vim magnæ perſvaſionis. Perpendendo itaque, ex quàm paucis & deſpicabilibus principiis totum corpus Geometriæ per continuam conſequentiam corroboretur; Si tamen Pila tàm egregiâ tàmque curioſâ ſtructurâ poteſt erigi & firmari ſuper fundo adeò anguſto; haut incredibile judicare potui, habituros nos aliquem ſucceſſum memoratu dignum

in

in his auſis, ut ut initium eorum ſat fuerit exiguum. Et ab his parvulis actionibus & geſtibus, qui ſpeciem naturalis ſignificationis habent, poſſumus, (verùm cautè) gradatim progredi ad explicationem integræ alicujus linguæ, & in univerſum deflectere ad curioſitates illas motûs & poſituræ in organis locutionis, requiſitæ ad formationem ſoni exoptati, & ita efficere utrumque eorum, quæ intendimus. *Cauſa Impulſiva proxima* ut hoc opus ſuſciperem, erat *conſideratio Perſonæ* (quæ in tali negotio non eſt levioris momenti,) hæc præfigurabatur mihi admodùm ingenioſa & docilis (& propterea ſubjectum habile, in quo experimentum fieret,) Matheſeos ad minimum in tantum gnara, ut picturas delinearet; qua in arte, ceu relatum mihi fuit, habitudinem haut contemnendam ſibi comparaverat: Id quod ut crederem, me induxit, non eſſe eam patientiæ incapacem, quæ quidem requiritur ad obſervandas Curioſitates varietatum ejusmodi minutarum in articulatione ſoni, utpote quæ adſveta jam ſit detegere & imitari exigua illa & tenerrima vultus lineamenta, quô neglectô fieri non poteſt, ut benè picturam quis delineet. Addo etiam hoc, quod aliquando loqui potuit, licet tantô retrò tempore, ut vix eum meminiſſe credam. Verùm cùm perditô circa quintum ætatis ſuæ annum auditu, conſequenter etiam amitteret facultatem loquendi, non quidem ſemel & ſimul ſed gradatim & paulatim dimidiô circiter annô; Ex quo licet confirmare, quæ modò dixi, quàm neceſſarium ſit, ut auris dirigat linguam (quoniam habitus loquendi, quem per auditum ſibi comparaverat, unâ cum eo etiam amittebatur) ideòque deterrere me ab incepto poſſet; hôc ipſô tamen maximè confirmabar, defectum ejus quoad facultatem loquendi, eſſe ſolùm conſequens deficientis auditûs, nec originaliter procedebat ab indiſpoſitione aliqua in organis loquelæ ad formandos hos ſonos: Et licet neglectus ejus in minori ætate, cum organa loquendi adhuc tenera, flexibiliora eſſent, eum minùs capacem reddere poſſet ejus exactitudinis, ad quam infantes perveniunt (de quo experientia eſt quotidiana; & difficile admodum deprehenditur, ſi non prorsùs impoſſibile, edocere peregrinum provectioris ætatis accuratam pronunciationem ejus ſoni vel linguæ, quam in teneris annis haut didicit) tamen dummodò eam loquendi promtitudinem adipiſcatur, quam peregrinus aliquis ejusdem ætatis adipiſci queat addiſcendo linguâ Anglicam, quicquid ipſi adhuc deerit ad exactam eam

genuita-

genuitatem, ad quam Inquilinus ab infantia ſua pervenire ſolet, ab æquo judice ei remitti facilè poteſt.

Cum itaque communicaverim tibi eas conſiderationes, quæ, ut tentarem hoc opus, me commoverunt; ne confidenter nimis in iis acquieſcere me putes aut vanitatis alicujus me arguas, tanquam majorem mihi ſucceſſum pollicear, quàm ſecundum ſanæ rationis normam ſperari poſſit; jam neceſſarium videtur, ut referam tibi, quam ſucceſſus menſuram mihi ipſi ceu probabilem in tali negotio proponere ſatagam.

Et *quoad primam* ejus partem (*loquendi* nimirùm) licet credidiſſem, quod longè plus effici poſſit, quàm vulgò fieri poſſe creditur, & quod poſſibile pro eo ſit, quomodo loqui, ita intelligi; attamen *haut polliceri* mihi *poſſum, locuturum eum tàm accuratè*, verùm quod auris judicioſa facilè deprehenſura ſit, aliquos defectus vel differentiunculas ab ordinario tono ſeu pronunciatione aliorum hominum (quandoquidem idē quotidiè videmus, ut non ſolùm peregrini, verùm etiam illi ex nationalibus noſtris in remotioribus Regni partibus vix ac ne vix quidem tàm accuratè pronunciare poſſint, ut non notabilis differentia poſſit cognoſci à dialecto communi ſ. tenore Metropolis Londini) idque non ſolum propter conſiderationem ultimô locô adductam (nimirùm quod organa loquendi minùs flexibilia ſint intuitu ejus, ad quod ab initio non fuerunt adſveta) ſed potiſſimùm ob hanc alteram conſiderationem, quæ ſpectat ad uſum aurium ad dirigendam & corrigendam linguam. Etenim ut nullus dubito, quin aliquis artis ſcriptoriæ ad amuſſim peritus longô uſu & conſvetudine tantam ſibi promtitudinem comparare queat, ut etiam in tenebris non incongruè ſcribat; ſperari tamen aut credi nullatenùs poteſt, ipſum pari elegantiâ hoc facturum, ac ſi motum ſive ductum ſuæ manus cerneret; Sic quoque rationi conveniens haut eſt nec expectari poteſt, ut, qui non eſt præditus auditu, ut ut noverit reverà loqui, tàm accuratè præſtare hoc debeat, quàm ſi haberet commodum & prærogativam aurium.

Haut magis promittere aut reverà ſperare poſſum, quàm exactè etiam unquam loqui addiſcat, quod habilis futurus ſit, ut perinde ac alii, eâ facultate utatur; Nam cum auditione percipere æquè non poſſit, quid alii ad ipſum dicant, quam proprias ſuas cogitationes ipſis manifeſtare; in diſcurſu haud poterit ſimile quid præſtare, quod aliis eſt integrum.

Ac licet opinari quis velit, fieri poſſe, ut ſucceſſu temporis diſcernere adſveſcat *per motum labiorum*, qui in oculos cadit, ea, quæ ad ipſum dicuntur (de quo grave mihi eſt judicium poſitivum ſive certum adferre, quoniam multa in utramque partem per modum conjecturæ dici poſſunt) tamen hoc ſperari non poteſt, quàm ad minimum ubi jam penitus & in tantum linguæ gnarus erit, ut ſi pauciſſimas litteras (in ore nimirùm pronunciantis) dignoſcat, habilis ſit ad ſupplendum integri verbi reſiduum: & ſi pauca aliqua verba (ex motu nimirùm labiorum) intelligat, ut reliquum totius ſententiæ vel ad minimum ſenſum ejus per probabilem conjecturam cognoſcat, velut quando enodamus litteras Zifris expreſſas: Etenim ut oculus actualiter poſſit diſcernere omnes varietates motus in organis loquendi, & conſpicari, quales ſoni per hos motus edantur (quorum multi ſunt introrſum verſus & in oculos intuentis prorsùs non cadunt) probabile non eſt.

Verùm *quoad alterum membrum* propoſiti noſtri, qui concernit *intellectum ipſum alicujus linguæ*: Rationem dubitandi nullam prorsùs video, quin adſequi eum perinde poſſit, ac ii, qui auditu ſunt prædití; & quod concedendo idem tempus ac exercitium, quô alii opus habent ad acquirendam ſibi perfectionem alicujus linguæ cum omni elegantia ejus, ipſe quoque non minùs eam intelligere ac ſcribere valeat, quàm alii, nequicquam (exceptô ſolùm eô, quod directè dependet à ſono, velut toni, accentus & alia hujusmodi) inferior erit in iis, quæ addiſcere poſſet, ſi auditu præditus eſſet ut alii: Quicquid autem de eo in-dividuo dico, æquè intelligo de quovis alio ingenioſo ſubjecto hujus conditionis, quod, ut arbitror, perinde, uti poterit ſtilô ac libris, quàm alii, dummodò vera methodus ad hoc propoſitum obſervetur.

Ut jam *tibi* narrem, quâ methodô hactenus uſus ſim in hoc negotio, non videtur adeò neceſſarium: Nam ſi ad particularia illa pergerem, nimis tædioſa foret narratio, præſertim cum adhiberi admodùm differenter ac variari poſſint, prout caſus, qui præ manibus eſt, ac circumſtantiæ requirunt. Et quod methodum generalem attinet, ea ſufficienter jam eſt monſtrata.

Veluti *quoad loquelam* ipſam: Operam dedi, ut per ſigna maximè ſignificantia intelligentem eum efficerem, in quo ſtatu & motu velim, ut applicet linguam, labra & alia loquendi organa ad formandum ejusmodi ſonum, qualem intendebam; Quem ſi rectè emiſerit, in eo ipſum

con-

confirmo; ſin erraverit, ipſi ſignifico, in quo differat à directione meâ, & quas circumſtantias neceſſe ſit obſervet, ut errorem emendet. Quâ ratione cum quibusdam præludiis & paululo patientiæ addiſcit primo unum, mox alium ſonum, & frequenti repetitione in eo confirmatur, vel (ſi accidat ut dediſcat) iterùm illud memoriæ mandat.

Ac in gratiam hujus operis jam anteà in tantum me præparaveram, ut in anteceſſum aliâ occaſione (*in tractatu meo de loquela*, qui eſt præfixus *Grammaticæ* meæ *Anglicæ*) exactiſſimè perpenderim (id quod pauci obſervant) accuratam formationem omnium ſonorum in loquendo (ad minimum vernaculæ noſtræ & earum linguarum, quas noverã) absque quo vanum foret ejusmodi opus aggredi. Nam ſi neſcimus vel non conſideramus, quemadmodum applicemus organa noſtra propria in formandis his ſonis, quos pronunciamus, non eſt probabile, ut per hanc viam alium informare poſſimus.

Quoad informationem in lingua: Procedendum mihi fuit (ut Mathematici faciunt à paucis primò admiſſis principiis) à trunculo illo (quem pro fundamento habemus) ejusmodi actionum & geſtuum, qui ſpeciem habent naturalis ſignificationis, vel paucis quibusdam ſignis, quæ ipſemet anteà aſſumſerat ad exprimendas cogitationes ſuas meliori quô poterat modô, ad edocendum eum, quidnam ego per tale quid intelligerem, & ita gradatim magis ac magis; usque quoad licuit tali methodô, ut quod noverat, jam eſſet gradus ſive manuductio ad id, quod proximè debebat addiſcere; Velut in Mathematicis non modò Principiis utimur, ſed etiam Propoſitionibus jam demonſtratis in demonſtratione ejus, quod ſequitur.

Reſtat jam pro finienda narratione, quam pro nunc à me deſideras, ſaltim ut referam, *quos* jam *progreſſus fecerimus*. Id quod niſi deſiderium tuum hoc mihi injungeret, paulisper adhuc deſtitiſſem, donec plenior aliquantum eſſet hiſtoria. Commoratus jam erat mecum paululum ultra duos menſes; in quo temporis ſpatio licet credendum non ſit finem me tanto operi impoſuiſſe; Succeſſus tamen non eſt adeò contemnendus, ut deterrere me debeat à progreſſu, ſed talis & tantus, qualem tàm brevi tempore ſperare poteram, imò major expectatione: ita ut dicere poſſim, maximam difficultatem utriusque partis jam eſſe ſuperatam, quicquid reſtat, ipſô propemodùm tempore & exercitiô ſuppleri poteſt. Ut vix aliquod vocabulum occurrat, quod deliberato pronunciare non valeat; Verùm ut hoc præſtet accuratè & promtè

uſum ipſi concedere oportet juſti temporis, quo familiaria ſibi cuncta reddat. Et quantum ad linguam, licet prorsùs indifferens eſſet ei, qui nullam callebat, qualemcunque etiam elegerim, tamen cum dubium non ſit, Anglicam ipſi & utiliſſimam & maximè neceſſariam eſſe, conſultum non erat aliam proponere. Nam licet pronunciare poſſit latinā majori cum facilitate, (utpotè quæ minùs intricata eſt concurſu tot conſonantiū) hæc tamen conſideratio tanti ponderis non eſt, ac illa altera.

Ad hanc itaque cum ſemetipſum applicuiſſet, edidicit jam magnam verborum copiam, & reverà partem haud ſpernendam vernaculæ, quoad vocabula frequentioris uſus. Verùm tota lingua cum ſit tàm copioſa, licet alioqui ſat facilis, longius temporis ſpatium requirit ad abſolvendum id, cujus rudimenta imbibit. Et hæc, *mi Domine*, eſt tota hiſtoria progreſſuum hactenus noſtrorum. Quod ſi in poſterum ſucceſſus noſtros futuros dignos notitiâ tuâ judicaveris, tuum eſt jubere hoc & quicquid ullatenus conſiſtit in facultate.

Oxonii 1662. Domine,
14. Martii. *Gloriæ tuæ humiliſſimi ſervi*

Johannis Walliſii.

PErſona, de qua præcedens *Epiſtola* loquitur, eſt Dn. *Daniel Whaley* (Filius Dn. - - - Whaley Secundogeniti ex familia Nobili de Northampton ejusque Urbis Præfecti.) Hic (ſtatim poſt emiſſam hanc Epiſtolam) die 21. Maii 1662. præſens erat *in Conventu Regiæ Societatis* (de quo Regiſtra ſive Ephemerides ejus diei peculiarem notitiam ſubminiſtrant) & in eorum, qui aderant, præſentia (magna cum ipſorum ſatisfactione) pronunciabat ſatis diſtinctè ea vocabula, quæ à Conventu ipſi proponebantur, & licet non prorsùs uſitatô tenore ſeu accentu, ita tamen ut facilè intelligeretur. Quocirca dictus Doctor per eundem Conventum confirmabatur, ut proſequeretur id, quod tàm ingenioſè & tàm properè inceperat. Circa idem tempus etiam (cum Rex de eo certior factus eum videre vellet) idem præſtitit pluribus vicibus *in Regia Witball* in præſentia *Majeſtatis Suæ*, *Principis Ruperti* & aliorum ex Nobilitate; etiamſi tunc nonniſi exiguum tempus impendiſſet ad comparandum ſibi eum habitum, ſive eam promtitudinem. Spatiô unius anni, quod erat totum tempus, quô cum Doctore *Walliſio* fuit, perlegerat magnam partem Bibliorum Anglicorum, ac eous-

eousque arte progreſſus eſt, ut exprimere ſe poſſet intelligibiliter in negotiis familiaribus, intelligeret litteras ad eum ſcriptas, poſſetque ad eas reſpondere, licet non eleganter, ita tamen ut intelligeretur. Ac in præſentia multorum Peregrinorum (qui per curioſitatem confluxerant, ut eum viderent) ſæpenumerò non ſolùm Anglicè & Latinè legit, ſed pronunciavit etiam difficillima vocabula in ipſorum Linguis (etiam Polonica) quæ proponere ipſi poſſent. Ab eo tempore licet commoditatem non habuerit ulteriùs progrediendi ob defectum Informatoris, retinet tamen adhuc, quicquid adeptus eſt, ſive quatenus oblitus eſt forſan exactitudinis requiſitæ in pronunciatione quorundam ſonorum, facilè eam recuperat quantulâcunque ope. Neque Perſona hæc ſola eſt, cui dictus Doctor effectum artis ſuæ demonſtravit; ſed ab eo tempore idem in alio præſtitit, (Nobili Juvene ex illuſtri familia & ditionibus inſignibus prædito) qui à Nativitate ſua auditu carebat. Hâc occaſione congruum reor notum facere brevem *Tractatum* Latinum ejusdem *Autoris*, primùm in lucem datum Anno 1653. inſcriptum: *De Loquela*, præfixum ejus *Grammaticæ Linguæ Anglicæ* (idiomate Latinô ſcripta) in quo Tractatu de Loquela (ad quem ſe refert in præcedenti diſcurſu, & in quo confiſus auſus eſt difficillimum hoc opus aggredi) admodùm diſtinctè exponit modum omnes ſonos litterarum in ſermocinatione uſitatarum, tàm Anglicæ, quàm aliarum Linguarum, qui, ut arbitror, primus Liber eſt, qui unquā ſit editus in hoc genere, nam licet nonnulli ſcriptores ante hàc paſſim oblatâ occaſione aliquid dixerint de formatione quarundam litterarum particularium; nullus tamen, quod ſciam, ante ipſum ſuſcepit negotium, ut de omnibus tractaret. Num aliquis poſt eum accuratiori judiciô & exactitudine id perfecerit, dijudicare nolo. In ejus *Grammatica Linguæ Anglicæ* (cui *Tractatus de Loquela* præfixus eſt) tàm breviter & perſpicuè agit de ea Lingua, ut utilis admodùm ſit non ſolùm extraneis, ut facilè eam addiſcant, ſed ipſis etiam Anglis ad cognoſcendum (quod pauci animadvertunt) verum genium vernaculæ ipſorum.

Hoc adhuc addendum reor, quod *in Actis Philoſophic. Regiæ Societ.* Anno 1669. *menſe Majô* habitis *Num.* XLVII. *p. 958. Edit. Anglic.* Libri cujuſdam *Londin.* 1669. editi apud *Joh. Martyn* mentio facta ſit, cujus titulus: *Elementa Sermonis* hoc eſt: *Specimen diſquiſitionis in Naturalem Litterarum productionem, una cum appendice informandorum Surdorum &*

Mutorum, authore *Guilielm.* HOLDER D.D. & *Socio Reg. Societ.* cujus ſummaria ibi videantur.

Ad
OBSERVATIONEM XLIV. p. 136.
DE LAPIDIBUS FELLEIS.

D. *Eyſſonius* Prof. *Gröninganus* Anno 1661. in *folliculo fellis* invenit *calculos* numerô 92. quorum alii pentaëdri, alii tetraëdri, alii aliarum figurarum, referente *D. DEUSINGIO in Examin. Pulv. Sympath. p. 447.* In *Brutorum* complurium *Epate calculi*, cùm ſiccô veſcuntur nutrimentô & pabulô, oriuntur, à quo affectu ex graminis, (dilutioris nutrimenti) in paſcuis liberari ſolent. Par medela quibusdam contingit ex lactis aſinini potu, vel à Cereviſiæ tenuis, & aquæ ante comedendum ingurgitatione, imò ſolis herbarum infrigidantium ſuccis fœmina quædam nobilis à muccagine tartarea alborumque calculorum infeſtatione unà cum urina excretorum ſanata eſt. Qui in *veſica fellis* generantur, calculi læves & friabiles ſunt, oriuntur, cùm pars ſucci terreſtris caſeoſi ſero commixta in muccaginem degenerat, & unà cum bile in veſicam felleam delata eſt, unde Hippocrat. in Infantibus calculum fieri aſſerit ex lacte valdè calido & bilioſo, uti diſſerit *JOH. BETTUS Anglus in de Nat. Sangu. cap. III. ſect. 3. §. 14. p. 275.* Medici *Amſtelodamenſes* in *privato Collegio* Anatomic. *à Caſp. Commelin* edito *p. 18.* obſervarunt Anno 1664. 8. Dec. in *Hepatis Bubuli ramo* ductus Hepatici quibusdam in locis *varios lapides*, imò ipſos canales lapideâ cruſtâ obtectos, & ſubinde *lapideus canaliculus* in Canali membranoſo hæſit, cujus partem *D. ABRAHAM QUINA* Medic. Amſtelodam. ſervat.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

Ad

OBSERVATIONEM L. *p. 148.*

DE VERMIBUS IN SANGUINE.

NOtatum in *ductibus bilariis Bovis vermes* fuiſſe repertos. Medici *Amſtelodamenſes* in privato *Collegio Anatom.* à Dn. *Commelin* edito *p. 18.* in ſectione Hepatis Bubuli Anno 1664. 8. Dec. celebrata invenerunt in Hepatici ductus *ramis animalcula quædam* ſeu *vermiculos* planos (quos ruſtici *Botjens* à figura nominant) nigris fibris diſtinctos & manifeſtô capitulô, cum duabus nigris maculis oculorum inſtar, & nigrâ quâdam papulâ ad oris locum; Lanii atteſtantur boum morbum eſſe, præcipuè tempore contagioſô.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenb.*]

Ad

OBSERVATIONEM LXV. *p. 163.*

DE CALCULIS EX SECTA VENA.

ENarrati fuerunt *calculi ex ſecta vena* proſilientes. Egregiô confirmat hôc exemplô Exc. *JOH. BETTUS in de Natur. Sangu. cap. III. ſ. 3. §. 14. p. 274.* Ut in Portæ atque Hemorrhoidum venis, *inquit*, *Renald. Columbus* invenit *Calculos*, ſic in *ſanguine* leproſi obſervatæ ſunt *arenulæ*, imò quod mirum eſt, cuidam dolore iſchiaticô undecim jam annos laboranti, qui poſteà in genu delapſus eſt, *apertâ exteriore malleoli venâ cum ſanguine* ferventiſſimo *proſiliente*, *Lapilli* quoque figurâ & quantitate Rapi ſeminis, quantum teſta nucis juglandis capere potuit, unà quoque exſilierunt, unde ipſi perfecta ſanitas reddita eſt.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenb.*]

Ad
OBSERVATIONEM CI. p. 233.
DE MORTE REPENTINA.

M*Ortem repentinam* ſæpiſſimè accidere in Britanniæ Occidentalibus Regionibus aliisque locis, iis qui eruendo plumbo reliquisque metallis operam dant refert *Malacb. TRUSTON* (*in Diatribe de Reſpirat. Londin. 1670. edit. p. 96.*) ut putentur, halitu quôdam ab orci faucibus egreſſô, morte, nec opinantes, opprimi. Cauſam putat eſſe, quod vapor teterrimus ore hauſtus atque pulmonibus exceptus, pertranſeunti ſanguini quaſi manus injiciat, curſum inhibeat, ejus molem cogat, coërceat, figat, inſpiſſet, conſtringat. Idque minus mirum videri illis, qui docente *Illuſtr. BOYLÆO* norint Argentum vivum fuſi plumbi halitibus momentô ferè temporis figi poſſe, & quidem pertinaciter: Tantis nempè viribus pollere Saturnum illum (plumbum) ignavum aliàs ut videtur ſilicernium, ut ipſi Mercurio idem faciat, quod Vulcanus Marti feciſſe dicitur, illi etenim quantumvis volucri & fugaci leviſſimô negotiô vincula format, compedes nectit, plantarum denique & alarum remigio ſpoliat.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenh.*]

Ad
OBSERVATIONEM CXI. p. 261.
DE CRUCIFIXO IN CRAMBE.

A Liquam differentiam nominum circa *locum natalem hujus Crambes* communicavit Exc. Dn. *Michaël* KIRSTENIUS *Ph. & Med. D. & Pract. Hamburgi* celeberrimus *Litt.* è *Hamburgo Vratislav. datis ad Dn. D. Henric. Vollgnadium: Heruestebude* aut vulgò *Herbeſtebude* vocatur pagus exiguus diſtans Hamburgô, minore quadrante unius milliar. & proximè verſus Novam Urbem extra Portam, quæ vocatur Damthor ad fluv. Alſter, qui parvus admodùm eſt, ſed intra Urbem dilatatur. In iſto pago olim Cœnobium Monialium fuit: tempore reformationis unà

cum

cum Templo fuit deſtructum: Moniales verò in Urbem receptæ *in Monaſterium S. Johannis*, ubi adhuc hodiè Moniales Auguſtanæ Confeſſioni addictæ vivunt. *Ebbendorfium* verò ab *Herbſtehude* adhuc alterô quadrante mill. diſtat, dimidiô milliar. ab Hamburgo, ſubjectus pagus olim Monaſterio *Herrſtehude*, nunc Monaſterium S. Johannis. Narratur factum 1482. *Hæc D. Kirſtenius ad D. Vollgnad. è Hamburgo Vratislaviam*, de nomine cœnobii.

Quoad ipſam *Hiſtoriam*, *Crucifixi* in variis rebus inventi ſimulachra, præter ea, quæ *Anno I. Obſ. 116. p. 270.* & *271.* annotata fuerunt, alia quædam adhuc reſtant ſubnectenda. Refert *JOH. OLORIN. in Centur. Arbor. Mirabil. cap. 2. p. m. 11.* ex *Bartholom. Arnoldi Epitome Philoſ. tract. 5. f. 169.* in Regno Bætico Hiſpaniæ (cujus Metropolis Urbs Granata) inveniri *Mali arbores*, quarum *fructus* inciſi ſingulis inciſuris *imaginem Crucifixi exhibeant*. Transmiſit ante aliquot menſes *Exc. SEGERUS è Thorunio* delineationem *Crucis*, quam Arcularius Auguſtæ Vindelicorum 15. Nov. M DC LVI. invenerat. Dum etenim ille Arcularius nomine *Elias Boſchert* ſupra fluv. Lechum ligna pro inſtruendo foco coëmiſſet, & per operarium Andr. Schmidt in Urbem importare curaſſet, inter findenda ligna *in* uno *trunco* jam diviſo *Signum Crucis* exhibitum & delineatum in illo obſervavit, quod prædictus Arcularius Dn. *D. Segero* Anno 1659. 25. Julii tranſeunti Auguſtam non ſolùm narravit & iconem obtulit, ſed etiam ſimul retulit, fruſta illa ligni fiſſi jam à Conſule illius Urbis aſſervari. Quod verò non rarò *in lignis* ratione fibrarum *figuræ* inveniantur, & per artificioſam ſectionem arte quoque efformari poſſint, jam *Anno I. Obſ. 116. p. 272.* ex *KIRCHERO* citatum fuit, *de Arte Magn. L. II. p. 2. c. 1. f. 170.*

Imprimis tamen *mirandarum* quarundam *Radicum* deſcriptionem, quæ *Crucifixum* repræſentant, videre licet apud *Fr. FRANCISCUM QUARESMIUM Laudenſem Ordinis Minorum Theologum, olim Terræ Sanctæ Præſidem & Commiſſarium Apoſtolicum*, cujus rariſſimum opus in *fol.* paucos ante annos editum ex Biblioth. ſuâ inſtructiſſimâ conceſſit *Dn. M. Benjamin Gerlachius*. Edidit nimirùm ille *Hiſtoricam, Theologicam & Moralem Terræ Sanctæ Elucidationem*, in cujus *Tom. II. Lib. IV. c. X. f. 17. Quareſmius* deſcribit *Radicem Lilii Hieroſolymis iuventam*, quæ *Crucifixum* exhibuerit, additque illius *iconiſmum*, quem pariter excerptum Curioſitatis gratiâ delineare hìc curavimus. Fratres aliqui Minoritæ, *inquit*,

in Terra Sancta habitantes cùm quadam vice compellerentur ex quodam loco Hieroſolymis proximo (probabiliter è Monaſterio S. Jeremiæ) diſcedere, Hieroſolymam verſus proficiſcentes, in itinere in Campo viderunt *miræ pulchritudinis Lilium* è terrâ exortum, accedentes illud decerpſerunt. Dum verò admirarentur venuſtatem ſuggerit Dominus, ut curioſè terram, unde Lilium exortum fuerat, effoderent: fodientes terram, invenerunt *Radicem Lilii formam Chriſti Cruci affixi ad vivum* mirabiliter præ ſe *ferentem.* Mirati rei novitate prodigioſam hanc radicem Hieroſolymam retulerunt, & tanquam rem mirabilem conſervarunt. Accidit aliquando ut ex Belgio Hieroſolymam Nobiles aliqui peregrini appellerent, qui poſtquam magna cum devotione Loca Sancta venerati fuiſſent, ad propria reverſuri obnixè petierunt à Minoritis, ut ipſis res aliqua memorabilis daretur in teſtimonium peregrinationis Hieroſolymitanæ; quibus Minoritæ prædictam *Lilii & Crucifixi prodigioſam radicem* dono dederunt. Belgæ ad propria reverſi habebant propoſitum collocandi illam in Patria ſua *Cortracum* Comitatus Flandriæ Civitatem, ut ibi eſſet tanquam theſaurus: ſed aliter fuit prodigioſô eventu diſpoſitum. Cum enim prædicti peregrini *Donſam* ejusdem Comitatus Flandriæ Civitatem, ſitam ad fluv. Liſam, inter Gandavum & Cortracum, perveniſſent, inde ad Patriam reverſuri, divinitùs mirabiliter retenti fuerunt. Prodigium mirati, *Crucifixum Donſæ* reliquerunt, donatum *Sanctimonialibus Ordin. Canonic. Regularium S. Auguſtini*, quæ illum cum gaudio ſuſceptum tanquam Divinum Naturæ prodigium in alia argentea Cruce affabrè elaborata honorificè repoſuerunt. Poſtmodùm cum Patrum noſtrorum memoria bella in Belgio ſævirent, & *Donſa* civitas quoque invaderetur & occuparetur, coactæ fuerunt illæ Moniales cum aliis diſcedere. Gandavum fugientes ſecum detulerunt *Crucifixum*, ubi in ſuo Conventu adhuc eum diligenter cuſtodiunt. De illius *peculiari forma* ſtudioſè hæc à me obſervata. *Radicis & Crucifixi longitudo* eſt ſeptem Unciarum cum dimidia, latitudo ſeptem, adeſtque craſſitiei debita proportio. Sculptoriô opere nec id ineleganter, elaboratus videtur, & velut tribus ſingularibus *clavis cruci* affixus, quorum etiam capita diſtinctè cernuntur cum vulnere laterali. Notatur inſuper *in dextra faciei parte* ſignum Alapæ à ſacrilego miniſtro Salvatori impactæ, & in vertice ſignum præciſi Lilii. *Crines capitis & barbæ* prolixiores ad usque genua protenduntur, qui & olim viſi ſunt creſcere: coloris ſunt caſtanei &

omni-

I·N·R·I

AL HISTORY

omninò ſimiles aliis virorum capillis. Hìc tamen adverto modò in læva capitis parte aliquos capillos deeſſe, quoniam ante paucos annos nonnulli ſpectatorum ex indiſcreta devotione illos evulſerunt. *Circa coxas* faſciam ejusdem radicis habet. Totus eſt aridæ radicis color ad croceum vergens. Probabiliter creditur à centum circiter annis fuiſſe in Suburbiis Hieroſolymitanis inventum, Hieroſolymam delatum, & paucioribus inde in Belgium Donſam translatum Crucifixum, nam quædam Monialis memorati Conventus octuagenaria adhuc ſuperſtes aſſeruit, decem annis ante ſuum in Religionem ingreſſum fuiſſe *ex Hieroſolyma Donſam* allatum. Crucifixi illius Ectypum ex ipsa naturali radice accuratè exceptum, nec hactenus ab aliquo in lucem editum, ut rem valdè memorabilem in æs incidi atque hic imprimi curavi modicô additô exteriùs ornamentô, prout etiam ipſimet crucifixo argenteum additum fuit decus.

Idem QUARESMIUS ib. cap. XII. p. 25. de ſtupendis aliis *Crucifixis binis* mentionem facit, *altero* in HISPANIA, *altero* in *Belgio* nato. De *Hiſpanico* teſtimonium adducit *JACOB. BOSII L. de Triumph. Cruce:* nimirùm *Crucifixum* admirabilem reperiri *in Hiſpaniis* in *Valliſolitana* Civitate, in Templo Monaſterii, quod Hiſpanicô Idiomate *Santo Benedito & Real* dicitur. Vocant *Crucifixum della CEPA*, creditur veteſtâ & communiter receptâ traditione ex *vitis* cujusdam *radicis ſtipite* admirabiliter enatum eſſe, atque hinc factum, ut *della Cepa* dictus ſit. Eſt autem hæc admirabilis *Crucifixi Chriſti imago* ejus prorsùs materiæ & formæ, ut qui eam contempletur, ſtatim judicet, eam *ex ligno vitis* exſiſtere, nullâ prorſùs humanâ induſtriâ aut artificiô conſtructam, ſed miraculosè ab ipsa Natura productam. *Altitudo* hujus *Crucifixi*, unâ cum Cruce eſt unius palmi cum dimidio: habet *in capite* promiſſam Cæſariem, qualem veteres ferre conſueverunt; *ſub axillis* pilos, ac *mento* prominentem barbam, capillis ex eodem ligno tantâ ſubtilitate mirabiliter conſtructis, ut planè naturales putentur. Præfert neſcio quid Divini in Vultu & Majeſtatem quandam venerabilem, Naturæ partus planè admirabilis, in quo enixa videtur fuiſſe, ut in plantis quoque ipſis, ſui noſtrique Domini Paſſionis memoriam inſculperet & conſervaret, niſi id præciſè miraculo asſcribere velimus. Primum omnium hujus Crucifixi notitiam *Boſio* tradidit *Joh. à Carthagena* Ordin. Obſervant. Franciſc. publ.

publ. Theol. Prof. ac Romæ Generalis Lector in Monaſter. D. Petri in monte aureo, qui librum edidit, cui titulus eſt Homiliæ Catholicæ in univerſa Chriſtianæ Religionis arcana Anno 1609. eumque Paulo V. Pontifici dicavit. Poſt ipſum ejusdem *Crucifixi* certiorem informationem *Boſio* dederunt duo Monachi ipſius Regalis Monaſterii *S. Benedict. Valliſol.* Urbis, qui pro Monaſterii negotiis in Romana Curia verſabantur, quorum alter *Mag. Gregorius de Criales* dicitur. *De inventione* ejus dicebant nullam aliam rationem haberi, niſi quod *M. Laurent. de Ayala* teſtetur ſe legiſſe in Libro Benefactor. ejusdem Monaſterii donatum admirabilem hunc *Crucifixum* eidem Monaſterio *à Don Sancio de Royas* Archiepiſc. Toletano, qui ab Antipapa *Benedicto XIII.* ab Epiſcopatu Valentiæ ad Toletanum Archiepiſcopatum translatus eſt, per mortem *Don Petri de Luna*, ejusdem Antipapæ nepotis Anno M CCCCXV.

Belgicum verò *nuceum crucifixum* obiter commemoratum fuit in *Anno I. Ephem. p. 270.* De eo relatio impreſſa Leodii apud *Leonard. Streel* Anno 1622. ex quâ *Quareſmius* quædam excerpſit: In pago *Reymſt* inter Trajectum & Tungros ſito miles quidam relictis domi liberis Hieroſolymas profectus eſt, & incolumis rediens Liberis munera diſtribuit. Cumque una filiarum tunc abfuiſſet, & poſteà à patre munus quoq; petiiſſet, *nucem* ipſi dedit, quam juxta ſepulchrum Domini Hieroſolymis reperiſſet. Hanc *nucem* cum horto patris ſui implantaſſet, ex ea *imago Crucifixi* excrevit, quæ imago Crucifixi *ad Oppidum Trajectenſe* ſupra Moſam Leodienſis Diœceſis in ſolemni *Monaſterio Albarum Dominarum Ord. S. Mar. Magdal. de Pœnitentia* per puellam idem Monaſterium ingreſſam apportata eſt, ibidemque aſſervatur. *Forma* dicitur eſſe altitudinis & ſtaturæ communis hominis, habens defluentes crines & barbam, manus clavatas, & pedes duobus clavis fixos, latô velô tegi femora: coloris eſſe nucei, prout ipſe totus nuceus eſt. Aſſervatur in quodam Altari in Aquilonari Eccleſiæ parte. *Et hæc de Tribus Crucifixis è Regno Vegetabili prognatis.*

Non multa addo de *Marocot Indico*, *Granadilla*, Hiſpanis *la Flor de las Cinco llagas*, Italis *Fior della Paſſione*, quæ cum ex Peruanis Inſulis in Europam delata ſit, ferè omnes hortos nunc exornare ſolet. Nam & ille *flos ſimulachra* ferre putatur *Paſſionis* Dominicæ, ita quidem, ut

1. In

1. In ſummitate floris *clavi*, in flore aperto contorti, & artis punctis maculati, quaſi ſanguine infecti Chriſti è cruce ſublati videantur.
2. Fructus rudimentum in flore *ſpongiam* repræſentet.
3. Stella in ſemiaperto flore ſignificet *Stellam Magis præeuntem*, in aperto verò flore quinque hæ particulæ ſignificent quinque *vulnera*.
4. Baſis fructus & pediculorum *columnam* figuret.
5. Filamenta *fuſtibus* ſanguine perfuſis aſſimilentur.
6. Circuli illi purpurei in filamentis *coronæ ſpineæ* ſanguine madidæ ſimulachra ſint. &c.

De quo *flore* latiùs videri poterit *Joh. Bapt. FERRARA in ſua Florâ L. II. c. 11. Tobias ALDINUS in hort. Farneſ. c. III. f. 49. MONARDES in Hiſt. Simpl. Novi Orb. c. 66. Petrus de CIEZA part. 1. Hiſt. Peruv. c. 28. Jacob. BOSIUS in Cruce Triumph. L. II. c. 6. Fabius Columna Not. in Nardi Ant. Recchi Hiſt. Mexic. fol. 888. & ſeq.*

Denique notat *Athanaſ. KIRCHER. in Veter. & Novo Latio* (hôc ipſô Anno MDCLXXI. Amſtelodami primùm edito & Clement. X. Pont. inſcripto) *Part. III. de Agro Tiburtin. c. 5. f. 206.* Mirum eſt, *inquit*, quod Præfectus lapidicinæ (juxta lacum Albunæum, ubi generantur Confetti di Tiuoli) dum hæc loca explorarem, narraret *inter meditullium alicujus ſaxi titulum Sanctæ Crucis hiſce litteris* INRI pernotatum, & à Natura delineatum inventum fuiſſe. Sed reſpondit *Kircherus*, hoc non purum opus Naturæ fuiſſe, ſed titulum alicujus Crucis (quam operarii devotionis causâ ſecum utplurimùm portare ſolent) ibidem poſt transmigrationem cum aliis terreſtribus ſaxorumque fragmentis derelictum, tandem unà cum reliqua materia in ſaxum coaluiſſe, cum & varia ferrea inſtrumenta relicta ibi inveniantur, harpagines, cultri, mallei, monetæ. &c.

[*D. Th. Jac. Sachs à Lewenheimb.*]

Ad

OBSERVATIONEM CXVII. p. 172.

DE RESTITUTIONE HUMORIS AQVEI.

EXperimentum cum *Anſere* pariter fecit *Exc. Dn. D. Joh. Dan. MAJOR Prof. Anat. & Botan. in Kilonienſ. meritiſſimus, Collega Curioſus laborioſisſimus, in Collegii Medici Curioſi privati ſpecimine VI. §. 26.*

 Anno

Anno 1670. qui *Anſeri* utrumque *oculum acu transfodit* circa limbum tunicæ corneæ,ut *humor aqueus* ex flacceſcente oculo efflueret; cœcitatem ipſi inde contigiſſe, probavit,quod manibus hinc inde ante oculos ipſius ultrò citròque jactatis, immotus tamen permanſit: repoſitus anſer ad experiendum, an natura per ſe aliquot dierum ſpatiô compenſatura ſit detractum aquæ laticem, an impoſterum viſus reſtituendi gratiâ medicatô liquore, aquâ Chelidoniæ &c. ſit utendum? *Eventum* dein explicat *Idem Dn. D. MAJOR in ſpecimin. VII. §.30.* Anſer, *inquit*, ante octiduum obcœcatus, in medium productus optimè iterùm vidit, quod 28. vel 30. Auditoribus præſentibus monſtravi, idque natura ſola in oculo anſeris fecit, nullis medicamentis per vulnus infuſis, adjuta ſolô 36. horarum aut bidui ſpatiô, in locum detracti *humoris aquei novum* alium undecunque attulit per vaſcula minima nervea & arterioſa ad oculi concavum tendentia, & oculi flaccidiuſculi ex amiſſo humore iterùm turgere viſi ſunt, parvam tantùm maculam, inflicti vulneris veſtigium in cornea reſervantes.

[*D. P. J. Sachs à Lewenh.*]

Ad
OBSERVATIONEM CXVIII. p. 274.
DE LIENE EXSECTO.

AD Experimentum de *Lienis exſectione in cane* non poſſum non recenſere, quæ *Ampliſſ. Henric.* OLDENBURGIUS *Regiæ Societ. Anglican. Secretarius* gratioſiſſimè *in Litter.* LONDINO 2. Febr. 1671. ad me *Vratislaviam* perſcripſit. Ut magis magisque pateat, nequaquam eſſe ex uno alterovè experimento quicquam certi in hanc vel illam partem concludendum, ſinas me ad *Obſerv. veſtram 118.* (quæ diſcutiendam ſibi ſumit quæſtionem illam, num Lien Veneris ſit ſedes, ſpermatisvè coctio fiat in teſtibus à ſplene) hôc locô annotare, id quod Clar. *Deckeri* experimento adverſatur: nobiliſſimum ſcilicet & judicii ſubactiſſimi virum è *SOCIETATE REGIA* ante aliquot annos hìc *Londini* curaſſe, ut cani fœmellæ Lien exſcinderetur, quæ ſanata cum eſſet, ut paulò pòſt catulliret, admiſſô cane non ſemel ſed bis tervè con-

concepit, & aliquot catulos enixa fuit. Eſt hæc eadem canis, in quam ſanguis ovillus poſt Lienem exſectum transfuſus fuerat.

[*D. P. J. Sachs à Lewenb.*]

AD OBSERVATIONEM CXXXII. *p. 294.*

DE LACTE IN SANGVINE.

IN hac *Obſervatione* & in *Scholio Obſerv.* 28. exemplis probatum, *lac genuinum in ſangvine* fuiſſe repertum: cauſa hujus inveſtigari difficilis: eandem tamen enodare tentat *D. Joh. Bettus in de Nat. Sangv. c. I. ſ. 5. p. 40.* ille dum ſtatuit chylum nil aliud eſſe, quàm genuinum *lac* ex aſſumtis cibis elaboratum (ſic etenim certum eſſe, lac quoque in mammis non generari in venis, ſed ſi aſſimiletur ſanguini, ſtatim dulcedinem amittere) ſi hoc *lac* ſive chylus primæ coctionis terminus & effectus, ſecundæ verò coctionis adæquatum ſubjectum & immediata atque integra ſanguinis materia, intempeſtivè moveatur, & ſtatim à digeſtione celebretur phlebotomia, expertum eſſe, *lac cum ſanguine* effluxiſſe.

[*D. Ph. Jac. Sachs à Lewenb.*]

AD OBSERVATIONEM CXXXIII. *p. 296.*

DE CANTHARIDIBUS INNOXIE SUMTIS.

REfert *Exc. D. David Spilenberger. Litt. è Leutſchovia Hungar.* ab Ungaris ultra Tybiſcanis *Cantharides* conquiri potiſſimùm ex arbore Fraxini (unde in Hungarica lingua vocantur Körös féregh Eſchen-Würmer) & quidem maxima in copia colliguntur menſe Majô aut æſtate contra venena rabidorum animalium, & aſſervant in aceto fortiſſimo. Si homo, equus, canis, vacca, aut ſus à rabido animali demorſa, exhibent homini num. 1. 2. 3. vel 5. animalibus verò in majori copia, integras quidem cum alis, pedibus & capite in Spiritu Vini propinant, aut cum theriaca vel pane. Relatum ſibi ab iis, qui

2. 3 aſſum-

2. 3. aſſumſerunt, nec dyſuriam, nec mictum ſanguineum excitatum fuiſſe, ſolum urinam copioſiùs integrâ die nocteque profluxiſſe, & hoc teſtantibus, qui easdem contra morſum canis rabidi ſumſerant. Sed miranda horum Hungarorum natura, quorum natura tàm fortis, ut grana Cataputiæ vel Ricini XXX. aſſumere poſſint absque noxa.

AD OBSERVATIONEM CXXXVI. *p. 302.*

DE SPERMATE CETI.

VAriæ notatæ opiniones fuerunt de *Spermate Ceti*. Adde, quod *Exc. SENNERT.* notavit *Centur. I. Epiſt. 21. ad D. Döringium* ſcripta, hominem quendam in omnibus ſingularem novum cacodoxum protuliſſe *Sperma Ceti* parari è pinguedine piſcium (quæ tamen inter omnes pinguedines peſſima ſit) & additione calcis vivæ in talem conſiſtentiam & albedinem certô artificiô reduci, unde non rarò corpori humano nocentiſſimum ſit. Simile quoddam artificium è pinguedine fortè cetorum parandi adulteratum ſperma calluiſſe & exercuiſſe famoſum quendam Medicum proximis ab hinc annis Hamburgi, à Medico quodam præclaro pro certo in litteris ad D. Vollgnadium ſignificatum fuit.

[*D. P. J. Sachs à Lewenh.*]

AD OBSERVATIONEM CXLI. *p. 310.*

DE CURA LACTIS.

NOn mirum videri poterit, *lactis curam* tantoperè deprædicari, cum *lactis alimentum* ſimpliciſſimum, ſtatuatur naturæ eſſe amiciſſimum, & familiariſſimum. Unde *Joh. BETTUS* ingenioſus Medicus Anglus *in de Nat. Sangv. cap. 1. ſ. 1. §. 1. p. 3.* cunctis vegetabilibus nutritivis docet *lacteum* quendam ineſſe *ſuccum*, non minùs ac animalibus ſanguificis quoddam *lac*, ex quo in homine *lac* illud ſeu veteri nomine *chylus* oriatur, *vel* à *lacte* quodam vegetabili in cibis latente, indeque

indeque per digeſtionem elicito, *vel* potiùs à *lacteo* quodam *ſucco* proximè ad veri *lactis* accedente indolem, obſtetricante primâ concoctione, proficiſci. Sic remotè homo *lacte* nutritur, dum paſcitur frumentô, quod nonniſi lacteus quidam ſuccus eſt calore ſolis inſpiſſatus, & ex carne animalium euchymorum tenera & dulci *lacteus* quidam *humor* in maſticatione emulgeatur. *Idem* §. 7. *p*. 8. ſtatuit omnium animantium genera terrâ aquâve degentium eôdem propemodùm *ſuccô lacteô* nutriri, quem poſt levem alterationem in propriam transſumant ſubſtantiam: eundem verò ſuccum creatorem telluris viſceribus tanquam univerſale quoddam alimenti penu recondidiſſe, quod inde per radices exſugant vegetabilia, è quibus deinde mutuentur cætera viventia genera, quicquid vegetationis habeant; exemplô ficus probat habentis cauſticum *lac* in caule, quod poſtmodùm ſolis calore coctû in fructu rubeat & dulceſcat.

Inde §. 8. *ad objectionem:* ſi ſingula ciborum genera in *lac* mutantur melius ut omnes homines, cujuscunque ætatis & temperamenti eô ſolô neglectis reliquis eduliis veſcantur, hâc enim ratione præ coquendi facultate nunquam fatigari poſſe naturam, vel operoſæ nimis digeſtioni ſuccumbere; *reſpondet:* non ferre naturæ curſum, ut à rebus usque quaque vel in eodem gradu ſimilibus ſinguli nutriantur: cum enim concoctio ſit alteratio quædam ac progreſſio à re aliquatenus diſſimili ad rem perfectè ſimilē, idque magis minuſve pro ſingulorum nutriendorum indole ſecundum gradus multifariàm diverſos, *lac* omnibus adaptari nequit: ſed natura *lacteum ſuccum* ſuppeditat, qui plurimum aquæ aërisque, tenuiſſimas verò terræ partes in ſe contineat, è quorum complexu exſurgat temperamentum quoddam Medicum, æquabile, dulce, nutritioni aptum, & rarum, ut vel incraſſationem vel attenuationem pro diverſarum partium & corporis animalis exigentia ſuſtinere poſſet. Et ſi omnes *lacte* naturali uberum ſolô deberent nutriri, cur natura Inſtrumenta ad cibum conficiendum dentes dediſſet? Ventriculi tonus enervaretur, ipſumque etiam corpus, quod non tantùm ætate, ſed à diæta firmiore fit compactius.

Licet itaque *lac* hominibus alimentum familiare quidem eſſe diximus, non tamen omnibus hominibus, omnibus temperamentis, aut firmâ ſanitate conſtitutis convenire, imò *nec* omnibus ægrotis, aut *in ſpecie omnibus Arthriticis,* videmus tamen ſimpliciſſimum *lactis victum multum conferre ad prorogandam vitam.* Quod præter alia exempla demonſtrat noſtrô ſeculô Annô nimirùm 1635. demortuus ſenex *Thomas Parre d' Albersburg ex Provinciâ Angliæ de Schrops* natus, qui ad CLII. annos

 vitam

vitam produxit, de quo *Dn. de CHILDREY in de Reb. Nat. Angl. p. m. 205.* & qui potiſſimum *lacticiniis* omnibus, caſeô ſubrancidô & pane furfureô vitam ſuſtentavit, adeòque parcè in paupertino Lare vivens vitam tàm diu protraxit, uti narrat *Dn. Joh. Bettus in Anatomia ejusdem Parre ad Cl. Harvejum ſcripta, & Angli in Transact. Philoſ. Anglicè editis Vol. III. num. XLIV. p. 886. Cauſam* verò *brevioris vitæ* apud Anglos modernos (ut de vino & victu delicatiore nihil dicam) *Dn. de CHILDREY in deſcript. Rer. Nat. Angl.* imputat cereviſiæ *in deſcriptione Provinc. Derby p. m. 187.* certiſſimum eſſe ab eo tempore (quod ſpatium vix ſeculum exceſſit, ſiquidem A. 1524. ignotus planè fuerat Zythi apud eos uſus) quô cereviſiæ uſus inolevit, incolas non eosdem attingere vitæ annos, ſicut ipſorum anteceſſores, qui ſæpè centeſimum ſunt prætergreſſi.

Non ſolùm ut *cibus lac* utiliter adhibetur, ſed etiam ut Medicina. Unde *Bettus in de Nat. Sangv. cap. 1. ſect. 5. §. 2. p. 32.* Notandum *lacti* & ſero omnes ineſſe medendi intentiones, quæ adeò apud *Cnidios* percrebuerant Medicos, ut aliis quibuscunque relictis Pharmacis in omnibus morborum generibus, in quibus *purgatione, alteratione & nutritione* opus eſſet, hiſce ſolummodò uſi ſint, *lacte* ſcilicet & *ſero*, quod in ſpecie per varios morbos *id. ib. §. 3. 4. 5.* latius deducit, & §. *6. p. 37.* prodeſt *lac* ad abluendam & attemperandam acrimoniam poſt purgationem, *in PODAGRA*, in Rheumatiſmo, Ptyaliſmo eo, quem febricula comitatur, & in altero poſt aphthas atque in febris declinatione humorum impetum optimè compeſcendo, in tuſſi, urinæ ardore, mictione purulenta & arenoſa, in faucium inflammatione, dyſpnœa cum ſputo ſanguinis, in ſcabie fera, in ulcere fiſtuloſo, & *§. 8.* maxima quoque lactis reſtaurativa facultas, quæ conſiſtit in craſſiſſimo bubulo, ovino, caprino (non aſinino, quod præ nimia tenuitate Phthiſicis non convenit) dum etenim ex conſumtione carnis & organorum coquentium læſiones vires labefactentur, & ad primævam penè infantium impotentiam redigantur infirmi, conveniens, ut ab eodem reparentur nutrimento, à quo in ſtatu imbecilliori olim adoleverant, unde etiam *Diocles* convaleſcentes omnes *lacte* recreare ſolitus eſt.

Ob tot *utilitates lactis* non miror noſtrô ſeculô *curam* iſtam *lactis* tantoperè extolli *in Arthritide*, morbo plurium aliorum morborum matre, eandemque poſtliminio quaſi in uſum revocari: ſiquidem memorabilem notabo hiſtoriam *uſum lactis* non ſolùm tempore Hippocratis, uti *Bettus* probavit, ſed etiam alterô abhinc ſeculô fuiſſe notiſſimum, quam

narrat

narrat *Dn. de Childrey in de Reb. Natural. Angl. edit. Pariſ. 1667. in deſcript. Provinc. Cornwall. p. m. 5.* cujus verba ex *Gallico* idiomate transferre libet: Centum ferè elapſi ſunt anni, cum ſacrificulus quidam *in Parochia ſancti Yves* vixerit in *Cornwallia* nomine *Dominus ALWEL*, qui præter Profeſſionem ſuam ſacram ſimul Medicinam exercuit. *Methodô* utebatur *ſingulariſſimâ*, licet etenim interdum venam permitteret ſecare, & quædam cordialia præſcriberet, maximum tamen ipſius remedium & *Panacea lac* fuit, quod adhibebat *in omnibus ferè morbis*, & interdum *lac* & poma: hocce remediô ordinariè percurabat deſperatiſſimos morbos, indeq; tantam ſibi conciliavit famam, ut ex omnibus oris adveherentur ipſi ægroti; difficile tamen dictu, an bonitate & puritate aëris in Cornvvallia, an remediis hic *Dominus Alwel* ſanitatem reduxerit, an quoque certa quædam remedia certæ diſpoſitioni aëris appropriata (ſicut quædam certa diſpoſitio certos procreat morbos) & ita aër Cornvvalliæ ſimilem produxerit effectum, quem *lactis* uſus in aliis regionibus non ſortiatur. *Hæc Dn. Childrey.*

Periculoſum, ſi ii, qui *lacteâ* hâc *curâ* uſi ſint, acutô corripiantur morbô, cum ſanguis ſingulariter conſtitutus non omnia perferat remedia. Vixit hìc *Vratislaviæ* ſartor quidam 55. annor. qui per 18. ad minimum menſes *lac* ad curandam Podagram adhibuerat, is Anno 1671. menſe Jun. cum paulò antè vinô ſeſe ingurgitaſſet, & ſtrictæ diætæ leges exceſſiſſet, Pleuritide correptus, licet binis venæſectionibus tentatis (ubi ſanguis viſus congelatus & coagulatus, an à præcedente lactis uſu, an quod hoc inflammationibus internis familiare) poſt paucos dies debitum naturæ perſolvit. Confer *Anni II. Miſcell. Obſ. 258.*

[*D. Phil. Jac. Sachs à Lewenh.*]

Ad
OBSERVATIONEM CXLV. *p. 321.* & *CXLVI. p. 322.*

DE VERMIBUS INTESTINA PERFORANTIBUS.

ADducti fuerunt *vermes inteſtina perforantes*. Refert *Reiner. SOLENANDER ſect. V. conſ. 15. §. 23.* quod viderit Düſſeldorpi ruſticam, cui poſt longos dolores *ventris lumbrici teretes*, factô in dextrâ parte ventris ſuper inguen *foramine* eruperunt, qui primùm ex his prodierunt factô foramine lucidi viſi ſunt & ſubliveſcentes.

INDEX
ANNI PRIMI
MISCELLANEORUM CURIOSORUM MEDICO-PHYSICORUM.

Simplex Zifra Miſcellaneorum paginam notat : quando vero Zifræ Litt. V. præfigitur denotat Tractat. de Vipera.

A.

EX ABDOMINE vehementius illiſo, mors. 82.
ABORTUS vomitu rejectus. 245.
ABSCESSUS circa hepar calculis refertus. 241. Vid. Hepar.
ABSCESSUS lapidicondi duplicis ſpeciei. 165.
Abdominis inciſione ſanatus 198.
An ACETUM quodvis vermes producat? 49.
ACHATES Aphrodiſius. 336.
ACORI figura qualis? 49.
ALACHAD, qualis morbus. 125
ALOES Homonymia & differentiæ. 207. ſeq.
Americanæ optima deſcriptio. 208. & 209.
ALOES quô ætatis annô floreat. 209.
an cum ſtrepitu emittat caulem. ibid.
an ſemen prolificum ferat. 210.
ejus flores ut maturandi. ibid.
in Europa florentis exempla. ibid.
ALOE Indica quicquid ad vitam neceſſarium, peti poteſt. 217.
ALVI contumaciſſima ſtipticitas ſuppoſitoriô ligneô curata. 229.
digitô in anum immiſſô reſoluta. ibid.
difficultatis nova cauſa. 248.
ALVI EXCREMENTA per mentulam egeſta. 34.
inſtar calcis alba. 162.
nigerrima. ibid.
per os, finitâ coctione ventriculi reddita. 255.
ALZEMENA, qualis morbus. 125.

AMARA

AMARA an omnibus viventibus inimica. 148.
ANAS. ejus mirabilis digeſtionis vis. 53.
ANATOME cujusdam pro calculoſo habiti. 231.
Ancillæ Altenburgens. Vomitu bufonum celebris. 237. ſeqq.
Calculô veſicæ mortuæ. 243. ſeq.
Serpentum. 18.
Monſtri bicipitis 25. ſeq.
Apis. 49. & 50.
Phthiſici pueri. 62. 171.
ANATOME viri & pueri. 100.
hyſtericæ. 107.
ſuffocati repentè. 131.
Hæmoptoici. 133.
Prothomedici Archiducalis. 134.
Hydrocephali. 138.
Monſtri gemellorum fœminini. 152.
Ex colica mortui. 152. ſeq.
Prægnantis catarrhoſæ. 164.
dolore capitis exſtincti. 168.
Cephalalgiâ mortui. 170.
Apoplecticorum & catarrhis ſuffocatorum. 179.
Hypochondriaci ex inunctione ☿ mortui. 193.
Icterô nigrô peremti. 204.
De difficili impetratione, ut demortuorum corpora ſecare liceat, querelæ; & utilitate Anatomiæ cadaverum. 62. ſeq.
ANATOMICAS Obſervationes è ſectione cadaverum humanorũ collectas, qui meditati ſunt vel ſcripſerunt, eorum Catalogus exhibetur. 63. & 64.
ANEURISMATA ſunt varices arteriarum. 76.
ANEURISMATIS cauſa & modus. ibid.
Aortici deſcriptio & delineatio. ibid.
Varia exempla. 77.
ANGVES Æſculapii, qui? 18.
ANGVILLÆ vivipatæ. 276.
ANIMALIA Moſchum olentia. 227.
locô fœtus legitimi, vel unà vel poſt enixum fœtum, excluſa. 12.
ANIMALCULA varia vomitu excreta. 254.
ANNULUS Achatinus Pyrrhi Regis. 264.
ANSERCULI ex muliere nativitas. 251.
ANTIPATHIA Muſica. 298.
Serpentum & bufonum. 306.
ANTIPATHIÆ variæ. 299. 300. & ſeqq.
ANUS imperforatus quibus neceſſariò mortem brevi inferat, quibus non item? 36.
ANI imperforati hiſtoria. 33. ſeq.
ejus quot ſpecies. 35.

Sine ANO natus. 255.
APES ceram in femore, vel in Stomacho gerunt. 49.
earum Anatome. ibid.
linguæ quinque. 50.
generatio. 50.
APOPLECTICORUM Anatome 179.
AQUÆ libræ 12. ex Rene ſuccenturiato. 153.
frigidæ ex hauſtu cordis palpitatio & Phthiſis. 171.
ARANEUS apro ſimilis. 51.
Ejus deſcriptio ſecundum ſingulas partes accuratior 51.
ARANEÆ aëre nutriuntur. 278.
ARANEÆ cum bombyce antipathia. 278.
ARBOR crepitans. 209.
ARBORES Ephemeræ. 161.
ARBORES vivam auri venam habentes. 291.
ARBUSCULA argentea naturalis. 293.
ARENIVORUS. 199. ſeq.
ARTERIA ASPERA duplex unius Pulmonis. 26.
ARTERIA magna duplex. 26.
in ea materia arenacea. 172.
circa ejus principium valvula conſumta. ibid.
ARTERIÆ carotides induratæ. 285.
ARTHRITICORUM urinæ albæ. 206.
Solatium lac. 310.
Varia recenſentur remedia. ibid.
ASELLUS Hermaphroditicus. 283.
ASPIDES Gallinas inire. 123.
ASTACUS vid. Cancer.
ATRETÆ, qui? 35.
ATROPHIA oculi curata. 37.
AUDACHOCA, quale oleum. 125.
AUDITUS. vide Surdi.
Quomodo procul adveniens in viâ AUDIRI queat. 115.
AURIUM Symmetria cum brachiis. 81.
AURI Chymici confectores, eorum quorundam impoſturæ & pœnæ. 66.
Chymicè confecti hiſtoriæ XVI. 68. ſeq.
AURUM Horizontale vegetabile. 227.
Vegetabile. 290.
dentis inſtar progerminat. 292.
fili ad inſtar aliquot ulnarum è terra creſcens. 292.
AUTOMATI confectio. 45.

B.

BALÆNA fœmina nullum habet cerebrum. 303.
BALÆNI-formia inſecta in ſanguine. 147.

BAL-

BALNEUM ad pedes cereos. 125.
Lapis BEZOAR ſagittâ transfoſſus. 267.
BEZOAR locus natalis. ibid.
Der Biber quale Symptoma. 207.
BICEPS monſtrum, ejusque anatome. 25.
BISCOLI quales vermes. 148.
BOMBYX ſericum è mammis trahit. 50.
BOMBYCUM nutrimentum. 279.
cultura. ibid.
BRACHIA tria in puello. 25.
BRACHII duplex radius, cubitus unicus. 26.
BRACHIORUM Symmetria cum cruribus. 81.
BRYONIA, effigie humanâ. 143. 271.
BUCCÆ Symmetria cum abdomine. 81.
BUFONES exſiccati venenum trahunt. 153.
Eorum Oleum. ibid.
BUGLOSSI ſilveſtris monſtroſi propè Vratislaviâ anno 1671. reperti hiſtoria & Icon. 232.

C.

CÆlatum quid? 338.
CALCULI euporiſta. 228. 245.
CALCULUS VESICÆ cum inſigni uteri obſtructione. 243. ſeq. cum ulcere Veſicæ & Renum. 64.
globo plumbeo prægnans. 121.
ventriculi. 254.
CALCULI ciſtidis felleæ & meatûs Hepatici. 288.
Pulmonum. 337.
CALCULOSORUM urinæ albæ. 206.
CANCER. vid. Pagurus.
CANCER dentis. 22. ſeq.
CANCRI in aquis viventes, ex aqua extracti lapidum inſtar indurantur. 177.
Scorpionum more noxii. 178.
homines vivos & mortuos devorantes. ibid.
& cruſtacea omnia in India Lunâ plenâ inania ſunt. ibid.
CANCRORUM fluviatilium ſingulares ſpecies. 176.
CANES quomodo tractentur Bononiæ, quò minùs incrementum acquirant. 184.
CANIS exciſô liene peperit. 274.
marinus in viri ventriculo repertus. 252.
CANTHARIDES innoxiè ſumtæ. 296.
in quibus morbis & quomodo ſunt ſumendæ. 297.
CAPILLOS humanos ſcintillare. 281.
CAPRA Bezoardica cur Capricerva dicatur. 267.
CAPUT. Vid. Biceps.
CAPITIS dolor 14. dierum ſpatiô interficiens. 167.
Vid. Cephalalgia.

CAR-

CARTILAGINES oſſium vicem ſupplentes. 124.
CASEI Pulvis, ſ. vermiculi, hiſtrici ſimilis. 54.
CASTOR, qualis affectus. 207.
CATARRHORUM Extractio. 110.
CATARRHIS laborantes lapidũ generationi obnoxii, intra venas quidem 163. in Epate vero 164.
CATUS vid. FELIS.
CATULI à viro vomitu rejecti. 251.
CEPHALALGIA rara. 170.
CEREBRI bovis petrefacti hiſtoria. 92. 289.
in hydrocephalo facies. 138.
Sine CEREBRO Puella. 63.
In CEREBRO lapides inventi, & aliquando per nares excreti. 94.
CHELIDONII maj. ſuccus omnes tres humores oculi regenerat. 39.
CHERMESINUM verùm, è qua planta decerpatur. 27.
Polonicum quale? ibid.
CHRISTUS vid. Crucifixus. Nomen CHRISTI Achati naturaliter inſcriptum. 263.
ejus rei ratio. 264.
CHYLUM à Subclavia ad Mammariam deferri, &c. 25.
CHYLUS, aut Chylo quid ſimile, è vena ſecta prolectus. 97. & 98.
In Chylo latere rubedinem. 159.
CIBORUM retentio, vitiô Hepatis impedita. 17.
deglutitio læſa à liene. ibid.
abſurdorum comeſtio. 199.
CISTERNA mammaria. 25.
COLICA putatitia, qualis & unde? nec non fortè hæreditaria. 153.
COLORUM variæ miſturæ, ſ. compoſitiones, per Microſcopium optimè dignoſcuntur. 44.
CONCEPTUS falſus. 11.
falſus putatus bienniô poſt verus deprehenſus eſt. 137.
CONSENSUS partium:
Labiorum faciei cum labiis uteri. 79.
faciei cum reliquo trunco ratione nævorum. 80. & 81.
CONSPICILIA varia eorumque nomenclatura. 40.
CONTAGIUM morboſum, vermes volantes. 56.
COR. vid. Polypus.
COR eroſum à vermibus. 147.
ſtupendæ magnitudinis. 172.
hominis quamdiu creſcat. 172.
ejus pondus ordinarium. ibid.
COR magnum an timiditatis cauſa, an potiùs magnanimitatis. ibid.
CORDA ſolitô majora & minora. ibid.
duo in uno thorace. 26.

In cordibus humanis varia p. n. inventa. 106.
De Cordis affectibus diſſertatio D. D. Mich. Kirſtenii deſideratur. 106.
CORALLIUM in aquis molle, extractum inde lapideſcit. 178.
CORALLORUM Tinctura. 331.
CORDIOIDES quid? 338.
CORNU. 103.
arietinum è fronte. 104.
juxta oculum. 105.
è dorſo, ex hypochondrio ſiniſtro, è calcaneo. ibid.
CORNUTI Lepores, Equi, Gallus Gallinaceus. ibid.
CORNUTÆ fœminæ. ibid.
CORYLI pulvis farinaceus, ejus collectio & uſus. 226.
CROCUS, tincturam ſulfure ſuffumigatam non amittit. 158.
CRUCIFIXI effigies in radice Crambes enata. 261.
pictura in marmore. 262. 271.
effigies cum duabus aliis icunculis. 268.
in Papilione. 271.
CRUSTACEA. vid. Cancer.
CRUX argentea naturalis. 293.
CRYSTALLUM Islandicum, quid? ejusque mira proprietas. 178.
CRYSTALLUM an aqua glaciata. 179.
Sileſiacum. ibid.
CULEX Elephanti figuram habet. 51.
CULTRIVORI culter Viennæ aſſervatur. 268.
CYRONIS Acori figura. 49.

D.

DÆMONIACA obſeſſio ficta. 120.
DEGLUTITIO. vid. Cibi.
Ex DENTIUM vacillatione & eliſione filiorum morbum & mortem mater prædixit. 232.
DIAPHRAGMA perforatum, propter exulceratum Pancreas. 231.
DOLICHOLITHES Teriolenſis. 337.
DOLOR. vid. Caput, Cephalalgia.
Capitis ex arteriis Carotidibus induratis. 285.
DORSUM. vid. Spina.
DRACONUM artificioſa confectio. 141.

E.

EX ELEPHANTIASI oſſa mollia. 125.
EMBRYO hydropicus. 132.
EMPLASTRUM Anti-Podagricum. 318.
EMPYICUS lacte caprillô curatus. 79.
ENGASTROMUTHI, qui? 120.

EPILEPSIÆ euporiſta. 228.
EPILEPSIA Hypochondriaca curata. 203.
ex retentione menſium, venere curata. 204.
EQUI cornuti, & quidem deciduis ac renaſcentibus cornubus. 103.
ESUS abſurdorum. 199.
EXCREMENTA alvi per os, finitâ in ventriculo coctione, reddens. 255.

F.

FACIES humana Symmetriam totius trunci (pedes enim excluduntur) obtinet. 80.
FEBRE malignâ laborantis mors horrida. 183.
In FEBRIBUS putridis an Lac exhibere liceat? 84.
FECES alvinæ per mentulam excretæ. 34.
FEL viperæ epotum non nocet. V. 7.
vulneri adhibitum non nocet. V. 8.
FELLIS duplex veſica. 26.
in fellis veſica lapilli 72. reperti. 135.
in fellis veſica bubula & ſuilla lapilli. 136.
Vermes. 148.
fellis veſicula vacua in icterico nigro. 204.
FELIS per os pariens. 252.
FELIS ex ore mulieris nativitas. 251.
FERÆ, i. e. molæ. 12.
in FILICE aquila. 272.
FLAMMA è puteo. 108.
è ventriculo & inteſtinis. 181.
ejus prima inventio. 182.
è cadaveribus. 183.
FLATUS per mentulam excrementi. 34.
FOETUS in utero exſiccatus. 13.
petrificatus. ibid.
putrefactus. ibid.
in partu evaneſcens. 15.
fœmininus fœtu fœminino prægnans. 122.
in utero crocô tinctus. 157.
exſertô capite ex utero ejulavit, inque uterum ſe recepit. 160.
fœtûs Sceleton duobus ferè annis poſt legitimum partûs tempus excretum. 137.
fœtus intra uterum variis morbis, & ſæpè ob errores à matribus commiſſos, afficiuntur. 133.
fœtum mortuum in difficili partu feliciter extrahendi methodus & inſtrumentorum delineatio. 145. ſeq.
fœtum in utero variolis laborare. 150.
fœtuum in uterum redeuntium exem-

exempla, eorumque omina fatalia. 161.
fœtuum extra uterum inventorum exempla. 256.
FORMICA Cancri effigiem repræſentat. 50.
FRACTURÆ Gravidarum curatu vix poſſibiles, ſc. ante partum. 91. ſeq.
Exemplum contrarium. 92.
FRATER Lombardorũ, quid? 12.
SALERNItanorum quid? ibid.
Frieſel / Frieſel-Pulver. 225.
FRONTIS cum pectore conſenſus. 80.
FRUCTUS Americani nondum deſcripti. 338.
FUCI ex ☿ præparati noxa. 198.
FULMEN vegetabilium quorundam. 225. ſeqq.

G.

GALLI GALLINACEI cornuti. 104.
GALLINAS mirabili vi digerendi præditas eſſe. 53.
comprimi ab Aſpidibus. 123.
GAMMARI Sileſiaci amari. 176.
Dr. GANZLANDI pulvis Epilepticus. 226.
GEMELLI ejusdem ſexus num unicâ, diverſi ſexus num binâ includantur ſecundinâ? 127. & 129.
GENARUM Symmetria cum Coxis. 81.
GLANDULÆ meſenterii ſcirrhoſæ. 107.
ingentes. 108.
conglobatæ & conglomeratæ officiô differunt. 155.
GLANDULÆ Pinealis defectus. 94.
Goldkrebſe / qui? 176.
GRAVIDITATIS falſæ exempla. 11. 12. & ſeq.
Graviditas ab Hydrope deluſa 12.
Flatulenta. 13.
in Gravidis fracturæ curatu difficiles, poſt partũ ſanantur. 91.
Sanatæ tamen etiam ante partum. 92.
Gravida à cane rabido demorſa, demùm poſt partum ſenſit veneni efficaciam. 150.
in GUAIACI trunco picturæ. 272.

H.

HÆMORRHAGIA narium difficilis ab inſolatu. 89.
tantum non lethalis ſecuta evulſionem dentis. 90.
menſtrua per talum in gravidâ. 224.
Pulvis hæmorrhagiam ſiſtens. 90.

HÆMORRHOIDES albæ. 180.
HARPÆ &
HARPYÆ quid? 12.
HEMICRANIA periodica. 149.
HEPAR ciborum retentionem prohibens. 17.
Uterinum ex meris glandulis compingitur. 130.
Scirrhoſum in Ictero nigro exſtincto. 204.
Hepatis ſcirrhoſi deſcriptio. 237.
ab Hepatis ſuſpenſorio lapides duo prægrandes atque ponderoſi. 165.
Hepati adnatus lapis. 164.
in Hepate vermes. 148.
Hepata præmagna & monſtroſa. 16. & 17. 101.
HERBA Oſſifraga. 124.
qualis, & ubi naſcitur? 125.
Herbæ Oſſifragæ virtus contraria. ibid.
antidotum. 126.
Herba oſſa præfirma præque robuſta reddens. ibid.
HOMINIS variæ partes deſcriptæ, uti à microſcopio repræſentantur. 55.
Homines dari ſilveſtres. 86.
Piſciformes. ibid.
marini, ſc. pedibus etiam humanis præditi. ibid.
cornuti. 103. & 104.
Silicei. 139. 140.
Hominum ſtatura num arte procera aut pumila reddi queat. 184.
HUMORES Oculorum exhauſtos quoad liceat reſtituere. 38.
humoris Cryſtallini cum cornea coalitus. 166.
HYDROCEPHALUS incipiens curatus. 137.
diſſectus. 138.
HYDROPS pro graviditate habita. 12.
hydropis præſens remediũ. 154.
Cauſa efficiens. ibid.
HYIUCCÆ virtus. 154.
HYPERCATHARSIS enormis à Medicamento Mercuriali. 151.
HYPOCHONDRIACUS octuaginta Symptomata ſimul infeſtantia numerans. 162.
excrevit per alvum nigerrima picis inſtar. ibid.
ſemen, atramenti inſtar nigrum. ibid.
Hypochondriaci mors ab inunctione Mercurii. 185.
eorum urinæ albæ. 206.
HYSTERICÆ uterus materiâ corruptâ turgidus. 107.

I.

JASPIS carioſus. 335.
ICTERO nigrô exſtincti, viſcerum diſpoſitio. 204.

In ILEO nodi. 237. 285.
IMPERFORATI, qui? 35.
Vid. INFANS.
INFANS ſine podice & pene natus, primò pro fœmellâ, tandem pro viro habitus. 255.
extra uterum, illæſô Uterô, maturus partui, hærens. 256.
Infantibus vermibus laborantibus cur nares pruriant? 55.
INFUSIONIS ſanguinis triplex experimentum. 325.
INSECTA balæniformia in ſanguine. 147.
aëre nutriuntur. 278.
INSTRUMENTUM pro ſurdaſtris. 114. & 118.
pro Balbutientibus. ibid.
INTESTINUM duodenum & jejunum duplex, in ileo unita. 26.
Ileum & colon diſruptum, ab externo illiſu abdominis. 83.
Coccum duplex in puero. 100.
in animalibus voracibus. 102.
inteſtini cocci uſus. ibid.
Colon ſpacelatum. 152.
Inteſtina ſpacelata. 319.
lumbricis perforata & ſanata. 321.
pro lumbrico extrahens. 183.
ex inteſtinis flamma. 181.

K.

KIRCHERI, Athanaſii, patria. 42.

L.

LABIORUM oris ſymmetria cum fiſſuris ani, ac pudendo muliebri. 81.
LAC.
ejus materia quæ, & quà ad mammas feratur? 23. 24. & 25.
quale vermium generationi aptum magis. 54.
Lac, aut certè lacteus humor cum ſanguine è vena ſecta prolectus. 97. 294.
Verum è V. S. poſſe prodire. 99.
Cum urina excretum. ibid.
Arthriticorum ſolatium 310.
Lactis natura. 312.
uſus in Empyemate. 78.
in Putridis. 84.
Il LAGO AGNANO, ejus virtus. 154.
LAPIS Vid. Silex.
Serpentinus. 153.
in abſceſſu Epatis. 164.
Tophaceus niger in ulcere Tibiæ. 165.
Lapidem Aſtroiten ſ. Trochiten

ten cur acetum trahit. 45.
Lapidi Alphabeti litteræ inſcriptæ. 264.
Lapides in cerebro inventi. 94.
aliquando per nares excreti. ibid.
prægnantes. 121.
humanum vel humanarum partium formam referentes. 139. ſeq.
Enoſti. 140.
Lapidibus inſignia Aug. Domus Auſtriacæ inſculpta. 266.
Domus Rohanenſis. 272.
In Lapidibus variæ inſcriptiones & effigies per naturam inſculptæ. 263. ſeq. 270. ſeq.
Lapilli è vena ſecta cum ſanguine profilientes. 163.
unà cum ſudore excreti. 164.
plusquam quingenti ex ulcere fiſtulato ad regionem Epatis excreti. 242.
in veſica fella 72. reperti. 135.
Lapidei tumores. 165.
LEPORES cornuti. 103.
an gaudeant utroque ſexu. 283.
LIEN latus. 15.
rotundus. 18.
reniformis. ibid.
duplex. 258.
magnus, ejus membrana ex parte cartilaginea. 100.
an certa veneris ſedes. 274.
Lienis exciſio feliciter præſtita in homine, quàm in canibus. 101.
Lienis defectus naturalis. 101.
exciſionem quid difficilem reddat in homine. ibid.
à Liene deglutitio ciborum impedita. 17.
Liene exciſô canis duos peperit catulos vivaces. 274.
Lienes præmagni, 15. 17. 101.
perparvi. 17.
bini. 26.
LIGNUM Zibethum olens. 227.
Saſſafras ſingulare cephalicum. 175.
LIMACES dentibus præditi ſunt & aure unicâ, &c. 53.
LINGVA. Sine lingua articulatè locuti. 119.
Sine ea, ejus quinque functiones perficere. 120.
LOMBARDORUM frater, quid? 12.
ad LUEM GALLICAM inventio & inventor Remedii. 154.
LUMBRICI prægnantes. 122.
inteſtina perforantes reſtitutô ægrô. 321.
inteſtina perforantes ſublatâ ægrâ. 322.
LUMEN absque igne. 308.
LUNARIUM radiorum mira vis ad vermes producendos. 53.
Lux innata. 308.

LYCO-

LYCOPODIUM. Vid. Muſcus terreſtris.
LYMPHA & ſaliva an differant. 155.

M.

MAGUCI, quid? 208.
MALUM CITRIUM ſ. limoniũ prægnans. 121. Vid. Pomum.
MAMMÆ tumor ex ſuppreſſis menſtruis. 24.
Sphacelus ejusque curatio. 25.
MANDRAGORÆ mangonium. 141. 142.
ubi generentur & eruantur. 141.
quomodo veræ à fictis diſcernendæ. 142.
Mandragora brachiis ſupra elevatis integrum hominem undique repræſentans, niſi caput defuiſſet. 143.
MANUS duplici volâ, duplici pollice, novemque digitis, monſtroſa. 26.
MARGARITÆ in aquis ſunt molles, extra aquam indurantur. 178.
Onychinæ. 336.
B. MARIÆ virginis cum filiolo effigies in minera ferri. 264.
Marianæ aliæ effigies. 265.
Similes effigies in lapidibus, & in matre Perlarum. 271.
MARMOR. Vid. LAPIS.
in Marmoribus picturæ naturales. Vid. Lapides.
MENSTRUA Vid. Sangv. Hæmorrhag.
Menſtruorum diu ſuppreſſorum optimum remedium eſſe venæ ſuperioris ſectionem, experimentô declaratur. 24.
MERCURII ☿ti uſus prægnantibus fœtibusque innoxius. 149.
neque inunctio 150.
inunctio hypochondriaco lethalis. 185.
in craniis demortuorum collectio 197.
extractio è corpore. 198.
de Mercurio experimenta. 323.
à Mercuriali Medicina, hypercatharſis enormis. 151.
MESENTERIUM Scirrhoſum in hyſterica. 107.
totum abſumtum 108. 204.
Vid. GLANDULA.
Meſenterii dolor convulſivus in Paralyſin deſinens. 157.
METE, quid? 208.
METEORA ignita microcoſmica. 181.
ridicula hiſtoria. 182.

macro-

macrocoſmi arte imitantur. 181.

MICROSCOPIORUM inventio & inventor. 40.

confectores celebriores. 41.

confectio diverſimoda. 42.

Microſcopicarum Obſervationum meſſis, exhibens opera Artis & Naturæ, hujusque in Regno Minerali, Vegetabili & Animali. 45. & ſeqq.

MICTIO cruenta, absque moleſtia. 205.

chyloſa. 206.

MINERALIUM virtus Plantis per nutrimentum communicatur. 126.

In Minera ferri B. Virg. Mariæ imago. 264.

Mölben/quid? 49. Vid. Caſeus.

MOLA.

aquoſa. 12. & 13.

prægnans. 122.

Cyprini figura. ibid.

Ventriculi. 254.

Molæ variæ figuræ. 11.

MONACHI effigies in marmore. 271.

MONSTRUM colubrinum facie humanâ in ovo. 123.

Monſtri bicorporis anatome. 152.

bicipitis anatome. 25. ſeq.

Monſtra Plantarum. 139. ſeqq. 142. ſeq.

MORBORUM quorundam cauſæ, vermes ſ. potiùs atomi verminoſæ. 56.

Morbi contagioſi ut per vermes propagantur. ibid.

Morbis variis Embryones afficiuntur, ob errores à matribus commiſſos. 133.

Ubi morbus, ibi remedium. 154.

de morbis metallariorum tractatus. 197.

MORTES ſubitaneæ, ex Polypo cordis, & ex cava rupta. 233.

ex collectione materiæ craſſæ in corde, vel circa idem. 97.

Mortis præſagium ab odore. 321.

MOSCHUS.

Herbæ odore Moſchi. Vid. Vegetabil.

Animalia Moſchum olentia. Vid. Animal.

MULA recens nata prægnans. 121.

MULIERES cornutæ. 105.

MUS.

Muris Alpini anatome. 338.

Muſculi prægnantes nati. 122.

MUSCÆ exactisſima deſcriptio. 51.

de ejus oculo librum ſcripſit hodierna. ibid.

MUSCUS terreſtris.

de ejusdem Farinæ uſu Medico ac ludicro. 225. 227.
ſimilem farinam *Pinus* & *corylus* reddunt. 226.
Ejus nomenclatura varia. 226.
Muſcus Moſchatus. 227.
MUTIS à nativitate loquela data. 112.
Quæ cauſæ mutos reddant. 112.
Muti à nativitate plerumque ſurdi. 114.
Triplicem ob cauſam. ibid.
Exemplum contrarium. ibid.
Mutos, quod à nativitate ſurdi eſſent, loqui docuit Pontius, Monachus. 115.
Methodus, mutos & ſurdos loqui docens, ab Helmontio tradita. ibid.
Experimentô confirmata. 116.
Exeperimenta in eodem artificio à D. Willis in Anglia facta. ibid.
Mutitas ficta. 120.

N.

NAPELLI antidotum. 153.
NASUS duplex. 257.
naſi pruritus infantium vermibus laborantium, unde? 55.
Conſenſus & Symmetria cum pene. 81.
NEREIDES non ſunt Sirenes. 87.
NERVORUM ſectio & motus læſus. 282.
NOSOCOMII Romani amplitudo. 28.

O.

OCULUS. Vid. viſus.
OCULI ad Atrophiam remedium novum. 37.
humores exhauſtos quoad licet reſtituere. 38.
paralyſis ex caſu. 173.
OCULI cancri de loco moventur. 45.
OCULORUM humores reſtituuntur. 272.
conſenſus cum axillis. 81.
OLEUM cucurbitæ antipleuriticum. 29. & 31.
Tabaci viperis quaſi Venenum. V. 37.
OMENTUM putrefactum. 204.
ad concoctionem facere. ibid.
ORCHIS palmata inter monſtra refertur. 142.
apiformis, virgunculam repræſentans. 271.
in Orchide effigies uteri gravidæ. ibid.
Orchides inter omnia vegetabilia, qua radices, quaque flores maximè πολύμορφαι. 143.
OS vid. Sella.
Per os fœtus oſſa projecta. 258.
Os cuneiforme ex tribus conſtat partibus 180.
OSSIUM mollities & fragilitas. 124.

nativa mollities. ibid.
ex morbo ibid.
Oſſifraga herba. 124.
Oſſa præfirma præque robuſta, & ad comminuendum ſilices apta reddens herba. 126.
OVUM partu enixum. 12.
prægnans. 120. & 122.
Auſtriacum. 266.
inſolitæ figuræ. 310.
Ovi albumen, oculorum humoribus regenerandis confert. 38.
in Ovo ſerpens. 123.
alii vermes. ibid.
monſtrum colubrinum humanâ facie. ibid.
Scorpiones. ibid.
in Ova crinium & ſangviſugarum artificioſa intruſio. 123.

P.

PAGURUS appoſitâ face, quale Hieroglyphicum. 22.
PANCREAS prægrande & cancroſum. 231.
duplex. 26.
Aſellii quid? 155.
PARALYSIS ex Meſenterii convulſione. 157.
pedum, ex mora in frigido. 202.
PARTUS nulli, vel diverſimodis Erroribus fruſtrati. 11. & ſeqq.
anſerculi. 251.
varii & inſoliti tùm ratione loci conceptionis, tùm ratione excluſionis. 251. 255. ſeq.
in Partu difficili fœtus mortui extractio cum & ſine unco. 145. ſeq.
à Partu difficili præſervatio. 146.
ad PEDES cereos remedium. 125.
PENIS duplex. 258.
PETRA alba. 272.
de PETREFACTIONE ſerpentis in ſtomachi cervi, ejusque modo & mora. 58. ſeq.
Petrefacta, Vid. cerebrũ, Renes.
PHTHISICI pueri anatome. 62.
PILI demortuorum. 281.
PINUS.
pini pulvis ſulfur mentitur, & medetur Scorbuto. 226.
in Pinu cranium humanum depictum. 272.
in PIRO imago hominis. 272.
PITUITA in corde. 97.
PLANTÆ Vid. Vegetab.
Plantarum monſtra tàm Natura, quàm Ars producit. 234.
Plantæ in terra mineralibus fœta, creſcentes, eorum naturam induunt. 126.
Plantarum monſtra. 139. & 142. ſeq.
de iis Tractatus peculiaris. 144.
Plantis variæ impreſſæ imagines. 134. 271.
PLEURITIDIS ſigna exquiſita. 78.
in Pleuritide V.S. quando periculoſa. 149.

Anti-Pleuriticum Oleum D. à Caſtro. 29.
PLUVIÆ ſulfureæ. 226.
POLYGONI Cocciferi Polonici hiſtoria. 27.
POLYPUS cordis. 105. & 106.
Polypum cordis verum ſ. legitimum dari in homine dubitatur. 107.
POMUM vulgare duplex ſ. prægnans. 121.
POTATORIS egregii exemplum. 228.
PRÆGNANS Ovum, pomum limonium & vulgare, lapides &c. 120. ſeq.
fœtus alio fœtu imprægnatus. ibid.
PROGNOSES ſalutis & mortis è lingua, ex unguibus, è dentibus, è certarum venarum tumore, &c. 232.
PUELLA recens nata menſes patitur. 302.
ſine cerebro. 63.
PULEX, locuſta ſine alis, aut ſquillæ ſimilis. 52.
Pulicis cum pediculo pugna. ibid.
PULLOS in Ovo, nondum ruptô cortice, pipire. 161.
Pullorum excluſio absque incubatione. 253.
Pullitiei nocumenta. 309.
PULMONUM affectib9 dicata. 228.
ex Pulmonis rupti fruſto ſuffocatio. 131.
in Pulmone duo tubercula. 135.
à PURGANTE Medicamento gutta ſerena. 174.
ex levi Purgatione mors Aurifabri. 196.
PUS.
Puris ſputum menſtruum ſine Phthiſi. 223.
è PUTEO flamma. 108.
Exhalationes malignæ. 109.
pro eis remedium. 110.
PYGMÆORUM artificialis efformatio. 184.

R.

RADICES humanam effigiem repræſentantes. 143. Vid. & Mandrag. & Bryon.
RANA pro Mandragora oſtenſa. 141.
RAPA monſtroſa anthropomorpha. 139.
Retticſen / quid ? 49.
REN cum cyſtide, pilæ luſoriæ magnitudine. 134.
Succenturiatus monſtroſæ magnitudinis cum ulcere. 153.
plurimis tunicis involutus. ibid.
Renis conſumti locô maſſa XXII. Unc. pendens inventa. 163.
parenchyma duplex, una pelvis. 26.
& veſicæ exulceratio, cum calculo veſicæ. 65.

Renes hominis petrefacti. 95.
Renibus corruptis an quis, & quâ ratione generare valeat? 231.
ROBUR ſtupendum viri cujusdã. 228.
RONDESSA animal feli ſimile, pullos ſuos in ventrem recondit. 253.
RUMINANS filius à Patre cornuto genitus. 104.
RUPES hominis formam referentes. 139.

S.

SALAMANDRÆ ſimilia animalcula vomitu rejecta. 254
in SALICE ſerpens depictus. 272.
SALIVA an à lympha differat. 155.
SALVIÆ folia cur aquâ non abſterſâ toties edentibus noxia ſint? 46.
SANGVIS albus. 98.
indicium imminentis lepræ. 99.
in ſana aliàs virgine. ibid.
in ſcabioſo. ibid.
Verminans. 147.
Sangvinis vomitus menſtruus. 224.
in ſanguine materia alba & tenax circa cor. 96. ſeq.
cum ſanguine materia alba è V. S.ta profluens. 97.
SAPONIS Hiſpanici uſus in Epilepſia. 203.
SASSAFRAS lignum à radice diverſum. 332.
SAYRIUM. Vid. Orchis.
SCABIES retrò pulſa Apoplexiæ & mortis cauſa. 156.
abſurdæ appetentiæ cauſa. 199.
SCOLOPENDRÆ lux innata. 307
SCORBUTICORUM urina alba. 207.
Anti-Scorbutica. 226.
SCORPIO in ovo gallinaceo. 123.
Scorpiones moriuntur, ſi 3. vel 4. guttæ olei olivarum ſupra dorſum inſtillentur. V. 36.
SCROFULARUM antidotus vincetoxicum. 154.
cauſa, eadem cum Hydropis. 155.
Scrofulis affecti etiam glandulis intra corpus conglobatis laborant, in primis verò plerumque Pancreas Aſelli. ibid.
SECUNDINA humana duplex. 127
an plures fœtus unicâ, an verò diverſis ſecundinis includantur? 129.
Secundinæ vaſorum mira textura artificiosè præparata ac delineata. 129. ſeq.
SELLA Sphœnoidea in fœtu perforata. 180.
SEMEN Hypochondriaci atramenti inſtar nigrum. 162.

Semini

Semini an inſit vis formatrix, quæ in quacunq; cavitate, quocunque calore adjuta efformari poſſit embryonem. 253.
Semina animalium in terram profuſa efformare in plantis formam aliquam analogam. 144.
SEMPERVIVUM marinum. 208.
SERICI Ortus. 50.
SERPENTES. vid. Angues.
Serpens pileatus venenoſiſſimus. 153.
Serpentis in Stomacho cervi petrefacti deſcriptio & effigies. 57.
Serpentum linguæ innoxiæ. 18.
Vernatio. ibid.
Ovorum excluſio. ibid.
Anatome. 19.
Coronæ quomodo effingantur. 141.
SIGNA. vid. Prognoſis.
de SIGNATURIS plantarum quinam præcipuè ſcripſerint? 144.
SILEX vid. LAPIS.
Silices cerebri formam mentientes. 93. ſeq.
Siliceus homo. 139.
SIRENE in Dania 1669. viſa. 85.
infauſtô ómine comparuit. 89.
Sirenum & Nereidum differentia. 87.
Sirenes fluviatiles. 89.
homines piſciformes fœminini ſexus vocantur. 87.
Plures de illis hiſtoriæ. ibid.
SIRONIS ſ. Acori figura qualis. 49.
an à SPECTRIS ſubmergantur, qui æſtate in aquis aliquandiu morantur. 202.
SPELUNCA mortifera in Italia. 154.
SPERMA vid. SEMEN.
Spermatis ceti natura & præparatio. 302.
SPINA dorſi eroſa & fragilis. 231.
duplex. 26.
SPONDYLOLITHES Teriolenſis. 337.
SPUTUM vid. Pus.
à STERNUTATIONE gutta ſerena. 174.
SUFFOCATIO ex fruſto rupti Pulmonis. 131.
SUIBUS medetur vincetoxicum. 155.
SUPERCILIORUM conſenſus cum Scapulis. 80.
SUPPOSITORIUM ligneum. 229.
SURDIS à nativitate auditus nunquam reſtituitur, etſi mutis loquela. 112.
Surdi quibus adminiculis adjuti audire poſſint. 114.
acutiſſimô viſu ferè pollent. 115. & 117.
à nativitate muti ſunt, ſaltim per accidens. ibid.
pro Surdaſtris Tuba. 118.
SYMPATHIA partium. vid. Conſenſus.

SYRENNIUS optimus inter Botanologos Polonos. 27.

T.

TABACUM Japonicum. 333.
TARANTULÆ antidotum. 153.
TRANSMUTATIONIS metallorum in Aurum exempla,& hiſtoriæ recentiores XVI. 68. ſeq.
TRIASTER radiatus. 338.
TRITONES, quid? 86.
TROMBONI. 31.
TUMORES ſaxei. 165.
In TUSSI Epidemica V. S. periculoſa. 149.

V.

VACUI demonſtratio à Torricello tentata. 41.
VAGINA Uteri duplex. 258.
VAGITU extra uterum editô, fœtus in uterum ſe recipit. 160.
Vagitus uterini exempla. 160.
Vagitus uterinus ſæpiùs ominoſus, aliquando naturalis. 161.
VARICES dari in omnibus venis. 75.
arteriarum ſunt Aneuriſmata. 76.
VARIOLÆ fœtus in utero. 150.
VARIORUM excretio. 323.
In VASIS circa cor materia alba viſcida. 96.
VEGETABILIA. vid. Plantæ.
Vegetabilia Moſchi vel Zibethi odore, vel per Artem, vel per Naturam. 227.
de VegetabiliumSignaturis quinã præcipuè ſcripſerunt. 144.
Vegetationis metallorum cauſæ variæ.
VENA cava duplex. 26.
Vena cava. vid. VASA.
VENÆSECTIO.
E Venâ ſecta materia alba profluens, & qualis? 97.
V. S. in Tuſſi & Pleuritide Epidemicis periculoſa. 149.
VENENATA ſuis vel ſimilibus venenis adverſantur. 153. ſeq.
VENTRICOQUI, qui? 120.
VENTRICULUS duplex. 26. 257.
prægnans Cato. 251.
Catulis. 252.
Cane marino. ib.
è ventriculo flamma. 180.
ejus inventor. 181.
Ventriculo ſæpè morbus imputatur, quo minimè laborat. 204.
In ventriculo an, quemadmodum in utero, è ſemine animalis conceptus poſſit formari. 253.
In Ventriculo calculi generati. 254.
Ventriculi mola. ibid.
Vulnera non ſemper lethalia. 268.
è ventriculo piſcis vivus rejectus. 254.

VERMES è Cocco Polygoni Polonici. 27.
ſerpentiformes in aceto. 48.
eorum antidotum. 49.
à Lunæ radiis generantur. 53.
è lacte & quali generentur? 54.
in ſanguine. 147.
in ductu cholidocho bovis. 148.
in veſica fellea hominis. ibid.
hepate humano & brutorum. ibid.
Urina. ibid.
Vermium globi excreti. 241.
à Vermibus horror continuus & contumax. ibid.
Vermiculorum pullulago in ligno carioſo. 46.
VERONICÆ uſus in calculo. 245.
VERRUCÆ Cancroſæ penſiles fortè pro cornubus habentur. 105.
earum curatio. ibid.
VESICA duplex. 257.
Veſicæ calculus cum Ulcere veſicæ & Renis. 65.
cum inſigni uteri obſtructione. 243.
VINCETOXICUM album Scrofularum antidotus. 154.
in Hydrope præſens remedium. ibid.
ſuum Medicina. 155.
VIPERARUM venenum in qua corporis ſui parte lateat. V. 5. & ſeq.
humor ſub lingua ſumtus non nocet. V. 8.
Vulneribus inſtillatus mortem infert. V. 10.
morſibus ſcarificationes vel cucurbitulæ applicandæ. V. 12.
morſus exſugi poſſunt ſine omni periculo. V. 15.
morſus ligaturâ opus habent. V. 16.
Cerebrum non eſt nigrum. V. 26.
oculorum humor Cryſtallinus perfectè eſt Sphæricæ rotunditatis. V. 26.
genitalia malè olent. V. 31.
antipathiæ falſæ. V. 37.
Viperæ in liquidis retentæ diu vivæ ſervantur, diutiùs tamen in aqua, quàm vino. V. 10.
duos ſaltem dentes caninos habent. V. 22.
quoque habent ductus urinarios. V. 25.
laborant quoque lumbricis. V. 29.
nec earum excrementa fœtent. V. 30.
ad trochiſcos Theriacal. quænam optimæ? V. 34.
non moriuntur ex ſalivâ humanâ aſſumtâ. V. 35.

vul-

vulneratæ oleo Tabaci illitæ moriuntur. V. 37.
cum Muræna amores fabuloſi. V. 38. 39.
Vipera in cauda non habet ſpinam, nec aculeum, qua pungere poſſit. V. 24.
VISUS duplicatus. 223.
circa viſum rarum ſymptoma. 222.
VITIS truncus aureis filis obvolutus, & uvæ aureis acinis refertæ. 291.
è VITRIOLO MARTIS medicamentum in Epilepſ. Hypochondr. 203.
VITRI Vori. 201.
VITULA recens nata gravida. 121.
ULMARIÆ ſuccus oculis confert. 38.
UNICORNU foſſile in Sileſia. 140.
VOMITUS Venereus, h. e. materiæ albæ, ex perpeſſa venere, mulierem in Tabem & Hydropem deducens. 20.
ſanguinis menſtruus. 224.
Vomitu catus rejectus. 251.
duo catuli rejecti. 252.
piſcis vivus rejectus. 254.
vid. OS.
URINA viſcida, velut in fila ductilis in Nephritide. 95.
alba cum ſetimento albo inſtar Cretæ. 206.
pultacea ſeu lactea 40. annorum. 207.
Urinæ per ſe in Salem Lixivialem coagulatio. 162.
incontinentia audita Lyra. 298.
in urina vermes. 148.
Urinâ ſuppreſſâ aquæ copia per os excreta. 162.
URTICA quare dolorem & pruritum faciat? 47.
UTERUS Hyſtericæ materiæ corruptæ plenus. 107.
monſtroſus. 286.
pondere quadraginta librarum. 287.
duplex. 257. & 258.
vid. VAGINA.
Uteri vices an quælibet aliæ partes cavæ in animalibus ſubire poſſint. 253.
UVA poſt tres menſes vomitu rejecta. 255.
Uvæ aureis acinis. 291.

X.

XYLO-aloë Cardioides. 332.

FINIS.